T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

GREK HARFLERİYLE YAZILMIŞ BİR KARAMANLI METNİ "MİKRA ASİA KITASININ TARİHİE CAĞRAFİASI" ADLI ESERDE KULLANILAN FİİLER ÜZERİNE BİR İNCELEME

ESRA KIEDIR

TEZ DANIŞMANI

DOÇ.DR.MUHARREM ÖZDEN

EDİRNE 2020

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
DOĞRULUK BEYANI

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında, tüm verilerin bilimsel ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini, kullanılan verilerde tahrifat yapılmadığını, tezin akademik ve etik kurallara uygun olarak yazıldığını, kullanılan tüm literatür bilgilerinin bilimsel normlara uygun bir şekilde kaynak gösterilerek ilgili tezde yer aldığını ve bu tezin tamamı ya da herhangi bir bölümünün daha önceden Trakya Üniversitesi ya da farklı bir üniversitede tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

07/07/2020

Esra KIEDIR

Tezin Adı: Grek Harfleriyle Yazılmış Bir Karamanlı Metni "Mikra Asia Kıtasının Tarihie Cağrafiası" Adlı Eserde Kullanılan Fiiler Üzerine Bir İnceleme

Hazırlayan: Esra KIEDIR

ÖZET

Karamanlılar, Anadolu'da yaşamış ve Grek harfleriyle Türkçe eserler yazmış Ortodoks Hıristiyanlardır. Anadolu'da yaşamış olan bu Hıristiyan topluluğun yazı diline Karamanlıca adı verilmiştir. Karamanlılar 20. yüzyıla kadar daha çok Orta Anadolu'da olmak üzere değişik pek çok bölgelerde yaşamışlardır. Ancak bu Ortodoks topluluk 1923 yılında yapılan Lozan Antlaşması'nın Türk-Yunan Ahali Mübadelesi maddesi sonucu 1924 yılında Yunanistan'a gönderilmişlerdir.

Biz bu çalışmamızda 1899 yılında İoannis İ. Kalfoglus tarafından Grek harfleriyle Türkçe olarak yazılmış Mikra Asia Kıtasının Tarihie Cağrafiası adlı eseri fiiler bakımından inceledik.

Çalışmada ilk olarak metnin çevirisi yapılmış, birinci bölümde Karamanlılar, Karamanlılar üzerine yapılmış çalışmalar ve eser hakkında genel bir bilgi verilerek metnin transkripsiyon işaretleri oluşturulmuştur. İkinci bölümde metinde bulunan fiiler kip bakımından, yapı bakımından, fiilimsiler ve ek fiiller olarak tespit edilmiştir. Bir de tespit edilen fiilerin kökenleri dip not olarak eklenmiştir. Son olarakta üçüncü bölümümüzde metnin çevriyazısı yer almış, metin içerisinden sözlük oluşturulmuş ve kaynakça gösterilmiştir.

Anahtar Kelimler; Grek Alfabesi, Karamanlılar, Karamanlıca, Anadolu, Ortodoks Hıristiyanlar, Coğrafya, Küçük Asya, Fiiller.

Name of Thesis: A Study on the Verbs Used in a Karaman Text Written in Greek Letters "The Historical Calligraphy of the Continent of Mikra Asia"

Prepared by: Esra KIEDIR

ABSTRACT

Karamanians are Orthodox Christians who lived in Anatolia and wrote Turkish literary works in Greek letters. The writing language of this Christian community that lived in Anatolia was named Karamanlica. Until the 20th century, Karaman residents lived in many different regions, mostly in Central Anatolia. However, this Orthodox community was sent to Greece in 1924 as a result of the Turkish-Greek Population Exchange article the Treaty of Lausanne Treaty signed in 1923.

In this study, we analyzed the literary work called Historical Geography of the Continent Micra Asia, which is written in Turkish but in Greek letters by Ioannis I. Kalfoglus in 1899, in terms of verbs.

In the study, first the text eas translated, and in the first chapter, the transcription marks of the text were created by giving general information about the Karamanians, the works on them and the work itself. In the second chapter, the verbs in the text are identified as gerundials and verb complements in terms of mode and structure. Moreover, the origin of the verbs identified are added as footnote. Finally, in our third chapter, the transcription of the text is included, a dictionary is created from the text and the bibliography is shown.

Keywords; Greek Alphabet, Karamanians, Karamanlica, Anatolia, Orthodox Christians, Geography, Small Asia, Verbs.

ÖN SÖZ

Bu çalışmada Grek harfleriyle Türkçe olarak 1899 yılında İoannis İ. Kalfoglus tarafından kaleme alınmış Mikra Asia Kıtasının Tarihie Cağrafiası adlı eser incelenmiştir. Eser bize Anadolu'nun tarihi coğrafyası hakkında bilgiler vermektedir. Bu eser üzerine yaptığımız çalışmamızda eserde bulunan fiiller incelenmiştir.

Çalışmamız üç bölümden oluşmaktadır; birinci bölümde Karamanlılar hakkında genel bilgiler verilmiş, Grek harfli metinler ve Karamanlılar üzerine yapılmış çalışmalardan bahsedilmiş, eser hakkında bilgiler verilmiş ve son olarak metnin transkripsiyon işaretleri oluşturulmuştur.

İkinci bölümde çalışmamızın asıl konusu işlenmiş ve fiiler incelenmiştir. Eserde kullanılan fiillerin kip bakımından, yapı bakımından tasnifi yapılmış, fiilimsiler ve ek fiiller tespit edilmiştir. Tespit edilen fiilerin kökenleri Prof. Dr. Tuncer Gülensoy'un Köken Bilgisi Sözlüğünden dipnot olarak eklenmiştir.

Üçüncü bölümde çalışmayla ilgili elde edilen sonuçlar ifade edilmiş, metnin çevirisi transkripsiyon işaretleri ile birlikte konulmuş ve metnin sözlüğüne yer verilmiştir.

Öncelikle tez konumun belirlemesinden tezimin tamamlanmasına kadar olan süreçte güler yüzünü, maddi ve manevi yardımlarını benden esirgemeyen, günün her saatinde ulaşabildiğim ve bana yardımcı olan, başaracağım konusunda beni teşvik ve motive eden danışman hocam sayın Doç. Dr. Muharrem Özden'e teşekkürlerimi bir borç bilirim. Metin konumu seçmemde yardımcı olan sayın hocam Prof. Dr. Necati Demir'e de çok teşekkür ederim.

En büyük teşekkürüm beni en güzel şekilde büyütüp yetiştiren, her anımda yanımda olan, bana güç kuvvet veren, maddi ve manevi desteklerini hiç bir zaman esirgemeyen, arkamda olduklarını bana her daim hissettiren, bana güven ve inanç veren, en değerlilerim, biricik annem Azize Oruç, biricik babam Mehmet Kiedir ve canım kardeşlerime tüm kalbimle sonsuz teşekkür ediyorum.

Son teşekkürüm de her zaman yanımda olan, bütün kararlarımda arkamda olup beni destekleyen, karşılaştığım zorluklar karşısında beni motive eden can yoldaşım Mustafa Hilik'e çok teşekkür ederim.

Esra KIEDIR

Temmuz 2020

İÇİNDEKİLER

ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **ii**
ÖN SÖZ ..... **iii**
İÇİNDEKİLER ..... **v**
KISALTMALAR ..... **vii**
TABLOLAR ..... **vii**
GİRİŞ **1**

I.BÖLÜM

KARAMANLILAR

1. Tarih Boyunca Karamanlılar **3**
2. Grek Harfli Metinler Üzerine Yapılmış Çalışmalar **10**
3. Eser Hakkında Bilgi **12**
4. Eserde Kullanılan Transkripsiyon (Çevriyazı) **17**
4.1. Ünlüler 24
4.2. Ünsüzler 31

II. BÖLÜM

İNCELEME

1. Eserde Kullanılan Fiillerin Kip Bakımından Tasnifi 41
1.1. Basit Zamanlı Fiil Kipleri 41
1.1.1. Haber kipleri 41
1.1.1.1. Şimdiki Zaman 41
1.1.1.2. Gelecek Zaman 44
1.1.1.3. Geniş Zaman 44
1.1.1.4. Görülen Geçmiş Zaman 49
1.1.1.5. Öğrenilen Geçmiş Zaman 50
1.1.2. Tasarlama Kipleri 54
1.1.2.1. Gereklilik Kipi 54
1.1.2.2. Şart Kipi 54
1.1.2.3. İstek Kipi 54
1.1.2.4. Emir Kipi 54
1.2. Birleşik Zamanlı Fiil Kipleri 55

1.2.1. Hikaye Birleşik Zamanlı Fiiller 55
1.2.2. Rivayet Birleşik Zamanlı Fiiller 56
1.2.3. Şart Birleşik Zamalı Fiiller 56
2. Eserde Kullanılan Fillerin Yapı Bakımından Tasnifi 56
2.1. Basit Fiiller 56
2.2. Türemiş Fiiller 58
2.3. Birleşik Fiil 62
2.3.1. Yardımcı Fiile Kurulan Birleşik Fiiller 62
2.3.2. Kurallı Birleşik Fiiller 67
3. Fiilimsiler 68
3.1. Sıfat-Fiiller 68
3.2. İsim-Fiiller 71
3.3. Zarf-Fiiler 73
4. Ek-Fiil 77
4.1. Görülen (Bilinen) Geçmiş Zaman (idi) 77
4.2. Duyulan (Öğrenilen) Geçmiş Zaman (imiş) 78
4.3. Geniş Zaman (idir) 78
4.4. Şart Kipi (ise) 81

III. BÖLÜM

SONUÇ 81
METNİN ÇEVRİYAZISI 86
SÖZLÜK 197
KAYNAKÇA 219
METİN 224

KISALTMALAR

Alm.	:	Almanca
Ar.	:	Arapça
C.	:	cilt
Fars.	:	Farsça
Fr.	:	Fransızca
İt.	:	İtalyanca
M.Ö.	:	Milattan Önce
s.	:	sayfa
S.	:	sayı
T.	:	Türkçe
vb.	:	ve benzeri
vs.	:	ve sayire
Yun.	:	Yunanca

TABLOLAR

Tablo 1: Ünlüler Tablosu.

Tablo 2: Ünsüzler Tablosu.

GİRİŞ

Karamanlıların kimlikleri, geçmişleri, nereden geldikleri, nerede yaşadıklarıyla ilgili bugüne kadar pek çok araştırma yapılmıştır ve yapılmaya devam edilmektedir. Karamanlılar Anadolu'da Türklerle birlikte yaşamış ve Türkçe konuşmuş Ortodoks Hıristiyanlardır. Türkçe konuşup Grek harfleriyle yazan bu Hıristiyan topluluk Karamanlı adıyla bilinmektedir. Bu Ortodoks topluluğun en dikkat çekici özellikleri ise yazı dilidir. Karamanlılar Türkçe konuşuyor ve Grek harfleriyle Türkçe yazıyorlardı. Karamanlıların konuşup yazmış oldukları bu dil "Karamanlıca", "Karamanlı Türkçesi" veya "Karaman Türkçesi" olarak adlandırılmıştır.

Bu topluluk, Anadolu'da yaşayıp Türkçe konuştukları ve yaşam biçimi olarak Türklerle olan benzerliklerinden dolayı bazı araştırmacılar tarafından Türk kökenli, Grek harflerini kullanıp Hıristiyan Ortodoks mezhebine bağlı olduklarından dolayıda Yunan kökenli oldukları düşünülmüştür. Karamanlıların bu din ve dil uyuşmazlığı köken tartışmalarına yol açmıştır. Bu nedenle Karamanlılar üzerine pek çok araştırma yapılmıştır. Köken olarak nereden geldikleri konusunda iki görüş ortaya çıkmıştır. Bir görüş Karamanlıların Türk kökenli olup Bizansın paralı asker ya da savaş esiri olarak hizmetine alıp daha sonra Hıristiyan dinine geçtikleri yönündedir. Diğer bir görüş ise Yunan kökenli oldukları ve Osmanlı'nın baskıları sonucu dillerini değiştirmek zorunda kaldıkları yönündeki görüştür.

Karamanlı adının nereden geldiği de araştırmalarda yer etmiş geniş bir konudur. Pek çok araştırmacı tarafından bu adlandırmanın coğrafi bir adlandırma olduğu ifade edilir. Karamanlıların yerleşim alanlarına baktığımızda Orta Anadolu'nun Karaman, Konya, Kayseri, Nevşehir, Niğde gibi bölgelerinde daha çok görüldükleri için genel bir adlandırma yapılıp bu bölgeler dışında yaşayan ve Türkçe konuşan Ortodoks topluluğa da Karamanlı denilmiştir.

Ancak 24 Temmuz 1923 tarihinde imzalanan Lozan antlaşması sonucu Türkiye ve Yunanistan arasında yapılan nüfus mübadelesi ile Yunanistan Batı Trakya'da yaşayan Müslümanlar hariç diğer Müslümanlar Türkiye'ye ve İstanbul'da

yaşayan Rumlar hariç Türkiye'de yaşayan Rumlar zorunlu olarak Yunanistan'a gönderilmiştir. Bu mübadele kapsamında da Anadolu'da yaşayan Ortodoks Hıristiyanlar Yunanistan'a gönderilmiştir. Yunanistan'a gönderilmiş bu Hıristiyanlar Yunanistan'ın Halkida, İstia, Prokopi, Atina, Pirea, Giannitsa, Larisa, Karditsa, Trikala, Almiros, İoannina, Drama, Kavala, Komotini, Aleksandroupoli gibi şehirlerine ve bu şehirlere yakın yerleşim bölgelerine yerleşmişlerdir.[1]

Karamanlılar Anadolu'da yaşadıkları yerleşim yerlerinin isimlerinide beraberinde getirmişlerdir ve Yunanistan'da yerleşmiş oldukları bölgelere bu isimleri vermişlerdir. Örneğin Güzelyurt'tan göç eden Hıristiyanlar Kavala'nın Nea Karvali (Yeni Gelveri) köyünü, Nevşehirden göç edenler Selanik'te Neapoli'yi, Kayseri'nin Çukur köyünden göç edenler de Kappadokiko köyünü kurmuşlardır.[2] Karamanlılar kültürlerine çok sahip çıkmış bir topluluktur. Mübadele sırasından Anadolu'dan Yunanistan'a göç ederken yanlarında çok sayıda kültürel objeler de getirmişlerdir. Yunanistan'da da Anadolu kültürün yaşatabilmek için çeşitli dernekler ve bu dernekler altında da kültürel objelerini sergileyebilecek müzeler kurmuşlardır. Ayrıca bu derneklerle halk oyunları ekipleri kurmuşlardır ve çeşitli programlar ve festivaller yapmaktadırlar. Anadolu'da Türkçeden başka bir dil konuşamayan Karamanlılarda mübadelenin ardından Türk dili yok olmaya başlamıştır. Yunanca eğitimin de başlamasıyla birlikte Türkçe bilenlerin sayısı çok azalmıştır. Günümüzde Türkçe bilenler ancak 60 yaş üstü insanlardır.

[1] Adem Öger, "Karamanlı Ortodokslar ve Karamanlı Türkçesi", *Tehlikedeki Türk Dilleri II A:Örnek Çalışmalar*, cilt 2, Ankara-Astana 2016 s. 381.
[2] Adem Öger, *a.g.e.* s. 383.

I. BÖLÜM

KARAMANLILAR

1. Tarih Boyunca Karamanlılar

Karamanlı adının nasıl ortaya çıktığı ve yayıldığı ile ilgili pek çok araştırmacı çeşitli görüşler belirtmiştir. Karamanlılar ile ilgili ilk bilgilere seyyahların seyahatnamelerinde rastlamaktayız. Anadoluda yaşamış ve yazı dili olarak Grek harfleriyle Türkçeyi seçmiş bu topluluk için Karamanlı ismi ilk defa "Caramani, Caramanos, Caramanier" olarak 1553-1555 yılında, Alman gezgin Hans Dernschwan'ın günlüğünde geçmektedir. İstanbul ve Anadolu'nun bazı yerlerini gezmiş olan Hans Dernschwan İstanbul'da gördüğü Karamanlılar hakkında şunları söyler; *"Yüksek surlardan pek uzak olmayan, şehrin Yedikule denen ıssız bir semtinde Karamanlı denen, Hıristiyan bir halk oturur. Bunlar hıristiyan olup Rumlar ile aynı mezheptendir. Kiliselerinde ayinlerini Rumca yaparlar, fakat hiç Rumca anlamazlar, çünkü dilleri Türkçedir. Türkçeyi eskiden beri mi konuşuyorlardı, bunu bilmiyorum. Şimdiki padişahın [Kanuni Süleyman'ın] babası [Yavuz] Selim'in, bunları, savaş yaptığı ülkelerden [İran taraflarından], İstanbul'a getirdiği söyleniyor. Kalabalık ve güçlü bir halka benziyorlar. Kadınların başlarında, uzun, sivri, ak, bazen renkli, tıpkı papalık tacı gibi bir külahları var. Evden dışarı çıkacakları zaman, bunun üzerini, göğüslerinin üstüne kadar inen ince, şeffaf bir örtü ile kapatırlar."*[3]

Evliya Çelebi de Seyahatnâmesi'nde Alanya'dan bahsederken Karamanlılardan da söz eder ve şöyle der; *"Kadim eyyamdan beri Urum keferesi bir mahalledir, cümle üç yüz haraçtır; amma asla Urum lisanı bilmeyüp batıl Türk lisanı bilürler"*[4]. Karamanlılarla ilgili bilgiye 15. yüzyılda batı kilise tarihine ait bir raporda

[3] Nuri Yüce, "Karamanlı Türkleri" *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, Cilt 42, Sayı 42, İstanbul 2010, s. 157.
[4] Seyit Ali Karaman , *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi: Kütahya-Manisa-İzmir-Antalya-Karaman-Adana-Halep-Şam-Kudüs-Mekke-Medine,* 3. baskı, Yapı Kredi Yayınevi, İstanbul 2011.

da rastlanmaktadır. 1437 yılında sunulan bu raporda Türk kıyafetleri giyen din adamlarının Anadolu'nun değişik bölgelerinde dolaştıklarını, Türkçe konuştuklarını ve vaazlarınında Türkçe verildiğine dikkat çekilir.[5]

Evangelinos Misailidis, Temaşa-i Dünya ve Cefâkar u Cefâkeş adlı eserinde Karamanlı adının Karamandan gelenleri ifade etmek için kullanılan bir adlandırma olduğunu ve I. Murat zamanından beri bu adlandırmanın yapıldığını ifade eder. Ayrıca bu adı Karamanlıların kendilerine vermediğini ve "Karamanlı" adlandırılmasının onlara sonradan verildiğini söyler. [6]

Semavi Eyice, bu Hıristiyan Ortodoks topluluğun, büyük bir çoğunlu Orta Anadolu'nun Karaman bölgesinde yaşamış olduklarından dolayı Karamanlı Rumlar adı verilmekte olduğunu ifade eder.[7]

Speros Vrysonis'de aynı görüşü savunmakta. Karamanlıların pek çoğunun Anadolu Türkmen Beylikleri döneminde Karamanoğullarının hüküm sürdüğü topraklarda yaşadıklarından dolayı Karaman adını aldıklarını ifade eder.

J. Eckmann, Karamanlı adının Anadolu'da yaşayan bu Ortodoks Hıristiyan topluluğun Karaman beyliği himaseyine girdiği için Karamanlı olarak adlandırıldıklarını ifade eder.[8]

Osmanlı arşivlerinde Karaman adı "zımmiyan-ı Karaman" veya "Karamanyan" olarak geçer. Karamanlılar ise eserlerde kendilerini *"Anadolu Hıristiyanları, Hıristiyanlar, Hıristiyan Ortodokslar*" olarak adlandırırlar.[9] Hatta Karamanlılar kendilerini şu dörtlük ile tanımlamaktadırlar;

Gerçi Rum isek de Rumca bilmez Türkçe söyleriz,
Ne Türkçe yazar okuruz ne de Rumca söyleriz,

---

5 Yonca Anzerlioğlu, "Tarihi Verilerle Karamanlı Ortodoks Türkler", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî Araştırma Dergisi*, sayı 51.
6 Yonca Anzerlioğlu, *Karamanlı Ortodoks Türkler*, 3. Baskı, Phoenix Yayınevi, Ankara 2016, s. 137.
7 Semavi Eyice, "Salaville Severien ve Dalleggio, Eugine, Karamanlidika, Bibliographie Analytique d'ouvrages en Langue Turque Imprimes en Caracteres Grecs I, 1584-1850 (Karamanlidika, Yunan Harfleri ile Türk Dilinde Basılmış Kitapların Analitik Bibliyografyası, I, 1584-1850)", TTK: Belleten, Nisan 1962, C. XXVI, S. 102, s. 369.
8 Janos Eckkmann, "Karamanlıca Birkaç Gerundium Terkibi", *TKA*, S. XXVI/I, Ankara, 89-94.
9 Evangelia Balta, *Karamanlılar ve Karamanlıca Edebiyat Üzerine Araştırmalar*, Baskı Sayısı 3, Kültür Yayınları, İstanbul 2018, s.109.

Öyle bir mahludî hatt-ı tarikatimiz vardır,
Hurufumuz Yunanice, Türkçe meram eyleriz.[10]

İncelediğimiz metinde de yazar kendilerini "*Anadolulu*" olarak tanımlar. Karamanlılar ile ilgili yapılan çalışmaların genelinde Türkofon Ortodokslar adı kullanılmaktadır. Karamanlı isminin nerden geldiği, kökenlerinin nereden olduğu tam anlamıyla ispat edilememiştir. Ancak Türkçe konuşan bu Ortodoks topluluğun yaşadıkları bölge yoğun olarak Konya, Karaman, Nevşehir, Niğde, gibi yerleşim yerleri olduğundan "Karamanlı" olarak adlandırıldıkları yaygın bir görüştür.

Yunancada ise Karamanlı Ortodokslar "Turkofoni Ellines Kappadokes (Türkçe Konuşan Kapadokyalı Yunanlar)", "Turkofoni Romyi Kappadokes (Türkçe Konuşan Kapadokyalı Rumlar)", Turkofoni Ellines tis Kappadokias (Türkçe Kapadokya Yunanlıları), Turkofoni Hristiani Ellines tis Kappadokias (Türkçe Konuşan Kapadokya Hıristiyan Yunanlıları), Turkofoni Ellines Mikras Asias (Türkçe Konuşan Anadolu Yunanlıları)" gibi ifadelerle adlandırılmaktadırlar.[11]

Karamanlıların yerleşim bölgelerine baktığımızda gayet dağınık bir yerleşim alanına sahip olduklarını söyleyebiliriz. Daha çok Orta Anadolu'da Karaman, Konya, Kayseri, Niğde, Nevşehir'de, Trabzon'dan itibaren Fırat, Toros, Silifke hattından batıya kalan bölgelerde, Karadeniz kıyılarında İzmir, İstanbul ve Ankara'da da yerleşim yerleri bulunuyordu. J.Eckmann ise, Karamanlıların yerleşim yerleri konusunda daha geniş bir coğrafya gösterip Suriye, Balkanlar, Besarabya ve Kırımda dahi Türkçe konuşan Ortodokslar olduğunu ifade eder.[12]

Karamanlıların din ve dil uyuşmazlığı bu topluluk hakkında bir köken tartışmasına sebep olmuştur. Karamanlılar üzerine yapılan araştırmalar sonucu Karamanlıların menşei hakkında farklı görüşler ortaya atılmıştır. Karamanlıların Türk kökenli mi yoksa Yunan kökenli mi oldukları konusunda çalışmalarda iki farklı görüş ortaya çıkmıştır. Birinci görüş; bu topluluğun Türk soyundan gelip, Bizansın paralı asker ve ya savaş esiri olarak hizmetine aldığı ya da çeşitli sebeplerle Bizansa

10 Evangelia Balta, *a.g.e.*, s.117.
11 Adem Öger, *a.g.e.*, s. 381.
12 Janos Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına Ait Araştırmalar I: Phonetica", *A. Ü. DTCF Dergisi*, C. VIII, S. 1/2, 1950, s. 165.

sığınan Türkler olduğudur. İkinci görüş ise; bu topluluğun Yunan/Helen kökenli olduğu ve Anadolu'da yaşayan diğer Rumlardan uzak kaldıkları ve o dönemde yapılan baskılar sonucu Türkçe konuşmak zorunda kaldıklarıdır.[13]

Konuyla ilgili çalışma yapan pek çok araştırmacı Türk olduklarını savunurken Yunanlı araştırmacılar genellikle Rum olduklarını iddia ederler. Yunan olduklarını savunan araştırmacılar, Karamanlıların Hıristiyan dinine mensup olduklarından ve yazı dili olarak Grek harflerini kullanmış olduklarından dolayı onları Rum kabul etmektedirler. Osmanlı Devleti'nin yapmış olduğu baskılardan dolayı dillerini değiştirdiklerini ifade ederler.

Karamanlıların Yunan kökenli olduklarını savunan ilk isim Hüdaverdoğdu-Theodoros'tur. Hüdaverdoğdu da bir Karamanlıdır ve mübadele ile Yunanistan'a gidince adına Rumca Theodoros adını vermiştir. Hüdaverdoğdu-Theodoros Karamanlıların aslında Yunan olduklarını ve Türkler tarafından dillerinin zorla değiştirildiklerini iddia eder. Salaville ve Dalleggio da Rum kökenli olduklarını savunan araştırmacılar arasındadır ve Türklerin baskıları sonucu Türkçeyi kullanmak zorunda kaldıklarını ifade ederler. Karamanlıların Yunan kökenli olduğunu iddia eden bir diğer isim de Evangelia Balta'dır. Balta, Karamanlıların Türk olmayıp Anadoluya Türklerden önce gelip yerleşen Yunanlı ya da Romalı olduklarını ifade eder. Osmanlılar içerisinde daha rahat bir yaşam sürdürebilmeleri, resmi görevler alabilmeleri, sosyal hayatta daha çok yer bulabilmeleri için de Türkçe öğrenmek zorunda kaldıklarını savunur. Evangelia Balta Karamanlıların kökenleriyle ilgili nereden geldiklerini belirlemek amacıyla eserlerdeki önsözlerden çalışma yaparak bir sonuca varmaya çalışmıştır. Yaptığı çalışmasında Karamanlıların kendilerine Hıristiyanlar, Hıristiyan Ortodoks ve Hıristiyan Anadolulu olarak adlandırdıklarını ve dinin en önemli güç olduğunu vurgulamıştır.

Michael Grim Miller'de Karamanlılar Anadolu'da yaşadıkları için orada yaşayan Türklerle konuşmanın daha kolay olacağını düşündüklerinden Türkçeyi ana dili olarak seçtiklerini ifade eder. Yunan kökenli olduklarını savunanlar arasında

[13] Evangelia Balta, *a.g.e*, s.104.

Charanis, H. A. Gibbons, Halkin ve Franz Taecshner gibi önemli tarihçiler de vardır.[14]

Karamanlılar üzerine pek çok çalışmalar yapmış olan J. Eckmann ise Karamalıların Hıristiyanlığı seçmiş Türk boylarından geldiğini savunmaktadır. Osman Fikri Sertkaya Karamanlıların Türklerin İslamiyeti kabul ettikten sonra Anadolu'ya gelen ve Bizans ile olan ilişkilerinden dolayı Hıristiyanlaşan Türkler olduklarını savunur. Cami Baykurt'ta Karamanlıların Türk kökenli olduklarını savunanlar arasındadır. Bu araştırmacılar dışında Toynbee, G. Jaechke gibi önemli araştırmacılarda Karamanlıların Türk kökenli olduklarını ifade eder.[15]

Karamanlıların Türk olduklarını savunan araştırmacılar Türklüklerini din ve dil ilişkisine bağlar. Türkler eski dönemler boyunca pek çok kez din değiştirmişlerdir. Şamanizm, Budizm, Maniheizm, Hıristiyanlık, Musevilik, Müslümanlık, vb. Türkler değiştirdikleri her dinin alfabesinide kullanmışlardır. Türk araştırmacılar Uygur, Arap, Ermeni, Latin, Kiril, Grek vb. gibi alfabeleri kullanmalarındaki sebebi değişen bu din faktörü ile açıklamışlardır. Karamanlıların adet, gelenek ve göreneklerine baktığımızda da Türklerle benzerliklerinin çok olduğunu ifade edebiliriz. Yukarıda da belirttiğimiz gibi Karamanlılar ile ilgili araştırmacılar pek çok fikir ortaya sunmuştur. Ancak kesin olarak nereden geldikleri ve kökenleri ile ilgili bir sonuca varılamamıştır.

Karamanlıların yazı diline baktığımızda Grek alfabesini kullanıp Tükçe yazmış oldukları yazı dili "Karamanlı Türkçesi" ya da "Karamanlıca" olarak adlandırılmaktadır. Karamanlılar ise dillerini "Türkçe, Açık Türkçe, Sade Türkçe" olarak tanımlarlar.[16] Karamanlılar Grek harfleriyle Türkçe yazdıkları için Grek alfabesi bütünüyle Türkçedeki sesleri karşılayamıyordu. Bu sebepten dolayı Grek alfabesinin karşılayamadığı Türkçe sesler için bazı yardımcı işaretler oluşturulmuştur. Bu konuyla ilgili transkripsiyon başlığı altında detaylı bilgi verilmiştir. 18. yüzyıla kadar olan metinlere bakıldığında bir imla birliğinin olmadığı görülür. Ancak 18. yüzyıldan sonra yazılmış olan metinlerde bir imla birliğinin

14 S.Yılmaz Önder, "Karaman Türkçesinde Osmanlı Tarihi Yazıcılığı" s. 268.
15 S.Yılmaz Önder, *a.g.m.*, s. 268.
16 Gazanfer İbar, *Anadolulu Hemşehrilerimiz Karamanlılar ve Yunan Harfli Türkçe,* 3. baskı, Kültür Yayınları, İstanbul 2018, s. XIII.

bütünlüğü daha çok görülmektedir. Yunan alfabesinde bulunmayan Türkçe seslerin karşılanması konusundan daha çok dikkat edildiği görülür. Ancak yinede Karamanlıca yazılmış bu eserlere baktığımızda tam anlamıyla kendi içlerinde de bir birlik olmadığı görülmektedir. Fakat bir çok araştırmacı Karamanlıca'nın Osmanlıcaya göre bir çok sesi ayırt etmesi yönünden daha yeterli bulmuştur.

J. Eckmann, Karamanlıca yazılmış metinlerin bir imla birliğinin olmadığını ifade eder. Eckmann Karamanlıca yazılmış eserleri dil bakımından üç şekilde tasnif etmektedir;

1. Doğrudan doğruya edebî Türkçe ile yazılmış eserler. Bu eserler Osmanlıca yazılmış metinlerin Yunan harfleriyle yazılmış şeklidir. Bu metilerde transkripsiyon işretlerinin daha sistemli olduğu görülür. Türkçe yazılmış lügatler ve gramerler bu kategoride değerlendirilmektedir.
2. Halk unsurları ile az çok karışık bir yazı dili ile yazılan eserler. Dilî edebi Türkçeye yakın olmakla beraber halk ağızlarına ait fonetik yapılar barındıran eserler.
3. Karamanlı halk dili veya ona çok yakın bir dille yazılmış olan eserler. Bu eserler dil bakımından tam bir birlik göstermemekle birlikte aynı ağız özellikleri göstemektedirler.[17]

Karamanlı edebiyatına baktığımızda da kendilerine ait bir edebiyat oluşturdukları görülmektedir. Karamalılar günlük hayatta Türkçe konuşuyorlardı ve dini ayinlerinde de Türkçeyi kullanıyorlardı. Bu topluluk Grek harfleriyle Türkçe yazarak kendi edebiyatlarını oluşturmuşlardır. Karamanlı edebiyatı genel olarak çevirilerden oluşmaktadır. Konu olarak ise dini ve ahlâki öğütlerin ağırlıklı olduğu bir edebiyattır. Grek alfabesiyle yazılmış en eski eser 1455-1456 yıllarında karşımıza çıkar. İstanbul'un fethinden sonra Fatih Sultan Mehmed tarafından yazdırılmıştır. İstanbul'un ilk Patriği olan Genadios'un yazdığı bir İtikatnamedir. Bu eser Hıristiyanlığın Ortodoks mezhebine ait dini bilgileri içerir. Bu metin Makedonya'nın Karaferya kadısı Ahmed tarafından Türkçeye çevirilerek Fatih Sultan Mehmed'e sunulmuştur.[18] Karamanlıca edebiyatının ilk eseri 1718 yılında yazılmış Gülzâr-ı

[17] Janos Eckmann, *a.g.m.,* 167.
[18] Nuri Yüce, a.g.e., 158.

Mesîhî (Mesih Dinin Gülbahçesi) adlı bir din kitabıdır. 18. yüzyılda yazılmış eserler tamamen dinî içeriklidirler. İncil çevirileri, va'z kitapları, tefsirler, akait kitapları, ilahiler, ibadet metinleri, aziz ve keşişlerin biyografileri vs.

Ancak Karamanlı edebiyatı 19. yüzyıl sonları ve 20. yüzyıl başlarında en parlak dönemini yaşamıştır. Bu dönemde Karamanlı edebiyatına din dışı konular girmeye başlamıştır. Matemetik, astronomi, fizik, coğrafya, sözlükler, gazete ve dergiler, dilbilgileri, kanunnameler, vb.[19] Türk halk edebiyatına ait hikaye ve destan gibi türler girmiştir. Köroğlu hikayeleri, Şah İsmail, Aşık Garip, Meşhur Nasreddin Hoca gibi eserlerde Osmanlıca metinlerden Karamanlıca olarak yazılıp basılmıştır. Karamanlıca yazılmış ilk roman "Temaşa-i Dünya ve Cefakâr u Cefâkeş" adlı romandır. Evangelios Misailidis tarafından 1871-1872 yılları arasında yazılmıştır. Ayrıca 19. yüzyılda dikkat çeken bir gelişme de görülmektedir. Süreli yayınlarda bu dönemde görülmeye başlar. Karamanlıca gazete ve dergilerde yayımlanmaya başlar. En önemli gazete Evangelios Misailidis'in "Gazete-i Anatoli" adlı gazetesidir. Bu gazete Grek harfleriyle Türkçe olarak basılmış ilk gazetedir. 1851 yılında İstanbul'da yayın hayatına başlamış ve 1921 yılına kadar devam etmiştir. "Gazete-i Anatoli" 1912 ve 1921 yılları arasında "Nea Anatoli" adıyla yayımlanmıştır. Karamanlıca olarak basılmış "Aktis" dergiside önemli bir süreli yayındır. 1910-1913 yılları arasında İstanbul'da yayınlanmıştır. Ayrıca çok dilli basılmış süreli yayınlarda bulunmaktadır. "Köylü" dergisi 1911-1912 yılları arasında Türkçe, Yunanca, Karamanlıca ve Ermenice olarak karışık yayınlanmış bir dergidir. Çocuklar için yayınlanmış süreli yayınlarda bulunmaktadır. Karamanlıca olarak Angeliaforos (Haberci) adında 1881 yılında bir dergi yayınlanmıştır. Bu dönemde çocuklar için basılmış kitaplarda bulunmaktadır. "Çocuklara Arkadaş", "Küçük Eleni", "Küçük Yosif", "Cesika'nın Duası", "Çocukların Talimi İçun Can Üzerini Mükâleme", "İki Kuzucuk" bu eserlerin çoğunluğu dini ağırlıklı eserlerdir.[20] Mübadelden sonra Karamanlı göçmeler için Atina'da "Muhacir Sedası" gazetesi iki yıl yayınlanmıştır ve bu gazete ile Karamanlıca süreli yayını da son bulmuştur. Karamanlıca eserler ilk olarak 18. yüzyılda yazılmaya başlanmış ve 20. yüzyıl sonlarında yapılan mübadele

19 Evangelia Balta, *a.g.e.*, s. 105.
20 Gazanfer İbar, *a.g.e.*, s. 18.

ile de sona ermiştir. Mübadeleden sonra Yunanistan'da da eserler yazılmıştır ancak sayıları fazla değildir. Karmanlıca yazılmış son eser de 1935 yılında basılmış bir Dua Kitabıdır. Günümüze kadar Karamanlıca yazılmış eser sayısı 752dir. Bu eserlerin çoğu Atina Milli Kütüphanesinde ve Yunan Bilim Akademisi Kütüphanesinde bulunmaktadır.[21]

2. Grek Harfli Metinler Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Karamanlılar ve Karamanlı Türkçesi üzerine günümüze kadar pek çok çalışma yapılmıştır ve yapılmaya devam edilmektedir. Yapılan çalışmaların çoğunluğu dil, etimoloji, tarih ve bibliyografya alanlarında olmuştur.

Bibliografya alanında yapılmış iki önemli çalışma vardır. Bu çalışmalardan birincisi S. Salaville - E. Dalleggio tarafından 1958 yılında Karamanlidika: Bibliographie Analytique D'ourrages en Langue Torgue İmprimes en Caracteres Grecs adlı bibliografya çalışmasıdır. Bu çalışma bize 333 Karamanlıca eserin bibliografyasını vermektedir. Üç cilt olarak yazılmıştır ve en önemli başvuru kaynaklarındandır. İkinci önemli çalışma ise Karamanlidika: Additions Bibliographie Analytique adıyla Evangelia Balta tarafından 1987'de yazılmıştır. Salaville ve Dalleggio'nun 333 kitap listesine 300 kitap daha eklemiştir. Evangelia Balta Karamanlılar üzerine pek çok çalışmalar yapmış ve günümüzde de bu alanda halen çalışmalar yapmaktadır. Balta, Karamanlıların kökenlerini belirlemek adına "Türkçe Konuşan Ortodoksların Ulusal Bilinçlenme Sürecinde Karamanlıca Kitapların Önsözleri" adlı bir çalışma yapmıştır. Karamanlılar ve Karamanlıca üzerine yapmış olduğu makaleleri "Gerçi Rum İserk De, Rumca Bilmez Türkçe Söyleriz" adlı kitabında derlemiştir. Karamanlıların dili ile ilgili ilk çalışmayı Jacob 1898 yılında yapmıştır. Janos Eckmann Karamanlılar üzerine pek çok çalışma yapmış araştırmacılardandır. Eckmann özellikle Karamanlıların dili ile ilgili önemli çalışmalar yapmıştır. Janos Eckmann "Anadolu Karamanlı Ağızlarına Ait Araştırmalar I, Phonetica" adlı makalesinde Karamanlı edebiyatından, Karamanlıların yaşamış oldukları yerleşim alanlarından ve o güne kadar Karamanlılar ve Karamanlıca üzerine yapılmış çalışmalardan bahsetmiştir. Eckmann,

[21] Ferruh Ağa, "Hıristiyan Karamanlı Türkleri ve Karamanlı Ağzı Üzerine", Türk Bilig, 2006/11:3-18.

"Yunan Harfli Karamanlı İmlâsı Hakkında" adlı çalışmasında da Karamanlıca imlasına değinir ve bir tablo sunar. Michael Grimm Miller doktora tezinin bir bölümünde Karamanlıca üzerine o güne kadar yapılmış çalışmaları özetlemiş ve Karamanlıca alfabesindeki tüm harfleri içeren bir tablo oluşturmuştur. Efychios Gavriel Karamanlıca metinlerdeki çevriyazı sorunlarını "Transcription Problems Of Karamanlidika Texts" adlı çalışmasında işlemiştir. Karamanlılar ile ilgili çalışmalar yapan diğer yabancı araştırmacılar arasında J. Deny, Dimitriev, İrina Driga gibi isimler vardır.

Osman Fikri Sertkaya "Grek Harfleriyle Yazılmış Karamanlı Ağzı Üzerine" adlı bir makale yazmıştır. Sertkaya bu makalesinde bize Karamanlılar hakkında bilgiler verir ve Arap ve Uygur harflerinin karşılayamadığı harfleri Karamanlıcanın karşıladığını ifade eder. Ferruh Ağça "Hıristiyan Karamanlı Türkleri ve Ağzı Üzerine" adlı makalesinde Karamanlıların kimlikleri ve kökenlerini, Karamanlıca 17.-20. yüzyıllar arasından yazılmış eserleri ve Karamanlı ağzının yazımı, ses ve şekil özelliklerini ele almıştır. Ayrıca Ağça'nın, "Grek Harfli Karamanlı Türkçesi Metinlerinde –DXr Bildirme Ekinin Farklı Fonksiyonu Üzerine" adlı bir makalesi de bulunmaktadır. Necati Demir Karamanlıca yazılmış kitabeler üzerine çalışmalar yapmıştır. Türkiye'de bulunan "Grek Harfli Türkçe Kitabeler ve Karaman Türklerinin Dili" adlı bir makalesinde Karamanlıca yazılmış kitabeleri inceler ve dil incelemesi yapar. Gazanfer İbar "Anadolulu Hemşehrilerimiz Karamanlılar ve Yunan Harfli Türkçe" adlı bir kitap yayımlamıştır. Talat Tekin "Tarih Boyunca Türkçenin Yazımı" adlı kitabında Karamanlıların kullandığı Grek alfabesiyle ilgili bilgiler vermiştir ve Karamanlılar ile ilgili bir makale yayınlamıştır. Semavi Eyice, "Anadolu'da Karamanlıca Kitabeler" adlı iki ciltlik bir eser yazmıştır. Hayrullah Kâhya bu alanda pek çok çalışmalar yapmış araştırmacılardandır. "Karamanlıca Bir Esere Göre Karamanlıcada Arapça ve Farsça Kelimeler" adlı makalesinde 1857 tarihinde yazılmış İspat-ı Mesihiye adlı eserin ses bilgisi özelliklerini incelemiştir. Hayrullah Kâhya ve Mustafa Kılıçarslan, "Karamanlıcada i/e Meselesi" başlıklı makalelerinde farklı tarihlere ait dört kitapta karşılaşılan i/e değişimini ele almışlardır. Kâhya "Karamanlıca Zarf-Fiil Eklerinden Örnekler" adlı bir çalışma yapmış ve zarf-fiilleri Anadolu Rumeli ağızlarındaki şekilleriyle karşılaştırmıştır.

Zarf-fiiler ile ilgili bir çalışma da Buket Köremezli yapmıştır. "Karamanlıca Yazılmış Olan İlk Roman "Temaşa-i Dünya ve Cefakâr u Cefâkeş'te Kullanılan Zarf-Fiiller" başlıklı çalışmasında zarf-fiilleri tespit etmeye çalışmıştır. Nuri Yüce'nin "Karamanlı Türkler" adlı bir makalesi bulunmaktadır. Yonca Anzerlioğlu'da Karamanlılar üzerine yapmış olduğu doktora tezine veriler ekleyerek "Karamanlı Ortodoks Türkler" adıyla kitaplaştırmıştır. Ayrıca "Tarihi Verilerle Karamanlı Ortodoks Türkler" adlı makaleside vardır. İbrahim Karahancı'nın yazmış olduğu "Grek Harfli Türkçe Metinler Üzerine Yapılmış Dil Bilgisi Çalışmalarıyla İlgili Kaynakça Denemesi" makalesi Karamanlıca yazılmış metinler üzerine yapılmış dil çalışmalarının güzel bir bibliyografyasını bize vermektedir.

Karamanlılar ile ilgili çalışmalar yapan diğer Türk araştırmacılar, Sevim Yılmaz Önder, Cami Baykurt, Oğuz Erdem, Bülent Berkol vb. Ayrıca Karamanlılar ve Karamanlıca eserler üzerine pek çok tez ve doktora çalışmaları da yapılmıştır.

3. Eser Hakkında Bilgi

Anadolu'da yaşayan Karamanlılar Grek harfleriyle pek çok eserler kaleme almışlardır ve kendi edebiyatlarını oluşturmuşlardır. Bu edebiyat 18. yüzyıldan 20. yüzyıla kadar sürmüştür. Karamanlıların ilk yazdıkları eserlerin büyük bir çoğunluğu dini içeriklidir. Ancak 19. yüzyıldan itibaren Karamanlı edebiyatı konu bakımından zenginleşmeye başlamış ve din dışı eserlerde kaleme alınmaya başlanmıştır. Bu dönemde gazete ve dergiler, tarih ve gramer kitapları, sözlükler ve romanlar yazılmaya başlanmıştır.

Din dışı yazılmış bu eserler arasında tez konusu olarak seçmiş olduğumuz Mikra Asia Kıtasının Tarihie Cağrafiası adlı eserde bulunmaktadır. Bu eser Karamanlıca basılmış olan Anatolia Gazetesi muharrirlerinden olan İoannis İ. Kalfoglus tarafından 23 Şubat 1899 yılında İstanbul'da basılmıştır. Bu eser Anadolu'nun tarihi coğrafiasını ele almaktadır. Eserin içindekiler kısmı şu şekildedir;

Mukaddime.....5

Kısmı Evvel, Birinci Bab (Hududu Coğraya).....9

İkinci Bab (Dağlar, Tepeler, Irmaklar).....11

Üçüncü Bab (Irmaklar).....18

Dördüncü Bab (Göller).....24

Beşinci Bab (Maden suları, Kaplıcalar).....26

Altıncı Bab (Hava-İklim).....29

Yedinci Bab (Körfezler, Burunlar).....32

Taksimatı Muhtelife, İkinci Kısm, Birinci Bab (Taksimatı Eveliye).....34

İkinci Bab (Romalılar Asrindeki Taksimat).....37

Üçüncü Bab (Vizantinler Asrı Taksimatı).....38

Dördüncü Bab (Taksimatı Hazira).....40

1.Üskudar Sancağı.....41

3. İzmit Sancağı.....48

5. Biga Sancağı.....53

Vilayetler, Dördüncü Kısm,.....61

Birinci Bab, (Kastamonu Vilayeti: Bolu Sancağı, Çankırı Sancağı, Sinop Sancağı).....61

İkinci Bab, (Bursa Vilayeti: Ertuğrul Sancağı, Kütahya Sancağı, Karahisar Sahip Sancağı, Karasi (Balıkesir) Sancağı,.....70

Üçüncü Bab (Aydın Vilayeti: Manisa (Saruhan Sancağı, Aydın Sancağı, Menteşe (yahod Muğla) Sancağı.....85

Besinci Bab (Konya Vilayeti: Niğde Sancağı, Burdur Sancağı, Isparta Sancağı, Teke Sancağı).....112

Altıncı Bab (Ankara Vilayeti: Kayseri Sancağı, Yozgat Sancağı, Çorum Sancağı).....122

Yedinci Bab (Adana Vilayeti: Mersin Sancağı, Acepli Bereket Sancağı, Kozan Sancağı, İçel Sancağı).....132

Sekizinci Bab (Trapezon Vilayeti: Lazistan Sancağı, Gümüşhane Sancağı, Canik Sancağı)..... 139

Dokuzuncu Bab (Sivaz vilayeti: Amasya Sancağı, Kara Hisarı Şarkı Sancağı, Tokat Sancağı).....148

Hateme.....159

Derisaadettekiler.....161

Bu eser 19. yüzyılın sonlarında Osmanlı Devleti'nin idari ve siyasi yapılanmasının yanı sıra, vilayet, sancak ve kazalarda, demografik durumun tahlili açısından oldukça önemlidir. 19. yüzyılda Anadolu'nun genel durumu hakkında da sağlam bilgiler vermektedir. [22]

Eser "**Mukaddime"** bölümü ile başlamaktadır. Yazar bu bölümde Anadolu'dan övgüyle bahseder. Vatan sevgisi ve vatana hizmet etmenin ne kadar önemli olduğunu anlatır. Anadolu topraklarında yetişmiş olan önemli şahsiyetlerden bahsederek bu toprakların önem ve değerini anlatmaktadır. Ayrıca bu bölümde Anadolu coğrafyasının iyi öğretilmediğinden hayıflanır. Mukaddime bölümünün sonunda da bu eseri yazarken yararlanmış olduğu kaynaklardan bahsetmektedir. Mukaddime bölümünden sonra yazar eserini üç kısıma bölmüştür. Her kısımda kendi içerisinde bölümlere ayrılmıştır. Birinci kısım yedi bölümden oluşmaktadır.

Birinci kısmın birinci bölümü **"Hududu Coğrafya"** başlığını almıştır. Bu bölümde Anadolu coğrafyasında bulunan sahiller, körfezler, burunlar, adalar hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölüm, **"Dağlar, Tepeler, Ovalar"** başlığını almıştır. Bu bölümde Anadolu'da bulunan dağların yüksekliği, sınırları, uzantıları ve Anadolu'da bulunan ovalar ve yaylalar hakkında bilgiler yer almaktadır.

Üçüncü bölüm, **"Irmaklar"** başlığını almıştır. Bu bölümde de Anadolu'da bulunan ırmak ve çayların uzunlukları, geçtiği yerler, adlandırılmaları, rengi ve

[22] Adem Öğer, "Karamanlıca Yazılmış Bir Eser, Mikra Asia Kıtasının Tarih Coğrafyası", 1. Uluslar Arası Nevşehir Sempozyumu.

tatları hakkında geniş bilgiler verilmiştir. Yazar aynı zamanda metin içerisinde yer isimlerini Yunanca isimleriylede yazmıştır.

Dördüncü bölüm, **"Göller"** başlığını almıştır. Bu bölümde Sapanca, İznik, Manyas, Eğirdir, Suğla, Burdur, Ladik, Aksaray gibi göllerin derinliği, çevresi, bulunduğu coğrafya hakkında detaylı bilgiler verilmiştir.

Beşinci bölüm, **"Maden Suları"** başlığını almıştır. Bu bölümde, Bursa, Yalova, Çanakkale, İzmir, Aydın, Pamukkale, Eskişehir, Ankara, Denizli, civarlarındaki kaplıcalarının sıcaklık dereceleri, özellikleri ve adları hakkında bilgiler yer almaktadır.

Altıncı bölüm, **"Hava-İklim"** başlığını almıştır. Anadolu'nun iklimi hakkında bilgiler verilmiştir. Sahillerin her zaman nemli ve ılık olduğu diğer bölgelerin ise kurak ve soğuk olduğundan bahsedilir. Bu bölümde ayrıca o dönemde görülen hastalıklardan da söz edilmiştir.

Yedinci bölüm, **"Körfezler, Burunlar"** başlığını almıştır. Bu bölümde Anadolu'da bulunan on iki körfez hakkında bilgiler yer almaktadır. Birinci kısım bu şekilde son bulmaktadır.

İkinci kısıma **"Taksimatı Muhtelife"** başlığı verilmiş ve dört bölüme ayrılmıştır. Birinci bölüm, **"Taksimatı Eveliye"** başlığını almıştır. Eski zamanlarda Anadolu'nun 14 eyalete bölündüğünden bahseder ve bu eyaletlerin sınırları, şehirleri hakkında bilgiler yer almaktadır.

İkinci bölüm, **"Romalılar Asrindeki Taksimat"** başlığını almıştır. Bu bölümde Romalılar döneminde Anadolu'da bulunan on iki valilikten söz edilmiş ve bu valilikler hakkında bilgiler verilmiştir.

Üçüncü bölüm, **"Vizantinler Asrindeki Taksimatı"** başlığını almıştır. Bu bölümde Bizans döneminde Küçük Asya'ya "Anatoli" adı verildiğinden ve on iki ayrı bölüme ayrılarak idare edildiğinden bahsedilmiştir. Bu bölgelerin sınırları ve şehirleri hakkında bilgiler de verilmiştir.

Dördüncü bölüm, **"Taksimati Hazira"** başlığını almıştır. Bu bölümde Osmanlı döneminde Anadolu'nun idare ve yönetim biçimi, mutasaarıf ve

kaymakamlıkları hakkında bilgiler verilmiştir. İkinci kısım bu bölümle son bulmuştur.

Sıralamaya göre üçüncü kısım olması gereken bölüm metinde dördüncü kısım olarak numaralandırılmıştır. Burada bir yazım hatası olduğunu görülmektedir. Bu kısıma **"Vilayetler"** başlığı verilmiştir ve yedi bölüme ayrılmıştır. Bu bölümde o dönemde bulunan vilayetler, sancaklar, kazalar, karyeler hakkında bilgiler verilmiştir.

Birinci bölüm, **"Kastamonu Vilayeti"** başlığını almıştır. Bu bölümde Kastamonu vilayetinde bulunan kaymakamlıklar, kazalar ve Kasatamonu vilayetine bağlı Bolu, Çangırı ve Sinop sancakları hakkında bilgiler verilmektedir.

İkinci bölüm, **"Brusa Vilayeti"** başlığını almıştır. Bu bölümde Bursa vilayeti hakkında bilgiler verilerek Bursa vilayetine bağlı olan Ertuğrul, Kütahya, Kara Hisar ve Balıkesir sancakları hakkında bilgiler verilmektedir.

Üçüncü bölüm, **"Aydın Vilayeti"** başlığını almıştır. Bu bölümde Aydın vilayetinde bulunan kazaları, karyeleri, nahiyeleri hakkında bilgiler verilerek Aydın vilayetine bağlı olan Manisa, Aydın, Muğla, Denizli sancakları hakkında bilgiler verilmektedir.

Sıralamaya göre dördüncü olması gereken bu bölüm metinde beşinci bölüm olarak yazılmış. Burada da bir yazım hatası olduğu görülmektedir. Bu bölüm **"Konya Vilayeti"** başlığını almıştır. Burada Konya vilayeti sınırları, kazaları nahiyeleri ve Konya vilayetine bağlı Niğde, Burdur, Hamit Abad, ve Teke sancakları hakkında bilgiler verilmiştir.

Altıncı bölüm, **"Ankara Vilayeti"** başlığını almıştır. Ankara vilayetinin sınırları, kazaları, nahiyeleri, karyeleri ve Ankara vilayetine bağlı Kır Şehir, Kayseri, Yozgat ve Çorum sancakları hakkında bilgiler verilmiştir.

Yedinci bölüm, **"Adana Vilayeti"** başlığını almıştır. Adana vilayetinin sınırları, kazaları, karyeleri ve Adana vilayetine bağlı olan Mersin, Cebeli Bereket, Kozan, İçel, sancakları hakkında bilgiler verilmiştir.

Sekizinci bölüm, **"Trapezon Vilayeti"** başlığını almıştır. Trabzon vilayetinin sınırları, karyeleri, kazaları ve Trabzon vilayetine bağlı olan Lazistan, Gümüşhane ve Canik sancakları hakkında bilgiler verilmektedir.

Dokuzuncu ve son bölüm, **"Sivas Vilayeti"** başlığını almıştır. Sivas vilayeti ve Sivas vilayetine bağlı olan Amasya, Kara Hisar ve Tokat sancakları hakkında bilgiler verilmiştir. Bu kısımda burada son bulmaktadır.

"Hateme" bölümü. Yazar bu bölümünde Küçük Asya'da bulunan köylerin hepsinden bahsedemediğini itiraf ederek Küçük Asya'daki iki müstakil mutasarrıflıkta ve sekiz vilayetde 23,352 köy bulunduğunu ve hepsinden bu eserinde söz etmesinin zor olacağını söyler. Eserde önemli yerlerden bahsettiğini ifade ederek Küçük Asya tarihinin ayrı bir kitapta sınıflandırıldığını belirtir.

Hateme bölümünden sonra matbaanın mühürü konulmuştur. En sona da **"Rağberli Müşterilerin Esamesi"** adlı bir başlık oluşturularak müşterilerin isimleri yazılmıştır.

4. Eserde Kullanılan Transkripsiyon (Çevriyazı)

Türk dili, tarih boyunca günümüze kadar pek çok alfabe ile yazıya geçirilmiştir. Tekin'in "tarih boyunca Türkler kadar alfabe değiştirmiş başka bir ulus ya da Türk lehçeleri kadar değişik alfabelerle yazılmış başka bir dil ailesi yoktur denilebilir"[23] sözü bu durumu bize açık bir şekilde ifade etmektedir. Türklerin bilinen ilk alfabesi Göktürk alfabesidir. Göktürkten sonra Türk dili Mani, Soğd, Uygur, Tibet, Gürcü, Brahmi, Ermeni, Süryani, Grek, Arap, Kiril ve Latin gibi pek çok alfabelerle yazıya geçirilmiştir.

Türkçenin yazılmış olduğu ilk alfabelerden biri de Grek alfabesidir. Grek alfabesiyle yazılmış en eski Türkçe kelimeler *Yayık* ve *yoğ* kelimeleridir. *Yayık* Ural nehrinin Türkçe adı, *yoğ* ise Türklerin cenaze töreni anlamında kullandıkları kelimedir. Yayık adı ilk defa 2. yüzyılda Δάιξ (Daiks) olarak İskenderiyeli astronom, matematikçi ve coğrafyacı Ptolemeos tarafından kaydedilmiştir. 6. yüzyılda ise aynı ismi Δαίχ (Dayih veya Dayik) şeklinde Bizanslı Meandros yazmıştır. Göktürkler

[23] Talat Tekin, *Tarih Boyunca Türkçenin Yazımı*, Simurg Yayıncılık, Ankara 1997, s.7.

tarafından kullanılan yoğ kelimesi ise Göktürk hakanı Ektel'e 576 yılında gönderilen bir raporda kaydedilmiştir. Bizans elçilik heyeti başkanı Valentios'un Bizans'a dönüşte yazdığı raporda δοχια (dohia) biçiminde yazılmıştır.[24] Ancak Grek alfabesiyle yazılmış metinlere 16. yüzyıldan itibaren rastlanmaktadır. Grek alfabesini yazıda kullananlar büyük ölçüde Karamanlılar olmuştur. Karamanlılar Yunanca bilmedikleri için dini ve din dışı kitapları Grek alfabesiyle yazmışlardır.

Grek alfabesinin kökenine baktığımızda ortaya çıkışı oldukça eskiye dayanmaktadır. Grek alfabesi Hint-Avrupa dil ailesine mensuptur. Yunan alfabesinin tarihi Antik Yunana dayanır. Bu dil tarihi süreç içerisinde farklı adlarla anılmıştır ve bu adlar farklı diller olduğu izlenimini uyandırmaktadır. Yunanca, Grekçe, Hellence, Rumca ve Çağdaş Yunanca gibi.[25] Ancak bu dillerin hepsi aynıdır farklı diller oldukları söylenemez sadece zaman içerisinde uğradığı farklılıklardan sözedilebilir.[26] Yunan alfabesi Fenike alfabesinden türetilmiş bir alfabedir ve ilk olarak M.Ö. 9. yüzyıl sonlarında ya da 8. yüzyıl başlarında kullanılmaya başlanmıştır. Yunanlılar alfabeyi Fenikelilerden Kuzey Sami alfabe sisteminden almışlardır. Ünlü şair Herodotos Yunanlıların yazıyı Fenikelilerden öğrendiğini ifade etmiştir.[27] Fenikeliler, sosyal hayatta sözlü dilin yetersiz kalmaya başlaması ve ticari kayıtların tutulabilmesi için bir yazı sistemi oluşturmaya karar vermişlerdir. Oluşturmuş oldukları bu yazı alfabe yazısı değil heceye dayalı bir yazı sistemidir. Heceye dayalı bu yazı sistemine Çizgisel B (Γραμμική Β) adını vermişlerdir. Yani her simge bir heceye karşılık geliyordu ve toplamda doksan hecelik simgelerden oluşuyordu.[28] Yunan dili yavaş yavaş zaman içerisinde ortaya çıkmaya başlamıştır. Yunanlılar alfabeyi Fenikelilerden Kuzey Sami alfabe sisteminden almışlardır ancak buna bağlı kalmamışlardır. Fenikelilerin, Kuzey Sami hece sisteminde ünlü harfler bulunmamaktadır sadece sessiz harflerden oluşmaktadır. Yunanlılar ise sessiz olan bu hece sistemine sesli harfleri ekleyip alfabe oluşturmuş ve bugünkü Yunan alfabesini meydana getirmişlerdir. Yunan alfabesi 24 harften oluşmaktadır, 7'si ünlü,

---

24 Talat Tekin, *a.g.e.*, s.105.
25 İbrahim Kelağa Ahmet, "Çağdaş Yunancanın Tarihsel Değişimi", *Balkanlar El Kitabı*, 2 cilt, Ankara 2017, s. 477.
26 İbrahim Kelağa Ahmet, *a.g.m.*, s. 477.
27 Βασίλειος Βερτουδάκης, "Προέλευση, εξέλιξη και διάδοση του ελληνικού αλφαβήτου".
28 Α.Φ. Χριστίδης, *Ιστορία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας*, Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, 2005, s.64.

17'si ünsüzdür. Bunun yanı sıra Yunancada bazı seslerin kendine özel sesleri yoktur ve bu mevcut harflerin birleştirilmesiyle oluşur. Yunan alfabesinin ilk kaynakları Fenikelilerin Kuzey Sami diline dayanır. Yunanca yazılı ilk kaynaklar 13.-14. yüzyılda görülür.[29]

Karamanlıların Grek alfabesiyle yazıya geçirmiş oldukları bu yazı sistemine Karamanlıca adı verilmiştir. Grek alfabesi 24 harften oluştuğu için Türkçe de bulunan bazı seslerin karşılığını verememiştir. Türkçede bulunan bu harflerin karşılıklarını verebilmek için Grek alfabesine bazı eklemeler yapılmıştır ve Karamanlı alfabesinin meydana çıkmasına sebep olmuştur. Grek alfabesinde bulunmayan Türkçe sesleri karşılayabilmek için ya harflerin üzerine nokta koyarak harf oluşturmuşlar ya da harfleri birleştirerek Türkçe harfleri karşılayacak harfler elde etmeye çalışmışlardır. Ancak oluşturulan bu seslere nazaran metinlerde bir imla birliği yoktur. J. Eckmann Karamanlıca yazılmış metinlerin, Yunan harfli metinlerde görüldüğü gibi bir imla birliği olmadığını ancak "edebî dil" ve "muhtelif ağızlar"dan bahsedilebileceğini dile getirmiştir.[30] Her Karamanlıca metnin kendine özgü bir yazı biçimi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. İncelenen Karamanlıca metinlere bakıldığında metinden metine yazımda görülen değişiklikler yanı sıra çoğu metin kendi içerisinde de yazım farklılıkları gösterir. Aynı şekilde incelemiş olduğumuz bu metin içerisinde de yazımda farklılıklar görülür, aynı kelimenin iki farklı şekilde yazıldığı görülmektedir.

Metinler içerisinde bu yazı birliğinin olmaması konusunda Gürsel Korat kurumsal bir eğitimin olmamasından dolayı bireysel çabalar ile öğrenildiğinden, Türkçedeki seslerin Grek alfabesindeki sınırlı işaretler kullanılma zorunluluğundan, her editör ve yayın evi kendi sistemini kullanması gibi sebepler olmasına bağlamıştır. Kullanılan bu noktalama işaretleri bölgeden bölgeye değişmiş ve tutarsız bir yazım şekli ortaya çıkmıştır. Bugüne kadar yapılmış çalışmalara bakıldığında metinlerdeki imlaların hiçbir dönemde birlik göstermediği görülür.

---

29 Α.Φ. Χριστίδης, *a.g.m.*, s.64.
30 Janos Eckmann, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına Ait Araştırmalar I. Phonetıca", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih – Coğrafya Fakültesi Dergisi,* cilt 8, sayı 1-2, 1950.

Eckmann, Anadolu Karamanlı Ağızlarına Ait makalesinde Karamanlıcanın imlasını "kaba imla" olarak niteler. Bunun sebebi olarakta metinlerde ünsüzlerin işaretlenmesinde dikkat edilmemesi ve /ı/-/i/, /o/-/ö/, /u/-/ü/ ünlülerinin ayırt edilmediğini söyler. Ancak Karamanlı metinlerinin Arap harfli metinlere göre iyi yanlarınıda şöyle sıralar; 1) ünlülerin işaretlenmesi 2) /a/'nın /e/'den ayırt edilmesi ve yuvarlak ünlülerin hiç olmazsa daha açık (/o/-/ö/) ya da daha kapalı (/u/-/ü/) olmasının belirtilmesi. [31]

Metnin çevriyazısında Karamanli Latin adlı çeviriyazı kullanılmıştır. Microsoft Office Word programlarında çok zengin yazı fontları bulunmasına rağmen Karamanlıca metinlerde kullanılan harfler yoktur. Çevriyazı fontlarının yetersizliğinden dolayı bu font İbrahim Karahancı tarafından oluşturulmuştur. İbrahim Karahancı Karamanlıca metinlerin transkripsiyonunu kolaylaştıracak iki önemli font oluşturmuştur. Karamanli Grek ve Karamanli Latin fotları. Karamanli Grek çevriyazı fontunda Word programında Yunanca ve Kıpti yazılarında bulunmayan ancak Karamanlıcada bulunan Grek harfleri bulunmaktadır. Karamanli Latin çevriyazı fontunda Karamanlıca metinlerin vurgulu ünlüleri gösteren harfler, ölçünlü Türkiye Türkçesindeki karşılıkların üzerine birebir vurgu işareti koyarak karşılanmıştır.[32] Karamanli Latin çevriyazı fontunun çoğunluğu çalıştığımız eserle uyuştuğu için bizde çalışmamızda bu fontu kullandık.

Metindeki transkripsiyon işaretlerine geçmeden önce burada Eski Yunancada kullanılan tonlama ve nefes işaretlerinden bahsetmek gerekmektedir. Nitekim Eski Yunanca gramerinde kullanılan bu tonlama (vurgu) ve nefes işaretlerinin Karamanlıca metinlerde de kullanıldığı görülür. Tonlama işaretleri Eski Yunanlılar tarafından kullanılan bir sistemdir. Eski Yunanlıların yazıtlarına bakıldığında sadece büyük harf kullandıkları ve tonlama işaretleri kullanmadıkları görülür. Tonlama işaretleri ilk defa M.Ö. 200'de Dionisios Thraks tarafından İskenderiye'de (Aleksandria) kullanılmıştır. Dionisios Thraks M.Ö. 170-90 yıllarında

---

31 Janos Eckmnn, *a.g.m.*, 1950.

32 İbrahim Karahanci, *Grek Harfli Türkçe Bir Metin:Hikaye-i Şah İsmail ve Gülüzar Hanum (Çevriyazılı Metin, Dil İncelemesi, Sözlük),* (Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı 2013.

tonlama ile ilgili "Gramer Sanatı" kitabını yazmıştır.[33] Tonlama işaretlerinin oluşturulmasındaki başlıca sebepler 1) Yunanlıların günlük konuşmalarında ya da sıklıkla kullanmadıkları kelimelerin doğru telaffuz edilebilmesi için bir rehbere ihtiyaç duyulması 2) Yunancanın yabancı dil olarak öğretilmesinde duyulan ihtiyaç olarak ifade edilmiştir.[34] Şunuda ifade etmek gerekir ki Yunanca o dönemlerde günümüzde İngilizce'nin yaygın olduğu gibi yaygın bir dildir.

Tonlama işaretleri ile ilgili genel bir tonlama sistemi oluşturulana kadar her yazar kendi oluşturduğu tonlama sistemini kullanıyordu. Ancak bu durum oldukça karmaşık bir tonlama sisteminin oluşmasına sebep oluyordu. Bu konuda ki karmaşıklık Eski Yunanlılar tarafından da sorun olmaya başlanmış ve bir tonlama sistemi oluşturulmuştur. Sonuç olarak tonlama işaretleri ile ilgili tam bir sistem 10. yüzyılda oluşturulmuş ve aynı zamanda küçük harflerin kullanımıda bu dönemde başlamıştır. Bu tonlama işaretleri Yunancada 1982 yılına kadar kullanılmıştır. 12/01/1982'de Eski Yunanlılar tarafından kullanılan çok tonlu sistem kaldırılmış ve tek tonlu sisteme geçilmiştir.

Eski Yunanca 24 harften oluşmaktadır. Ünlüler; { α, ε, η, ι, υ, ο, ω}. Eski Yunanca ünlüler üçe ayrılmaktadır. Kısa sesli ünlüler, uzun sesli ünlüler ve çift sesli ünlüler. Çift sesli ünlüler hem kısa hem uzun olabildikleri için çift sesli adlandırılmaktadırlar. Kısa sesli ünlüler -ε- ve -ο-'dur. Bu ünlüler kısa süreli telafuz edilirler yani ε=ε, ο=ο. Uzun sesli ünlüler -ω- ve -η-. Bu ünlüler daha uzun söylenirler yani η=εε, ω=οο. Çift sesli ünlüler ise -α-, -ι-, -υ-'dır. Bunlar bazen kısa sesli α=α, ι=ι, υ=υ gibi telafuz edilir bazende uzun sesli α=αα, ι=ιι, υ=ουου gibi telafuz edilir.[35] Yunancada ünsüzler {β, γ, δ, ζ, θ, κ, λ, μ, ν, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ, ψ}dir. Ayrıca Eski Yunancada 11 diftong bulunmaktadır. Bunlar{αι, ει, οι, υι, αυ, ευ, ου, ηυ, ᾳ, ῳ, ῃ} diftonglarıdır.

Eski Yunancada iki veya daha fazla heceye sahip her kelimeden bir tanesi vurgulanır yani diğerlerinden daha yüksek sesle telafuz edilir. Yüksek tonda

---

[33] Αρχαία Ελληνική Γλώσσα, Οι Τόνοι, Κανονές Τονισμού, Τα Πνευματά. http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20arxaia/tonismos.htm

[34] Καλλιόπη Κρασσά, "Τονισμός στα Αρχαία Ελληνικά" *https://www.taexeiola.gr/*, 2017.

[35] Καλλιόπη Κρασσά, *a.g.e.*, 2017.

söylenmesi istenilen ünlülerin üzerine konur. Yazılı söylemde hecenin vurgulandığını ortaya koymak için bu hecenin ünlü harfine veya diftonguna vurgu olarak adlandırılan işaretlerden konulur. Bu tonlama işaretleri kelimenin son hecesine, kelimenin sondan ikinci hecesine ve kelimenin sondan üçüncü hecesine girer. Hiçbir kelime, kelimenin sondan üçüncü hecesinden önce vurgulanamaz.

Eski Yunancada kullanılan vurgu işaretleri üçtür;

1. **Vurgu işareti (΄) (οξεία);**

- Vurgu işareti her zaman kelimenin sondan üçüncü hecesine konur.

Örneğin; λέ-γο-μεν

- ό ve έ ünlüleri her zaman vurgu işaretini alırlar. Örneğin; θε-ός.
- Eğer kelimenin son hecesi ve sondan ikinci hecesi uzun sesli ise sondan ikinci hecesi vurgu işaretinin alır. Örneğin; κή-πων.

2. **Ağır vurgu işareti (`) (βαρεία);**

- Ağır vurgu işareti sadece son heceye konur. Ancak kelimenin sonunda noktalama işaretleri yoksa ağır vurgu işaretini alır.

3. **İnceltme işareti (῀) (περισπωμένη);**

- Sadece uzun süreli ünlülere konulur, okuyucunun sesini yükseltir hemen ardından da ses tonu düşmesi gerekir.
- Kelimenin son hecesi kısa sesli ünlü ise ve kelimenin sondan ikinci hecesi uzun sesli ise ozaman kelimenin sondan ikinci hecesi inceltme (῀) işareti alır.

Nefes işaretleri (πνεύματα) Eski Yunancada sesli harfle veya diftong ile başlayan ya da "r (ρ)" ünsüzü ile başlayan kelimenin ilk sesine nefes işareti denilen işaret konur. Nefes işaretleri ikiye ayrılır sert nefes işareti (῾) ve hafif nefes işareti (᾽). Sert nefes (῾) almış bir kelime önünde "h" sesi varmış gibi okunur. Hafif nefes işareti almış ses ise sadece kendi sesiyle okunur.[36] Kelimelerin pek çoğu hafif nefes işaretini almaktadırlar.

Sert nefes işareti alanlar;

- -υ- ve –ρ- harfleri ile başlayan kelimeler

[36] Zafer Taşlıklıoğlu, *Grekçe Gramer ve Syntaks*, İstanbul Üniversitesi Yayınları 1989, https://archive.org/details/GrekeGramerVeSyntaks/page/n3/mode/2up.

- ὁ, ἡ, αἱ, οἱ artikelleri[37]
- ὅδε, ἥδε, αἵδε, οὗτος, αὕτη, işaret zamirleri
- ἡμεῖς, ἡμῶν, οὗ, οἷ, ἕ gibi şahıs zamirleri
- εἷς ἕν ἕξ ἑπτα ἑκατόν gibi sayıları ve bunlardan türetilmiş ἔνδεκα, ἑξακοσια, ἑβδομήκοντα, ἑκάστοτε vb. sayıları
- ἕως, ἡνίκα, ἵνα, ὅμως, ὁπότε ὅπως, ὅτε, ὡς, ὥστε bağlaçları
- ve aşağıdaki kelimeler

Α. ἁβρός, ἅγιος, ἁγνός, Ἅδης, ἀδρός, ἀθρόος, αἷμα, Αἷμος, αἱρέω-ῶ, αἱ ἁλαί, ἅλας, Ἁλιάκμων, Ἁλίαρτος, ἁλιεύω, Ἁλικαρνασσός, ἅλις, ἁλίσκομαι, ἅλωσις, ἅλλομαι, Ἁλόννησος, ἁλουργίς, ὁ ἅλς, ἡ ἅλς (= θάλασσα), ἁλτήρ, ἅλυσις, ἡ ἅλως, ἅμα, ἅμαξα, ἁμαρτάνω, ἅμιλλα, ἅμμα, ἀνύτω, ἁπαλός, ἅπαξ, ἁπλοῦς, ἅπτω - ἅπτομαι, ἅρμα, ἁρμόζω, ἁρμονία, ἁρμός, ἅρπαξ - ἁρπάζω, ἁφή, ἀψίκορος, ἀψίς.

Ε. τὸ ἔδος, ἕδρα, ἐδώλιον, ἕζομαι, εἰλόμην (αόριστος β΄του αἱροῦμαι), εἵμαρται – εἱμαρμένη, εἴργνυμι – εἰργνύω, εἰρκτή, Ἑκάβη, ἑκάς, Ἑκάτη, ἑκών, Ἑλένη, Ἑλικών, ἡ ἕλιξ, ἑλίττω, ἕλκος, ἕλκω - ἑλκύω, Ἑλλάς, Ἕλλην, ἡ ἕλμινς, τὸ ἕλος, ἕνεκα ἡ ἕνεκεν, ἑξῆς, ἕξω, ἑορτή, ἕρκος, ἕρμα, ἑρμηνεύω, Ἑρμῆς, ἕρπω, ἑσπέρα, ἕσπερος, ἑσπόμην, ἑστιάω-ῶ, ἑταῖρος, ἕτοιμος καὶ ἑτοῖμος, εὑρίσκω, ἕψω, ἕωλος, ἡ ἕως.

Η. ἤβη, ἡγέομαι-οῦμαι, ἥδομαι, ἥκιστα, ἥκω, ἦλιξ, Ἡλιαία, ἥλιος, ἦλος, ἡμέρα, ἥμερος, ἡμι- (αχώριστο μόριο), ἥμισυς, ἡ ἡνία καὶ τὰ ἡνία, ἦπαρ, Ἥρα, Ἡρακλής, Ἡρόδοτος, ἥρως, Ἡσίοδος, ἥσυχος, ἦττα, ἡττάομαι-ῶμαι, ἥττων, Ἥφαιστος.

Ι. ἱδρύω, ἱδρώς, ἱέραξ, ἱερός, ἵημι, ἱκανός, ἱκέτης, ἱκνέομαι-οῦμαι, ἱλάσκομαι, ἱλαρός, ἵλεως, ἱμάς, ἱμάτιον, ἵμερος, ἵππος, ἵστημι, ἱστός - ἱστίον, ἱστορία, ἱστορέω-ῶ, ἵστωρ.

Ο. ὁδός, ὁλκάς, ὁλκή, ὁ ὁλκός, ὅλμος, ὅλος, ὁρμαθός, ὁρμή, ὁ ὅρμος, ὁ ὅρος, τὸ ὅριον, ὁρίζω, ὁράω-ῶ, ὅσιος.

Ω. ὥρα, ὡραῖος, ὥριμος.[38]

Karamanlıca metinlerde hafif nefes işareti daha çok kullanılmıştır. Sert nefes işareti metinde daha çok yukarıda ifade edilen kurallara göre Yunanca kelimelerde kullanılmıştır. Genel olarak Karamanlıca metinlerde tonlama ve nefes işaretlerinin bu kurallara göre konulduğu görülsede birtakım tutarsızlıklar da

[37] Eski Yunancada isimlerin başında yer alan ve onların cinsini belirleyen artikeller kullanılır.
[38] Καλλιόπη Κρασσά, *a.g.e.*, 2017.

görülmektedir. Burada şunu söylemekte uygun olacaktır, Karamanlılar Eski Yunan alfabesini ve gramer kurallarını kullanarak Türkçe metinler yazmışlar ve yeni bir yazı sistemi oluşturmuşlardır. Ortaya çıkarmış oldukları bu yazı sistemine baktığımızda gerek alfabe kullanımı ve gerek gramer kuralları doğrultusunda Grek alfabesini çok iyi bildikleri görülmektedir.

Harflerin transkripsiyonu almış oldukları vurgu ve nefes işaretleriyle birlikte gösterilecektir.

4.1. Ünlüler

A/a harfinin gösterimi

Metinde A/a harfi Grek alfabesinde bulunan **"Α/α"** (alfa) harfiyle gösterilmiştir. Metin içinde "a" harfi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 12 şekilde görülmektedir. **Α/A, Ἄ/Ἂ, Ἅ/Ἃ, Ἀ/Ἁ, α/a, ἀ/ἂ, ἁ/ἃ, ᾰ/ă, ᾱ/ā, ὰ/à, ά/á, ᾶ/ã**

ΑΣΙΑ- ASİA (1/1), Ἄδζαπα - Ἂcapa (7/27), Ἅγ. Ἀτώνιος - Ἃg. Ἀntónios (69/24), Ἀνατὸλ - Ἁnatὸl (6/5), ἀζῖζ - ἁzῖz (5/2), ἀγία - ἁgία (94/15), μαξὰτ – maksàt (5/7), λογάτ. – logát. (5/3), Χουρμᾶ - Hurmã (20/20), ἄγιος – ἄgios (63/22), ἄνδζακ - ἄncak (60/4)

E/e harfinin gösterimi

Metinde E/e harfi Grek alfabesinde bulunan **"Ε/ε"** (epsilon) ve **"Αι/αι"** (alfa iota) harfleriyle gösterilmiştir. "αι" harfi Grek alfabesinde /α/ (alfa) ve /ι/ (iota) harflerinin birleştirilmesiyle oluşturulmuş bir diftongdur. Metinde bu harfin kullanımı sadece Yunanca kökenli kelimelerde görülmektedir.

Metin içinde "e" harfinin "ε" (epsilon) ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 11 şekilde görülmektedir. **Ε/E, Ἔ/Ἒ, Ἐ/Ἑ,Ἕ/Ἓ, Ἑ/Ἕ, ε/e, ὲ/è, έ/é, ἐ/ė, ἔ/ĕ, ἑ/ḕ**

ΜΟΥΚΑΔΔΕΜΕ – MUKADDEME (5/1), Ἔν - Ἒn (16/26), Ἐδζνεπιλὲρ - Ἑcnebilèr (5/18), Ἕρμος - Ἓrmos (15/6), Ἑλενούπολις - Ἕlenúpolis (27/2), Μεμλεκέτ - Memlekét! (5/2), κῐουζὲλ – güzèl (5/2), ἐδζνεπὶ - ἐcnebὶ (7/7), ἕν - ἓn (6/4), ἑστία - ἑstía (36/24)

Metin içide “e” harfinin “αι” (alfa iotta) ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 7 şekilde görülmektedir. **AI/E, Aἰ/Ė, Aἴ/Ἔ, αι/e, αῖ/ẽ, αὶ/è, αί/é**

ΜΙΣΑΗΛΙΔΑΙ – MİSAİLİDE (1/8), Αἰγαὶ - Ėgè (35/25), Αἴσηπος - Ἔsipos, (38/16), χῶραι – hõre (11/6), Κυμαῖος - Kimẽos, (32/23), Κλαζομεναί- Klazomené (35/27)

I/ı harfinin gösterimi

Grek alfabesinde I/ı harfi bulunmamaktadır. Bu nedenle metinde “ı” harfini karşılamak için Grek alfabesinde aslında “i” olarak kullanılan **“H/η”** (itta) ve **“I/ι”** (iotta) harfleri kullanılmıştır. Metin içerisinde “ı” ve “i” harflerinin ayrımı net bir şekilde yapılmamıştır. Ancak metinde “ı” harfi daha çok “H/η” (itta) harfi ile gösterilmiştir.

Metin içinde “ı” harfinin “η” (itta) harfi ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 11 şekilde görülmektedir. **H/I**, **Ἡ/Ἰ, Ἥ/Ἴ, η/ı, ὴ/ì, ή/í, ᾐ/ᾑ, ᾖ/ῒ, ᾗ/ῖ, ᾔ/ἵ, ᾕ/ἷ, ῆ/ῑ**

ΚΗΤΑΣΗΝΗΝ – KITASININ (1/2), Ἡρμακλάρ - ’Irmaklár (18/2), Ἥλιδζα - Ἴlıca (27/14), μαξατηνὴν - maksatınὴn (5/7), μερπούδδηρ. – merbúddır (5/5), ταγηλδή - tağıldí (6/9), ᾐρμακ - ırmak (69/31), ᾖλιδζα - ılıca (28/9), ᾐλιδζαλὰρ - ılicalàr (28/16), ᾖλιδζαλαρ - ılıcalar (92/3), Χαδζῆ - Hacĩ (19/10)

Metin içinde “ı” harfinin “ι” (iotta) harfi ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 5 şekilde görülmektedir. **Ἴ /Ἴ, ι/ı, ί/í, ὶ/ì, ἰ/i**

Ἴλιδζα - Ἴlıca (90/7), παγιρημσὴ - payırımsi (46/7), Κιζῖλ - Kızıl (15/29), Κίρκ - Kírk (14/9), ἰρμαγηνὴν - ırmağınὴn (50/16)

Grek alfabesinde “i” harfi olan “υ” (ipsilon) harfi de “Κύπρηζ - Kíprız” kelimesinde “ı” harfi olarak kullanılmıştır.

İ/i harfinin gösterimi

Grek alfabesinde İ/i harfinin 5 şekilde yazımı mevcuttur. Bunlar **“H/η”** (itta), **“I/ι”** (iotta), **“Y/υ”** (ipsilon), **“Οι/οι”** (omikron iotta) ve **“Ει/ει”** (epsilon iotta). “οι” (omikron iotta) ve “ει” (epsilon iotta) diftongları metinde sadece Yunanca

kelimelerde görülmektedir. Metinde "i" harfinin daha çok "ι" (iotta) harfi ile gösterildiği görülmektedir.

Metinde "i" harfinin "ι" (iotta) harfi ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 11 şekilde görülmektedir. **Ι/İ, Ἰ/Ἰ/İ, Ῑ/Ῑ/İ, Ἱ/Ἱ/İ, Ῐ/Ῐ/İ, ι/i, ὶ/i̓, ῐ/ĭ, ὶ/ì, ί/í, ῖ/ĩ, ɩ/i̯**

ΙΣΚΟΥΔΑΡ – İSKÜDAR (41/5), Ἰνέκιολ - Ἰnéköl (76/11), Ἴωνεσλερ - Ἴonesler (86/6), Ἱεράπολις - Ἱerápolis (27/2), Ἴπparχοσην - Ἴpparhosın (76/28), ἱστιλὰ - i̓stilà (23/25), ἴτμεμις̣ - ĭ́tmemiş (5/8), τεαρὶφ - tearḭf (7/3), πἰλμεγερεκ - bi̓lmeyerek (13/20), Φρειδερῖκος – Friderĩkos (21/17)

Metinde ayrıca "ι" (iota) harfi "ɩ" şeklinde de görülmektedir. Bu şekli sadece iki örnekte görülür. Χρɩστοσδὰν - Hriştosdàn *(49/18)*, Παλιὰ - Paliȧ *(37/8)*

Metinde "i" harfinin "η" (itta) harfi ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 9 şekilde görülmektedir. **Η/İ,Ἠ/Ἠ/İ, Ἡ/Ἡ/İ, Η͂/Η͂/İ, η/i, ὴ/ì, ή/í, ῆ/ĩ, ᾐ/i**

ΜΙΣΑΗΛΙΔΑΙ – MİSAİLİDE (1/8), Ἠράκλεια - Ἰráklia (107/27), Ἡρόδοτος- Ἰródotos (6/18), Ἤπειροι - Ἤpiri (9/7), φαζηλέτ – fazilét (5/4), σαχηλινδὲ - sahilindè (10/27), Ἀνατολὴν - Ἀnatolḭn (7/30), γενμήȩ - yenmíȩ (21/24), Ξενοκλῆς - Ksenoklĩs (83/8), ᾐμῶν - i̓mõn (7/5).

Metinde "i" harfinin "υ" (ipsilon) harfi ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 6 şekilde görülmektedir. **Ῡ/Ῡ/İ, Ὑ/Ὑ/İ, υ/i, ὺ/ì, ύ/í, ῦ/ĩ**

Ῡπιος - Ῡ́pios (66/29), Ὑψηλὴ - Ὕpsilḭ (94/27), Ἰζμυρλὶ - Ἴzmirlḭ (6/19), βεζὺρ – vezḭr (51/21), Τύαναλη - Tı́analı (6/20), Χρῦσος – Hrĩsos (41/18).

Metinde "i" harfinin "οι" (omikron iotta) harfi ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 5 şekilde görülmektedir. **ΟΙ/İ, Οὶ/i̓, ου/i, οί/í, οὶ/ì**

ΑΔΕΛΦΟΙ – ADELFİ (1/8), Οἰκουμενικαὶ - i̓kumenikè (6/7), Ἤπειροι - Ἤpiri (9/7), Φοινικοῦς – Finikũs (120/5), Τροία - Trı́a (15/17), Ἀδριανοὶ - Ἀdrianḭ (74/30)

Metinde "i" harfinin "ει" (epsilon iotta) harfi ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 5 şekilde görülmektedir. **ΕΙ/İ, ει/i, εί/í, εὶ/i̓, εῖ/ĩ**

ΚΙΟΤΑΧΕΙΑΔΑ – KÖTAHİADA (165/6), Ἤπειροι -Ἰpiri (9/7), λείψανοση - lípsanosı (45/16), εἰκοναλὰρ - ἰkonalàr (77/28), Δαρεῖος – Darῖos (66/2).

Yunancada ι (iota) ve υ (ipsilon) ünlülerini αι, ει, οι, αυ diftonglarından ayırmak için üstüne dialitika /¨/ (diaresis) denilen iki nokta konulmuştur. Dialitikalar daha çok diftonglarda bulunan "ι" (iota) ve "υ" (ipsilon) ünlülerinin üzerine gelir ve "ι" (iotta) ile "υ" (ipsilon) ünlülerinin diftongun bir parçası değil bitişik bir sesli harften ayrı olarak telafuz edilmesini sağlar. Yani "αι" diftongu "e" olarak okunurken dialitika işaretini aldığında "a" ayrı "ι" ayrı iki ses olarak okunur. Metin içerisinde ise "**ï "**ve "**ÿ"** harfleri diftongların yanına gelerek hem "y" hemde "i" harfi olarak kullanılmıştır. **"ï"** harfi iç seste "i" olarak kullanılmıştır. Son seste ise Arapça ve Farsça kökenli kelimelerde ve iki sözcüğü bağlamada ı ve i olarak kullanılmıştır. Bunun yanında çok az örnektede "ὶ" ve "ΐ" şeklinde görülmektedir. Bunlar "ϊ" harfinin vurgu almış şeklidir.

"ϊ" harfinin metin içinde "i" olarak kullanıldığı örnekler:

φαϊδελὶ - faideli (8/6), μεσαφέϊ σατχιὲ - mesaféi sathiè (10/24), ἀϊὸδ - aid (8/1), ρεΐς - reís (108/5)

Metinde "ÿ" harfi "i" olarak sadece iki örnekte görülmektedir:

Κάϋστρος – Káistros (22/), Ταϋΐa - Taiía (37/7)

O/o harfinin gösterimi

Grek alfabesinde O/o harfinin iki şekilde yazımı mevcuttur. Bunlar **"O/o"** (omikron) ve **"Ω/ω"** (omega)dır. Metinde iki harfinde kullanıldığı görülmektedir. Ancak "ω" (omega) harfinin daha çok Yunanca kelimelerde kullanıldığı görülür.

Metinde "o" harfinin "o" (omikron) harfi ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleriyle 9 şekilde görülmektedir. **O/O, Ὸ/Ό,Ὂ/Ό, Ὄ/Ό, o/o, ὸ/ὸ, ŏ/ŏ, ὸ/ὸ, ó/ó**

ΤΡΑΠΕΖΟΝ – TRAPEZON (139/16), Ὀσμανληλὰρ - Ὀsmanlılàr (75/1),Ὄρδερε σού - Ὄrdere sú (22/30), Ὅμηρος- Ὅmiros (6/18), ὀληνδηγὴ - ὀlındığì (5/15), ὅλμαδηγη - ὅlmadığı (12/14), σὸν – sòn (9/13), σόνρα – sónra (20/4)

Metinde "o" harfinin "ω" (omega) harfi ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 6 şekilde görülmektedir. **Ω/O ω/o, ώ/ó, ὼ/ò, ῶ/õ, ῳ/o̩**

ΣΙΝΩΠ – SİNOP (68/13), Ἰωάννης - Ἰoánnis (6/27), Ρώμαληλαρ – Rómalılar (8/7), Σινὼπ- Sinòp (35/4), Τμῶλος – Tmõlos (15/26).

"ῳ" harfi metinde sadece Τρῳὰς - Troa̩s kelimesinde görülür. "ω" harfinin altına iota harfi küçük şekilde yazılmıştır. Bu harf Grek alfabesinde kullanılan bir harftir. Uzun "α", "η" ve "ω"dan hemen sonra gelen kısa "ι" (iota) bu harflerin altına küçücük yazılır, ve telaffuzda fark edilmez: ᾳ ῃ ῳ.[39]

Ö/ö harfinin gösterimi

Grek alfabesinde Ö/ö harfi bulunmamaktadır. Bu nedenle metinde "ö" Grek alfabesinde bulunan **"o"** (omikron) harfiyle gösterilmiştir. "o" ve "ö" hafleri metinde net bir şekilde ayırt edilmemektedir.

Metinde "ö" harfinin "o" (omikron) ile gösterimi almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 6 şekilde görülmektedir. **Ὸ/Ὂ̈, O/Ö, o/ö, ὀ/ὂ̈, ὸ/ὃ̈, ό/ὅ̈**

Ὀδεδζιγὲ - Ὂ̈deciğè *(68/11), ΔΟΡΔΗΝΔΖΗ – DÖRDİNCİ (24/18), χοκι̩ουμδαρλαρὴ - hökümdarları̩ (6/3), ὀγρενίριζ - ὂ̈greníriz (7/8), Κὸκ σου – Gὂ̈k su (20/22), σόζ – sὅ̈z (5/12)*

Metin içinde ayrıca "ö" harfini karşılamak için **"ιο"**, **"ι̩ο"** ve **"ι̩ο"** harfleride oluşturulmuştur. Ancak bu harflerin sadece "k" ve "g" harflerinden sonra kullanıldığı görülür. Metinde almış oldukları vurgu ve nefes işaretleri ile 8 şekilde görülmektedir. **IO/Ö, ιο/ö, ιὸ/ὃ̈, ι̩ο/ö, ι̩ὸ/ὃ̈, ι̩ό/ὅ̈, ι̩ο/ö, ι̩ὸ/ὃ̈**

[39] Zafer Taşlıklıoğlu, *a.g.e.*, s. 4.

ΟΡΤΑΚΙΟ΄Ι΄ΔΕ – ORTAKÖŸDE (165/4), Κιολλὲρ - Göllèr (24/19), Κιὸκ - Gȍk (46/23), κιορφεζλὲρ - körfezlèr (10/4), κὶὸλ – gȍl (25/2), kιό ï – kőÿ (22/1), κιορφεζινέ - körfeziné (22/10), Κιὸκ - Gȍk (23/10)

U/u harfinin gösterimi

Grek alfabesinde U/u harfi **"ο"** (omikron) ve **"υ"** (ipsilon) harflerinin birleştirilmesiyle **"ου"** şeklide kullanılmaktadır. Metinde de "u" harfinin bu şekilde kullanıldığı görülmektedir. "u" harfi metin içerisinde almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile 8 şekli bulunmaktadır. **OY/U, Οὐ/Ů, Οὔ/Ű, ου/u, οὐ/ů, οὺ/ù, ού/ú, οῦ/ũ**

MOYKADDEME – MUKADDEME (5/1), Οὐμοὺμ- Ůmùm (69/30), Οὔρλανην- Űrlanın (28/20), οὐλοῦ- ůlũ (5/4), μεσχοὺρ – meşhùr (5/14), πουληνούπ – bulınúp (21/27)

Metinde ayrıca "u" harfini gösteren **"8"** işareti bulunmaktadır. Bu işaret Avrupadaki tüm temel alfabelerde kullanılmıştır. Yunanca, Latince Kiril. Yunanca esas olarak dini ikonografide ve basılı kitaplarda 19. yüzyıla kadar kullanılmıştır. Bugün kullanımı gayri resmi ve çok sınırlıdır. Metin içerisinde de sadece 4 örnekte görülür.

Ρ8μλάρδζα – Rumlárca (90/6), ὀν8νδὲ - ȍnundè (95/2), Καπ8δζηκ – Kapucık (105/19), σ8ρέτι ὀεδιδεδὲ– suréti şedidedè (108/11)

Ü/ü harfinin gösterimi

Grek alfabesinde Ü/ü harfi bulunmamaktadır. Grek alfabesinde "ü" harfi bulunmadığından metin içerisinde **"ου"** harfi hem "u" harfini karşılamak hem de "ü" harfini karşılamak için kullanılmıştır. Bu iki harf metin içerisinde net olarak birbirinden ayırt edilmemiştir.

Metin içerisinde "ü" harfinin almış olduğu vurgu ve nefes işaretleri ile kullanımı 8 şekilde görülmektedir. **Οὔ/Ű̃, Οὐ/Ů̃, ου/ü, οὔ/ű̃, οὺ/ǜ, ού/ű̃, οὐ/ů̃, οῦ/ũ̃**

Οὔτζ –Ű̃ç (56/23), Οὐρκιοὺπ - Ű̃rkǜp (116/17), δουρλοῦ - dürlǜ̃ (7/16), οὔτζ – ű̃ç (28/13), οὐζερὲ - ǜzerè (7/13), κιορουλοὺρ - görülǜr (8/17), κιορούλμεγιορ – görűlmeyor (13/13), δουνγιαδὰ - dünyadà (5/7)

Metinde ayrıca “ü” harfini gösteren **“ιου”**, **“ι̯ου”, “ι̯̲ου”** ve **“ὀυ”** şeklinde dört harf görülür. Metin içerisinde **“ιου”**, **“ι̯ου” ve “ι̯̲ου”** harfleri almış oldukları vurgu ve nefes işaretleri ile 5 şekilde görülmektedir. **ιου/ü, ι̯ου/ü, ι̯ού/ǘ , ι̯̲ου/ü**

Κιουστενδζῆκ - Küstencȉk (52/17), κι̯ουζὲλ – güzèl (5/2), κι̯ούν - gün (74/27), μεζκι̯ούρ - mezgűr (81/12) , τοκι̯ουλούρ – tökülűr (21/21)

Metin içerisinde **“ὀυ”** şeklindeki “ü” harfinin yazımı sadece 4 kelimede görülür. Bu “ü” harfi vurgu ve nefes işaretleri ile üç şekilde kullanılmış. **ὀυ/ὒ, ὀύ/ὕ, ὀὺ/ὗ**

μὀυνπὰτ - münbȁd (69/30), δὀύζδηρ - düźdir (25/16), ὀὺζερινὲ - üźerinè (32/17), ὀὺζερινὲ - üźerinè (33/31)

â harfinin gösterimi

Grek alfabesinde “â” bulunmamaktadır. Metinde “â” harfini karşılayacak **“ι̯α”** ve **“ια”** şeklide iki harf oluşturulmuştur.

“ι̯α” harfi metin içerisinde almış olduğu vurgu ve nefes işaretleriyle 3 şekilde görülmektedir. **ι̯α/â, ι̯ά/ấ, ι̯ὰ/ầ**

δζενκι̯αβὲρ- cenkâvèr (5/14), μεκι̯ατιπὰ - mekâtibȁ (69/15), Χουδαβενδικι̯ὰρ – Hüdavendikâr (70/23), ἀσικι̯άρδηρ - aşikârdır (11/16)

“ια” şekli ile örnekleri:

ΓΙΑΔΙΚΙΑΡΙ – YADİGÂRİ (2/8), παλιαδεκιλερδὲν – balâdekilerdèn (158/13)

A/a	**A/α**
E/e	**E/ε, Aι/αι**
I/ı	**I/ι, H/η**
İ/i	**I/ι, H/η, Y/υ, Oι/οι, Eι/ει, ϊ**
O/o	**O/ο, Ω/ω, ῳ**
Ö/ö	**O/ο, IO, ιο, ῐῳ, ῐο**
U/u	**Oυ/ου, ȣ**
Ü/ü	**Oυ/ου, ιου, ῐου, ῐου,ὀυ**
Â/â	**IA/ῐα, ια**

Tablo 1: Ünlüler Tablosu

4.2. Ünsüzler

B/b harfinin gösterimi

Grek alfabesinde "b" harfi "m" olarak kullanılan "μ" (mi) ve "p" olarak kullanılan "π" (pi) harfinin birleştirilmesiyle "μπ" olarak kullanılır. Ancak bunun dışında metinde "b" harfi için ayrı bir harfte oluşturulmuştur. Yunancada aslen "p" olarak kullanılan "π" (pi) harfinin üzeri nokta konarak **"π̇"** şeklinde bir "b" harfi oluşturulmuştur. Büyük harf kullanımında böyle bir noktalama kullanılmamıştır. Büyük harfi "Π" (pi) olarak yazılmış ve "p" mi yoksa "b" mi olarak yazıldığı kelimeden çıkartılmıştır.

Οὐσκιουμπῆ - Ůsküb ĩ (67/1), μουπ̇αρὲκ – mübarèk (5/2), μουχαπ̇πέτ! muhabbét! (5/3), Πιζλὲρ – Bizlèr (5/12), Πουλγὰρ – Bulgàr (12/26), Πίγα - Bíga (61/5)

C/c harfinin gösterimi

Grek alfabesinde "c" harfi iki harfin birleştirilmesiyle oluşturulur. Alfabede bulunan τ (tav) ve ζ (zita) harfleri birleştirilerek "c" harfi oluşturulur. Ancak metinde "τζ" harfi "ç" sesini karşılamış ve "c" sesi için başka bir harf oluşturulmuştur. Grek

alfabesinde bulunan δ (delta) ve ζ (zita) harflerinden **"ΔZ/δζ"** şeklinde bir "c" harfi oluşturulmuştur. Metinde tek bir kelimenin yazımında "c" harfinin **"δξ"** ile yazıldığı görülür.

ΔΖΑΓΡΑΦΙΑ – CAĞRAFİA (1/3), Ἐδζνεπιλὲρ - Ἐcnebilèr (5/18), δζεσὶμ - cesim (9/7), Κάνλιδξα – Kánlıca (46/26), σεδζδὰ - secdà (13/29)

Ç/ç harfinin gösterimi

Yunan alfabesinde "ç" harfi iki harfin birleştirilmesiyle karşılanır. τ (tav) ve σ (sigma) harflerinin birleştirilmesiyle "ç" harfi oluşturulur. "ç" harfi **"τσ"** olarak metinde sadece τσυζλαναράκ – çizlanarák kelimesinde görülür. Ancak Metinde "ç" harfi **"TZ/τζ"** şeklinde gösterilmiştir. Az örnekte **"Tξ/τξ"** şeklinde de görülmektedir.

Τζινὶν - Çinin (7/3), παρτζὰ παρτζὰ - parçà parçà (7/23), τξάι – çái (22/24), Τζερκὲς – Çerkès (23/7), ἰτζοὺν - içün (5/6)

D/d harfinin gösterimi

Metinde "d" harfi Grek alfabesinde bulunan **"Δ/δ"** (delta) harfiyle gösterilmiştir.

ΜΟΥΚΑΔΔΕΜΕ – MUKADDEME (5/1), μουμτέδ – mümtéd (12/15), τεσαδδοὺφ – tesaddüf (32/14), πάδεχου – bádehu (51/28), σεδὶδ - şedìd (21/6)

F/f harfinin gösterimi

Metinde "f" harfi Grek alfabesinde bulunan **Φ/φ** (fi) harfiyle gösterilmiştir.

μουρτεφὶ - mürtefì (11/13), μουχτελὶφ - muhtelìf (38/13), φέτχ – féth (44/5), Φατὶχ - Fatìh (44/6)

Grek alfabesinde bazı durumlarda "i" olan "υ" (ipsilon) harfi "f" olarakta kullanılmaktadır. "α" ve "υ", "ε" ve "υ" harfleriyle birleşik iki harf oluşturulur. "αυ" yazımından sonra θ, κ, ξ, π, σ, στ, στρ, τα, χ harfleri geliyorsa "af" diye okunur. Kelime içinde "ευ" yazımından sonra θ, κ, ξ, π, ρ, σ, τ, φ, χ harfleri geliyorsa "ef"

diye okunmaktadır. Metinde bu harflerin kullanımı sadece Yunanca özel isimlerde görülmektedir.

Εὔξεινος - Efḱsinos *(9/14)*, Εὐφράτης - Efṙátis *(10/1)*, Σελεύκεια – Selefḱia *(36/13)*, Σέλευκεγε – Sélefkeye *(136/21)*, Τευκρία -Tefkrḯa *(35/13)*, Ἀχιλλεὺς - Ἀhillefs̀ *(58/27)*, Ἀχιλλευσὶν - Ἀhillefsìn *(59/3)*, Λεύκενιν - Lefḱenin *(75/22)*, Ζεῦς - Zefs *(137/7)*

G/g harfinin gösterimi

Metinde "g" harfinin üç şekilde kullanımı görülmektedir. Grek alfabesinde bulunan **"Γ/γ"** (gamma) harfi ve **"γκ"** diftongu metinde "g" harfi olarak kullanılmıştır. Ayrıca metinde bir de "g" harfi için **"ġ"** şeklinde bir harf oluşturulmuştur. Grek alfabesinde aslen "k" olarak kullanılan "κ" (kappa) harfinin üzerine nokta işareti konarak oluşturulmuş bir harftir. Bu şekil sadece küçük harflerde kullanılmıştır. Büyük harf kullanımında noktalama işareti konulmamış "K" olarak yazılmış ve harfin "K" olarak mı yoksa "G" olarak mı yazıldığı metin içerisinden anlaşılmıştır.

Γ/γ=G/g

γάρπ – gárp (11/21), *λογάτ – logát (5/3)*, *γαζέταλαρδα – gazétalarda (7/23)*

Κ/ġ=G/g

Κὸκ σοὺ – Gȍk sù (20/22), *ġιουζὲλ – güzèl (5/2)*, *ġιδζεγὶ - giceyi̇̀ (7/26)*, *Κιολλὲρ – Göllèr (24/19)*, *μεζġιοὺρ mezgür (11/8)*, *ġιορουλοὺρ – görülür (13/27)*, *Κεμλὶκ - Gemlȉk (72/29)*

Γκ/γκ=G/g

Γκέϋπεζε- Géÿpeze (41/3), *Γκιὸκ – Gȍk (61/18)*, *Τζάνγκρη- Çángırı (35/6)*

Ğ/ğ harfinin gösterimi

Grek alfabesinde "ğ" harfi bulunmamaktadır. Metinde bu harfi karşılamak için Grek alfabesinde bulunan **"γ"** (gamma) harfi "ğ" harfi içinde kullanılmıştır. "γ"

harfinin hem “g” hemde “ğ” harfinde kullanımı metin içerisinde net bir şekilde ayırt edilmemiştir.

ὀτουρδηγὴ - ὀturdıği (5/13), ταγλὰρ – tağlàr (11/13), σαζληγήν - sazlığín (20/2), σογούκδηρ – soğúkdır (21/ 11)

H/h harfinin gösterimi

Metinde “h” harfi Grek alfabesinde bulunan **X/χ** (hi) harfi ile gösterilmiştir.

μαχδοὺδ – mahdùd (11/15), πάδεχου – bádehu (10/15), μουδζεχχὲζ – mücehhèz (5/17)

J/j harfinin gösterimi

Metinde “j” harfi kullanılmamıştır.

K/k harfinin gösterimi

Metinde “k” harfi Grek alfabesinde bulunan **“Κ/κ”** (kappa) harfiyle gösterilmiştir.

κιορφεζλὲρ – körfezlèr (10/4), κουρσοὺν – kurşùn (61/6), Καδήκιοϊ - Kadıköy (43/8)

L/l harfinin gösterimi

Metinde “l” harfi Grek alfabesinde bulunan **“Λ/λ”** (lamda) harfiyle gösterilmiştir.

ἰχλὰλ - ihlàl (103/25), πιρλεσὶρ - birleşir (22/10), λεζὶζ - lezìz (26/27)

M/m harfinin gösterimi

Metinde “m” harfi Grek alfabesinde bulunan **“Μ/μ”** (mi) harfiyle gösterilmiştir.

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ- MİKRA ASİA (1/1), μουτεβεδζδζίχ - müteveccih (11/26), ἰμαρὲ - imarè (13/13), μαγλοὺπ – mağlùp (22/23)

N/n harfinin gösterimi

Metinde "n" harfi Grek alfabesinde bulunan **"N/ν"** (ni) harfiyle gösterilmiştir.

μινασὶπ - minasὶb (24/16), IKINΔZI – İKİNCİ (11/11), τεαγὶν - teayὶn (17/25) μεμνοὺν – memnùn (8/10), πουρουνλὰρ – burunlàr (8/4)

P/p harfinin gösterimi

Metinde "p" harfi Grek alfabesinde bulunan **"Π/π"** (pi) harfiyle gösterilmiştir.

τεπελέρ – tepelér (11/12), γιαπαρλὰρ – yaparlàr (13/29), μουτεακήπ - müteakíp (33/12)

R/r harfinin gösterimi

Metinde "r" hafi Grek alfabesinde bulunan **"P/ρ"** (ro) harfiyle gösterilmiştir.

μουπασιρὲτ – mübasirèt (32/5), ΔORΔHNΔZH – DÖRDİNCİ (24/18), ὸάρκ – şárk (11/20), ρούμδζα – rúmca (9/9)

S/s harfinin gösterimi

Metinde "s" harfi Grek alfabesinde bulunan **"Σ/σ/ς"** (sigma) harfiyle gösterilmiştir. "σ" harfi Grek alfabesinde iç seste, "ς" harfi ise son seste kullanılır. Metinde de "σ" harfi iç seste, "ς" harfi son seste görülür.

δζεσὶμ - cesὶm (9/7), Σιβὰς – Sivàs (24/10), Σακαρία - Sakaría (25/10), ἴσμ – ísm (12/20), Χὰπςχανέ – Hàpshané (141/4)

Ş/ş harfinin gösterimi

Grek alfabesinde "ş" harfi bulunmamaktadır. Bu nedenle metinde "ş" harfini karşılayacak bir harf oluşturulmuştur. Grek alfabesinde "s" olarak kullanılan "σ/ς" (sigma) harfinin üzerine nokta işareti konarak **"ὸ/ὶ"** şeklinde bir "ş" harfi

oluşturulmuştur. Yukarıda da belirtiğimiz gibi büyük harflerde noktalama işareti kullanılmamıştır ve "Ş" harfi "Σ" olarak kullanılmıştır. "S" olarak mı "Ş" olarak mı kullanıldığı metin içerisinden anlaşılmaktadır. Metinde iç seste "ş" harfi "ȯ" ile son seste "ȩ" ile gösterilmiştir.

ȯληνμὴȩ- ȯlınmiş (11/14), ȯάρκ – şárk (17/2), ȯεχιρὲ - şehirè (8/1), Σιμὰλ – Şimàl (10/26), πὲȩ - bèş (9/7), τεȯκὶλ - teşkil (20/3)

T/t harfinin gösterimi

Metinde "t" harfi Grek alfabesinde bulunan **"T/τ"** (tav) harfiyle gösterilmiştir.

τεȯκὶλ - teşkil (9/7), τεβελλοὺδ – tevellüd (107/16), TOKAT – TOKAT (155/6), Τραπεζόν – Trapezón (139/20)

V/v harfinin gösterimi

Metinde "v" harfi Grek alfabesinde bulunan **"B/β"** (vita) harfiyle gösterilmiştir.

βατὰν – vatàn (5/6), βιριλμίȯδιρ - virilmíşdir (13/3), ΒΙΛΑΓΕΤΛΕΡ – VİLAYETLER (61/7), βάρδηρ - várdır (62/4), χαϊβανλὰρ – haγvanlàr (13/21)

Metinde Grek alfabesinde "i" olan "υ" (ipsilon) harfininde "ν" olarak yazımı mevcuttur. Grek alfbesinde "av", "ev" olarak oluşturulmuş birleşik harfler bulunmaktadır. Bu harfler "α" (alfa) ve "υ" (ipsilon), "ε" (epsilon) ve "υ" (ipsilon) harflerinin birleşmesinden oluşmaktadır. "αυ" yazımından sonra α, γ, δ, λ, μ, ν, ρ, σμ, ω, harflerini takip ediyorsa "av" olarak okunur. "ευ" yazımından sonra α, ε, π, ο, ω, γ, δ, ζ, λ, μ, ν, ρ harflerini takip ediyorsa "ev" olarak okunmaktadır. Bu kullanım metin içinde sadece Yunanca kelimelerde görülmektedir.

Ταῦρος - Taῦros *(12/28)*, Κατακεκαυμένη – Katakekavméni *(14/6)*, Αὔγουστοσδα - Aύgustosda *(62/2)*, Εὐρώπα - Eνrópa *(145/21)*, Αὐρήλιος - Aνrílios *(87/14)*, Εὐμένης - Eνménis *(96/24)*, Εὔδοξοση - Eνdoksosı *(110/6)*

Y/y harfinin gösterimi

Metinde "y" harfi **/γ/, /γ̱ /, /γ̱̇/, /γι̱/,/ϔ/, /ϋ/** harfleriyle gösterilmiştir. "γ" harfi ünlülerin yanına bu şekilde gelmektedir;

→ /a/ harfinden önce "γ̱", "γ̱̇" ve "γι" olarak gelmektedir.

γ̱ασαδηγημὴζ - yasadığımız (7/9), γ̱αζαρὰκ – yazaràk (7/25), γ̱ανλἠληκλὰρ – yanlışlıklàr (8/21), γ̱άχοδ - yáhod (21/18), γ̱ανηνδὰ - yanındà (22/4), Ἐρδζιγιὰς - Ἐrciyàs (13/6), Γιαμανλὰρ – Yamanlàr (15/24)

→ /e/ ünlüsünden önce "γ" olarak gelmektedir.
καργελὲρ – karyelèr (8/5), γεμὶν - yemin (13/30), ἰδαρεγὲ - idareyè (40/21)

→ /ı/ ünlüsünden önce "γ" olarak görülmektedir.
τζαγηνὴν - çayının (136/11), Ἀνατολλήγιμ - Ἀnatollıyım (6/14), Γιλδὶζ δὰγ - Yıldìz dàğ (12/16), γιγηντηδὰν – yıgıntıdàn (16/7)

→ /i/ ünlüsünden önce "γ" olarak görülmektedir.
πούραγι - búrayı (138/5), ἔπεγιδζε - ἔpeyice (145/12), τεζγινατηνδάνδηρ - tezyinadındándır (145/17)

→ /o/ ünlüsünden önce "γ̱" ve "γι̱" olarak gelmektedir.
Γι̱ονὰν - Yonàn (5/9), γι̱όκδηρ – yókdır (5/10), δέγι̱ορ – déyor (7/14), γι̱ὸλ - yòl (24/12)

→ /u/ ünlüsünden önce "γ̱" "γι̱" ve "γι" olarak görülmektedir.
σουγι̱ὸ - suyù (19/29), σουγ̱ιοὺ- suyù (22/27), σουγιοὺ - suyù (46/23)

→ /ü/ ünlüsünden önce "γ̱" ve "γι̱" olarak görülmektedir.
γι̱ουδζελὶ - yücelì (11/24), γι̱ουκσὲκ – yüksèk (12/24), πογι̱ὸυκ – böyük (5/3), ἐγι̱οὺ - ἐyü (77/29)

Yunancada ι (iota) ve υ (ipsilon) ünlülerini αι, ει, οι, αυ diftonglarından ayırmak için üstüne dialitika /¨/ (diaresis) işareti konur. Bu iki harfi birbirinden ayırmak için konan işaretler metinde "**ι "**ve **"υ"** harflerinin üstüne gelerek "y" harfi olarakta kullanılmıştır. Bunun yanında çok az örnektede "ϊ" ve "ΐ" şeklinde görülmektedir. Bunlar "ϋ" harfinin vurgu almış şeklidir.

"ï" harfinin metin içinde "y" olarak kullanıldığı örnekler:

ΧΑ̈ΪΡΧΑΧ – HAŸRHAH (2/3), σέϊ – şéÿ (5/4), ἄϊρουδζα - ǎ́ÿruca (6/18), ποϊλὲ - böÿlè (6/12), γαϋ̓π - gaÿ̓p (12/8), τζαΐδηρκι – çaÿ́dırki (19/3)

"ü" harfinin metinde sadece dört kelimede görülür. iki kelimede "y" olarak iki kelimede de "i" olarak kullanılmıştır. "y" olarak kullanıldığı örnekler:

Σουλεϋμάν – Süleÿmán(152/24), Σουλεϋμὰν – Süleÿmàn (151/17)

Z/z harfinin gösterimi

Metide "z" harfi Grek alfabesinde bulunan **"Z/ζ"** (zita) harfiyle gösterilmiştir.

Ἰζμὶδ - ʾİzmìd (48/22), Λαζιστάν – Lazistán (139/21), δενίζ - denίz (139/17), Ζαφρᾶ - Zafrã (10/23)

Grek alfabesinde bulunup Türk alfabesinde bulunmayan harfler:

Ξ/ξ harfi

Bu harf Grek alfabesinde **"ks"** olarak bulunan bir harftir. Metinde de /k/ ve /s/ seslerinin yan yana geldiği bazı kelimelerde Grek alfabesinde bulunan bu harf kullanılmıştır.

μαξὰτ – maksàt (5/4), ἐξεριέτλε - ėkseriétle (22/20), Ἀλέξανδρος - Àléksandros (22/20)

Ψ/ψ harfi

Bu harf Grek alfabesinde **"**ps" olarak bulunan bir harftir. Metinde bu harf sadece Yunanca kelimelerde görülmektedir.

Λάψακος – Lámpsakos (35/15), 'Υψηλη - 'İpsili (94/27), Μόψος – Mópsos (133/7)

Θ/θ harfi

Bu harf Grek alfabeside ait bir harftir **"Θ/θ"** (theta) olarak bilinmektedir. Metinde bu harf sadece Yunanca kelimelerde görülmektedir.

ὀρθόδοξος - ὀrthódoksos (6/1), Παρθεναγωγεῖον – Parthenagogı̃on (140/26), Ἀθῆναι - Ἀthı̃ne (142/13), Μιθριδάτης – Mithridátis (144/23)

γγ diftongu

Grek alfabesinde "γγ" diftongunun Türkçe karşılığı "ng"dir. Metinde örneklerine az rastlanmaktadır.

ἴγγιλιζδζε – ı́ngilizce (152/7), μαγγανὲζ – manganèz (61/5), Γάγγρα – Gángra (35/6), Εὐαγγελιστὴς - Εὐangelistὲs (57/28)

B/b	**Π/π̇, μπ**
C/c	**Δζ/δζ, δξ**
Ç/ç	**Τζ/τζ, τξ, τσ**
D/d	**Δ/δ**
F/f	**Φ/φ, υ**
G/g	**Γ/γ, Κ/κ̇, Γκ/γκ**
Ğ/ğ	**γ**
H/h	**Χ/χ**
J/j	**-**
K/k	**Κ/κ**
L/l	**Λ/λ**
M/m	**Μ/μ**
N/n	**Ν/ν**
P/p	**Π/π**
R/r	**Ρ/ρ**
S/s	**Σ/σ/ς**
Ş/ş	**Σ/σ̇/ς̇**
T/t	**Τ/τ**
V/v	**Β/β, υ**
Y/y	**Γι/γι, Γϳ/ γι̯, γ, γι̯, ï, ÿ**
Z/z	**Ζ/ζ**
γγ	**ng**
ks	**Ξ/ξ**
ps	**Ψ/ψ**
th	**Θ/θ**

Tablo 2: Ünsüzler Tablosu

II. BÖLÜM

İNCELEME

1. Eserde Kullanılan Fiillerin Kip Bakımından Tasnifi

1.1. Basit Zamanlı Fiil Kipleri

1.1.1. Haber kipleri

1.1.1.1. Şimdiki Zaman

-yor:

dé*yor*um[40]*(6/13),* dé*yor (7/14),* dé*yor*ki *(13/16),* dé*yor*larki *(41/21),* istè*yor*lar[41] *(93/29)*

olumusuz:

görülme*yor*[42] *(13/13)*, çíkma*yor*[43] *(28/12),* i̇şledílme*yor*[44] *(53/20),* o̱línma*yor (131/6)*

---

[40] Tuncer Gülensoy, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken Bilgisi Sözlüğü*, 1. Basım, Bilge Kültür Sanat, İstanbul 2018, s. 198. **de-[** 'Söylemek' = ET. ***ti-*** [Taryat N 5] ***~ti: ~té-*** (DLT) < ET. ****té:- / tē-*** < ***tī*** **TT.**: deyip [< ET. **ti-p** < ****té-p*** 'zarf-fiil eki' (/**y**/ koruyucu ünsüz, /**i**/ bağlayıcı ünlüdür.], bk. **–(I)p**, ~ diy- (Trkm.), diä- (Yak.). Günay Karaağaç'ın **de-** fiili ile ilgili güzel bir yorumu vardır: "***de-*** 'demek, söylemek' < ***té-*** (<****tiye-*** < ***tile-***) ~ ****il***: 'dil; dil, lisan' [***élçi***: "elçi; ***ilen-*** '*söylemek, kötü söylemek, ilenmek']~ ****al***: 'dil; dil, lisan' [***alakır-***: 'bağırmak, haykırmak' (*EDPT*) >****aya-kır-*** > ***aykır-*** 'bağırmak, haykırmak-' (*EDPT*); ****alakırtı*** > ***lakırtı*** / ***lakırdı*** '1. Söz; 2. Hoş söz' (TS) ~ ***ay-*** /***ayt-***: (< ****al-a-*** / ****al-a-t-***): 'demek, söylemek' (*EDPT*) ~ ****yal***: 'dil; dil, lisan' [***yala-*** 'yalamak' (ST); ***yalavaç*** 'elçi, peygamber' (EDPT)] ~****kal-*** 'dil; dil, lisan' [Çuv. **kala-** 'söylemek' (*Paasonen*); **kılavuz**: (< **kala-guz**) '"*sözcü" > 'elçi, kıla (*EDPT*); ***kol-***/***kolt-*** (< ****kal-a-***/ ***kal-a-t-***): '*demek, söylemek, dileği söylemek, istemek' (*EDPT*); ***kolguçı***/***koltguçı***: 'dilenci'] ~ Moğ. ***hel*** (<***kele-n***): 'dil; dil, lisan' (Bazılhan); ***hele-*** (<***kele-***): 'demek, söylemek, konuşmak' (Bazılhan); ***kelegey-***: (> Oyr. Yak. ***kalagay*** 'kekeme'): 'kekelemek' (Bazılhan); ***keleçü*** "söz, sohbet" (Lessing); ***kelegçi***: 'konuşmacı, spiker' (Lessing) ~ Moğ. ***geyç***:' ... diye' (Bazılhan); ***geyh*** (<***kel-e-***): 'demek, söylemek' (Bazılhan) [G.Karaağaç, **Dil-Tarih ve İnsan**, Ankara 2003, s.93-94.].

[41] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 349. **iste-[** 'İstemek' = ET. ***istä-*** ~ ***iɀtä-*** 'aramak' (*EUTS,* 99) ~ OT. ***iste-*** 'istemek, arkasına düşmek, aramak' (~ ***irte-***) (DLT) = **izde-** (xıı) < ****īz+tä-*** KT, Uyg., DLT: ***iste-***; DLT: ***istet-*** 'aranması için arkasından adam göndertmek' EAT: ***irde-*** 'araştırmak' // ***izde-, iste-*** 'aramak, araştırmak, izlemek' < ****īz+de-t-*** MA, NF, KE, CC, HŞ: **izde- TT.:** iste-(e/nilme/il-/n-/nme/r/t-/tme/yiş) ~ istä- (Az., Özb.) iste- (Hak., Tuv.) isti- (Uyg.) isle- (Trkm.) < ****ī:zle-*** izde- (Kzk., Kırg., Kar.L.) yirle- 'izlemek' (Çuv.) <****i:rle-*** [**İS(~Z)+T**(>l, d)**E**(>i)-] *TS*'de 5 ayrı anlamı vardır. *TTS*'nde: **iste-**: 1. Aramak, araştırmak, 2. Beklemek, gözetmek, kollamak, 3. Sormak, tahkik etmek anlamlarındadır. Günay Karaağaç'ın da belirttiği gibi (s.80), Batı Türkçesindeki '*istemek*' anlamına işaret oluşu oldukça yeni devirlere rastlar. Ayrıca bk. T. Tekin, *Mak. II*, 601.

[42] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 297. **gör-[** 'Görmek' = ET., OT., ***kör-*** (KT., Uyg., DLT) [> ***kür-***] DLT'te ayrıca: **köd-** gözlemek, görmek. **TT.:**gör-(me/mece/memezlik/memiş/memişlik/mez/mezlik/müşlük/sel/ü/ücü/cülük

-or:

i̇di̇*or*lar[45] *(6/15)*, denili̇*or*[46] *(12/20)*, ȧnlaşılı̇*or*ki[47] *(14/4)* o̊lını̇*or (14/10)*, o̊lını̇*or*ları *(14/22)*, ȧlı̇*or*[48] *(19/28)*, ėnı̇*or*[49] *(20/18)*, görünű*or*ki[50] *(25/1)*, denili̇*or*lar *(28/6)*,

---

/ülme/ülmek/memiş/üm/ümcü/celik/lük/üngü/me/mez/üntü/tüleme(k)/üm/ünür/ünürde/ünürlük/ünüş/ünüşte/üş/üşme/üşmeci/üştürme/üştür-/üştürül-/üşülme) ***göreme-[*** 'Görmemek' < ET. ***kör-e*** zarf-fiil eki ****u-ma-*** [****u-*** yapabilmek, yeterli olmak, muktedir olmak anlamında yardımcı fiil]. ~ gör- ıkmeğ ~ gözıkmeğ, gör-setmeğ ~ göstermeğ (Ker.) (*Kr.TS* 162) gör- (Az., Trkm.) kör- (Kzk., Özb., Uyg.) kür- (Bşk., TatK.) [**G[**< **K]Ö**(> ü)**R-**].

[43] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 167. **çık-[** 'Dışarı çıkmak' = OT. ***çık-*** (DLT) [< ****taş*** (> *tış*) 'dış' + ***ık-*** > ***tı-şık-*** > ***çık-***] **TT.**: çık- (acak/agel-/ak/ar/arcı/arcılık/arılış/arılma/arıl-/arım/arış/arma/ar-/arsama/artı/artma/art-/ık/ıkçı-lık/ıklık/ılma/ıl-/ıntı/ıntılı/ıntısız/ış/ışlı/ma/maz/tı) ~ çık- (Trkm., TatK., Alt., Tel.) çıx- (Az.) çiḳ- (Özb.) şık (Nog., Kzk., KKlp., Kaç., Şor.) sık- (Sag., Kob., Bşk.) [**Ç**(>ş, s)**I**(>i)**K**(>x ,q)-].

[44] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 350. **işl[** 'İş, görev, vazife' =ET., OT. ***iş ~ ış*** (DLT) < * ***īş*** DLT.: ***işle-, işlel-, işiler ~ ışlar ~ işler*** 'kadın'; ***işle- ~ ışla-, işleş-, işlet-***. **TT.**: iş+(çi/çilik/lek/leklik/lem/lemci/leme/lemeci/le-/lemeli/leniş/lenme/len-/lerlik/letilme/letil-/letiş/letme/letmeci/letmecilik/let-/lev/leyim/leyiş/li/lik/siz/sizlik) Tü. > **Zaza**. *iş kerdış* 'iş yapmak'; *iş kı* 'iş ki; önemli olan' (*ZTS*,168); **Kürt.** iş (*FKT*, 57; *DAO*, 243); *işbaşi* (*DAO*, 243); *işker* 'işçi' [<Tü. *iş*+Fars. *ker*] (*FKT*, 57) ~ i:ş (Trkm.) iş (Az.,Bşk.,Kırg.,Özb.,TatK., Uyg.) i:s (Yak.) is (Kzk.) ĭś (Çuv.) < TatK. =Moğ. ***üyile*** 'iş', Halh. ***üyl < üβile < iβile*** (*Mak. I*, 207), İ:(>i)Ş(>s) = *yumuş* (Özb.) *yomış* (TatK.) *yomoş* (Bşk.) *cumuş* (Kırg.) *jumıs* (Kzk.) **Y**(>c, j)**U**(>o)**MU**(>ı, o)**Ş**(>s).

[45] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 264. **et-[** 'Etmek; yapmak, eylemek' = KT. ***ét-***, Uyg., ***et-***, DLT., ***ét-, it-,*** 'yapmak, etmek, eylemek' (KB): *itgüçi* (>edici), *itil-* (>edil-) Atabetü'l Hakâyık: ***īt-*** (*ītär* 114, *ītip* 124, *itär* 215) < ****ēt-*** (T.Tekin, *Mak. II*, 63) **TT.:** et-(me/men/tirgen/tirgenlik/tirme/tir-) ~ et- (Az., Kırg., Özb., Trkm.,) eder (TT.) < **ēt-*, edil- (Trkm.) < **ēt-*, ät- (Uyg.) iy- (Bşk., TatK.) i:t- (Yak.) '(tüfeği) doldurmak', et-, yet- (S.Uyg.) < **ēt-*, [[Y]**E**(~İ~İ:~ä)**T-**].

[46] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 203. **den-[** 'Ad verilmek; söylenmek' < ***de-n-*** '**de-** fiilin pasif hâli' <****té-*** **TT.:** den- (ilme/il-/me) **+dAn** 'ayrılma durumu eki' < ET. +***tin (+t+i+n)*** Mani metinlerinde: 1) +**tAn:** *baştan, yıgacdan, töpüden* > TT. **+dAn** 2) **+tin (<+t+in)** > EAT.**+din.** Bunlardan ilkin bir süre Mani muhitinde **+tan** şekli kullanılmış, daha sonra **+tin** şekli tercih edilerek Uygurcada genelleşmiştir. Yani ilkin Maniheist Uygurların kullandığı **+tan**'ın ömrü ET döneminde kısa olmuş ama Türkçenin güney-batı kolunda bir süre **+tin** (EAT:**+din**) ile birlikte kullanıldıkdan sonra **+din**'in yerini alıp günümüze kadar varlığını koruyabilmiştir. (Ş.Tekin, ***İK***, s.238).

[47] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 28. **anla-[** 'Anlamak, idrak etmek' < ET. ***āŋla-*** [<****āŋ*** 'düşünce, idrak, anlayış' ***+la-***]; OT = ***aŋla-*** (DLT) KB. ***aŋla-***; Trkm. ***ān-*** Çağ.: ***aŋ*** 'anlayış, anlama' EAT.: ***aŋla-*** 'bilmek, hatırlamak' **An.ağl.:** ***ağnamak, ānamak*** (*DS. I*, 107); ***ağnaşdurmak, ağıştırmak*** 'açıkça anlatmak' (*DS. I*, 107); ***ağnaşılmak*** (gös. yer.); ***aynamah*** (Ml./*DAO*, 52), ***anna-, ana-, aŋa-, ağna-, ağne-*** (Erz./*EİA*, 25) ~ aŋ 'zihin' (Bşk., TatK., Uyg.) aŋ 'hatırlamak' (Trkm.) = *es* (Kırg.) *is* (Bşk., TatK.). bk. T.Tekin, *Mak. I*, 367.

[48] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 19. **al-[** 'Almak' < ET. ***al-*** (*Tuny*., 32) KB.: ***alġal-*** **TT.:** al- (ın-/ıntı/ıntıla-/ıntılama/ırlık/mamazlık) al- (avak/acaklı) ~ ıl- (Yak.) <*al- il- ay. (Çuv.) < * *ıl-* <* *al-*, <**avl-* <**abl-* **ablĭ-*; krş. *Seyf-i Sarayi:* ***avıl-*** (Fazılov, *Starouzbekskiy Slovar* I, 17; T. Tekin, *Mak. I*, 104, 363: ***awÜı-*** ay. **<** ***abÜl-***) = Moğ. ***ali-*** Tü. > **Zaza.** *alışvêriş* 'alışveriş', *alışvêrış kerdış* 'alıveriş yapmak' *(ZTS*, 9).

[49] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 343. **in-[** 'Alçalmak, aşağı inmek' < ET. (KT., Uyg.) ***én-***; ***en-/in-*** DLT. ***īn-***; CC. ***en-***<****ēn-*** (T. Tekin, *Mak. II*, 612; Hamilton: *İKPÖ*, 145) OT. (KB): ***indür-, iniş.*** = ***ılmak*** (DLT) ***ılsamak*** 'inmek istemek' < AT. ***īl-** 'inmek, alçalmak' [krş. Kzk., Kırg. ***ıldıy*** çukur, vadi, alçak arazi' ; DLT. ***ıl-, ın-*** {/n/,/l/den değişmiştir.} bk. T. Tekin, *Mak. I*, 318.] ~ īn- (Trkm.) īen-der- (Hlç.) en- (Az., Ker.) henmağ (Han.) (*KrTS*) [h+ ikincildir.] yĭlĭm 'su altında kalan alçak arazi, vadi' (Çuv.) =AT. ****īl-*** Ayrıca krş. Çuv. ***anıś*** 'batı, günbatısı' < **anıç* < *an-* 'inmek' <****än-*** (*Mak. II*, 612) [***H***+/***Y***+]**İ**(>e, īe)**N**[<L]- = *tüş-* (Kırg., Özb.) *tüs-* (Kzk.) *töş-* (Bşk., TatK.) *düş-* (Az., Trkm.) *çüş-* (Uyg.) **T**(>d, ç)**Ü**(>ö)**Ş**- *kon-* (Kzk.).

gösterı́*or (28/14)*, dönű*or*[51] *(28/25)*, getirı́*or*[52] *(30/6)*, ȯlúorlar *(30/20)*, i̇di*or (30/23)*, bulınabilı́*or*[53] *(30/27)*, görünű*or (33/33)*, ȯlını́*or*ki *(43/16)*, gösterilı́*or (47/12)*, yazı*or*[54] *(63/20)*, görilı́*or*ki *(65/30)*, bulını*or (70/12)*, ȯlını*or*lar *(71/10)*, ȧrtı́*or*[55] *(79/12)*, çoğalı*or*[56] *(79/12)*, ȯlú*or (85/14)*, denilı́*or*ki *(94/14)*, ȧnlasılı́*or (94/15)*, geçi*or*[57] *(97/3)*, konuşı*or*lar[58] *(113/7)*, ȯkunú*or*ki[59] *(123/25)*, ȯkunı*or (127/12)*

---

50 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 299. **görün-¹[** ‘Görünmek’ = ET. (Uyg.) ***közün-*** (*İKPÖ*, 198) < ***kör-*** [‘ün varyantı ***köz-**] + ***-ᵒn-*** ‘dönüşlülük eki’ **TT.:** görün- (gü /gücülük /me /mez /üm /ümlü /ür /ürde/lerde/lük/ün/üşte) krş. **Uyg.** ***közün-***, (DLT) ***közün-***, **Tarj,** ***közin-*** < *közün-* <*koz-ü-n* (pass.).

51 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 226. **dön-[** ‘Dönmek’ <**tö:n-** (KT., Uyg., DLT) krş. **töngder-** ‘döndürmek, altını üstüne getirmek,(DLT) = dö:n- (Trkm.) tönşü- ‘sağa sola dönmek; kımıldam, hareket etmek’ (Krç.-Blk.)<***tön-çi-***.

52 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 282. **getir-[** ‘Getirmek’ = ET. ***ketür-*** < ***keltür-*** (DLT) < **kel-tür- TT.:** getirme- (i/iş/me(k)/tme(k)) ~ Az. ***gätir-***; Bşk. ***kiltir-***; Kzk. ***keltir-***; Kırg. ***ketir-***; Tat. ***kitir-***; Trkm. ***getir-***; YUyg. ***kältir-***.

53 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 119. **bul-[** ‘Bulmak’ = ET. ***bul-*** Uyg. ***bultuk-***, OT (DLT) ***bulduk-*** ‘bulunmak’, DLT. ***bulduk-ar*** < ***bul-***[= Moğ. ***buli-*** ‘tutmak, yakalamak, zorla almak’ (*Mak. II*, 402)] **TT.:** bul- (ma/maca/ucu/undurma/undur-/ma/un-/untu/uş/uşma/uş-/uşturma/uştur-/ulma/ul-).

54 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 903. **yaz-¹[** ‘1. Sözü, düşünceyi özel işaret veya harflerle anlatmak; 2. Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek; 3. Yazar olarak görev yapmak; 4. Yazı ile bildirmek, haber vermek; 5. Bir bilim ve edebiyat eseri oluşturmak; 6. (sayaç vb.) Sayılarla niceliği belirtmek; 7. Kaydetmek; bir göreve almak; 8. (hlk.) Yaymak, sermek; 9. (mec.) Doğa üstü güçler, insanın geleceğini belirlemek; 10. (hlk.) Gelinin yüzünü süslemek. = ET. ***yaz-*** ‘1. Hata etmek, günah işlemek, yanılmak, karşı gelmek; 2. Yazmak (*EUTS*, 292) ~ OT. ***yaz-*** (DLT) < ***yaz-*** [Hamilton (*İKPÖ*, 231): ***yāz-*** ‘boş gezmek, yoldan çıkmak, azmak’] **TT.**: yaz- (anak /ar /arlık /dır- /dırma /gı /gıcı /gıcılık /ı /ıcı /ıcılık /ık /ıklan- /ıklanma /ıl- /ıla- /ılama /ılan- /ılanma /ılı /ılış /ılma /ım /ın /ıncı /ınsal /ış /ış- /ışma /ıt /ma /man /manlık) Tü. > **Kürt.** *yaz-* (*DAO*, 513: *yazı yazıke*! = yazı yaz!’) ~ yaz- (Az., Trkm., TatK., Uyg.) yåz- (Bşk.) yaz,- (Özb.) caz- (Kırg.) jaz- (Kzk.) = *püt-* (Uyg.) < **biti-* [**Y**(>c, j)**A**(>å)**Z**(>z,)-] = Moğ. ***cir-u*** ‘çizmek’ = Mançu. ***niru-*** < ****ciru-*** ‘çizmek, işaret etmek’ = Çuv. ***śır-*** ‘yazmak’ < *yīr-* <*yar-* (>Mac. *ír-*) = ET. **yaz-**.

55 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 36. **art-²**[‘Çoğalmak’ < ***ārt-*** DLT: ***artmak*** < ārt-, ***artuḳ*** < art-(u)k, ***artuklan-*** < art-(u)k+la-n-, ***artur-*** < art-(u)r-, ***artıġ*** ‘yükletilen yükün bir dengi’ < art-ıġ, ***artıl-*** ‘yüklemek, binmek’ < art-(ı)l, ***artın-*** ‘yükletmek’ < art-(ı)n- **TT.**: art- (ı/ık/ıkla-/m/mlı/ırıl-/ırım/ıtma/ır-/ış/ma) ~ artxarı ‘yeniden’ (KarH.).

56 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 178. **çoğal-[** ‘Çoğalmak, artmak’ < ***çok+al-*** krş. **çokar- TT.**: çoğal-(ma/tım/tış/tma/t-) ~ çohal- (Az.) = *art-* (Bşk., TatK., Uyg.) *köpel-* (Trkm.) *köpäy-* (Uyg.) *köbey-* (Kzk.) *köböy-* (Kırg.) *kübäy-* (TatK.).

57 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 275. **geç-[** ‘Geçmek, aşmak, ölmek; uykuya dalmak; bilincini yitirmek; sönmek’ = ET., OT. ***kéç-*** (DLT) = Kırg. **öt-** ‘geçmek’; MA. **öt-** (97-1), **oz-** (76-6), **ozat-** ‘ardından gitmek’ (103-1), **ozuk** ‘sınır’ ~ **oruk** ~ **uruk.** Kumd. ***ötken*** ‘geçen’ < **öt- TT.**: geç- (erli/im/it) **An.ağl.:** ***geçek, geçembek*** ‘çok geçilen yer’ (*DS. VI*, 1960); ***geçelik*** ‘karşılık, cevap’; ***geçemek***, ***geçek*** ‘dar geçit’ (s. 1961); ***geçgili, geçgel, geçgil, geçgin, geçgülü, geçkel*** ‘sözü geçen, sözü etkili (kimse)’ (s.1962) **GEÇ**-EK, -E+M[**B**]EK, -E+LİK, -E+MEK, -GEL/-KEL, -Gİ+Lİ/-GÜ+LÜ, GİL. Eren (*TDES*, 151): yok.

58 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 435. **konuş-[** ‘Bir dilin kelimeleriyle düşüncesini anlatmak’ < ***ko-n-(u)ş-*** **TT.**: konuş+ (kan/kallık/ma/macı/turma/tur-/u/ucu/ul-) Tü. > **KbRum**. *kunuštizo* = *danışmag* (Az.) *söylev* (Kzk.) *söyläv* (TatK.) *söyläş-* (TatK.) *sözlimäk* (Uyg.) *sözläş-* (Özb.) *süylö:* (Kırg.) *höyläv* (Bşk.) *höyläşiv* (Bşk.)

59 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 502. **okun-[** ‘Okunmak işine konu olmak’, (hlk.) ‘kendini üfürükçüye okutmak’ = OT. ***okın-*** ~ ***okıl-*** (DLT) < ***ok+ı-n-***.

istenilíorsede *(138/17)*, idilíor[60] *(146/17)*, yazíorlar *(149/7)*, görülűorki *(152/12)*, gidíor[61] *(155/19)*, viríorlar[62] *(157/10)*

1.1.1.2. Gelecek Zaman

-acak/-ecek:

idecéğim *(8/19)*, idecéğiz *(13/5)*, ölınacákdır *(24/3)*, yazacáğız *(34/15)*, yazılacákdır[63] *(50/12)*, gösterilecékdir *(113/28)*

1.1.1.3. Geniş Zaman

-r:

öğrarlár[64] *(48/6)*, eylér[65] *(118/19)*, tokurlár[66] *(141/2)*, tuzlarlár[67] *(149/24)*

-ar/-er:

idériz *(7/8)*, idérim *(8/22)*, çıkár *(13/18)*, keser[68] *(13/19)*, düşerlér[69] *(13/20)*, yaparlàr[70] *(13/29)*, idér *(14/21)*, girér[71] *(14/31)*, geçerlér *(17/22)*, dönér *(19/9)*,

---

60 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 241. **edil-[** 'Edilmek' < ***et-(i)l-*** **TT.**: edil- (gen /genlik /gi /gin / ginlik).

61 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 287. **git-[** 'Gitmek' < ET. (Uyg.Br.) ***ké:t-*** (*EUTS*, 107: ***kät-kir-*** 'kovmak, kovalamak, atmak') ~ OT. ***ki:t-*** (DLT) <***ké:t-*** [Sözcük sonundaki /**t**/ bir ünlüden önce ötümlüleşerek /**d**/olur.] ***gidemedi*** 'gidemedi' < ***kit-e*** ~ ***két-e*** (DLT) [< * *két:t-e*] * ***u-ma-dı*** ~ Şivelerde: ***git-*** ~ ***getr-*** ~ ***kit-*** ~ ***ket-*** ~ ***kät-*** (*KTLS*).

62 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 836., **vir-[**(hlk.) 'Vermek' < OT. ***bér-*** (DLT).

63 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 905. **yazıl-[** '1.Yazmak işi yapılmak; 2. Kendini bir yere yazdırmak' Œ **yaz-[*(ı)l-*] An.ağl.:** ***yazıl-*** '1. Serilmek, yayılmak; 2. İncir olgunluktan kabuğunu çatlatmak; 3. Yüzde ferahlama, raharlama belirtisi olmak; 4. Alışmak' (*DS. XI*, 4217).

64 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 789. **uğra-[** '1. Yola devam etmek üzere, bir yerde kısa bir süre kalmak; 2. Bir yerin yakınından, yanından, içinden geçmek; 3. Fırlayarak çıkmak, dışarı çıkmak' = ET. ***oğra-*** 'rastlamak, karşılaşmak, birleşmek; planlamak, niyetlenmek, arzulamak'; ***oğura-*** 'niyetlenmek' (*EUTS*, 139, 263) ~ OT.***oğra-*** (DLT: *oğradaçı* 'uğrayan, uğrayıcı'; *oğraġ* 'niyet, kurma, kasıt; uğrama, uğrak'; *oğraġan* 'uğrayan'; *oğraġlı* 'uğramak isteyen'; *oğraġlık* 'uğramak hakkı olan'; *oğraġsık* 'uğramak hakkı olan'; *oğraġuçı* 'uğrayan, uğrayıcı'; *oğral-* 'uğranılmak' *oğramsın-* 'uğrar görünmek') < ***oğ(u)r*** 'bir işte imkân ve fırsat; vakit, zaman' (DLT)+***a-*** **TT.**: uğra-(k/ma/n-/nma/t-/tma) ~ uğra- (Az.) ura- (Bşk., TatK.) urap kil- (Bşk.,TatK.).

65 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 269. **eyle-[** 'Eylemek' <***eđ+le-*** (KB) 'hürmet etmek, değer vermek' **TT.**: eyle- (m/mci/cilik/mli/msi/msiz/sizlik).

66 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 218. **doku-[** 'Dokumak' = ET, OT. ***tokı-*** 'vırmak, dövmek, çakmak, tıklatmak, dokumak, argaçlamak' ~ ***toxı-*** (*EUTS*, 243) < ***tokī-*** [*Mak. II*, 49] TT.: doku-(ma/macı/macılık/tma/t-/yucu/yuş) **An.ağl.:** ***doku-*** **~** ***toku-*** (Rize) ~ toku- (Kzk., Şor.) tukı- (TatK.) toka- (Çağ.) toġa- (Şor) **TO**(>u)**K**(>ġ)**U**(>a, ı)- Eren (*TDES*): yok.

67 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 774. **tuzla-[** 'Tuza yatırmak veya üstüne tuz serpmek' < ***tuz+la-*** **TT.**: tuzla- (ma/n-/nma).

68 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 401. **kes-[** 'Bıçak, makas gibi araçla bir şeyi ikiye ayırmak' = ET., OT. ***kes-*** (DLT) **DLT:** ***kesek, kesgü, kesilgen, kesil-, kesin-, kesiş-, keslin-, kesliş-, kesmelen-, kestür-***.

geç*ér (19/29)*, ak*ár*ki[72] *(20/22)*, karıs*ır (22/4)*, ȧk*ár (23/28)*, dol*ár*[73] *(25/29)*, gid*er*lèr *(33/16)*, dut*ár*[74] *(46/15)*, i̇d*er*lér *(62/6)*, gir*er*lér *(65/22)*, i̇çer*lér*[75] *(89/33)*, yap*ár (153/8)*, ėn*ér (139/4)*

-ır/-ir:

olın*ır (2/10)*, kazan*ır*lár[76] *(6/18)*, bil*ír*[77] *(7/5)*, kal*ır*[78] *(7/6)*, ȯğren*ír*iz[79] *(7/8)*, bil*ír*iz *(7/8)*, ȯlın*ır*lár *(12/2)*, birleş*ir*[80] *(12/5)*, islan*ır*[81] *(13/1)*, tavran*ır*lár[82] *(13/19)*, gel*ir*[83]

TT.: kes- (e/ek/ekli/en/enek/er/ici/ik/ikli/iksiz/iliş/ilme/il-/im/ci/in/inleme/inleşme/inleş-/inleştir-/lik/inlikle/in-/insizlik/ inti/intili/intisiz) Tü.> **Kürt.** *kes*- (*DAO*, 274); **Zaza.** *ke's*-(O.Özer, 119) ~ kes-~kis- (Türk şiveleri) kas- (Çuv.) bk. (*KTLS*).

69 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 237. **düş-[** 'Düşmek; yüksekten yere inmek' = KT., Uyg., OT. ***tüş-*** **~ *tüş kıl-/ tuş kıl-, tüşlen-*** 'inmek, toplanmak' (DLT) < ***tüş-*** **TT.**: düş- (ey/eylik/kü/kün/künleş-/künlük/me/ük/üklük).

70 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 872. **yap-[** 'Ortaya koymak, gerçekleştirmek, oluşturmak, meydana getirmek; uygulamak ifa etmek; üretmek' = ET. ***yap-*** 'yaratmak, kurmak'; ***yapın-*** 'hazırlanmak' (*EUTS*, 285) < ***ya-p-*** **TT**.: yap-(ay/aylık/ı/ıcı/ıcılık/ıl-/ılaş-/ılaşma /ılı /ılış /ılma /ım /ımcı /ımcılık/ın-/ınma /ıntı /ıntıcılık /ıntılı /ısal /ısalcı /ısalcılık/ısallaş-/ısallık/ış/ıt/ma/macık/macıklı/macıksız) = *yasa*-(TatK., Trkm.) *yasi*- (Uyg.) *yäsä*- (Özb.) *caso*- (Kırg.) *jasa*- (Kzk.) *yaha*- (Bşk.).

71 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 286. **gir-[** 'Girmek' = ET. (Uyg..), OT.(DLT) ***kir-*** < ***ki:r*** < * ***kī-r-*** ~ gi:r- (Trkm.) ki:r- (Yak.) (eski) J. Hamilton (*İKPÖ*, 194):< ***ki** 'iç, arka' +**-r-** 'isimden fiil yapan ek'.

72 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s.16. **ak-[** '(sıvı veya çok ince taneli maddeler için) Bir yerden başka bir yere doğru gitmek' < ***ak-*** 'akmak; akın yapmak; yağma etmek' Orh. ***akıt-, akın***; Uyg. ***ak-;*** OT. ***ak-*** (DLT), ***akın, akınçı;*** OAT. ***ak-, akın-***; TT. **akıncı. TT**.: ak- (ım /ın /ıncı /ınntı /ıntılı /ış /ışkan/ıt-/tma) ~ ak- (Trkm.) yuh- (=GT. ak-) [**y-** ön türemedir.] = Moğ. ***aki-*** 'to advance, progress, mowe forward', Hal. ***axi-*** ay. < * ***akı-***, Moğ. ***akiça*** 'advancement, proress', Hal. ***axits*** ay. (T. Tekin, *Mak. I*, 362).

73 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 219. **dol-[** ' Dolmak' = ET. ***tol-*** 'dolmak' (KT, Uyg.) 'girmek' (DLT) < ****tō-*** 'doldurmak, tıkmak' +***-l-*** (**NOT:** ET. (Uyg.) *toş-* (*tol-* ile birlikte), DLT. *toşgur-* 'doldurmak', YUyg. (Hami) *toş-* 'dolmak', Tar. *toş-* ay., *toşkar-* 'doldurmak' < * *toşgur-*] (*Mak. II,* 607: Geç /ş/'leşme örnekleri) **TT.**:dol- (durma/dur-/durtma /durt /durulma /durul /duruş /gu/ gulu/ gun/ gunca/ gunlaşma/ gunlaş/ gunluk/ ma/ malık/ muş/mușçu/luk/u/ uluk/um/luş/uş-) ~ dōl- (Trkm.) dol- (Krm.) tol- (Uyg., Kom., Çağ., Çuv.) tul- (TatK., Çuv.) tul-(TatK., Çuv.) Tuol- (Yak.) [**T**(>d)**Ō**(>o, u, uo)-**L**-]

74 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s.770 **tut-[** 'Elde bulundurmak, ele almak; 2. Ele geçirmek; 3. Avlamak; 4. Anlamak, farkına varmak; alıkoymak; 5. Tevkif etmek; 6. Kaplamak vb.' = ET., OT. ***tut-*** (*EUTS*; DLT) < ***tut-*** [~ ***tuta-***] KB.: ***tutçı, tuçı*** (pek çok kez; *tutaşı* 5 < *tutaç-ı* < *tut-, tuta-*) **TT.**: tut- (acak /aç /ak/am/amaç/amak/maksız/amla-/anak /ar /arak /arık /arlı /arlık /arlılık /arsız /arsızlık/kal/kalla-/kallama /kallı/kalsız/ku/kulu /kun /kunluk /ma /maç/sak/saklık/turaç/tur-/turma /turmalık /turuş /u /ucu /uculuk /uk /ukla- /uklama/ukla-/uklanış/uklat-/uklatma /uklu/ukluluk/uksuz/ul-/ulu /ulum /uluş/um/umlu/umluluk/umsuz/umsuzluk/un-/unma/ unuş/uş /uşma/uştur-/uşturma) Tü. > **Ar.** (Sur.) *ţūt şūni*: bagla 'tut şunu ağla' (*ALTK*, 133) ~ tut- (Az., Kzk., Özb., Trkm., Uyg.) tot- (Bşk., TatK.) tıt- (Çuv.: tıtıś- < *tut-uç-*) = *uşlämåk* (Özb.)

75 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 334. **iç-[** 'İçmek' = ET., (KT.,Uyg.), OT. ***iç-*** (DLT) **TT**.: iç- (ici /icilik/iliş/ilme/il-/im/imli/imlik/ilme/il-/iriş/irme/ir-/irtme/irt-/iş/it/it-/itim/itme/ki/kici/kicilik/li/kisiz).

76 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 391**. kazan-[** 'Yenmek, gâlip gelmek' < ET. ***ḳazġan-*** **TT.**: kazan-(dır-/dırma/ıl-/ılma/ım/ış/ma) ~ gazanmag (Az.) *yenmåg* (Özb.) *yänmäk* (Uyg.) *cäŋ-* (Kırg.) *jäŋ-* (Kzk.).

77 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 89. **bil-[** 'Bir şeyi anlamış ve öğrenmiş bulunmak' = KT, Uyg., DLT, KB: ***bil-*** KB.: **bil- (dür; ge; ig; in-; iş; iş-;)** DLT.: ***bilsik-; bilsik-är < bil-*** **TT.**: bil- (dik /dirge /diri /diril- /dirim /dirişim/di-riş-/dir-/dirme /ge /gece /gelik /gi /gicilik /giç /giçlik /gilen/lendir-/gili/gilik/gin /gi sayar/gisiz/gisizlik/gi yazar /i /ici /im /imci /imcilik /imsel/imselleştir-/imsellik /inç /inç altı/inç dışı/inçlendir-/inçledirme /inçlen-/inçlenme /inçli /inçlilik /inçsiz /inçsizlik /indik /inemez /inemezcilik/inen/inme/inmedik/in-/inmeyen/inmez/inmezlik/ir/ir kişi /isiz /isizlik /iş/işim/iş-/işim /me /mece /memezlik/mezle/mezleme/mezlen-/mezlenme/mezlikmiş).

(14/24) yaklaş*ır*[84] *(14/25)*, bulın*ır (15/30)*, suvar*ır*lár[85] *(17/14)*, birles*ir (18/14)*, cesimleş*ír (18210)*, var*ır*[86] *(19/11)*, ål*ír (20/26)*, karıs*ír*[87] *(22/4)*, kal*ır*lár *(24/24)*,

---

[78] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 361. **kal-[** 'Kalmak, bırakmak' <KT., Uyg., OT. ***kāl-*** < ****kā-*** 'yığmak, biriktirmek' +***-l*** 'edilgenlik eki* **TT.**: KAL- (IN-/INTI) **kalmadım** < ***kal-ma*** 'olumsuzluk eki'+***-dı+m***< **** kal-ma e-di+m*** [< ÖT.***e-** 'olmamak'] ~ ġal- (Trkm.) ḳāl- (Har.) h,āl- (Yak.) yul- (Çuv.) [**K**(>ġ/h,)**A**(<ā/>u)**L-**].

[79] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 530. **öğren-[** 'Bilgi edinmek; bellemek; yetenek, beceri kazanmak' = ET. ***ögren-*** 'alışmak' (*EUTS*, 147) ~ OT. ***ögren-*** (DLT) ET. ***ögret-*** (*EUTS*, 148) CC.: ***övren-, üren-*** 'öğrenmek' ***övret-, üret-*** 'öğretmek' (*KLS*, 153) <* ***ögür*** 'sürü'+ ***A-****n*-(/*t*-) **NOT:** ****ög+re-n-(t-)*** ya da ****ö-ğ+re-n-(t-)*** değildir. **ögren-** ve **ögret-** eylemlerinin asıl sözcüksel anlamları sırası ile '*alışmak, ehlileşmek, eğitilmek*' ve '*alıştırmak, ehlileştirmek, eğitmek*tir.' (T. Tekin, *Mak.II*, 372-373) [M.Hazar: < ****öğür+e-n-*** "sürünün davranışlarına alışmış, öğrenmiş" < ****öğür*** "birbirine alışık olmak, terbiye; sürü"] **TT.**: öğren-(celik/ci/ncilik/il-/ilme/ im/ imli/ iş/ me/ melik) **An.ağl.:** ***uğren-*** (Rize/*RİA*); ***öğrence, öğrencelik*** 'öğrenmek üzere olan'; ***öğrencelik, öğrenbeçlik, öğrenbeşlik, öğrence, öğrencek, öğrencimelig, öğrençelik*** 'ilk yapılan iş, deneme'; ***öğrenek*** 'yetiştirme' ***öğrenig, öğrenik*** 'öğrenmiş, öğretilmiş, toyluğu geçmiş'; ***öğrenmedük*** 'bilmeyen'; ***öğren-*** 'bir şeye alışmak' (*DS. IX*, 3317-3318) **ö**(>u)-**ğ+re-n-**beç(~ş)lik –cek, -celik,- cimelik,- çelik, -ek/-ig, -medük. ~ ürgen- (Kumd.) örgän- (Özb.) öyrän- (Az., Bşk., TatK.) üyren- (Kzk., Kırg.) övren- (Trkm.) ügen- (Uyg.) < ö-g+[r=ø]e-n- üören- (Yak.) **ö**(>ü)-**g**(>v, y)+*re* (>ä)*n*- **ö(>ü)rgen-** [< /**g**/ ~ /**r**/ göçüşmesi ile] Eren (*TDES*, 313): yok.

[80] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s.93. **birleş-[** 'Ayrı iken tek bir bütün durumuna gelmek' < ***bi:r+le-ş-*** **TT.**: birleş- (en/ik/il-/im/me/tirici/tirme/tir-).

[81] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 331. **ıslan-[** 'Islak duruma gelmek' < ıs[**su(w)]+**la-n-** DLT.: ***ıslan-*** 'islenmek'~ ***işlen-*** **TT.**: ıslan-(ma) **NOT:** Trkm. ve Az. dışında öteki Türk şivelerinde ***ısla-*** fiili ve türevleri yoktur. (bk. *KTLS*).

[82] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 196. **davran-[** 'Bir kimseye veya bir şeye karşı belli tavır takınmak; 2. Bir şeye el atmak; 3. Bir işi yapmaya hazır olmak, hazırlanmak' = OT. ***tavra-, tuwra-*** 'davranmak, üyümek, kuvvetlenmek' ~ **tawran-** (DLT; *EUTS*, 229) ***tabran- ~ tafran-*** (*EUTS*, 219) < ***tavra-*** 'acele etmek' (DLT) +**-n-** DLT: ***tawratası, tawratġan, tawratġu, tawratġuçı, tawratıġlı, tawratıġlık, tawratıġsaḳ, tawratıġsı, tawratış- tawratma, tawrat-, tawratmış, tawrattaçı***. **TT.:** davran- (dırma/dır-/ış/ışçılık/ma) **An.ağl.:** ***dawran-, davrantı*** 'hazırlık', ***davranuhlu*** 'gayretli, hareketli', ***davrı-*** (*DS.IV*, 1381) ~ davranmag (Az.) Eren (*TDES*, 106): yok.

[83] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 277. **gel-[** 'Gelmek' < ET. ***kel-*** **TT.**: gel- (ecek/enek/in/iş-) Tü.>**Ar.** (Sur.) *gel (ALTK*, 70) **gel-** fiilinin çekimi: gel'-rim < kelir' ben, gel'-riz < kelir' biz, geli'yor < gel-e'yorur, gidi'yor < gid-e yorur = Kzk. *kele'di* < *kel-e'turur* **gelemedi** 'Gelemedi' < ***gel-e*** 'zarf-fiil eki' ****u-*** 'iktidar fiili'+ **-ma-** 'olumsuzluk' +***-dı*** [***u-** 'iktidar ifâde eden fiil'] [NOT: Bu çekimli örnek **-e** eki ve **u-** fiilini belirtmek için sözlüğe alınmıştır.] **geliyor** 'Gelmekte, gelmeye devam ediyor' < ***gel-*** [< ET. (*kel*-) + ***-é-yor*** < ****gél-e*** 'zarf-fiili' ***yoru*** < ***gel-éyoru-r*** 'geniş zaman eki'] krş. Kzk. ***kelédi*** < ***kelédu*** < ***kelédur*** < ***kel-é tur-ur.*** **gelme** 'Gelme!' <* **kal ma** [<Tü ***kel*** 'gel' + Toh. ***ma*** 'olumsuzluk edatı'] (**NOT:** Edatlar ilişki kurdukları sözcüklerden sonra gelirler: **alma!** < ***al ma***.. vb.) **gelmedim** 'Gelmedim' < ***kel-me-*** 'emir kipindeki olımusuzluk unsuru olup, tarafsızlığını kaybetmiş, *zaman ve kişi* eklerini alarak **emir kipi**nin dışına taşmış ve genelleşmiştir.' (Ş. Tekin, İştikakçinin Köşesi, 52) + ***-ti+m*** T. Tekin, *Mak. I*, 262, 263: ***gelmedim*** < ****kel-me e-ti-m***. Ön. Tü. ***e-** '*olmamak*; (esas anlamı: 'olmak') ET. ***bolmaŋ*** 'olma!' < *bolm-aŋ <bolum+eŋ Çuv. **an** 'yapma!' < *eŋ <*e-ŋ[2].

[84] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 853. **yaklaş-[** '1. (zaman veya uzaklık için) Arada az bir aralık kalacak biçimde ilerlemek, aradaki uzaklığı azaltmak veya büsbütün ortadan kaldırmak için ileri gitmek; 2. Benzetmek, andırmak, uygun olmak; 3. Bir konuyu, bir sorunu, bir konuyu ele alarak değerlendirmek; 4. Yakınlaşmak' = OT. ***yakış-*** 'yaklaşmak, dokunmak, yakına gelmek' (DLT) < ****yak-*** 'yaklaşmak, dokunmak' ***+(ı)n*** 'yakın' +***la-ş-*** **TT.**: yaklaş- (ık/ıl-/ılma/ım/ma/tır-/tırma) ~ yakınlaş- (Bşk., TatK.) yakīnlaş- (Trkm.) yah,ınlaş (Az.) yekınlaş- (Uyg.) yäkınläş- (Özb.) cakındo- (Kırg.) jakındas- (Kzk.) [**Y(>c, j)A(>e, ä)K(>h,)-IN**+*L(/DA)A(>ä, o)-Ş/-S.*

[85] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 670. **suvar-[** '(hayvana) Su vermek, su içirmek' = OT. ***suwar-, suwġar-*** (DLT: *suwar*- 'sulamak'; *suwġardacı* 'sulayan, sulayıcı su veren'; *suwġarġuçı* 'sulayan'; *suwġarġuluk* 'sulamak hakkı olan'; *suwġarıġlı* 'sulayan' *suwġarımsın*- 'sular görünmek' *suwġarış*- 'sulamakta

getür*ir (20/5)*, öğraş*ır*làr[88] *(30/12)*, öl*a*bil*ír (31/25)*, sığın*ır*lár[89] *(33/20)*, ålın*ır (42/8)*, getiril*ir (45/16)*, birles*ir*lér *(46/11)*, kapad*ír*[90] *(46/21)*, göster*ír (50/30)*, kurıl*ır*[91] *(56/25)*, prak*ír*[92] *(58/17)*, anlaşıl*ír (59/7)*, çıkar*ír*[93] *(62/1)*, gel*ir*lér *(67/28)*, buyur*ír*[94]

---

yardım etmek'; *suwġart-* 'sulatmak'; *suwġarun-* 'sular görünmek') < ***suw(g)a-*** 'sulamak'+***-r-*** **TT.**: SUVAR- (IM/MA) **An.ağl.: *suvar-, su vir-*** 'çeliğe su vermek' (*DS. X*, 3703) ~ suvar- (Az., Kzk., Trkm.) suğar- (Kurg., TatK., Uyg.) suğår- (Özb.) huğar- (Bşk.) [**S**(>h)**UV**(>ğ)+[**Ğ**]*A(å)R*-] Eren (*TDES*, 378): yok.

86 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 830. **var-[** '1.Ertişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak, vasıl olmak; 2. Belli bir duruma veya düzeye gelmek; 3. Hoş olmayan bir sona ermek; 4. Bir şeyi iyice anlamak veya duymak; 5. Acımadan, çekinmeden yapmak; 6. (kadın) Evlenmek; 7. Bir durumdan başka bir duruma geçmek' = ET. (KT, Uyg.) ~ OT. (DLT) ***bar-*** [DLT: *baraġan* 'çok varan, çok giden'; *barası* 'varılacak, gidilecek'; *bardaçı* 'gidici, varan'; *bardukı* 'vardığı, varışı'; *barġalı kaldı* 'gide yazdı'; *barġan* 'varan, giden, gidici'; *barġu* 'varılacak, gidilecek'; *barġuçı* 'varıcı, gidici'; *barġuluk* 'gitmeyi hak eden (kimse)'; *barıġ* 'gidiş'; *barıġlı* 'varmayı, gitmeyi dileyen; varmak, gitmek istemek'; *barıl-* 'varılmak, gidilmek'; *barımsın-* 'gider gibi görünmek' *barın-* 'gider varır görünmek'; *barışlıġ* 'varılan, gidilen (yer); konuk odası'; *barış-* 'birbirine gitmek, gitmekte yardım ve yarış etmek'; *barsa-* 'varmak, gitmek istemek') NF., CC, HŞ, IM: ***bar-* < *bar-* An.ağl.: *var-*** '1. Gitmek; 2 Gelmek; 3. Yetişmek; 4. İyice anlamak; 5. Duymak, sezmek; 6. Gönül kırmak' (*DS. XI,* 4092); ***var sağlıcağlan, var sağlıcağlan*** 'güle güle' Tü. > **Kürt**. *vara* 'gel!' (genel) (*DAO,* 496); *vére* (*KTS*, 380) ~ bar- (Kırg., Kzk., Nog., Krç.-Blk., Karay, Trkm., Uyg.) bår- (Özb.) par- (Kumd.) var- (Az.) [**B**(>p, v)**A**(>å)**R-**] = *yät-* (Uyg.) *yit-* (Bşk.) *cet-* (Kırg.) *çit-* (TatK.) *jet-* (Kzkn.) *iriş-* (Bşk., TatK.) Eren (*TDES*, 433): yok.

87 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 375. **karış-[** 'İki veya ikiden çok şey bir araya gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin içine girmek' =ET. ***ḳarış-*** 'düşman kesilmek' (*EUTS*, 169.) = Tü. ***ḳarış-*** 'karşı çıkmak' Moğ. ***ḳarilça-*** < **ḳari-*, < * ***ḳarıç-*** < ***ḳar-ı-ç-*** <* ***ḳar-*** 'karşı olmak, karşısında olmak, karşı durmak' [DLT: ***yaġu ḳaru kiriş ḳurdum*** 'düşmana karşı yay kurdum' (II, 83). ***ḳaru*** < ***ḳar***-u 'zarf-fiil eki'] **TT.**: karış- (ık/şıklık/ılma/ıl-/ım/ma/tırıcı/tırıcılık/tırılma/tırıl-/tırış /tırma/tır-) ~ karış- 'kabul etmemek, bozuşmak' (Uyg.) hirĭś- 'karşı çıkmak, karşı durmak, itiraz etmek' (Çuv.) <**kar-ı-ç-*.

88 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 789. **uğraş-[** 'Bir işi başarmaya çalışmak, iş edinmek' = OT. ***oġraş*** (DLT) Œ **uğraş TT.**: uğraş+/-(ı/ıl-/ılma/tır/tırma) = *küreş-* (Uyg.) *tiriş-* (Uyg.).

89 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 623. **sığ-[** 'Bir kaba, bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek' = ET. ***sıġ-*** 'hoşa gitmek, uymak, sığmak' (*EUTS,* 202: *sıġur-, sıḳur-* 'sığdırmak'; *sıḳın-* 'sığınmak, ezilmek'; *sıḳış* 'keder, sıkışma, sıkıntı, kaygı'; *sıḳışlıġ* 'kederli, sıkılmış olma') ~ OT. ***sıġ-*** 'sığmak; tesir etmek, dokunmak, koymak' (DLT: *sıġın-; sıġruş-* 'sıkışmak'; *sıġtur-* 'sığdırmak') < ***sīḳ-*** TT.: sığ-(dır-/dırıl-/dırılma/dırış/ın-/ınak/ınık/ınıl-/ınılma/ınış/ınma/ıntı/ış-/ışma/ıştır-/ıştırma) **An.ağl.**: sığın- 'sığınmak, birine dayanmak' (*DS. X*, 3603); ***sığınaş-*** 'sığmaya çalışmak, sığışmak' ~ sığ- (Az., Özb., Trkm., Uyg.) sıy- (Kzk., Kırg., TatK.) hıy- (Bşk.) **S**(>h)**IĞ**(>y)-.

90 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 365. **kapa-[** 'Örtmek, tıkamak, geçişi engellemek, hapsetmek' < * ***kap*+*-a-*** **TT.**: kapa-(n/nca/n-/ık/ıklık/nış/n-/nma/ntı/t-/tıl-/tılış/tış/t-/tma/ttırma) Eren (TDES 208): yok. **NOT:** ET. ve OT'de **kapa-** fiili yerine **yap-** '*kapatmak, örtmek*' fiili kullanılmıştır. Bugün yanlız yap-ış-/ yap-ış-tır- (işteş ve ettirgen) biçimleriyle kullanılan bu fiilin öteki Türk şivelerindeki kullanışları şöyledir: **kapa-** = **yap- (Osm.) gapa- = - (Az.) kaplav = yabıv jabuv (Kzk.) cabū (Kırg.) cap- (Alt.): *cabılu** *'kapalı'* **yåpmåk (Özb.) kaplav = yabu (TatK.) ap- (Trkm.) kaplimak = yapmak (Uyg.)**

91 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 460. **kur-[** 'Birşeyin oluşmasına yardım eden parçaları birleştirerek bütün durumuna getirmek' = ET., OT. ***ḳur-*** 'kurmak, germek, toplamak' (DLT) **TT.**: kur-(ma/ucu/uculuk/ul-/ulu/uluş) ~ gurmag (Az.) gurmak (Trkm.) kur- (Kzk., Kırg., Özb., Uyg.) kor- (Bşk., TatK.) **K**(>g)**U**(>o)**R-** Tü. > **Kürt**. *ḳurmış* 'kurmak' (*DAO*, 308) [krş. DLT: ***kurmış*** 'kurulu']

92 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 87. **bırak-[** 'Bırakmak, koyuvermek' < ***bır-(a)k-*** [**NOT: burak-** biçimi daha eski ise > ***bırak-*** (dudak aykırılaşması)] **TT.**: bırak- (ıl-/ım/ışma/ma/tır-) **An.ağl.: *park-*** (Rize/*RİA*); ***bırakmak, bırakımak, burantalamak*** 'yavrusunu vakitsiz doğurmak (hayvanlar hakkında)' (*DS. II*, 669); ***bırantı, bırāntı, bıragıntı, bırağıntı, bırakı, birantı*** 'bırakılmış terk edilmiş' (s.669) [**B**(>p)**I**(>i, a, u(-)**R-***AK*(>g, ğ)-] Eren (*TDES*, 51): yok.

(76/14), deyebil*i*rizki *(87/30)*, yeykan*ır*làr[95] *(89/32)*, ỉdil*ír (94/2)*, ȧyrıl*ír*[96] *(95/11)*, denil*ír (98/24)*, beslen*ír*[97] *(131/13)*, ỉsmlen*ỉr (137/27)*, getir*ír (142/1)*, gönder*ír*[98] *(148/7)*, birleşdir*ír (151/3)*, çıkarıl*ır (153/7)*, ȯlın*ír*ki *(159/2)*, ụtandır*ırl*ár[99] *(159/10*

Olumsuzu:

Bilmémki *(7/19)*

-ur/-ür:

ȯl*úr (3/5)*, ȯkú*r*uz[100] *(7/7)*, ȯl*ur*lár *(12/2)*, takül*ű́r (18/16)*, dökül*ű́r*[101] *(19/15)*, tökül*ű́r (20/6)*, ȧnlaşıl*úr (20/81)*, tökül*ür*lér *(24/6)*, dökül*ür*lér *(24/22)*, ismlen*ű́r*

---

93 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 167. **çıkar-[** '(Birinin veya bir şeyin) çıkmasını sağlamak' < ET. ***taşğar-*** < ***taş*** 'dış' ~ çiḳar- // çikaz- (Özb.).

94 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 127. **buyur-[** 'Emretmek' < ***buyur-*** **TT.**: buy[u]r- (ul-/ultu/ma/u/) ~ buyur- (Az., Özb., Trkm.) buyır- (Kzk.) buyru- (Uyg.) buyrū (Krg.) boyırık birü (TatK.) boyır- (Tatk.) boyorok biriv (Bşk.) boyor- (Bşk.) [**BU**(>o)**YU**(>ı,o)**R[U]**-I(~O)K].

95Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 932. **yıka-[** 'Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek' = OT. ***yay-*** 'çalkamak, kımıldatmak'; ***yaykal-*** 'çalkanmak' (DLT) < * ***yāy-ka-*** [*TTS.VI*, 4443: *yayka-*] veya < OT. ***yu-*** ('yıkamak' +**g-** (/+**y**-/+**v**-) 'yıkamak'+**-a-** (DLT: *yugçı* 'yuyucu, yıkayıcı'; *yuk* 'kaptaki bulaşık' < ***yu-k***; *yuk-* 'bulaşmak, sıvaşmak' *yukul-*, *yukuş-* 'bulaşmak, yayılmak') **TT.**:yıka-(ma/n-/nış/nma/t-/tma/yıcı/yış) ~ yexemeğ (Ker./KrTS) = yuv- (Özb., Trkm.) yu- (Az., TatK.) yıy-(Bşk.) cū (Kırg.) juy- (Uyg.) juv- (Kzk.) **Y**(>c,j)**U(/I)**-V(/Y)-.

96 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 48. **ayrı**['Başka' =OT. ayru (DLT) ~ ayruk < aḍruk [<* ***aδır-*** < * ***haδır-***] (Räsänen: *V*) DLT'te: *adın, aḍın, edin* 'başka' **TT**.: ayrı-(ca/calı/ calık/calıklı/ calıksız/casız/ ç/k/klı/klık/ ksı/ksılık/ksız/laş-/laşma/lı/lık/lış/lış-/l-/lma/lmazlık/m/mlama/mlaş-/mlaşma/ mlı/mlılık /msamak/ msız/ msızlık /ntı/ntılı /şık/ şıklık/şım/ş-/şma/ştır/ştırma/t) **An.ağl.:** ***ayré, ayrı*** (*Erz./EİA*, 33) Tü. > **Kürt.** ayrı (*DAO*,52).

97 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 80. **besle-[** 'Gıda vermek; yedirmek; semirtmek' EAT.: ***bésle-*** <***bes(i)+le-*** **TT.**: bes(i)+ (lek/leme/le-/lemelik/lenen/lengi/le-il-/lenme/len-/let-/leyi-ci/li) **An.ağl.:** ***besi, besi hayanı, basleme, beslengi,*** '1.Kurbanlık hayvan; 2. Besiye çekilmiş hayvan' (*DS. II*, 693) Tü. > **Zaza.** *beslıma* 'besleme' (*ZTS*, 37) Eren (*TDES*, 4): yok.

98 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 295. **gönder-[** 'Göndermek' = KT., Uyg. ***köntür-***; OT. ***köndger-*** ~ ***köndgür-*** ~ ***köŋer-*** (DLT) [**KÖN**[**D**/**T**]**G**[=Ŋ]**E**(~Ü)**R-**] <* ***kön-(i)t-er-***/* ***könd-ger-*** krş. ET. (Orh.) **ı-** 'göndermek', **ıd-** ay. ***<ı-d-*** ~ OT. (DLT.) **īδ-** ay., *īδ-ıp*, *īδ-u*; Yak. **īt-, īrt-** 'göndermek' < ***īd-;*** Çuv. **yar-** **<<** ****īd-***. **TT.**: GÖNDER- (İ/İCİ/İLİŞ/İLME/İL-/T-) ~ göndär- (Az.) gönder- (Trkm.) kündir- (TatK., Bşk.) [**K**(>g)**Ü**(<**Ö**)**NDE**(>i)**R**-] = *yumal-* (Bşk., TatK.) *iber-* (Trkm.) *ciberū* (Kırg.) *jiber-* (Kzk.) *yübår-* (Özb.) *yolla-* (Uyg.) *coldō* (Kırg.) *jolda-* (Kzk.) *cönötū* (Kırg.) *cönät-* (Özb.) *uğrat-* (Trkm.) *ävät-* (Uyg.).

99 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 800. **utan-[** 'Onursuz sayılacak veya gülünç bir duruma düşmekten üzüntü duymak, mahcup olmak; sıkılmak; çekinmek' =ET. (KT, Uyg.), OT. ***utan-*** (DLT) Ayrıca: ***uwutlan-*** **(**< ***uwut*** 'utanma, ar, haya'***+la-n-***) < ***ut+(a)n-*** **TT.**: utan- → ut **An.ağl.:** ***udlan-, utlan-*** 'utanmak' (*DS. XI*, 4046) ~ utan- (Az., TatK.) = *uyal-* (Kzk., Kırg., TatK., Uyg.) *uyäl-* (Özb.) *oyal-* (Bşk.).

100 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 501. **oku-[** 'Yazıya geçirilmiş bir metne bakarak seslere çevirmek; öğrenim görmek', (hlk.) 'düğün, mevlüt gibi yerlere çağırmak' = ET., OT. ***oḳı-*** 'okumak; çağırmak, davet etmek' (*EUTS*, 140; DLT *oḳıl-*, *oḳın-* *oḳıt-*, *oḳıtsa-*) CC.: ***oku-*** (*KLS*, 144) < ***oḳ*** 'ok'+***ı-*** 'belirtmek, davet etmek, çağırmak, okumak' **TT.**: oku- (ma/muş/muşluk/n-/naklı/ntu/nul-/nuş/r yazar/t-/tma/tman/manlık/tul-/tulma/tuş/yucu/yuş) ~ oku- (Kzk., TatK.) okū (Kırg.) okutuş (Uyg.) oka- (Trkm.) okı- (Uyg.) oxu- (Az.) uku (Kzk., TatK.) ukı- (Bşk., TatK.) [**O**(>u)**K**(>x)**I**(>u, ū, a)-] = *uŋna-* (Kumd.) Eren (*TDES*, 306): YOK. (**NOT:** ***OKUL*** adı Fr. ***école*** sözcüğüne benzeterek

(28/2), görül*úr (33/4),* giril*úr (33/6),* ȧnlasılabil*úr (42/8),* bul*úr (45/10),* görül*úr*ki *(47/9),* gönderil*úr (67/25),* konuş*ur*làr *(75/26),* kurıl*úr (131/3),* ḭdil*úr (56/26)*

Olumsuz

ȯlámaz *(5/4),* ḭdilmèz *(5/6),* ḭtmezlér *(7/3),* bilméyiz *(7/9),* ȯlına*maz (10/6),* tutılá*maz*[102] *(10/12),* görünmèz *(13/21),* yağmáz[103] *(31/6),* bulınmàz *(42/8),* ȯlínmazdan *(43/26),* yanaşılmàz[104] *(54/14),* ḭdémez *(60/3),* görülémez *(76/7),* yanaşámaz *(82/14)*

1.1.1.4. Görülen Geçmiş Zaman

-dı/-di:

yetişdir*dí*[105] *(6/5),* ȯl*dí (6/6),* tağıl*dí*[106] *(6/9),* kurıl*dì (6/7),* ȧl*dím (7/14),*

çalış*dím*mı[107] *(7/19),* çek*dím*[108] *(7/19),* getür*dím (7/27),* gör*dḯk (24/16),* ȧl*dì (43/1),*

---

yapılmıştır. Ş. Tekin (*İK,* 29): **okı-** (<***ok+ı-*** 'okun ucuna bir takım işaretler koymak suretiyle haber yollamak'.

[101] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 226. **dökül-[** 'Dökülmek' = ET. ***tögül-*** ~ ***tökül-*** ~ ***töklün-*** (*EUTS,* 249) <***tök-(ül)l-*** **TT.**: dökül- (me/üş) ~ tökılmeğ (Ker.) tokınmağ (Han./ *Kr.TS*).

[102] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 772. **tutul-[** 'Tutmak işi yapılmak veya tutmak işine konu olmak' = OT. ***tutul-*** 'tutulmak, yakalanmak' (DLT) **An.ağl.:** tutul- '1. Âşık olmak; 2. Felç olmak' (*DS. X,* 4001).

[103] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 843. **yağ-[** '1. (yağmur, kar, dolu için) Gökten düşmek; 2. (toz, mermi vb. için) Yüksekten çokça düşmek' = ET., OT. ***yağ-*** (DLT: *yağıtgan* 'her zaman yağdıran'; *yağıt-* yağdırmak'; *yağku/yaku* 'yağmurluk') < ***yağ-*** '1. Yağmak; 2. Kurban sunmak' **TT.**: yağ- (dır- /dırma /dırıl- /dırılma/ış/ışlı/ış ölçer /ışsız /ışsızlık/ ma/mur/murca/murkuşağı/mur kuşu/murla-/murlama /murlayıcı /murlu/murluk /mur ölçer/ mursuz) ~ yağ- (Az., Trkm., Uyg.) yåğ- (Özb.) yav- (Bşk., TatK.) çāğ- (Kumd.) ja- (Kzk.) [**Y**(>ç, j)**A**(>å, ā)**Ğ**(>v)-] =*cürū* (Kırg.) *cığılū* (Kırg.) Eren (*TDES,* 438): yok.

[104] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 866. **yanaş-[** '1. Bir şeyin, bir kimsenin yanına gelmek; 2. (vapur, kayık, vb.) Kıyıya varmak; 3. (mec.) Karışmak; 4. (mec.) İlişki kurmak' < ***yān (/yāng)*** 'yan' + **(a)ş-** **TT.**: yanaş- (ık/ıklık/ıl-/ılma/ma/şlık/tır-/tırma) ~ yanaş- (Az.) yānaş (Trkm.) yandi- (Uyg.) yåndäş- (Özb.) janasuv- (Kzk.) [**YĀ**(>a, å)**N**-*AŞ*-, -*Dİ*-, -*ASUV*-] = *yakīnlaş-* (Trkm.) *yakınlaş-* (Uyg.) *yakınay-* (Bşk., TatK.) *yekınlaş-* (Uyg.) *yäkınläş-* (Özb.) *cankındo-* (Kırg.).

[105] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 928. **yetiştir-[** '1. (Birini veya bir şeyi) gitmekte veya gitmek üzere olan bir kimse veya şeye ulaştırmak, ulaşmasını sağlamak; 2. (vaktinde) Hazır olmasını sağlamak, tamamlamak, bitirmek; 3. Birini gerekli bir iş için tam zamanında bir yere götürmek; 4. Üretmek, büyütmek, geliştirmek; 5. İletmek, duyurmak; 6. (mec.) Söylenmemesi gereken bir şeyi hemen söylemek' < ***yét-(iş)ş-tir-*** **TT**.: yetiştir- (ici/il-/ilme/im/me) **An.ağl.:** ***yettur-*** 'yetiştirmek' (Rize/*RİA*).

[106] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 189. **dağıl-[** 'Dağılmak' = OT. **taġıl-** '(bıçak gibi keskin şeyler) körleşmek' (DLT) < ****tāğı-*** 'dağılmak+***-l*** **TT**.: dağıl- (ım/ış/ma).

[107] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 150. **çalış-[** 'Çalışmak' = ET. ***çalış-*** < ***çal-ış-*** **TT.:** çalış- (ıl-/kan/kanlık/ma/tırıcı/tırıcılık/tırılma/tırıl-/tırma/tı-rış/tır-).

[108] Tuncer Gülensoy, a.g.e., s. 159. **çek-[**[1] '(Geçişli fiil olarak) tutup kendine doğru hareket ettirmek' = ET., OT. ***çek-*** (DLT) DLT: ***çekmek*** '1. Kitap noktalamak; 2. Çekerek bağlamak' ~ ***çık-*** *Çekmek* fiili isimlerden sonra (yalın hâlin üzerine, ya da *–a, -ı* hâl ekleri ile *+lık, +ler+dir, -ᵒp* eklerinden sonra

ėylend*í (60/9),* kazand*ì (71/15*), başlad*í* [109] *(71/26),* yazd*ím (82/29),* ìtd*ilér (87/24),* ėÿled*ím (57/17),* ìtd*í (96/25),* geçd*í (96/26),* ėÿled*ík (100/7*), yazıld*ì (128/2),* yazd*ık (138/18),* ȯlınd*í (140/29),* ȯlınd*ılár (143/25),* ȧld*ık (145/28),* ìdebild*ík (159/1)*

Olumsuz:

kóÿmad*ım*[110] *(7/15),* gȍrmed*im (128/17),* ìdémed*ik (156/25),* ĭtmed*ik (159/3)*

1.1.1.5. Öğrenilen Geçmiş Zaman

-mış/-miş:

ȯlınm*íş*dır *(1/12),* dem*ìş (5/10),* konulm*íş*dır[111]*(8/11),* ȯlm*íş*dır *(8/20),* bulınm*ìş (10/11),* ìtm*iş*lèr *(11/7),* virmişlèr *(11/5),* virilm*íş*dir[112] *(11/10),* ȯlınm*ìş (11/14),* ìtm*íş*dir *(11/19),* yanm*ìş*[113] *(14/5)* kazanm*ìş (15/19),* ȧlm*íş*dır *(16/7),* gelm*ìş (15/23),* virm*iş*lérdir *(19/24),* yeÿkanm*íş (21/12),* yenm*íş*[114] *(21/24),* küççülm*íş*[115] *(25/3),*

---

gelerek, çeşitli anlamlarda fiiller yapar: **uyku, bıçak, nutuk, peşkeş, boya, boğa+y+a, soya, iç+i+n+e, kafa+y+ı, can+ı çekmek, Fadime'yi, hasta+lık, acemi+lik, as-(ı)l-(ı)p, kahr+ı+n+ı – çekmek. TT.**: çek- (ici/icilik/ik/ikçe/iliş/ilme/il-/in-/m /me /mece /mceli /mecesiz /men /tiri /tiriş/tirme/tir-) Tü. > **Zaza**. *çekma, çekme* 'yürüyüşü iyi olan binek hayvanı' (*ZTS,* 65); *çekule* 'deri kabuk' < *çek*-ule; *çekur* 'kuru deri' < *çek-ur*.

[109] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 68. **başla-[** 'Başlamak' = OT. ***başla-*** (DLT) < ***baş+la-*** Tü. > **Kürt.** *başle-* (*DAO,* 62) **başlayama-[< baş+la-y-u** 'zarf fiil eki' **u-** 'eski iktidar fiili' +**-ma-** 'olumsuzluk eki' **başlayıp** 'Başlayıp' < ET. ***baş+la-p*** 'zarf-fiil eki' (Gabain, *Alt. Gr*., § 130, 230) [**-y-** koruyucu ünsüz; **ı** bağlayıcı ünlü].

[110] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 442. **koy-¹[** 'Bir şeyi bir yere bırakmak' = ET. (KT., Uyg.), OT. (DLT) ***ḳoy- < ḳoð, kot-*** < ****ḳo-ð-*** **TT.**: koy- (acak/dur-/durma/gun/ma/ul-/ulma).

[111] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 434. **konul-[** 'Koymak veya konmak işi yapılmak' < ***ko-n-(u)-l-*** **TT.**: konul-(ma).

[112] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 834. **veril-[** 'Vermek işine konu olmak' < ***ver- (i)l-***.

[113] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 864. **yan-¹[** '1. Birleşiminde karbon bulunan maddeler, ısı ve ışık yayarak kül durumuna geçip yok olmak; 2. Ateş durumuna geçmek, tutuşmak; 3. Isı, ışık veren veya başka amaçlar sağlayan şeyler, alev yaklaştırılarak veya özel düzenlerine doknularak etkinliğin geçmek; 4. Bütünü veya bir bölümü ateş veya sıcaklığın etkisi ile bozulmak, kömür durumuna gelmek; 5. Isı etkisi ile vücudun bir yanı yara olmak, kızarmak veya rengi koulaşmak; 6. (vücut veya nesneler için) Isısı artmak; 7. Parlamak, parıldamak; 8. Birtakım etmenlerin etkisiyle işe yaramaz duruma gelmek; 9. Yanık acısına benzer acı duymak; 10. (mec.) Çok üzülmek; 11. (mec.) Çok sevmek, büyük bir aşk ile sevmek; 12. (mec.) Hükümsüz kalmak, değerini yitirmek; 13. (mec.) Zarara, kötülüğe uğramak; 14. (mec.) Çocuk oyunlarında oyun dışı kalmak' = ET., OT., ***yan-*** (EUTS; DLT) < ***yā-*** 'yanmak, parlamak'+***n-*** **TT.**: yan-(dır-/gı/gılan-/gılanma/gılı/gın/gıncı/ık/ıkara (<yanık+kara)/ıklık/ıksı/ış), Tü. > **KbRum**. yianá yianá. ~ yan- (Az., Bşk., TatK., Trkmn., Uyg.), yån- (Özb.) jan- (Kzk.) = *küy-* (Kırg.).

[114] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 918. **yen-[** '1.Savaş veya yarışmada üstünlük sağlamak, üstün gelmek; 2. (mec.) Tutmak, bastırmak' = OT. ***yeng-*** 'yenmek, alt etmek' (DLT) < ****yeng-***, **TT.:** yen-(gi/ici

kurı*mış*[116] *(25/30),* dokan*mış*[117] *(26/16),* kal*mış*lár *(30/10),* ıt*miş*lérdir *(31/5),* konıl*mış*dır *(32/18),* ǿl*mış (33/33),* ǿlın*mış*dır *(39/12),* vir*mış*dir *(41/20),* dut*mış*dır *(42/16),* geç*mış*dir *(42/18),* geç*mış (43/19),* it*mış (43/21),* ıdil*mış (43/27),* gelebil*miş (43/28),* ǿğra*mış (44/2),* kur*mış*làr *(44/20),* bul*mış (46/17),* ısmlen*miş (47/27),* ısmlen*mış*dir *(48/20),* vir*miş (49/10),* denil*mış*dir *(49/11),* çekil*mış*dir[118] *(49/23),* geçir*mış*dir *(49/28),* ıdil*mış*dir *(50/10),* ıtdir*miş*[119] *(52/4),* düş*miş (56/3),* yak*mış*[120] *(55/1),* kur*mış (55/3),* geç*miş*lérdir *(55/19),* şereflen*mış (56/15),* ısmlendir*mış (57/27),* kurtar*mış*dır[121] *(55/23),* kurtul*mış*dır[122] *(56/5),* kal*mış (58/3),* çıkar*mış*làr

---

'yenen, üstün gelen'/ik/il-/ilgi/iliş/ilme/ilmezlik/iş-/işem-me-/işme/me) ~ yen- (Az.) yeng- (Özb.) yeŋ- (Trkmn.) yäŋ- (Uyg.) yiŋ- (Bşk.) ceŋ- (Kırg.) ciŋ- (TatK.) jeŋ- (Kzk.) [**Y**(>c.j)**E**(>ä,i)**ŋ-]** = *ot-* 'kazanmak' (Bşk., Tatk.)<OT. *ut-*.

115 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 476. **küçül-[** '1. Büyükken herhangi bir sebeple ufak duruma gelmek1' < ***küçü-l-*** **[** <***küçü+(ü)l-*****] TT.:** küçül- (me/tme/t-/üş) ~ kiçil- (Az.), kiçel- (Trkm.), kiçikli- (Uyg.), kiçirey- (Kırg.), kiçiräy- (TatK.), kisirräy- (Bşk.), kişirey (Kzk.) **KİÇ**(>s, ş)**İ**(>e)+L-,+K+Lİ-, +REY-.

116 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 466. **kuru[** 'Suyu, nemi olmayan' = ET. ***ḳurḳag, kurug*** (*EUTS*, 187, 188) ~ OT. ***ḳūrıg ~ ḳūrug~ḳūruḳ ~ ḳūr*** 'kuru' (DLT) <***ḳūrıg*** [< ***kūr*** 'kuru'+***ı(g)***] **TT.**: kuru+(la-/lama/lanış/lan-/lanma/ma/mak/t/taç/tma/tmaç/tucu/tulma/tul-/tuş**)** **An.ağl.**: ***guru*** (*DS. VI*, 2201); ***kurudan*** 'verem' [< kuru+t-an]; ***kurugicik*** 'uyuz'[<kuru+gici-k]; ***kurukağşak*** 'hoşaf' [<kuru+kağ (<OT. gak)+şa-k]; ***kurukan*** 'ölü' [<kuru+kan] (*DS.VII,* 3011) Eren (*TDES*, 269): yok ~ kuruk (Özb., Uyg.) kurġak (Kzk., Kırg.) ḳūr (Yak.) <*ḳūrı- korı (TatK.) koro (Bşk.) ġuru (Az.) ġūrı (Trkm.) < * ḳūrıġ = Moğ. ***ḳaġuray, ḳuġuray*** 'kuru', Hal. ***xūray*** <*ḳuġur-* **K**(>g)**U**[<Ū](>o)**RU**(>ı,o)+**K.**

117 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 218. **dokun-[** 'Dokunmak' = OT. ***tokın-*** '(insan) dövülmek, çarpmak; dokunmak' (DLT) < ***tokı-n-*** **TT.**: dokun- (aç/naklı/ca/calı/casız/durma/dur-/ma/sal/ul-/ulmaz/ulmazlık/um/uş) **An.ağl.:** ***dokun-*** ~ ***tokan-*** (Rize).

118 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 161. **çekil-[** 'Geri çekilmek, ricat' < ***çek-il-*** **TT.**: çekil-(iş/me) ~ çekiniş (Özb., Uyg.) çeginü: (Kırg.) çiginü (TatK.) çigü (TatK.) siginiv (Bşk.) şeginüv (Kzk.) [**Ç**(>ş, s)**E**(>i)**K**(>g)-*İL*-].

119 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 265. **ettir-[** 'Başkasının yapmasını sağlamak' = ET. ***itdür-*** (*EUTS*, 100) <***it-dür-*** **TT.**: ettir-(gen/genlik/me).

120 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 849. **yak-[**'1. Yanmasını sağlamak veya tutuşmasına yol açmak, tutuşturmak; 2. Ateşle yok etmek; 3. Işık vermesini sağlamak; 4. Isı etkisiyle bozmak; 5. Keskin, sert ve ısıtıcı bir duyum vermek; 6. Yanıyormuş gibi etki yapmak; 7. (mec.) Güçlü sevgi uyandırmak; 8. Kurutmak, zarar vermek; 9. Çok sıcak olmak; 10. Karartmak; 11. Çok üşütmek; 12. Acıtmak; 13. (mec.) Silâhla vurmak; 14. (mec.) Yıkma, zarara yol açmak, büyük bir zarara uğratmak, mahvetmek; 15. Koymak, sürmek; 16. (türkü ağıt vb. için) Düzenlemek, bestelemek' = ET. ***yak-*** '1. Hoşa gitmek, yakışmak; 2. Yaklaşmak; 3. Yakmak, sürmek'(*EUTS,* 280) ~ OT. ***yak-*** 'yaklaşmak, dokunmak; yakmak' (DLT) < ****yā-*** 'alevlendirmek, ışık saçmak, parlatmak, aydınlatmak'+ ***-k-*** **TT.**: yak-(acak/arca/arı/arış/ı/ıcı/ıcılık/ıl-/ılma/ım/ımcı/ın-/ınma/ıntı/ış/ıt/ıtçı/ma/tır-/tırma) ~ yak- (Trkm., Uyg.) yåk- (Özb.) yağ- (Bşk., TatK.) yandır- (Az., Bşk., TatK.) yåndir- (Özb.) cağ- (Kırg.) jağ (Kzk.) [**Y**(>c, j)**A**(> å)-**K**(> ğ)-/-*N-DIR*-] = *köz,ör-* (Bşk.) *köydir-* (TatK.). Eren (*TDES*, 440) YOK.

121 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 465. **kurtar-[** 'Bir canlıyı bir felâketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak' =ET. (Uyg.) ***ḳutġar-, ḳutar-*** (*İKPÖ*, 190) ~ OT. ***ḳutġar-, ḳurar-***, (DLT) ~ ET. ***hutġar-*** (*EUTS*, 84) ~ ***ḳutġarmak, ḳutḳarmaḳ*** (s.189) < * ***ḳurtġar-*** < ****ḳut*** 'selâmet' + ***ġar-*** 'bir şeyi diğerine birleştirmek' (J. Hamilton, *İKPÖ*, 190) krş.: ***ḳurtul-*** 'kurtulmak; doğurmak' (DLT). **TT.**: kurtar-(ıcı/ıcılık/ılma/ıl-/ım/ış/ma) **An.ağl.:** ***gurtarmak*** 'pişmiş yemeği tabaklara boşaltmak' (*Bor-Niğ./*DS. VI*, 2200); ***gutar-*** 'kurtarmak' *DS. VI,* 2202)~ ***kultar-*** (Rize/*RİA,*1/113) Eren (*TDES*, 269): YOK ~ ḳutḳar- (Kzk., Kırg., Özb.) ḳutḳaz- (Özb., Kırg.) ḳutḳaz- (Uyg.) ḳotḳaz- (Bşk., TatK.) // ḳotḳar- < CC. ***ḳutḳar-*** < OT. ***ḳutġar-***, ġurtar- (Az.) ġutar- (Trkm.) **KU**(>o)**TKAR**(~**Z**)- **G**[<K]**U**[***R***]**TAR**-Türkçede görülen **-ġaz-**< **-ġar-** fiilinim başka örnekleri için bk. T. Tekin, *Mak. I*, 30.

(59/9), viril*miş (59/28)*, geç*miş*lérdir *(60/12),* yaz*mış*dır *(63/19),* ȯlabil*mış (63/24),* şenlendir*miş*lér[123] *(65/1),* şenelt*miş*lèr *(66/17),* ḯtdir*miş*lérdir *(66/18),* şenel*mış (68/19)*, çık*mış (44/9)*, yık*mış*[124] *(68/26),* ȯğraş*mış*lár *(72/1)*, kurıl*mış*dır *(77/1),* ḯsmlendir*mış (77/6)*, yak*mış*làr *(77/6),* şeneltm*iş (77/16),* gitm*ış*dir *(77/17),* yapılm*ış (77/27)*, büyü*miş*dir[125] *(51/6)*, birleş*mış*dir *(79/8),* ȯlın*mış*lár *(79/14),* çoğalm*ış (79/21)*, birleşdiril*mış*dir *(81/14)*, tağıl*mış*dır *(81/18)*, git*mış*dir *(82/19),* kal*mış*dır *(83/2),* ėÿle*mış*dir *(83/10),* gir*miş (83/14),* ȯlabilmíşdir *(83/21),* ȯl*mış*lárdır *(83/29),* karış*mış*lárdır *(86/5),* ėÿle*miş*lèr *(86/8)*, göster*miş*lèr *(86/11)*, geçir*miş (86/13),* gönder*miş*lérdir *(86/27)*, çık*mış*lárdır *(87/8)*, görün*miş (87/9),* ḯtdir*mış*dir *(87/19),* geçir*miş*lérdir *(87/23)*, tanıl*mış*dır[126] *(88/4),* git*miş*lér *(89/10)*, böyüt*miş (90/17),* gal*mış*dır *(90/23)*, yıkıl*miş*[127] *(91/6)*, kullanıl*mış*[128] *(91/8),* veril*mış*dir *(93/9),* ȧlın*miş*

---

122 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 466. **kurtul-[** 'Tehlikeli ve kötü bir durumu atlatmak' = ET. (KT, Uyg.) ***ḳurtul-, kutrul-*** (*EUTS,* 190) ~ ***hutrul-*** (*EUTS,* 84) ~ OT. ***ḳutul-*** 'kurtulmak; doğurmak' (DLT) **TT.**: kurtul- (ma/malık/luş) **An.ağl.. *gurtul-*** 'doğurmak' (*DS. VI,* 2200).

123 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 691. **şen-[** 'Sevinçli, neşeli' <****şē-*** 'yansıma'+***-n*** **TT.**: şen+ (el/elme /elt-/eltme/len-/lendir-/lendiril-/lendirilme/lendirme/leniş/len-/lenme/lik/likli/liksiz) **An. ağl.: *şendik*** 'şenlik'; ***şenelt-*** '1.Şenlendirmek; 2. Kurmak, geliştirip canlandırmak'; ' ***şenlik, şenlig, şennik*** 'kalabalık, bayram kalabalığı'; ***şenlikli*** 'kalabalık, eğlenceli' (*DS. X,* 3761-3761) ~ şän (Az.). Eren (*TDES,* 385): **şen < *Erm.*** šen 'inhabited; village; prosperous; happy' Nişanyan (*SS,* 4212): **şen~ *Erm.*** şén meskûn yer, köy, kasaba ~ **OFar.** **şēn* < **Ave.** *şi-, şiti-* yerleşmek, ikamet etmek, kalabalık olmak. NOT: Türkçe **şen** ile ses benzerliği olan Ermenice *şén* arasında anlam bakımından da çok büyük fark var. Bu noktaya dikkat etmek gerekir.

124 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 932. **yık-[** '1.Kurulu bir şeyi parçalayarak dağıtmak; bozmak, tahrip etmek; 2. (insan, hayvan ve ağaç için) Devirmek; 3. Bir yana eğmek; 4. (mec.) Yıkımına yol açmak, mahvına sebep olmak; 5. (birine) Yüklemek; 6. (yük için) indirmek' = ET. ***yıġ-, yık-***, 'yıkmak, atmak' (*EUTS,* 294) ~ OT. ***yık-*** (DLT: *yıkılgan* 'daima yıkılan'; *yıkıl-* 'yıkılmak'; *yıkış-* 'yıkmakta yardım etmek'; *yıksa-* 'yıkmak istemek'; *yıktur-* 'yıktırmak') < ***yıḳ-*** **TT.**: yık- (ı/ıcı/ıcılık/ık/ıl-/ılış/ılma/ım/ımcı/ıntış/ış-/ışma/kın/kınlık/ma/macı/tır-/tırıl-/tırılma/tırma) ~ yıḳ- (Trkm.) yıh,- (Az.) yiḳ- (Özb.) yiḳıt- (Özb.) cığ- (Kırg.) jikıt- (Uyg.) jığ- (Kzk.) [**Y**(>c, j)**I**(>i)**Ḳ**(>ğ, h) +*IT*-] = *sındır-* (Kzk.) *buz-* (Özb., Uyg.) *avdar-* (Bşk.).

125 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 134. **büyü-[** 'Büyümek' < OT. ***beđū-*** [< ****beδū-***] **TT.**: büyü- (lt-/ltme/lteç/me/teç/tme/t-/tülme/tül-/tüş/yüş) ~ böyü (Az.) = *ös-* (Kzk., Kırg., Özb., Trkm., Uyg.) *üs-* (Bşk., TatK.).

126 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 705. **tanı-[** 'Daha önce görülen, bilinen bir kimse veya şeyle karşılaşıldığında, bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak' = ET., OT. ***tanu-*** (*EUTS,* 224; DLT) <****ta-n-ı*** **TT.:** tanı- (dık/k/kla-/klama/klık/la-/lama/ıl-/m/ma/mamazlık/mazlık/mla-/mlama/mlan-/mla-/yış/nış/n-/nma /nmış /sızlık /ş/ şık/ şıklık/şış/ş-/şma/ştır-/ştırma/t/tıcı/tılış/tıl-/ılma/tım/tış/tla-/tlama/tlan-/tlanış /tlı /tma /tmacı /tmacılık/t-/tmalık/tsız/yış) ~ tanı- (Az., TatK., Bşk., Nog., KKlp., Kzk., Hak., Tof.) tanu- (Uyg.) tana- (Trkm.) täni- (Özb.) tan- (Bşk., TatK.) = *bil-* (Bşk., Kzk., TatK., Trkm.) ~ Moğ. ***tani-*** (*KWb.,* 378) Clauson (*ED* 516): < tanı- 'to beacquented with (someone)' [XV. YY.] krş. 'to suggest, recommend' (OT), Ramstedt (*KWb.,* 378): ***Moğ.*** **tani-** ~ ***Tü.*** **tanı-**, Deorfer (*WZKM* 62: 257-258): ***Tü***. **tanı- < Moğ. tani-**.

127 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 932. **yıkıl-[** '1. Yıkmak işi yapılmak veya yıkmak işine konu olmak; 2. Herhangi bir sebeple çökmek, göçmek; 3. Devrilmek, yığılmak; 4. (mec.) (istenmeyen biri için) çekilip gitmek, defolmak; 5. (mec.) Yok olmak; 6. (mec.) Yüklenmek' = OT. ***yıkıl-*** (DLT) < ***yık-(ı)l-*** **An.ağl.: *yıkıl-*** '1. Güreşte yenilmek; 2. Birinin evinde çağırısız yatıya, yemeğe kalmak; 3. Hasta, bitkin, perişan olmak' (*DS. XI,* 4263).

(94/14), kavileşdir*mi̇ş (96/23),* yenil*mi̇ş*[129] *(97/19),* ėÿle*mi̇ş (101/18),* kes*mi̇ş (102/8),* kıl*mış*làr[130] *(103/4),* ver*mi̇ş (103/13),* denil*míş (103/15),* buyur*mış*lárdır *(103/18),* bulın*míş*dır *(103/25),* bil*miş*lérdir *(109/12),* gel*míş*dir *(110/4)*, getür*míş*dir *(110/8),* yazıl*mi̇ş (110/27),* yaz*mi̇ş (113/23),* ȧl*míş (116/25),* gel*miş*lèr *(123/5),* yaz*mış*lár *(124/1)*, birleş*mi̇ş (129/7)*, gör*mi̇ş (130/1),* şaşır*mi̇ş*[131] *(134/15),* ȧrt*míş*dır *(130/12),* git*mi̇ş (136/14)*, görül*míş*dir *(139/14)*, götür*míş*dir[132] *(141/10),* yetiş*mi̇ş*[133] *(143/24),* keç*mi̇ş (144/16),* i̇tmekdé *i̇míş (147/23),* ò̇l*mış*lár *(151/13),* yerleş*mi̇ş*[134] *(152/5),* konıl*mi̇ş (155/26)*

---

128 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 457. **kullan-[** 'Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak' < ***kul*** 'kul, köle'+***la-n-*** **TT.**: kullan- (dırma/dır-/ılma/ıl-/ılmış/ım/ış/ışlı/ışsız/ma) Tü. > **KbRum.** *kulyianderízo* 'kullandırmak' ~ kullan- (Bşk., TatK.) kollan- (Uyg.) kollä- (Özb.) koldan- (Kzk.) koldon- (Kırg.) gollan- (Trkm.) **KU**(>o)**LL**(>d)**A**(>ä, o)**N-** Eren (*TDES,* 264): yok.

129 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 920. **yenil-[** 'Kaybetmek, mağlûp olmak' < ***yen-(i)l-*** **TT.**: yenil-(gi/iş/me/mezlik).

130 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 406. **kıl-[** 'Yapmak, eylemek, etmek, kılmak' = ET. (Orh.), OT. ***ḳıl-*** (DLT, KB) < Tü. ***kıl-*** ~ Moğ. ***kil-*** < Altayca: ****ḳı-l-*** 'yineleme eki' [**NOT:** Tü. **al-** eylemindeni /**-l-**/ fonemi de *yineleme* bildirir.] (bk. T.Tekin, *Mak. I,* 105) **DLT:** ***ḳılġan, ḳılġu, ḳılıġ, ḳılınç, ḳılış-, ḳılma, ḳılmış, ḳıltur-.*** **TT.**: KIL-(GI/GIN/GISAL) ~ g̀ılmag (Az.) kıl- (Kzk., Kırg., Özb., Uyg.) Ş.Tekin, ***İştikakçının Köşesi,*** s.208, not 26: **ḳıl-** < * **ḳı-l** (Bugün de eski devirde de **ḳıl-** artık pasifliğini keybetmiş görünüyor ki Tunyukuk bile kitabesinin açılış cümlesinde kendinden bahsederken [***Ben özüm Tabgaç ilinde kılıntım***] yani 'Ben Çin'de doğdum.' diyor. **Kıl-** şeklinin ne olduğu tam anlaşılmıyor. < ****ḳı-ş-***?).

131 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 690. **şaş-[** '1. Umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın bir duruma gelmek, hayret etmek' OT. ***saş-ur-*** 'arasını ayırmak' (DLT: saş 'ürkek') < **sāş-** (*Mak. I*, 51) TT.: şaş- (akal-/akalma/ala-/alama/alat-/ı/ılası/ılaş-/ılaşma/ılık/ıl-/ılma/ır-/ırma/ırış/ırt-/ıtıcı /ırtma /ırtmaca /kaloz /kın /ınca /kınlaş-/kınlaşma/kınlık/ma/maz) ~ şaş- (Kırg., Az., Bşk., TatK., Uyg.) şåş- (Özb.) sas- (Kzk.) çāş, çāşı- (Trkm.) [**Ş**(>s, ç)**A**(>å)**Ş**(>s)-] ~ Moğ. ***salġa-*** 'şaşırmak', ***sal-, salu-*** (*Mak. I,* 51) Eren (*TDES,* 384): yok.

132 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 301. **götür-[** 'Götürmek' = OT. ***kötür-*** (DLT) (TS'te içiçe girmiş karmakarışık 11 anlamı vardır.) [TTS. 1. Ortadan kaldırmak, 2. Ayırmak, uzaklaştırmak, 3. Tahammül etmek, yüklenmek, taşımak, 4.Yukarı kaldırmak, 5. Toplamak. (Bügünkü anlamıyla ***götürmek*** fiili, son birkaç yüz yıl içinde, komşuluk ilişkisiyle anlam değişikliğine uğramış bir kelimedir.) (bk. G.Karaağaç, ***Dil,Tarih ve İnsan,*** s.78-79) < ? Uyg. ****köt*** 'yüksek, yukarı, yükseklik, seçkin; kişi adı' (*İKPÖ,* 197) + **-ür- TT.**: götür- (me/tmek/ü/ülme/üm/ümlü/ümsüz/üş).

133 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 928. **yetiş-[** '1. Ulaşmak, ermek, vasıl olmak; 2. (vaktinde) Tamam olmak, bitmek, hazırlanmak, hazır olmak; 3. Vaktinde varmak, vaktinde bulunmak; 4. Bir işe başlamış olanlara veya gidenlere sonradan katılmak; 5. Değmek, uzanıp dokunabilmek; 6. Vakit bulmak, yapabilmek; 7. Yetmek, yeter bulmak, kâfi gelmek; 8. Bir zamanda yaşamış olmak, bir zamanı veya kimseyi görmüş olmak; 9. Üremek, büyümek, olmak; 10. Eğitim görmüş olmak, öğrenmek, gelişmek; 11. İş görebilecek yaşa gelmek, büyümek; 12. Yardım etmek, yardımına koşmak' < ***yét-(i)ş-*** 'fiilden fiil yapan ek' **TT.**: yetiş- (il-/ilme/im/kin/kinlik/me/miş/tir-/tirici/tiril-/tirilme /tirim /tirme) ~ yetiş- (Az., Özb., Trkm., Uyg.) yitiş- (Bşk.) yetil- (Uyg.) citiş- (TatK.) [**Y**(>c, j)**E**(>i)**TİŞ(/L)-**] = *bit-* (Trkm.) *bış-* (Kırg.) *pis-* (Kzk.) *bol-* (Kırg.) *ölgör-* (Bşk.) *ülgür-* (TatK.).

134 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 924**. yerleş-[**'1. Yerine iyice oturmak, yerinde sabit olmak; 2. Yer bulup oturmak; 3. Çalışmak için bir yere girmek; 4. Bir yerde oturmaya, çalışmaya başlamak; 5. Eşyayı yerli yerine koymak; 6. Rahat bir biçimde oturmak; 7. (mec.) Yaygın duruma gelmek, tutunmak; 8. (mec.) Alışılmak, kullanılır olmak' < ***yér+le-ş-*** **TT.**: yerleş- (ik/iklik/il-/ilme/im/me/tiril-/tirilme/tir-/tirme) **An.ağl.**: ***yerreş-*** (*DS. XI,* 4254) < *yér+le-ş-* [/rl/] /rr/ benzeşmesi].

Olumsuzu:

ǐtme*miş (5/8),* ȍğrénme*mi*siz *(7/10),* virílme*miş (11/8),* İdéme*miş*ler *(18/27),* getürmezlér *(31/18),* göstérme*miş*ler *(44/22),* ȍláma*mıs*lardır *(54/11),* ȍlínma*mış (71/21),* ȍláma*mış*lar *(72/1),* gélme*miş*dir *(101/19),* gítme*miş*dir *(148/5)*

-muş/-müş

göstür*müş*lér *(27/17),* düş*müş (86/15)*

1.1.2. Tasarlama Kipleri

1.1.2.1. Gereklilik Kipi

-malı/-meli

ol*malí (5/5),* ȁl*malı (8/13),* ȍku*malı (8/13),* İt*melí (8/13)*

1.1.2.2. Şart Kipi

-sa/-se:

it*se*lérde *(6/16),* vir*se*lér *(6/18),* ȍlın*sà (7/6),* gel*sè (17/26),* denil*sè (29/3),* İsmlen*sè (43/17)*

-şa:

ȍl*şà (26/16)*

1.1.2.3. İstek Kipi

-a/-e:

dey*è (7/6),* İde*l*ímki *(31/21),* ȍlıná *(128/32)*

1.1.2.4. Emir Kipi

ȍls*ín*! *(7/11),* ȁnla*sın*lár *(7/20),* őlmas*un*ki *(8/16),* İt*sünl*ér *(58/18)*

1.2. Birleşik Zamanlı Fiil Kipleri

1.2.1. Hikaye Birleşik Zamanlı Fiiller

dem*iş idí* [135] *(5/10)*, vir*miş*lèr *idì (11/5)*, àl*mış idí (14/6)*, ìdéme*miş*ler *idí (18/27)*, òl*mış idi*ki *(14/5)*, hastelen*miş idí (21/13)*, boğul*míş*[136] *idí (21/17)*, yen*míş idí (21/24)*, yan*mış idi (15/13)*, ìd*er*lér *idí (26/5)*, ìt*miş*lèr *idí (27/24)*, den*ür idí (32/23)*, yazıl*acàk idí (35/2)*, ìdí*or idí (36/6)*, buyur*ır idí (38/2)*, ìd*èr idí (38/17)*, vir*miş idí (39/10)*, òlın*ır idí (40/4)*, òlabilír *idí (42/5)*, kal*miş idí (44/6)*, kur*mış*làr *idí (44/20)*, ìt*miş idí (45/15)*, denil*ir idí (45/23)*, vardır*mış*làr[137] *idí*ki *(49/13)*, òğràrlar *idí (51/5)*, òlın*miş idí (51/14)*, ìtdir*miş idí (53/10)*, kur*miş idí (55/3)*, ismlen*miş idí (55/14)*, òlın*ır idí*ki *(60/15)*, òlın*ír idí (65/29)*, bulın*miş idí (67/4)*, kurıl*miş idí (67/22)*, èÿle*miş idí (68/25)*, èÿle*miş idí*ki *(71/20)*, yak*mış*làr *idí (77/8)*, ìsmlen*ir idí (80/20)*, òl*mìş idí (84/6)*, òlın*ır*làr *idí (86/21)*, ìsmlendir*miş*lér *idí* ki *(90/11)*, yak*mìş idí (90/27)*, yaz*mìş idí (91/15)*, gönderil*miş idí (91/17)*, timurle*miş*[138] *idí (61/16)*, òğra*mìş idí (97/21)*, denil*miş idí (99/23)*, denil*ír idí (100/11)*, bul*mìş idí (64/11)*, kes*miş idí (102/8)*, kıl*mış*làr *idí (103/4)*, Stavrosla*mışl*àr *idí (104/20)*, denil*ür idí (113/10)*, denil*ir idí* ki *(115/16)*, ìdil*miş idí (17/16)*, taşlan*mış*làr[139] *idí (121/6)*, gör*miş idí (130/1)*, ver*miş idí (132/18)*, den*miş idí (137/19)*, hazırlatdır*mìş idí (138/24)*, ìdéme*miş idí*m *(146/28)*, òlınámaz *idí (159/7)*

---

135 Tuncer Gülensoy, a.g.e., s. 337. **idi [** '***i-***mek fiilinin görülen geçmiş zamanı' < ***i-di*** [< ****ér-*** 'olmak, imek' + ***-di***] görülen geçmiş zaman eki'.

136 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 97. **boğ-[** 'Boğmak'= ET., Uy., OT. (DLT) ***bog-*** **TT.:** boğ-(mak/maklı/ucu//uk/uklaşma/uklaş-/ ulma/ul-/um/umlanma/umlan-/umlu/untu/unuk/uşma/uş-/uşul-) ~ bu- (TatK.) bū- (Kırg.) buv- (Başk., Nog., Balk., Kzk.) buw- (KKlp.) ~Moğ. ****boki-*** 'boğmak'; Kalm. ***bokī-*** (Bk T. Tekin, *Mak. II*, 574). Tü. > **Zaza**. bowse 'boyunduruğun halka şeklindeki bir parçası olup çift sürerken hayvanın boynuna geçirilir' (*ZTS*, 49) < ***boğ-[a]+sa***.

137 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 831. **vardır-[** 'Varmasına yol açmak, götürmek' = OT. ***bartur-*** (DLT) <***var-dır-*** 'ettirgenlik eki' **An.ağl**.: ***vardır-*** 'götürmek getirmek' (*DS. XI*, 4091).

138 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 202. **demir[** 'Demir' = ET. OT. ***temür*** (DLT) [~Süm. **tibira** (Tuna 74)] < ***témür*** **TT.**: demir+ (baş/ci/cilik/kapan/leme/le-/leşme/leş-/li) ~ temir (Kırg.) tömür (YUyg.) ~ Moğ. ***temir*** (*MGT, AT*; Lessing, *MTS*) Tü. > **Ar.** (Mıs., Ir.) demi:r; (Cez.) dami:r (ALTK, 59); (Sur.) demi:rbāş; (Mıs.) demerdāş 'Kahire'de bir semt adı' EREN (*TDES*, 108): yok.

139 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 714. **taşla-[** '1. Taş atma, taşa tutmak; 2. Bir şeyin içindeki taşları ayıklamak; 3. Metal bir parçayı zımpara ile törpüleyerek yuvasına alıştırmak; 4. Taş döşemek; 5. (mec.) Üstü kapalı, iğneleyici söz söylemek' < ****tāş+la-*** **TT.**: taşla-(ma/macı/macılık/n-/nma/ş-/şma/t-/tma) **An.ağl.:** ***taşla-*** 'birini kötülemek' (*DS. X*, 3840) ~ taşla- (Özb., YUyg., TatK., Bşk.) taşta- (Kırg.) tasta- (Kzk., KKlp., Hak.) < *taş+la-* tasla- (Nog.) daža- (Tuva)< taş+a- ~ Moğ. ***tal-bi-, tabi-***.

1.2.2. Rivayet Birleşik Zamanlı Fiiller

görül*ür ıdıḿış (13/27)*, ìder*l*èr *ıdıḿış (13/30)*, ȯlù*r ıdıḿış (26/17)*, ìtm*ìş ıdıḿış (27/13)*, dönű*or ıdıḿış (28/25)*, gid*er*lèr *ıdıḿış (29/2)*, ȯlın*ır ıdıḿış (29/19)*, ȯğraş*ır*làr *ıdıḿış (30/12)*, ìd*èr ıdıḿış (38/4)*, buyır*ìr ıdıḿış (38/8)*, ȯlın*ır*làr *ıdıḿış (38/21)*, denil*ìr ıdıḿış (48/4)*, konul*úr*[140] *ıdıḿış (57/20)*, gönderil*ír ıdıḿış (80/8)*, ìsmlen*ìr ıdıḿış (96/11)*, ȧl*ìr ıdıḿış (104/24)*, denil*űr ıdıḿış (137/18)*

1.2.3. Şart Birleşik Zamalı Fiiller

ȯlmáz*sa*[141] *(5/6)*, ìdilmèz *ìsé (5/7)*, ȧrzulan*mázsa (5/7)*, dé*yor ìsé*m *(7/14)*, görül*ür ìsè (8/16)*, denilí*or ìséde (12/6)*, ȯlın*mış ìsé*de *(25/5)*, ȯlın*acàk ìsé*de *(31/20)*, ȯl*ùr ìsè (34/14)*, ȯğra*mìş ìsé*de *(40/22)*, ȧl*mìş ìsé*de *(42/7)*, ȧlın*ìr ìsé (42/8)*, geç*mìş ìsé*de *(42/17)*, göstérme*mişl*er *ìsé*de *(44/22)*, ìt*mişl*èr *ìsé*de *(50/2)*, bakıl*ìr*[142] *ìsè (55/15)*, düş*mìş ìsé*dè *(56/3)*, ìt*mìş ìsé*de *(57/25)*, ȯğraş*mışl*ár *ìsé*de *(72/1)*, senel*mìş ìsé*de *(77/9)*, ìdebil*mişl*ér *ìsé*de *(79/21)*, ėyle*mişl*èr *ìsé*de *(86/8)*, ìdebil*mìş ìsé*de *(87/21)*, kal*mìş ìsé*de *(98/10)*, ȯl*mìş ìsé*de *(108/6)*, gel*ìr ìsè (115/10)*, ȯlın*ír ìsè (137/27)*

2. Eserde Kullanılan Fillerin Yapı Bakımından Tasnifi

2.1. Basit Fiiller

ĭtmemiş *(5/7)*, demìş *(5/10)*, ȯldí *(6/6)*, tağıldí *(6/6)*, déyorum *(6/13)*, ìdíorlar *(6/15)*, ìtselerde *(3/22)*, virselérde *(6/16)*, kazanırlár *(6/18)*, ȯğrénme*mişi*z *(7/10)*, ìtmezlér *(7/3)*, bilír *(7/5)*, ȯlınsà *(7/6)*, deyè *(7/6)*, kalír *(7/6)*, ìdériz *(7/9)*, ȯğrenír*i*z (*7/8*), ȯkúruz *(7/8)*, bilíriz *(7/8)*, bilméyiz *(7/9)*, ȯlsín! *(4/12)*, ȧldìm *(7/14)*, kóÿmadım *(7/16)*, çalışdímmı *(7/19)*, çekdím *(7/19)*, ȧnlasınlár *(7/20)*, getürdím *(7/27)*, ȯlmışdır

---

[140] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 432. **kon-²[** 'Konulmak' < ET., OT., ***kon-* TT.**: KO-UL-(MA) ~ goyul- (Az., Trkm.) guyul- (Trkm.) koyul- (Kırg., Uyg.,) koyıl- (Kzk., TatK.) koyol- (Bşk.) [**K**(>g)**O**(>u)**YU**(>ı, o)**L-**].

[141] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 504. **olmaz[** 'İmkansız, gerçekleşemez' <***ol-maz* TT**.: OLMAZ+(LI/LIK) **An. ağl**.: ***olgörüp*** 'olamaz' (*DS. IX*, 3277).

[142] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 56. **bak-[** 'Bakışı bir şeyin üzerine çevirmek' = OT. ***bak-*** (DLT) <****ba-k-*** Çağ.: ***bakız-*** 'baktır-' GT.: ***bakıt-, baktur-*, TT.**: bak- (aç/an /kanak ı/ ıcı /ıcılık /ılma /ıl-/ım/ ımcı/ ımlı/ ımlık/ ımsız / ımsızlık/ ıncak/ış/ışık/ışım/ışımlı/ışımsız/ışma/ış-) **An.ağl.:** ***bakımcı, bahıcı, bahımcı, bakıcı,*** 'falcı' (*DS. II*, 492) < ***bak-(ı)mcı/ıcı*** ~ bâx(-ım) (Ker.) 'bakayım, bakıyorum ki' (*KrTS*, 81) bakız- (Özb.).

(8/20), ẗAlmalì *(8/13),* ȯkumalì *(8/13),* ỉtmelí *(8/13),* ȯlmasunki *(8/6),* ỉdérim *(8/22),* déyor *(7/14),* ỉdecéğim (*8/19*), çıkmaların *(10/7),* virmişlèr *(11/5),* ỉtmíşdir *(11/19),* ȯlurlàr *(12/2),* ỉslanír *(13/1),* ỉdecéğiz *(13/5),* çıkár *(13/18),* kesèr *(13/19),* tavranırlár *(13/19),* düşerlér *(13/20),* yaparlàr *(13/29),* ȧlmìş *(14/6),* gelỉr *(14/18),* yaklasır *(14/25),* girér *(14/31),* kazanmìş *(15/19),* gelmìş *(15/23),* suvarırlár *(17/14),* geçerlér *(17/22),* gelsè *(17/26),* varír *(19/11),* ol*malí (5/5),* ȧlíor *(19/28),* geçér *(19/29),* ėníor *(20/18),* ȯlmíş *(21/6),* yeÿkanmíş *(21/12),* yenmíş *(21/24),* karısır *(22/4),* ȧkár *(23/28),* gördík *(24/16),* kalırlár *(24/24),* dolár *(25/29),* ỉderlér *(26/5),* ȯlùr *(26/17),* ȯlşà *(26/16),* göstürmüşlér *(27/17),* ỉtmişlèr *(27/25),* çíkmayor *(28/12),* gösterír*(28/14),* dönűor *(28/25),* giderlèr *(29/1),* getirír*(30/6),* kal*mış*lár *(30/10),* getürỉr *(30/11),* ȯğraşırlàr *(30/12),* ȯlúorlar *(30/20),* sığınırlár *(33/20),* yazacáğız *(34/15),* yağmáz *(31/6),* getürmezlér *(31/18),* ỉdíor *(36/6),* buyurỉr *(38/2),* ỉdèr *(38/4),* virmỉş *(39/10),* geçmỉş *(42/17),* kalmìş *(44/6),* göstérme*miş*ler *(44/22),* kurmışlàr *(44/20),* bulúr (*45/10*), ỉtmỉş *(45/15),* ȯğrarlàr *(51/5),* gösterír *(50/30),* şaşırmìş *(134/15),* düşmỉş *(56/3),* kurmìş *(55/3),* ỉtsünlér *(58/18),* yazíor *(63/20),* gelirlér *(67/28),* ėÿlemỉş *(68/25),* çıkmìş *(68/26),* kazandì *(71/15),* başladí *(71/27),* yıkmíş *(71/28),* ȯğraşmışlár *(72/1),* ȯğrarlár *(74/24),* konuşurlár (*75/26*), yakmışlàr *(77/8),* ȧrtíor *(79/12),* girmỉş *(83/14),* yazdím *(82/29),* ȯlúor *(85/14),* ėÿlemişlèr *(86/8),* göstermişlèr *(86/12),* düşmüş *(86/15),* ỉtdilér *(87/24),* ėÿledím *(88/27),* gitmişlér *(89/10),* yeÿkanırlàr *(89/32),* ỉçerlér *(89/33),* yakmìş *(90/27),* yazmìş *(91/15),* ỉstéyorlar *(93/29),* ȧyrılír *(95/11),* ỉtdí *(96/25),* geçdí *(96/26),* geçíor *(97/3),* ȯğramìş *(97/21),* ėÿledík *(100/7),* bulmìş *(11/23),* gélmemişdir *(101/19),* kesmỉş *(102/8),* kılmışlàr *(103/4),* ȧlìr *(104/24),* konuşíorlar *(113/7),* gelỉr *(115/10),* ėÿlér *(118/19),* gelmişlèr *(123/5),* yazmışlár *(124/1),* görmỉş *(130/1),* gőrmedim *(128/27),* vermỉş *(132/18),* gitmỉş *(136/14),* yazdík *(138/18),* ėnér *(139/4),* getirír *(142/1),* tokurlár (*141/2*), yetişmỉş *(143/24),* keçmỉş *(144/16),* ȧldìk *(145/28),* gítme*miş*dir *(148/5),* gönderír *(148/7),* yazíorlar *(149/7),* tuzlarlár *(149/24),* ȯlmışlár *(151/13),* yapár *(153/8),* prakír *(58/7),* gidíor *(155/19),* virírlar *(157/10),* ĭtmedik *(159/3)*

2.2. Türemiş Fiiller

-(İ)l:

İdi*l*mèz *(5/6)*, kur*ıl*dì *(6/7)*, gör*ül*ür *(8/16)*, tut*ıl*ámaz *(10/12)*, keçi*l*dikdè *(10/16)*, viri*l*míşdir *(11/10)*, vir*íl*memiş *(11/8)*, gör*úl*meyor *(13/13)*, çık*ıl*dıkdà *(13/26)*, tök*ül*én *(17/13)*, gör*ül*èn *(18/6)*, tak*ül*űr *(18/16)*, dök*ül*űr *(19/15)*, tök*ül*ür *(20/6)*, boğ*ul*míş *(21/17)*, dök*öl*iúr *(22/3)*, tök*ül*ürlér *(24/6)*, dök*ül*ürlér *(24/22)*, çeki*l*mesì *(25/2)*, çeki*l*diğindèn *(26/13)*, geçi*l*dikdè *(32/20)*, gör*ül*űr *(33/4)*, giri*l*űr *(33/6)*, dök*ül*mekdédir *(33/27)*, yazı*l*acàk *(35/2)*, viri*l*ùp *(38/26)*, İdi*l*diğindèn *(41/23)*, yapı*l*maksızìn *(42/18)*, gör*ül*űrki *(47/9)*, çeki*l*míşdir *(49/23)*, İdi*l*míşdir *(50/10)*, yazı*l*acákdır *(50/12)*, İdi*l*erèk *(52/1)*, İdi*l*mesinè *(54/2)*, İdi*l*í*nce (54/3)*, İdi*l*mesindè *(54/6)*, bakıl*ìr (55/15)*, kur*ıl*ır *(56/25)*, İdi*l*űr *(56/26)*, viri*l*mìş *(59/28)*, kör*ül*diğindèn *(60/2)*, gör*ül*meksizìn *(60/3)*, dök*ül*èn *(63/9)*, kur*ıl*àn *(64/21)*, göri*l*íorki *(65/29)*, kur*ıl*mìş *(67/22)*, kur*ıl*úp *(67/27)*, İdi*l*ùp *(68/19)*, gör*ül*émez *(76/7)*, kur*ıl*míşdır *(77/1)*, yap*ıl*míş *(77/27)*, yap*ıl*mayà *(79/4)*, İçi*l*mekdédir *(79/20)*, tanı*l*míşdır *(88/4)*, yakı*l*aràk *(89/2)*, yık*ıl*masì *(91/5)*, veri*l*diğindè *(91/6)*, yık*ıl*mìş *(91/6)*, veri*l*míşdir *(93/9)*, İdi*l*ír *(94/2)*, yeni*l*mìş *(97/19)*, İdi*l*mekdè *(104/16)*, İdi*l*èn *(106/24)*, dök*ül*diğì *(108/1)*, yazı*l*mìş *(110/27)*, yazı*l*anların *(113/26)*, gör*ül*mekdédir *(115/18)*, İdi*l*mìş *(117/16)*, çeki*l*erèk *(121/29)*, götüri*l*diğinì *(124/1)*, yap*ıl*dıkdàn *(124/7)*, yazı*l*dì *(125/1)*, yazı*l*anlàr *(128/14)*, kur*ıl*úr *(131/3)*, İdi*l*diğì *(136/1)*, İdi*l*mesì *(139/5)*, göri*l*míşdir *(139/14)*, İdi*l*íor *(146/17)*, gör*ül*űorki *(152/12)*, İdi*l*diğinì *(153/1)*

-(İ)n:

ȯlı*n*míşdır *(1/12)*, ol*ın*ır *(2/10)*, ȯlı*n*dığì *(5/14)*, ȯlı*n*màk *(6/12)*, ȯlı*n*sà *(7/6)*, ko*n*ulmíşdır *(8/11)*, ȯlı*n*ùp *(9/8)*, ȯlı*n*makdà *(9/13)*, ȯlı*n*ámaz *(10/6)*, bul*ın*dığì *(10/8)*, bul*ın*mìş *(10/11)*, bul*ın*makdádır *(10/20)*, bul*ún*madığı *(10/26)*, bul*ın*makdádırki *(10/28)*, bul*ın*dıkları *(11/1)*, ȯlı*n*mìş *(11/13)*, ȯlı*n*makdádırki *(11/17)*, ȯlı*n*ırlár *(12/2)*, ȯlı*n*makdádırlar *(12/18)*, ȯlı*n*àn *(12/18)*, de*n*ilíor *(12/20)*, de*n*ilmesì *(12/29)*, ȯlı*n*abilìr *(15/3)*, gör*ün*mèz *(13/21)*, bul*ın*àn *(14/2)*, ȯlı*n*íorları *(14/22)*, bul*ın*ír *(15/30)*, bul*ın*ùp *(16/9)*, bul*ın*acákdır *(17/26)*, ol*ın*ámayorlar *(18/7)*, ȯlı*n*makdádır *(21/8)*, yeÿka*n*míş *(21/12)*, ȯlı*n*aràk *(23/25)*, ȯlı*n*acákdır *(24/3)*, gör*ün*űorki *(25/1)*,

denilèn (58/15), bul*ın*makdádırlar *(27/1)*, òl*ın*dıklarì *(27/4)*, den*i*líorlar *(28/6)*, den*i*lsè *(29/3)*, òl*ın*dığınà *(30/25)*, bul*ın*abilíor[143] *(30/27)*, òl*ın*acàk *(31/20)*, bul*ın*dığındàn *(32/16)*, kon*ı*lmíşdır *(32/18)*, den*ü*r *(32/23)*, gör*ün*ű*o*r *(33/33)*, sığ*ın*ırlár[144] *(33/20)*, òl*ın*ırlàr *(38/21)*, òl*ın*masınì *(39/7)*, òl*ın*míşdır *(39/12)*, òl*ın*dığındàn *(41/14)*, bul*ın*màz *(42/2)*, àl*ın*ìr *(42/8)*, òl*ın*íorki *(43/16)*, òl*ín*mazdan *(43/26)*, den*i*lìr *(45/23)*, òl*ın*dıkdà *(47/8)*, den*i*lmíşdir *(49/10)*, òl*ın*masınà *(50/17)*, bul*ın*masıdır *(50/20)*, bul*ın*mágle *(54/8)*, òl*ın*acağì *(54/8)*, òl*ın*dıkdàn *(55/15)*, kon*u*lúr *(57/20)*, bul*ın*dığımìz *(58/17)*, kizlen*m*esinè *(60/13)*, bul*ín*mamakdadır *(60/20)*, òl*ın*íor *(65/29)*, bul*ın*íor *(70/12)*, òl*ın*íorlar *(71/10)*, òl*ín*mamış *(71/21)*, òl*ín*maksızın *(74/3)*, òl*ín*mayan *(74/23)*, òl*ın*mışlár *(79/14)*, òl*ın*maklìk *(82/13)*, gör*ün*mìş *(87/9)*, söyle*n*ilmekdédir *(89/4)*, yeÿka*n*ırlàr[145] *(89/32)*, bul*ın*makdà *(89/12)*, òl*ın*dığınìn *(89/17)*, den*i*líorki *(94/14)*, àl*ın*mìş *(94/14)*, bul*ın*aràk *(97/23)*, den*i*lír *(98/24)*, kon*ı*ldığì *(99/15)*, den*i*lmìş *(99/23)*, òl*ın*acağından *(101/27)*, bul*ın*míşdır *(103/25)*, den*i*lùr *(113/10)*, bul*ín*madığı *(115/7)*, bul*ın*ìp *(115/12)*, òl*ın*masınìn *(123/1)*, òkun*ú*orki *(123/25)*, bul*ın*ùb *(125/6)*, den*i*lűp *(125/8)*, òkun*í*or *(127/12)*, bul*ın*mákle *(130/2)*, òl*ín*maması *(128/28)*, òl*ın*á *(128/32)*, òl*ín*mayor *(131/6)*, den*i*ldiğì *(133/27)*, àran*ı*lması *(134/14)*, den*m*ìş *(137/19)*, den*i*lmèk *(138/17)*, ìsten*i*líorsede *(138/17)*, òl*ın*dí *(140/129)*, òl*ın*mágle *(142/14)*, òl*ın*dılár *(143/25)*, òl*ín*mamasından *(145/11)*, òl*ın*dığını *(149/6)*, kon*ı*lmìş *(155/26)*, òl*ın*írki *(158/2)*

-(İ)r-:

geç*ir*míşdir *(49/28)*, şaşır*mış (134/15)*, geç*ir*mìş *(86/13)*, geç*ir*mişlérdir *(87/23)*, geç*ir*ùp *(101/9)*

---

143 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 121. **bulun-[** 'Bulmak işine konu olmak' < ***bul-(u)-n-*** 'dönüşlülük eki' **TT.**: bulun-(dur-/durma/ma/tu/) ~ bulın- (Bşk.) bolin- (Özb.) polunmas 'yeteneksiz, kabiliyetsiz, beceriksiz' (Tuv.) buolun- 'to concent, agree' (Yak.) boldun- 'to come true, come to be, be realized, happen' (Tuv.) <* *bollun-* <* *bol-ul-un-* (T. Tekin, *Mak. II*, 504-505).

144 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 624. **sığın-[** 'iltica etmek' = OT. ***sıġın-*** (DLT) < ET. ***sıġ-+(ı)n-*** **TT.**: sığın- (ak/ık/ıl-/ış/ma/tı) **An.ağl.:** ***sığınak*** 'av hayvanlarının sığındıkları sarp yerler, mağara'; ***sığınaş-*** 'sığmaya çalışmak, sığışmak' ***sığıç, sığıncı, sığınç, sıkınç*** '1. Sığınan kimse, sığıntı'; 2. Uşak; 3. Ağırlık, yük' (*DS. X*, 3603) ~ sığın- (Az.) sıyın- (TatK.) hıyın- (Bşk.) [**S**(>h)**IĞ**(>y)**IN-**] =*tığıl-* (Kzk.).

145 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 932. **yıkan-[** '1. Yıkamak işi yapılmak veya yıkamak işine konu olmak; 2. Kendi vücudunu yıkamak' Œ **yıka-[*n*-]** 'fiilden dönüşlü fiil yapan ek'

-(i)t-:

böyü*t*mi̇ş *(90/17)*

-d-:

kapa*d*ır *(46/21)*, soğu*d*ulùp *(79/19)*, ėri*d*ilmesidèn (155/12)

-ş-:

ėr*iş*diği̇ *(52/7)*, yana*ş*ılmàz *(54/14)*, yana*ş*ámaz *(82/14)*

-s-:

gösterildiği̇ *(8/16)*, gösterilmekde *(8/24)*, göster*i*̇or[146] *(28/14)*, gösterilmekdédir *(40/16)*, göstérmemişler *(44/22)*, gösterili̇or *(47/12)*, göster*i*̇r *(50/30)*, gösterilecékdir *(113/27)*, göster*miş*lèr *(86/11)*, göstürmüşlér *(27/17)*

-d(İ)r-:

yetiş*dir*èn *(5/13)*, yetiş*dir*di̇ *(6/5)*, i̇t*dir*eceğimi̇z *(34/14)*, var*dır*mışlàr *(49/13)*, i̇t*dir*mi̇ş *(53/10)*, i̇t*dir*mèk *(58/17)*, it*dir*mişlérdir *(66/18)*, yetiş*dir*mekdédirler *(70/4)*, i̇t*dir*dikleri̇ *(72/17)*, yetiş*dir*mégle *(73/12)*, i̇t*dir*mi̇şdir *(87/19)*, dol*dur*mágle[147] *(90/22)*, i̇t*dir*ùp *(103/17)*, i̇t*dir*diği̇ *(123/22)*, dik*dirdiği̇* *(123/23)*, i̇t*dir*ecégiz *(145/29)*, u̇tan*dır*ırlár *(159/12)*

---

146 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 300. **göster-[** 'Göstermek' = ET. ***körkit-***, ***körtgür-***, ***körtur-*** ~ OT. ***körküt-*** (DLT) MA. ***körgüz-*** (54-6) IM., Tuhf. ***körgüz-***; Tuhf. ***körkez-*** Çağ.: ***kör-güz-*** 'ettirgen çatı eki' CC. ***körgüz-*** NF. ***közgit-*** 'göstermek'<*köz-git-* **TT.**: göster (en/ ge/ i /ici /ilen /iliş /ilme(k) /im /iş /işçi /li/ işçilik/ işlice/ işsiz/ işsizce/ işsizlik/me/meci/mecilik/melik/t-) <***kö-s-ter-*** <***kö-z-d(/)er-***, ***kö-z-d-ger*** <****kö-r2-d-ker-*** 'göstermek' **[r>z>ş]** ~ göster- (Az. TT.) <**kör-set-*, görkez- (Trkm.) <**kör-küz,*- kürhät- (Bşk.) <**kör-set-*, kügüz- (Uyg./Hami) < **kör-güz-*, körgäz- (Özb.) <**kör-küz-*, körgöz- (Kırg.) körgüs- (Tuv.,Hak.) <**kör-güz-*, körgüz- (Alt.) körgist- (Nog.) <**kör-güz-t-*, körgiz- (Hak.) körgizbe 'exhibition' <**kör-güz-mä*, körset- (Kzk.) körsöt- (Kırg.) körsät- (Özb.) kürsät- (TatK.) körsät- (Uyg.) (*KTLS*) közit- 'göstermek' (Hak.) **K**(>g)**Ö**(>o, ü)**R**-SE(>ä, ö)-T-, *-HÄT-, -KEZ-/-GEZ-, GİZ-(T-)/-GİS-, -GÖZ-, -GÜS-/-GÜZ-, -KÜZ-*, **KÜ**[R=ø]-*GÜZ*-[<* kör-küz-] > **GÖSTER-** [***-RS-*** > ***-s-t-*** göçüşmesi ile oluşmuştur.] Eren (*TDES*, 163) YOK. F.K.Timurtaş (*Eski Türkiye Türkçesi*, 118): **göster-** < **köz+der-** <* **közd-ger-** Nişanyan ,(SS 162): ***göster/mek*** = *göztürmek < *gözmek = GÖR- **(YANLIŞTIR) Bu konu için bk.** A. Günşen, '*Göster- ve görset-/görser-* fiillerinin Yapısı Üzerine', TD dergisi, Kasım 2005.

147 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 221. **doldur-[** 'Doldurmak' = ***toltur-*** (KT, Uyg., DLT) < ***tōl-tur-*** [***doldur-< tol-dar-/ tol-dur- < toltur-*** < ****tō***: -l2- 'dolmak' (***l>ş***, Yeni Uyg. ***tol-dar-*** < Eski Uyg. ***toş-kur-*** > ***toş-tar-*** 'doldurmak' (M.Hazar)] **TT.**: doldur- (ma/tma/t-/ulma/u-/uş) Tü. > **Laz.** *dolobğapu* (*LTS*, 53).

-t(İ)r-:

ge*tür*dím *(7/27)*, ge*tir*íor *(30/6)*, ge*tür*ìr *(30/11)*, ge*tür*mezlér *(31/18)*, ge*tir*ilìr *(45/16)*, ge*tür*ilerék *(58/10)*, ge*tir*ilerék *(91/8)*, ge*tür*míşdir *(110/8)*, getir*ír (142/1)*

-dar-/-der-:

kön*der*ilűp *(38/20)*, gön*der*ildiğindèn *(39/12)*, gön*der*ilűr *(67/25)*, gön*der*ilír *(80/8)*, gön*der*mişlérdir *(86/27)*, gön*der*ilmìş *(91/17)*, gön*der*ilerèk *(104/24)*, gön*der*èk *(108/11)*, gön*der*ilűp *(144/21)*, gön*der*ír *(148/7)*, gön*der*diği̇ *(151/19)*

-la-/-le-:

ȧrzu*la*nmázsa *(5/7)*, ȧn*la*şılmágle *(11/9)*, bir*le*şmekdédirlerki *(11/25)*, i̇sm*le*nüp *(12/4)*, bir*le*şìr *(12/5)*, ȧn*la*şılíorki *(14/4)*, i̇lerü*le*dikdèn *(15/28)*, i̇ş*le*ddirilémediği *(18/5)*, bir*le*sìr *(18/14)*, cesim*le*şír *(12/18)*, i̇ş*le*tdiril*me*sinè *(18/21)*, ȧn*la*şılúr *(20/18)*, bir*le*şerék *(20/23)*, haste*le*nmìş *(21/13)*, bir*le*şdikdén *(22/27)*, bir*le*şmekdédir *(23/9)*, i̇sm*le*nűr *(28/2)*, i̇lerü*le*dikdé *(33/5)*, i̇lerü*le*yüp *(33/10)*, ȧn*la*şılmàk *(40/13)*, ȧn*la*sılabilűr *(42/8)*, i̇sm*le*nsè *(43/17)*, bir*le*şirlér *(46/11)*, i̇sm*le*nmìş *(47/27)*, i̇sm*le*nmíşdir *(48/20)*, i̇ş*le*dilmeyor[148] *(53/19)*, mohkem*le*şdirüp *(54/15)*, i̇mza*la*tmayà *(54/14)*, şere*fle*nmíş *(56/15)*, i̇sm*le*ndirmíş *(57/27)*, ȧn*la*şılír *(59/7)*, bir*le*şdiği̇ *(59/18)*, ȧn*la*sıldığınà *(60/17)*, i̇ş*le*nmìş *(62/1)*, i̇sm*le*yèn *(62/28)*, haste*le*nűp *(63/21)*, şen*le*ndirmişlér *(65/1)*, i̇ş*le*mekdédir *(65/9)*, kulağuz*la*naràk *(65/27)*, bes*le*nmekdè *(70/8)*, ȧn*la*şıldığınà *(71/13)*, baş*la*dí *(71/26)*, i̇sim*le*ndirmíş *(77/6)*, bir*le*şmíşdir *(79/11)*, kul*la*nılmíş *(91/8)*, bir*le*şdirilmíşdir *(81/14)*, i̇sm*le*ndirűp *(82/25)*, hiddet*le*nűp *(83/6)*, şere*fle*nmesinè *(83/29)*, i̇s*le*yèn *(88/18)*, i̇ş*le*yèn *(57/12)*, i̇sm*le*ndirmişlér *(90/11)*, i̇sm*le*nèn *(92/20)*, ȧn*la*sılíor *(94/15)*, timur*le*mìş *(95/16)*, i̇sim*len*ìr *(61/11)*, kavi*le*şdirmìş *(96/20)*, Stavros*la*mışlàr *(104/20)*, hazır*la*tdırmìş *(138/24)*, tekrar*la*mayı̀ *(113/25)*, taş*la*nmışlàr *(121/6)*, bir*le*şdiğindén *(122/17)*, bir*le*şmìş *(129/7)*, boğaz*la*ndığı̀ *(131/11)*, ȯt*la*màk *(131/14)*, bes*le*nír *(131/13)*,

[148] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 350. **işle-[** '1. Bir şeye emek vererek onu daha elverişli hale getirmek; 2. Nakışlamak; 3. Etkilemek, nüfuz etmek' = OT. ***işle-*** ~ **ışla-** (DLT) < ****īş+le-*** **TT.**: işle- (me /meçi /cilik /meli /niş /nme /n- /rlik /tilme /til /tiş /tme /tmeci /tmecilik /t /tmen /tmenlik /v /vcilik /vsel /vsiz /yim /yiş) ~ işlä- (Az., Bşk., Özb., TatK.) i:şle- (TatK.) işli- (Uyg.) iste- (Kzk.) *jumıs* iste- (Kzk.).

bir*le*şdirèn *(134/7),* ìsm*le*nìr *(137/27),* ìş*le*dildiğindèn *(143/3),* tuz*la*rlár *(149/24),* ȧv*la*yùp *(149/24),* bir*le*şdirír *(151/3),* yer*le*şmìş *(152/5)*

-al-/-el-:

şen*el*tmişlèr *(66/17),* şen*el*míş *(68/19),* sen*el*mìş *(77/8),* şen*el*tmìş *(77/16),* çoğ*al*ıor *(79/12),* çoğ*al*míş *(79/21),* şen*el*üp *(83/29),* sen*el*tmeğè *(86/15)*

-l-:

küçcü*l*míş *(25/3),* ȧğır*l*aràk[149] *(25/9),* ȧğır*l*ùp *(50/18),* ȧğır*l*ír *(95/11)*

-a-/-e-:

benz*é*mediğinden[150] *(31/15)*

-ar-/-er-:

suv*ar*ırlár *(17/14),* suv*ar*makdádır *(17/16),* çık*ar*mışlàr *(59/9),* çık*ar*ír *(62/1),* çık*ar*úp *(86/27),* suv*ar*ıldığındàn *(138/26),* suv*ar*dıklarındán *(147/11),* suv*ar*dığındàn *(152/2),* çık*ar*ılír *(153/7)*

2.3. Birleşik Fiil

2.3.1. Yardımcı Fiile Kurulan Birleşik Fiiller

ol- yardımcı fiili ile kurulan fiiller:

táp-ù-nèsr+*ȯl- (1/10),* tàb+ *ȯl- (1/12),* tenmik+ *ȯl- (2/10),* meelùf+ *ȯl- (5/5),* vàz+ *ȯl- (51/4),* tesmiè+ *ȯl- (6/12),* suàl+ *ȯl- (7/6),* şérh+ *ȯl- (8/22),* şübhè+ *ȯl- (8/16),* teabìr+*ȯl- (9/10),* beyàn+*ȯl- (9/13),* muhàt+*ȯl- (10/5),* tesaddüf+*ȯl- (10/6),* hisàp+*ȯl-*

[149] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 49. **ayrıl-[** 'Ayrılmak' =ET. [Eleges, 3: *(a)dr(ı)l-*] ~ Uyg. ***ađrıl-*** 'DRYL- (*İKPÖ* LXXVIII.5) < ****aδrı+l-* TT.**.: bk. **ayrı** krs. **az-** 'ayrılmak'

[150] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 79. **benze-[** 'Benzemek' < ***beŋze-*** (<***beŋiz*** 'yüz rengi'+***e***) < ****meng(i)z+e-*** KT, Uyg. *meŋ(i)zet-*, DLT. *mengze-* **TT.**: benze- (me /r /rlik/ rsiz /rsizlik /ş /şen /şim /şlik/şme/ş-/şmezlik/ti/tici/til-/tiş/tme/t-/yiş) **An.ağl.:** ***benzeş*** (*DS. II*, 630); ***beŋ(ı)zed-*** 'benzetmek' (s. 630).

(10/24), İhatà+*ȯl- (11/14)*, memlü+*ȯl- (11/15)*, ătfi nazàr+*ȯl- (11/16)*, müsahadè+*ȯl- (11/17)*, müteveccíh+*ȯl- (11/26)*, havì+*ȯl- (12/4)*, müntehì+*ȯl- (12/9)*, mümtéd+*ȯl- (12/15)*, zíkr+*ȯl- (12/18)*, sehviàt+*ȯl- (12/27)*, ăd+òl- *(15/3)*, gárk+*ȯl- (13/21)*, åteş fisàn+*ȯl- (14/1)*, kabůl+*ȯl- (14/1)*, taksìm+*ȯl- (14/16)*, mucìp+*ȯl- (14/27)*, malùm+*ȯl- (15/14)*, muhakemè+*ȯl- (15/18)*, teşkìl+*ȯl- (16/15)*, tefrìk+*ȯl- (17/3)*, tahmìn+*ȯl- (17/5)*, vásf+*ȯl- (17/6)*, teayìn+*ȯl- (17/25)*, İstimàl+*ȯl- (18/7)*, èlverişlì+*ȯl- (18/21)*, karşù+*ȯl- (23/26)*, bàhş+*ȯl- (24/3)*, mevcùd+*ȯl- (24/21)*, müşahadè+*ȯl- (25/3)*, zán+*ȯl- (25/5)*, gaýb+*ȯl- (25/28)*, meşhùr+*ȯl- (27/18)*, İstidlàl+*ȯl- (27/5)*, vasıtà+*ȯl- (27/22)*, münkasìm+*ȯl- (27/26)*, İtibàr+*ȯl- (28/10)*, tedavì+*ȯl- (29/16)*, hasıl+*ȯl- (30/3)*, maamùr+*ȯl- (30/8)*, badì+*ȯl- (30/20)*, tecrübè+*ȯl- (30/24)*, müteedìl+*ȯl- (31/6)*, teftiş+*ȯl- (31/21)*, himayè+*ȯl- (31/23)*, tabìr+*ȯl- (33/19)*, tepdìl+*ȯl- (33/33)*, tabì+*ȯl- (38/9)*, nákl+òl- *(42/24)*, kumandà+*ȯl- (38/25)*, tahsìl+*ȯl- (41/22)*, şeìr+*ȯl- (42/4)*, İsàl+*ȯl- (42/25)*, İnşà+*ȯl- (43/3)*, tabì+*ȯl- (43/6)*, teesìs+*ȯl- (43/11)*, zábt+*ȯl- (44/3)*, féth+*ȯl- (44/5)*, maarůf+*ȯl- (44/12)*, muhterèk+*ȯl- (46/33)*, müracaàt+*ȯl- (47/8)*, mürekkèp+*ȯl- (48/11)*, terfì+*ȯl- (50/2)*, yeksàn+*ȯl- (50/4)*, máhv+*ȯl- (50/6)*, merbùd+*ȯl- (50/12)*, şéhr+*ȯl- (51/12)*, İttihàz+*ȯl- (51/26)*, şitàp+*ȯl- (52/8)*, haràp+*ȯl- (53/6)*, duçàr+*ȯl- (54/7)*, muhafazà+*ȯl- (54/7)*, İptidàr+*ȯl- (54/9)*, manì+*ȯl- (54/11)*, İstihkàt+*ȯl- (54/15)*, İmál+*ȯl- (54/17)*, lávğ+*ȯl- (55/15)*, teadàt+*ȯl- (57/10)*, sárf+*ȯl- (58/11)*, rakìp+*ȯl- (60/11)*, takdìr+*ȯl- (61/16)*, İhrác+*ȯl- (63/1)*, müzdarìb+*ȯl- (63/23)*, ůzàk+*ȯl- (64/1)*, İskàn+*ȯl- (65/12)*, rápt+*ȯl- (65/20)*, lenkèr èndàz *ȯl- (65/23)*, zàpt+*ȯl- (66/3)*, kazanmìş+*ȯl- (67/10)*, haìz+*ȯl- (70/23)*, mevcùt+*ȯl- (71/12)*, nazır+*ȯl- (71/14)*, tezyìn+*ȯl- (71/24)*, muvafàk+*ȯl- (72/1)*, İhràk+*ȯl- (72/11)*, İhracàt+*ȯl- (73/14)*, meskůn+*ȯl- (73/22)*, İhráç+*ȯl- (74/5)*, karìp+*ȯl- (74/21)*, İcrà+*ȯl- (59/6)*, muvaffàk+*ȯl- (77/12)*, havesłí+*ȯl- (78/8)*, ăkd+*ȯl- (78/14)*, tertìp+*ȯl- (79/14)*, İkràr+*ȯl- (79/14)*, mütezarrùr+*ȯl- (80/3)*, tanzìm+*ȯl- (80/6)*, İdarè+*ȯl- (82/5)*, İlticà+*ȯl- (82/13)*, ăz+*ȯl- (82/13)*, yakın+*ȯl- (82/18)*, vasıl+*ȯl- (83/21)*, sebèb+*ȯl- (83/29)*, mağlúp+*ȯl- (84/3)*, şamìl+*ȯl- (85/12)*, namdàr+*ȯl- (86/1)*, teslìm+*ȯl- (86/13)*, médh+*ȯl- (86/21)*, tàp+*ȯl- (88/16)*, balığ+*ȯl- (88/21)*, tayìn+*ȯl- (89/2)*, hastè+*ȯl- (89/32)*, İstirdád+*ȯl- (89/17)*, şifayàp+ *ȯl- (92/2)*, delalèt+*ȯl- (96/27)*, muharebè+*ȯl- (97/19)*, zenkìn+*ȯl- (98/16)*, maalům+*ȯl- (101/11)*, tarìf+*ȯl- (101/14)*,

báhs-u beyàn+*ȯl- (101/14)*, meşgùl+*ȯl- (102/5)*, ȯrthódoksos+ȯl- *(105/3)*, ziadè+*ȯl- (106/19)*, marùf+*ȯl- (106/25)*, mecbùr+*ȯl- (108/13)*, tashìh+*ȯl- (110/27)*, haràb+*ȯl- (111/6)*, zèr+*ȯl- (112/8)*, ihradè+*ȯl- (112/9)*, sakìn+*ȯl- (114/23)*, tamìr+*ȯl- (115/19)*, mahsùs+*ȯl- (117/20)*, muammelè+*ȯl- (118/16)*, metìn+*ȯl- (120/10)*, tàrt+*ȯl- (123/4)*, rábt+*ȯl- (124/4)*, dermeyàn+*ȯl- (126/12)*, dérc+*ȯl- (128/29)*, ilavè+*ȯl- (130/26)*, şaşırmış+*ȯl- (134/15)*, ibarèt+*ȯl- (134/26)*, mimkìn+*ȯl- (139/5)*, münbìt+*ȯl- (141/27)*, sektè+*ȯl- (145/12)*, insà+*ȯl- (145/23)*, hisarlı+*ȯl- (149/9)*, şehìd+*ȯl- (149/16)*, reomìr+*ȯl- (153/13)*, ăz+*ȯl- (158/8)*, báhs+*ȯl- (159/8)*, ȧìd+ *ȯl- (159/8)*, tasnìf+*ȯl- (159/10)*

it-/id- yardımcı fiiili ile kurulan fiiller:

hidmèt+*i̇d- (5/6)*, icrà+*i̇t- (5/8)*, terekkì+*i̇t- (5/13)*, hicàp+*i̇d- (6/15)*, meràk+*i̇t (6/16)*, tearìf+*i̇t (7/3)*, mütalaà+*i̇d- (7/8)*, hidmèt+*i̇t- (7/13)*, müracaàt+*i̇d- (7/17)*, icmàl+*i̇t- (7/17)*, tenzìl+*i̇d- (7/26)*, ilavè+*i̇t (8/2)*, takdìr+it- *(8/13)*, ăd+id- *(8/14)*, memnùn+*i̇t- (8/17)*, cesarèt+i*d- (8/19)* ricà+*i̇d- (8/21)*, teftiş+*i̇t- (8/21)*, hátmi kelàm+*i̇d- (8/22)*, teşkìl+*i̇d- (9/7)*, tefrìk+*i̇d- (10/3)*, tesmiè+*i̇t- (11/7)* célp+it- *(11/19)*, cereyàn+*i̇d- (12/7)*, gaỳp+*i̇d- (12/8)*, zíkr+*i̇d- (13/5)*, báhs+*i̇t- (13/16)*, secdà+*i̇t- (13/29)*, yemìn+*i̇d- (13/30)*, zápt+*i̇t- (14/20)*, késp+*i̇d- (14/25)*, temdìd+*i̇d- (15/6)*, münazaà+*i̇t- (15/16)*, teşkìl+*i̇t- (16/3)*, imtidàr+*i̇d- (16/15)*, imtidàd+*i̇d- (16/24)*, ceryàn+*i̇d- (17/4)*, nebaàn+*i̇d- (18/11)*, kabùl+*i̇t- (18/18)*, kéşf+*i̇d- (18/27)*, cereyàn+*i̇t- (19/7)*, kàt+*i̇d- (19/8)*, devàm+*i̇t (19/9)*, hasíl+*i̇d- (19/10)*, tenakùs+*i̇d- (19/17)* teakíp+*i̇t (19/21)*, mirur+*it- (13/3)*, tesaddüf+*it- (13/5)*, nabaan+*id- (13/30)*, kabul+*id- (14/23)*, kat+*it- (14/25)*, mirùr+*i̇d- (19/25)*, mağlùp+*i̇t- (22/23)*, istilà+*i̇d- (23/26)*, zíkr+*i̇t- (24/16)*, tekarrüp+*i̇t- (26/12)*, terakùm+*i̇d- (26/14)*, teesìs+*i̇t- (27/13)*, célp+*i̇t- (27/20)*, takdìr+*i̇d- (27/22)*, tesahùp+*i̇t- (27/25)*, müracaàt+*i̇t- (29/13)*, devàm+*i̇d- (30/1)*, mèn+*i̇d- (30/2)*, tevaddùn+*i̇t- (30/9)*, tebdìl+*i̇t- (30/12)*, zuhùr+*i̇t- (3016/7)*, ihlàl+*i̇d- (30/19)*, ihlàl+*it- (30/22)*, ȧcìz+*i̇t- (31/5)*, báhs+*i̇d- (31/13)*, ilavè+*i̇d- (31/21)*, mübasirèt+*i̇d- (32/5)*, hávf+*i̇d- (33/15)*, tàp+*i̇t- (34/14)*, idarè+*i̇d- (38/4)*, hikayè+*i̇d- (39/7)*, imtidàt+*i̇d- (39/16)*, hitàm+*i̇d- (40/2)*, tavsiè+*i̇d- (40/17)*, teesìs+*i̇d- (41/20)*, tecemmũ+*i̇d- (41/23)*, zápt+*i̇d- (42/9)*, ihatà+*i̇t- (42/10)*, tahsìl+*i̇d- (42/11)*, gaỳrèt+*i̇d- (42/13)*, hűcm+*i̇d- (42/16)*, tecemmũ+*i̇t- (42/20)*,

İskån+*ıt- (43/13)*, zábt+*ıd- (43/20)*, haràp+*ıt- (43/21)*, teşhìr+*ıt- (43/21)*, tahrìp+*ıd- (43/27)*, İhdà+*ıt- (44/9)*, İçtimà+*it- (44/17)*, İhatà+*ıd- (45/9)*, tekdìr+*ıt- (45/14)*, célp+*ıt- (45/15)*, aìrt+*ıt- (45/17)*, vefàt+*ıt- (46/6)*, tesmiè+*ıd- (46/9)*, İntihàr+*ıt- (47/10)*, harakèt+*ıd- (47/23)*, konàk+*ıd- (47/24)*, teslímі rùh+*ıt- (47/26)*, tevessù+*ıt- (49/5)*, İhràc+*ıd- (49/6)*, mükemmèl+*ıd- (49/13)*, İkamèt+*ıt- (49/16)*, paÿdáht+*ıt- (49/17)*, niyèt+*ıt- (49/17)*, İlàn+*ıt- (49/21)*, İstifà+*ıd- (49/23)*, tercìh+*ıt- (49/26)*, térk+*ıt- (49/27)*, yáğma+*ıt- (50/1)*, İnşà+*ıt- (51/17)*, İnşà+*ıd- (52/1)*, ziarèt+*ıd- (52/4)*, ĕmr+*ıt- (52/5)*, yardìm+*ıd- (52/9)*, İlticà+*ıt- (52/14)*, muhafazà+*ıd- (54/2)*, İptidàr+*ıd- (54/9)*, késp+*ıt- (54/3)*, hásr+*ıd- (54/5)*, İstiràk+*ıt- (54/25)*, tezyìn+*ıt- (54/27)*, sefèr+*ıd- (55/2)*, tevaddùn+*ıd- (56/19)*, médh+*ıt- (56/7)*, İcrà+*ıd- (56/26)*, mütalaà+*ıt- (57/17)*, zábt+*ıt- (57/21)*, ziarèt+*ıt- (58/1)*, ȧrzũ+*ıd- (58/16)*, tàp+*ıt- (58/16)*, tekarrùp+*ıd- (59/8)*, teyannì+*ıt- (59/9)*, tevellùd+*ıt- (60/7)*, İstihsàl+*ıd- (63/19)*, İràd+*ıt- (65//19)*, İlticà+*ıd- (65/28)*, İskån+*ıd- (66/20)*, İdarè+*ıt- (69/10)*, gaỳb+*ıd- (71/21)*, késpi serèf+*ıd- (71/23)*, rucù+*ıt- (71/29)*, İkamèt+*ıd- (72/20)*, İhsàn+*ıt- (72/22)*, teesìş+*ıt- (73/5)*, teadàt+*ıt- (74/14)*, hűcm+*ıt- (77/12)*, ȧzimèt+*ıt- (77/13)*, teşlìm+*ıt- (77/19)*, muhafazà+*ıt- (60/19)*, célb+*ıd- (78/8)*, nebaàn+*ıt- (79/19)*, zuhùr+*ıd- (80/2)*, tarìf+*ıt- (82/3)*, ăkd+*ıt- (83/6)*, tàp ù néşr+*ıt- (82/28)*, tamìr+*ıd- (83/21)*, muhaserè+*ıt- (84/1)*, tekmìl+*ıt- (86/17)*, muharebè+*ıd- (86/18)*, harakèt+*ıt- (86/19)*, İttifàk+*ıt- (87/1)*, İsticlàp+*ıt- (87/18)*, İstirdàt+*ıt- (87/24)*, İlhàk+*ıt- (87/28)*, tahsíli ĭlm+*ıd- (88/11)*, tevellùd+*ıd- (88/22)*, hökümdarlık+*ıd- (89/13)*, tezyìn+*ıd- (90/17)*, yáğma+*ıd- (91/3)*, dellalèt+*ıd- (91/12)*, ăkdi İctimà+*ıt- (91/18)*, taksìm+*ıd- (93/14)*, tersìm+*ıt- (93/18)*, seìr+*ıd- (94/2)*, firàr+*ıt- (94/26)*, İntihà+*ıd- (94/27)*, İntihàb+*ıd- (96/17)*, tayìn+*ıt- (96/19)*, munazaà+*ıd- (96/21)*, beÿlìk+*ıt- (98/6)*, tárt+*ıt- (98/7)*, vefàt+*ıd- (99/20)*, tadàt+*ıt- (100/17)*, tabìr+*ıt- (100/21)*, İttihàz+*ıt- (101/8)*, müracaàt+*ıt- (101/28)*, İmal+*ıd- (102/6)*, tàrd+*ıt- (103/17)*, İcrái nufùs+ İd- *(103/6)*, kahinelìk+*ıt- (104/26)*, tèrk+*ıd- (105/12)*, hócalık+*ıd- (105/15)*, mukavemèt+*ıd- (108/12)*, İtaàt+*ıt- (108/12)*, sefèr+*ıd- (109/21)*, muharebè+*ıt- (109/21)*, tanzìm+*ıd- (111/11)*, tàp ù nèşr+*ıt- (113/21)*, İsyàn+*ıt- (120/11)*, firàr+*ıd- (121/10)*, tesviè+*ıd- (124/5)*, İmtidàt+*ıt- (126/11)*, zàn+*ıd- (126/13)*, taksim+*it- (80/22)*, itiraz+*it- (81/26)*, ad+*id- (81/26)*, beyanı fikr+*it- (81/27)*, tastik+*ıd- (128/11)*, maalùm+*ıt- (134/19)*, zèr+*ıd- (135/12)*,

sürkün+*id- (136/1),* ihràç+*id- (137/23)* zuhùr+*id- (137/28),* késpi şerèf+*id- (140/3),* tahrìb+*id- (140/4),* işàr+*id- (144/14),* tebaüd+*id- (144/22),* tefrìş+*id- (144/25),* tevdì+*it- (145/3),* tacìz+it- *(145/4),* teayin+*it- (91/18),* rapt+*id- (91/23),* tedarik+*id- (92/14),* tayìn+*id- (145/5),* késpi marufèt+*it- (149/9),* sefèr+*it- (149/14),* haràb+*id- (149/15),* Sultanlık+*id- (151/15),* tahsíli ĭlm+*id- (153/22),* késb+*it- (155/13),* mağlùb+*id- (157/4),* àvdèt+*id- (157/4),* rábt+*id- (157/23),* sárfi nazàr+*id- (158/17),* ikmàl+*id- (159/2),* tahrìr+*id- (159/11)*

eyle- yardımcı fiili ile kurulan fiiller:

ihatà+*eyle- (11/6),* teesìs+*eyle- (68/22),* ittihàz+*eyle- (68/23),* muhafazà+*eyle- (68/25),* rápt+*eyle- (71/20),* teskìn+*eyle- (83/10),* iskân+*eyle- (86/4),* tárt+*eyle- (86/8),* báhs+*eyle- (88/27),* bàhş+*eyle- (100/7),* haràp+*eyle- (101/18),* idarè+*eyle- (118/19)*

bul- yardımcı fiili ile kurulan fiiller:

müteşekkül+*bul- (10/11),* hitàm+*bul- (45/10),* vukuù+*bul- (50/3),* merbùd+*bul- (97/22),* vukù+*bul- (101/11),* mevcùd+*bul- (120/29)*

gel- yardımcı fiili ile kurulan fiiller:

lazım+*gel- (17/26)* husulè+*gel- (15/22),* meydanà+*gel- (30/8)*

buyur- yardımcı fiili ile kurulan fiiller:

teşrìf+*buyur- (84/4),* kabulè şayàn+*buyur- (8/15),* hissemènt+*buyur- (103/18)*

vir-/ver- yardımcı fiili ile kurulan birleşik fiiller:

cevàp+*vir-* (6/17), ĭsm+*vir- (13/3),* geçìd+*vir (15/9),* sebèb+*ver- (15/19),* manà+*vir- (41/15),* ĕmr+*ver- (91/6),* izahàt+*vir- (157/10)*

getir- yardımcı fiili ile kurulan birleşik fiiller:

meydana+*getir- (4/23),* meydana+*getür- (18/11),* husulè+*getir- (30/6)*

al- yardımcı fiili ile kurulan birleşik fiiller:

nazará+*ȧl- (19/21)*

git- yardımcı fiili ile kurulan birleşik fiiller:

i̇lerù+*git- (93/16)*

2.3.2. Kurallı Birleşik Fiiller

Yeterlik Fiili -abil-/-ebil-

òl*abil*míşdir *(83/22),* òl*abil*írki *(8/20),* òl*ın*abilìr *(15/3),* bulın*abil*íor *(30/27),* òl*abil*ecèk *(31/24),* òl*abil*́ir *(31/25),* ȧnlasıl*abil*ű̇r *(42/8),* gel*ebil*mìş *(43/28),* i̇d*ebil*diği̇ *(63/19),* òl*abil*mìş *(63/24),* diy*ebil*́irizki *(79/7),* i̇d*ebil*mişlér *(79/21),* i̇d*ebil*mìş *(87/21),* dey*ebil*́irizki *(87/30),* i̇d*ebil*dík *(159/2)*

olumsuzu:

òlınáma*yor*lar[151] *(18/7)*

2.3.3. Anlamca Kaynaşmış Birleşik Fiiller

giceyi̇̀ gündüzé kataràk *(7/26)*

---

[151] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 502. **ol-[** 'Varlık kazanmak, meydana gelmek, vuku bulmak' = ET., OT. ***bol-*** (DLT) KT., Uyg., MA., NF., CC. ***bol-*** Çağdaş Kıpçak şiveleri: ***bol-*** [ET. *bolmaŋ* < **bōlm-aŋ* < **bōlum-äŋ* 'olmayın'; ÖT. < **äŋ* < **ä-ŋ* (Çuv. *an* 'yapma!' (*Mak. II*, 617)] < ****bōl-*** T. Tekin, *Mak. II*, 186: ****bōl-*** > ****vol-*** > ***ol-***. **TT.**: ol- (abilir/abilirlik/acak/agelmek/ağan/ağanlaş-/ağanlaşma /ağanlık /ağanüstü/ağanüstülük/amaz/anak/anaklı/anaksız/anaksızlaş/anaksızlaşma/anaksızlık/anca/ası/asıcılık/ asılı/asılık/alsıya/ay/acılık/aylı/aysız/oldu'peki'/dukça/dumolası/durgan/dur/gu/gucu/guculuk/gun/gun laş-/gunlaşma/gunlaştır/gunlaştırma/gunluk/madık/mamış/maycak/maz/mazılı/mazlık/muş/umlama/lu/ luluk/umsal/umsallık/umsuz/umsuzluk/un-/up bitti/ ur/ urluk/uş/oluş-/uşma/uştur-/uşturma/uşturul-/uşturulma/uşuk/uşum.) ~ ol- (Az.) bol- (Bşk., TatK.) bul- (Kzk., Kırg., Özb., Trkm., Uyg., Bşk.) Buol-un- 'olunmak' (Yak.) pol-ul- 'olunmak' (Hak.) pol-unmas 'yeteneksiz, kabiliyetsiz, beceriksiz' (Şor) [[**B**]**O**(>u)**L**-].

3. Fiilimsiler

3.1. Sıfat-Fiiller

-an/-en:

yetişdir*èn (5/13),* bil*èn (6/12),* ȯkuy*an*làr *(7/19),* ȯl*an*larì *(7/24)* ȯkuy*an*ìn *(8/10),* ȯl*àn (9/8),* ȉd*èn (/97),* gid*èn (12/17),* ȯlın*àn (12/18),* bil*en*lèr *(13/19),* çık*an*làr *(13/25),* bulın*àn (14/2),* tökül*én (17/13),* görül*èn (18/4),* ȧyır*àn*[152] *(18/9),* kaynay*àn (19/3),* çık*àn (28/11),* gel*èn (30/2),* ȍlmay*an (31/1),* yaz*an*lár *(41/14),* ȧk*àn (44/28),* görül*èn (46/3),* kid*èn (51/4),* denil*èn (58/15),* ȉd*en*lèr *(58/16),* ȉsley*èn (62/28),* dökül*èn (63/9),* kurıl*àn (64/21),* keç*én (65/16),* ėÿley*èn (68/22),* yaz*àn (69/4),* ȯlínmay*an (74/23),* ȉsley*èn (88/18),* ȉşley*èn (88/20),* ȯl*an*làr *(89/32),* ȉsmlen*èn (92/20),* ȉd*en*lerìn *(101/28),* ȉdil*èn (106/24),* ȉstey*en*lèr *(113/25),* yazıl*an*ların *(113/26),* ȯl*an*ınì *(117/20),* geç*èn (126/15),* yazıl*an*làr *(128/14),* birleşdir*èn (134/7),* ȯtur*àn*[153] *(140/7),* bul*an*làr *(144/13),* bul*àn (144/20)*

---

152 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 47. **ayır-[** 'Bölmek; birbirinden uzaklaştırmak' < ET. ***adru-*** 'ayırmak, seçmek' (*Alt.Gr.*); KT., Uyg. ***adır-*** ~ ***ađır-*** (DLT) < ****ađ (<*δ)ru-*** [~***ađır-***] [<****hađır-***] ET.: **adıncıġ** (<***adın+çıġ*** [<****-sıġ***]) 'başka, seçkin' **TT.**: AYIR- (AÇ/IM/MA/MAÇ/TI/T/TMAN/MANLIK) ~ *acıra-* (Kırg.) < Moğ. *acira-* M. Erdal (s.535): 'It shares its base with **adın** 'different', **adıġ** 'sober'and **adın-** 'to sober up' T. Tekin, M. Erdal'ın bu görüşünü kabul etmez (bk. *Mak. II*, 377.) Tekin'e göre 'ET. **adır-** eylemi **adıġ** 'ayık' ve **adın-** 'ayılmak' sözcükleri ile köktaş olamaz. Çünkü **adır-** eylemindeki /**a**/ ünlüsü kısadır (krş. Trkm. **ayır-**); ET. **adın-** 'ayıl-' eylemindeki /**a**/ ünlüsü ile adıġ sıfatındaki /**a**/ ünlüsü ise uzun olmalıdır. (krş. Trkm. **āyıl- < *ādıl-**) Tü. ***adır-*** ile Moğ. ***acira-*** denktaş sözlerdir; bunları bir maddede toplayıp açıklamaya çalışmak hatadır. Tü.nin hiç bir döneminde /**d**/ fonemi /**ı**/ ya da /**i**/ ünlüsü önünde /**c**/ye dönüşmemiştir. Bu gelişme Moğolcaya özgüdür. (*Mak. II*, 95) **ayık-** < ay-ık- 'uyanık olmak' <***a:d-** 'uyanmak' (M.Hazar.).

153 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 516. **otur-[** 'Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek' = ET. ***oltar-*** ~ (KT., Uyg.) ***olur-*** ~ ***olġur-*** (*EUTS,* 141) ~ OT. ***oltur-*** ~ ***oldur-*** (DLT) Uyg.: ***olġurt-*** 'oturmak' CC.: ***olur-*** = ***oltur-; olturġuç*** 'oturak' *İKPÖ*: ***olur-*** = ***olġur-*** [krş. DLT: ***otur-*** '(saç ve elbise) kesmek' (B. Atalay: *utur-*). Bu konu için, bk. T. Tekin, *Mak.I,* 95) <***ol(ġ)ur-*** **TT.**: otur- (acak/ak/aklı/aklılık/muş/muşluk/t-/tma/tmalık/tul/tulma/ul-/ulma/um/uş-/uşma) Tü. **Kürt**. *otırme* 'balkon, eyvan' (*DAO,* 369) **An.ağl.:** ***ot-*** 'oturmak' (*DS. IX,* 3294); otraklaştır- 'yerleştirmek, yurtlandırmak'; ***otu-*** '1. Oturmak; 2. Yatmak' [<? ET. ***odu-*** ~ ***udı-*** (EUTS) <*oδı-*] ***oturudüş-*** 'oturup kalmak'; ***oturuk*** 'gazino, kahvehane' (s. 3298); ***oturuş-*** 'oturup yerleşmek'; ***oturuştur-*** 'yatıştırmak' (s. 3298) ~ otur- (Az., Kzk., Trkm., Tel.) otır- /ultır-(ğıs) '*sandalye*' (Bşk.) otir-/ot(*u*)r-åk '*yerleşik*' (Özb.) olor- (Yak.) oltur- (Uyg.) tur- '*ikâmet*' (Uyg.) lar- (Çuv.) < **olur-* ultar- (Kumd.) **O**(>u)**L**[T]**U**(>a, ı ,i ,o)R-, [OL=ø]**TUR-**, [O=ø]**LA**[<u]**R-** < **OLUR-*.

-dık/-dik:

yaşa*dığ*ınìn[154] *(5/7),* ȯtur*dığ*ì *(5/13),* ỉt*diğ*ì *(5/14),* ȯlın*dığ*ì *(5/15),* ȯl*dığ*ını *(6/14),* ỉduğinì *(6/17),* bílme*diğ*imizdir *(7/1),* ȍğrénme*diğ*imizdir *(7/2),* yasa*dığ*ımìz *(7/9),* bil*diğ*imizdèn *(7/12),* ỉt*diğ*ìm *(7/18),* bílme*diğ*imiz *(8/20),* ȯl*dığ*ìm *(8/17),* gösteril*diğ*ì *(8/16),* ȍlma*dığ*ından *(8/1),* ȯl*dığ*ındàn *(10/5),* bulın*dığ*ì *(10/8),* bulúnma*dığ*ı *(10/26),* bulın*dık*larì *(11/1),* ėÿle*diğ*i *(11/6),* ȯl*dığ*ì *(11/9),* tut*dığ*ì *(12/10),* ȍlma*dığ*ı *(12/14),* ȯl*dığ*ınà *(13/14),* yaz*dığ*ınà *(13/26),* ỉt*dik*lerì *(13/29),* ỉt*dik*lerindè *(15/18),* ỉt*diğ*imìz *(17/1),* ỉşleddirilème*diğ*i *(18/5),* kaÿna*dığ*ı[155] *(18/9),* geç*diğ*ì *(18/20),* gitdíkce *(18/20),* ỉt*diğ*indèn *(19/29),* çekil*diğ*indèn *(26/13),* ȯlın*dık*larì *(27/4),* ȧl*dığ*ì *(27/12),* ȯl*dık*larındàn *(27/19),* yaz*dığ*ınà *(29/19),* ȯlın*dığ*ınà *(30/25),* ȧl*dığ*ınà *(41/15),* ỉt*dik*lerindèn *(30/22),* yaz*dığ*ì *(31/11),* benzéme*diğ*inden[156] *(31/15),* bulın*dığ*ındàn *(32/16),* gönderil*diğ*indèn *(39/12),* ȯlın*dığ*ından *(41/14),* ỉdil*diğ*indèn *(41/23),* yaz*dık*larınà *(44/24),* hazlan*dık*larındàn *(49/16),* beğen*diğ*indèn[157] *(49/27),* ėriş*diğ*ì[158] *(52/7),* çık*dığ*ì *(58/12),* bulın*dığ*ımìz *(58/17),* birleş*diğ*ì *(59/18),* körül*diğ*indèn *(60/2),* ỉtme*diğ*inden *(65/19),* kes*diğ*indèn *(68/28),* ỉdebil*diğ*ỉ *(63/19),* ȧnlasıl*dığ*ınà *(60/17),* ȧnlaşıl*dığ*ınà *(71/13),* ỉtdir*dik*lerì *(72/17),* ȯl*dık*larınà *(73/10),* başla*dığ*ından *(79/4),* dur*dığ*ı[159] *(79/6),* it*dik*lerindèn *(83/20),*

---

154 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 889. **yaşa-[** ‘1. Canlılığını, hayatını sürdürmek; sağ olmak’ = ET., OT. ***yaşa-*** (DLT: *yaşagu* ‘yaşamaya haklı’; *ETG*., 309: *yaşa-* ‘yaşamak’; *yaşagu* ‘hayat’; *yaşak* ‘yaşamış, *yaşlı*’; *yaşar* ‘o kadar yaşlı, ... yaşında’) < ***yāş¹/²+a-*** ‘addan fiil yapan ek’ [O. N. Tuna: ***yāşā-***] **A.ağl.:** ***yaşa-*** ‘... yaşında bulunmak’ (DS.) Tü. > **Zaza** (genel) *yaşa-*(*miş*) ‘yaşamak’ (*DAO*, 511) ~ yāşa- (Trkm.) yaşa- (Az.) yaşi- (Uyg.) yäşä- (Özb.) caşo- (Kırg.) caja- (Alt.) [**Y**(>c)**Ā**(>a, ä)**Ş**(>j)**A**(>ä ,i, o)-] Eren (*TDES*, 443): YOK.

155 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 388. **kayna-[** ‘Bir sıvı, sıcaklığı belli bir dereceyi bulunca, buhar durumuna geçerek fokurdamak’ =OT. ***ḳayın-, ḳayna-*** (DLT); ***ḳayna-*** (KB) [< ? * ***kay-(ı)n-a-***] **TT.**: kayna- (ç/k/kça/kçı/kçılık/ma/rtca/ş-/şık/şma/ştır-/tırma) ~ gayna- (Az., Trkm.) kayna- (Bşk., Kırg., TatK.) kaynä- (Özb.) kayni- (Uyg.) (*KTLS*, 458-459) [**K**(>g)**AYNA**(>ä, i)-].

156 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 79. **benze-[** ‘Benzemek’ < ***beŋze-*** (<***beŋiz*** ‘yüz rengi’+***e***) < ***meng(i)z+e-*** KT, Uyg. *meŋ(i)zet-*, DLT. *mengze-* **TT.**: benze- (me /r /rlik/ rsiz /rsizlik /ş /şen /şim /şlik/şme/ş-/şmezlik/ti/tici/til-/tiş/tme/t-/yiş) **An.ağl.:** ***benzeş*** (*DS. II*, 630); ***beŋ(ı)zed-*** ‘benzetmek’ (s. 630).

157 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 73. **beğen-[** ‘Hoşlanmak’ < ***begen-*** (< ? ***beg+e-n-***) ‘bey gibi görmek’ krş. DLT: ***begeç*** ‘beyceğiz’ ***begle-*** ‘bey saymak’ ***begsik*** ‘bey gibi, beye benzer’ **TT.**: beğen- (ce /di/dir-/i/il-/iş/me/me-/mezlik) Eren (TDES, 46): yok.

158 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 257. **eriş-[** ‘1. Varmak, ulaşmak; 2. Belirli bir olgunluk durumuna varmak’ < ET. ***ér-(i)ş-*** **TT.**: eriş- (il-/ilme/im/kin/kin-/lik/metir-/tirme) ~ eriş- (Özb., Uyg.) iriş- (TatK., Bşk.) = *yet-* (Özb., Trkm.) *yät-* (Uyg.) *yetiş-* (Az.) *cet-* (Kırg.) *jet-* (Kzk.) Tü. > **Kürt.** *Ériş* ‘hücum, saldırı’ (*FKT*, 43).

159 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 231. **dur-[** ‘Hareketsiz kalmak, yürümez olmak’ < ET., Uyg, OT. ***tur-*** ~ ***turuġ-*** = Kırg., Kumd. ***tokto-*** ‘durmak’ ET. **tur-** → dur-ak, dur-al, dur-gu, dur-gun, dur-ma, dur-u,

ȧl*dık*larì *(83/23)*, òğraş*dığ*ı *(84/2)*, buyur*dık*larí *(84/4)*, başla*dığ*ì *(86/10)*, vir*dik*leri̇̀ *(86/20)*, kal*dık*larındàn *(86/21)*, i̇̀t*dığ*inè *(86/23)*, òlın*dığ*ınìn *(89/17)*, getür*dığ*i̇̀ *(90/21)*, doğ*dığ*ì[160] *(90/26)*, òl*dığ*ınìn *(91/3)*, òğra*dığ*ındàn *(94/25)*, sev*dığ*indèn[161] *(98/12)*, göster*dığ*i̇̀ *(99/13)*, konıl*dığ*ì *(99/15)*, yak*dık*larındàn *(101/10)*, dökül*dığ*i̇̀ *(108/1)*, karış*dığ*ì *(111/13)*, bulínma*dığ*ı *(115/7)*, òl*dığ*ımdàn *(113/23)*, i̇̀t*dığ*imdén *(128/26)*, i̇̀t*dik*lerimi̇̀z *(120/29)*, birleş*dığ*indén *(122/17)*, i̇̀duğindén *(138/9)*, suvarıl*dığ*ından *(138/26)*, i̇̀tdir*dığ*i̇̀ *(123/22)*, dikdir*dığ*i̇̀[162] *(123/23)*, götürül*dığ*inì *(124/1)*, òl*dık*larí *(129/14)*, bit*dığ*i̇̀[163] *(131/9)*, boğazlan*dığ*ı[164] *(131/11)*, getir*dığ*i̇̀ *(133/10)*, denil*dığ*i̇̀ *(133/27)*, i̇̀dil*dığ*i̇̀ *(136/1)*, getir*dığ*i̇̀ *(139/13)*, òğra*dık*larındàn *(141/14)*, suvar*dık*larından *(147/11)*, i̇̀şledil*dığ*indèn *(143/3)*, getir*dığ*indèn *(144/28)*,

---

dur-uk, dur-uş. **TT.**: dur-(ağan/ğanlaş-/ağanlık/ak/aklama/akla-/aklat-/aklayış/aklı/aksama/aksa-/aksamalı/aksamasız/aksayış/al/alama /ala-/alayış/allık/durma/dur-/durt-/durul-/duruş/gu/gun /gunlaşma/gunlaş-/gunlaştır-/gunluk /ma /madan /ucu /uk /ukluk /uksun /um/uş/uşma).

160 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 217. **doğ-[** 'Doğmak' = ET., OT. ***toġ-*** ~ ***tuġ-*** (*EUTS*, 252) < ***to(/u)g-*** **TT.**: doğ- (a/acı/acılık/aç/açtan/al/alcı/alcılık/allaş-/allaştırt-/allık/ma) ~ doġ- (Trkm.) toġ- (DoğuTü., Tar., Özb., Kom.) tuġ- (DoğuTü., Tar., Özb.) tuv- (Kar., Kom –(Trkm.) tū- (Çuv.) tęv- (Çuv.) [**T**(>d)**O**(>u, ę)**G**[ug>ū](>v)-] = *türe-* (Kumd.) ~ Moğ. ***tuġu-l*** 'Kalb, junges Tier' ~ Tung., Lam. Tug. ***tūw-*** 'gebären' ~ Kore (*SKE* 271) ***togi-*** ~ Fin. ***tuo-*** < ***tōġ-*** 'bringen' (Räsänen, *V* 483) Eren (*TDES* 116): yok.

161 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 618. **sev-[** 'Sevgi ile bağlılık duymak' = ET. ***säv-*** [*EUTS*, 201]: *sävgülüg* 'sevgili'; *sävgüsüz*; *sävig / sävüg* 'sevgili, aziz, aşk'; *säviglig* 'sevimli, sevgili'; *sävinç*; *sävinçäng* 'neşeli'; *sävinçlen-* 'sevinmek'; *sävinçlig* 'şen, neşeli, sevinçli'; *sävin-*; *sävintür-*; *sävit-* 'sevdirmek, sevilmek'; *sävüg* 'sevgili' ~ ***säb-***; ***seβ-***, ***s'β- Sβ-, SYβ-*** (*İKPÖ*: *seβig* 'seven'; *seβin-* 'sevinmek'; *seβinç* 'sevinç')] Uyg.: ***sävit-, sävit-ir*** **~** OT. **sew-** [DLT: *sewinç*; *sewin-; sewiş-; sewtür-; sewük-*; 'sevgili, sevilen'; *sewüklük* 'sevgi'; *sewüksüz* 'sevgisiz'; *sewin-/sewün*) KB.: ***sävit-ir***. <***sē-*** 'seçmek'+***v-*** **TT.**: sev- (diceğim/dir-/dirme/ecen/ecenlik/gi/gili/i/ici/il-/iliş/ilme/im/imli/imlileş-/imlileşme/imlileştir-/imlileştirme/imlilik/imsiz/imsizleş-/imsizleşme /sizlik /inç /inçli /indir-/indirme/iniş/in-/inme/iş/iş-/işme) **An.ağl**.: ***sevdimayı*** 'evliliğin ilk ayları'; ***sevgüsüz*** 'sevimsiz'; ***sevi*** 'aşk'; ***sevi düşür-*** 'sevmek, âşık olmak; ***sevik*** 'dost'; ***sevincük ol-*** 'birden ve çok sevinerek heyecanlanmak'; sevindirik, sevindürük, sevündürük 'birden ve çok sevinçle duyulan heyecan'; ***sevindirik delisi, sevincik delisi, sevindüyh*** 'birden ve çok sevinçle heyecanlanarak dengesizleşen kimse' (*DS. X*, 3594) ~ sev- (Az., Özb.) söy- (TatK., Trkm., Uyg.) süy- (Kzk., Kırg.) höy- (Bşk.) [S(>h)E(~Ö, Ü)V(~Y)-].

162 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 209. **dik-[** 'Dikmek' = ET., OT. ***tik-*** (KT, Uyg., DLT) < ****tı:-*** 'delmek, saplamak' **TT.**: dik- (ci/cilik/iliş/ilme/il-/im/iş) ~ tik- (Trkm., Özb., Ker.) tig- (Kzk., TatK., Kırg., Bşk.).

163 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 95. **bit-[** 'Tükenmek, son bulmak' < ET. ***büt-*** (*Alt., Yar.*); OT. ***büt-*** (DLT); EAT.: ***bit-*** ~ büt- (Yak.) bit- (Az., Trkm.) pĕt-ĕś- 'bitişmek' (Çuv.).

164 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 99. **boğaz[**'Boğaz' = Uyg. **boġuz** PWXWŻ (*İKPÖ*, 172) ~ OT. ***boġaz*** ~ ***boġ(u)z*** (DLT) // DLT. ***bogrul*** 'boğazında beyaz leke olan hayvan' (I, 481-12) AH. ***bogurdak*** 'boğaz, gırtlak'; Nog. ***bogırdak*** 'boğaz' ****bogur+dak***; krş. Tuv. ***bōstā*** ay. < ***boguztag*** (*Mak. II*, 600) <* ***boġ-(u)z-*** < ****buġ-ur*** = Çuv. ***pır*** <* ***bogur*** krş.: Tü. ***boġaz*** 'gebe, hâmile' = Moğ. ***boġos*** < Tü. = Tun. ***boγi***: 'çocuk doğurmak' **TT.**: boğaz- (kesen/lama/la-/lan-/laş-/lat-/lı/sız) An.ağl: ***boğoz, boğuz, buaz, buvaz*** (DS. II, 729) [**BO**(>u)**Ğ**(>v)**A**(>o, u)**Z**(>s)] An.ağl.: boğaz boğas [*boğassak*] boğoz [*boğoza*] buaz [*buazak*] buğaz [*buğazsak*] *Ayrıca krş. bogar(sak) boğar(sak) buğar(sak) Bu örneklerdeki* ***-z*** *>* ***-r*** *değişimi dikkat çekicidir.* ~ bığaz, buğaz (Ker.) (Kr.TS, 93) boğaz (Az., Trkm., Nog., Sart.) boğuz (Tar.) buğaz (TatK.) buġaz (Kzk./*KTTTS*, 96) pır (Çuv.) [păvăr > pur > pır] = ****boġur*** < ****boġu-r*** [**BO**(>ı, u)**ĞA**(>u)**Z**] = **Moğ. *boġola-*** 'boğazlamak' < *boġo-r* < *bogo-* 'boğmak'

ȯlın*dığ*ını *(149/6),* ȧnla*dığ*ımà *(146/29),* suvar*dığ*ından *(152/2),* geç*diğ*indèn *(152/9),* ȧl*dığ*ımızdà *(156/26),* gönder*diğ*i *(151/19),* de*dik*lerì *(153/11),* İdil*diğ*inì *(153/18)*

-acak/-ecek

vir*ecèk (7/29),* buyur*acak*larınà *(8/15),* ȯl*acağ*ı *(11/16),* bulın*ácák*dır *(17/26),* ȯlabil*ecèk (31/24),* İtdir*eceğ*imìz *(34/14),* İd*eceğ*i *(28/21),* ȯlın*acağ*ı *(54/8),* ȯlın*ácàk (57/10),* ȯlın*acağ*ından *(101/27),* İd*eceğ*imìz *(117/29),* İtdir*écéğ*iz *(145/29)*

-mış/-miş:

soun*mış (14/3),* dokanmış *(26/16),* İdil*miş (54/5),* işlen*miş (62/1)*

3.2. İsim-Fiiller

-mak/-mek:

ȯl*màk (6/28),* ȯlın*màk (6/12),* İt*mèk (7/13),* yaz*màk (7/30),* İt*mek*déyiz *(8/2),* yaz*mak*dà *(8/17),* ȯlın*mak*dà *(9/13),* bulın*mak*dádır *(10/20),* bulın*mak*dádırki *(10/28),* ȯlın*mak*dádırki *(11/17)* birleş*mek*dédirlerki *(11/25),* ȯlın*mak*dádırlar *(12/18),* yükse*mek*dédirki[165] *(12/19),* gösteril*mek*dè *(13/9),* suvar*mak*dádır *(17/16),* getir*mek*dé *(18/22),* İt*mek*dédirler *(20/3),* ȯlın*mak*dádır *(21/8),* karış*mak*dádır *(23/8),* birleş*mek*dédir *(23/9),* İt*mek*dédirki *(24/2),* geç*mek*dédir *(25/12)* bulın*mak*dádırlar *(27/1),* İt*mek*dédir *(29/13),* ȯl*mak*dádırlar *(29/16),* ȧl*mak*dádır *(29/24),* İt*mek*dè *(30/16),* kuru*màk (30/21),* ȯl*mak*dádırki *(31/8),* tut*màk (32/4),* dökül*mek*dédir *(33/27),* ès*mek*dédirler *(33/17),* ȧnlasıl*màk (40/13),* gösteril*mek*dédir *(40/16),* vir*mèk (41/15),* ör*mèk (44/22),* dűşme*mek (47/10),* İt*mek*dèn *(49/16),* birleş*mèk (52/14),* İtdir*mèk (58/17),* bulınma*mak*dadır *(60/20),* çık*màk (60/21),* işle*mek*dédir *(65/9),* yetişdir*mek*dédirler *(70/5),* beşle*mek*lìk *(70/8),* beslen*mek*dè *(70/8),* ol*mak*dádır *(73/14),* içil*mek*dédir[166] *(79/20),* gel*mek*dédirler *(79/23),* ȯlın*mak*lìk *(82/13),*

---

165 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 977. **yüksel-[** '1. Yükseğe çıkmak; 2. Güçlenmek, şiddetlenmek; 3. (fiyat için) Çoğalmak, artmak; 4. aşaması artmak; 5. (mec.) Yüce duruma gelmek, yücelmek' < ***yüg+se-l-*** **TT.**: yüksel- (im/iş/me/t-/teç/tge-/tgeme/tgen-/tgenme/ti/til-/tilme/tme) **An.ağl.**: ***yüğsel-, yüğlen-, yümsel-, yüŋsel-, yüysel-*** (*DS. XI*, 4325) ~yüksäl- (Az., Özb., Uyg.) = *kötürül-* (Uy.) *köteril-* (Kzk.) *kötörül-* (Kırg.) *kütäril-* (Bşk., TatK.,) *ulal-* (Trkm.) *üs-* (Bşk., TatK.).

166 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 335. **İçil-[** 'İçmek işi yapılmak' < ***iç-(i)l-*** **TT.**: içil- (me/iş).

yerleş*mek*delèr *(86/7),* söẏlenil*mek*dédir[167] *(89/4),* bulın*mak*dà *(89/12),* di*mèk (93/29),* it*mek*delér *(100/21),* ȧl*màk (101/27),* i̇dil*mek*dè *(104/16),* öğren*mèk (113/4),* òku*màk (113/25),* görül*mek*dédir *(115/18),* besle*mek*li̇k *(122/17),* ȧk*mak*dádır *(129/16),* kes*mèk (130/3),* besle*mek*lík̇de *(131/9),* òtla*màk*[168] *(131/14),* dol*mak*dádır *(133/11),* denil*mèk (138/17)* i̇t*meg*dè *(34/10),*

-ma/-me:

de*me*yè *(6/15),* òlmayà *(38/25),* òl*ma*sì *(7/21),* kal*ma*sì *(8/10),* i̇t*me*lerini̇ *(8/21),* òl*ma*sınà *(18/22),* i̇şletdiril*me*sinè *(18/23),* i̇t*me*yi̇ *(24/16),* çekil*me*sì *(25/2),* gel*me*sindèn *(30/3),* i̇t*me*sì *(30/9),* i̇t*me*yè *(30/12),* ǒlm*a*ması *(30/14),* yaz*ma*yà *(34/13),* òl*ma*yà *(38/25),* òlın*ma*sını̇ *(39/7),* dut*ma*sınà *(44/23),* òlın*ma*sınà *(50/17),* bulın*ma*sıdır *(50/20),* i̇dil*me*sinè *(54/2),* i̇dil*me*sindè *(54/6),* gir*me*sinè *(54/11),* i̇mzalat*ma*yà *(54/21),* i̇t*me*sinè *(59/15),* kizlen*me*sinè[169] *(60/13)* beşle*me*yè *(61/4),* git*me*yè *(71/26),* yapıl*ma*yà[170] *(79/4),* dol*ma*sì *(83/1),* şereflen*me*sinè *(83/29),* kazan*ma*yà *(86/9),* seneltmeyè *(86/15),* òl*ma*larındàn *(89/10),* kal*ma*sını̇ *(90/25),* yıkıl*ma*sì *(91/5),* i̇t*me*leri̇ *(101/28),* tekrarla*ma*yı̇ *(113/25),* òlın*ma*sınìn *(123/1),*

---

167 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 663. **söyle-[** ‘Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak’ = ET. ***sözlä-*** (*EUTS*, 210: *söz* ‘emir, buyruk, ferman’; *sözlägülüg* ‘söylenecek olan’; *sözlämäsik* ‘söylenen çirkin sözler’; *sözläş* ‘konuşmak, sözleşmek’; *sözlätil-* ‘konuşturmak’) ~ OT. ***söwle-*** ‘söylemek’, ***sözle-*** (DLT: *söwlen-* ‘fısıldamak’; *sözengri* ‘saçma sapan söyleyen’; *sözkeli* ‘söze’; *sözkiye* ‘sözceğiz’; *sözlen-* ‘söylemek, sözü açıklamak’; *sözleş-* ‘söylemek, konuşmak’; *sözlet-* ‘sözletmek’) < ***sö-z+le-*** [< ****sö-δ***+(üg)+le-] Eski Kıpç.: ***sözle-*** MA.: ***sözle-*** **TT.**: söyle- (m/me/nce/nil-/nilme/niş/n-/nme /nti/ş-/şi/şme/t-/tme/ev/leyiş) **An.ağl.: sòy´lá-** (Rize/*RİA*); ***söylegen*** ‘düzgün ve rahat konuşan’; ***söylem*** ‘şive’; ***söyleme*** ‘kıta, beyit, mani’ ***söylemük*** ‘sessiz’; ***söylence, söylenti*** ‘ısmarlama; laf, söz, dedikodu’; ***söleşmek***, ***söyleşmek*** ‘konuşmak’; ***sölegen, söylemsek*** ‘söyleşmek, konuşmak’; ***sö:le-***, ***sövle-*** ‘söylemek’ ***söyletmelik, söğletmelik, söylehmelig*** ‘düğün gecesi gelini konuşturmak için damadın verdiği armağan, para’; ***söyletmemece*** ‘söyletmeksizin’; ***söyüp sapannamag*** ‘sözle aşağılamak’ (*DS. X,* 3684) **SÖ(>o)Y**(>ğ, v)-*LE*- **SÖ(/Ö:)**[Y=ø]-*LE*- ~ söyle (Kzk., Trkm., KKlp., Nog., Sag., Koyb., Kaça) söylä- (Az., Özb., TatK.) sögle- (Tuva) süylö: (Kırg.) sülö- (Sag., Tel.) sözle- (Trkm.) sözlä- (Öab.) sözli- (Uyg.) **SÖ**(>ü)-**W(~Z ~Y> g)**+*LE*(>ä, i)- = ***kala-*** (Çuv.) = *ayt-* (Bşk., Trkm.) Eren (*TDES*, 375): < **söz-le-**. Türkçede -z- sesinin –y-’ye çevrildiği göze çarpıyor. Eren (TDES, 375): **söğüş** ile **söyle-** arasındaki Türkçe sözler YOK. **söylegen** (hlk.) → **söyle- söylem** (hlk.) → **söyle- söyleme** (hlk.) → **söyle- söylemük** (hlk.) → **söyle-**.

168 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 516. **otla-[**‘1. (Hayvan) Dolaşarak yerdeki ot, çimen, yaprak, vb. yemek’ < ***ot¹+la-*** **TT.**: otla- (ma/n-/nma/t-/latıl-/tılma) ~ otla- (Az.,Trkm.) otlä- (Özb.) otli- (Uyg.) otta- (Kzk.) ottō (Kırg.) utla- (Bşk., TatK.) [**O**(>u)**T**+*L*(>t)*A*(>ä, i, o)-].

169 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 287. **gizle-[** ‘Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak’ < ET. (Uyg.), OT. (DLT) ***kizlä-*** AH, Tarj., Tuhf. ***kizlä-*** **TT.**: gizle- (e/il-/ilme /iş/n-/nme/yiş) ~ gizlä- (TT., Az.) gīzle- (Trkm.) kistä:-, kistiä- (Yak.) < * *kizlä:-* < **kiz* ~ Moğ. ***kires-***; Hal. ***xirs-***.

170 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.,* s. 874. **yapıl-[** ‘1. Yapmak işine konu olmak; 2. (mec.) Gerçekleştirilmek, ortaya çıkarılmak’ < ***yap-(ı)l-***.

ȯl*ma*yì *(129/28)*, ȯlínma*ma*sı *(128/28)*, ǐtme*me*leri *(128/30)*, ȧranılma*s*ì[171] *(134/14)*, ỉdilm*e*sì *(139/5)*, ȯlm*a*sındàn *(139/26)*, kalm*à (140/16)*, ỉtm*e*lerinè *(144/12)*, ȯlínma*ma*sından *(145/11)*, beslem*e*yè *(148/8)*, ėridilm*e*sidèn[172] *(155/12)*

3.3. Zarf-Fiiler

-arak/-erek:

bílmey*erek (6/14)*, öğren*erèk (6/17)*, ỉd*erèk (7/17)*, yaz*aràk (7/25)*, boz*aràk*[173] *(7/25)*, şor*aràk*[174] *(7/25)*, kat*aràk*[175] *(7/26)*, ȯl*aràk (8/2)*, tut*aràk (11/6)*, başlay*aràk (12/6)*, ȧl*aràk (12/7)*, gir*erèk (12/12)* bílmey*erek (13/20)*, kal*aràk (13/28)*, vir*erèk (15/9)*, dön*erèk (19/7)*, çızlan*arák (19/30)*, kaÿnay*aràk (21/21)*, keçe*rék (20/14)*, birleş*erék (20/23)*, geç*erèk (22/1)*, çık*aràk (22/28)*, ȧk*arák (23/5)*, ȯlın*aràk (23/25)*, ȧÿrıl*aràk (25/9)*, getür*erèk (27/13)*, kes*erèk (45/17)*, dik*erèk (45/28)*, ỉdil*erèk (52/1)*, dur*arák (54/21)*, getüril*erék (58/10)*, gel*erèk (64/29)*, kulağuzlan*aràk (65/27)*, ȧcışı*aràk (77/11)*, yakıl*aràk (89/2)*, ỉstey*erék (90/25)*, getiril*erék (91/8)*, bulın*aràk (97/23)*, gönderil*erèk (104/24)*, gid*erék (108/10)*, gönd*erèk (108/11)*, gȍrmey*erek (113/25)*, çekil*erèk (121/29)*

---

171 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 30. **ara-[** ‘Aramak’ < ****arġa-[< ārġa-*** ‘yoklamak, arayıp taramak’ (DLT)] ~ ***arḳa-*** (G.Clauson: *ED* 217) ~ āra- (Trkm., Gag.) Tü. > **Zaza.** *areme* ‘arama’, *areme biyayiş* ‘arama olmak, aranmak’, *areme kerdış* ‘üzerini aramak, yoklamak’ (*ZTS*, 22-23).

172 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 258. **erit-[** ‘Eritmek’ =OT. ***erit-*** ~ ***erüt-*** (DLT) EUyg. ***érgüz-*** ~ ***érgüs-*** ~ ***érgür-*** (*EUTS*, 74); OT. ***ärgür-*** < ***ärü-, äri-*** < ***erü-t-*** [**-t-** ettirgen çatı] **TT.**: erit- [en/ici/ilme/il-/iş/me) **An.ağl.**: ***eritmek*** ‘sindirmek’ (*DS. V*, 1773) ~ ir- (Yak.) < **är-, iriär-* < ** ärgär-*.

173 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 107. **boz-[** ‘1. Bir şeyi kendisinden beklenilen işi yapamaycak duruma getirmek; 2. Bir yerin, bir şeyin düzenini karıştırmak’ =ET. (Orh., Uyg.) ***buz-*** ~ OT. ***boz-*** ‘bozmak, yıkmak’ (DLT); ***buz-*** (KB): ***buzuk, buzul-*** < *** ***buz-*** [< *** ***bur-***] (T. Tekin, *Mak. II*, 601) **TT.**: boz- (duma/dur-/durt-/durul-/gun /guncu/gunculuk/gunluk/ma/macı/uk/ukluk/um/umca/untu/uşma/uş-/uk/uşukluk) ~ buz- (Özb., YUyg., Kzk., Kırg.) bŏz- (TatK., Bşk) buzmağ (Ker.) bozmağ (Tuz.) (*KrTS*, 101). [**BU**(>o, ŏ)**Z-**].

174 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 655. **sor-[** ‘Sual etmek’ = OT. ***sor-*** (DLT: *sor-* ‘soru sormak’; *sortur-* ‘soru sordurmak’; ***soruġ*** ‘sorma, soru, arama; kaybolan şey, aranan şey’; ***soruġçı*** ‘sorucu’) < ***sōr(a)-*** **TT.**: sor- (dur-/durma/gu/gula-/gulama /gulan /gulanış /gulanma /gusuz /ma /maca/u/ul-/ulma /um /umlu /umluluk /umsuz /umsuzca /umsuzluk /un /unlu/unsal/unsuz/uş-/uştur-/uşturma/uşturmacı/uşturmacılık/uşturucu) **An.ağl.**: ***sor-, somur-, soru-, soruş-*** (*DS. X*, 3665) ~ sōra- (Trkm.) sor- (Az.) sorağ ‘haber’; *soram* ‘acaba’; ***sorġı*** ‘soruşturma’; ***sorışmağ*** ‘hâl hatır sormak’ (Ker./*KrTS*, 311) sora- (TatK.) soru- (Uyg.) sorä- (Özb.) soruş- (Az.) sur- (Bşk., TatK.) hor- (Bşk.).

175 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 379. **kat-[** ‘Eklemek, ilâve etmek, karıştırmak’ =OT. ***ḳat-*** (DLT) ‘eklemek, ilâve etmek; karıştırmak’ **KB.**: ***ḳata*** ‘defa’, ***ḳatıġ, ḳatıġlan-, ḳatıġlık, ḳatıḳ, ḳatıl-, ḳatḳı*** ‘katı, haşın, kibir’ **TT.**: kat- (ık/ıkla-/ıklı/ıksız/ılım/ılma/ılış/ıl-/ımlık /ıntı /ışık /ışıklık/ışıksız/ışma/ışmaç/ış-/ıştırma/ıştır-) **An.ağl.**: ***ḳatıġ, ḳatığ, ḳatık*** (*DS. VIII*, 2682) Tü. > **Kürt.** *ḳatıġ, ḳatığ, ġatıḳ* (*DAO*, 258).

-up/-üp:

ȯlın*ùp (9/10)*, ḯsmlen*ṻp (12/4)*, başlay*ùp (14/14)*, var*ùp (14/19)*, ȯl*ùp (14/26)*, bulın*ùp (16/9)*, dön*ṻp (19/10)*, karış*ùp (20/24)*, kaÿnay*ùp (28/1)*, gel*ṻp (29/16)*, ḯd*ṻp (30/19)*, ḯlerüley*ṻp (33/10)*, könderil*ű́p (38/20)*, viril*ṻp (38/26)*, kaç*ùp*[176] *(41/19)*, gȍrmey*üp*de *(43/14)*, geç*ṻp (44/4)*, beğen*ṻp (49/25)*, ȧÿrıl*ùp (50/18)*, mohkemleşdir*ṻp* (54/13), göster*ṻp (54/21)*, ȧl*úp (57/27)*, çık*úp (59/22)*, hastelen*ű́p (63/21)*, kurıl*úp (67/27)*, ḯdil*ṻp (68/19)*, ė̈yley*ṻp (68/23)*, ȯlámay*up (77/12)*, soğudul*ùp*[177] *(79/19)*, tokun*úp (80/8)*, ḯsmlendir*ű́p (82/25)*, hiddetlen*ű́p (83/6)*, gid*ű́p (83/8)*, şenel*ṻp (83/29)*, gör*ű́p (84/9)*, çıkar*úp (86/27)*, yaz*úp (87/17)*, kal*ùp (87/19)*, geçir*ṻp (101/9)*, yen*ṻp (101/13)*, ḯtdir*ṻp (103/17)*, denil*ű́p (125/8)*, gönderil*ű́p (144/21)*, ȧvlay*ùp*[178] *(149/24)*

-ub/-üb:

ilerüley*ṳ̈b*[179] *(14/27)*, düş*ṳ̈b (26/17)*, yen*ṳ̈b (42/17)*, gid*ṳ̈b (79/23)*, bulın*ùb (125/6)*, ȯl*ùb (148/3)*, beğen*ṳ̈b (151/7)*, ḯd*ű́b (151/12)*

-ıp:

bulın*ȉp (115/12)*

---

176 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 357. **kaç-[** ‘Firar etmek’ =ET., OT. < **kaç- KB.: ḳaç-, ḳaç-ıt, kaç-ur- TT.**: kaç- (göç/ık/ıklık/ılmak/ımsamak/ımsar/ınılmaz/ınma/ın-/ıntı/ırılma/ırıl-/ırış/ırma/ır-/çırtma/ış/ışma/ış-/ma).

177 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 647. **soğu-[** ‘Isısını hızla veya yavaş yavaş yitirerek soğuk duruma gelmek’ = ET., OT. ***soġu-*** (DLT: *soġuk, soġukluk, soġun-* ‘üşümek’; *soġuş-* ‘soğumaya yüz tutmak’) ~ ***soġı-*** < ***soġı-*** AH.: ***sovı-*** IM: ***sovu-*** **Osm.**: ***soġu-, sovu-, sou-*** **TT.**: soğu- (k/kla-/lama/laş/laşma/laştır-/laştırma/luk/ma/t-/tma/tmaç/tucu/tul-/ulma/tuş/yuş) ~ soğu (Az.) sook (Kumd.) sovu- (Uyg.) soyu- (Az.) suvu- (Kzk.) sū (Kırg.) sova- (Trkm.) suın- (TatK.) såvu- (Özb.) sūk bol- (Kırg.) hıvın- (Bşk.) **S**(>h)**O**(>å, ı, u)**Ğ**(>v)**U**(>a, ı)-*N*- **SOO**[< *OĞU*]**K**, **SUI**[< *OĞU*]-*N*- **SŪ**[< *OĞU*]-.

178 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 43. **avla-[** ‘Bir avı diri veya ölü olarak ele geçirmek’ =ET.(Orh.) ***abla-***; OT. ***awla-*** (DLT) < ***āb+la-*** **TT.**: AVLA-(MA/N-) ~ ūla- (Kırg.) uwla- (KarT., KarL.) āvla- (Trkm.) = Moğ. ***abala-***; Hal. ***avla-*** [*av, avcı, avla-* için bk. T. Tekin, *Mak. I*, 356-357].

179 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 341. **ilerle-[** ‘Bulunduğu yerden daha ileriye gitmek’ < ****il+gerü(+le-)*** **TT.**: ilerle- (k/me/tme/t-/yici/yiş) ~ ilerle- (Trkm.) ilgerile- (Kzk., Kırg.) ilgärilä- (Özb.) ilgäri ket- (Özb.) ilgirili- (Uyg.) irälilä- (Az.) **İL**[G]**E**(>ä, i)**R**[İ]+**LE-**, **İLERİ [>İRELİ]** [-l-r-> -r-l- göçüşmesi].

-ınca/-ince:

var*ínca*ya *(14/21),* gel*ínce (16/14),* gel*inci*yedeğin (18/26), başlay*ínca (38/25),* i̇d*ínce (47/23),* i̇démey*ince (52/13),* var*ínce*ye *(52/23),* i̇dil*ínce (54/3),* gel*ínce*ye *(126/7)*

-ıncı:

var*íncı*ya *(10/17),* gel*inci*yedeği̇n *(18/26)*

-dığında/-diğinde:

gel*diğindè (13/5),* i̇t*diğindé (41/22),* kurtul*dığındà (69/7),* veril*di*ğindè *(91/6),* yen*di*ğindè *(154/8),* kazan*dı*ğındà *(104/23)*

-dıkda:

keçil*dik*dè *(10/16),* ȯl*dık*dà *(12/6),* çıkıl*dık*dà *(13/26),* gel*dik*dè *(21/28),* geçil*dik*dè *(32/20),* i̇lerüle*dik*dé *(33/5),* geç*dik*dè *(37/15),* ȯlın*dık*dà *(47/8),* i̇t*dik*dè *(98/1)*

-dükde:

düş*dükdè (77/22)*

-dıkdan/-dikden:

keç*dik*dén *(12/11),* ȧl*dık*dàn *(14/16),* var*dık*dàn *(15/9),* i̇lerüle*di̇k*dèn *(15/28),* i̇t*dik*dèn *(19/7),* yap*dık*dàn *(19/14),* gir*dik*dén *(20/15),* geç*dik*dèn *(21/10),* birleş*dik*dén *(22/27),* ȯl*dık*dàn *(23/19),* i̇t*dik*èèn *(44/7),* ȯlın*dık*dàn *(55/15),* ȫlma*dık*dan *(60/18),* ė̈yle*dik*den *(86/5),* kov*dık*dàn[180] *(108/8),* ė̇ğlen*dik*dèn *(123/4),* yapıl*dık*dàn *(124/7)*

-dıkça:

ȯld*íkça (99/23)*

---

[180] Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 441. **kov-[** '1. Sert veya küçük düşürücü sözlerle gitmesini sağlamak, savmak; 2. Bir yerden sürüp çıkarmak; 3. İşine son vermek' = OT. ***ḳow-*** (DLT) **TT.**: kov- (alama /lamaca/ala-/alanış/alanma/alan-/alayış/ul-/ulma/uluş/untu/uş) ~ kovmak (Trkm.) koğlimak (Uyg.) gov- (Az.) kuvuv (Kzk.) kuvmàk (Özb.) kuu (TatK.) kualaw (TatK.) kū (Kırg.) kıvıv (Bşk.) kıvalav (Bşk.) [**K**(<g)**O**(>u, ı)**V**(>ğ)-*mak, -limak, -aw/-ıv/-uv*] Eren (*TDES* 254): yok.

-dıkca/-dikce:

git*dík*ce *(18/20),* öld*íkca (43/18),* gel*dík*ce *(24/3),* ilerüle*dík*ce *(43/4)* keç*dík*ce *(90/17)*

-makle:

bulın*mák*le *(130/2)*

-magle/-megle:

anlaşıl*mág*le *(11/9),* it*még*le *(18/20),* öl*mág*le *(21/13),* gel*még*le *(30/8),* coş*mág*le[181] *(53/6),* bulın*mág*le *(100/24),* doldur*mág*le *(90/22),* ölın*mág*le *(48/19)* yetişdir*még*le *(73/12)*

-maksızın/-meksizin:

vár*mak*sızın *(32/11),* yapıl*maksızın (42/18),* öl*maksızın (54/7),* görül*meksizin (60/3),* ölín*maksızın (74/3)*

-mazdan:

ölín*mazdan* (43/26), ölín*mazdan* (44/5)

-kan/-ken:

mohrecì *ìken (13/12),* kesèr *ìkèn (13/19),* ùçàr *ìkèn*[182] *(26/16),* geçér *ìkén (19/29),* idèr *ìkèn (21/27),* itmekdè *ìkèn (43/24),* getirilìr *ìkèn (45/16),* bulınır *ìkèn (49/19),* hökmündé *ìkèn (50/8),* ölınır *ìkèn (51/28),* gidèr *ìkèn (52/12),* değìl *ìkén (54/1),* ölınmíş *ìkèn (54/9),* denilìr *ìkèn (55/13),* zaptındà *ìkèn (56/1),* Teodorúpolis ikén

---

181 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s.144. **coş-[** 'Coşmak' < ***cōş-*** (T. Tekin) ~ Trkm. ***cōş-***.

182 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 785. **uç-[**'1. (Kuş, kanatlı böcek vb. için) Hareketli kanatları yardımıyla havada düşmeden durmak, havada yol almak; 2. (uçak vb. için) Özel mekanizma ile yerden yükselmek, havada yol almak; 3. Gaz veya buhar durumuna geçmek; 4. Solarak yok olmak; 5. (şaka) Aşırılmak; 6. Rüzgâr veya başka bir itici güçle yerinden ayrılıp uzağa gitmek; 7. Yüksek yerden düşmek veya yuvarlanmak; 8. (mec.) Çok sevinmek; 9. Yok olmak, ortadan kaybolmak; 10. Belirmek; 11. Patlayıcı madde ile parçalanmak; 12. Uçar gibi dalgalanmak;13. Çok hızlı gitmek' = ET.,OT. ***uç-*** (*EUTS*; DLT) < ***uç-*** **TT.**: uç- (ak/aksavar/andaire/ankale/an top/ar/arı/arılık/ar kefal/ar beyi/ma/tuuçtu/ucu/uculuk/uk/uklaş-/uklaşma/ur/urma/urt-/urtma/urul-/ur-ulma/urum/uş/uş-/uşma) ~ uç- (Az., Kzk., Kırg., Trkm., Uyg.) uş- (Kzk.) us- (Karay) oç-/öç- (TatK.) os-/ös- (Bşk.) [**U**(>o)**Ç**(>s, ş)-].

(63/15), karyè *i̇kèn (65/11),* müstakìl *i̇kèn (69/5),* i̇tmişlèr *i̇kén (69/10),* èlindè *i̇kén (72/2),* mevcùd *i̇kèn (72/10),* i̇smlenmìş *i̇kén (82/23),* virmişlèr *i̇kén (83/7),* yerleşmekdelèr *i̇kèn (86/7),* göstermişlèr *i̇kén (86/11),* òlùr *i̇kén (86/28),* sıkıtıdà *i̇kèn (86/26),* buradà *i̇kén (89/15),* çalış*kàn (117/3),* gitmìş *i̇kén (124/7),* mahalindè *i̇kèn (127/13),* i̇tmìş *i̇kèn (132/16),* maamùr *i̇kèn (145/9)*

-r ....-mez:

èşidìr èşit*mèz*[183] *(86/27)*

4. Ek-Fiil

4.1. Görülen (Bilinen) Geçmiş Zaman (idi)

burasì *i̇dí (6/7),* böyùk *i̇dì (25/2),* tarihlì *i̇dí (33/28),* münkasìm *i̇dí (34/5),* àtidekilèr *i̇dí (34/15),* sancağındá *i̇dí (35/14),* vilayetindè *i̇dí (35/21),* bèr véchi àtì *i̇dí (35/22),* teşkìl i̇tmegdè *i̇dí (34/10),* àtidekilér *i̇dí (36/6),* mürekkèp *i̇dí (36/19),* mahalatdà *i̇dí (36/27),* teşkìl i̇tmekdè *i̇di*lér (36/11), vilayetlerindè *i̇dí (37/7),* şéhr *i̇dí*ki *(37/20),* tarafındà *i̇dí (37/22),* 14 *i̇dí (38/10),* merbùt *i̇dí (38/14),* sáire *i̇dí (39/27),* kıtasì *i̇dí (40/8),* sancağì *i̇dí (40/11),* mükemmél *i̇dí (42/21),* òvà *i̇dí (42/28),* vàr *i̇dí*ki *(44/16),* meharetlì *i̇di*lér *(44/23),* vàr *i̇dì (46/2),* Próhthus *i̇dí (46/21),* mahalí *i̇dí (50/28),* yerì *i̇dí (51/10),* sehirlerdèn *i̇dí (53/4),* yakınındà *i̇dí (55/10),* buralì *i̇dí (56/6),* şehirlerdèn *i̇dí (58/6),* şehìr *i̇dí (58/16),* maarùf *i̇dí (60/5),* Disè *i̇dí (66/27),* vatanì *i̇dí (67/10),* havì *i̇dí (69/2),* èhemmietlì *i̇di*lér *(71/16),* limàn *i̇dí (74/4),* merkezì *i̇dì (76/20),* Kónna *i̇dí (78/27),* şén *i̇dí (80/2),* Sínnada *i̇dí (81/10),* valilìk *i̇dí (81/13),* sahildè *i̇dí (82/26),* kávm *i̇dí*ki *(86/1),* tezyinatì *i̇dí (87/3),* hisarlì *i̇dí (87/12),* bulınmakdà i̇*dí (89/12),* yanında *i̇dí (90/20),* mezarì *i̇dì (98/20),* tabìr i̇mekdelér *i̇dí (100/21),* búralı *i̇di*lér *(105/17),* hócası *i̇dí (107/2),* maarùf *i̇di*lér *(107/25),* yerindè *i̇dí (110/12),* meşhùr *i̇dí (110/25),* buradá *i̇dí (113/20),* cihetindè *i̇dí (121/9),* münkasìm

183 Tuncer Gülensoy, *a.g.e.*, s. 350. **işit-[** 'İşitmek, duymak' ET (Uyg.) ***eşid-***, ***eşid-***, ***éşit-*** (*EUTS*, 77) ~ ***işid-***, ***işit-*** (s.99) ~ OT. ***işit-*** ~ ***éşit-*** (DLT) < ***éşit-*** **TT.**: işit- (me /memezlik /mezlik /sel /tirme/tir-) ~ eşit- (Az., Özb., Trkm., Kırg.) esit- (Kzk.) işit- (Bşk., TatK., Uyg.) [**E(~İ)Ş(**>s)**İT-]**.

*i̇di*lèr *(123/6)*, beldè *i̇dí (124/27)*, birì *i̇dí (125/17)*, Ȧnemúrion *i̇dí (137/12)*, ȧdà *i̇dí (138/2)*, bulunmakdà *i̇dí* ki *(144/11)*, aìd *i̇dí (151/8)*

4.2. Duyulan (Öğrenilen) Geçmiş Zaman (imiş)

vàr *i̇míş (37/18)*, tabì *i̇míş (37/22)*, meskùn *i̇míş (37/26)*, maarùf *i̇míş (86/22)*, şehirlerdèn *i̇míş (97/16)*, vàr *i̇míş*ki *(103/5)*, bulınìr *i̇míş (106/13)*, buralì *i̇míş (107/21)*, mevkidè *i̇míş (121/16)*, vasiyetnamesì *i̇míş (123/26)*, i̇barèt *i̇míş (147/19)*, teşkì̀l i̇tmekdé *i̇míş (147/23)*

4.3. Geniş Zaman (idir)

merbúd*dır (5/5)*, yók*dır (5/10)*, Mikrà Ȧsia*dır (5/12)*, vatanımız*dır (5/18)*, sereflí*dir (5/18)*, meşhúr*dır (5/19)*, *Ȧnatollídır (6/9)*, Ȧnatól*dır (6/11)*, bahtiyarlík*dır (6/13)*, vár*dır (6/16)*, şerèf değílmi*dir (6/29)*, néredе*dir (7/6)*, né*dir (7/6)*, i̇barét*dir (7/28)*, ėsér*dir (7/18)*, münderecatí*dır (7/29)*, tağí*dır (10/3)*, mugaír*dır*lar *(10/10)*, bulunmakdá*dır (10/20)*, bulınmakdá*dır*ki *(10/28)*, ȧşikâr*dır (11/16)*, musahadè ȯlınmakdá*dır*ki *(11/17)*, birleşmekdé*dir*lerki *(11/25)*, musahadè ȯlınmakdá*dır (13/24)*, tesmiè ȯlınmakdá*dır*lar *(12/17)*, tesmiè ȯlınmakdá*dır (14/8)*, yükselmekdédir *(12/19)*, kadàr*dır (10/25)*, ȧdalarí*dır (10/29)*, mütevecci̇h*dir*ler *(11/21)*, bìr değíl*dir (12/15)*, yüksékdir *(13/10)*, mevcúddır *(13/14)*, toğrí*dır (12/29)*, ȧteslí*dir (13/17)*, vár*dır*ki *(13/22)*, ȃz*dır (13/25)*, dahilindé*dir (15/2)*, şuubelerí*dir (15/5)*, teabìr ȯlınmakdá*dır*ki *(15/13)*, meşhúr*dır*ki *(15/15)*, müntehì ȯlmakdá*dır (16/12)*, teşkì̀l ȯlınmakdá*dır*lar *(16/15)*, dahíl*dir (16/20)*, ȧyák*dır (16/22)*, ȯvasí*dır (16/25)*, *meẏvesízdir (16/26)*, tág*dır*ki *(16/28)*, yüksekliğindé*dir (16/29)*, sulú*dır (17/7)*, meşhúr*dır (17/15)*, bulınmakdá*dır (17/10)*, suvarmakdá*dır (17/16)*, ı̇rmák*dır (17/17)*, raddesindé*dir (17/19)*, meşhúr*dır*lar *(18/3)*, ber vechi ȧtí*dir (18/7)*, soyú*dır (18/11)*, çaẏ*dır*ki *(19/3)*, ȧrasındá*dır (19/19)*, haízdir *(19/30)*, teşkì̀l i̇tmekdé*dir*ler *(20/3)*, zíkr ȯlınmakdá*dır (21/7)*, soğúk*dır (21/11)*, ėhemmietlí*dir (22/19)*, teabìr ȯlınmakdá*dır (23/1)*, karışmakdá*dır (23/8)*, birleşmekdé*dir (23/9)*, yanındá*dır (23/15)*, cereyàn i̇tmekdé*dir*ki *(24/2)*, hudıdí*dır (24/17)*, datlí*dır (25/8)*, geçmekdé*dir (25/12)*, duz*dir (25/16)*, sathındá*dır (25/18)*, bulaník*dır (25/22)*, gől*dir (25/27)*, tarafındá*dır (26/2)*, bulınmakdádırlar *(27/1)*, yüksekdé*dir (26/7)*, büyükliğindé*dir*

(26/11), müşkíl*dir (26/13)*, birí*dir (26/21)*, cihetlerindé*dir (27/6)*, 5*dir (27/14)*, yedí*dir (28/4)*, ůzerindé*dir (28/7)*, *mevcúddır (28/17)*, derecedé*dir (28/19)*, çók*dır (28/20)*, derecé*dir (28/23)*, çók*dır*ki *(28/24)*, sezádır *(29/3)*, sıcák*dır (29/9)*, tedavì ȯlmakdádırlar *(29/16)*, ȧlmakdá*dır (29/24)*, ȧğır ȯlmakdádırki *(31/8)*, ȧzím*dir (30/1)*, ėksiksíz*dir (30/15)*, mahél*dir (31/23)*, körféz*dir (32/10)*, ůfakcá*dır (32/12)*, karşusındá*dır (32/19)*, burnídırki *(33/15)*, ėsmekdé*dir*ler *(33/17)*, ȧtidekilér*dir (33/22)*, dökülmekdé*dir (33/27)*, tarafídır *(35/9)*, karyé*dir (37/21)*, gösterilmekdé*dir (40/16)*, ’İsküdár*dır (41/13)*, ėteğindé*dir (41/26)*, tezyinatí*dir (42/1)*, şéÿ*dir (42/2)*, süphesíz*dir (43/5)*, gerék*dir (43/17)*, ȧltındá*dır (44/14)*, maalúm*dır (44/26)*, 7incí*dir (45/5)*, Çámlıca*dır (46/12)*, güzél*dir (46/22)*, garyé*dir (46/26)*, Lívissa*dır (47/8)*, tabí*dir (47/18)*, Hartalimí*dir (47/19)*, mevkidé*dir (48/9)*, haricindé*dir (48/12)*, Hilí*dir (48/14)*, sancağí*dır*ki *(48/17)*, münkasím*dır (48/21)*, şéhr*dir (48/24)*, mahsús*dır (48/26)*, sáire*dir (49/1)*, kilométro*dır (49/7)*, 5incí*dir (50/11)*, Bağcecík*dir (50/12)*, 66*dır (50/11)*, ůzakdá*dır (50/17)*, peldé*dir (51/3)*, Yálova*dır (51/27)*, limàn*dır (52/22)*, ȧté*dir (52/26)*, İpék*dir (53/18)*, vilayetí*dir (53/25)*, maarúf*dır (54/18)*, mecbúr*dır*lar *(54/22)*, cihetindé*dir (55/25)*, mahsuldár*dır (56/8)*, aíd*dır (56/9)*, nahiesindé*dir (56/20)*, merkezí*dir (56/23)*, 64*dir (57/5)*, 43*dir (57/8)*, hisarlí*dır (57/18)*, garbindé*dir (57/23)*, ůzún*dır (58/16)*, kasabá*dır (58/23)*, meemúr*dır (58/26)*, beldé*dir (59/21)*, bulínmamakda*dır (60/20)*, mahalí*dir (62/16)*, karyelí*dir (62/18)*, ėteklerindé*dir (62/23)*, ’İnépoli*dir (62/26)*, Hristián*dır*lar *(63/3)*, tabí*dır*ler *(63/4)*, ůzák*dır (63/26)*, mürekkép*dir (63/29)*, ȯrthódoksos*dır (64/2)*, havídir *(64/14)*, münbít*dir (64/21)*, madenlerindé*dir (65/6)*, işlemekdé*dir (65/9)*, ’Ermení*dir (65/15)*, mısír*dır (65/16)*, ȧdéd*dir (66/10)*, ůzerinédir *(66/13)*, nufuslí*dır (66/25)*, cereyàn ìtmekdé*dır*ki *(66/30)*, malík*dir (67/12)*, ůzerinédirki *(67/23)*, merbút*dır (68/1)*, memleketí*dir (68/5)*, meşgúl*dır (68/10)*, vataní*dır (69/4)*, terekkidé*dir (69/15)*, yetişdirmekdé*dır*ler *(70/4)*, mestúr*dır (70/6)*, saát*dır (70/7)*, ilerüdé*dir (70/8)*, sancağí*dır (70/17)*, camí*dir (72/7)*, Brũsada*dır (72/8)*, medfún*dır (72/9)*, camisindé*dir (72/13)*, mülhák*dır (72/28)*, delíl*dir (73/10)*, meÿllí*dir (73/11)*, meşgúl*dır (73/12)*, kaymakamlık*dır (73/25)*, güzelcé*dir (74/1)*, mahdút*dır (74/2)*, zararsız*dır (74/6)*, gibí*dir (74/15)*, beldé*dır*ki *(74/30)*, tág*dır (75/4)*, 187*dir (75/5)*, merbúd*dır*ki *(75/16)*, meşgúl*dır*lar *(75/25)*, İzník*dir (76/25)*, táş*dır (79/17)*,

İçilmekdédir *(79/20)*, 40*dır (79/27)*, maarúf*dır*lar *(80/6)*, karyesí*dir (80/27)*, Táğ ardí*dır (80/20)*, yolındá*dır (81/27)*, Gimsánion*dır (82/4)*, meskűn*dir (82/16)*, rakí*dır (83/25)*, orthódoksos*dır*lar *(84/19)*, meşhúr*dır (84/24)*, merbú*dır (85/5)*, Ak denízdir *(85/)*, muhtelifedén*dir (85/25)*, Deizlídir *(85/21)*, mühím*dir (85/26)*, böyűk*dir (88/17)*, fahrietlerí*dir (88/23)*, söylenilmekdé*dir (89/4)*, kibí*dir (89/28)*, 15*dir (90/9)*, mahalindé*dir (90/12)*, 'Apóstolos*dır (91/17)*, Cinkâné*dir (91/23)*, 'İslám*dır (92/6)*, Yení nahié*dir (92/8)*, İkametkâhí*dır (93/3)*, mahél*dir*ki *(93/20)*, maalúm değíl*dir (93/27)*, merbúd*dır*lar *(94/17)*, 6,000*dır (95/4)*, Rúm*dır (95/5)*, eyí*dir (95/28)*, merbút*dır*lar *(96/10)*, yerindé*dir (96/10)*, şehirlerdén*dir (96/14)*, iticláp itmekdé*dir (97/4)*, sehirlerindén*dir (99/9)*, ikincí*dir (98/25)*, gösterilmekdé*dir* (99/21), Filadélfia*dır (99/23)*, 33incídir *(99/25)*, marúf*dır (100/3)*, tadàt itmekdé*dir (100/17)*, elzém*dir (101/28)*, Atala*dır (101/20)*, beldelerdén*dir (103/2)*, şehír*dir (103/20)*, muhtelifé*dir (104/4)*, karyesí*dir*ki *(104/9)*, vár *idír (107/5)*, şehrí*dir (108/3)*, evliadí*dır (108/16)*, yazılí*dır (108/18)*, şamíl*dir (109/16)*, vilayetlerí*dir (112/19)*, kazá*dır (114/5)*, 'Osmanlı*dır (114/10)*, ihracát olmakdá*dır* (114/27), müsbét*dir (115/8)*, mekári idarelerí*dir (115/16)*, görülmekdé*dir (115/18)*, ziansız*dır (116/7)*, burá*dır*ki *(117/7)*, Pisidía*dır (119/19)*, ikí*dir (120/4)*, üzeré*dir (124/2)*, 37incídir *(124/11)* mahallér*dir (124/16)*, namúná*dır (124/19)*, payırımsı*dır (124/20)*, hududındá*dır (127/2)*, Katolík*dir (127/17)*, münderíç*dir (127/20)*, maheldé*dir (129/6)*, tabí*dır*lerki *(129/25)*, minasibetlí*dir (130/3)*, cihetí*dir (128/31)*, yolundá*dır (131/10)*, yararlí*dır (131/14)*, sıcakcá*dır (131/26)*, mahsúd*dır (132/9)*, milimétro*dır (132/11)*, ovadá*dır (132/20)*, dolmakdá*dır (133/11)*, haráp*dır (133/19)*, 25dir *(135/7)*, tepelík*dir (135/11)*, sarkişindé*dir (135/18)*, köí*dir (136/4)*, maalúm*dır (138/18)*, idhalàt olmakdá*dır (139/1)*, bèr daím*dir (139/7)*, Trapezón*dır (139/25)*, limaní*dır (140/11)*, kalmá*dır (140/15)*, búrası*dır (141/1)*, fındík*dır (141/11)*, ihatà itmekdé*dir*ler *(141/24)*, maamúr*dır (142/22)*, sehír*dir (142/25)*, 51incídir *(142/28)*, şarkisindé*dir (143/15)*, tezyinatındán*dır (145/17)*, mitropolití*dir (145/25)* Rúm*dır*lar *(146/4)*, 'Aláçam*dır (146/21)*, nahiesí*dir (146/29)*, meraklí*dır (148/8)*, teşkìl itmekdé*dir (148/23)*, mahdúd*dır (148/30)*, Sevástia*dır (149/7)*, 14*dir (150/5)*, masús*dır (150/15)*, ismé*dir (152/1)*, tarìf itmekdé*dir*ler *(152/7)*, faidelí*dir (153/14)*, buralí*dır (152/26)*, Patrikhanesiní*ndir (153/23)*, 9*dır (154/29)*, 'Ermenilerín*dir*

(155/27), konák*dır (156/22),* Herék*dir (156/23)*, tütűn*dir (157/11)*, buğdáy*dır (158/1)*, şiddetlí*dir (158/9)*

4.4. Şart Kipi (ise)

vàr *ísè (6/30),* beyàn ȯlınmakdà *ísède (9/13),* gösterilmekdè *ísè*de *(13/9),* ìrmák *íséde (22/19),* değil *íséde (24/15),* mevcùd *íséde (26/25),* vàr *íséde (28/11),* zuhùr ìtmekdè *íséde (30/16),* mükemmèl *íséde (34/12),* sehirleri̇̀ ìsè *(35/14)*, yazılì *íséde (40/12),* 7 tepè *íséde (41/25),* yòk *íséde (52/9),* mevkisindè *íséde (76/6),* meşhùr *íséde (82/13),* ėkklisía *íséde (88/25),* karyè *íséde (127/27),* sahilindè ìséde *(133/10),* salìh değìl *íséde (134/1)*

III. BÖLÜM

Sonuç

Karamanlı adı Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde yaşamış Hıristiyan Ortodoks mezhebine mensup, Türkçe konuşan ve Grek alfabesiyle Türkçe yazan topluluğa verilmiş addır. Yıllarca Anadolu'nun pek çok yerlerinde yaşamış Türkçe konuşan Karamanlılar TBMM ve Yunanistan hükümeti arasında 1923 tarihinde imzalanan "Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol" anlaşması ile zorunlu olarak Yunanistan'a gönderilmişlerdir. Karamanlıların Grek alfabesiyle yazmış oldukları Türkçe yazı diline de Karamanlıca adı verilmiştir. Karamanlılar Anadolu'da oluşturmuş oldukları bu yazı sistemi ile kendilerine ait bir edebiyat meydana getirmişlerdir. 18. yüzyıldan başlayarak 20. yüzyıla kadar pek çok eserler kaleme almışlardır. Karamanlı edebiyatı metinleri daha çok dini içerikli metinler olmuşlardır. 19. yüzyıldan itibaren Karamanlı edebiyatına din dışı konularda girmeye başlamıştır. Bu dönemden itibaren Karamanlı edebiyatı çeşitlenmeye başlamış ve matematik, coğrafya, roman, gramer, sözlük, gazete, ve dergi gibi eserlerde ortaya çıkmaya başlamıştır. Karamanlı edebiyatının bir ürünü olan bu din dışı eserlerden biri de incelemiş olduğumuz Mikra Asia Kıtasının Tarihie Coğrafyası adlı eserdir. Bu eser İoannis İ. Kalfoglus tarafından hazırlanmış ve 1899 yılında

İstanbul'da basılmıştır. Eser Anadolu'nun tarihi coğrafyasını detaylı bir şekilde ele almaktadır. Bize o dönem Anadolu'sunun resmini çizmiş ve o dönemde Anadolu'da yaşamış olan halkların ve özellikle Karamanlıların yaşamış oldukları bölgeler hakkında detaylı bilgiler vermektedir.

Tez üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm dört başlık altında incelenmiştir. Bu bölümde Karamanlılar ile ilgili ilk bilgilere ne zaman rastlandığı, Karamanlı adlandırılmasının nereden geldiği ve bu konuda yapılmış çalışmalardan araştırmacıların görüşleri belirtilmiştir. Karamanlıların dil ve din uyuşmazlığından dolayı ortaya çıkan köken tartışmaları sonucu pek çok çalışmalar yapılmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda Karamanlıların kökenli konusunda varılan despitler eklenmiştir. Ayrıca bu bölümde Karamanlıların yaşamış olduğu bölgeler belirtilmiş, dil ve edebiyatları hakkında da bilgiler verilmiştir. Bu bölümde Grek harfli metinler üzerine yapılmış çalışmalara da yer verilmiş Karamanlıların tarihi, dili, edebiyatı hakkında yapılmış çalışmalar belirtilmiştir. Ayrıca incelemiş olduğumuz eser hakkında bilgiler verilmiştir. Birinci bölümün son başlığında çeviride kullandığımız trasnkripsiyon işaretleri oluşturulmuş ve eserde görülen Eski Yunanca gramerine ait tonlama ve nefes işaretleri hakkında bilgiler verilmiştir.

İkinci bölüm tezin asıl bölümü olan inceleme bölümüdür. Bu bölümde metinde bulunan fiiller tespit edilmiş kip bakımından, yapı bakımından, fiilimsiler ve ek fiiller olarak tespit edilip incelenmiştir. Ayrıca eserde bulunan fiillerin kökenleri Prof. Dr. Tuncer Gülensoy'un Türkiye Türkçesindeki Köken Bilgisi Sözlüğünden tespit edilip dipnot olarak eklenmiştir. Üçüncü ve son olan bölümümüzde çalışmamızda varılan sonuçlar değerlendirilmiş, eserin çevriyazısı eklenmiş ve metin içerisinden bir sözlük oluşturulmuştur.

Mikra Asia Kıtasının Tarihie Cağrafyası adlı eser Latin esaslı Türk alfabesine aktarılarak fiilleri kip bakımından, yapı bakımından, fiilimsiler ve ek fiiller başlıkları altında derlenmişlerdir. İncelemiş olduğumuz bu çalışmanın sonuçlarını şu şekilde sıralayabiliriz:

1. İncelenen metinde Türkçe sesleri karşılamak için Grek harfleri birebir kullanılmış, Grek harflerinin karşılayamadığı sesler için ise ya harf birleştirilerek bu

sesin karşılığı verilmeye çalışılmış ya da Grek alfabesinde bulunan harfler üzerine noktalama işaretleri konularak Türkçe karşılıkları verilmeye çalışılmıştır. Örneğin: "b" harfinin Grek alfabesinde bulunan "μπ" şekli dışında Grek alfabesinde bulunan "π" (pi) harfi üzerine nokta işareti konarak "b" (ṗ) harfi oluşturulmuştur. "c" harfini için de Grek alfabesinde bulunan δ (delta) ve ζ (zita) harfleri birleştirilerek "c" harfi karşılanmıştır. Ancak metin içerisinde Türkçe sesleri karşılayacak harfler oluşturulmuşsada bu seslerin kullanımı net bir biçimde görülmemektedir.

2. Metin içerisinde Grek alfabesinde bulunmayan bazı sessiz harfler üzerine nokta konarak oluşturulmuşlardır. Bu harfler "b=ṗ" "ş=σ̇" ve "g=κ̇" harfleridir. Ancak bu harflerin büyük harfle yazılışlarında bu noktalama işareti konulmamıştır. Örneğin "ş" harfi Grek alfabesinde "s" olan "σ" (sigma) harfinin üzerine nokta konarak "σ̇" şeklinde oluşturulmuştur. Ancak büyük harf kullanımında bu noktalama işareti kullanılmamış "S" ve "Ş" harfleri Grek alfabesindeki "Σ" (sigma) işareti ile gösterilmiştir.

3. Nokta işaretleri konarak oluşturulan harflerin metin içinde doğru ve düzenli bir şekilde kullanılmadığı görülür. Örneğin: "*kendi*" kelimesi metin içinde κ̇ενδι = gendi olarak "g" ile yazılmıştır. "şimdiki" kelimesini *σιμδικι* şeklinde hem "s" ile hemde *σ̇ιμδικι* şeklinde "ş" ile yazıldığı görülür. Düzenli bir alfabe sistemi kullanılmamıştır.

4. Metinde ünlü harflerde /a/ ve /e/ seslerinin ayırımı net bir şekilde görülsede /o/ ve /ö/, /u/ ve /ü/, /ı/ ve /i/ seslerin ayırımı düzenli bir şekilde görülmemektedir.

5. Metin içerisindeki ünsüz harflerde de /b/ ve /p/, /s/ ve /ş/, /g/ ve /ğ/ sesleri birbirlerinden net bir şekilde ayrılmamışlardır.

6. Metin içerisinde az sayıda olsa da Grekçe kelimeler ve cümlelerde geçmektedir. Örneğin: Οὐδὲν γλυκίων πατρίδος = Vatandan daha tatlı şey yoktur, Φεβρουάριος = Şubat, ἄζοτον = azot.

7. Metinde yer adlarının Türkçe yazılmış isimleri yanına Grekçe yazılışlarıda verilmiştir. Örneğin: Ἐdremit =Ἀδραμύττιον, Μαίανδρος = Menderis.

8. Eski Yunanca'nın yazım özelliklerinde bulunan vurgu işaretleri ve nefes işaretleride metinde görülmektedir.

9. Metinde iki adet şimdiki zaman eki tespit edilmiştir. Türkiye Türkçesinde bulunan /–yor/ eki dışında /-or/ ekide bulunmaktadır.

10. Yabancı sözcüklere ekler getirilerek de fiil oluşturulmuştur. Örneğin: Yunanca olan Stavros ismine, isimden fiil yapım eki olan /-la-/ eki getirilerek Stavroslamışlar fiili oluşturulmuştur.

11. İncelenen metinde Türkiye Türkçesinde yaygın olarak kullanılan et-, ol-, eyle- gibi yardımcı fiiller dışında metinde bul-, gel-, buyur-,ver-/vir-, getir-, al-, git, fiilleri getirilerek birleşik fiiller oluşturulduğu görülür. Ancak bu fiillerle oluşturulmuş birleşik fiil örnekleri et- ve ol- fiilleriyle kurulanlara göre daha azdır.

12. Metin içerisinde kurallı birleşik fiil olarak sadece yeterlik fiili görülmektedir.

13. Metinde /-up-/, /-üp-/ zarf-fiil ekleri /-ub-/, /-üb-/ olarakta görülmektedir.

14. Türkiye Türkçesinde bulunan "-ınca, -ince" zarf fiil eklerinin metinde "ıncı" olarak dar ünlülü şeklide görülmektedir.

15. Metinde –dıkça/-dikçe zarf-fiil eklerinin "-dıkca/-dikce" olarak kullanıldığı görülür. –dıkça şekli sadece bir örnekte görülmektedir.

16. Metinde -magle/-megle şeklinde bir zarf fiil eki de bulunmaktadır. Bu ek Osmanlı Türkçesinde sebep ve ulama zarf fiil eki olarak kullanılan -makla/-mekle zarf fiil ekidir. Türkiye Türkçesinde ise bu ek -diğinde halinde kullanılmaktadır. [184]

17. Metinde zarf fiil eki olarak –dıkda ekide bulunmaktadır. Bu ek Osmanlı Türkçesinde bulunan -dığında ekinin fonksiyonuna sahiptir. Metinde kullanılmış bu zarf-fiil ekinin Türkiye Türkçesinde kullanımı yoktur. Bu zarf-fiil eki metin içerisinde –dığı zaman, -dığında gibi zarf-fiilleri yerine kullanılmıştır. Metinde birde bu ek –dükde şeklinde tek bir örnekte görülmektedir.

[184] Tahsin Banguoğlu, *Türkçenin Grameri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011.

18. Türkiye Türkçesinde –madan zarf-fiil ekinin metinde –mazdan şeklinde kullanıldığı görülmektedir. Bu zarf-fiil eki kendinden sonra “evvel” kelimesini almıştır. Bu ek Eski Anadolu Türkçesinde “-mAzdIn öñ” şeklinde karşımıza çıkar.

19. Metinde –mak/-mek isim-fiil eki –maklık/-meklik şeklinde de görülmektedir.

METNİN ÇEVRİYAZISI

MİKRA ASİA

KITASININ

TARİHİE CAĞRAFİASI

MUHARRİRİ

« Ȧnatolȉ» gazétası muharrirlerindèn

İ.İ. KALFOGLUS

NASİRLERİ

ADELFİ MİSAİEDE

Mearȉf nazaréti celilesinȉn fȉ 23 Fevruários 1314 tarihlȕ vè 804

nómerolı ruhsatì ȉlè táp-ů-nèsr ȍlınmísdır.

DERİSAADETDE

ADELFİ MİSAİLİDE Matpaasındà tàb ȍlınmíşdır.

1899

DENİZLİDE MUKİM

MUTEBERANDAN

İLMPERVER VE HAŸRHAH

RİFATLU

MİHAİL EFENDİ DİBİLOGLU

CENAPLERİNİN

NAMI ALİLERİNE

BİR YADİGÂRİ MAHSUSE

OLMAK ÜZERE

TENMİK OLINIR

ADELFİ MİSAİLİDE

MUKADDEME

Memlekét ! Né güzèl kelimé ! Né ȧzìz sőz ! Né mübarèk logát. Héle memleketè muhabbét ! ịştè bundàn böyük fazilét, bundàn ụlũ meràm vè maksàt ȯlámaz. Hèr şéÿ bundàn merbúddır, hèr kès bunìn ịlè meelùf ȯlmalí˙ memleketè muhabbèt ȯlmázsa, vatàn ịçün hidmèt ịdilmèz ịsé, vatàn ȧrzulanmázsa, ịnsàn dünyadà yaşadığının maksatının bìr mühìm noktasını ịcrà ĭtmemiş ȯlúr. Bunìn ịçün Yonàn muharrirlerindèn birì «Οὐδὲν γλυκίων πατρίδος» yáni «vatandàn dahà datlì bìr şéÿ yókdır» demìş ịdí.

Bizlèr Ȧnatollíyız, vatanımízda Ȧnatòl yáni Mikrà Ȧsíadır. ˝İnsanın ĭlk ȯturdığì memlekèt, medenietìn ĕn ėvèl terekkì ịtdiğì ȯlkè, meşhùr vè cenkâvèr milletlerì yetişdirèn tobràk, Hristianlığın ĭlk vàz ȯlındığì mahèl, hèr tarafì denizlèr, güzèl vè manzaralì mevkilèr vè latìf sulàr ịlè mücehhèz nìm cezirè Mikrà Ȧsía, ịştè bù kıtà bizìm vatanımízdır. ȮEcnebilèr ịndindè sereflídir, ȧsári ȧtikalarì ịçün maarùf vè meşhúrdır˙ ĕn böyük ȧlimlerì ĕn ụlũ ȧzizlerì, ȯrthódoksos Ȧnatolikì ȮEkklisíamızın ĕn dirayetlì Patéreslerini, ėskì zemanın böyűk ceneralларını, şairlerinì, doktorlarını, müverrihlerinì, bázı hökümdarlarì, huleşà ĕn maarùf vè namdàr kimselerì ịştè bù Ȧnatòl yetişdirdí. Dünyanın ĭlk muharebelerì buradà ȯldí, ĭlm buradàn tağıldí, medenietìn menbái burasì ịdí, İkumenikè Sínodilerin ĕkserisi buradà kurıldì, Hristianlìk Ȧnatól vè Ȯekklisíaları vasıtasì ịlè cihanà tağıldí, ȧzizlerimizìn ĕn çoğì Ȧnatollídır vè Ȧsíanın ĕn latíf, pèk münbìt, çòk güzèl ĕn sirìn maheli Ȧnatóldır.

Bilèn ịçün böÿlè bìr vatanın ėvladì tesmiè ȯlınmàk ĕn böyük bahtiyarlíkdır. Bilèn ịçün déyorum cűnki bázılarımız vatanımızın né ȯldığını bílmeyerek Ȧnatollíyım demeyè hicàp ịdíorlar ! Bìr dereceyè kadàr pélki haklarì várdır, lákin meràk ịtselérde Ȧnatolìn ėvélce vè şímdi né ịduğinì ȫğrenerèk bíla hicàb cevàb virselér ă̈ÿruca bìr şerèf kazanırlár. ˝Omiros, ʿİródotos, Ȧmásialı Strávon, Bérgamalı Galinós, ȮİzmirlìVíon, Klazomenelì feÿlosòf Ȧnaksagóras vè Víon, Tíanalı Ȧpollónios, Sinoplì feÿlosòf Diogénis Káiserieli Mégas Vasílios, Ȧréthas, Ȧrethẽos vè Grigórios Theológos, Grigórios Níssis, müverrìh Pafsanías, míri kelàm ȮİulianósKónialı Ȧmfilóhios Tarsuslì Pavlos Ȧpóstolos, Karà denìz ˝Ereğlisinden ʿİródotos, Gemliklì Thiraménis, Ȧfiòn Karà Hisarlí Sópatros, Ȯerdeklì Gelásios, Pisidíalı

feÿlosòf Themístios, ’İoánnis Hrisóstomos, ’İoánnis Damaskinòs vè dahà niçè bù kadàr binlèr ilè meşhùr kímselerin hemsehrisì òlmàk bizìm içùn şerèf değílmidir;

Lákin bízde bìr kabohàt vàr ìsè, ŏda vatanımızın, kıÿmetlì memleketimizìn tarihinì bílmediğimizdir, tahà mühimíde öğrénmediğimizdir. Hócalarımız mekteblerdè Ànatolìn cağrafíasını tearìf ìtmezlér, bìr Ànatollì şayìrd Çinìn, Hindistanın, Àmérikanın, Skóçianın tağlarını tebelerinì, ırmaklarını Páter ímõn gibì bilír, lákin Kızìl ırmàk néredédir; ’İzmìr nédir; deyè suàl òlınsà şaşırìr kalír. Çòk kimselerimìz ècnebì hökümetlerìn tarihlerinì òkúruz, mütalaà ìdériz, öğrenírìz, bilíriz˙ lákin sayesindè yasadığımız Saltanáti senienìn tarihinì bilméyiz. Taríhi òsmaniyì öğrénmemisiz, kéza Ànatolımızın tarihì èveldèn berù nedèn ìbarétdir; Haberimìz yókdır. Haÿflàr òlsín!

Bunlarì bildiğimizdèn vatanà yáni ùmùm Ànatollılarà àcizanè bìr hidmèt ìtmèk üzerè, ’íşbu èserì kalemè àldím. Kalemè àldìm déyor ìsém, şordàn burdàn dermè düşürmè şeÿlèr kóÿmadım. Háÿlı zemandàn berù mütelaái mahsusè ilè vè hususì bìr meràk ìlè hèr dürlü èserlerè muhtelìf tarìh kitaplarınà müracaàt ìderèk ìcmàl ìtdiğìm, mühìm bìr èsérdir.

Bilmémki çalışdímmı; hevayà kürékmi çekdím; òkuyanlàr ànlasınlár.

’Eserimín mükemmèl òlmasì ìçùn hèr dürlü logatnameleri, tarìh kitablarını, yenì cağrafíaları, Ànatòl kıtalarì ìçùn parçà parçà risalè vè gazétalarda yazılì òlanlarì, káffeten mütalaayà àldìm, hulesà bìr seneyè karìb bìr zemandàn berü yazaràk bozaràk, şoraràk vè öğrenerèk, giceyì gündüzé kataràk ìlavè ve tenzìl ìderèk, meÿdanà getürdím.

’Acapa münderecatì nedèn ìbarétdir.

Bunà cevàb virecèk òlàn zàt, kitabìn münderecatídır˙ maksatımìz kurì kurıyà Ànatolìn cağrafíasını yazmàk ŏlmadığından, hèr kıtayà, hèr şehirè àìd tarihleri dahì zeìl yáhod şérh òlaràk ìlavè ìtmekdéyiz. Bunìn ìlè berabèr Ànatolìn hudutì vè denizleri, tağlàr, ırmaklàr, òrmanlàr, òvalàr, limanlàr, burunlàr, körfezlèr, tepelér, èskì vè yenì şehirlér, nahielèr, karyelèr, hulesà hèr şéÿ. Ziraàt nebadàt, ìdaréi mülkiè vè mezhebiè, faidelì statistiklér. Taksimáti èveliè, Rómalılar zemanındà suréti ìdaré, Vizantinlèr àsrindè taksimatì vè şimdikì vilayetlèr, mutesarrıflıklàr vè kaÿmakamlıklár.

Nihayèt hèr ȯkuyanìn memnùn kalmasì i̇çün hèr dürlü maalumàt konulmíşdır.

Bizdèn gaÿrèt, Ȧnatollılardàn himmét.

Ȧlmalì ȯkumalì takdìr i̇tmelí.

Şù kadarcıklarì mukaddemè nevindèn kâfì ăd i̇derèk, Ȧnatollılarımızìn ĭşbu ėserì kabulè şayàn buyuracaklarınà ümidvárım.

Ȅğerde hahìs gösterildiği görülür i̇sè şübhè ȯlmasunki, ȕmumì memnùn i̇tmèk i̇çün, şimdilìk yazmakdà ȯldığım MİKRA ASİANIN MUFASSAL TARİHİ nàm kitabında tabınà cesarèt i̇decéğim.

Ȍlabilírki bílmediğimiz sehviàt vè yanlışlıklàr ȯlmíşdır. Bunìn i̇çün ȧlimlerìn i̇nsàf i̇lè teftiş i̇tmelerinì ricà i̇derèk hátmi kelàm i̇dérim.

Stambúl 15 Mártios 1899

Ȧnatolì gazétası muharrirlerindèn

’İoánnis İ. Kálfoglus.

MİKRA ASİA

KITASININ

TARİHİE CAĞRAFİASI

KISMI EVVEL

BİRİNCİ BAB

Hudúdi Cağrafié.

Cihanì teşkìl ìdèn bèş cesìm kıtalardàn (῾İpiri) birì òlàn ᾽Asía nın, şimalì garbisindekì nìm cezirè (herrósinos) rúmca Mikrà ᾽Asía, ᾽Elásson ᾽Asía, Rómalılarca Asia Minor vè tűrkce ᾽Asiái suğrà teabìr òlınùp, 5400 miriámetrodan ìbarétdir. Hudúti cağrafiesì hèr né kadàr meşhùr cağrafía muallimlerì tarafındàn, muhtelìf suretdè beyàn òlınmakdà ìséde, sòn tahsisatà nazáren, şimálen Karà denìz (Efḱsinos Póntos), gárben vè cunúpen ᾽Ak denìz (Báhri sefîd = Mesógios thálassa) vè şárken Fıràt ırmağınìn (Effrátis) sahilì ìlè Suría vilayetinì Çukùr òvà (Kilikía) vè Kappadokíadan tefrìk ìdèn ᾽Amanòs (᾽Almà tàğ) tağídır.

Mikrà ᾽Asíanın sahillerì bìr takım körfezlèr vè burunlàr ìlè muhàt òldığındàn, híç bìr mahaldè dűz sahilè tesaddűf òlınámaz. Trapezondàn Kavaklarà òlàn sahìl boyundà müteaddìd çıkmaların ĕn mühimì Sinòp şehrinìn bulındığì mahéldir˙ cunùp tarafdà ìsè ᾽İskenderùn vè ᾽Attália körfezlerì, şimàl cihetdekì çıkmalarà nispéten, mubaín vè mugaírdırlar. Kéza gárb sahildè müteşekűl bulınmìş òlàn körfezlèr vasıtasì ìlè sahildè híç bìr véch ìlè hátti ìstikamèt tutılámaz,

Kavaklardàn, Kadíköÿ burnınà kadàr bìr dereceyè kadàr düz ìséde, bundàn sónra ’İzmìd (Nikomídia) vè ’İznìk (Níkea) körfezlerì, bádehu Çanàk kalè (Kalâi Sultaniedèn) keçildikdè Kùm kalè (Sígion ắkron) burnundàn Mékriye (Mákri) varíncıya değìn ’Edremìd, ’İzmìr, Kùş ȧdasì körfezlerì, Kávo, Samsùn (Mikáli) burnì, Mandalía (’İassòs) körfezì Budrùm körfezì vè Kérami (Kéramos) burnì ìlè Mermerìs körfezì bulınmakdádır.

Şù haldè Papã Burnundàn (Lektòn ắkron) Kızìl ırmağìn ĭlk bunarlarınà kadàr ȯlàn mesafè 1070 vè Sinopdàn Kilikíanın Zafrã (Zefírion) burnunà kadàr ėnlilìk 625 kilométro hisàp ȯlındığì haldè, ȕmùm mesaféi sathiè, tahmínan Fránsanınki kadárdır.

Şimàl sahilindè híç bìr ȧdà bulúnmadığı haldè, cunùp sahilindè Kíprız ȧdasì vè gárp sahilindè ìrilì ȕfaklì bìr çòk ȧdalàr bulınmakdádırki ĕn mühimlerì Ródos, Sisàm, Sakìz, Mítillü vè Boğcà ȧdà (Ténedos) ȧdalarídır.

’Eskì Yonanlàr Mikrà Ȧsíanın şéhr vè beldelerinìn bulındıklarì mahallerìn tafsılatlì beyàn vè tasrihì ìçűn, Kızìl ’Irmağìn berü tarafındakì kıtayà Káto Ȧsía vè ȯtè tarafındakì mahalatà Ȧno Ȧsía ìsmlerinì virmişlèr ìdì˙ Rómalılar ìsè Taṽros (Bugà) tağını ėsàs tutaràk, mezgür tağìn ìhatà ėÿlediğì mahallerí «hõre ėntòs toũ Taṽrou» yáhod Ȧsía tesmiè ìtmişlèr, lákin mezgür mahallerìn ȕmumunà laiklì bìr ĭsm virílmemiş ȯldığì Hristosdàn 500 senè sónra ȧnlaşılmágle Mikrà Ȧsía ìsmì virilmíşdir.

İKİNCİ BAB

Tağlár, tepelér, ȯvalár.

Ȕmùm Ȧsía kıtasì ȕmumiétle mürtefì tağlàr ìlè ìhatà ȯlınmìş ȯldığì cihétle, Mikrà Ȧsíanında hèr haldè ȧnìn gibì bù misüllü tağlàr ìlè mahdùd vè memlü ȯlacağì ȧşikârdır. Hèr hánki tarafà ắtfi nazàr ȯlınsà hèr dürlű cesìm tağlàr vè tepelèr müsahadè ȯlınmakdádırki, meşhùr seyahlarìn vè cağrafía muallimlerinìn nazári dikkatinì célp ìtmíşdir. Bù tağlàr ìsè, teftişáti fennieyè körè şimáli şárk cihetindèn cunubì gárp (VA-ND) tarafınà vè şimalì gárp tarafındàn cunubì şárk cihetinè (VD-NA) mütevecchdirler.

Mikrà Ἀsía̓nın şimalì şárk cihetindè òlàn Kürdistàn èyaletinìn ènkinlì yücelì tağlarì gárp tarafdà bázı tağlàr ìlè birleşmekdédirlerki, bù tağlarìn mecmuasì, òradàn yáni şimalì şarkdàn, cunubì garbà toğrì mütevecci̓h òlurlàr vè bìr ùmumì ĭ̓sm ìlè Ἀnti̓tavros tesmiè òlınırlár.

Bù siranìn Kürdistandakì ĭ̓lk başì Hınzìr tàğ ìsmlenüp 5000 (yáhod 6000) àyàk yüksekliği̇̀ havì òldığì haldè Kürdistanìn Karapèl tağì ìlè birleşìr vè òradàn başlayaràk, cunupà toğrì mütevecci̓h òldıkdà dürlũ̈ ìsmlèr àlaràk, bázı defáda cereyàn ìdèn ìrmàk vè çaÿlarìn sularındàn yüksekliğinì gaÿ̆p ìderèk Báhri sefi̓d denizì sahilinè kadàr müntehì òlúr. Bù siranìn bìr kolì Karà denìz sahilì boyunì tutdığì haldè Trapezòn vilayetinì keçdikdén sónra Kastamonì vilayetinè vè ’İzmìd sancağınà girerèk, Çanàk kalesì civarındakì Kàz tağındà (ˇİdi) müntehì òlúr. Bù koldà dahì yükseklìk bìr siyakdà ŏlmadığı gibì, ìsmlèr dahì bìr değ́ildir˙ mésela Kürdistandàn Canìk sancağınà kadàr mümtéd òlàn tağlàr bìr ĭ̓sm ìlè Parvádris (Yıldìz dàğ) vè Kavkàs tağlarınà toğrì gidèn sirà ìsè Moshikà ŏri (Palihòr tàğ) tesmiè òlınmakdádırlar. Zi̓kr òlınàn siralardàn madà Mikrà Ἀsía̓nın cunùp èyaletlerindè bázı tağlàr yükselmekdédirki bunìn mecmuinè bìr ĭ̓sm ìlè Taṽros (Buğà tağì) ([185]) denilí̇or. Bù sirà ’İskenderùn körfezinìn ìçerüsindè òlàn Ἀlmà tağdàn (Ἀmanòs) başlayaràk Ródos vè ’İstánköÿ àdalarì karşusındakì sahillerdè müntehì òlúr.

Taví̇rosın ĕn yüksèk tepellerì (yerìn sathındàn) 8,000-10,000 àyàk yüksèk òldığì haldè, cunùp èteklerì héman Báhri sefidìn tağlalarındàn hèr daìm ìslanír. Bù tağìn sirasındà dahì, mahallerinè görè hèr bìr yüksekliğè èhalí̇i mahaliè tarafındàn birèr ĭ̓sm virilmíşdir.

Yékân yekân Mikrà Ἀsía̓nın tağlarını yazmàk lâzìm geldiğindè, ĕn mühimlerì òlaràk àtidekilerì zi̓kr ìdecéğiz.

1. Ἐrciyàs tağì (= Ἀrgẽon ŏros)˙ cunubì Kappadokía̓da hèr daìm ûzerì karlì Mikrà Ἀsía̓nın ĕn cesìm tağídır. Yüksekliği̇̀ seyahí̇ni meşhurè tarafınààn 12,000 àyàk ìlè 13,863 àyàk òrtasındà gösterilmekdè ìsède, şòn keşfiyatà görè, denizìn sathındàn 13,000 àyàk yüksékdir. Bundàn ìkì bìn senè èvelisì mezgür tàğ bír àtèş fesàn merkezinìn mohrecì ìkèn, şímdi bù haldè òldığınà daír híç bìr ìmarè görűlmeyor.

[185] Béÿnel nàs hèr násıl ìsè Bulgàr tağì denilí̇or ìséde, ìstimalatdà sehviàt òldığì kolaÿcà ànlaşılúr. Cűnki Taṽros rúmcada Buğà manasınà òldığındàn Buğà tağì denilmesì toğrídır.

Hakíkaten ėvelisì ŏ haldè òldığınà daìr çòk ìmarelèr mevcúddır˙ meşhùr cağrafía muharrirì Strávon (12incì kitàp 538) bù dağdàn báhs ìtdiğì sıradà déyorki «Bìr çòk stádionlık mahaldè àtèş kuyularì òldığındàn tağìn ètrafí àteslídir.... vè yerdèn çòk defà àteşlèr çıkár.... bináen àléÿh ŏ mahallerì bilenlèr òdùn kesèr ìkèn dikkatlicà tavranırlár.... çókları ìsè bílmeyerek tehlikeyè düşerlér, báhusus haÿvanlàr görünmèz àtèş kuyularì ìçinè gárk òlurlár» Bundàn madà dahà başkà ìsbatlárda várdırki, şimdikì Madèn tàğ vè Ůlù bunàr vè Káiserie hevalisindè lávalar ìmarelerì vè àtéş fesàn numunelerì musahadè òlınmakdádır. ˀErciyàs tağınìn ůzerinè çıkanlàr pèk ăzdır˙ Strávonın yazdığınà görè ůzerinè çıkıldıkdà ’İskenderùn körfezì vè Karà denìz görülůr ìmíş. Mikrà ˀAsía èhalisì bù dağìn heÿbetinè haÿràn kalaràk. heÿbetlì ìllàh zannì ìlé secdà ìtdiklerì gibì, heÿkelinì yaparlàr vè ìsminè yemìn ìderlèr ìmíş (Máksimos Tírios, 2incì kitàp 2incì báb). Bù tağìn mukáddema àtèş fisàn òldığì kabùl òlındığì takdirdè, Kũla civarındà bulınàn vè ĕl yévm sounmìş bìr haldè bulınàn 40 kadàr tannurlàr ìlè minasibetì òldığì ànlaşılíorki, bìr vákt òrasída àteşfesàn halindè òldığındàn civàr mahèl yanmìş vè Kolói ĺ Katakekavméni ìsminì àlmìş ìdí.

Káiserie ìlè Sivàz àrasındakì sirà Seldìs tàğ tesmiè òlınmakdádır, bunìn kollarì ìsè ˀAlà tàğ (Kastamonì vilayetindè) vè Kírk tàğdır (ĕn yüksèk tepesì 17000 àyàk hisàp òlıníor). Caník sancağındà Nepièn tàğ, Samsùn civarındà Karà Kavùk (Mélas kõnos) vè Líthros (Karà tàğ) ˝Oflimos (Hacĩ tàğ).

Taṽros (Buğà tağì) ăn àsìl Likía yáni şimdikì Mékri sancağındàn ˝Ak tàğ ìsmì ìlè başlayùp şimalà toğrì mütevecciìh òlùr vè buradà Papã tàğ (Kádmos) ìsminì àldıkdàn sónra bìr káç kolà taksìm òlúr. ˝Ak tağìn bìr kolì, Yedì purnì tàğ ìsmlenůp, şarkà toğrì gelìr vè ˀAlmalì (=yáhod Véi) tàğ, Susùz tàğ ìsmlerì ìlè Telmissosà kadàr varùp, buradà Mégas ˀAléksandrosın kůç hàl ìlè zápt ìtdiğì mühìm geçidì teşkìl ìdér. Pisidíaya varíncaya kadàr bù tepelèr ůmumiétle Despoÿràz táğ tesmiè òlıníorları Báde, Vaúlo tàğ ìsminì àldıkdàn sónra Kónia òvasının şimalınà toğrì gelìr vè òradàn ìtibáren heÿbetlì vè ůçurumlì bìr heÿyèt késp ìderèk denizè toğrì yaklasìr vè buradà ĕn yüksèk tepesì Gȍk tàğ (˝Andriklos) òlùp, heÿbetì ìçůn haÿretì mucìp òldığì haldè, Silifkeyè kadàr ìlerüleyůb Tekè tağì teşkìl ìdèr vè şimalındà Güÿlèk poğàz (Kílikie pĩle) nàm keçiddèn sónra temdidè devàm bírle bìr takìm karışık kollàr ìlè Küçůk Piràt vè Böyůk Piràt siralarì ìlè Maràş sancağınà kadàr girér.

Keşìş tàğ (ʺOlimpos) 1500 ȧyàk yüksekliğindè ȯlùp Brũsa vilayetì dahilindédir. Bù tàğ dahì, ő civardakì tağlarìn merkezì ȃd ȯlınabilìr, cűnki gárp tarafdakì ʺİdi (Kàz tàğ) bunìn kolì ȯldığì gibì, cunùb tarafdakì Tumancì tàğ vè ʾElmà tàğ, şuubelerídir˙ cunùp kollarì Gediz (ʺErmos) ırmağınìn sahilì boyúnca temdìd ìderèk Kúlada müntehì ȯldığì gibì, díker bìr kolída şárk tarafà mümtèd ȯlarák ʾAk tàğ ìsmì ìlè ʾAnkaraya kadàr vardıkdàn sónra, Kızìl ırmağà bìr ìkì maheldè geçìd virerèk ʾAmásia tağlarì ìlè birleşír.

Keşìş tağınìn bìr kolída Muràt tàğ (Díndimon)dır. ʾEdremìd körfezindèn Marmarã denizine kadàr mümtèd ȯlàn tàğ Kàz tàğ (ʺİdi) teabìr ȯlınmakdádırki, ėskì Yonàn müverrihlerindèn malùm ȯlùp, böğründè bulınàn bìr mağarà ìçün dahì meşhúrdırki, ėskì Yonàn masallarínca, ʺİra, ʾAthinã vè ʾAfrodíti közellikleri ìçün münazaà ìtdiklerindè, Tría (Tórova) hökümdarì Príamosun ȯğlĩ Páris huzurundà bù mağaradà muhakemè ȯlaràk, ʾAfrodíti bù ìttiayì kazanmìş vè Tría muharebesinè bundàn tolayì sebèb verilmíşdir. Bunìn kollarí Kapù tàğ vè Katırlì táğdır.

2. Sípilos. ʾİzmìr körfezinìn sàğ sahilindè mukáddema ȧteşfesanlardán husulè gelmìş bìr táğdır. Bunìn sárk taràf kolì tá Máğnisaya vè simálen Yamanlàr tàğ ìsmì ìlè Gedìz çainà kadàr temdìd ìdér.

6. Tmõlos (Bùz tàğ), Sàrt (Sárdis) nàm küçük karyenìn ȯvasındàn başlayaràk Gedìz çáÿ (ʺErmos) sahilì boyúnca ìlerülediḳdèn sónra denizè müntehì ȯlùr vè Kızìl táğ (Págos) namì ìlè bìr tağìn karşusındà bulınír.

7. Mesogìs (Kestenè táğ), Çapanlì karyesindèn (Kelenè) başlayaràk denizè kadàr ìmtidàd vè ȯradà Mikáli (Kávo Samsùn) burnınì teşkìl ìdér˙ bunìn kollarì Cumaà tàğ (Paktíis) vè Príon vè Thóraksdır.

8. Látmos (Bès parmák táğ) ȕfacık tepelerdèn mürekkèp bìr tàğ ȯlùp, tepesindekì ėhràm nevindè ȯlàn 5 yığıntıdàn bù ìsmì ȧlmíşdır.

6. Mímas (ʾİkì kardás). Bìr birinè benzèr ìkì táğdır˙ ʾİzmìr körfezinìn cunùp cenahındà bulınùp, Karà burnunì teşkìl ìderlér. Lithrì (ʾErithrè) karyesindén cunubà toğrì ȯlàn suubè vé sirà dahì Káraka (Koríkion ŏros) burnunà müntehì ȯlmakdádır.

10. Kádmos (Papõ táğ). ʾOvalarà vè yaÿlalarà gelínce, bunlàr hèr bìr cesìm ve yüksèk tağların ȧrasındà teşkìl ȯlınmakdádırlar.

1 Taṽros tağınìn teşkı̀l ı̇tdiğı̀ ȯvà, yumurtà şeklindè ȯlùp, Kónia vilayetı̀ dahilindè bulınàn ″Ereğliden başlayaràk ″Eskı̀ şehirè (Dorı́leon) kadàr ı̇mtidàr ı̇dér, şárk tatarfà ı̇sè, Déneyi ȯvasì (Tianı́tis) vè Bozùk ȯvanìn bı̇r kısmì (Morimini̇̀) vè ″Afiòn Karà Hisarì hevalisı̀ tekmı̀l bù ȯvayà dahı́ldir. Kóniada yükseklı̀k, 3650 ȧyàk, ″Ak seraÿdà (″Arhelaı̇̀s) 4216, ″Afiòn Karà Hisarındà 2764, Karamandà 3700, ″Eréğlide (Kivı́stra) 3194, ȧyákdır. ″Ovanìn cunùp hududì Bulgár tağì, gárp hudutì Karamandàn Kóniaya kadàr ı̇mtidàd ı̇dèn Sultán tağì vè şárk tarafì Tùz kölı̀ (Tátta) vè Haÿmanà ȯvasídır. Mezgür ȯvanìn çòk maheli̇̀ vè meÿvesı́zdir. ″En yüksèk tağì Kónianın cunubı̀ şarkisindè bulınàn Kará táğdırki, denizı̀n sathındàn 7696 ȧyàk vè ȯvanìn sathındàn 4000 ȧyàk yüksekliğindédir.

2 ″Erciyàz yaÿlasì yáhod ȯvasí. Mukáddema zı́kr ı̇tdiğimı̀z ȯvadàn, Tùz kölinı̀n şárk tarafındakı̀ Kocá táğ vè Hasán táğ ı̇lè tefrı̀k ȯlınír. ″Ovanìn ȯrtasıntà Kará Sũ (Mélas) ceryàn ı̇dér. Yüksekliğı̀ 3800 ȧyàk raddesindè tahmı̀n ȯlıníor. Şimalı̀ şarkisindè Sağrı̃ táğ sirasì várdır. ″Evélce vásf ȯlınàn ȯvayà nisbéten mahsuldàr vè sulúdır.

3 Kızìl ırmağìn yokarì taraflarındà teşkı̀l ȯlınàn ȯvá, Sivàs vilayetindé vè Canı̀k sancağì cunubindè bulınmakdádır. Yüksekliğı̀ ȯvanín şárk hudutındà Palás karyesı̀ civarındà 3652, Sivàz taraflarındà 3640 vè ȕmumiétle 3500 ȧyákdır. ″Ovanìn hér tarafınì Kızìl ırmàk vè buná tökülén küçük ırmàk vè böyük çaÿlàr suvarırlár.

4 Bozùk ȯvá, meşhúrdır. Cunubı̀ sarkisı̀ ı̇lè, şimáli garbisı̀ cihetlerinı̀ Delicè ırmák suvarmakdádır. Gárb vè şimàl hudutì Kızìl ırmákdır. Cunubı̀ gárp hududındà ″Alà tàğ vàr vè ȯvanìn yüksekliğı̀ 4500 ı̇lè 3500 ȧyàk raddesindédir.

5 Malátia ȯvasí. Fıràt ırmağının bázı kollarí, Seÿhùn (Sárros), Cihàn (Pı́ramos) vé Kermèl sũ (Karmálas) buradán geçerlér. Yüksekliğı̀ 5,000-6,000 ȧyákdır.

Hulesà Mikrà ″Ası́ada pèk çòk ȯvalàr vè yaÿlalàr, bulınmakdádırki, ėnkinlı̀ yüksekli̇̀ háttı ėvsatì teayı̀n ȯlınmàk lazım gelsè, 2280 ȧyàk yüklseklı̀k bulınacákdır.

ÜÇÜNCİ BAB

’Irmaklár.

Mikrà Ἀsía̓nın bì̀l ὐmùm ìrmaklarì tarí̓hce meşhúrdırlar· sularì derì̀n ő̓lmadığından ü̓zerlerindè sefinelér ìşleddirilémediği gibì̀ bunarlarì ì̇lè minsebleri̓ ȧrasındà görülèn cesì̀m yükseklì̀k farkındàn tolayì mühì̀m ȧmeliatá ì̇stimàl ȯlınámayorlar· ḗn mühimleri̓ ber véchi ȧtí̓dir.

1 Sakária ırmağí (Saggários) bù ırmağín kaÿnadığí bunàr ì̇kì̀ ủfàk çaÿdàn ì̇barétdir· birisì̀ Muràt dàğ ì̇lè Bayàd tağí ȧyıràn Sarılár soyúdır, dí̓keri ì̇sè Ἀfiòn Karà Hisarınín şimalì̀ şarkisindekì̀ Bayàd Yaÿlasındàn nebaàn ì̇derèk, Sivrì̀ Hisarìn bí̓raz cunubindè, dí̓ker kòl ì̇lè birlesì̀r vè Belã Hisàr (Pessínion) civarındàn bì̀r ırmàk gibì̀ cereyàn ì̇derèk, gàrp cihetdèn şimalà Karà denizè toğrí mütevecci̓h ȯlùp, ’İzmì̀d vilayetì̀ dahilindèn Léfkenin ȯnündèn, Géÿvenin yanındàn kemáli surát ì̇lè ceryàn bí̓rle nihayet Karà denizè takülúr. Geçdiğì mahallerdè bì̀r çòk ủfàk çaÿlarí vè ủfàk ırmaklarí dahì̀ kabùl ì̇tmégle heÿyéti ȧsliesì̀ gitdí̓kce cesimleşír· geçdiğì mahallerì̀n topraklarí çürükcè ȯldığındàn cilì̀m getirmekdé ȯlmasınà bináen hèm renkì̀ bulaníkdır hémde yılankavì̀ yollarí hasebí̓ ì̇lé sefiné ì̇şletdirilmesinè ė̀lverişlì̀ ȯlámaz.

2 Kızíl ırmàk (Ἄlis). Mezgủr ırmağín ἄsıl bunarını dahà háÿlı senelerè gelinciyedeğì̀n gerèk seyahì̀n vè gerèk cağrafí̓a kitablarını yazanlàr kéşf ì̇démemişler ì̇dí̓. Keşfiyáti ȧhireyè görè ἳlk bunarlarındàn birì̀ Fıràt ırmağınà yakín bí̓r mahaldekì̀ Yemì̀n Velῖ tağının cunùp ė̀teklerindèn kaÿnayàn ủfák bí̓r çaÿdırki, 25 kilométro kadàr simalì̀ şarkdàn cunubì̀ garbà toğrí cereyàn ì̇derék, gárb tarafà Zára köyinè mütevecci̓h ȯlúr vè ȯradàn Yarapazàn ȯvasınà kadàr bì̀r hátti ì̇stikametdè (387 kilométro) cereyàn ì̇tdikdèn sónra şimalì̀ garbà dönerèk 248 kilométro mesafè kàt ì̇dèr vè Kalecikdè simalí̓ garbà dönèr vè bì̀r müddèt devàm ì̇tdikdèn badé Ὀsmancıkdà gárp tarafà dönùp böyùk bì̀r kamburlík hasíl ì̇derék Hacῖ Hamzᾶ köyünè değrù varír, buradáda défa dönerèk simalì̀ garbdàn cunubì̀ sarkà mütevecci̓h ȯlùr vè Hacῖ Hamzadàn Báfraya kadàr muhtelì̀f vè müteaddì̀d kampurlıklıklàr vè dolampaclàr yapdıkdàn sónra Báfradan 4 saàt ủzakdà Karà denizè dökülúr. Ἄsıl bunarí, denizì̀n sathındàn 7500 ȧyàk yüksèk ȯldığí haldé, gitdí̓kce yüksekliğì tenakùs ì̇dér vè Zárada 4780, Sivasdà 4290, Káierie civarındà 3000, Ὀsmancıkdà 1000

ȧyákdır˙ ėnliliğì ỉsè mahallerinè görè 300 ỉlè 100 ȧyák ȧrasındádır. Gerèk ėskilèr vé gerék yenilèr Kızíl ırmağín ceryanındá teakíp ỉtdiğì muhtelỉf yollarí nazará ȧlarák bunarından ʾErciyás hevalisiné kadár ȯlán kısmına ʾAno ʾAlis vè ʾErciyás hevalisindén Yarapisuná kadár Mésos ʾAlis vé ȯradán minsebiné kadár Káto ʾAlis ỉsminì virmişlérdir. Menbaindén minsebiné kadár mirùr ỉtdiğì mahallerdé pèk çòk küçùk vé böyùk ırmaklár kabùl ỉtdiğì kibì, bázı mahallerdé dahì kırmızí kumlará tesaddùf ỉtdiğindèn kızıllík renkinì ȧlíor˙ Çayánköy civarındàn dahì geçér ỉkén tùz madenleriné tesaddùf ỉtdiğindèn, suyù çızlanarák kekremsilìk datını haízdir.

3 Mélas (=Kará sù). ʾErciyás tağından cereyán ỉdén muhtelỉf sulár vé Káiserienin ȯnündekì sazlığín sularí tecemmù bírle mezgùr ırmağí teşkìl ỉtmekdédirler˙ bìr müddét Káiserie ȯvasındá cereyán ỉtdikdén sónra Kaíserieden 6 saát ȕzakdá şimaldá Béÿ-Değirmén köyí yanındá Kızíl ırmağá tökülűr.

4 Látmos (Lámos) = Bozánta sù, Taṽrosın ėteklerindén nebaán vé Kilisè Hisár (Tíana) cunubindén ʾİçilé toğrí cereyán ỉdér vé ʾAk denizé tökülűr.

5 Sárros (Seÿhún), Káiserienin 15 saát ȕzák şárk tarafındà bulınán Torùn ȯvasındakí Kalé tağdán kaÿnayarák, böyùk hücùm vè çapıklík ỉlé ʾAntítavrosın cunùp kollarından birì ȯlán ʾAlá tağín dereleriné tökülùr vé Fáraşa köyinìn yanından keçerék Kilikíaya girdikdén sónra díker bìr kòl ırmák ỉlé birleşìr vé ʾAk denizé tökülűr. Kaÿnadığí mahaldé yüksekliğí 6156, Fárasada 3133 ȧyákdırki 24 saát zarfındà 3023 ȧyák ȧssağì ėníor ȯldığí ȧnlaşılúr.

6 Píramos (Cihàn=Ceÿhún), Sivazín cunubindé vé Hınzír tağının civarındá Hurmã kalesindén ȕfacík bìr çáÿ halindé vé Hurmã sũ ỉsmì ỉlé bìr sù ȧkárki, Yarpùs (ʾAravissòs) vè ʾElbostán civarındá Gȍk sù ỉlé birleşerék, ʾElpostaní geçér vé buranín cunubindé Söğütlũ çái ỉlé karışùp, Taṽros tağının ȯralardakì tepelerì (Kuşét táğ vé ʾAsír táğ) boyúnca mirùr bírle Píramos (Cihán) ỉsminì ȧlír˙ mezgùr ırmák dáima şimaldán cunubá müteveccìh ȯlarák, nihayetindé ʾİskenderùn körfeziné tökülűr.

7 Karmálas (Kermél sù), Sivasín cunubì garbisí ỉlé ʾElpostanín ȧrasındakì mahaldén nebaán ỉderék ʾİçelìn şárk taraflarındàn vè ėvélce zíkr ȯlınán ỉkì ırmaklarà karşú bé karşú bìr haldé cereyàn ỉderék, ʾAk denizé dökülűr.

8 Pínaros (Delì çái) ủfàk bìr ırmákdır. Bunín yanındá Hristosdán 333 sené ėvél Mégas Ȁléksandros ỉlé ’İrán hökümdarí Darĩos ảrasındá şedìd muharebé ȯlmíş ỉdíki, mezgủr hárp tarihlerdé ỉ ėn ’İssộ máhi deyé zíkr ȯlınmakdádır.

9 Kídnos (Tarsũs çái) ’İçeldén cereyán ỉderék Tarsusín ȯrtasını geçdikdèn sónra 60 kilométro ủzaklıkdá ȯlán Ȁk denizé dökülűr. Sularí gáyet soğúkdır˙ mezgủr ırmakdá 333 senesì Mégas Ȁléksandros yeÿkanmíş ȯlmágle ảğír suretdé hastelenmìş ỉdí.

10 Kalíkadnos (Gȍk sù) dahì kéza Ȁİçel ȯvalarından vé Sílifkenin yanındàn cereyán ỉderék, Ȁk denizè dökülűr˙ 1189 senesindé Ȁlamánia ỉmperatorí birincì Friderĩkos Varvarósas bù ırmakdà boğulmíş ỉdí.

11 Mélas (Manafgàt sù yáhod Ȁlarã sú). Ȁskì Ȁttálianın şàrk tarafındà Ȁk denizé dökülűr.

12 Eỷrimédon (Köprũ sù) Taỹros tağındàn kaÿnayaràk Tekkè Karahisarí körfeziné tökülűr. Bù ırmağín minsebindé Hristosdàn 470 sené ėvél Ȁthĩnelilerin ceneralì Kímon, kerék báhren vé kerék bérren ’İranlıları ỉkì defà yenmíş ỉdí.

13 Méandros (Menderís). Mezgủr ırmağın menbaì Ȁcì dùz gölì Ȁskanía vé Ȁğerdìr (Kiralìs) gölì ảrasındà bulınúp, ŏrada çáÿ halindè cereyàn ỉdèr ỉkèn, bíraz ỉlerüyè geldikdè Drivèt ırmağı ỉlè birleşìr vè bádehu Vanàs çayını kabùl ỉderèk cunubí garbà müteveccìh ȯldıkdà Dinerì (Ȁpámia Kivotòs) Hóneyi (Xonàs) Yàk kŏÿ (Ȁntióhia) geçerèk, 270 kilométro mesafè kàt ỉtdikdèn sónra Mílassa (Mílitos) vè Priíni (Tomátia) ảrasındà denizè dököliúr. Bás Bunár (Marsías) ırmağı dahì Çapalì yanındà bù ırmağà karısír.

14 Káistros (Küçủk Menderès). Bùz tağındàn (Tmõlos) kaÿnayaràk ȯnündekì ȯvayı mirủr ỉdèr vè Ȁyasuluğùn yanındà denizè dökülűr.

15 Ȁrmos (Gedíz). Muràt tağındàn kaÿnayarák, Ȁÿné çái (Kígamos) vè Sárt çái (Paktolòs) gibì bìr káç ủfacìk ırmaklàr ỉlè birlesìr vè ’İzmìr körfezinè dökülűr.

16 Káikos (Bakır çái). Demircì dağındàn kaÿnayaràk Bérgamanın yanındàn geçér vè Mítillü ảdasının karşısındakì körfezdè denizè karışír.

17 Skámandros (Kırk küzél). Kàz tağındàn kaÿnayaràk Menderè sù ỉlè birleşìr vè Çanák kalè denizinè dökülűr.

18 Granikòs (Üç pelà sú)· cağrafíaca küçük bìr ırmák ìséde, taríhce èhemmietlídir. Tórova muharebesì èkseriétle bunın sahilindè òldığì gibì, Mégas Àléksandros dahì 'İranlılarì Hristosdán 334 senè èvèl bundá yenmìş ìdí. Lúkullos dahì Hristondán èvél 33 senesindè Mithridátisi búrada mağlùp ìtmíşdir.

19 Ríndakos (Vaçanlì çái). Murát tağından kaÿnayarák Àmpulònt gölüné (Àpollonías) girèr vè ŏradan güvetlicé bìr haldé çıkaràk Ùlumbàt (Militópolis) civarındá Simáv suyù ìlé birleşdikdén sónra Marmarã deniziné dökülür· bunın sahilindè dahì Lúkullos Mithridátisi yenmìş ìdí.

20 Parthénios (Ordere sú). Kará denizé tökülür· yerlì èhalì tarafından Bartín ırmağí teabìr òlınmakdádır.

21 Melàn sù (İpios). Düzcenin sárk tarafından cereyán ìderék Kará denizé karışır.

22 Bólu sú, Búlunın yanından àkarák, 30 kilométro şimalında Filyás çayì (Villẽos) ìlé birleserék kéza mezgür denizé dökülür. Filyàs çainá Çerkès çayì dahì karışmakdádır. Ùlũ sù dahì bunlár ìlé birleşmekdédir.

23 Gök çái, Boÿambád kazasının şárk cihetindén cereyàn ìdér.

24 Daurkàn ırmák, Bakír küresì beldesinìn yanındàn cereyàn ìderék 'İnépolinin gàrp tarafındà Karà denizé tökülür.

25 Devenèk çái. Tósianın yanındádır.

26 İris (Yesìl ırmák). Kızíl ırmağín ílk pınarlarının bíraz simalındà Kermelé çáÿ (Lĩkos) namındà bìr ırmàk nebaàn ìderék, bìr müddét èğrimlì àkıntılàr ìlé şimalì gàrb trafà toğrí mütevecchìh òldıkdàn sónra Çöterlék ırmàk (Skílaks) ìlé birlesìr vé İris (Yeşìl ırmağí) teşkìl ìdér· mezgür ırmàk dahà bír kàç ùfàk çaÿlàr ìlé birlesdindén sónra Samsunín şárk tarafındà Karà denizé karışmakdádır.

27 Thermódon (Çarsanpá ırmağì). Térme òvasını ìstilà ìdén bìr háÿlı çaÿlardàn teşkìl òlınaràk, Yeşìl ırmağà karşú karşù òlaràk cereyàn ìdér.

28 Líkastos (Mért ırmák). Samsunín yanındàn àkár.

29 Melèk ırmàk (Melánthios). Ünianın şàrk tarafındà cereyàn ìdér.

30 Bunlardàn madà Milrà Àsíanın içerülerindè dahà başkà küçük çaÿlàr vè ırmaklàr cereyàn ìtmekdédirki, bázıları içün sirasí geldíkce bàhş òlınacákdır.

Mühimlerì ìsè bèr véchi ȧtídir. Léfke sù (Gállos) Sakária ırmağınà, Karà sú, Pursàk çái kéza mezgür ırmağà tökülürlér.

31 Effràtis (Fıràt). Trapezòn vilayetinìn cunubì taraflarındà Piksirátis namındà ủfàk bìr ırmàk Diatìn peldesì civarındà kaÿnayaràk díker ìkì ėhemmietlì çáÿ ìlé birlesìr vé ʾErzerúm, Diyarbekìr, Sivàs vé Bağdàt vilayetlerindén cunubì sarkà toğrì cereyàn ìderék Kórna ìttisalindé Tígris ırmağı ìlé birleşìr vé 1850 kilométro yòl kàt ìtdikdén sónra 5 ȧğız vasıtasì ìlé ʾİràn körfeziné tökülür. Mezgür ırmàk hér né kadàr Mikrà ʾAsíaya ȧìd değìl ìséde, bázı ủfàk beldelér civarındá òldığından, muhtasáren zíkr ìtmeyì minasìb gördík, ʾEvélcede zíkr ìtdiğimíz kibì Mikrà ʾAsíanın şárk hudıdídır.

DÖRDİNCİ BAB

Göllèr

Mikrà ʾAsíada ủfàk vè böyük háÿlıca köllèr mevcùd òlùp, bázıları ìçlerindèn geçèn ırmaklàr vasıtasì ìlè denizlerè dökülürlér, dígerleride híç bìr mahèl ìlè minasibetlerì ŏlmadığından, bulındıklarì haldè kalırlár˙ Mühimlerì bèr véchi ȧtídir :

1. Sapánca kölì (Sofòt-Sunín-Voána). ʾİzmidìn cunúbi şarkisindè cesimcè bìr gȍl òlúp, 36 métro derinliğì vè 36 kilométro çevresì várdır. Görünűorki mezgür gȍl mukáddema dahà böyük ìdì, fákat suların çekilmesì ìlè küçcülmíş. ʾİzmidè toğrì muşahadè òlınàn bázı kanal ìmarelerindèn tolayı, ʾİzmìd körfeziné minasibetì òldığì zán òlınmíş ìséde bunà daìr mühimcé delaíli kâfié yókdır. Denizìn sathındàn yüksekliğì 130 ȧyàk hisàp òlıníor. Bázılarının fikrinè göré, yerín ȧltındàn denìz ìlé minasibetì òldığì, ìçün sularí datlídır, bunìn ìlè berabér, ủfacık bìr çáÿ bu köldèn aÿrılaràk, ʾAdà pazarınìn şimalındà Kellìs sù namì ìlè Sakaría ırmağına karışír˙ ėl yévm Haÿdàr paşà-ʾAnkara timùr yòl hattì gölün sahilindén geçmekdédir.

2. ʾİznìk kölì (ʾAskanía límni). Denizìn sahtındà 175 ȧyàk yüksék òlùp, 58 kilométro çevresì várdır-cenùp tarafì bìr takím tağlàr ìlè muhàt òldığì halndé díger tarafları dűzdir.

3. Ἀpullönt kȍl (Ἀpolloniátis) yokarudá zíkr ȯlınàn gölìn gàrp tarafındà bulınúp, héman denizìn sathındádır.

4. Maniàs kȍl (Militopolítis) ịçindèn Karà derè sù ırmağì (Tarsías) geçdiğì haldè hèr daìm çamurlí vè bulaníkdır.

5. Ἠğerdìr kȍl (Kóralis) denizìn sathındàn 3,038 ȧyàk yüksekdè ȯlúp, 117 kilométro çevresì várdır.

6. Soğlà kȍl (Trogĩtis) yokarıdà zíkr ȯlınàn Ἠğerdìr gölinìn cunubì şarkisindé vè ȯnà nisbéten küçükcé bìr gȍldir. Bù gölìn sularì hèr 15 senedè bìr defá gaÿb ȯlúp 4-5 sené mütemátien kurì haldè kalır vè bádehu yíne sù ịlè dolár. Bunın yanındá ėvélce Béÿ şehìr gölíde vár ịdí, fákat bìr káç senè ėvèl kurımíş.

7. Ἀcì dùz kȍl (Ἀskanía=límni tũ pikrũ ắlatos) Menderés ırmağının, geçdiğì hevalinìn sárk tarafındádır˙ sularì ȧcì vè tuzlì ȯldığì gibì, gükürt vè kàl madenleríde várdır˙ çevresì 45 kilométrodır. Ἠvèl zemanlardà civardakì ėhalì buradàn tùz ịhráç ịderlér ịdí.

8. Keçenlì kȍl (Buldùr kölí). Çevresì 35 kilométro ȯlùp denizìn sathındàn 102 ȧyàk yüksekdédir.

9. Dùz kȍl (Tátta) Kónia vilayetindé Kóç hisardàn bìr saàt ụzakdà gáyet cesìm bìr gȍldir. Bulındığì mahèl denizìn sathındàn 3325 ȧyàk yüksèk ȯldığì gibì, cesametíde Cenévra gölinìn 6 kàt büyükliğindédir˙ ėtrafì çoraklìk vè bataklìk ȯldığından sahiliné tekarrüp ịtmèk müşkíldir˙ yázın suyù çekildiğindèn yüzündè 2 métro kalınlığındà dùz terakùm ịdèr˙ Cağrafía muharrirì Strávonın yazdığınà görè, şáyet bìr kùş ụzerindèn ụçàr ịkèn kanatì ịlè suyuná dokanmìş ȯlşà dér hàl ịçerüsinè düşüb, dùz ȯlùr ịmíş. (Strávon IV’.568) ([186])

10. Ladìk kölì (Stifáni) Merzifunìn şárk cihetindè vè Ladìk beldesinìn yanındádır.

[186] Mezgür gölìn ȯrtasındà 3 ụfák ȧdà várdır˙ tohafì şurasídırki bù ȧdalarìn birindè gáyet datlì vè lezìz bìr sù bunarì várdır.

11. ̋Ak séraÿ kölì (Límni Kivístron) cunubì Kappadokíanın göllerindèn birídir.

BEŞİNCİ BAB

Madèn sularí, káplıcalar

Mikrà ̀Asíanın héman hèr tarafındà bìr çòk madèn sularì mevcùd ìséde, ék̋serisi metrùk haldè bulınmakdádırlar, Brũsa, Yálova (Drépanon yáhod ‘Elenúpolis) Pampùk kalè (‘İerápolis) káplıcaları èskidèn maalùm òlùp, mevcùd òlàn èskì binalàr harabelerindèn, zemáni àtikadà ìstimàl òlındıkları ìstidlàl òlınír. Bìr çókları Mikrà ̀Asíanın gárp taraflarındà vè simalì gárp cihetlerindédir.

Brũsa civarındà Keşìş tağınìn gárp kölì èteklerindè denizìn sathındàn 1068 àyàk yüksèk òlàn bìr mevkidè şimalì şarkdàn cunubì garbà toğrì bìr sirà üzerindè háÿlı punarlàr várdırki, èskì rivayetlerè görè Yonanlıların Thisevs nàm kahramanì, Píthios ̀Apóllon tarafındàn àldığì bìr ìstihrác üzerinè èskì Pithópolis şehrindè meÿdanà getürerèk ìnşà vè teesìs ìtmìş ìmíş˙ bù bunarların mühimlerì 5dir. ̋Ilıca tesmiè òlınàn mezgür suların sıcaklığì hèr daìm 36º-92º derecedè òlùp, tahlíli kimyevidè kàl vè sáir èczái kimyeviè göstürmüşlér. Bù gün Brũsanın hamamlarì pèk meşhùr òlùp cihanìn hèr tarafınà maalùm òldıklarındàn, muayèn vaktlardà bìr çòk èhalì vè seyàr célp ìtmekdédirler.

Bù sularì ék̋n èvèl Vizantinlèr vè bádehu òsmanlılàr takdìr ìderèk, èhalinìn ìhtiyacatınà vasıtà òlmàk üzeré, bunarlarınì tamìr vè hamamlarınì tesahùp ìtmişlèr ìdí. Záten Brũsanın hèr bìr hanesindè parlàk vè perràk sù çeşmelerì várdır. ’İçilèn sulàr 3è münkasìm òlúp, birì Punàr başì teabìr òlınúp, èskì Brũsanın yanındàn kaÿnayaràk kemáli hűcm ìlè böyük bìr mahzenè àkár˙ ìkincisì Keşìş tağınìn yüksèk taraflarındàn kaÿnayùp, genìş bìr derè ìçindèn sehrè gelìr vè Gők derè ìsmlenűr. Üçüncisì dahì ̋Ak sağlàn tesmiè òlınír. Hamamların bunarları yedídir. Bunların dördì Keşìş tağınìn èteğindè òlúp, ’Eskì Káplıca, Yenì Káplıca, Kükürtlì vè Karà Mustafà denilíorlar, üçűde Keşìş tağınìn sòn kollarì üzerindédir.

Yálova civarındà dahì pèk çòk madèn sularì vè ̋ılıca hamamları bulınùp sıcaklıkları 61º-65º derecedè ìtibàr òlınír˙ mezgür sulardàn hèr daìm çıkàn grízoda

(ȧérion) gükürt kokusı vàr ỉséde, tahlíli kimyevidè kükürt meÿdana çíkmayor. Grízonın tahlíli yüzdè 87 (ắzoton) vè yüzdè ŭç (ȯksigónon) gösteríor.

Eskı̀ Tróa ȯlkesindè yáni şimdikı̀ Ezíne kaÿmakamlığındà bı̀r çòk ỉlıcalàr várdır. Punàr başındà meşhùr şáir Omirosun zíkr ỉtdiğı̀ ỉlıcà mevcúddır. İnóva civarındakı̀ 2 punarların sıcaklığı 50º-52º derecedédir.

İzmı̀r civarındà ỉlıcalàr pèk çókdır. Ŭrlanın şimalı̀ garbisindekı̀ punarların hararetlerı̀ 21º-24º derecè ȯldığı gibı̀, Gümültèn civarındakı̀ Karà kóç hamamlarınìn sıcaklığı 70 derecédir. Bunlarìn suları ŏ kadàr çókdırki, birinìn suyundàn değirmèn dönŭor ỉmíş.

Aÿdın (Trállis) civarı ỉlè Arbasa kalesindekı̀ ỉlıcalarìn hararetlerı̀ 28º-29º derecédir.

Pampùk kalesı̀ civarındà dahı̀ pèk çòk punarlàr várdırki ėskı̀ zemanlardà müteaddı̀t hastelèr giderlèr ỉmíş. Bù hevalı̀ Aÿdınà kadàr tekmı̀l ỉlıcadàn ỉbarétdir denilsè sezádır.

Ankara civarındà dahı̀ haÿlı punarlàr mevcùd ȯlùp, birı̀ denizìn sathındàn 3450 ȧyàk yüksekliğindè ȯldığı haldè, 73º derecè hararetı̀ várdır.

Denizlinìn şimalındà ėskı̀ Laodíkia vè şimdikı̀ Eskı̀ Hisardà dahı̀ sıcàk sulàr bulınmakdádır.

Eskı̀ şehirìn suları sıcákdır. Káiserieye 6 saàt ŭzakdà ılıca hamamları várdır.

Gemlı̀k kaÿmakamlığınà tabı̀ Armudlı nahiesindè dahı̀ sıcàk sulàr vè hamamlàr mevcùd ȯlùp, bı̀r çòk hastekắn müracaàt ỉtmekdédir.

Canı̀k sancağı dahilindè Hávza beldesindè dahı̀ güzèl ılıcalar mevcùd ȯlùp, ĕkser mahalatdán ŏraya bı̀r çòk hastekắn gelŭp, tedavı̀ ȯlmakdádırlar. mezgŭr ılıcalar İ. Hristosdàn 200-300 senè ėvèl dahı̀ maalùm ȯldığı hasebı̀ ỉlè, muharrìr Strávonın yazdığınà görè ŏ vaktlardà dahı̀ ỉstimàl ȯlınír ỉmíş.

AITINCI BAB

Hevà - ỉklı̀m

Mikrà Asíada bulınàn tağların vè cereyàn ỉdèn suların mevkilerinè görè, mahèl hevà vè ỉklı̀m tebeddulàt ȧlmakdádır. Sahı̀l mahallèr hèr vakı̀t ỉçŭn nemlàk vè

rutubetlũ ȯldığì haldè, dahildè kuraklìk ȧzímdir. ̋Asıl ̓Asíada devàm ȉdèn kuraklìk ’İmaláÿa tağlarınìn denizdèn gelèn nemlikliğì mèn ȉderèk rüzkârlarà karşù gelmesindèn hasìl ȯldığì gibí, Mikrà ̓Asíada dahì, Báhri sefitdèn gelèn güzèl rüzkârlarì vè rutubetì Taṽros tağì mèn ȉderèk kuraklığì husulè getirí or. Mikrà ̓Asíanın çòk mahallerindè ȉklìm vè hevà bozùk ȯldığından hasteliklèr meÿdanà gelmégle, ėvélce şèn vè maamùr ȯlàn mahallèr bù gün ėhalisinìn tevaddùn ȉtmesì hasebì ȉlè viràn kalmışlár. Görünűorki ėvelisì bìr takìm tedabíri sıhhıè ȉttihazı ȉlè, bù gibì hastelìk getürìr mahallerìn hevasınì tebdìl ȉtmeyè òğraşırlàr ȉmíş˙ hátta ĕl yévm ĕkser mahallerdè bìr takìm sıtmalàr vè hevanın ėyù ŏlmaması hasebì ȉlè hasteliklèr ėksiksízdir˙ Sıtmalàr ĕkserian bahàr vè kìş ĭptidalarında zuhùr ȉtmekdè ȉséde, 7)vrios vè 8)vrios ȧÿlarındà báhusus çoraklìk ȯlàn mahallerdè ȧğaçlardàn tökülèn yaprakların çürümesindèn hasìl ȯlàn zehirlì buharlàr hevayì ȉhlàl ȉdüp, hasteliklerìn teşeddüdinè badì ȯlúorlar. Bù hàl sazlìk vè çoraklìk ȯlàn mahallerdè çókdır, bináen ȧléÿh kurumàk halindèn ȯlàn köllèr dahì hevayì ȉhlàl ȉtdiklerindèn, hèr ăn müşahadè ȯlınàn hasteliklèr zuhùr ȉdíor. Hevanìn temizliğì mahalìn yüksekliğindè dahì değíldir˙ tecrübè ȯlındığınà görè denizìn sathındàn 7000 ȧyàk yüksèk ȯlàn mahallerdè dahì sazlìk vè nemlaklìk hasebì ȉlè hevà hèr daìm bozùk haldè bulınabilíor.

Mikrà ̓Asíada hevasì güzèl çòk mahallerimìz vàr ȉséde, ȉklimì ėyù ŏlmayan mahallèr dahà çòk ȯldığından holéra, daùn, çiçèk, sıtmaların muhtelifì, derì hastelikleri, cudàm (ėlefantíasis) vè dìş ėtlerì hastelikleri (skorvutikè pathísis) gibì hasteliklèr ėhaliyì tacìz vè ȧcìz ȉtmişlérdir.

Sahillerdè hevà müteeddìl ȯlùp, kàr çòk yağmáz˙ fákat ȉçerülerdè soğùk şiddetlì suretdè devàm ȉdér, ̋Ankara vè Kónia vilayetlerindè kìş pèk ȧğir ȯlmakdádırki, ėskì müverrihlèr bilè şikâyèt ȧmìz bìr suretdè zíkr ȉtmekdédirler. Mégas Vasílios Kappadokíadaki kìş ìçün Samósata ėpískoposı Efséviosa yazdığì bìr mektubundà pèk şikâyèt göstería or˙ kéza müverrìh Nikítas Honiátis dahì bù kışdàn báhs ȉdíor˙ bunın ȉlè berabèr ȉçerüdekì ėyaletlerìn kışì şahìl mahallerìn kışınà benzémediğinden, 4-5 ăÿ devàm ȉdèr, fákat ėsèn sedìd boryàz rüzgâkları kurì ȯldığındãn başkà mahallerdé ȯldığì gibì, bìr takìm hasteliklèr getürmezlér.

Mahsulàt cihetinè gelínce ilerüdè hèr bìr vilayetìn tarífasında mufássalen báhs ȯlınacàk ísède muhtasáren buradà ilavè idelímki, ümumiétle teftìş ȯlınmàk lazım geldiğindè Mikrà Asía mahsuldàr bìr mahéldir, ȯ derecéki ğğer zürrà himayè ȯlınmàk lazım gelsè, hasìl ȯlabilecèk mahsulàt ilè Anatolımız pèk muftahìr vè maamùr memleketlerdèn ȯlabilír.

YEDİNCİ BAB

Körfezlèr, burunlár

Mikrà Asíada körfèz vè burunlàr pèk çòk ȯldığındàn mimkìn mertebè bìr sırà tutmàk üzerè, Stambòl karşusındakì 'İzmìd körfezindèn mübasirèt idecéğiz.

1) 'İzmìd körfezì (Astakinòs kólpos). Haÿdàr paşadàn 'İzmidè kadàr mümtèd ȯlàn sahìl ilè karşù tarafdakì Vithinía kitasının ȧrasındakì tağlàr ilè muhàt bìr körfézdir.

2) Marmarà denizinè vármaksızın Gemlìk körfezì, palâdekindèn ufakcádır.

3) Çanàk kaledèn çıkıldıkdà Papã burnınà (Lékton ȧkrotírion) tesaddüf ȯlınír˙ bunın üzerindè kırmızı şafklì bìr fenèr várdır˙ Papã burnì ilè Mitillü ȧrasındà mühimcè bìr yalçı kayà bulındığındàn, 1764 senesindè gemicilerè mahsùs işarèt ȯlmàk üzerè, üzerinè bìr dirèk konılmíşdır.

4) 'Edremìd körfezí. Mítillü ȧdasının karşusındádır. Buradàn ăz ȧşsağıdà Aÿvalığì geçildikdè ufacìk bìr burunà tesaddüf ȯlınír.

5) Çantarlì körfezí, Foçáÿ ȧtiğìn bulındığı mahéldir˙ búraya Kimẽos kólpos denùr idí.

6) 'İzmìr körfezí, körfezìn medhelindè Karà burní várdır.

7) Mandália körfezí, (Kólpos 'İassũ) Mikrà Asíanın cunubì gárb tarafındádır.

8) 'İstánköÿ körfezí, (Keramikós)

9) Mermerìs körfezí, (Kólpos Peréas).

10) Mákri körfezí, buradà ìkì burùn várdır˙ burayì geçildikdè Fínika vè Helidónia burunlarì görülűr˙ bíraz ìlerüledikdé.

11) Ȁttália körfezinè girilűr.

12) ’İskenderũn körfezí.

Karà denizdekì körfèz vè burunlàr ìsè bèr véch àtídir. Boğazdàn çıkıldıkdà ìkì taraflì Rúm èlì vè Ȁnatòl fenerlerì görülűr˙ bíraz ìlerüleyüp Rùm burùn vè Ríva burùn ([187]) vè bádehu Kerkenì burùn vè ùfacìk bìr körfezì müteakíp Papã burnì vè Karà denìz ˝Ereğlisini geçildikdè Kilimíli burnì várdır.

Mikrá Ȁsíanın Karà denizdekì ĕn mühìm burnì Kerémpe burnídırki, kaptanlàr buradàn hèr vákt ìçün hávf ìdüp, ùzakdàn giderlèr vè mezgür burunìn ůzerindekì tağlardàn hèr ăn rüzgârlàr èsmekdédirler.

’İnépoli (Ȁvónu tĩhos)den sónra ’İndièh burnì várdır bunì dahí geçildikdè ˝Ak limàn tabìr òlınàn ùfàk görfèz várdırki, gemicilèr, furtúnada burayà sığınırlár.

Buradàn sónra sirà ìlè tesaddüf òlınàn burùn vè görfezlèr àtidekilérdir.

Karà burnì, Samsundàn sónra Çerkeÿpè burnì vè Ű̃niayı geçdikdèn sónra Yasùn burnì (=’İasónion ăkron) ([188]) Vóna Burní, Zafrà burní, Karà burnì, Ȍròks burnì vè Rízeden ìlerüdé, Kemèr burní.

TAKSİMATİ MUHTELİFE

İKİNCİ KISM

BİRİNCİ BAB

Taksimátı èvelié.

---

[187] Rĩvas ìsmìndè bìr ırmàk buradà denizè dökülmekdédir˙ mezgür ırmàk Yonàn müverrihlerínce pèk meşhùr vè tarihlì ìdí.

[188] Rivayetè görè Yonàn kahramanlarındàn ’İáson, Kolhìs hökümdarì Èítis üzerinè sefèr ìdèr ìkèn burayà çıkmìş òlmágle ìsmindèn mezgür burùn tesmiè òlınmìş vè tűrkcesi rúmcadan tercemè yáhod tepdìl òlmìş görünűor.

Ἐskì zemanlardà Mikrà Ἀsía 14 ėyaletlerè münkasìm ỉdí. Şimàl tarafdà Póntos, Paflagonía vè Vithinía, gàrp cihetdè Misía, Lidía, vè Karía, cunupdà Likía, Pisidía, Pamfilía vè Kilikía vè ȯrtada Galatía, Frigía, Likaonía vè Kappadokía.

1) Póntos ėyaletì şimdikì Trapezòn vilayetinì teskìl ỉtmegdè ỉdí᾽ buranìn vè kusùr ėyaletlerìn tarihlerì pèk mufassàl vè mükemmèl ỉséde, ῎işbu ėserciyazdà híç bìr véch ỉlè yazmayà vaktimìz ȯlmadığından, müsaademìz ȯlùr ỉsè tàp ỉtdireceğimìz Mikrà Ἀsíanın tarihì nàm kitapdà, bèr tafsìl yazacáğız. Meshùr sehirlerì ȧtidekilèr ỉdí᾽ Trapezũs, Kerasũs, Kotíora (=Ordũ), Polemónion (=Pulemòn) Ỉnói (=Ŭnia) Themískira (=Térme) Ἀmisòs (Samsùn) Ἀmásia, Neokesária (Niksàr) Zĩla vè Pontikà Kómana (Gümenék). Bunlàr ỉçün ỉlerüdè Vilayetlèr kısmındà yazılacàk ỉdí.

2. Paflagonía ėyaletí, şimdikì Kastamonì vilayetinìn ȯldığì mahéldir. Meşhùr sehirlerì, Sinòp, Ἀmastris (Ἀmastra) Ἀdrianúpolis (Viràn şehìr), Ἀntonópolis (Çerkés), Gángra (=Germanikópolis, Çángrı) ỉdí.

3.Vithinía ėyaletí. Şimdikì Brũsa vilayetinìn bìr kısmí, ᾽İzmìd mutesarrıflığí, ᾽İsküdàr kaÿmakalığì vè Kastamonì vilayetinìn gárp tarafídır. Meshùr şehirlerì ỉsé, Brũsa, Nikomídia (᾽İzmìd) Pontikì ῾İráklia (᾽Eréğli), Níkea (᾽İznìk) Ἀpámia (Mírlia, Mudánia) Halkidòn (Kadí köÿ) ỉdí.

4. Misía ėyaletí. Brũsa vilayetinìn bìr kısmì ỉlè Bíga sancağındá ỉdí᾽ meşhùr sehirlerì ỉsè, Kízikos (᾽Erdèk), Lámpsakos (Lapíski) Ἄvidos, Ἀpollonía, (Ἀmpulón), Miletópolis (Ủlumbát), Dárdanos (mevkisì maalùm değíldir). Sígion, Tría (Bunàr başı) Ἀleksándria (Néa Tría, ėskì Stampúl), Ἄssos (Vehrám kalesì), Ἄntandros (Kaÿmaklĩ) Pídasos (Ἀdramítion, ᾽Edremíd), Bérgamos (Bérgama) ᾽Eléa (Kilséköÿ) ỉdí.

5. Lidía ėyaletí, şimdikì Ἀÿdìn vilayetindè ỉdí. Maarùf sehirlerì ỉsè bèr véchi ȧtì ỉdí. Sárdis (Sárd), Filadélfia (Ἀlà şehìr) Mağnisía, Pitáni (Çantarlĩ) Lárissa (Varuncùk), Néon tĩhos (mevkisì maalùm değíldir), Kímі (Lamùrt), Ėgè (Güzèl hisàr), Mirína (Merinùt kalesì) Grínion (Kalapasári) Kílla, Nótion, Ėgiróessa (Surdalìk) Smírni, Fókea (Foçáÿ ȧttìk) Klazomené, ᾽Erithrè (Lithrì), Téos (Siğacìk), Lévedos (Gümùl tolũ), Kolofõn (Gâvùr kő̈ÿ) Ἔfesos (Ἀyasulùg), Priíni (Kelempeséri), Mílitos (Mílassa) Míndos (Méntese) Fásilis (Fiónta).

6. Karía ėyaletí. ’İzmìr vè Kónia vilayetinìn bìr kısmınì teskìl ìtmekdè ìdí. Mühìm sehirlerì ’Alavánta (’Aràp hişàr), ”Alinda (Demircídere), ’Amigòs (Karpuzlì), Stratoníkia (’Eskì Hisàr), Lagína, ’İasòs ìdí.

7. Likía ėyaletí, şimdikì Tekkè vè Méntese sancaklarınì teşkìl ìdíor ìdí. ’Eskì vè mühìm şehirlerì ȧtidekilér idí. Ksánthos (Yürék), Pátara (Vasiğràn köÿ), Tiòn (Kalkàn), Pínara (Kòşk karyesinìn yanındà ìdí), Míra (Haìn tepenìn ȧltındà ìdí), ”Olimpos (Çıralì) vè Telmissòs (Mákri).

8. Pisidía ėyaletí. ”Ak şehìr vè Hamìd sancaklarınì teşkìl ìtmekdè ìdilér. Meşhùr sehirlerì ’Antióhia (Yalováç), Filomílion (”Ak şehìr), ’Apollonía (Ủlũ Borlũ) vè Selevkia (’Eğerdír).

9. Pamfilía ėyaletí, Kónia vè ”Adana vilayetlerinìn cunùp taraflarınì teskìl ìtmekdè ìdí. Maarùf şehirlerí. ’Olvía (Çarıklàr) ’Attália, Pérgi (Murtána), ”Aspendos, Sídi (’Eskì ’Attália).

10. Kilikía ėyaletí, ”Adana vilayetì ìlè Halèp vilayetinìn şárk taraflarındakì mahalatdàn mürekkèp ìdí˙ meşhùr şehirlerì ȧtidekilèr ìdí. Korakísion (’Aláya), Selinũs (Selènti), ’Anemúrion, ’Arisnói (Softà kalè) ’Afrodisías (”Omacík), ”Olmi (Voksa), Seléfkia (Sílifke), Kórikos ȧ́ndron (Kızlàr kalesì), Sóli (Mezetlí), Tarsós, Mópsos (Mópsu ėstía = Misís), Mállos (mevkisì maalùm değíldir), ’Aleksandrétta (’İskenderún).

11. Frigía ėyaletí. Kónia, Brũsa, ’İzmìr vè ”Ankara vilayetlerinín hudutlerìndè teskìl ȯlınàn mahalatdà ìdí. Meşhùr şehirlerì ȧtidekilérdir: ”Agkira (Klisè köÿ), Górdos (Gȍrdes), ’Azanì (Çaradìr Hisàr), Kotiáion (Kotáhia), Doríleon (”Eskì sehìr), Midáion (Haràp ”Envér), Sínnada (’Afìon Karà Hisàr), Dokimía (”Eskì Karà Hisàr), Mitrópolis (Vallík), Kelenè (Çabalì), ’Apámia Kivotòs (Díneir), ‘İerápolis (Pamùk kalé), Laodíkia (”Eskì Hisàr), ’Antióhia (Yákköÿ), ‘Arpássı (’Arpàs), Táve (Davàs), ’Amórion (’Assàr kȍÿ).

12) Galatía ėparhíası**.** Kónia, ”Ankara vè Kastamonì vilayetlerindè ìdí˙ mühìm sehirlerì, Taiía (Nefèz köÿ), ’Agkíra (”Ankara) vè Pessinũs (Paliậ Hisár).

13) Likaonía, Kónia vilayetindè ìdí. ’Eskì sehirlerì Laodíkia (Yorgàn Ladík), ’İkónion (Kónia), Lístra (’Alì béÿ kȍÿ), ˝Isavra (Zenkivàr kalesí).

14) Kappadokía ėyaletí, mühìm sehirlerì Tíana (Klisé Hisàr) Kastavála (Boğàz kőÿ), Mázaka (Kaíserie).

İKİNCİ BAB

Rómalılar åsrindekì taksimát

Mikrà Ἀsía Rómalılar ėlinè geçdikdè, åtidekì vilayetlerè taksìm ȯlmìş ìdíki, müverrìh Pilíniosın yazdığınà görè, hèr birindè bírde mahkemè vàr ìmíş.

1 Kiviratikì valiliğì˙ merkézi ìdarè Kívira ìsmindè bìr şéhr ìdíki, bù gün şéhri mezgûr Korsùm ìsmindè gáyet ůfàk bìr karyédir vè ’İzmìr vilayetindè Karazùk ȯvasındà Burnàs sù nàm ırmağın şàğ tarafındà ìdí˙ ĭşbu valiliğè 25 şéhr tabì ìmís.

2 Sinnadikì valiliğì˙ merkézi ìdarè Sínnada (Ἀfıòn karà Hisàr) şehrì ȯlùp, dahilindè 21 şéhr vè bù kadàr miléli muhtelifè meskûn ìmíş.

3 Ἀpamianì valiliğí˙ merkézi ìdarè Ἀpámia Kivotòs (şimdikì Díneir) şehrì ȯlùp, 15 şéhr buyurìr ìdí.

4 Ἀlikarnassía valiliğí˙ merkézi ìdarè Ἀlikarnassòs (Bodrùm) şehrì ȯlùp 8 şéhr ìdarè ìdèr ìmíş.

5 Ἀlavánda (Ἀràp Hisàr) valiliğí, 10 şéhr buyurìr ìmíş.

6 Sardikí, merkézi ìdarè Sárdis (Sárt) şehrì ȯlùp Menderìs ırmağì hevalisinì buyurìr ìmíş.

7 Likaonía, merkézi ìdarè Kónia. Tabì ȯlàn şehrlér 14 ìdí.

8 ’İzmìr valiliğí, merkézi ìdarè ’İzmìr şehrì ȯlùp, ŏ civàr mahalatì buyurìr ìdí.

9 ˝Efesos, (Ἀyasulùg) valiliğì, tokùz muhtelìf kabilè cemietlèr merbùt ìdí.

10 ’Edremìd valiliğì, merkézi ìdarè ’Edremìd (Ἀdramíttion) şehrì ȯlùp, Kùş dağì suyunà (Ĕsipos) kadàr ȯlàn mahalatì ìdarè ìdèr ìdí.

11 Pérgamos valiliğí, 12 muhtelìf cemietlerì ìdarè ìdèr ìmíş.

Dahildè bulınàn ėyaletlerè ȧÿrũ murahhaslàr könderilűp, Róma ĭmperatorì namınà ĭdarè ȯlınırlàr ĭmíş.

ÜÇİNCİ BAB

Vizantinlèr ȧsrì taksimatì

Mikrà Ἀsía kıtasì Vizantìn ĭmperatorlarì tarafındàn ĭdarè vè kumandà ȯlmayà başlayínca, ȕmumiétle Anatolì ĭsmì virilűp, 10 parçà Thématalara taksìm ȯlmíşdır.

1 Théma tũ Ὀptimátu. Hudutí : gárp cihetdè Devè burnì (Daskílion ȧkrotírion) sarkdà ’Eÿlizàs çáÿ (Villẽos) cunubdà Keşìş tağınìn ėteklerì vè Bólu suyù ĭlè Yenìk suyú· mühìm sehirlerì ĭsè ȧtidekilèr ĭdí. Nikomídia (’İzmìd) Ἀstakòs (yáhod Ὀlvía=Yuvacìk) ‘Elenópolis (Yálova). Mezgür kıtanín Ὀptimátion tesmiè ȯlınmasınì Vizantìn muharrirlerì şù véch ĭlè hikâyè ĭdíorlar. ’İmperatòr Ἀrkádiosın zemanındà Stilíhon ĭsmindè bìr kumandan 12000 kişidén mürekkèp bìr fırkái ȧskeriè teşkìl ĭdüp, ĭsminè Ὀptimáton namınì virmìş ĭdí, vè bádehu mahaláti mezgürenìn muhafazà vè ĭdaresì ĭçün gönderildiğindèn Théma tũ Ὀptimátu tesmiè ȯlınmíşdır.

2 Théma tũ Ὀpsikíu hudutì Devè burnındàn Ἄvidos şehrinè vè cunubdà Kotáhyaya vè şarkdà Ἀlà tağà (Galatikòs Ὄlimpos) kadàr ĭmtidàt ĭdèr ĭdí· meşhùr şehirlerì, Níkea (’İznìk) Doríleon (’Eskì sehìr) Kotiáion (Kotáhya) Mídion (Haràb Ἐnvèr) Lámpsakos (Lápseki) Kízikos (’Erdèk) vè Ἄvidos.

3) Théma tõn Thrakõn· meşhùr sehirlerì Pérgamos, Thiáttira (Ἄk şehìr), Sárdis (Sàrt) Filadélfia (Ἀlà şehìr), ‘İerápolis (Pamùk kalè) Nísa (Sultàn hisàr) Trállis (Ἀÿdìn) ’İzmìr vè Máğnisa.

4 Théma Ἀnatolikón᾽ hudutì ᾽Opsíkion thémasından başlayaràk Kóniaya vè Bugà tağınà kadàr ἰmtidàt ἰdèr ἰdí. Şehirlerì, Ἀmórion (Ἀsárköÿ) Ἀntióhia (Yálovaç) Filomílion (Ἂk sehìr) vè sáire ἰdí.

5 Théma tõn Vukellaríon. Brũsa vè Ἂnkara vilayetlerinìn bìr kısmınì teşkìl ἰtmekdè ἰdí᾽ meşhùr şehirlerì, Brũsa Klavdiúpolis (Vithínion=Bolù) vè Ἂnkara ἰdí.

6 Théma tῖs Kivíras Seléfkeden başlayaràk Mandalía (᾽İasikòs kólpos) körfezindè hitàm ἰdèr ἰdí.

7 Théma tῖs Selefkías᾽ şimdikì Ἂdana vilayetinί teşkìl ἰtmekdè ὀlùp Taῦros tağındàn ἰhatà ὀlınìr ἰdí.

8 Théma tῖs Sevastías Şimdikì Sivàz vilayetí.

9 Théma tῖs Likándu᾽ hudutlarì maalùm değíldir.

10 Théma Ἀrmenikòn Kappadokía kıtasì ἰdí.

11 Théma tῖs Paflagonías Kızıl ırmağın gárp sahilì ἰlè ᾽Elizà Çainìn ἀrasındakì mevakῖ.

12 Théma Haldías Gümüşhanè sancağı ἰdí.

Taksimáti mezgürè Vizantìn muharrirlerindè yazılì ἰséde dahà mükemmèl ἀnlasılmàk üzerè Stef. Zafirópulosın mesarifì ἰlè tàp ὀlınàn Hártis tũ Meseonikũ ῾Ellinismũ nàm hártada suréti mufassaledè gösterilmekdédir. Ἂhli merakà mezgür háritayı tavsiè ἰdériz.

DÖRDİNCİ BAB

Taksimáti hazirà

Mikrà Ἀsía Ὀsmanlılàr zabtınà geçdiği zemandàn bù künè değin bir çòk taksimatà vè ùsúli idareyè òğramış iséde, bizlèr ǎncak şimdikì taksimatdàn báhs idecéğiz.

Déri saadetè mülhàk mutesarrıflıklàr
vè kaÿmakamlıklàr

1) ’İsküdàr mutesarrıflığí.
2) ’İzmìd (yáhod Kóca èlì) mutesarrıflığí.
3) Bíga mutesarrıflığí.
4) Kartàl kaÿmakamlığí.
5) Géÿpeze »
6) Béÿkoz vè Şíle »

1. İSKÜDAR SANCAĞI

Mezgür sancàk Boğàz içinìn Ἀnatól sahilì dahilindè bulınàn mahalatì havì òlùp, Marmarà denizindè bulınàn Fenèr burnındàn (‘İrẽon), Boğáz içindèn hariçdekì Sultaniè körfezinè (Kiklamĩnos kólpos) kadàr imtidàt idèr vè ’İzmìd körfezinìn şimàl sahilindekì ŏ güzèl, hevadàr vè manzaralì mevkilerì teşkìl idér.

Mutesarrıflığìn merkezì ’İsküdárdır. Rúmca Hrisúpolis tesmiè òlındığındàn tarìh yazanlár, bù ismì násıl àldığınà daìr bìr manà virmèk üzerè àtidekì izahatì virmişlérdir. ’İisũs Hristosdàn 1000 senè èvél, Yonàn hökümdarlarındàn Ἀgamémnon vè metresì Hrisiisìn òğlĩ Hrĩsos, ànalığì Klitemnístranín tazyikâtındàn kaçùp mezgür mahalè gelmìş vé şéhr teesìs iderèk vefàt ìtmégle, ismìnì virmíşdir. Bázıları isè déyorlarki, ’İràn hökümetì Mikrà Ἀsíayı tekmìl zábt ìtdiğindé, ùmùm èyaletdè tahsìl òlınàn virgülèr burayà tecemmũ idildiğindèn, Yonanlılàr şéhri mezgürè Hrisópolis (yáni àltùn şehrì) ismìnì virmişlér. Mevkisì 7 tepè iséde, hanelerìn ĕkserisi Bulgurlì teayìn èteğindédir. ’Epniéi mirielér, ùlù camilér vè manzaralì mevkilér, buranìn ĕn birincì tezyinatídır. Hevasì küzèl, sularì lezetlí, héle manzarasì, èmsalì bulınmàz bìr şéÿdir· Karsusındà Stanból, Galatà, Beşiktàs tekmìl Boğàz içinìn Rúmeli cihetì, àdalàr àÿnè gibì şeìr òlınmakdádır. Burasì pèk böyük şehìr òlabilír idí. Stampolìn èhemmietì hasebì ilè, ’İsküdàr şehrì bù gün, ǎdeta Stambolìn mahlesì halinì àlmìş iséde, èskì halì vè tarihì nazarà àlınìr isé,

ehemmietide anlasılabilür. 'Eski Athineliler burayı bin dürlü müşkilatlıklar ile zapt idüp, etrafını hisar ile ihata itmişler ve Kara denizden gelen sefinelerden páç párası (diódia) tahsil iderler imiş, bádehu buradà mükemmèl donanmà teşkil iderék, civàr mahalatın muhafazasınà gayret iderler idi. Hristosdàn 324 senè sónra Mégas Konstantinos hasmı Likíniosı buranın limanındà yenüb, eşir dutmışdır. Bádehu Stampòl üzerinè hücm idèn akvámi muhtelifè elinè geçmiş iséde, nihayetindè Osmanlılàr elinè geçmişdir. Haydàr paşà simendüferi yapılmaksızın, Mikrà Asíaya, Suríaya, 'İranà vè Hindistanà gidèn kervanlàr vè póstalar burayà tecemmü itdiğindèn, ő vaktlàr ahz u itası, pèk mükemmél idí. El yévm nufusı 70,000 raddesindè tahmin olınıor. Adáti kadimè üzerinè, Surréi humayùn alayı Stampoldàn harekâtının birinci güni búraya nákl olınùp, bádehu mahalinè isàl olınír.

Haydàr pasà, Buranín cunubindè vè cunúbi şarkisindè Haydàr paşà mevkisi várdır. Vakti ilè búrası òvà idí fákat şimendüferin inşasındàn berü burası ádeta bir köy halini aldı vè el yévm, şimendüfèr idarehanesinè mahsùs mevkiflér, anparlàr vè depolàr, otellèr, dukânlàr, güzèl seyifielèr hanelèr inşà olınmışdır. Anatòl şimendüferi ilerüledíkce burasının dahà ziadè ehemmièt késp ideceği sübhesízdir.

Mezgür mutesarrıflığà tabi òlàn mahalàt bèr véchi atídir.

Kadíköy (Halkidón). Şéhri mezgür Hristosdàn 685 senè évél, Yonanistanın Mégara peldesindèn òlàn Arhías tarafındàn, şimdiki Doğancılàr meydanı tabir olınàn mahaldè Prokérastis ismi ilè teesis olınùp, bádehu Tiflópolis yáhod Pólis tõn tiflõn dahi tesmiè olınmiş, cünki ehalisi Stampòl (Vizántion) gibi bir mahalè gőrmeyüpde burayà iskân itmişlèr idí bázı eserlerdè Kolpüsa dahi tesmiè olındığı tesadüf olınıorki hèr iki tarafındaki körfezlerdèn (kólpos) ismlensè gerékdir. Buranında tarihi oldíkca ehemmietlídir. Hristosdàn 500 senè évèl 'İràn hökümetinin elinè geçmiş. Bádehu Athinelilerin kumandanı Alkiviádis zábt idüp, biraz mahalatını haràp itmiş 214 senesindè Ródoslılar zápt vè teşhir itmişlèr idí. Hristosdàn 76 senè évèl Rómalılar ilè Póntos hökümdarı Mithridátis arasındà muharebelèr devàm itmekdè ikèn Rómalıların elinè geçmiş. Hristosdàn 200 senè sónra Skithe nàm akvámi vahsiè tarafındàn vè Stampùl binà olínmazdan biraz évèl Gótthiler tarafındàn yağma vè tahrip idilmiş. Mégas Konstantinos vè Vizantinlèr zemanındà háli

åsliesinè gelebilmìş fákat 569dà Ămunzàr ismindè bìr kumandanın hücmünè öğramìş vè ‘İráklios imperatorın zemanındà (senè 616) ’İranlılàr tarafındàn zábt ölınmíşdır. Bádehu tékrar Vizantìn hökümdarlarının èlinè geçüp, Stamböl féth ölínmazdan bíraz zemàn èvelisinè değìn kalmìş idí. Sultàn Mehmèd Fatìh hazretlerì burayı zábt itdikèèn sónra, Stambolın ikincì kadısı Mohammèt ĭpni Firamùz ĭpni Ăliyè tahsisatınà mukabìl ihdà itmìş ölmágle, ŏ vakıtdàn berü Kadíköy (horíon dikastũ) tesmiè ölınmíşdır. ’Evèl zemandà bulınàn èskì èbnielerindèn bù gün híç birì mevcùd değíldir. Kríni ‘Ermigóru ismindè maarùf ölàn bìr çeşmesì èl yévm Haÿdàr paşà pağcesindè cesìm bìr çınàr åğaçının (plátanos) åltındádır. Burayà yakìn bìr mevkidè Ăgía Evfimíanın meşhùr vè maarùf èkklisíası vàr idíki, buradà 451 senesindè 4incì Ekumenikì Sínodos ăkdi içtimà itmíşdir. Bíraz şimalì gárp cihetdè Drĩs nàm mahlè vàr idiki, ’İskendérie patriğì Theófilos vé mayetì buradà ’İoánnis Hrisóstomos pederimìz åleÿhinè sínodos kurmışlàr idí.

Kadíköy èhalisì èvèl zemandà ilmè ăslaca havèş göstérmemişler iséde, ăğ örmèk vè palamùd yáhod ùskrumrĩ dutmasınà meharetlì idilér. Bázı müverrihlerìn yazdıklarınà göré, burada vaktì ilè Ăzaritía ismindé bulınàn bìr çeşmedè ùfàk timsàh vàr imíş· fákat bù gün nè çeşmè vàr, néde mahalì maalúmdır. Halkidòn isminè gelínce bù ĭsm, årkà tarafındàn åkàn ùfàk bìr çaìn ismindèn virilmíşdir.

Nufúsi mecmuasì èl yévm 12000 raddesindè tahmìn ölınío r· güzèl binalàr, menzaralì mevkilerì nazarrubà mesirelèr, seyifielèr, mekteplèr, camilèr, èkklisíalar vè sáire várdır. Buradakì Rùm mitropolitì sínfca 7incídir.

Kadíköy limanınìn ùcundà Móda (yáhod Mandà burnì, Rúmca Ăkrítas) burnì várdırki, årkà tarafdàn Kalamìs limanınì (Limìn tũ Evtropíu, - Kivotòs – Kalamódis - Kalamotòs) ihatà idèr vè limanìn díker tarafì Fenèr burnındà hitàm bulúr. Sinaksaristisìn yazdığınà görè, ’İoánnis Hrisóstomos bederimizìn zemanındà ölàn imperatoríça Evdoksía buradà bulınàn bìr dùl hatunìn bağını zábt itmìş ölmágle, Hrisóstomos bunìn içün imperatoríçayı tekdìr itdiğindèn, hiddetinì célb itmìş idí, bádehu Hrisóstomosın lípsanosı Stampolà getirilìr ikèn, bulındığì sefinè ŏradan geçèr ikèn, bağì karadàn keserèk åìrt itmíş.

Bù limanìn yokarısındà Kalamìş deresinìn ėtrafındà gáyet hevadàr vè dürlü ėscári müsmirè ilè müzeÿyèn mesirelìk várdır.

'İsküdarìn şimàl tarafındà Kùs kuncùk (Vizantinlèr zemanındà Hrisokámaron denilìr idí) karyesì várdır· ėhalisì ĕkserietle Yehudilerdèn ibarèt ȯlmágle hahàm başı búrada ikamèt idér.

Buranìn yokarısındà Stavròs mahlesì várdır. Rivayatà körè Àpóstolos Àndréas buradà bìr Stavròs dikerèk ėkklisía teesìs itmíşdir.

Beÿlèr beyì (tà tũ Ὸnorátu). Sahilindè vaktì ilè bìr seráÿ vàr idì. mezgür seráÿ hèr násıl isè bìr yanğındà muhterèk ȯlmágle, bádehu şimdikì görülèn Beÿlèr beyì serayı inşà ȯlınmíşdır. Mezgür seraÿdà 1838 senesì 'İúniosında cennetmekân Sultàn Mahmùd hánı sanì vefât itmìş idí.

Buranìn şárk cihetindè payırımsı bìr ȯvà üzerindè Bulgurlı tağı várdır (Vizantinlèr burayı Eleòn tesmiè iderlèr idí). Bù tağìn hèr tarafındàn lezìz vè perràk sulàr nebaàn iderèk ĕkserisi Kadı köÿ suyunà (Kalhidòn) birlesirlér. Ἔn meşhurì Çámlıcadır.

Beÿlèr beyindèn yokarudà Çegkél köyì várdırki Kólpos tõn filakõn tabìr ȯlınàn körfezìn cunùp cihetinì dutár· isminè gelínce bázılarının rivayetinè görè, Sultàn Mehmèd Fatìh hazretlerì buradà bìr lenkèr (=çengèl) bulmìş ȯlmágle, díker bìr rivayetè nazárende èveldèn buradà meşkün bulınàn çengelcilerdèn bù ismì ȧlmíşdır.

Buranìn şimàl cihetinì Kàn dilì teabìr ȯlınàn burùn kapadír· èvelkì ismì Próhthus idí. Hevasì vè sularì pèk güzéldir.

'İlerüledíkce simàl tarafdà Gȍk suyù deresì várdır. (Rúmca Àretè yáhod Àréthuse).

Bádehu Àanatòl Hisarì köyí.

Kánlıca Frĩksos ismlenèn körfezdè ufàk garyédir. Buranìn simalındà, ağaclì vè manzaralì bìr mevkidè Çibuklì karyesì bulınùp, 'İsküdár mutesarrıflığınìn hudutì buradà hitàm bulúr.

2

Déri saadèt séhr èmanetinè mülhàk kazalár

Géÿpeze kaÿmakamlığì

'İsküdàr mutesarrıflığınìn şárk cihetindè bulınùp, Dárıca ismindè bìr nahiesì vè 42 parè kurrasì várdır˙ nufusì 2800 kadàr tahmìn ölıníor. Buranìn èvelkì Lívissadır˙ tarihè müracaàt ölındıkdà görülúrki, meşhùr Karhidónialı seraskèr Annívas düşmenlerinìn èlinè dűşmemek üzerè buradà intihàr ìtmìş vè èl yévm mevcùd bulınàn bìr tepè merkùmìn mezarì deyè gösterilíor. Şehìr Yeltèm kayà ismindè ölàn burınìn yanındà bulınùp, Haÿdàr paşadàn 'İzmidè gidèn şimendüfèr yolì üzerindédir.

Kartàl kaÿmakamlığì

Kaÿmakamlığìn merkézi idaresì Kartàl sehrì ölùp, denìz sahilindè öldíkca güzelcè vè hevadàr bìr mahéldir. Burayà 24 karyè tabídir˙ nufusì 3000 kadàr tahmìn ölıníor vè rúmca ismì Hartalimídir.

Pendìk küçükcè bìr karyédir˙ bunìn yanındà Hunkâr çaÿrì várdırki vaktì ilè Anatòl içerülerinè gidèn kervanlàr, 'İsküdardàn harakèt ìdínce buradà ĭlk konàk ìderlèr ìmíş. Tarihè nazáren Sultàn Mehmèd Fatìh hazretlerì 1481 senesì Máios 31dè buradà teslími rùh ìtmíşdir.

Máltepe, rivayetè görè buradà bulınàn bìr haznedèn tolayì bù gibì ismlenmìş bìr karyédir. Vaktì ilè buradà Vizantìn imperatorlarınìn tõn Vríon ismindè seraÿlarì vàr ìdíki, èl yévm harabesì musahadè ölınmakdádır˙ bundàn tolayída Máltepe karyesíde tà Vríantos denilìr ìmíş Máltepesinin önündè 4 ădèd yalçì kayà várdır.

Béikoz kaÿmakamlığì

Mülhakatì 18 kuradàn ìbarétdir. Asıl Béikoz sehrì èvelisì Nimfẽon tesmiè ölınìr ìdí. Nufusì 2000 raddesindè ölùp, ağaçlì manzaralì bìr mevkidédir.

Şíle kaÿmakamlığì

Mülhakatĩ 84 kuradàn mürekkèp ȯlàn mezgûr kaÿmakamlìk Karà denizìn boğazınìn haricindédir. Şíle şehrì ’İssà dağınìn simalì şárk cihetindè bulınùp èl yévm 1600 kadár nufusì havì vè Rúmca ismì Hilídir. Kadíköÿ èparhíasına tabídir.

3. İZMİD SANCAĞI

Mezgûr sancağìn díger ismì Kocà ’İllì sancağídırki vaktì ilè Sultàn ’Orhàn hazretlerinín sèr àskerì Kocà ’Akcè tarafındàn zábt ȯlınmágle bù kibì ismlenmíşdir, ȕmùm sancàk 160,000 nufusì havì ȯlùp, 12 kısmà münkasímdır.

’İzmìd sancağí. Merkézi idarè ’İzmíddir (Nikomídia) limanì güzèl, görfezìn deruninè inşà ȯlınmìs şirincè güzèl èpnielì maarûf vè ticaretkâh bìr şéhrdir, 25 mahlenìn 15ì ’İsmlamlarà 9ù ’Ermenilerè vè Rumlarà vè birì Yehudilerè mahsúsdır. ’Ebniéi mirielèr àrasındà ĕn meşhurì tersanè, hökümèt konağì, Pertèv paşà camisì, mektébi rüşdiè, mitrópolis vè sáiredir. Tersaneyì meşhùr vezìr Köprülì paşà ìnsà vè teesìs ìtmìş ìdí.

Şehrìn ticaretì şimendüfèr vasıtasì ilè sòn derecedè tevessü ìtmìş ȯlùp, kirastè, tùz, derì vè sáire ihràc ìdér. Haÿdàr paşadàn ’İzmidè kadàr şimendüferìn boyì 43 kilométrodır.

Şehrìn ĭlk banisì Trákili Zípitos ismindè bìr zàt ȯlùp, mahdumì Nikomídis (280 senè Hristosdàn èvèl) hökümdàr ȯldıkdà, gendì ismìnì virmìş vè Nikomídia kelimesindèn tűrkcede ’İzmìd denilmíşdir.

Vithinía nın hökümdarlarì burayì ilerù derecedè tezyìn vè mükemmèl ìdùp, ŏ dereceyè kadàr vardırmışlàr ìdíki «Vithinía sehrlerinìn válidesi» ünvanınì àlmíşdır. Róma ìmperatorlarınìn çókları buradà ikamèt ìtmekdèn hazlandıklarındàn, bázıları burayì ’Anatól içùn paÿdáht ìtmeyì niyèt ìtmişlèr ìdí. ’İmperatòr Dioklitianòs 303 senesindé (Hrìstosdàn sónra) buradà bulınìr ikèn damadì Galériosın teşvikâtì üzerinè Hristianlàr àleÿhinè müdhìş vè hunrìz kovalayısì ilàn ìtmíş ìdí. ’İsì senè sónra (305) müşárün ìléÿh ìmperatòr hazretlerì ’İzmidìn şárk tarafındakì ȯvadà ìmperatorlıkdàn ìstifà ìdùp, Salonà çekilmíşdir. Mégas Konstantĩnos hökümdàr ȯldıkdà mahalinì beğenùp, kéza paÿtàht ìtmeyì niyèt ìtmìş ìdì ìséde, Stambolìn mevkisinì tercìh ìtmìş

òldığındàn bù niyetinì térk ìtmìş fákat şehrì hèr vákt beğendiğindèn, ömrünìn şòn günlerinì buradà geçirmíşdir. Bádehu 'İranlılàr vè Gótthi ismindè bázı kabaìl hűcm ìderèk yáğma ìtmişlèr ìséde, bádehu yíne èskì halinè terfì òlınmìş, fákat 354 senesì Av̋gustos 24dè vukuù bulàn müdhìs vè siddetlì bìr zelzeledè yèr ìlè yeksàn òlùp, 50 gün mütemátien devàm ìdèn yangındà dahì tekmìl máhv òlmíşdır. 'İustinianòs ìmperatòr àkapínce güzèl vè cesìm binalàr ìlè şehrì yéniden teesìs ìtmìş vè 1216à kadàr Vizantinlèr hökmündé ìkèn, èvélce zíkr òlındığì gibì, Sultàn 'Orhanın seraskerì Kocà Àkcè tarafındàn zábt ìdilmíşdir˙ mitropolitì sínfı ruhanidè 5incídir. 'İzmìd sancağınà tabì òlàn kaÿmakamlıklàr àtidè yazılacákdır. Toğrıdàn merbùd òlàn nahiè Bağcecíkdir˙ civarındakí kurà ìsè céman 66dır.

Àdà pazàr kaÿmakamlığí.(2)([189]) Merkezì Àdà pazàr kazası òlùp miléli muhtelifedèn 7000 nufusì havì Sakária ırmağının sàğ cihetindè, minsebindèn 26 kilométro ùzakdádır. Àdà pazàr tesmiè òlınmasınà sebèb Sakaria ırmağı ìlè Sapáçadan àÿrılùp mezgür ırmağà tökülèn Killìs suyunın àrasındakì àdà gibì mevkidè bulınmasıdır. Ő hevalidekì tağlardà pèk cesìm òrmanlàr vè sık àğaçlàr bulındığındàn yerlì èhalì tarafından Àğáç denizì ìsmì vírilmíşdir. 82 karyè búraya merbútdır.

Mezgür kazayà tabì òlàn nehielér.

Sapánça, 'İzmiddèn 32 kilométro ùzakdà vè Sapánça gölündèn bíraz ùzàk mahaldè 3500 nufuslì bìr mahèl òlùp vaktì ìlè tüccàr vè yolcì kervanlarının konàk mahalì ìdí˙ civarındà 29 kurà várdır.

Ő Ak yazì civarındà 52 karyè várdır.

Hendèk Àdà pazarının cunubì şarkisindè gáyet mahsullì vè ziraatì ìçün maarùf bìr peldédir. 'İzmiddèn Àna tolìn ìçerülerinè kidèn kervanlàr èvélce burayà òğrarlàr ìdí. Mülhakatì 47 karyedèn ìbarétdir.

Karà Mursàl kaÿmakamlığí.(3) 'İzmiddìn cunubì gárp cihetindè, 2500 nufuslì bìr kazà òlùp, vaktì ìlè Kötáhyadan gelèn kervanlarìn vè tüccarlarìn mohrèç yerì ìdí. Tarihè görè, Hristosdàn 712 senè èvèl Yonanistanın Mégara nàm peldesindèn bázı kimselèr burayà gelüp, Àstakòs ìsmì ìlè burayı şéhr òlmàk üzerè teesìs ìtmişlèr vè buradakì körfèz, ismindèn Àstakinòs kólpos tesmiè òlınmìş ìdí.

[189] Bù nómerolar kaÿmakalığìn sınfını gösterír.

Hristosdàn 1326 senè sónra Sultàn Ὀrhàn hazretlerinìn şeraskerlerindèn Karà Mursàl nàm zàt buralarì zápt ìdüp, kalè ìnşà ìtmìş vè kőÿ halindè bulınàn Ἀstakòs, Karà Mursàl tesmiè òlınmíşdır. Mülhakatì 33 karyédir. Buranín şarkisindè ’Eréğli ismindè gáyet ủfàk bìr karyè várdırki, mukáddema Ἐrívolos vè Ἐrivía tesmiè òlınìr ìmíş, gárp cihetindè, vezìr Hersèk Ἀhmèd paşà tarafındàn teesìs òlınàn (senè 1457) Hersèk karyesì várdır. Bunìn yanındàn rúmca Drákon vè tűrkce Kìrk keçíd ìsmlenèn ủfàk bìr çáÿ várdırki bìr haýlı zemàn Vizantinlèr ìlè Selçukilèr àrasındà hudùd ìttihàz òlınmìş ìdí.

Burayà mülhàk nahiè Yálovadır. Şéhri mezgür mukáddema Drépanon tesmiè òlınìr ìkèn, bádehu Mégas Konstantĩnos tarafındàn tamìr vè ìnşà ìdilerèk validesinìn ìsminè zíkrèn ‘Elenópolis tesmiè òlınmìş ìdí. Ἀgía ‘Eléni Kudüs şerifdèn àvdetindè, buranìn hamamlarını ziarèt ìderèk cesìm binalàr ìnşà ìtdirmìş vè hamamlarınìn suréti muntazamedè ìdaresinì ĕmr ìtmìş ìdí· hamamlarì maarùf vè meşhùr òldığındàn hèr maheldèn kiràz mahsulinìn èrişdiği zemandà burayà küllietlì èhalì şitàp òlùr vè sularìn vicudè teesirinè yardìm ìdèn mezgür mahsulì mebzuliétle yerlér. Taríhce èhemmietì yòk ìséde, şurasını ìlavè ìdelímki, Salipiùn tabìr òlınàn Evrópa àsakirì Kudüs serifìn ìmdatınà gidèr ìkèn, ’İznìk şehrinì (Níkea) zápt ìdémeyince denizdèn gelèn muavenèt àsakirì ìlè birleşmèk üzerè burayà ìlticà ìtmìş ìdí. Bù àskerìn kumandasì Pétros Ἐrimítis vè Gothiéros Medénehon nàm zevatà èhalè òlınmìş ìdí. Mülhakatì 37 karyédir. Ủzùn çaìr òvasındà dahì Küstencìk ismindè bìr karyè várdır.

Kándra kaÿmakamlığí.(3) ’İzmiddìn şimàl cihetindè vè Kándra tağının èteğindè mukìm Kándra ìsmì ìlè bìr kazà várdırki, bunìn ìskélesi 4 kilométro ủzakdà òlàn Kerbìh limàn (limìn Kálpis)dır· mezgür limàn Karà denìz poğazındàn çıkıldıkdà, Ἐréğliye varínceye değìn tesaddüf òlınàn ĭlk limándır· mülhakatì 119 karyédir.

Nahilerì ìsè bèr véchi àtédir. Şeÿhlèr Kefkèn tağının èteğindè 1500 nufuslì ủfàk bìr mahéldir· mülhakatì 174 karyé. Fimàs 132 karyelí, Karà sù 41 karyelí, Ἀğaçlì 71 karyelí, Ἄk àpàd 32 karyelí.

Géÿve kaÿmakamlığí.(3) Merkézi ìdarè Géÿve, mukáddema Tótteon ìsmlenüp, maamùr vè ticaretkâh sehirlerdèn ìdí· 1640 senesindè Sultàn Muràt Rabì

hàn âsrindè önündèn âkàn Sakária ırmağı coşmágle haràp òlmíşdır. 'İzmiddèn 'Eskì şehirè gidèn şimendüferìn buradakì stasionınìn ăz ilerüsindekì ırmağın köprüsinì âltì âyàk üzerinè Sultàn Bayazıd hàn inşà itdirmìş idí˙ buranın 12 kilométro garpisindè Sakária ırmağınìn sòl cihetindè 'Ak hisàr nahiesì várdırki mülhakatì 43 karyédir. Géÿvenin isè 36 karyédir. Taraklì nahiesì maarùf òlùp, èskì kervanların konàk yerì òldığĩ gibì Sakária ırmağınà tökülèn Gönük suyunìn sàğ tarafındà bulındığındàn manzaralì vè mahsuldàr bir mahéldir˙ mülhakatì 29 karyédir.

Mezgür sancağın mahsulì buğdáÿ ârpà, mısır, pamùk, ketèn, şaràp vè báhusus ipékdir˙ bir káç mahallerdè bakır vè kurşùn madenleríde vàr iséde işledílmeyor.

5. BİGA SANCAĞI (Kalâi sultané)

Mezgür sancağın hudutlarì bèr véchi âtídir˙ Şimàl tarafì Marmarã denizí, gárp cihetì Çanàk kalè denizì, cunùp tarafì 'Edremìd körfezì vè sárk cihetì Brũsa vilayetídir.

Mutesarrıflìk òlàn Kalâ sultaniè (Dardanélia) şehrì metìn vè muhafazalì bir mahèl òlúp, 1600 senelerinè değìn híç bir èhemmietì haìz değìl ikén, ŏ vákt ŏradaki boğazın muhafazà idilmesinè iptidàr idilínce, şéhr dahì èhemmièt késp itmíşdir. Gerèk Vizantinlèr vè gerèk 'Osmanlıların 'ílk âsrlerindè Stampolìn muhafazası, ăncak kalelerinè hásr idilmìş bir keÿfiyèt òlmágle, bádehu buranın muhafazà idilmesindè Stampolìn tehlikeyè duçàr òlmaksızın mufazà òlınacağì derkâr bulınmágle, istihkâmàt vè sáire insasınà iptidàr òlınmíş ikèn 1656 senesì Kânì paşanın tàhtı idaresindè bulınàn 79 hárp sefinesì Venetíanın sefinelerinìn burayà girmesinè manì òlámamıslardır. Fákat Vizìr Köprülì 'Ahmèd paşà ŏ vákt yenì sistìm toplàr vè istihkâmàt ilè mohkemleşdirüp, ŏ àndèn berù çivarınà yanaşılmàz mühìm bir istihkâm òlmíşdır.

Kalâi sultaniè (Çanàk kalè) sehrì bù gün 12000 nufusì havì òlùp, buradà imál òlınàn topràk işì çanàk vè kâsè vè destilerì içün maarúfdır. Şéhri mezgürdè bìl cűmle devletlerìn kónsolosları ikamèt itdiğì gibì, báhri sefitdèn gelèn hèr bir sefinè burayà muvasiletindè durarák, pratikalarınì gösterüp imzalatmayà mecbúrdırlar.

Buranın bíraz şimalindè èskì Ἄvidos şehrinìn mahalindè Boğàz hisàr ismindè bìr kalè várdır. Ἄvidos şehrì gáyet èskì òlùp Tría muharebesindè istiràk itmìş ìdí, bádehu Mílitoslılar burayà gelùp, şehrì zápt vè tezyìn ìtmişlérdir. ’İràn hökümdarì Darῖos Hristosdàn 506 senè èvèl Skithíaya ìcrà ìtdiğì seferdèn àvdetindè burayì yakmìş vè òğlũ Ksérksis Yonanistàn üzerinè sefèr ìdèr ìkèn (480) buradàn karşù tarafa köprῦ kurmìş ìdí. Buranın şimalındà dahì Ἀrísvi ismindè bìr şehìr vàr ìdí, fákat mahalì ἔl yévm maalùm değíldir.

Mezgür sancakdà Ἐrénköÿ ismindè bìr nahiè òlùp 39 kurà tabídir. Mezgür nahiè Kùm kalè nahiesinìn şimalì şarkisindè, ùmúri ziraiè ìlè meşgùl èhalidèn meşkùn bìr peldédir˙ èskì Dardanòs şehrì buranın yakınındà ìdí˙ ’Eskì tarihlerè görè Túna ırmağı sahilindè meşkùn Dardanῖs namındà bìr kávm burayà tevaddùn ìderèk iskân ìtmişlèr ìdí.

Bù òlkè ἔn èvèl Tevkría denilìr ìkèn, bádehu Dardanía vè àhíren Tría ismlenmìş ìdí. ‘İródotosın yazdığınà bakılır ìsé, Tría hökümdarlığì lávğ òlındıkdàn sónra òrà èhalisì ùfacık hökümdarlıklàr teşkìl ìtmişlèr vè bádehu Lidía hökümdarì Krῖsosa tabì òlaràk, merkumìn mağlupietindèn sónra 546dà ’İranlılarà geçmişlérdir. Bunlardàn èhaliyì Mégas Ἀléksandros kurtarmíşdır. Hristosdàn 283 senè èvél, Bérgama hökümdarì Filéterosa tabì òlúp, níhayet 129 senesindè Rómalılara vè Hristosdàn 395 senè sónra Vizantinlerè geçmíşdir.

Lápseki (Lámpsakos) kaÿmakamlığí,(3) balâdà zíkr òlınàn mutesarrıflığìn şimàl cihetindédir. Lámpsakos sehrì mukáddema Pitióessa tesmiè òlınúp, bádehu Vévrikeslerin hökümdarì Mánthroin kerimesì Lampsákiden Lámpsakos ìsminì àlmíşdır. Yonàn tarihinè körè mukáddema ’İranlılàr zaptındà ìkèn bádehu Ἀthῖnelilerin èlinè geçmìş vè mégas Ἀléksandros zemanındà tekmìl haràp òlmàk tehlikesinè düşmìş ìsédè, buralì feÿlosòf Ἀnaksiménisin tevasudì ìlè Ἀléksandrosın hiddetindèn kurtulmíşdır˙ meşhùr cağrafía muharrirì Stratónikos dahì buralì ìdí˙ èskì muharrirlèr buranın şarabını médh ìtmekdédirler˙ òldığì mahèl pèk mahsuldárdır˙ nufusì 3500 raddesindè òlúp, 39 karyè dahì burayà àíddir. Nahielerì Pírgos, kurasì 32 vè Çartàk, kurasì 15.

Lápseki şehrinìn şimalì garpisindé, Marmarà denizinìn teşkìl ìtdiğì ùfacık körfezdè Párion ismindè bìr beldè vàr ìdíki, mukáddema Mílitoslılar vè Ἐrithréalılar

vè Párioslar tarafındàn teesìs ȯlınúp, vaktındà ỉlerü derecedè şereflenmíş. Buranın yerì ĕl yèvm Kemèr tabìr ȯlınàn karyedekì harabelerdè müşahadè ȯlıníor. Buranın teesisindèn ėvèl sárk tarafındà Príapos ỉsmindè dahì bìr beldè vàr ỉdíki, ėhalisì bádehu Páriona tevaddùn ỉtmìş ỉdí˙ bunın dahì ėskì yerì Bíga sancağınà tabì Karà puğà (karyesindédir) nahiesinsindédir.

Bíga kazası. Dikèn tağının simalì şárk ėteklerindé, Granikòs (Üç belà sù) ırmağının sòl sahilindè bulınàn Bíga şehrì mezgür kazanın merkezídir. Buranın díger ỉsmì Bağà sehìr ȯlúp, hèr senè ’İúniosda, 20 gün ỉmtidàt ỉdèr tüccàr panigirì kurılır vè báşlıca haÿvàn mubaÿası ỉcrà ỉdilűr. Nufusì 5000 raddesindédir. Kazái mezgürè 67 kurà tabídir. Nahieleri ỉsè ȧtidekilérdir.

Çalì nahiesí. Balíkesir sancağının yanındà vè Ȧptàl Dikèn vè Karà tağların cunubindè tağlık bìr mahéldir. Buranın ’İnóma ỉsmindè 2500 nufuslì bìr beldesì várdırki, Hoshóvası çayının sòl tarafındádır. Kurası 64dir.

Dimétoka nahiesí. 2000 nufuslì vè Hoshóvası çayının sàğ tarafındá,

Bándırmadan Çanàk kalè sehrinè gidèn yòl üzerindédir˙ kurasì 43dir.

Karápiga nahiesì (Ȩskì Príapos).

Ȩzine kazası. 54 kuralí. Buradà teadàt ȯlınacàk karyè vè kasabalar ȧtidekilérdir. ’İnéh (1500 nufuslì) mukáddema Neandría teabìr ȯlınır ỉdí, ȯnündè Samónion ȯvasì várdır. Cunubindè Kırk güzèl (Skámandros) ırmağının sòl tarafındà ėskì Kènthrõn sehrinìn yerindè Türkmenlì karyesì várdırki, rivayatà görè, meşhùr şair Ȩmiros bìr müddèt buradà ỉkamèt ỉdüp, Tría hevalisinìn cağrafíasını mütalaà ỉtmìş ỉdí. Mezgür karyè hisarlídır. Vizantìn ỉmperatorlığì zemanındà politikà müttehimlerì buranın hapshanesinè konulúr ỉmíş. Vizantinlerdèn Sultàn Ȯrhanın miralaÿlarındàn Tursùn nàm zàt zábt ỉtmíşdir. Ȩskì Stampùl (Ȧleksándria Troȧs) ’İnehìn cunubì sarkisindè vè Kemalì karyesinìn garbindédir˙ şéhri mezgürì Mégas Ȧléksandrosın cenerallarındàn Ȧntígonos teesìs vè ỉnşà ỉdüp Ȧntigónia tesmiè ỉtmìş ỉséde, Mikrà Ȧsíanın bádehu taksimatındà burayì Lisímahos ȧlúp, Ȧleksándria Troȧs ỉsmlendirmíş. Paȳlos Ȧpóstolos mayetindè Eȳangelistìs Lukãs ȯldığì haldè burayì ỉkì defà ziarèt ỉtmíşdir, Birincisindè Hristosdàn 50 senè sónra gelüp, bìr gün bìr gicè kalmìş (Práksis Ȧpostólon is’. 9) vè ỉkincisindè Hristosdàn 7 senè sónra gelüp 8 gün kalmìş (Práks. k’ 6-12). Görünűorki burasì meşhùr vè maarùf şehirlerdèn ỉdí.

Görülèn harabelèr i̇nsanìn ȧklınì haÿretdè prakíṙ hisarlár, burclár, havuzlár, tersanelér, limàn, rıhtìm vè sáire vàr i̇míş. Vaktlàr mirür i̇lè haràp ȯldıkdàn sónra taşlarì vè direklerì Stampolà getürilerék, 1693 senesindè i̇nşà ȯlınàn ʾEmìn ȯnü̃ camíi şerifinìn tezyinatınà sárf ȯlınmíşdır. Bù taşlarìn çıkdığì ȯcaklàr Kemalì karyesindè ȯldığì gibì, cunubì sarkisindè dahì mahalínce maarùf ʾılıca várdır. Bunàr pasì karyesí, taríhce ȇn ėhemmietlì bi̇r karyédir. Burasì Troạs denilèn meşhùr şehi̇r i̇dí̇ tarihì pèk ȕzúndır, ȧrzũ i̇denlèr tàp i̇tdirmèk niyetindè bulındığımìz Mikrà ʾAsíanın tarihì kitabınì mütalaà i̇tsünlér. Meşhùr ʺOmiros sairi̇n ʾİlías nàm kitabì buradakì muharebè i̇çün báhs i̇díor.

Nahielér Baÿramíç, Kìrk güzèl ırmağınìn sòl tarafındà gáyet havadàr vè manzaralì bi̇r mahaldè 6000 nufuslì bi̇r kasabádır 77 nahiesì várdır.

Kùm kalè nahiesí̇ merkèz Yenì sehírdir (Sígion) gáyet mohkèm vè mazbùd bi̇r kalè ȯlùp poğazìn mohafazasınà meemúrdır.([190]) Buradàn 7 kilométro ȕzakdà Çıplák karyenìn şimalındà ėskì ʺİlion sehrinìn maheli̇ várdır. Mégas ʾAléksandros burayà gelüp Yonàn kahramanlarındàn ʾAhillevsìn zikrì i̇çün savaşlàr i̇crà i̇tmíşdir. Kùm kalè ʾEzíne vè ʾAÿvacìk hevalisì rúmca Troĩkòn pedíon tesmiè ȯlındığındàn meşhùr Tría muharebesinìn buralardà i̇crà ȯldığì ȧnlaşılír. Kùm kaledèn Çerkèz köinè kadàr i̇mtidàt i̇dèn sahilè Yonàn sefineleri̇ tekarrüp i̇dü̇p, ȧsakiri̇ çıkarmışlàr vè ȯnündekì ȯvadà ʺOmiros şairi̇n teyanì i̇tdiği̇ kahramanlıklàr vè vukuátı meşhurè i̇crà i̇dilmíşdir. Bù muharebenìn tafsilatì Mikrà ʾAsíanın tarihì nàm kitabdà yazılacákdır. Çerkès köinìn cunubindekì sahi̇l vé körfèz ȇl yévm Peşiklèr (Peşíkia) tesmiè ȯlınúp, küçük vè böyük sefaíni harbienìn i̇lticà i̇tmesinè yararlì bi̇r mahéldir. Burayà merbùd yedì kurà várdır.

ʾAÿvacìk kazasí.(3) Merkezì ʾAÿvacìk şehri̇ ȯlúp, Kozlì béÿ dağı i̇lè Dedè tağınìn birleşdiği̇ mahaldè ferahcà bi̇r derè i̇çindè vè Kírk Güzèl (Skámandros) çayınìn bunarlarındàn 10 kilométro ȕzakdà 7000 nufuslì bi̇r beldédir. Kìrk Güzèl çayì bunarındàn kaÿnadığì zemàn i̇lerü derecedè hűcmle çıkúp, kemáli siddétle cereyàn i̇derèk yolınà devàm i̇dér. ʾAÿvacığìn cunubindè vè ʾEdremi̇d körfezinìn şimalındà ėskì ʾAssòs peldesinìn mevkisindè Beÿràm nàm karyè várdır. Burasì Sultàn ʾOrhàn hazretlerinìn mayetlerindè bulınàn ʾEmi̇r ʾOrhàn nàm zatà hıdematınà mukabi̇l

[190] Buradà ʾAhillevs vè dostì Pátroklosın mezarlarì vàr i̇dí̇.

virilmìş vè T̈dremìd körfezinìn üzerindekì kalè múma ìléÿh tarafındàn ìnşà ȯlınmìş ìdí. Bù kaledèn Sakızà kadàr ȯlàn denìz temamì ìlè körüldiğindèn, híç bìr sefinè buradàn görülmeksizìn mirür ìdémez. Karyenìn ǎncak 120 nufusì várdır. T̈ssòs peldesì vaktındà maarùf ìdí˙ burayì Míthimnalılar teesìs vè ìnşà ìtmişlèr, Stóikos nàm feÿlosòf Kleánthis buradà tevellüd ìtmíş. Şimdikì harabelér, ȯranìn vaktındà mühìm bìr şèhr ȯldığını gösterír. Meşhùr feÿlosòf T̈ristotélis bìr müddèt buradà ėylendí. Hristosdàn 56 senè sónra Paṽlos vè Lukãs resullèr buradàn bìr sefineyè rakìp ȯlúp, Mítillüye, Sakızà, Susamà vè Mílitosa geçmişlérdir (Práksis T̈postólon k' 13-14). Buradà vaktì ìlè, cenazelerìn kizlenmesinè mahsùs ìmàl ȯlınàn sandukalàr ìçün taşlàr ìhráç ȯlınır ìdíki, cenazelerì cürütmeyè yararlì ȯldığındàn sarkofágos líthos ìsminì ȧlmìş ìdí. Lákin tedkikàt vè teftişáti ȧhiredèn ȧnlasıldığınà görè bù taşlardà bù hasiyetlerdèn híç birisì ȯlmadıkdan káti nazár, cenazelerì ȯldığì haldè muhafazà ìtmeyè yararlì mevàd bulínmamakdadır. Sahildèn T̈ssos şehrinè toğrì çıkmàk mahalìn sarplığındàn naşì pèk müşkíldir.

T̈ssòssìn garpisindè Papã burnì várdırki, Kàz tağının ȕcì buradà hitàm bulúr. Buranìn şimalì garpisindè, gáyet mahsuldàr bìr ȯvadà Tüzla peldesì várdır (nufusì 2500). Bíraz ìlerüdè dahì mukáddema Gárgara tesmiè ȯlınàn Kozlü karyesì bulınmakdádır. Kazanìn ėtrafındà 57 kurà várdır.

Ưmùm sancağìn 8 nahiesì vè 500 kadàr kurasì várdır, mahsulatì saráp, palamút, zeÿtűn, pamúk, ketén, buğdáÿ vè sáiredir˙ ėhalisì ziadesì ìlè haÿvàn beşlemeğè meraklídır. Peşiklerdè hrómion, Kàz tağındà lihíst, Bíga civarındà manganèz vè Lápsekide vè Karà tağdà kurşùn madenlerì várdır.

VİLAYETLER

DÖRDİNCİ KISM

BİRİNCİ BAB

Kastamonì vilayetí.

Hudutí. Şimàl tarafì Karà deníz, gàrp cihetì Canìk sancağí, cunubì Ankara vè Brũsa vilayetlerì ilè 'İzmìd sancağì vè şárk tarafì Kastámpolu çáÿ vè Devenèk çáÿdır.

Vilayetìn ărzi sathiesì 5366 miriámetron òldığì haldè nufusì 700,000è takdìr òlıníor.

Valilìk Kastamonì (Kastámpolu) òlúp, Geralòs tağınìn cunubì şárk èteğindè vè Gòk çainín sòl cenahındá, denizdèn 72 kilométro ùzakdà 25,000 nufuslì (2000 kadarì Orthódoksos) cesìm vè ticaretkâh bìr şéhrdir. Yünlì kumaslàr, işlenmìş derilér, timùr kaplàr, tiftìk çıkarír. Ticaretì içũn maarùf òldığındàn hèr Aÿgustosda buradà tücdàr panigirì kurılír. Ùlù camilèr, èbniéi mirilér mekteplèr várdır. Rumlár Niksàr mitropolitinè tabì òlúp, mükemmèl Ellinikòn Sholĩon vè Parthenagogĩon idarè iderlér. Burayà merbùd 4 nahiè vè 44 karyè várdır. Nahielerìn ismlerí: Dürkânì kurasì 59. Ak Kayà 73 karyelí. Kozíka 61 karyè vè Sorkòn kòl 59 karyelí.

Valiliğè merbùd òlàn kaÿmakamlıklàr bèr véchi àtídir: Àráç, Tàş Köprũ, Tatáÿ, 'İnépoli, Zağfránpoli, Tósia vè Cíde.

Àráç kaÿmakamlığí.(3) Burayà merbùd Merkozè vè Ekdìr ismindè ikì nahiè ilè 170 karyè várdır. Àráç peldesì Zağfránpolının şàrk tarafındà Kastamonıyè gidèn yòl ùzerindè ufacìk bir ziraàt mahalídir.

Tàş köprù kazasí.(3) Gökcè àğáç namındà bìr nahielì vè 163 karyelídir. Asıl Tàş köprũ peldesì Kastamonıdèn 26 kilométro ùzakdà Gòk çainìn sòl tarafındádır. Bunìn bíraz cunubindè, Rómalılar zemanındà inşà òlınàn Pompiiúpolisin harabelerì várdır.

Tatáÿ kazasí(3) merkezì Dadahì àğà peldesì òlùp 3000 kadàr nufusì havì vè Uzùn burnì dağınìn gàrp èteklerindédir. Kazayà merbùd 72 vè Eztavái nahiesinè 75 karyè merbúddır.

'İnépoli kazasí ('İonópolis) (2) Merkezì 'İnépolidir. Rúmca èskì ismì Àvónu tĩhos òlúp, èvelindèn berũ maarùf ìdí. Şímdi dahì Karà denizè ìsleyèn bìl cűmle kumpánia vaporlarınìn òğràk limaní, Kastamoní şehrinìn mohrecì vè ihracàt idhalàt ticaretì içũn maarúfdır, ĕn ziadè buradàn ihrác òlınàn èmtaà kirasté, tiftík, yűn, ketén, keçi derisì vé sáiredir. Nufúsi mecmuasí 7000 kadàr tahmín òlıníor. Bunín 1500ù òrthódoksos Hristiándırlar. Orthódoksos Hristianlarì Niksàr

mitropolitinè tabídirler. Néfsi ’İnépoliye 43 vè nahiesì Gőreye 141 vè díker nahiesì ’Apanaya 84 karyè merbútdır. ’İnépoliden 14 kilométro ùzakdà cunùp cihetdè ’Arsızlàr kayà ìlè Kàz Yusùf tağlarınín teşkìl ìtdiğì deredè vè ’İnépolinin garpisindè Karà denizè dökülèn Daurkàn ırmağınín bunarlarí yanındà Bakír küresì madenì várdır. Buradà 10,000 madencì bulınír.

Zağfránpoli kazasí.(2) Tatáÿ kazasınín cunubì garbisindè vè Durnã yaÿlasınín cunubì èteklerindè Zağfránpoli kazasí várdır. ’Eskì Rúmca ìsmì bázılarının yazdıklarınà görè Theodorúpolis ìkén, bádehu buranín birincì mahsulí òlàn zağfrà (krókkos)dan Zağfránpolu tesmiè òlınmíşdır. Burasì hakkındà doktòr ’Athanásios Gavriilídis (vatanì òldığì ìçùn) Ksinofánis nàm risalenìn 3incì cildindè yazmíşdır. ’İstihsàl ìdebildiğì maalumatì şù véch ìlè yazíor. Stambòl ìmperatorì Theodósiosın (V’.) zevcesì Eỳdokía Hristosdàn 415 senè sónra hastelenűp, mayetindè ắgios Stéfanosın lípsanosından sòl àyağì òldığì haldè burayà gelűp, muzdarìb òldığì hastelikdèn şifayáp òlabilmíş vè lípsanosı ĕ́parhos Theódorosın sehrinè ìhdà ìtmíşdir. Mevkisì Kastamonıdèn 18 vè Bóludan 30 saàt ùzákdır. ’Etrafındà bìr takìm ùfàk çaÿlàr cereyàn ìtmekdè òlúp, ’Aráç çáÿ vasıtasì ìlè Filliàs çainà (Villẽos potamòs) vè bádehu Karà denizè dökülürlér. Nufusì 10,000 ìslamdàn vè 3000 òrthódoksosdàn mürekképdir. Civarındà 106 kadàr karyè várdır˙ bìr saàt kadàr ùzàk òlàn Yazì köindè mevcùd òlàn 1500 nufusìn 500ù òrthódoksosdır. Kazayà merbùd nahielerdèn ’Aktaşà 35 vè ’Eflaniyè 35 vè Ű lasà 67 karyè merbúddır.

Tósia kazasí(2) Kastamonınìn cunubindé, Devenèk çainìn sòl tarafındá, Vizantinlérce Thedosiàs tesmiè òlınàn Tósia beldesí, 3000 nufuslì (400 kadarì òrthòdoksos) vè pirincí, dapağhanelerí, tokumahanelerì ìçűn maarúfdır. Hér sené Septémvriosda buradà tüccàr panigirì kurılír. Néfsi Tósiaya 39 karyè merbúddır.

Cide kazasí(2) kazayà 75 vè Hòş àlaì nahiesinè 88 céman 163 karyè merbúddır.

BOLU SANCAĞI

Mezgűr sancàk Vilayetìn gàrp tarafınì teskìl ìdűp, 7 kaÿmakamlığì havídir: 1) ’Eréğli, 2) Bartín, 3) Göÿnűk, 4) Gérede, 5) Dűzce, 6) Mudurnĩ, 7) Hamidié.

Sancağın merkezí ólàn Bólu beldesì 20,000 kadàr nufusì havì ólúp (bunın 8000ì Çerkèz vè kusurì bíraz Ὀrthódoksos vè Ἐrmenilèr ílè ’İslámdır) ἔn ėvèl Rúmca Vithínion vè pádehu Rómalılar vè Vizantinlèr ȧsrindè Klavdiúpolis tesmiè ólınır ἰdí. Ὀvasì gáyet genìş vè münbítdir. Hèr senè 7)vriosda buradà kurılàn tücàr panigirì 14 gün devàm ἰdér. Yanındàn Bólu suyù cereyàn ἰderék, 30 kilométro ȕzakdà Filyàs çainà birleşír. Néfsi Bóluya 190 karyè merbúddır.

Ἐréğli kazası.(2) Karà denìz sahilindè vè vapòr ílè Stampoldàn 10 saàt ȕzaklıkdà ėskì ʿİráklia (Tűrkce Ἐréğli) beldesì kazanın merkezídir. Ἳlk ismì Yonàn kahramanlarındàn ʿİraklisìn ísminè müşabihéten virilmìş vè ἔn ėvèl Mílitoslılar burayà gelerèk hèm ískân ἰtmişlèr hémde şenlendirmişlér. Baskà Ἐréğli peldelerindèn tefrìk ólınmàk íçün Karà denízἘréğlisi denilíor. Nufúsi mecmuasì bù gün 10,000 kadár tahmìn ólıníorki bunın bìr miktarì ȯrthódoksos ólúp, Kadíköÿ mitropolitinè tabídirler vè ȯldíkca mükemmél ʿEllinikòn Sholĩon ídarè íderlér. Ἐréğlinin ėhemmietì kömȕr madenlerindédir. Gerèk buradakilèr vè gerèk Zunguldàk karyesì civarındà bulınàn madéni humayunlardàn pèk çòk kömȕr ihráç ólındığındàn çòk ȧmeléde íşlemekdédir. Kazayà 63 karyè merbútdır.

Bartìn kazası. Merkézi kazà ólàn Bartìn (Parthénion) beldesì bundàn 30 senè ėvél küçùk bìr karyè íkén, bádehu ídhalàt vè ihracàt sebebinè ískân ólınùp, bù günkì cesametì késp ἰtmíşdir· mükemmèl çarşusí, güzèl ėpnielerì várdır· 10000è tahmìn ólınàn nufusì mecmuasının bìn kadarì ȯrthódoksos vè 200ù Ἐrmenídir· mahsulatí zafrá, kerasté, buğdáÿ vè mısírdır· ȯrtasındàn keçén ırmák Bartìn ırmağì vè Ὀrdere sù tesmiè ólınmakdádır· gáyet sakìn haldè cereyàn ídűp, sahilinè híç bìr mazarràt ìràd ἳtmediğinden tolayí, sahilinde haneler ínşà vè íkì mahaldè timùr vè kirastè íkì köprű ílè rápt ólınmíşdır. ’İdaréi Mahsusenìn vaporlarì haftadà bír defà burayá sefèr ídűp, ırmağà girerlér vè kâh Daùt kaptàn vé kâh Gürkèn bunarì nám mahaldè lenkèr ėndàz ólurlár. Néfsi Bártına 58 karyè tabídir.

Kazanín Ἀmástra ísmindè bìr nahiesì várdır Burasì sahìl beldelerdèn ólmágle, furtúna ėsnasındà ȃz yokarısındà ólán fenerdèn kulağuzlanaràk sefinelèr vè gemilér limanınà ílticà íderlér, Ἐhalisì sìrf íslàm ólúp, 2000 kadàr tahmìn ólıníor. Ἳn ėvèl Ἀmastris tesmiè ólıníor ídí. Tarihè müracaàt ólındıkdà görilíorki, ėvelisì Sísamos tesmié ólınúp, ticaretkâh peldelerdèn ȯldığì haldé, ’İranın sòn hökümdarì

Darĩos Kodomanosın teallukatındàn Ἀmastris nàm zàt tarafından zàpt ȯlınaràk bù ismì ȧlmış ıdí. Vizantinlerìn sòn senelerindé Venetíalıların ėlinè geçmìş vè 1460dà Fatìh Sultàn Mehmed hàn hazretlerì tarafındàn zápt ȯlınmíşdır.

Göÿnük kazası. Bólunın 48 kilométro cunubì garbisindè Gönük yáhod Torbalì beldesì várdırki nufusì 200 kadàr tahmìn ȯlıníor. Burayà merbùd ȯlàn karyelèr 119 ȧdéddir.

Gérede kazası. Hevasì ȯldíkca soğukcà 4000 nufuslì bìr beldédir᾽ burasì mukáttema Flaviúpolis tesmiè ȯlınır ıdí. Ticaretì derì vè tiftìk üzerinédir᾽ ȯrthódoksosları ǎncak 200 kadàr tahmìn ȯlıníor᾽ buranın yakınındà Çáÿ Cumà karyesì várdırki, 17 senè ėvelisì 50 kadàr ȯrthódoksos hanelerì Zağfránpoliden burayà tevaddùn ıderék mahalì şeneltmişlèr vè ınşà ıtdiklerì bìr ėkklisíanın ėgkéniası geçèn 1895dè ıcrà ıtdirmişlérdir. Çáÿ Cumà karyesì Filyàs çainın yanındádır. Buradàn 8 saàt ȕzakdà Tevrék karyesì bulınúp, pèk ǎz ȯrthódoksoslar ıskân ıderlér. Néfsi Géredeye 40 vè nahiesì Çáğaya 16 kurà tabídir.

Dűzce kazası. Kazanın merkezì ȯlàn Dűzce peldesì Bóludan 10 kilométro şárk tarafdà ȕzakdà vè Bólu tağının (Vithiniakòs Ὄlimpos) gárp ėteklerindè 4500 nufuslídır. Ὀrthódoksosları yálınız bìr káç bekârdàn ıbarétdir. Ὲskì ismì Disè ıdí᾽ burayà 133 karyè merbùd vè Ἄkce sehìr ismindè bìr nahiesì várdır. Buranın bíraz şárk tarafındà ėskilerìn Ἴpios tesmiè ıtdiklerì Melàn sù cereyàn ıtmekdédirki, bunın sòl tarafındà vè Dűzcenin 10 kilométro simalındà Ὲskì pàğ (Ὗskübĩ) karyesinìn mahalindè meşhùr ėskì ĭ ėpì ῾İpíọ Brũsa beldesì vàr ıdí. Buranın ėpískoposlarından ῾İsíhios nàm zàt birincì Ἰk. Sínodosda hazır bulınmıs ıdí. Şímdi mahalindè bìr çòk ėbniè ımarelerì vè cesìm kapulàr harabelerì várdır.

Mudurnì kazası. Peÿnirlerì içün maarúfdır. Buranın 175 karyesì várdır. Sarhùn yaÿlasınìn şimàl taraflarındà Rómalıların Ἀdrianúpolis tesmiè ıtdiklerì Viràn şehìr karyesì várdırki, Róma ımperatorì Ἀdrianosın hűsni teveccühinì kazanmış ȯlàn Ἀntinoosın vatanı ıdí.

Hamidiè kazası. Sonralarì teskìl ȯlınmış bìr kazà ȯlúp, Çarşanbà ismì ilè bìr nahiè ilè 340 karyeyè malíkdir.

KANGIRI SANCAĞI

Mezgür sancàk dahì vilayetìn cunùp vè cunubì şárk cihetleriní teşkìl ìdűp, Çerkès vè ’İskilìp kaÿmakamlıklarınì havídir.

Sancağìn merkezì òlàn Kángırı (Çángırı) beldesì (Rúmca Gággre, Rómalılarca Germanikópolis) 20000 kadàr nufusì (800ù òrthódoksosdır) havì òlúp, ticaretì ìçün maarúfdır. Vaktì ìlè buradà bìr èkklisía meselesindèn tolayì bírde Tobikì Sínodos kurılmìş ìdí. Ticaretí yűn, tiftík, kítre vè dùz ůzerinédirki, 2 saàt ůzakdà òlàn tùz òcaklarındàn senevì milionlàr ìlè òkkã dùz ìhráç òlınúp, Mikrà Ȁsía nın hèr tarafınà gönderilűr. Hèr senè Av̋gustosın 25indèn S)vriosın 15inè kadàr buradà tüccàr panigirì kurılúp, Stampoldàn, Ȁnkaradan, Kaíserieden, Kastamonıdèn Halepdèn vè Şamdàn tüccarlàr gelirlér.

Nefsì Kángırıya 88 vè nahielerindèn Koçhisarà 64 vè Sapàn ỏzünè 54 vè Tuhtà 48 karyè merbútdır. Tùht nahiesì Kángırıdan 3 saàt ůzakdà òlùp 800 kadár òlàn èhalisinìn 500ù òrthódoksosdır.

’İskilìp kazasí. (Ȅskilüp) 800 kadàr nufusì havì òlúp, zürrà memleketídir· burayà 10 kurà vè 31 divàn merbútdır.

Çerkès kazasí. Kángırıdan 32 kilométro gárp tarafdá, Ulù suyùn dàğ tarafındà àkdémce Ȁntonópolis teemiè òlınàn Çerkès kazasì várdır. Nufusì 500 kadàr tahmìn òlınúp, ȅkserisi ziraát ìlè meşgúldır. Néfsi Çerkezè 50 vè nahielerindén Karacà viranà 44 vè Ȍdeciğè 110 vè Bayındırà 124 karyè merbúddır.

SİNOP SANCAĞI

Vilayetìn şimalì şárk cihetinì teşkìl ìdèn òlkè mezgür sancàk òlúp, 2 kaÿmakamlığì (Bóÿ àpàd vé Ȁyancık) havídir.

Mutesarrıflığìn merkezì òlàn Sinòp sehrì pèk èskì òlúp, mukáttema pèk ůfàk bìr karyè ìkén, bádehu Mílitoslılar tarafındàn ìskân ìdilüp şenelmíş. Gerèk mevkisinìn èhemmietì vè gerèk limanının salimliğì ìçün Karà denizdè ìcrái sìr ů sefèr ìdèn sefainìn òğràk mahalì òlmìş vè Póntos hökümdarlığınì teşkìl vè teesìs èÿleyèn Mithridátis Evpátor burayì gendisinè mekári ìdarè ìttihàz èÿleyüp, hisarlàr

ilé ihatá, ebnielèr ilè tezyìn vè asakìr ilè muhafazà eÿlemìş idí. Yonàn müverrihlerindè buranìn ismì çòk defà zíkr olınmakdádır. Karà denizè çıkmìş olàn dìl séhr içün ădeta bìr gözellìk iràs vè báhs itmekdè oldığì gibì şiddetlì furtúnalarda rüzgârì kesdiğindèn sefinelèr burayà ilticà iderlér. Mukáddema dahì hisàr ilè muhád beldelerindèn oldığì gibì, cesìm mektepleri, çarşuyù vé maarùf stoalarì havì idí. Burasì meşhùr feÿlosòf Diogénisin vè Patrìon Diogénisin, şaìr Difílosın vè 'İràn tarihinì yazàn muharrìr Vátonın vatanídır. 'İràn devrinè kadàr müstakìl ikèn, bádehu Farnákis namındà bìr satrápisin hökmünè geçmìş vè 'İràn hökümetindèn kurtuldığındà Póntos hökümdarlığınìn mekári idaresì ittihàz olınúp, Hristosdàn 70 senè evèl Rómalı Lukũllos tarafındàn zápt olınmíşdır. Vizantinlèr 1050 senesinè kadàr idarè itmişlèr ikén, ŏ andè osmanlì zapitlerindèn Hartìk tarafındàn zápt olınúp, bádehu Àléksios Komninòs ohtesinè vè 14incì dehirdè tekmílen osmanlılàr elinè geçmíşdir. 'El yevm Sinòp şehrinìn 20,000 kadàr nufusì olùp 4000ì orthódoksos vè Àmásia mitropolitinè tabídirler. Rumlarìn mekâtibì oldíkca terekkidédir. Sinòp civarındà bulınàn 6 karyedè 3000 kadàr orthódoksos nufùş várdır.

Sinopà 72 vè nahiesì Gérzeye 72 karyè merbúddır.

Bóÿ apàd kazasí.(3) Gòk çainìn sahilindè vè Kastamonınìn şárk tarafındà Bóÿ apàd kazasì várdır. Nufusì 4500 kadàr olúp, hèr senè 7vriosda tüccàr panigirì kurılír. Néfsi Bóÿ apadà 172 vè nahiesì Turağanà 39 kurà merbúddır.

Àyancìk kazasí.(3) Sinopìn gárk tarafındà vè 'İncé burunìn cunubindè akdémce Ăg. Àntónios tesmiè olınàn Àyancìk peldesì várdır˙ nufúsi mecmuasınìn 800ù orthódoksos. Sinopìn cunubì garbisindè vè 'İstefàn burnınìn üstündè Stéfana ('İstefàn) peldesì várdır (nufusì 3000). Néfsi Àyancığà 86 vè nahiesì Çağlıyà 45kì céman 131 karyè merbúddır.

Ùmùm vilayetìn arazisì münbìd vè mahsuldárdır. Devenèk çáÿ vè Gòk irmàk hevalilerindè buğdáÿ, mısír, yuláf, arbà vè Géredede pirínç, Zağfránpolide zağfràn vè civarındà ketén, şimàl vè gárk taraflarındà afión, susàm, tütün vè şárk tarafdà şaràp husulè gelír. 'Ehalì ipekciliğè meraklì oldığındàn tùt ağaçlarì yetişdirmekdédirler˙ tağlarì ulũ vé meÿvelì meÿvesìz ağaçlàr ilé mestúrdır. Zağfránpoli civarındà yálınız 35 ormàn várdırki enlilikleri 41 vè uzunlıkları 46 saátdır. Haÿvàn beşlemeklìk ilerüdédir, ökűz, inék, koyún, keçì beslenmekdè olùp

sáÿ yağı, peÿnír, yün vè tiftìk husulè gelír. ’İnépoli civarındà bakır, ’Eréğlide, Zunguldakdà tàs köműr, Kángırıda kayà tuzì madenlerì várdır. Başkà mahallerdè gümüş vè kurşùn madenleríde dahì bulınıor.

İKİNCİ BAB

BRUSA VİLAYETİ

Brũsa vilayetinìn şimàl hudutì ’İzmìd sancağì vè Marmarà denizí, şárk tarafì Kónia vilayetì, gárp cihetì Bíga sancağídır˙ vilayetìn ȧrazíi sathiesì 4800 miriámetron ȯlúp, ’Ertoğrùl, Kötáhya, Karahisárı sahìp vè Karasì sancaklarındàn mürekképdir.([191])

Vilayetè merbùd kazalàr ȧtidekilérdir˙ 1) Gemlík, 2) Mihalíç, 3) Mudánia, 4) Kermastĩ, 5) Ȧdranòs 6) Pazàr köÿ.

Valiliğìn merkezì ȯlàn Brũsa şehrì Stamboldàn 95 kilométro ȕzakdá, Keşìş tağınìn şimàl ėteklerindé, 4 kilométro ȕzunlığì vè bìr kilométro ėnliliğì havì bìr mahèl ȕzerindè ìnşà ȯlınmìş takríben 90,000 nufusì (7000ì ȯrthódoksos) havì cesimcè bìr şéhrdir. Şimdikì beldé, ăsıl şehrdèn kaledèn vè civàr köÿlerdèn mürekkép ȯlúp, kalè ìlè ȯlán minasibàt 3 kapù (şimaldà Tapàk kapusí, şarkdà Yèr kapusì vè garpdà Káplıça kapusì) vasıtasì ìlè ȯlúr. Keşìş tağınà gidèn kapulùr ìsé, Zindàn kapusì vè Sù kapusì tesmiè ȯlınıorlar.

Brũsayı ĕn ėvèl Prusías namındà bìr zát Hristosdàn 550 senè ėvelisì ìnşà ìtmìş ìdí˙ ĕl yévm mevcùt ȯlàn kalelerdèn ȧnlaşıldığınà göré, şeklì dȍrt köşè vè ȯnündekì genìş ȯvayà nazìr ȯldığì ìçűn, ȧskerì noktái nazarındàn böyȕk ėhemmiėt kazandì vè ȯsmanlılàr devrindè ’Erdèk (Kízikos) şehrì birincì vè Brũsa ìkincì derecedè ȧskeríce ėhemmietlì ìdilér. Rómalılar ìlè Póntos hökümdarì Mithridátis ȧrasındà muharebelèr ȯlmayà başlayínca Lukũllos múma ìleÿhì mağlùp ìtmìş vè Brũsayı zápt ìdűp,’İzmìd peldesinè rápt ėÿlemìş ìdíki, bádehu ėhemmietinì bísbütün gaÿb ìdűp, müverrihlérce bilè ìsmì zíkr ȯlínmamış. Róma ìmperatorì Traianòs zemanındà bìr dereceyè kadàr késpi serèf ìderék, mekteplér, çarşulár, kütphanelér,

[191] Mezgȕr vilayèt Hüdavendikȃr namınì dahì haìz ȯlùp 1360-1389 senesindè Brũsada hökümdarlìk ìdèn Sultàn Muràd A’. Hüdavendikȃr tarafından bù ìsmì ȧlmíşdır.

hamamlàr vè ụmumì mahallèr ilè tezyìn ọlınmìş fákat bádehu yíne haràp ọlmàk halinè gelüp níhayet Ọsmanlılàr ạsrindè ilerũ gitmeyè başladí. Hristosdàn 924 senè sónra Hamadàn sülalesindèn Sáffet Devlèt Brũsayı zápt idűp, Hisarlarını yıkmíş. 1097dè tekràr ọsmanlılàr gelüp bìr müddèt sónra rucù itmişlér. Latinlèr Stampolì zábt itdiklerindè burayída zápt itmèk içün çòk ọğraşmışlár iséde, maksatlarınà muvafàk ọlámamışlar vè 1326yà kadàr Vizantinlèr ẹlindè ikén, Sultàn Ọrhàn tarafındàn zápt idilűp, Ọsmanlì hökümetinìn paÿtahtì ọlmíşdır. Sultàn Ọrhàn vè bádehu gelèn Sultanlàr ụlù camilèr (12) vè yüksèk pinalàr ilè tezyìn itmişlérdir. Bù camilerdèn ẽn maarufì şehrìn ọrtasındà ọlàn Ụlũ camídir. Ọsmanlí Sultanlarınín 6sınìn mezarlarì Brũsadadır. Sultàn Ọsmàn, Daùt monastìr tabìr ọlınàn küçük kaledé medfúndır. Buradà Sultanlık ạlaÿmınì havì ọlàn teşpìh vè sáire mevcùd ikèn 1804dè böyük bìr yangındà ihràk ọlmíşdır. Bíraz ilerüdé Sultàn Ọrhàn hazretlerinìn mezarlarì várdır. Sultàn Muràt (A´.) hazretlerinìn mezarì Çekír köÿdekì camisindédir. Sultàn Bayazìd Yıldırìm hazretlerinìn mezarları insà itdirdiklerì camidé, Birincì Moámeth (A´.) hazretlerinìn naaslarì Yeşìl camidè vé ikincì Muràt hazretlerinìn naaşlarì gendilerinìn inşà itdirdiklerì camidé. Camilerdèn ẽn ziadè senaatlısì Yesìl camídir. Hristianlàr Brũsanın Balık pazàr, Kayábaşı vè Demìr kapù nàm mahlelerindè ikamèt iderlér. Mezgür mahledè bulınàn Yanık fáprika nàm mahalì 1876 senesì hökümèti seniè Brũsa ọrthódoksoslarına ihsàn itmiş ọlmágle, burayà cesìm mekteplèr inşà ọlınmíşdır. Bù mektepdén maadà díker mahlelerdé dahì Parthenagogĩonlar várdır.

Ticarét noktái nazarındàn meşhúrdır. ipék mahsulì vé kozà sebebiné pék çòk fáprikalar inşà ọlınmiş vé müteaddìd tapağhanelér várdır.

Merkéz vilayeté 157 karyé mülhákdır.

Gemlìk kazasí.(4) Mudánia körfezinìn bucağındá, Katırlì tağının sülalesindén bìr tepenìn şárk ẹteğindé, Rúmca Kĩos vé tűrkce Gemlìk tabìr ọlınàn beldé várdır. ẽl yévm 6000 tahmìn ọlınàn nufusınìn 100ù islám, 50sì ẹrmenì vé kusurì ọrthódoksosdır. Ẹskì Kĩos beldesinì, (Yonàn masallarínca) Ạrgonaftikí ẹkstratíayı icrà idén Kahramanlardàn Kĩos ạvdetindé inşà vé teesìş itmìş imíş. mevkisì hevadár, nìm dairé teşkìl idén hanelerinìn ọnündé Mudánia körfezì vé ạrkasındà ẹskì masallárca maarùf ọlàn Samanlí tàğ (Ạrganthónion ŏros) várdır. Ẹskì

şehirdén yálınız hisarlarí várdırki, èskì Pelasyìk ùsulínce ìnşà òlındığındàn, àsári àtikadàn òldıklarınà delíldir. ʾEhalisì ìşküzàr vè ziraatà meÿllídir. Héman kâffesi ìpèk vè kozà yetişdirmégle meşgúldır. Mahsulatì zeÿtûn, zeÿtùn yağí, ìpèk, kozà vè tuzlì balíkdırki, héman kâffesindende küllietlì ìhracàt òlmakdádır. Şehrìn bìr ùcındà tersanè, èskì hamàm vè ʾılıca hamamì bunarì várdır. ʾİznìk mitropolitì hèr vákt buradà ìkamèt ìdér.

Nahiesì Cedidé 21 karyè tabídir.

Mihalíç kazasí.(2) Àpulliònt gölindèn (sah. 25) bíraz ùzakdà vè şimalì garbisindè 8000 nufuslì tûrkce Ùlubàt tabìr òlınàn Mihalíçion beldesì várdır. Rumlàr Ἅgios Dimítrios vè Ἁgía Paraskevì ìsmindè ìkí ènoríada meskùn òlúp, Ἅgios Nikéas èparhíasına tabídirler˙ civarındà 81 karyè várdır.

Mudánia kazasí.(2) Gemliğìn gárp tarafındá, Brûsaya şimendüférle merbùd 9000 nufuslì kaÿmakamlíkdır˙ (òrthódoksosları 2500 kadàr òlúp, Brûsa mitropolininè tabídirler. Mukáddema Mírlia ìsminì haìz òlúp, Kolofòn sehrindèn gelèn bázı kesàn tarafındàn ìskân òlınmìş ìdí˙ bádehu Àpámia ìsmlenmíş˙ èskì şehirìn àsarındàn vè èskì limandàn híç bìr ìmarè yókdır˙ hanelèr güzelcédir˙ hèr tarafì pàğ vè pağcelèr ìlè mahdútdır. Haÿdàr paşà Ἅnkara vè Kónia şimendüferì ìnşà òlínmaksızın ìhracàt vé ìdhalàt ìçûn mühìm limàn ìdí˙ bù gûn dahì zeÿtûn, zeÿt yağí, meÿvelerìn ènvaí, ìpèk vè sáire ìhráç òlınír˙ mektepleri zararsízdır. Mudánianın şárk tarafındà 800 rumdàn meskùn ʾEligmì karyesì vè bunìn cunubindè 1500 Rùm tarafındàn meşkûn Palladárion karyesì várdır. (Burasì mütevefà Ἅgios Kesarías Efstáthios Kleóvulosın vatanídır).

Nahieleri ʾEmìr Àlì vè Tríglia, 18 karyelí˙ mezgûr nahiè Mudánianın gárp tarafındà bulınùp 3500 nufusì várdır˙(bunìn 2900ù Rùm òlùp güzèl mekteplèr ìdarè ìderlèr) mahsulatì èvélce teadàt ìtdiğimíz beldelerininkì gibídir. Rumlarì Brûsa mitropolitinè tabídirler˙ buranìn cunubì garbisindè Daskilì (=Daskílion) karyesì várdırki, èvelisì bunìn yanındà bìr gòl vàr ìdí, şímdi ìsé, máhv òlmíşdır. Sahildèn 21 kilométro ùzakdà Vaçanlì çainìn (Ríndakos) minsebindé, àkdémce Vésvikos vè èl yévm Kalólimnos tesmiè òlınàn 36 kilométro çevrelì àdà várdırki 2000è karìp òlàn èhalisì ʾİzmìd èparhíasına tabídirler. Ἅdanìn hèr tarafì ùçurumlì òldığì hasebì ìlè sefinelèr yà karyeyè yáhod ìskân òlínmayan Vagníton karyesì limanınà òğrarlár.

Kermastĩ kazası.(3) Mihaliçìn cunùp tarafındà Karacà şehìr ėyaletinìn merkezì òlàn Kermastì peldesinìn bù gün 4000 kadàr nufusì òlúp, ėhalisì ziraàt ìlè meşgúldır. Nahiesì Sencanà 140 karyé tabídir.

Ȁdranós kazası.(3) Kermastinìn 43 kilométro şárk tarafındà mukáddema Ȁdrianì tesmiè òlınàn beldédirki, bìr vákt Vizantinlèr ìlè Ȍsmanlılàr àrasındà buradà hunrìz muharebelèr òlmíşdır. Nahiesì òlàn Hırmancík, buranìn cunubì sarkisindè vé Keşìş tağınìn cunùp ėteklerindé, ziraàt memleketídir. Díker nahiesì Gökcè tágdır. Karyelerì 187dir.

Pazár köy̆ kazası.(3) Burayà 23 karyè tabídir.

ERTOĞRUL SANCAĞI

Sancağìn merkezì Belecìk beldesì mukáddema Velókoma tesmié òlınìr ìdí˙ ėhalisì (7000) ’İslàm vé Ermenilerdén vé yálınız bìr káç bekâr Rumlardàn ìbarétdir˙ ėskì şehirdén şímdi híç bìr àsári àtikà görűlmeyor. Beleciğé 23 karyé merbúddır. Nahielerindén Kűplü gáyet şirìn vé güzél òlùp òrtasındàn kemáli şiddétle Karà sù ceryàn ìdér˙ ėhalisì ùmumiétle ìpekcilìk ìlé meşgùl òlúp, sírf Rúmdırlar vé ’İznìk ėparhíasına tabídirler˙ burayà 10 karyé merbúddırki namdarlarì Ȁşşağí köy̆ vé Bàş kő̆ydir. Díker nahié Pazarcìk 21 karyelì Yàr hisàr nahiesì 4000 nufusì havì òlùp 26 kurayì ìdaré ìdér. Léfke nahiesì Yàr hisarìn şimalındà vé Sakária ırmağınìn sàğ tarafındà (báhusus Léfke suyunìn=Gállos kenarındà) 4000 nufuslí (1300ù Rúmdır)dır˙ civarındà 25 karyé várdır. Díger nahié Gòl pazarí, Lefḱenin şimalındà vé Karà kayanìn ėteğindé 3000 nufuslì beldédir˙ civarındà 71 karyé várdır. Karyelerdén Vezìr hàn 1300 nufuslí òlúp, ėhalisì kâffeten ìpekcilìk ìlé meşgúldırlar. Bù civardà Rumlàr dahì tűrkce konuşurlár.

Söğűt kazası.(1) Merkézi kazà òlàn Söğűt hér tarafí tùt pağcelerindén mahdùd bìr deré ìçindé bulınúp, 3500 tahmìn òlınàn nufusınín 700 kadarì òrthódoksos hristiándırki ’İznìk ėparhíasına merbúddırlar. Burasí Ȍsmanlì tarihindè pèk meşhúrdır˙ cűnki Ȍsmanlılarín birincì reisì ĕn ėvèl burayì merkézi hökümèt teşkìl ìtmíş˙ şehrìn haricindè ùfâk bìr camì ìcerüsindè Ȅrtoğrùl hazretlerinìn mezarì

vârdır. Söğüt beldesì ʾEskì Thivázion beldesinìn mevkisindè ìséde, ȧsári ȧtikayà daìr híç bìr ìmarè görülémez.

Nahieleŕi. ʺİn ȯnũ, mülhakatındà 13 karyé. Bòz ʾOyùk, mülhakatì 29 vè Mihàl Gazĩ 15 karyelídir. Néfsi Söğüdè 28 karyè merbúddır.

ʾİnéköl kazasí.(3) ʾEvélce zíkr ìtdiğimìz Harmancìk nahiesinìn 26 kilométro şimalì şarkisindé, Léfke suyunìn ìçindèn geçdiğì bìr gölìn cunùp sahilindè ȯlàn ʾİnekȍl kasabasì 4000 nufusì havì ȯlúp, 65 kurà buyurír.

Nahieleŕi. Yénice 3 karyelì vé Dumaníç 38 karyelí˙ mezgür nahiè 3000 nufuslídır.

Yenì şehìr kazasí.(3) Brũsanın şárk tarafındà vè 47 kilométro ȕzaklığındà bulınàn Yenì şehìr peldesì ʾOsmanlılarìn ìnşakerdesì ȯlúp, mukáttema Yeníçerilerin merkezì ìdì vé ʾOsmanlılàr tarafındàn ʾİznìk beldesinìn zabtì ìcrà ȯlınìr ìkén, burasì mebdái harakèt ìttihàz ȯlınmìş ìdí. ʾEl yévm ìpekhaneleri vé hèr cumaà günì kurılàn tüccàr panigirì vé ȧtlarì ìçün maarúfdır. Néfsi Yenì şehirè 50 kurà tabídir. Buranìn nahiesì ʾİzníkdir.

ʾİznìk nahiesí ʾİznìk kölinìn (ʾAskanía límni) şárk cihetindè bulınùp 5000 nufusì (500 kadarì ȯrthódoksos) havì gáyet ėskì vè ȧstronómos ʺİpparhosın vè müverrìh Díon Kassiosìn vatanì ȯlàn meşhùr Níkeadır. Buradà birincì vè yedincì İkumenikè Sínodiler (325 vé 787 senelerindè) kurılmíşdır. Cihéti ȧskerì noktái nazarındàn, ʾİznìk kölinìn bulındığì ȯvadà meşhúrdır. Strávonın yazdığınà göré burasì ėvélce ʾAntigónia tesmiè ȯlınúp, 315 senesindè ʾAntígonos tarafındàn ìnşà vè teesìs ȯlınaràk ìsmlenmíşdir. Bádehu Lisímahos zápt ìdűp, zevcesinìn ìsmindén Níkea ìsmlendirmíş. Zelzelelér burayí ìlerũ derecedè haràp ìtmişlérdir. Hristosdàn 259 senè sónra Skĩthe nàm kávm burayì yakmışlàr ìdí. Bádehu yíne senelmìş ìséde 345dè vukuù bulàn siddetlì bìr zelzeledè takràr haràp ȯldí. Vizantìn ìmperatorì Ùális harabietì ìçün ȧcışaràk yéniden ìnşà ìtdirmìş ìdí˙ 912dè ʾAraplár ȕzerinè hűcm ìtmişlèr ìséde, zaptınà muvaffàk ȯlámayup ȧzimèt ìtdiklerindè, ìmperatòr Léon sofòs simalì şárk tarafındà ẽlan müşahadè ȯlınàn mermèr surì ìnşà ìtdirmíş˙ 1074dè Kóniada hökümdarlík ìdèn Selçukilerìn sultaní Süleÿmàn burayì zápt ìdűp, háÿlıdan háÿlı şeneltmìş vè senaatlár, fenlèr buradà ìlerù gitmíşdir. Salipiünlèr Kudùs şerifè gidér ìkén Selçukilèr ėlindèn zápt ìdűp, bíraz müddèt sónra Vizantinlerè teşlìm

ìtmişlér lákin 1106dà tekràr Selçukilerè geçmíş vè 1183dé Ἀndrónikos Komninòs tekràr zábt ìtmíşdir. Bádehu Stampòl Latinlér èlinè düşdükdè Theódoros Láskaris mayetì ìlè burayà gelűp, Vizantìn hökümetinì teesìs ìtmìş vè 1204dèn 1261è kadár ìmperatorlàr buradà ìkamèt ìtmíşdir. Fákat 1333dè takràr Sultàn Ὀrhàn tarafındàn zápt òlınmíşdır. Hristianlarìn èkklisíası òrthódoksos mahlesinìn cunùp cihetindé bulınúp, derunindè mosaìk üzeriné yapılmíş bázı ìkonalàr vé dördincí dehiré àíd bìr léhd mevcúddır. ᾽İzniğìn hevası èyü ŏlmadığından sıtmalàr èksiksízdir. Burayà 35 karyé mülhákdır.

KÖTAHYA SANCAĞI

Sancağín merkezì òlàn Kötáhya beldesì Stampolín 389 kilométro cunubí şarkisindé vé geníş bìr òvayà nazír mahaldé vé Mulàr tağınín şimalì şárk èteklerindé cesimcé bìr beldé òlúp, 30,000 kadàr nufusí havídirki 3,000 kadàr tahmìn olınàn òrthódoksos Hristianları Ἀnkara èparihíasına tabídirler. Kötáhyalılar èvelisì ìlmé şimdikindén dahà ziadé havesli òldıklarından, hér ziaretcinín nazári haÿretinì célb ìdén ŏ cesìm vé güzél mektebì ìnşá ìtmişlér ìdí᾽ òrthódoksoslarca àhváli ìlmié pékde yolundà değildir. Buradà porselandàn kaplàr, derilèr vé sáire ìmàl òlınír, mahsulatí ĕkserian àfiòn, yün vé tiftíkdir᾽ 1883dé buradà Bábı àlì ìlé Hivídi Mısír Mehméd Ἀlĩ paşà àrasındà bìr muahhedéi sulhié ăkd òlınmíş ìdí.

Nahieleri. ᾽Etràf sehìr 62 karyelí, Ἀltùn táş([192]) 38 karyelì Gerekì 38, Gümüş 43, Máa Ἀrmùd ĕli Gümüş 24, ᾽Eğrikös 64 karyelì vé èvélce Mídion (=Viràn şehìr) tesmié òlınàn Virancık 39 karyelì vé Kükürtlí sularí ìçün maarùf òlàn Tavşanlì (6000 nufuslí) 32 karyelí.

᾽Eskì sehìr kazası.(1) Pursàk çayınìn (Thímvris) sàğ tarafındà vé Virancığín simalí garbisindé cesimcé bìr kazà òlúp, èl yévm Stambolá simendüfér vasıtası ìlé minasibetì várdır. Vizantinlér àsrindé Dorílaon yáhod Doriálion tesmié òlınír ìdí᾽ 1077 senesindé Selçukilér ìlé, Evrópa salipiünlerinìn sér àskerì Godefrĩdos Vuillõnos àrasındà buradà hunrìz bìr muharebé òlmíşdır. Şimendüfér hattí Ἀnatòl içerüsiné yapılmayà başladığındàn berü gerék Stamboldàn, gerék Ἀnkaradan vé

[192] Ἀltùn táş nahiesì Murát tağınín cunubì gárp èteklerindé òlùp 5000 kadár nufusí havi ìdí. ᾽Evelkì ismì Kónna ìdí. Kirkìr karyesì buranín şárk tarafındá òlùp 3000 nufuslídır.

gerék Kóniadan gelén trenlér hér ȧkşàm buradà durdığí hasebì ilé böyük ėhemmiét késp ìtmişdir. Deyebilírizki ŏ ȧndén berũ şéhr bìr kàt dahà büyümişdir˙ şimendüfér stasioní şehrdén yarím saàt ụzakdà bulındığí haldé ìnşà ȯlınàn stasión, fáprika, depò, ȯtél, mağazá, hané, dukȃn vé sáireler vasıtasí ilè şéhr stasionà kadàr birleşmíşdir. Gündén güné şerefì ȧrtíor˙ ėhalisì çoğalíor (10000) ticaretì késpi tevessù ìtmekdédir˙ caddelér, hanelér ụsùl vé nizàm ụzeriné ìnşà vé tertìp ȯlınmíşlár vé ụmúmen ìkràr ȯlındığınà göré ȃdeta bìr Evrópa şehrì ȯlmíşdır. Burayà 112 karyé merbúddır. Mahsulatí ȧfión, yűn, tiftìk vé gáyet yumşák táşdır˙ civarındà kükűrt vé sáir madén sularí bulındığí gibí, ụmúmen ìstimál ȯlınán sù, bunarındàn sıcák haldé nebaàn ìtdiğindén soğudulùp ìçilmekdédir. Orthódoksos Hristianlàr dahì yakín zemanlardà çoğalmíş vé mektéb ìnşà ìdebilmişlér ìséde, ėkklisíaları ŏlmadığından bìr hané derunindé bulınàn Agios Harálampos parekklísionuna gidùb gelmekdédirler.

Kötáhyanın 56 kilométro şarkındà Seÿd ėl yazí beldesì várdırki mukáddema Prímenfsos tesmié ȯlınúp ĕn ėskì Frigía hökümdarlarınín buradakì seraÿları vé cesìm binaları ìçùn maarúfdır. Kurası 40dır.

Ụşák kazası.(2) Rómalılar zemanındá Traianúpolis tesmié ȯlınán Ụşák peldesí, Gedíz ırmağının (Ermos) sòl tarafındá bulınúp, 1000ì ȯrthódoksos ȯlmák ụzeré 10,000 nufusí havídir˙ şéhri mezgùr mukáddema maamùr vé şén ìdí, fákat çént sené ȧkdém zuhùr ìdén bìr harıkdán tolayì ėhalì sòn derecedé mütezarrùr ȯlmíşdır. Mahsulatí derí, halìs vé birincì ȧfión, palamùt vé buğdaÿ ȧrpá vé sáire ìséde, buradá ìmál ȯlınán halılár Evrópaca dahì maarúfdırlar. Yedì sené ėvél tanzìm ȯlınán bìr statistiğè nazáren hér sené buradán 150,000 ȧrşùn halí tokunúp, Evrópaya gönderilír ìmíş˙ ȯrthódoksosları Alâşehir ėparhíasına tabídirler. Néfsi Ụsağà 110 kurá vé Benáz([193]) nahiesiné 38 vé Ụsağín 32 kilométro cunubindé ȯlán Göpék nahiesiné (nufusí 3500) 9 kurá tabídir.

Gedùs kazası(3) Mukáddema Kádi tesmié ȯlınán Gedùs beldesì 3000 kadár nufusí haví ȯlúp, ėhalisì yünlí kumaşlár ìmalí ilé meşgúldırlar. Hristianları Alâşehir ėparhíasına tabídirler. Burayá 76 kurá tabídir.

[193] Benáz nahiesinín ȃsıl merkezì 3000 nufuslí Çakmák karyesídir˙ buradá ėvélce Azanì ìsmlenén Çarodìr hisár köyì várdır.

Simáv kazası(3) Demircì tağınín şimál eteklerindé bulınán Simáv beldesì 4000 nufusí havî ȯlúp, mukáddema Sinaòs ỉsmlenìr ỉdí. Néfsi Simavá 125 karyé tabídir. Nahiesì Táğ ȧrdídır, 100 karyelí.

KARA HİSARI SAHİP SANCAĞI

Sancağín merkezì ȯlán Ȧfiòn Kará Hisár beldesì ’İzmirdén 280 kilométro ȕzakdá yálınız bìr tepé ȕzerindé ỉnşá ȯlınmíş 40,000 nufuslí ticaretkâh bìr şéhrdir. Ȇhalisì ȧfión, tiftìk, halí, kilím, geçé, siláh vé buğdáÿ ticaretì ỉlè meşgúldır˙ tepenìn ȕcındà yüksèk bìr kalè várdır˙ ėskì rúmca ỉsmì Sínnada ỉdí. Şuhùd vè Sinàn paşà nahielerinè 138 karyè mülhákdır.

Bolavadìn kazası.(3) 16 karyelì vè nahiesì ’İshaklì 13 karyelí.

Sandıklì kazası. (3) Néfsi Sandıklıyà 74 karyè tabídir˙ nahieleri ỉsè ȧtidekilérdir. Seÿhlũ 46 karyelí, Geÿkler 52, Tàz kırì 33 karyelí.

Ȧzizié kazası. (3) Néfsi Ȧzizieyè 43 vè nahiesì Canparcinè 12 karyè merbúddır.

KARASİ (Balíkesir) SANCAĞI

Mezgűr sancàk Ȧÿdìn vè Kónia vilayetlerinìn şimàl taraflarındà bulınúp, 1882dè ȧÿrũ valilìk ỉdí, fákat bádehu Brũsa vilayetinè birleşdirilmíşdir.

Merkézi sancàk ȯlàn Balíkesir beldesì ėvelindèn berũ maarùf ȯlùp 23000 kadàr nufusì havì ỉkèn, ỉkì ű̈ç senè zarfındà vukuù bulàn zelzelè vè harıklardà tekmìl haràp ȯlmák halinè gelmìş vè ėhalisì tağılmíşdır˙ buradà hèr sené Av́gustosda tüccàr panigirì kurılùp 22 gün devàm ỉdér. Rumlarì Ȇrdèk ėparhiasına tabídirler. Néfsi Balıkesirè 102 karyè mülhákdır. Nahielerì ȧtidekilérdir. Pália 85 karyelí. Giresùn 24, Kepsùd 75, Fért 39, ’İvrénc 67 vè Balàt 39 karyelí.

Ȧÿvalìk kazası. (1) Balíkesirin cunubì şarkisindè vè Mítillü ȧdasınín karşusındà rúmca Kidonie ỉsmlenén Ȧÿvalìk beldesì várdırki, dahà yenì şehirlerdèn ȯlúp, ȯldíkca ticaretì yolındádır. Buradà 1800 senelerindè maarùf bìr Gimnásion ([194]) vàr ỉdíki, ȭ zemanìn ȅn meşhùr ȧlimleri Grigórios Saráfis, Veniamìn Lésvios,

[194] Gerèk Ȧÿvalìk vè gerèk mezgür Gimsanásion ỉçün, ȧkdémce tàp ù néşr ỉtdiğìm Monì Flavianõn nàm kitabdà mufassálen yazdím (sah. 174).

Theófilos Kaíris, Evstrátios Pétru tarìf ìtmişlérdir. Bù gün Ăyvalìk mektepleri tekmìl Gimnásiondır, bunín mülhakatındàn òlaràk 3 dimotikì Sholì vè 2 parthenagogĩon ìdarè òlıníor˙ èhalisì ìlmè vè àmáli haÿrieyè haveslì òldıklarındàn, mekteplerinì suréti mükemmeledè ìdarè ìtdiklerì gibí, şehrìn hevadàr vè sahìl bìr mahalindè, cesìm hastehanè ìnşà ìtdirmişlérdir˙ 30,000è karìp òlàn òrthódoksosları Ĕfesos mitropolitinè tabídirler. Buradà 120 kadàr yağhané, 50 sapunhané, 20 dapağhané, 28 pıçakhané, 30 değirmèn vè 80 kadàr rakĩ fáprikası várdır. Limanì ĕn güzèl vè ìlticà òlınmaklìk ìçün meşhùr ìséde, sularì ăz òldığından sefinelèr yanaşámaz Mülhakatındà 41 karyè várdırki, ĕn meşhurì Yeniçarohõri òlúp, sírf Rùm èhalidèn meskűndir.

Kemér Edremìd kazası.(3) Ăyvalığìn şimalì şarkisindè Kemèr beldesì várdırki, sahilè yakìn òldığí minaşibétle ìlerü gitmíşdir. Burayà 41 karyè mülhákdır.

Ĕdremìd kazası.(2) Ĕdremìd körfezinìn bucağındà 16,000 nufuslì (70,000ì òrthódoksos òlúp, Ĕfesos èparhíasına tabídirler) beldédir. Ĕdremìd şehrì ĕn èvèl Hristosdàn 1400 senè èvèl teesìs òlınúp, Pidasòs ìsmlenmìş ìkén, bádehu Lidía hökümdarì Krísosın biraderì Ădámis, Ădramíttion ìsmlendirűp, muhtelìf binalàr ìlè tezyìn ìtmìş ìdí˙ èvelisì sahildè ìdí, lákin bádehu denizìn çekilmesì vè sahilìn dolmasì hasebì ìlé, şéhr 4 kilométro kadàr gerüdè kalmíşdır. Bù gün ticaretì, zeÿt yağından, sabundán, şarabdán, rakıdán, fasúliadan, pamukdán, ketén, bál, tütün vé hèr név meÿvedèn ìbarétdir. Hristosdàn 70 senè èvèl şéhri mezgür èhalisì Póntos hökümdarì Mithridátis ìlè ìttifàk ăkd ìtdiklerindén, Rómalılar hiddetlenűp, şehrì haràp ìtmeyè karàr virmişlèr ìkén, Ĕdremidlì míri kelàm Ksenoklĩs, Rómaya gidűp, senáto huzurındà belagétle ìràd ìtdiğì nutkù vasıtası ìlè Rómalıların hiddetinì teskìn èÿlemíşdir.

Néfsi Ĕdremidè 47 karyè mülhákdır. Nahielerì Ĕmrùd Abàd 24 karyelì vè Ŭnia 52 karyelídir.

Ĕrdék kazası.(2) Marmarà denizinìn cunùp sahilindè vè denizè toğrì girmìş òlàn nìm cezirenìn gárp cihetindè Ĕrdèk (rúmca Ărtáki) beldesì várdırki 8000è tahmìn òlınàn èhalisinìn 6500ü rùm òrthódoksos òlúp, sínfı ruhanice dördincì òlàn Kízikos mitropolitinè tabídirler. Burayı ĕn èvèl Mílitoslılar teesìs ìtmişlèr ìdí vè Kízikos beldesinè mühìm bìr limàn ìdí Fínikeliler burayı bìr vákt haràb vè yáğma

ìtdiklerindèn Vizantinlèr zemanındà háÿlıdan háÿlı tamìr ìdilerèk èskì mertepesinè vasìl òlabilmíşdir. Bádehu Cinivizlèr burayà gelűp, èskì Kízikos beldesinìn harabelerindèn àldıklarì taşlàr ìlé, önündekì ùfàk àdadà cesìm vè metìn kalelèr ìnsà ìtmişlèr ìdí. Birincì mahsulì şaràp vè rakídır, yanındakì tàğ dahì Àrtáki tesmiè òlınìr ìdí. Buranìn 9 kilométro cunubí şarkisindè Balkìz serái mevkisindè èskì Kízikos beldesì vàr ìdí. Burayì dahì Mílitoslılar teesìs ìdűp, ìlerű derecedè şenelüp, şereflenmesinè sebèb òlmışlárdır. 'İisũs Hristosdàn 74 senè èvèl Póntos hökümdarì Mithridátis, 300,000 àskèr ìlè burayì ìhatà vè muhaserè ìtmìş ìdì ìséde, bìr sené kadàr òğraşdığí haldè bìr şeyè muvafàk òlámayup ìrtesì sené Lukũllos tarafındàn mağlúp òlmíşdır. 'İisũs Hristòs èféndimizin dünyayì teşrìf buyurdıklarí zemandà Rómalıların èliné geçmìş vé 4incí dehirdé 'Ellíspontos èparhíasının merkézi ìdaresì òlmìş ìdí˙ 1357 senesì Sultàn 'Orhàn hazretlerinìn mahdumì Süleÿmàn hàn hazretlerì òrdusì ìlè buradà ìkèn bìr gicè rüyà görűp, àldığì cesarèt üzerinè Çanàk kalè poğazını geçerèk Eỳrópayı zápt ìtmeyè karàr virmìş ìdí. 'Erdeğè 5 karyè merbúddır.

Nahieleri Kapù tàğ 12 karyelí, Paşà limanì 9 karyelì vè Marmarã 18 karyelí.

Búranın simàl vè şárk cihetlerindè 10 àdadàn mürekkèp òlàn Prokónnisi mecmuasì várdırki, ĕn mühimì Prokónnisos ĕl yévm Marmarã àdasì tesmiè òlınúp, mermerlerì ìçün maarúfdır. 'Eskì Prokónnisos sehrinìn şímdi Marmarã nahiesì várdırki 3500 kadàr tahmìn òlınàn èhalisinìn 1900ù rúm òrthódoksosdırlar. Mermerdèn madà tuzlũ balıklàr vè rígani ìhràç òlınír. Buradakì àdalarìn mècmù èhalisì 10,000 kadàr òlúp, 800ù 'İslám, 200ù Yehudì vè kusurì Rùm 'Orthódoksos òlúp ăgios Prokonnísu ùvanını haìz òlàn àÿrù mitropolitè tabídirler. Paşà limanì èvélce 'Alóni denilìr ìdí, èl yévm sarapì ìçün meşhúrdır.

Bándırma kazasí.(2) Maniàs kölinìn simàl sahilindè vè Marmarã denizinìn sahilindè rúmca Pánormos tesmiè òlınàn Bándırma peldesì 15,000 nufusì havídir. (4000ì rùm òrthódoksos òlúp, 'Erdèk èparhíasına tabídirler. Buradà mermerdèn maadà kırmızì haviàr çıkár. Buranìn bíraz ìçerüsindè Maniàs kölinìn sahilindè manganèz madenì várdır. Néfsi Bándırmaya 3 kurrà tabídir.

Nahielerí. Maniàs, Kirmàs tağının şimàl èteklerindè bulınùp èskì Pimánion beldesinìn yerindè vè civarındà 63 beldè várdır˙ díker nahiè 'Aÿdıncığà 23 karyè merbúdır.

Konàn kazasí (3) 73 kuralí.

Bağadíç kazasí. (3) 61 kuralí.

Sandırgì kazasí. (3) 68 karyelí.

Brũsa vilayetí, memalíki sahanéi ȯsmanienìn ĕn mahsuldàr vè maamùr vilayetlerindèn birídir˙ haÿvàn vè kozà beslemeklìk ìlerũ gitmíşdir˙ mahsulatì ȧfión, pamúk, palamút, ketén, pirínç, ȕzȕm vè meÿvédir˙ zeÿtűn, Brũsa vè sahìl memalikdè ȯlúor. Brũsa civarındà bakír, Kütáhyada timùr, bakír, madèn kömürì madenlerì vàrdır.

ÜÇÜNCİ BAB

AŸDIN VİLAYETİ

Hududí. Şimálen Brũsa vè şárken Kónia vilayetlerí, gárben vè cunúben ¨Ak denízdir. Mesahéi sathiesì 4169 miriámetro ȯlùp, 900,000 kadàr nufusì havídir.

Sancaklarì Máğnisa, Ȁÿdín, Méntese vè Denizlídir.

Vilayetìn merkezì ȯlàn ’İzmìr şehrì 200,000 nufúsi muhtelifeyì şamìl ȯlúp, bunìn 115,000ì Rùm ȯrthódoksos 50,000ì ’İslám, 17,000ì Yehudí, 13,000ì ’Ermení, 8000ì Katolìk vè kusurì Eȯrópalı vè miléli muhtelifedéndir.

’İzmìr şehrinìn tarihì ȯldíkca mühímdir. Buranın ílk müessislerì Mikrà Ȁsíada namdàr ȯlàn Frĩges nàm kávm ìdíki, hökümdarlarì Tántalos teesisinè sebèb ȯlmìş vè ėvèl ėmirdè Navlohos tesmiè ȯlınmìş ìdí. Frĩgeslerden sónra Mısırdàn gelèn Léleges nàm kávm burayì ìstilà ìderèk ìskân ėÿledikdèn sónra, Yonanistandàn gelèn ėhalì ìlè karışmışlárdır. Tría muharebesindèn 140 senè sónra ¨İonesler tekmílan burayì zápt ìdùp yerleşmekdelèr ìkèn Kímiden Ėolislèr gelűp, ¨İonesleri tárt ėÿlemişlèr ìséde, 720 senesindè tekràr mahallerinì kazanmayà muvafàk ȯlmışlárdır. Lidía hökümetì ìlerù gitmeyè başladığì ėsnadá, İzmirlilèr ìlerũ derecedè secaàt ve mukavemèt göstermişlèr ìkén, Lidía hökümdarì Ȁliáttis şehrì zábt ìdùp hökmünè geçirmìş vè bádehu ’İranlılarà teslìm ȯlmíşdır. Mégas Ȁléksandros devrinè kadár ’İzmìr ìlerũ derecedè berü şaniyetè düşmüş vè Mégas Ȁlèksandros ’İzmirì yenidèn seneltmeğè başlayúp, haliflerindèn seraskerlèr Ȁntígonos vè Lisímahos tekmìl ìtmişlérdir. Ȁtidekì senelerdè Mikrà Ȁsíada bìr birì ȕzerinè muharebè ìdèn

hökümdarların birì yáhod díkeri ilè ittifáken harakèt itmeyè mecbùr òlurlàr idì iséde, hèr vákt virdiklerì vadìn icrasındà kemáli sepátle kaldıklarındàn Rómalılardan médh òlınırlàr idí. Hátta èhalisì haÿrhàh àmellèr içün maarùf imíş. Rómalı müverrìh Tákitosın zíkr itdiğinè görè Róma cenerallarındàn Síllanın àsakirì şimdikì Àksárion (Thiátira) beldesindèn kìş zemanınìn şiddetlì bìr vaktındà èlbisè nadiretì yüzündèn ilerũ derecedè sıkıntıdà ikèn 'İzmìr èhalisì, èşidìr èşitmèz gendì rubalarını çıkarúp, àsakirè göndermişlérdir. Kẽsar ilè Pompíios àrasındà muharebè òlùr ikén, 'İzmìr Pompíios ilè ittifáken harakèt itmégle Vrũtosın hiddetinì célp itmíş muáhhiren Vrũtos ilè Kássios buradà ittifàk itmişlèr idí. "O vákt 'İzmìr ilmperverliği içün ismlenìr idí ùmumì kütübhané, filosofía, ílmi belagát, ílmi tìp mektepleri şehrìn tezyinatì idí. 'İúlios Késarın zemanındà doktòr 'İkésios, 'Erasistrátios nàm doktòr mektepinì teesìs itmégle, imperatòr Aṽgustosın hususì doktorì Márkos Àrtórios vè dürlũ èserlerì içün maarùf òlàn 'Ermogénis Haridímu mezgür mektebdèn çıkmışlárdır. Hristianlığın ílk intişarındà 'İzmìr èhalisì kabùl itmeyè ziadè hahişkâr görünmìş vè 'İoánnis Theológos buradà tarìf itdiği gibí, Àpokálipsisinde buranın èkklisíası içün báhs idíor. (Àpokálipsis V'. 10). "O vaktlàr yollarì kaldırımlı vè ètrafì hisarlì idí. Fákat 'İzmirìn nàm vè şerefì Hristosdàn 178 senè temamì ilè máhv òldí. Róma imperatorì Márkos Aṽrílios zemanındà òlàn şiddetlì zelzeledè yèr ilè yeksàn òlmíşdır. Fákat 'İzmirlì Ělios Àristídis figanlı vè rikkàt àmìz bìr makalè yazúp, èhalinìn halinì imperatorà ărz iderék, terahumını isticlàp itmìş òlmágle muşárun ilèÿh gendì mesarifì ilè inşà itdirmíşdir. Vizantinlerdè 1054 senesinè kadàr kalùp ŏ senè Selçukilèr hökümdarì Çáhas zápt idŭp 1097 senesinè kadár muhafazà idebilmìş iséde, Vizantinlèr ŏ àndè denizdèn hŭcm idŭp, merkumì tárt vè yíne òhdelerinè geçirmişlérdir. 133dè Osmanlılàr zábt itmişlér 12 senè sónra (1344) tékrar Vizantinlèr istirdàt itdilér. Bádehu Timurlénk zàpt idŭp, Cüneìt ismindè bìr zatın òhdesindè kalmìş (1402) vè 22 senè sónra ikincì Muràt hàn hazretlerì şéhri mezgürì zápt idŭp, Osmanlì hökümetinè ilhàk itmíşdir.

Şéhri mezgür 1849dà Àÿdın vilayetinìn merkezì òldí. Deyebilírizki 'İzmìr şehrì Stampoldàn sónra Turkíanın birincì şehrì òlúp, èhalisì ilmberverliğé, terekkiyè meÿlietì vè hèr bìr cihèt içün maarúfdır. Mekteplerindèn Eṽaggelikì Sholì tekmìl Gimnásion òlúp, Athĩne Panepistímionınca tanılmíşdır burasì içün «Monì

Flavianõn» kitapındà (sah. 99) suréti mufassaledè yazdím. Bundàn madà Küpecóğlu mektebí, yokarì mahlenìn 'Ellinikì Sholisí, 8 dimotikì Sholisí, 3 cesìm Parthenagogĩonları, 8 küçük Parthenagogĩonları, 10 Nipiagogĩonları, Rumlarìn 6 Líkionı vè kusùr milletlerìn müteaddìd vè muhtelìf mekteblerì várdırki, bù mekteplerìn ùmumindè tahmínen 12000 talebè vè talebàt tahsíli ĭ́lm ìdíorlar. Evàngelikì Sholinìn 30,000 cildì havì bìr kütphanesí, vè àsári àtikayà daìr müzehané, hastahané, ökséüzhanè vè sáire mevcúddır. Mevcùd 25 kadàr matbaalardà tűrkce 7 gazéta vè 3 risalé, 6 Fransízca 4 rúmca bìr 'Ermenície vè 4 yehudíce gazéta tàp òlınír. Ticarèt noktái nazarındàn dahì èhemmietì böyűkdir.

Cihanìn hèr taràf denizlerindè ìsleyèn vaporlàr kâffeten limanına òğrarlár, dahílce Àydınà vè Àláşehire kadàr ìşleyèn ìkì şimendufèr hattì vasıtasì ìlé, ìdhalàt 600 vè ìhracàt 500 miliòn gruşà baliğ òlúr. 'Eskì zemandà buradà tevellùd ìdèn meşhùr àdemlér, şáir ''Omiros, Víon, Kóintos, şehrìn fahrietlerídir.

'İdaréi ruhanície hèr nè kadàr Àpóstoloslar zemanındàn teesìs òlınmìş bìr èkklisía ìséde, ètrafınà pèk çòk karyelèr merbùd değíldir. ('İzmìr èparhíası vè èpiskopiliğì vè nufusì ìçün «Monì Flavianõn» kitapındà báhs èÿledím sah. 525).

Yanındakì Págos tağınìn tepesindè bìr takìm harabelèr vè şimalì şarkisindè èskì àmfithéatronın mahalì várdırki, 'İoánnis Theológos tarafındán 'İzmirìn ĭ́lk èpiskoposliğinè tayìn òlınàn ăgios Políkarpos, buradà àteşdè yakılaràk şehìd òlmìş ìdí. Buradà bìr çınàr àltındà bulınàn bìr mezàr múma ìléÿh àzizìn òldığì söÿlenilmekdédir. Néfsi 'İzmirè 8 kurrà tabídir.([195])

Nahielerí. Nímf (Nímfeon) 'İzmirìn 20 kilométro şárk tarafındà gáyet hevadàr vè manzaralì bìr mahaldè 5000 nufuslì (3,000ì Rùm òrthódoksos) beldè òlúp, Hristianlarì ''Efesos èparhíasına tabídirler˙ èhalisì bağcılìk ziraàt vè ticarèt ìlè meşgùl òlmalarındàn ìlerù gitmişlér. Vizantìn ìmperatorlığì èsnasındá, ìmperatorlarà mahsùs köşklèr vè seraÿlàr bulınmakdà ìdíki, 1255 senesì 8)vrios 20da 'İznikdè hökümdarlìk ìdèn Vizantìn ìmperatorlarındàn ìkincisì 'İoánnis Dũkas Vatátsis buradà

[195] Nahielerè merbùd òlàn bázı ùfàk karyelèr àtidekilérdir. Vurnóva 10,000 nufuslí, Vúca 5000 nufuslí. Hèr ìkisíde 'İzmirè şimendüfèr ìlè merbùd òldıklarındàn 'İzmìr tücarınà yazlìk kibídir. Kuklucã 3000, Punàr paşì 1100 nufuslí. 'İzmirdèn bìr kilométro ùzakdà Gözz tebè ''Efesos èparhíasına tabídir˙ buranìn cunubindè ˙ılıcalar vè kükürt sularì madenlerì várdırki, yázın hastè òlanlàr buradà tedavì òlınarák yeÿkanırlàr vè madèn sularındàn ìçerlér.

vefât ıtmíş. Ἀltì senè sónra Mihaìl Paleológos buradà ìkén, cenerali Ἀléksios Stratigópulos tarafındàn Stampolìn Latinlèr èlindèn yéniden ìstirdád òlındığınìn haberinì àlmìş ìdí. Nìf nahiesinìn ètrafınà 31 karyè merbúdır.

Karà Birùn nahiesì 22 karyelí. Seÿdì köÿ nahiesì 45000 nufuslì ètrafındà 26 karyè várdır. Burasída ’İzmiré şimendüfèr ìlè merbùd òlúp, yàz zemanındà tüccàr tarafındán ìskấn òlınír.

Torpalì nahiesì 43 karyelí. Birún àbád nahiesí 10 karyelí.

Kùs àdasì kazasí (2). (Néa ῾Efesos) ’İzmirìn cunubindè 56 kilómetro ùzakdà vè sahildè 8000 nufuslì bìr beldè òlúp (3000 Rùm òrthódoksos òlúp, 3 mektèp ìdarè ìderlèr vè ῾Efesos èparhíasından, ìdarè òlınırlár). Evrópalılarca Skála Nóva, Ὀsmanlılárca Kùş àdasì vè Rumlárca Néa ῾Efesos tesmiè òlınír. Búranın yanındà ìkì madèn suyù (Parè ῾Ilıca vè Barùt Hica) várdır. merbùd òlàn karyelèr 15dir.

Nahiesì Ἀyà Sulùk(=ấgios Theológos) 13 karyelí. Latinlèr vaktì ìlè búrayı Ἀrtogólo ìsmlendirmişlér ìdíki, èskì meşhùr ῾Efesos beldesinìn mahalindédir· ῾Efesonın muhtasàr ve èskì tarihì şù gibídir· ῾İlk teesisindèn bíraz sónra, Ἀthĩne hökümdarì Kódrosın òğlù Ἀndroklos, búraya gelűp, hökümdarlìk ìdèn Kãresleri tàrt bírle, ő civarì zàpt ìtmiş vè sehrì tezyìn ìdűp, böyütmíş· senelèr keçdíkce èhalisì çoğalmíş, cesìm binalàr ìnsà òlınmìş vè Mikrà Ἀsíanın meşhùr beldelerindèn birì òlmìş ìdí. Vaktì ìlè şéhri mezgür denizìn yanında ìdí, lákin Káistros ırmağınìn (Kücük Méndres) getürdiğì cilìm vè topràk sahilì doldurmágle, limanì gaÿp òlarák, sehìr ùzakdà galmíşdır· Cesìm binalarındàn òlàn ῾Efesía Ἀrtemis nàm ìllahenìn puthanesinì, ’İróstratos ìsmindé bìr divané, ìsminìn òlümsüz kalmasını ìsteyerék, Mégas Ἀléksandrosın doğdığì kicè (Hristosdàn 350 senè èvvèl) yakmìş ìdí. ῾Efesoslılar bádehu mezgür puthaneyì Mégas Ἀléksandrosın teşvikâtì ìlè fákat kendì mesariflerì ìlè ìnşà ìtmişlèr ìséde, 263 senesindè Mikrà Ἀsíaya hücm ìdèn Skĩthe nàm àkvàm tarafındàn yáğma ìdilmíş tekmìl haràp òldığınìn zemanì maalüm değìl ìséde, bázılarının èfkârınà görè Mégas Theodósios zemanındà puthanelerìn yıkılmasì içün ĕmr verildiğindè yıkılmìş vè mermerlerì ìlè cesìm taşlarí, ’İmperatòr ’İustinianòs tarafındàn Stampolà getirilerék, Ἀgía Sofíanın ìnşaatındà kullanılmíş· Búrası feÿlosòf ῾İrákliosın, şaìr ῾İppónaksın vè meşhùr zográfoslar Ἀpellĩs vè Parrásiosın vatanídır· Hristianlığì ĭlk èvvèl ’İoánnis Theológos vàz vè dellalèt ìdűp,

bìr çòk müddèt kalmíş vè níhayet búrada vefât ìtmíşdir˙ Paṽlos ảpóstolos Hristosdàn 54 senè sónra búraya gelűp, 3 senè kalmìş vè Kórithoslılara birincì mektubì búradan yazmìş ìdí. ˝Efesoslılara hitàp yazdığì mektúpda Rómadan gönderilmìş ìdí. ˝İlk èpískoposı Timótheos Àpóstolosdır˙ 431 senesì 3incì İk. Sínodos búrada ắkdi ìctimà ìtmíşdir.

Çesmè kazası.(2) Sakızın karşusındà rúmca Krí́ni denilèn 15000 nufuslì cesìm beldè òlùp nufusınìn 15,500ù ˀOrthódoksos 1800ù ’İslàm vè kusurù Yehudì, ˀErmenì vè Cinkânédir. Buradà ˝Efesos èparhíasına tabì èpískopos ìkamèt ìdér. ˀEpiskopiliğì ìçün Monì Flavianõn kitapındà bàhs èÿledìm (sahifè 523) Çeşmè Rumlarì terekkiyè vè ìlmè ziadesì ìlè hahişlì òldıklarındàn mükemmèl Sholarhĩon Parthenagogĩon, dimotikì sholì vè nipiagogĩon ìdarè ìderlér. Buranın 3 kilométro şàrk tarafındà vè sahildè àrthrìt hasteliklerindèn muzdarìp hastelerìn şifayàp òlması ìçün ˝ílıcalar várdır. Çeşmeyè 10 karyè merbúddır.

Nahielerí. ˀAláçata 3 karyelí. Nufusì 12000 òlùp yálınız 200 kadarì ’İslámdır. Rùm òrthódoksoslar mükemmèl Sholarhĩon, dimotikòn Sholĩon vè Parthenagogĩon ìdarè ìderlér. Díker nahiè Yení nahiédir. Buralarà merbùd keryelerdèn mühimlerì ˀAláçatanın limanì òlàn ˀAgrelía vè ˀOvacık 1600 nufuslì, Káto Panagía 5000 nufuslì, ˀAgía Paraskevì 2500 nufuslì, Reìs derè 2800 nufuslì, èskì ˀErithre beldesinìn yerindè Líthri 900 nufuslí. Buranın yanındà ìkì ˝ílıcalar várdırki birisì kükürtlì òlùp 210 derecè hararetlì vè díkeri duzlì 240 derecè hararetlí. Sahildè Yũni ìsmindè bìr ảdà várdır. Lithrinìn simalındà vè denizden 2 kilómetro ùzakdà Melì karyesì 2000 nufuslì kắfesi Rúm.

Tíre kazası. (1) ˝Efesosın 23 kilómetro simalì şarkisindè Rúmca Thĩra ìsmlenèn 21000 nufuslì (4000ì Rúm, 16000ì ’İslàm vè kusurì ˀErmenì vè Yehudídir) cesimcè vè ticaretkâh beldédir˙ háÿlı camilér, tekelér, ˀOsmanlíca gütüphanelèr cesìm binalàr òlúp, ’İzmirè şimendüfèr ìlè merbúddır. Rumlarì, ˀAÿdındà ìkamèt ìtmétle ˝Efesos miropolitinè tabì òlàn ˁİliúpolis èpískoposına merbùd òlúp, 3 mektèp ìdarè ìderlér. Búraya 76 karyè merbúddır.

ˀÖdemìs kazası. Tirenìn şàrk tarafındà èskì ˝İpepa sehrinìn harabelerì yanındà bulınànˀÖdemìş beldesì 15,000 nufusì havì òlùp (3,000ì Rùm) tüccàr ìkametkâhídır. Rumlarì güzèl mekteplèr ìdarè ìderlèrˀÖdemisè 30 karyè merbúddır.

Nahieleri Pérgi ([196]) 35 karyeli, Kellàs 52 vè Paleápolis 24 karyelí. Buranın 24 kilométro cunúbi sarkisindè meşhùr şair Ὅmirosın zikr itdiği Ἄsios Limòn várdırki (Ὅmíru ’İliàs V΄. s 359-463) Ἄsios kelimesindèn bù kıtayà Ἀsía ismi verilmíşdir.

Ὕrla kazası. (2) ’İzmirin 24 kilométro cunúbi garbisindè òlàn èski Vríula (tὕrkce Ὕrla) beldesi 24,000 nufusı havi òlùp (18,000i Rùm Ἔfesos èparhíasına tabídirler) denizdèn 4 kilométro ùzakdádır· içindèn geçèn ùfàk bir çáÿ şehri ikiyè taksim idér· èhalisi ticarèt vè bağcılık ilè meşgùl òldıklarındàn ilerü gitmişlèr vè mükemmèl Sholarhῖon vè sáir mekteplèr idarè iderlér. Búradaki Panagía èkklisíasında rivayetè görè Lukãs àpóstolosın tersim itdiği Panagía ikónası mevcùd òldığındàn hèr senè Aὕgustosda pèk çòk èhali gelír. ’İskélesi Skála denilèn mahéldirki, háÿlıca ticareti várdır. Ὕrlanın simali garbisindè yüksèk bir mahaldè Tudarlı karyesi bulınùp, karsusındà bulınàn Sisàm àdası güzélce seir idilír· burayà 21 karyè merbúddır. Sahildè, èskilerin Maráthusa tesmiè itdikleri ἅgios ’İoánnis àdası várdır· bù àdà ἔl yèvm Ἄk denizdèn gelèn sefinelèr içὕn tahfuzhanè ittihàz òlınmíşdır· èski Klazomenè beldesi búranın karsusındaki sahildè idí· búrayı Páralos Ἴon inşà itmiş vè meşhùr feÿlosòf Ἀnaksagórasın vatanı òldığı gibi, ὅ vakıtlardà birinci şehirlerdèn òlmış idí. Ἅgios ’İoánnis àdasının simali garpisindè èskidèn Píli vè şímdi Doktorin àdası tesmiè òlınàn àdà várdırki yanındà 3 cesim yalçı kayà várdır. Pílinin şimalındà Kösténi (Drimũsa)· bù àdaların ùmumi bù gὕn Ἐnglezonísia denilíorki Klazomenè kelimesindèn àlınmış òldığı ànlasılíor. Drimũsada ἁgía Paraskevi (100 nufuslı vè Thóli 350 nufuslı) iki karyè várdır. Búraların Hristianları Çeşmè èpískoposına merbúddırlar.

Sivri hisàr kazası. (3) Ὕrlanın 8 kilométro şarkisindè 5,000 nufuslı beldédir· búranın Sığacık ismindè bir nahiesi òlùp, 13 karyesi várdır. Sığacık nahiesi èski Teòs şehrinin yerindè òlùp, meşhùr Ἀnakréonın vatanídır. Yonanlılàr ilè ’İranlılàr àrasındà cereyàn idèn muharebelerdè, şèhr ’İranlıların hücmünè òğradığındàn èhalisi

[196] Pérgi, vaktì ilè güzèl vè cesìm şehirlerdèn òlúp, Pamfilíanın mekári idaresi òlmiş vè puthaneleri içὕn maarúf idí. Ἀpóstolos Paῦlos vè Varnávas vè Márkos buradà Hristianlığı tearif itmişlérdir· mezgὕr nahienìn ἄsıl èski Pérginin yerindè òlúp ὅlmadığı pékde maalúm değildir· cὕnki ἄsıl Pérgi şehrí içὕn cağrafía muharrirleri, Karà Hisarın (Tekè sancağındá) yerindè idi dimèk istéyorlar.

kâffeten Ἄvdiraya firàr ἰtmişlèr ἰdí. Sığacığın sahilì 20 kilométro ὐzakdà ʿİpsilì ἰsmindè bìr burınà ἰntihà ἰdèr, bunùn ὀnündè Kàn ἀdasì (Ἀspìs=Ἀrkónnisos) vè bunùn şimalì şarkisindè Pontikonnῖsi (Miónnitos) ἀdasì várdır. Ἀvcì çainìn minsebì ὀnundè Kolofòn şehrì vàr ἰdí.

Foçtéÿn kazası. (3) Merkézi kaÿmakamlìk Fókeadır (nufusì 6,000dır, bunìn 1550sì ʾİslàm, 70sì Yehudì ve kusurì Rúmdır). Rúmlar ʾİzmìr mitrópolisine tabídirler, mektepleri zararsízdır˙ búrayı Ἀhῖneli Filogénis ἰsmindè bìr kahramàn Troàs muharebesindèn 140 senè sónra ἰnşà ἰtmiş ἰdí. Fókeanın sahilindè Peristerídes ἰsminde 6 ἀdà várdır˙ ἔn yakınì Vakhῖon ἰsmlenὺp, Dàr poğàz ἰsmindè bìr boğàz vasıtasì ἰlè karadàn ἀÿrılír. Díker ἀdà Ὸglákdır díkeri Drepáni (Ἀlopekῖ vè méga nisí˙) ὅ birì Kolorrizítis, díkeri Pῖta vè ὅ birì Haÿrsìz (= Kartería)˙ vaktì ἰlè Ἀthῖneliler ἰlè Spártalılar ἀrasındà muharebè ὀlùr ἰkèn, Spártalıların donanması Ἀrgennῦsaya gidèr ἰkèn búraya timurlemìş ἰdí. Fókeanın 8 kilométro simalì şarkisindè şimdikì Lamúrtköÿ yerindè vaktì ἰlè Kímі beldesì vàr ἰdíki, meşhùr şaìr ʾİsíodosun vè müverrìh ἔforosın ve Sevíllinin vatanı ἰdí. Güzèl hisàr karyesinìn yerindè Ἐgè şehrì var ἰdí˙ búranın şimalındà Grínion, cunubì garbisindéde Mírina beldesindè, Yonanlılarìn 12 ἀllahlarınìn puthanelerì vàr ἰmíş. 14 kilométro simalì garbisindè meşhùr Ἔlẽa beldesì vàr ἰdí. Fókeanın ἐtrafındà 6 kurrà várdır.

Nahiesí. Foçái cedìd (Néa Fókea) 4,500 nufuslì búrayı Vizantìn ἰmpeatorlarì bázı ἀskerì meselelèr ἰçὺn bádehu ἰnşa ἰtmişlèr ἰdì, búranında mektepleri ἐyídir˙ civarındà 2 karyè várdır.

Baÿndìr kazası. (3) Merkézi kazası ὀlàn Baÿndìr şehrì tüccar ἰkametkâhì ὀlùp, 13,000 nufusù havídir, bunların 4,000 ὀrthódoksos ὀlùp, mükemmèl mektepleri várdır. Civarındà 44 karyè várdır.

Menemèn kazası. (3) ʾİzmirìn 31 kilométro şimalì garbisindè Gediz ırmağının sòl sahilindè gáyet münbìt vè mahsuldàr bìr ὀvadà ʾİzmirdèn Ἀláşehire gidèn şimendüfèr hattì ὐzerindè 8,000 nufuslì bìr beldédir. Rumları 3,200 kadàr ὀlùp Ἔfesos ἐparhíasına merbútdırlar˙ mektepleri yerindédir. Tahkikatà görè búranın ἐskì mahalì Tῖmnos ἰsmlenìr ἰmíş. Civarındà 45 karyè várdır.

Bérgama kazası. (2) Kazanìn merkezì ὀlàn Bérgama şehrì 20,000 nufusì havì ὀlùp, ἐskì şehirlerdéndir˙ nufusunın 6000ì Rùm ὀlùp, Ἔfesos ἐparhíasına

tabídirler. Mégas Àléksandrosın cenerallarındàn Lisímahos mahalinìn metinliği içün burayı ìntihàp ìdüp, hazneleri burayà tecemmü ìderèk muhafazasınà hadım paşı Filéterosı tayìn ìtmìş ìdí. Hàlbúki Filéteros Lisímahosın zevcesì Àrsinói ilè münazaà ìdüp, ağ̈ruca hökümèt teskìl vè yerinè yeğenì Evménisi tayìn ìtmìş ìdí· merkùm dirayetlì vè mahìr bìr zàt ołùp hökümetinì kavilesdirmìs vè tornı ìkincì Evménis 300,000 cilddèn mürekkèp bìr kütphanè teesís ìtdí. 'İisũs Hristosdàn 129 senè èvèl Bérgama hökümetì Rómalıların èlinè geçdí. Hristianlìk 'İoánnis Theológos tarafındàn buradà vàz vè delalèt ołınmış vè 'İzmìr mitrópolisine tabì èpískoposı vár ìmíş. 1306 senesì Selçukilèr vè 1336dà Òsmanlılàr zàpt ìtmişlér· şehrìn ìçindèn Bérgama çayı (Selinũs) geçíor. Mevcùd àsári àtikà ěl yèvm ùmùm Evrópa seyahınının haÿretinì vè tahkikatını ìsticlàp ìtmekdédir. Néfsi Bérgamaya 20 kurà tabídir.

Nahieleri 'İliçéÿ Bérgama 37 karyelì, Dikilì 14 karyelì, Candarlı 15, Àyazmènd 17, Nevahíi Bérgama 37, Kelísa 16 vè Kozàk 17 karyelí.

MAĞNİSA (Saruhàn) SANCAĞI

Mezgür sancàk 'İzmìr valiliğinìn simalì şàrk tarafındà bulınùp, 10 kaÿmakamlığı havídir. Sancağın merkezì òlàn Máğnisa beldesì 40,000 kadàr nufusı havì òlùp (25,000ì 'İslàm, 8,000 Rùm vè kusurı 'Ermenì Yehudì vè miléli muhtelifè) şimendüfèr ìlè 'İzmirdèn 58 kilométro ùzakdádır. Èskì tarihlerè görè Mágnisa şehrì cesìm vè metìn şehirlerdèn ìmíş. Hristosdàn 190 senè èvèl, Siría hökümdarı 3incì Àntíohos ìlè Skipíon Àsiatikòs àrasındà buradà hunrìz bìr muharebè òlùp, Àntíohos yenilmìş vè Mikrà Àsíada bulınàn şehirlerìn halì bù muharebedèn sónra böyük tebeddulatà òğramış ìdí. Vizantinlèr zemanındà ìdaréi mülkiéce Èfesosa vè ruhaníce 'İzmirè merbùd bulınaràk, Menderìs ırmağının yanındakì Magnisía şehrinè nisbéten Magnisía pròs Sípilon denilìr ìdí. 12ncì dehirìn ìptidalarındà Selçukilerìn hökümdarı Kılıç Àrslàn A´. 'İzniğì Salipiünlara (Stavrofóro) teslìm ìtdikdè burayı zàpt ìdüp, merkézi daresinì Kóniaya nàkl ve Rùm hökümdarlığını teşkìl ìtdí. 1299 senesinè kadar Selçuklerìn èlindè òldığı haldè, ŏ senè Saruhàn béÿ tarafındàn ağ̈ruca bìr beÿlìk òldı vè 1392 senesinè kadàr muşárun ìleÿhìn sülalesì beÿlìk ìtmìş ìséde,

Sultàn Bayazìt birincì burayì zàpt ìdüp, Beyì ’İsaàk çelepiyì tàrt ìtmìş ìdí. 1402dè Timurlènk Mikrà Ἀsíayı zapt ìtdiğindè yíne merkùm ’İsaàk çelebiyì beÿliğinè tayìn ìtmìş vè sülalesì 1425è kadàr kalmìş ìséde, Sultàn Muràt ìkincì zapt ìdüp Osmanlì hökümetinè ìlhak ìtmíşdir. Sultàn Muràt hazretlerì şéhri mezgürì sòn derecedè sevdiğindèn ŏ cesìm ėbnielerì vè ĕl yèvm harabelerì mevcùd òlàn seraÿlarì vè Muradiè camisinì ìnşà ìtdirmìş ìdí. Mágnisada dahà 33 camì mevcùd ìséde, bù camì hépisinden cesìm vè zenkìn òlùp, ìradì ìlè, ìkì ŏksüzhanè, hastehanè, medresè vè bimarhanè ìdarè ìdér˙ yanında bírde kütphanè várdır. Ὺlũ camì şehrìn yüksekcè vè cunùp cihetindè bìr mahaldè òlùp, vaktì ìlè İrĩs ‘İerárhislerin mezarì ìdì, derunindè ’İsaàk çelebì ìlè zevcesinìn vè ìkì òğlunùn mezarları vè şehrin òrtasındakì Türpé camisindè Saruhàn beyìn mezarì várdır˙ merkùm Saruhandàn, mezkŭr mutesarıflíkda Saruhàn sancağì denilír. Buranın mitropolitì sínfı ruhaníce ìkincídir. Rumları Sholarhĩon, 4 dimotikì Sholi vè 3 Parthenagogĩon ìdarè ìderlér.

Nahieleŕi. Pellèk 102, Yùnt dağì 61 vè Palamùt 33 karyelídir.

Durgutlì yáhod Kasapà kazasí.(2) Mágnisanın şàrk tarafındà bulınàn Kasabà beldesì 5000ì Rùm òlmák ŭzerè 15000 ėhaliyì havídir˙ Néfsi Kasapayà 10 vè nahielerì ’Ilíçeye 15 vè Tàğ Marmarayà 8 karyè tabídir.

Ἀlásehir kazasí. (2) ’İzmirdèn şimendüfèr ìlè 161 kilómetro ŭzakdà bulınàn Ἀláşehir beldesì 30,000 nufusì (5000ì Rùm) havì òlúp, ėvveldèn berŭ Mikrà Ἀsíanın meşhùr sehirlerindéndir˙ Ἐskì tarihì şù gibídir˙ ’İsŭs Hrisitosdàn 140 senè ėvvèl Ἀttalos Filádelfos búrayı teesìs vè ìnşà ìtmìş ìdí. mevkisinìn ėhemmietì haşebì ìlè çápıcak ìlerŭ gidüp şèhr òlmìş vè Hristianlığì koláÿca kabùl ìdŭp, gösterdiğì hahìş ìçŭn ’İoánnis Theológos tarafındàn 7 Ἐkklisíalar sirasınà konıldığì gibí, Ἀpokálipsisde mèdh òlınmíşdır˙ (Ἀpokál.g, 9-10) Vizantinlèr ėlindè 1362è kadàr kalúp, şiddétle mukavemetdèn sónra sultàn Vayazìt hàn hazretlerinè tabì òlmışlárdır. şù hunrìz muharebenìn tezkâra namì ìçŭn ìnşá òlınúp, ŏ vàkt vefàt ìdèn 80,000 kişinìn kemiklerinì havì tepè ĕl yèvm gösterilmekdédir˙ Hevasì gáyet güzèl vè mevkisì manzaralì òldığındàn Ὸsmanlılárca Ἀlâ sehìr denilmìş ìdí. Rúmca ìsmì Filadélfiadır. Ὸrthódoksosları òldíkça ìlmè hahişlì òlúp, güzèl mekteplèr ìdarè ìderlér. mektepleri sínfı ruhanice 33incídir. Néfsi Ἀlásehire 45 vè ’İnégöl nahiesinè 21 karyè merbúddır.

Kũla kazası. (3) Ἀlásehirin 24 kilómetro simáli şarkisindè mukáddema Kolói tesmiè ὸlınàn Kũla peldesì ἐvveldèn berù ἰttisalindekì Ἐmìr hamàm nàm ῎ılıcaları vè ticaretì ἰçũn maarúfdır᾽ 7000 kadàr ὸlán nufusınìn 3000 Rùm ὸlúp, Ἀlásehir ἐparhíasına tabídirler vè zararsızcà mektepleri várdır. Búradaki ἀtesfeşàn tannurları ἰçũn 14incì sahifedè bàhş ἐÿledík. Néfsi Kũlaya 56 vè Nevahisì Seléntiye 22 vè Mendehõriye 20 karyè tabídir.

῎Ak sehìr kazası. (3) ᾽İzmirè simendüfèr ἰlè merbúd ὸlàn mezgũr kazà ἔn ἐvvèl Thiátira vè bádehu Rúmca Ἀksárion denilíor ἰdí. 18000 kadàr tahmìn ὸlınàn ἐhalisinìn 4000 Rùm ὸlúp, ῎Efesos ἐparhíasına tabì ὸlaràk 3 mektèp ἰdarè ἰderlér. Mégas Ἀléksandros Mikrà Ἀsíayı zàpt ἰtdiğindè bìr çòk Makedónialılar búrada ἰkamèt ἰtmişlérdir. ᾽İoánnis Theológos búranın ἐkklisíasını 7 ἐkklisíalardan birì ὸlmàk ὗzerè tadàt ἰtmekdédir᾽ Néfsi ῎Ak hisarà 47 karyè tabídir᾽ Nahiesì ὸlàn Mermereciğè (Mermerikì) 13 kurrà merbúddır. búranın yanındà pèk çòk balıkları havì bìr gὸl várdırki mezgũr gὸlì ἐskì Mikrà Ἀsíalılar Gigéa Límni tabìr ἰtmekdelér ἰdí. (῎Omiru ᾽İliás V. 885 vè İ, 391). Búranın cunubindè ἐskì Lidía hökümdarlarınìn mezarları várdırki, ἔl yèvm ὐfacìk tepelerdèn ἰbarèt bulınmágle, beÿnelnàs Bìğn bìr tepè denilíor.

Salihlù kazası.(3) Kasabanìn şàrk tarafındà vè şimendüfèr hattì ὗzerindè 7000 nufuslì (300ù Rúm, Ἀlásehir ἐparhíasına tabídirler) beldédir. Búraya 27 karyè tabídir. Búranın bíraz cunubindè Sárdis (Sşàrt) beldesinìn harabeleri várdır᾽ Ἐskì Sárdis sehrì Troàs muharebesindèn bíraz sónra Méones nàm kàvm tarafındàn teesìs ὸlınup, Lidía hökümetinìn mekấri ἰdaresì ὸldì([197]) sòn hökümdarì Krĩsos zemanındà ᾽İràn hökümdarì Kĩ os búrayı zàpt ἰdũp (547 senè Hr. ἐv) Mikrà Ἀsíadaki ἰkincì satrapíanın merkezì ἰttihàz ἰtmíş᾽ 499dà Ἀthĩneliler ἰlè Ἐğripòz (Ev̋via) ἀdasì ἐhalisì burayì hökmlerinè geçirũp, bázı karyelerinì yakdıklarındàn tarihdè maalὗm ὸlàn ᾽İràn muharebelerì (Midikì pólemi) vukù bulmìş ἰdí. 262 senesindè Bérgama hökümdarì Ev̋ménis, birincì Ἀntíohosı buradà yenũp, şehrì zàpt ἰtmìş ἰdí. Hristianlığì ᾽İoánnis Theológosdan tarìf ὸlınaràk, 7 ἐkklisíalar sırasınà geçmíşdir. Róma ἰmperatorì Tivériosın zemanındà zelzeledèn haràp ὸlùp, Ἀdrianòs ἰmperatòr

[197] Lidía hökümdarlığì vè tarihì ἰçűn Mikrà Ἀsíanın tarihì nàm kitapdà suréti mufassaledè báhs-u beyàn ὸlınacağındàn, tafsilatlıcà maalümàt ἀlmàk ἀrzú ἰdenlerìn mezgűr kitapà müracaàt ἰtmeleri ἐlzémdir.

tarafındàn yéniden ìnşà ȯlınmìş, 1402dè Timurlènk zàpt ìderèk, haràp ėÿlemìş, ȭ vaktdàn berűde meÿdanà gélmemişdir.

Kazanìn nahiesì Ataladır. Búrası Kũlanın garbisindè vè 34 kilométro ȕzağındà, Gedìz ırmağının sàğ sahilindè mukáddema Atalos Filádelfos tarafındàn teesìs vè ìnşà ȯlınùp ėskidèn Attália ismlenèn nehiédir˙ civarındà 59 karyè várdır.

Gȍrdüs kazası. (3) Atalanın 30 kilométro şimalındà ȅn ėvvèl Górdi tesmiè ȯlınàn Gȍrdüs (yáhod Kȍrdes beldesì várdırki, mecmù nufusınìn yálınız 400 kadarì ȯrthódoksos ȯlùp, Aláşehir ėparhíasına tabídirler˙ ėhalì ȕmumiétle halıcılìk ìlè meşgùl ȯlùp, senevì 35,000 ȁrşùn halì ìmàl ìderlér˙ tarihè görè búrada bulınàn bìr bağì Mégas Aleksandros kesmìş ìdí˙ mezgür bàğ rúmca Górdios desmòs denilír. Néfsi Gȍrdese 81 vè nahiesì Pórluya 54 karyè merbúddır.

Timurcì kazası. (3) Gȍrdesden 22 kilométro simalì şàrk tarafdà 3,000 nufuslì ȯlàn Demirc (yáhod Timurcì) kazasınà 128 karyè merbúddır˙ ėhalisì ziraàt vè ȕfàk ticaretlèr ìlè meşgúldırlar.

Esmè kazası. (3) 17 karyelì vè nahiesì Gȍre 19 karyelí.

Kìrk ȁğàç kazası. (3) Ak hisardàn 25 kilométro simalì şàrk tarafdà bulınàn Kìrk ȁğàç beldesì 10,000 nufusì havì ȯlùp, ziraiè ȕzerinè böyȕk ticaretì várdır. 2,000 kadàr ȯlàn Hristianlarì Efesos ėparhíasına merbùd bulınaràk 3 mektèp ìdarè ìderlér. Néfsi Kìrk ȁğaça 4 vè nahiesì Gelénpeye 19 karyè merbúddır. Gelénpenin 2,000 kadàr sìrf Rùm ėhalisì ȯlùp, Çeşmè ėpískoposına tabídirler.

Sõma kazası. Búraya 72 karyè merbúddır.

AŸDIN SANCAĞI

Sancağìn merkezì ȯlàn Aÿdìn beldesì (yáhod Güzèl hisàr) ėskì Trállis şehrinìn harabelerì civarındà ìnşà ȯlınmìş yenì beldelerdéndir. Trállis şehrinì vaktì ìlè Thrãkes vè Argĩi ismindè bázı ȁkvàm teesìs ìdüp, ȋlk ėvvelinden maamùr kılmışlàr ìdí. Búrada ȭ kadàr zenkìn ȁdemlèr vàr ìmíşki Asiárhe tesmiè ȯlınaràk bù ėyaletdè ìcrái nufùs ìderlèr ìmíş. Bunlardàn Pithódoros tesmiè ȯlınàn zatìn kızì Sevastì Pithodorìs bádehu Póntosa hökümdàr ȯldí. Trallisdèn pèk çòk meşhùr ȁdemlèr çıkmíş˙ meşhurlerì, doktòr Aléksandros Trallianòs, doktorlàr Dionisoklĩs vè

Dámasos Skómvros, kâhìn Minódoros vè ágía Sofíayı ínşà ìdèn kálfa Ànthémios. Èskì Trállis şehrinì Selcukilerdèn Àÿdìn ismindè bìr èmìr zàpt ìdüp kendì ismini vermìş, fákat bádehu Òsmanlıların èlinè geçdikdè, güzelliği içün Güzél hisàr denilmíş. 1832dè Sultàn Mahmùd háni gazì hazretlerì buradakì derè beÿlerin tàrd ìtdirüp, meskün èhaliyì, tanzimátı muadeleyè hissemènt buyurmışlárdır. Şímdi içün gáyet ticaretkâh, ’İzmirè şimendüfèr ìlè merbùd 37,000 nufuslì (4,500ü Rùm òrthódoksos) şehírdir˙ mevkisì gáyet güzéldir˙ önündè Menderìs nehrì òvasì vè bìr tarafındà Evdòn deresì várdırki búradan geçèn sù, sèhr içindèn mirür ìtmekdè òldığındàn üzerindè ìkì cesìm tàş köprü várdır. Evdòn çayının şàrk tarafındakì dabaghanelèr hevayı ìhlàl ìtmekdè bulınmíşdır. Néfsi Àÿdınà 23, vè nevahisì ’İné Àpadà 39 vè Karà hayatà 19 vè Köskè 17 vè Súpiceye 41 karyè tabídir.

Sókia kazası. (3) Àÿdınìn 62 kilométro cunubì garbisindè bulınùp 6,500 kadàr nufusì havídir˙ bunlarìn 2,800ü Rùm òrthódoksos (Çesmè èpískoposına tabì òlaràk 3 mektèp ìdarè ìderlèr) 3,100ü ’İslàm vè kusurì Èrmenì vè miléli muhtelifédir˙ búrası vaktì ìlè Susamlılàr tarafındàn teesìs òlınàn Ànea beldesì harabelerinìn 8 kilométro garbisindè òlùp, òldíkca ticarèt şehrídir. Búraya 54 nahiè tabídir˙ bunlardàn birìde Susamìn karşusındà dàr boğazdakì Çanğlì karyesídirki, èhalisì sìrf Rumdàn ìbarèt òlmàk üzerè 900 nufuslì havídir˙ bunìn bíraz şimalındà mukáddema Paniónion beldesì vàr ìdí˙ ŏrada èvvelisì Mikrà Àsíadaki ùmùm Yonanlıların ùmumì panigirì òlùr ímíş. Şimdikì Samsùn kalesinìn yerindè dahì mukáddema Priíni sehrì vàr ìdí. Yedì àlimleridèn birì òlàn Vías búralı ìdí. Domátia karyesì Rumlardàn ìskân ìdilmekdè òlùp Çeşmè èpískoposına tabídirler. Sókiadan 16 kilométro simalì şarkdà vè Menderìs ırmağının sàğ sahilindè meşhùr Mağnisía beldesì vàr ìdí. ’İranlılàr búrada Grammatikòs Dafnías Stavroslamışlàr ìdí. Mirì kelàm ‘İgésias vè saìr Sĩmos búrada tevellüd ìtmişlérdir. Àthĩnelilerin meşhùr cenerali Themistoklĩs ’İràn hökümdarì Àrtaksérksisin hűsni teveccühinì kazandığındà bù cihetè gönderilerèk búranın ìradını àlìr ìmìş merkumìn kerimesì vè yáhod zevcesi búradaki Dindimini nàm ìllahienìn puthanesindè kâhinelìk ìtmíşdir.

Nazillì kazası.(3) Àÿdındàn 36 kilométro şimalì şàrk tarafındà bulınàn meşhùr şehìr Nazillì, ’İzmirè simendüfèr ìlè merbùd bulındığì haldè, ticarétce ìlerü

gitmişdir. 10,000 kadàr tahmìn ȯlàn nufusınìn bírazı ȯrthódoksos ȯlúp, ʿİliúpolis ȩpískoposından merbúddırlar. Néfsi Nazilliyè 44 karyè merbúddır.

Nahieleŕi. Sultàn Hisàr 12 karyelì, Kestanè dağınìn ủzerindè ȯlùp mukáddema Nísa denilìr ỉdí. Vakti ỉlè Yonanistanìn Lakedemonía kıtasındàn ʼAthimvros, ʼAthimvriádis vè ʿİdrílos ỉsmindè 3 biradèr buralarà gelủp bù ỉsimlèr ỉlè 3 karyè teskìl ỉtmişlèr ỉdì, bádehu bù karyelerìn ȩhalisì mahallerinì tèrk ỉderèk Nísa şehrinì ỉnşà vè teesìs ỉtmişlér˙ ȩskidèn pèk mühímdir. Muharrìr Srávonın hócası ʼAristódimos vè bunın yeğenì ȯlùp Márkos Pompíios nàm Rómalıya hócalık ỉdèn díker ʼAristódimos vè ủdepadan Sópatros vè Menekrátis nàm zàt ỉlè Stoikì zümrüsinè ȧíd feÿlosoflardàn ʼApollónios búralı ỉdilér. Sultàn hisarì ʾİzmirdèn 14 kilométro ủzakdádır. Díker nahielèr Kapucık 14 vè ʼAçe 4 karyelídir.

Nazillinìn 22 kilométro cunubì şarkisindè birincì ʼAntíohosın ỉnşà ỉtdiğì ʼAntióhia ỉ pròs Méandron beldesì var ỉdíki, ȩskì Pithópolis şehrinìn ủzerinè teesìs ȯlınmìş ỉdí˙ bunlarìn yerindè Yàk köÿ várdır˙ buranın 12 kilométro cunubì garbisindè ʼArpàs kalesì bulınùp ȩvelisì ʼArpasa denilìr ỉdí˙ bulındığì tepenìn ȩteğindèn ʼArpa çaì (ʼArpasos) ȧkár. búranında 14 kilométro cunubì sarkisindè şimdikì Karà Sù keryesinìn bíraz cunubindè ʼAfrodisiàs beldesinìn mahalì vàr ỉdí.

Bozdoğàn kazası (3). Nazillidèn 38 kilométro cunubdè ʼArpà çayınìn sàğ tarafındà bulınàn mezgủr kazà 8000 nufusì havídir. Néfsi Bozdoğanà 40 vè nahiesì Yenì Pazará 13 karyè tabídir. Bù kazà dahilindè vaktì ỉlè ȩpeyice mühìm şehirlèr vàr ỉdí. Şimdikì ʼAràp Hisàr köinìn yerindè vaktì ỉlè ʼAlavánda şehrì bulınùp míri kelamlàr vè ỉkì biraderlèr Meneklῖs vè ʾİeroklisìn vè muharrirlèr ʼApollónios vè Mólonın vatanì ỉdí˙ ȩl yèvm küzèl harapelèr mevcúddır. Buradàn 4 kilométro ủzakdà cunupì garpdà şimdikì Demircì derè karyesì mahalinde ʼAlinda şehrì vàr ỉdí. Buranında 2 kilométro garbisindè Karpuzlì karyesinìn mahalindè ʼAmigòs sehrì bulınìr ỉmíş.

Çinè kazası (3). 92 karyelí.

Kırcà sù kazasí (3). 19 karyelí.

MENTEŞE (yáhod Mũğla) SANCAĞI

Sancağın merkezì ȯlàn Mũğla beldesi ʾİzmirdèn 205 kilométro ụzakdà ȯlùp ȯldíkca ticaretkâh şehirlerdéndir. 12000dèn ziadè ȯlàn nufusınìn 1200ü ȯrthódoksos ȯlùp ʿİliúpolis ėpískoposına tabídirler. Néfsi Mũğlaya 17 vè nahiesì ʿ̈Ovliye 13 vè díker nahiesì Bòz ȯyukà 25 karyè merbúddır. Múğladan 16 kilométro garpdà Makedónialılar tarafındàn teesìs vè ịskân ịdilèn vè binalarınìn közelliği ịçün maarùf ȯlàn Stratonída beldesinìn bulındığı ʾEskì sehìr nàm küçük karyè várdırki meşhùr míri kelàm Ménippos Katókasın vatanídır˙ merkùm Rómalı meşhùr míri kelàm, muharrìr vè ceneràl Kikéronın hócası ịdí. Buradàn 8 kilométro cunubì şarkdà Lakína ịsmindekì ȯlàn ụfàk karyè, ėskì Lakína beldesinìn mahalindédir. Bù civarlardà Miũs (derè köí) vè Lávranda beldelerì vár ịdír.

Milàs kazasì (3). Múğladan 37 kilométro ụzakdà vè gàrp tarafdà bulınùp 7000 nufusì havídir˙ mezgür kazayá 95 karyè tabídir. ʾ̈Orthódoksos ėhalisì ʿİliúpolis ėpískoposına merbúddırlar. Mílasa şehrì ėveldèn berü kerèk mahsuldár ȯvasì vè kerèk peyáz taşlì madenlerì ịçün maarùf ịdí˙ bù beyáz taşlár hasebinè hanelèr gáyet güzèl suretdè ịnşá ȯlınùp hèr ạademè bìr haÿrèt báhs ịderlèr ịmíş. ʾEskì meşhùr binalardán Zeẽs ịllahá mahsùs ịkì puthanè vàr ịdí. Efthídimos vè ʿİvréas ịsmindè ịkì meshùr míri kelám buradá tevellüd ịtmişlér. Milássanın yedì kilométro cunubì sarkisindè vè sahildè Vargília sehrinìn harabesì várdır˙ burada ʾ̈Artemis ịllahà mahsùs meşhùr puthanè ȯldığı gibí, Prótarhos ịsmindè bìr feÿlosófda buralì ịmíş˙ sahilìn ȯnündè mukáttema Tarandòs vè şímdi Karnánda denilèn ạdà várdırki meşhùr muharrìr Skílaks buralì ịmíş. Vargílianın 6 kilométro şimalì garbisindè ʾİassòs şehrì bulınúp, ėhalisì çòk yemèk yedíklerì ịçün maarùf ịdilér˙ burası bù gün ʾ̈Acèm kalesì denilíor. Kapì Kirì nàm karyenìn mahalindè ėvélce ʾİráklia denilèn beldè vàr ịdí. Buradà bírde Ụfã bafì ịsmindè kȍl várdır. Bù kölìn şárk tarafındà vè Menderès ırmağınìn döküldiği mahaldè yálınız 250 ȯsmanlì tarafındàn ịskân ȯlınán Palátia karyesí, ėskinìn meşhùr Mílitos şehrídir˙ Mílitosı ẽn ėvél, Kirid n Mílitos şehrindèn gelèn Sarpidòn nàm reís teesìs ịdűp, ėtrafındakilèr ịlé, ȯradakì kavmlarì (Léleges) tàrt ịtmeyè muvafàk ȯlmìş ịséde, bádehu ʾ̈Athĩne hökümdarì Kódrosın ȯğlĩ Nilefs gelűp, Giridlilerì kovdıkdàn sónra ȯ̋ hevalinìn ạmirì ȯlmíşdır. Mílitosın 4 limanì

òldığındàn dèr hàl ìlerũ giderék, ʼAk denizé, Karadenizé, hèr sahilè àdemlèr gönderèk sehrlèr teesìs ìtmíş. ʾİràn muharebelerindè suréti şedidedè mukavemèt ìdebilmìş ìséde nihayetindè ìtaàt ìtmeyè mecbùr òlmíş. Yedì àlimlerdèn Thalĩs buralı ìdí· ʼAnaksímandros, ʼAnaksiménis, müverrìh ʾEkatẽos, míri kelàm Èshínis, meşhurè vè maarufè ʼAspasía Mílitosın èvliadídır. Sahilè yakìn bìr mahaldè Patiniótiko denilèn küçük Ládi àdası várdır. (Mílitosın tarihí, «Mikrá ʼAsíanın» tarihì nàm kitabdà yazılídır).

Mákri kazası. (3) Denìz sahilindè òldíkca güzèl limanlı vè 10,000 nufusì havídir. Burasì èskì Telmissòs beldesinìn yerindédir. Hristianlarì Pisidía èparhíasına tabídirler. Burayà 42 vè nahiesì ʾEsene 39 beldè tabídir. Bù karyelerdèn birì Livísion òlúp, 4000 kadár òlàn Rùm èhalisì Sholarhĩon vè dimotikì Sholì ìdarè ìderlér. Mákri körfezindé, Stavrós, Tarsanã, Paksimádi, vè Rotheà àdalarì várdır. Mínara karyesì èskidèn Pinára denilìr ìdí. Márya köÿndè Pólis tõn Ksanthíon vàr ìdí. Buranìn cunubindè Pátara vè şimalì şarkisindè Míra beldelerì bulınúb, ʾAgios Nikólaos pederimìz buradà àrhieréaslık ìtmìş ìdí. Balâdekì àdalardàn madá, Vólo ʾOhendra, ăg. Geórgios, ʾAntífilo vè Kastellórizon (3500 rùm sakinelí), ʿİpsilì vè Kókova àdalarì mevcúddır.

Mermerìs kazası. (3) Yíne sahildè tüccàr ìkametkâhì òlàn mezgùr beldenìn èskì yerì Fĩskos denilìr ìdí. Nufúsı mecmuasì 3000 kadàr òlúp, èhalisì ùmumiétle ticarétle meşgúldır. Milás vè Mũğla beldelerì burayì mohrèc bilmişlérdir. Nahiesì òlàn Dadiyeyì 23 karyè merbúddır.

Bodrùm kazassí. Milasìn 28 kilométro cunúbi sarkisindè bulınàn Bodrùm peldesì 3500 nufusì vè civarındà 29 karyeyì şamíldir. Burasì mukátdema Zefiría ismì ìlè Yonanistandàn gelèn bázı kavmlàr tarafındàn teesìs vè ìnşà òlınmíşdır. Bádehu Alikarnasòs denilmíş. ʾİràn muharebelerindè buranìn kıralíçası ʾArtemisía, ʾİràn hökümdarì Ksèrksis ìlè berabèr sefèr ìdűp muharebè ìtmíş. Vizantinlèr èlindèn 1402dè Ródos sevalielerinè geçmìş vé ĕl yévm denizé çıkmìş òlán burundakì kaleyì bunlàr ìnşà ìtmişlèr ìdí· 1523dè ʾOsmanlılàr Ródos şevalielerinì tàrt bírle òsmanlì hökümetinè ìlhàk ìtmişlérdir. Tarihìn pederì ismlenèn ʿİródotos buralì ìdí, kéza şaìr ʿİráklitos vè müverrìh Dionísios buradà tevellüd tmişlérdir. Rumlarì ʿİliúpolis èpiskopisinè merbúddırlar. ʾÖnündé ʾEràk àdası (=ʾArkónnisos) várdır.

Bodrumìn 10 kilómetro simalì garbisindè şimdikì Kadì kulesì mevkisindè èskì Míndos sehrì vár ìdíki Mentés ìsmì búradan husulè gelmíşdir˙ cunubì sarkdáda Çadìr limán karyesinìn yerindè èskì K ĩdos şehrì òlúp, ĭlmi riyaziè muallimì Ev̆doksosı, feÿlosòf Ȁyastarhídisi vè meşhùr doktòr hèm muharrìr Ktisíası meÿdanà getürmíşdir.

Köÿciyéz kazası.(3). Mákriden 47 kilómetro simalındà vè Bòz tağınìn şàrk èteklerindè bulınàn mezgür kaÿmmakamlìk òlkesí dahilindè èvveldèn Kíthira peldesì bulınúp, şimdikì Kurşùn kòìn yerindè ìdí (sah. 37) ([198]).

DENİZLİ SANCAĞI

Nazillidèn 42 kilométro cunubì şàrk tarafdà vè Kádmos tağınìn simàl ètiklerindè bulınàn Denizlì peldesí, mutasarrıflığìn merkezídir˙ 12500 kadàr tahmìn òlınàn nufusınìn 3000ì Rùm òrhódoksos òlúp, Ȁlà şehìr èparhíasına merbùd òlarák, mükemmèl ȁEllinikòn Sholĩon, Dimotikì Sholì Parthenagogĩon vè Nipiagogĩon ìdarè ìderlér˙ muammelátı tüccariesí, vè ziraatì yolındádır˙ Néfsi Denizliyè 96 vè nahiesì Hóneze 27 karyè merbúddır. Hónez nahiesì Denizlidèn 5 kilométro cunùp cihetdè bulınúp, mukáddema pèk meşhùr ìdí. ȁEskì ìsmì Hõne òlúp, meşhùr müverrìh Nikítas Ȁkominátisin vè biraderì Ȁthĩna mitropolitì Mihaìl Honiátisin vatanídır˙ Denizlidèn 6 kilométro simalì tarafdá, Çürük suyùn yanındà èskidèn maarùf òlàn Laodíkia şehrinìn harabelerì várdır. Búrası 1255dè ȁOsmanlılarà teslìm òlúp, 1402dè Timurlénk tarafındàn haràb òlmíş Laodikíalılar Hristianlığì kemáli hahísle kabùl ìtdiklerindèn Paṽlos Ȁpóstolos Rómadan Kolassaislerè yazdığì mektupındà búranın èkklisíasını zìkr ìdíor (Pròs Kolas d´.16). Laodíkiada 364dè topikì Sínodos kurılúp, 60 kanòn tanzìm ìdilmíşdir. Buranìn 8 kilométro cunubì şarkisindè Ȁk suyùn çodìk suyà karışdığì mahaldè èskì Kolassè beldesinìn harabesì várdır˙ Laodíkianın simalì sarkisindè vè 14 kilométro ùzakdà ʿİerápolis şehrinìn Pamùk kaledè harabelerì várdırki, vaktì ìlè búrada Ȁpóllon vè ȁArtemis nàm ìlhahlerìn puthanelerì vár ìdí.

[198] Sehviátı mürettibiè òlarák 37incì sahifedè Kurşùn yerinè Korşùm yazılmìş òlmágle tashìh òlınír.

Tavás kazası. (2) Köÿceğizdèn 38 kilométro ùzakdà vè simalì garbisindè òlàn Tavàs kazası, èskì òlúp, mukáddema Tavè denilìr ìdí˙ nufusì 6000 raddesindè òlúp, tüccàr mahalídir. Burayà 75 karyè tabídir.

Pultàn kazası (3). Denizlidèn 26 kilométro şimàl tarafdà vè Tmõlos tağınìn şàrk èteklerindè 8000 nufuslì beldédir. Burayà 15 vè nahiesì Koneyà 26 karyè tabídir.

Seráÿ kazasì (3). 18 karyelí. Nahiesì òlàn Kadì karyesinè 20 karyè merbúddır.

Çál kazası.(3) 29 karyelì vè nahiesì Paklák 34 karyelí.

Garbì Kará àğáç kazasì, ˝İrle nahiesì ìlè 87 karyelí.

’İzmìr vilayetì, ˀOsmanlì hökümetinìn ĕn mahsuldár vè maamùr vilayetlerindèn birídir˙ òvalarındá pamùk, susám, ketèn, àfiòn, ůzùm, buğdáÿ, àrpá vz sáire zèr òlınír˙ vilayetìn çòk mahallerindè madenlèr, ˝ílıcalar vè òrmanlár mevcúddır. Fóçada tùz ìhrádè òlınír˙ yerlì èhalì tokumacılìk vè halıcılìk ìlè meşgúldır˙ ticarèt yolındá˙ simendüferlèr ìlè ìdhalát vè ìhracát òlúor. Gõz tepedè ˝ílıcalar vè bìr káç mahaldè madenlér várdır. Vilayetdekì Rumlár 4 mitropolitè (’İzmìr, ˝Efesos, ˀAlásehir vè Pisidía) tabídirler.

BEŞİNCİ BAB

KONİA VİLAYETİ

Hudutí. Gàrp tarafì ˀAÿdìn vilayetì, cunubì ˝Ak denìz, şàrk cihetì ˝Adana vè şimalì ˝Ankara vilayetlerídir˙ ùmùm nufusì 700,000 raddesindè tahmìn òlınaràk, bìş sancağì (Kónia, Níğde, Burdùr, Hamìt ˀApàd vè Tekkè) havídir.

Vilayetìn merkezì òlàn Kónia şehrì 45,000 nufusì havì òlùp (bunìn 2,000 kadarì ˀOrthódoksos, 1800ù ˀErmenì vè kusurì ’İslámdır) Mikrá ˀAsíanın èskì şehirlerindèn birídir˙ buranìn suréti mufassaledè tarihì ìçùn Monì Flavianõn kitabındá (sah. 577-580) yazdìm ([199]) òğrenmèk àrzù ìdenlèr ŏraya müracaát ìtsünlér.

[199] Mukáddema tàp ù nèşr ìtdiğìm Monì Flavianõn nàm kitabìn 5incì cildindè Kaíserie vè Kónia èparhíalarının karyelerinì sirà ìlè yazmìş òldığımdàn buradà

Néfsi Kóniaya 3 karyè tabídir˙ bunlardán Sílle, 8 kilométro simalí garpdá bulınùp, èhalisí galát rúmca konuşíorlar (Monì Flav. sah. 12) nahieleri ìsè bèr véchi àtidir. Sù dirhemí 15 karyelí, Hatùn seraì 34, Seìd èlí 13 vè ˝İn ònù 21 karyelí.

˝Akşehir kazasì (3) Rúmca Tiriẽon denilùr ìdí, Kónianın cunubindè 10,000 èhaliyì havì (İslám vè ˀErmeni) cesímce bìr beldè òlùp, àfiòn vè zahrè ùzerinè güzèl ìhracát ìcrá ìdér˙ néfsi ˝Ak sehirè 40 vè nahieleri Toğán hisará 11 vè Cihán beÿliğè 39 karyè tabídir.

Béÿ şehrì kazasì (3) Yiğirmì ìkì bìn kadár tahmìn òlınán nufusınìn ăncak 400ù ˀOrthódoksos òlùp, kusurì ˀİslámdır. Buranìn yanındá bírde kòl òlùp rúmca Koráli límni vè tűrkce Beÿsehìr yáhod Gerelù kölì buradá ìdí. Néfsi Beÿsehirè 50 vè nahiesì òlán Kìr ˀElinè 26ki céman 76 karyè merbúddır. (Mon. Flav. sah. 588).

Seÿdì şehìr kazasì (3). Taṽros tağınìn sülalesindèn òlán ˀÀlá tağìn èteğindè cesimcè bìr kazádır. Civár karyeleri mahsuldár vè ùzùm mahsulleri ìçùn maarúfdır. Buranìn yanındá dahì bìr kòl bulınùp Rúmca Trogĩtis límni vè Tűrkce Seÿdì şehìr kölì yáhod Soğlá kölì denilíor. Nufusının 60 kadarì Orthódoksos, 80 ˀErmenì vè 15,000ì ˀOsmanlídır. (Monì Flav. sah. 589). ˀEtrafındá 43 karyè várdır.

Ilgın kazası (3). Kóniaya 8 saát kadár ùzák òlùp, 5,000 kadár nufusì hav (200ù òrthódoksos)dır. (Mon. Fl. sah. 588). Nahiesì òlán ˀÀrgìd hanıná 43 karyè merbúddır.

Bózkır kazasì (3). Kónianın 48 kilométro şimalì garbisindè 23,000 kadár nufuslì (yálınız 200 kadarı òrth.) bìr kaÿmakamlíkdır. Néfsi Bozkırá 55 vè nahiesì Piloviraná 24 karyè tabídir.

Karamán kazasì (3) námı dikerì Laránda. 20,000 kadár tahmìn òlınán nufúsı mecmuasınìn 500 kadarì òrthódoksos òlùp, ăncak bìr káç senedèn berù buradá sakìn òlmışlárdır. Şèhr taríhce èveldèn berù maarúfdır. Şehrìn èbniesínce vè ùsúli meÿmariesínce şirinlìk vè gözellìk yòk ìséde, küzèl çarşusì, böyùk ticaretì várdır. Ůzümleri, koyunlarì vè yünlì kumaşlarì yüzündèn ĕpeyice ìhracát òlmakdádır. (Mon. Flav. 586). Néfsi Karamaná 39 vè nahieleri ˀÀládağa 35 vè ˀÀfiryatá 10 karyè merbúddır.

---

muhtasárca geçerèk, òradà yazılmìş òlàn karyè beldè vè kazalarì, tekrarlamayì minasìb gőrmeyerek òkumàk ìsteyenlèr ìçùn ő kitapì tavsiè ìdérim˙ òradà yazılanlarìn kángı sahifedè bulındığı sahifè nómeroları ìlè gösterilecékdir.

Hadèm kazasì (3) 18 kuralí.

Ereğli kazasì (3). Bugá tağının èteğindè 16,500 kadár nufuslì bir kasabá òlùp, mezgür nufusùn 250sì òrthódoksos, 350sì èrmenì vè kusurì islámdır. 1800 senelerindè buradá òrthódoksos bulínmadığı ő vákt táp òlınán cağrafía kitaplarından müsbétdir. Buranın èskì ismì içün muhtelif maalumát vár iséde, èkserietin èfkârını kabùl itmèk lazım gelir isè, Kívistra ismlenir imíş Eréğlinin önündè ikì ufák kòl bulınıp, Bòr vè Kíçilte ilè civár tağlardán gelèn sulár içindè gaýb òlurlár. (Mon. Fl. sah. 589). Néfsi Ereğliye 50 vè Dívle nahiesinè 12 karyè merbúddır.

Kará Pınár kazasí. 33 karyelí.

Kóçhisar kazasì 80 karyelí.

NİĞDE SANCAĞI

Mezgür sancàk vilayetin şàrk tarafındà bulınùp 6 kaymakamlığì (Névsehir, Ürkùp, Ak seráý, Bòr, Maadèn vè Arapisòn) şamíldir. Sancağın merkezì òlàn Níğde beldesì 17,000 nufusì (1000 kadarì òrthódoksos) havì òlùp, gerèk mutesarrıfın vè gerèk Kónia Rùm mitropolitinin mekári idarelerídir. Níğde şehrì mukáddema Kasína denilir ídíki, kadım beldenin harabelerì şimdikì Kayà Ardì nàm mevkidè görülmekdédir. ŏrada bírde cesìm kalè várdır, búrası bádehu tamir òlınaràk, àsakirin ikametì içün tahsìs vè kışlà ittihàz òlınmíşdır. Búradan 5 dakikà ùzakdà Kayà basì mahlesì várdır, rumlàr ĕkserian búrada ikamèt iderlèr (nufúsı Rumiesì 2,300 kadárdır). (Monì. Flav. sah. 150). Néfsi Níğdeye 66 vè nahieleri Meşliyè 14 vè Ferteyè 11 karyè tabídir. Fertèk nahiesì Níğdeden 3 saàt ùzakdà 3,000 kadàr nufuslì (1500ü Rùm òrtódoksos òlùp Rùm èhalisinin ĕkserisi Stampolà vè diyári àherè tevaddùn iderlér. Mektepleri ziansízdır (Monì. Fl. sah. 150).

Névsehir kazasí.(3) Nufúsı mezmuasının èkserietì Rumdàn murekkèp òlmàk üzerè, 22,000 nufuslì cesímce bir beldè òlùp, (9,000ì Orthódoksos 500ü Ermenì vè kusurì İslàm, Protestàn vè Ermenì Katoliğídir), şirincè vè güzélce şehírdir. Mukáddema Múşhara ismindè 8-10 hanelì bir kőÿ ikèn, 1720dè Névsehirli damàt İprahìm pasà hazretleri tarafındàn teesìs òlınmíşdır. Rumlarì pèk güzèl mekteplèr idarè iderlér. (Monì. Fl. sah. 63-65) civarındà 34 karyè várdır.

Ürküp kazası. (3) Rúmca ismi Prokópion olàn mezgür beldè 15,000 nufusı havi òlùp 10,000i 'İslàm vè kusurı Rúmdır). Névsehirden 16 kilométro şimali şarkdà 28 karyelídir· gerèk Nèvsehirin vè gerèk Ürküpin òrthódoksos Hristianları Kaÿserie èparhíasına tabídirler· mevkisi vè hevası zararsízdır. (Moni. Flav. sah. 7).

'Ak seráÿ kazası.(3) Níğdenin şimali şarkisindè 80 kilométro ùzakdà bulınàn mezgür kazà mukáddema 'Arhelais tesmiè òlınır ikèn bádehu Kolónia isminì àlmíş. 27,000 kadàr tahmin òlınàn nufusının, 2,000 kadarı Kaÿserieden, Níğdeden, Gélveriden vé sáir mahallerdèn tevaddùn idèn òrthódoksoslardan mürekképdir· civarındà 160 karyè várdır (Moni. Fl. sah. 587).

Bòr kazası.(3) Níğdeden 8 kilométro ùzakdà 13,500 nufuslı (12,000i 'İslàm, 1000i Rùm vè kusurı 'Ermeni) bir beldè òlùp, mukáddema Virissòs vè bádehu Póros denilir idí· èhalisi çalışkàn vè gaÿretli òlùp, 3,000 kadàr deştkâhlárda Bòr àlacası imàl iderlér. (Moni. Flav. sah. 152) civarındà 22 karyè várdır.

Maadèn (yáhod Hamidiè) kazası. Bulgàr dağı maadeni denilèn kazà burádırki, gümüş vè kurşùn vè àltùn maadenleri várdır· búrası içün mukáddema vè mükérreran «'Anatoli» gazétasında bàhs èÿledím· civarındà 43 karyè vár.

'Arapisòn kazası. (3) Névsehirden 3 saàt ùzakdà vè Kızıl ırmağın sòl tarafındà bağlı bağçeli 20,000 kadàr nufuslı cesimcè bir beldè òlùp, 1776 senesindèn èvvèl ùfàk bir karyè ikèn, ő senè Vezir Karà Silihtàr Mehmèd pasà tarafındàn hèr surétle tezyin vè èhali ilè iskân idilerèk Gül sehrı tesmiè idilmiş idí. 'Ehalinin 6,000 kadarı òrthódoksos òlùp 'Ellinikòn vè Dimotikòn Sholîon idarè iderlér· civarındà 14 karyè várdır.

Bù kaÿmakamlıklarà merbùd òlàn ùfàk böyük karyelerin Rumlarà mahsùs òlanını Moni Flavianõn kitapındà temamı ilè yazdım (sah. 580-592) Porin 8 kilométro cunubindè Déneyi karyesinin bíraz ilerüsindè Klisè hisàr nàm ùfacık bir karyedè èski vè meşhùr Tíana sehrinin harabeleri görülmekdédir. (Moni. Flav. sah. 151 vè 590).

BORDUR SANCAĞI

'İzmir vilayetindeki Denizli sancağının şàrk tarafındà bulınàn mezgür sancàk yálınız Tefenni ismindè bir kaÿmakamlığı havídir.

Burdùr peldesì (Vurdúrion) ăz ȧssağıdà zìkr ȉdeceğimìz Spárta şehrindèn 18 kilómetro cunubì garbdà bulınùp 8000 kadàr nufusì havídir˙ Néfsi Burdurà 33 vè nahieleri Kemerè 22 vè Ȧglasonà 33 karyè tabídir. Ȧglasòn nahiesì vaktì ȉlè meşhùr sehirlerdèn ȯlúp, Sagalassòs tesmiè ȯlınír ȉdí. Búradan bìr gün ȕzakdà Díneir (Ȧpámia Kivotòs) beldesì várdır.

Tefennί kazasınà 18 karyè vè nahiesì Gȍl Hisarà 15 karyè merbúddır.

HAMİD ABAD (Spárta) SANCAĞI

Mezgȕr sancàk Kónianın şàrk tarafındà bulınúp, 4 kaÿmmakamlığì havídir. Sancağìn merkezì ȯlàn Spárta şehrì mukáddema Sáporda vè bádehu Sáparta tesmié ȯlınír ȉdí. 25000 kadàr ȯlàn nufusınìn 6000ì ȯrthódoksos vè 150 kadarì Ȅrmenì ȯlúp, kusurì Ȍsmanlídır. Şehrìn ticaretì böyűkdir˙ Yünlì kumaşlár, kaşmír, ălaca, pamùk, derí, yùn, halì, kilìm, ȕzerinè ĕpeyice muammelè ȯlúr˙ Pisidía mitropolitì sínfı ruhanice 19ıncì ȯlùp búrada ȉkamèt ȉdèr vé ȉdaréi ruhaniesindè 40,000 ȯrtódoksos Hristianlarì ȉdarè ėÿlér. Néfsi Spártaya 28 vè nahiesì Keçporliyè 23 karyè merbúddır.

Ůlúborlı kazası.(3). ėskidèn Ȁpollonía tesmiè ȯlınír ȉdí. Ticaretkâh şehirlerdèn birì ȯlúp, yálınız 5 karyelídir. Hristianlarì Pisidía mitropolitinè tabídirler Nahiesì Sekerkendè 6 karyè tabídir.

Ȅğerdír kazası.(3) Ůlúporlının cunubì şarkisindè bulınùp mukáddema Selefkia denilír ȉdí. Ȅğerdìr gölì bunìn yanındádır˙ civarındà 37 karyè merbúddır.

Nahieleri Bárla 2 vè Badelũ 23 karyelí.

Karà ȧğàç kazası. (3) 31 karyelì vè bunà merbùd ȯlàn nahiesì Ȅfşàr 15 karyelí.

Yalovàç kazası. (3) Ȅğerdìr gölinìn simalì şàrk cunubindè vé 4 kilómetro ȕzakdà ȯlùp vaktì ȉlè Mağnisíalılar tarafındàn Ȁntióhia tesmiè ȯlınaràk ȉnşà ȉdilmìş ȉdí. (Práksis Ȁpostólon ig.14). Búraya 21 vè Hoÿran nahiesinè 15 karyé tabídir.

TEKE (Ȅntália) SANCAĞI

Mezgȕr sancàk vilayetìn cunùp cihetlerinì teşkìl ȉderèk 4 kaÿmmakamlığì havídir. Sancağìn merkezì ȯlàn Ȁttália sehrì 20000 nufusì havί ȯlúp, (6000ì

ȯrthódoksos) ȯldíkca ticaretkâh, güzèl limanlì beldédir. Búrayı Hristosdàn 158 senè ėvèl Bérgama hökümdarì ìkincì Ἀttalos Filádelfos teesìs vè ìnşà ìdüp ìsminì virmíşdir. Ἀpóstolos Paṽlos Kónia taraflarındà Hristianlığì tarìf ìtdikdèn sónra búrayada gelűp, limanındàn ȧzimèt ìtmişlér. (Práks. id´.25). Kónianın Selçukilerì Karamàn béÿ vasıtasì ìlè burayì Vizantinlèr ėlindèn zábt ìdűp, hisarlarınì ìnşà vè limanınì tersanè haliné ìfrayì ìlè ėhemmièt virmişlérdir. Rumlarìn ȯldíkca zararsíz mekteplerì vè 7 Ἐkklisíaları várdır˙ tabì ȯldığì ėparhía Pisidíadır. haneleri kâffeten taşdàn ȯldığì gibí, ȕsúli meÿmarieleri ìçün nazári dikkatì célp ìderlér˙ civarındà pèk çòk pàğ vè pağcelèr mevcùd ȯlúp, ȃdeta güzèl meşirelìk teşkìl ìderlér. Bìr statistiğè görè limanınìn ìhracatì senevì 25 miliòn fragkà balìğ ȯlúor. Néfsi Ἀttáliaya 36 vè nahieleri Ἀstanòs 44 vè Serìk 36 vè Millű 25 vè Kızìl kayà 24 karyè merbúddır.

Ἐlmalű kazası. (3) Vaktì ìlè Ἀlímala tesmiè ȯlınìr ìdí˙ ĕl yévm 500 ’İslàm 100 Ἐrmenì vè 50 kadàr Ὀrthódoksos hanelerinì havì ȯlúp, ėhalisíde ziraàt vè ȕfȁk ticarèt ìşleri ìlè meşgúldır. Hristianlàr Pisidía ėparhíasına merbúddırlar. Bìr statistiğè görè mezgür kazadà meskùn bulınàn ’İslàm ėhalì 25000è balìğ ȯlúorlar. Néfsi Ἐlmalıyà 50 karyè tabídir. Nahieleri ìsè ìkídir.

Fínike vaktì ìlè Finikűs tesmiè ȯlınìr ìdí˙ sahildè ȕfacìk bìr nahiè ȯlúp, 500 kadàr ȯrthódoksos Hristianlàr tarafındàn meskűndir˙ civarındà 19 karyè várdır.

Ἐkdìr Kardíc kazası. 16 karyelí.

Ἀlaía kazası (1) Vaktì ìlè Korakísion denilír ìdí, mahalì gáyet metìn ȯlúp, cihéti ȧskerície ėhemmietindèn tolayí, Suría hökümdarlarınà karşù ìsyȃn ìtmìş ȯlàn Diódotos Trífon tarafındàn zápt ȯlınúp, ȍ civarlrdà ìcrà ìtdiğì kursanlıklardà gendisinè bìr hűcm mahalì ȯlmìş ìdí. Bù vukuatì Strávon temamì ìlè yazíor. Vizantinlèr ėlindèn Selçukì Sultàn Ἀlaeddìn zábt ìdűb, (senè 1220-36) gendì ìsminì virmíşdir. Néfsi Ἀláiaya 89 karyè tabídir. Nahieleri Düşenbeyè 51 vè Mebugatà 46 karyè tabídir.

Ἄk sekì kazası (3). Civarındà 46 karyè vè nahiesì Ἀpradì civarındá 15 karyè várdır.

Kàş kazası (3). Kazanìn merkezì Gőmpe (Rúmca Kámva) beldesì ȯlúp, ėtrafındà bulınàn 65 kurayì havídir. Bunlardàn Kalamákion vè Ἀntífelon vè Mírada Rumlàr ìkamét ìderlér. Ἀntífellonda 50 kadàr Hristiàn hanesì bulındığındàn ȧhíren

bírde ʾEkklisía inşà òlınmíşdır Míra dahì ʿAgios Nikólaos pederimizìn vatanídır. Kazanın ùmumindè 150 kadàr òrthódoksos hanesì vè 15000 kadàr ʾİslàm bulınmakdádır.

Şimdiè kadàr zíkr ìtdiklerimìz kâffeten mevcùd bulınàn beldè sehìr vè karyelerì gösterír, ʾEskidèn òlàn sehirlèr ìsè àtidekilérdir. Likaonía da, Laodíkia (Yorgàn Ladìk) Kóniadan 37 kilométro şimàl tarafdà vè Karà kayà dağınìn şimàl èteklerindé. Lístra, Kónianın cunubindè vè ʾAsàr dağınìn kéza şimal èteklerindè bulınàn ʾAlíbeÿ köinìn yerindè ìdí. ʾApóstolos Paṽlos Hristosdàn 45 senè sónra búrayı ziarèt ìtdiklerindè taşlanmışlàr ìdí˙ búrası àpóstolos Timótheosın vatanídır (Pr. ʾAp. id’. 6-21). Dérvi ʾİvrìs dağınìn simàl èteklerindè vè Lístradan 54 kilométro şàrk tarafdà vè ʿAk gölìn gàrp cihetindè ìdí. ʾApóstolos Paṽlos vè refikì Varnávas Lístradan firàr ìdèr ìkèn búraya ìlticà ìtmişlèr ìdí (Pr. ʾAp. id´. 20-21.) ʾİsávra, Lístranın cunubindè òlàn Zenkivàr kalesinìn yerindè ìdí. Vizantìn ìmperatorlarındàn 3incì Léon búralı ìdí. ʾEskì Kappadokíada Kastávala, mahalì malùm değìl ìsède bázılarının fikrinè görè Bereketlì madenì ìlè Kamıslınìn àrasındà bulınàn èskì bìr mevkidè ìmíş. Kívistra (yáhod Vizantinlérce Táksara) şimdikì ʾAk seráÿ. Likaonía da ʾOlvía, ʾAttálianın cunubì gàrp tarafındà bulınàn Çarıklàr karyesinìn yerindè ìdí. Pérgi ʿAk sù ırmağınìn 24 kilométro şimalındà Murtána denilèn mahéldir. Hristianlığì búrada àpóstolos Paṽlos tarìf ìtmìş ìdí. ʿAk sù ırmağì minsebinìn 13 kilométro şàrk tarafındà Köprù sù ırmağì (Evrimédon) cereyàn ìdér˙ bunın sòl sahilindè ʿAspendos beldesì vè Ptenilissòs vàr ìdí˙ búranın cunubì sarkisindè vè sahildè Sídi (èskì ʾAttália) beldesí. ʾİmperatòr ʾİustinianòs zemanındà Vizantìn nizamlarınì ìcàd vè teesìs ìdèn Trivonianòs búralı ìdí˙ bù civarlardà bulınàn Kapría ismindè bìr kölìn sularì çekilerèk sazlık bìr mahèl teşkìl òlmíşdır. Manarróya nàm karyenìn yanındà èskì zemanındà maarùf òlàn Mélas ırmağì (Manafgàt sù) cereyàn ìdér. Likíada Ksánthos beldesì ʾAklér dağınìn cunubì gàrp èteklerindè bulınàn Yürèk karyesinìn yerindè ìdí. Pátara şimdikì Vasiğràn köindèn bíraz ùzakdà mahalì gösterilíor. Tíon şimdikì Kalkàn keryesí. Pínara Mendùş dağınìn yanındakì Kösk karyesì, ʿOlimpos=Çıralí karyesí. Kilikíada ĕn èvvèl bulınàn 23 karyè müttéfikan bìr cumhurièt teşkìl ìdùp, bù ùsùl ìlè ìdarè òlınırlàr ìdí.

Kónia vilayetinìn héman hèr tarafì dağlìk vè tepelìk òlùp, düz vè yaÿlamsì òlàn mahallerdè dahì tatlì vè àcì sulì göllèr várdır˙ suyù tatlì òlàn göllèr içün bélki ″Ak denìz ilè minasibetlerì várdır fikrì hasìl òlmíşdır. Níğde sancağì ilè Kónia civarındà òrmàn yókdır. Burdùr, Tekkè vé Spárta sancaklarındà cesìm òrmanlàr mevcùd òldığì gibì, timùr, kükürt vè kurşùn madenlerì várdır. Ziraátca pamùk, àfiòn, ketèn, tütün, mezruàt vè sáire hasìl òlúr. Haÿvàn beslemeklìk yolındádır. Haÿdàr pasà simendüferì Kóniaya birlesdiğindén muamelátı tüccarìè dahì terekkì ìtmíşdir.

ALTINCI BAB

ANKARA VİLAYETİ

Hududí. Şimaldà Kastamonì vilayetì, cunupdà ″Adana vè Kónia, garpdà Brũsa vè şarkdà Halèp vè Sivàs vilayetlerí. Bù vilayèt èskì Galatía èparhíasını teşkìl ìdér. Galatía tesmiè òlınmasının sebebì sù gibídir. Evrópadan Yonanistàn üzerinè hücm ìtmìş òlàn Galáte nàm kàvm, 2 senè kadàr Yonanistandà èğlendikdèn sónra, 278dè (Hr. èvvel) tàrt òlınùp, búraya gelmişlèr vè ìskân ìtmişlérdir. Bunlàr 3 kabileyè münkasìm ìdilèr Trókmi, Tolistovógi vè Tektósages. Birincilèr vilayetìn şimàl taraflarını vè Kastámonı vilayetinìn bíraz kısmını, ìkincilèr ’İzmìd sancağının sàrk hududını vè üçüncilèr kusùr taraflarını ìskân ìtmişlér.

Vilayèt 3 mutesarrıfığì havídir.

Merkèz òlàn ″Ankara şehrì 45,000 nufusì havì òlùp, ″Anatolìn èskì vè maarùf şehirlerindéndir˙ vaktındà ùfàk bìr beldè òlùp, Rómalılar zemanındà mühìm vè metìn bìr kalè ìnşasì ilè tezyìn ìdilmìş ìdí. Hristosdàn sónra 315 vè 358 senelerindè 2 defà Topikì Sínodos òlmìş ìdí. 1402 senesindè ònündekì òvadà Sultàn Bayazìt hán hazretlerì ìlè Timurlènk àrasındá hunrìz bìr muharebè òlmíşdır. ″Asári àtikayá daìr hìç bìr mühìm ìmareyè tesaddüf òlınámaz. Şimdikì pósta haneyè gidèn yòl üzerindè vè Tàş hanın àrkasındà Róma ìmperatorì Avgustosın ìnşà ìtdirdiğì cesìm bìr puthanenìn mahalì vè òrtasındà dikdirdiğì dirék várdır. Bù dirèk üzerindè bázı yazılàr òkunúorki, bázılarının tercemelerinè göré, bunlàr ìmperatòr Avgustosın vasiyetnamesì ìmíş. Fákat díkerleri, vasiyetnameyì havì òlàn sutunìn 1553dè

Alamánianın Dersaadèt sefirì Gulliélmos Vísvek tarafındàn Evrópaya götürildiğinì yazmışlár· hanelèr vè sehrìn taksimatı èskì ùsùl ûzerédir. Espàk valilerindèn devletlù Apidìn pasà zemanındà Ankara şehrì Haidàr paşà şimendüferì ilè rábt òlınmágle, caddelerì, haneleri, şokakları tamìr vè tesviè idilmíşdir. Tiftìk ûzerinè òlàn ticaretì sayesindè ilerũ gitmìş ikén, şimendüfèr yapıldıkdàn sónrada ticaretì tevessũ itmíş Afión, tiftík, yünlì kumaşlár, sóf, şallár, tavsàn derilerì vè sáire ûzerinè haýlı ihracatı várdır. Rumların mitropolitì sínfı ruhanice 37incídir. Rumlàr 3000 kadàr òlúp, mükemmèl mekteblèr idarè iderlér. Ermenilerìn vè Katoliklerínde mektepleri Ekklisíaları monastırları vè èpískoposları várdır. Hèr ikì tarafındà müteaddìt bağlàr vè meşirelìk bulınúp, yàz zemanındà èhalinìn hevà tebdìl itmesì içùn minasìb mahellérdir. Kaýserie caddesì ûzerindekì bağlardá, mütevefà Agios Agkíras Gerásimos èféndi bìr parekklísion inşà itdirmìş idí. Mitrópolis Ekklisíası Agios Nikólaos namınádır. Ankaranın mevkisì payırımsídır, èteğindèn Enkurı çayì cereyàn idér· 4 saàt ùzakdà Pósta yolì ûzerindè ismsìz bìr kòl bulınúp, müteaddìt vè muhtelìf balıkları havídir. Néfsi Ankaraya 43 karyè merbúddır, burayà merbùd kazalàr àtidekilérdir.

Ayàs kazası (2). Ankaradan 8 saàt ùzakdà òlúp, simendüfèr inşà òlınmaksızın kervanların vè yolcıların òğràk mahalì òlmasınà mebnì işlèk beldè idí. Buranın Gödèl ismindè bìr nahiesì vè 41 karyesì várdır. Ayàs içùn Monì Flav. nàm kitabdà yazıldı sah. 79.

Béÿ pazàr kazası (2). Buranın Karáşar ismindè bìr nahiesì òlúp, 24 çiftliğì vè 46da kurasì várdır.

Sivrì hisàr kazası (2). Brũsa vilayetinìn hudutındà bulınùb èvelisì Amórion denilìr idí· nufúsı mecmuası 10,000 kadàr òlùp tiftìk àfiòn vè sairesì ticaretì içùn maarúfdır. Nahiesì Koniyozì denilűp, 76 karyè buyurír.

Çıpìk àpàd kazası (3) 81 karyelí.

Nallũ hàn kazası (2) Vaktì ilè Gordíion ismlenìr imíş· gerèk mezgûr kazadà vè gerèk Béÿ pazarındà maarùf ûzùm vè kavùn òlúr· burayà 3 çiftlikât vè 59 karyè merbúddır.

Haÿmana kazası. Bù hevalì vaktì ilè Hamamınì tesmiè ȯlınúp, ụmùm Kappadokíanın münkasım ȯldığì åskeriè vè mülkiè kıtalarındàn birì ìdí. Merkèz kazayà 102 vè nahiesì Şeìh Neziliyè 44 karyè merbúddır.

Yapàn åpàd kazası (3) Süreyà ismindè bìr nahiesì ilè 175 kadàr karyesì várdır.

Zèr kazası (3) 92 karyelí.

Pália kazasì (3) 38 karyelì vè nahiesì Tapanlì 43 karyelí.

Kalacìk kazası (3). Néfsi kazayà 50 vè nahieleri Kokirè 59 vè Åpnallũ Pallũ nahiesinè 22 karyè merbúddır.

KIR ŞEHİR SANCAĞI

Ankara vilayetinìn cunubì şárk cihetlerinì teşkìl ìdèn mezgûr sancàk 3 kazayì havídir. (Keskín, Åvanós, Mecidié). Sancağın merkezì ȯlàn Kır şehìr beldesì 10000 nufusì havì ȯlúp, bunın 150 kadarì ȯrthódoksos 200ü èrmenì vè kusurì ìslámdır. Ortódoksosların sòn senelerè gelínceye değìn mektepleri vè Ekklisíaları yòk ìkèn Agios Harálampos ìsminè ve hanè derünindè bìr Ekklisía teesìs ìtmişlér. Şehrìn hèr tarafì bàğ vè bağcelèr ilè ìhatà ȯlınmíş, gárb tarafının bağları ìsè årebè ilè 2 saàt ìmtidàt ìtmekdédir. Buranın èvélce Níssa tesmiè ȯlındığınà daìr dermeyàn ȯlınàn èfkâr toğrì değíldir zàn ìdérim, cűnki Níssanın yerì şimdikì Bózlapa karyesinìn ȯldığì mahaldè gösterilíor. Civarındàn geçèn Kiliçilì suşû Kızìl ırmağà åkmakdádır. Şéhri mezgûr Halì kilím vè seccadelerì ìçûn maarúfdır. Hristianları Kaíserie èparhíasına merbúddır. Nahieleri:

Mucùr nahiesì 12 karyelí. Burasì ĕn èvèl Vizantìn ìmperatorları zemanındà Kappadokíanın metìn şehrlerindèn birì ìdì vè Rúmca Mokissòs denilìr ìdí. Ehalisì sırf İslámdır. (Monì Fl. sah. 575-76).

Hacì Bektàs nahiesí. 146 karyelí. Buradà Hacì Bektâşi valinìn türbesì várdır.

Keskìn kazasì (3) 121 karyelí nahiesì Salmanlì 68 karyelí.

Mecidiè kazasì (3) 70 karyelí.

Ἀvanòs kazasì (3) 56 karyelí˙ kazái mezkûr ırmağìn yanındà ȯlùp, Kìr şehìr kancağì ılè Kónia vilayetinìn hududındádır. Rúmca ısmì Ἀvanissòs ȯlùp gáyet meşhùr ıdí.

KAİSERİE SANCAĞI

Sancağìn merkezì ȯlàn Kaíserie sehrì mukáddema Mázaka tesmiè ȯlınìr ıkèn, bádehu Evsévia vè Hristosdàn 17 senè sónra Kesária ısmlenmìş ıdí. Kappadokíanın vè bélki Mikra Ἀsíanın ĕn cesìm vè maarûf şehrlerindèn ȯlàn Kaíserie ĕn ėvèl 400,000 nufusì hav ıkèn 742 senesindè müdhìs bìr zelzeledè haràp ȯlmìş ıdí. Bù zelzeledè ụmùm Ἀsía vè Mısırdà 600 şèhr vè beldè màhv ȯldığì tarihlerdè ȯkunıor. Şèhr ŏ vaktlàr şimdikì ’Eskì şehrìn mahalindè ıkèn, 1174dè ėhalì ȯradàn şimdikì mahalè tevaddùn ıtmişlér. Nufusì 65,000 kadàr tahmìn ȯlınıor. bunlarìn 40000ì ’İslàm, 2,000ì Rùm, 12,000ì ’Ermenì vè 400ü Protestàn vè kusurì Katolíkdir. ’İslamlarìn 28 camisì 50 kadàr mescidì vè 27 medreselerì várdır. Buranìn mufassàl tarihì (Monì Flav. kitabınìn 550-561 sahifelerindè münderíçdir). Civarındà 102 karyè várdır. Bù karyelerìn maarufleri Talàs, Kermìr, Tavlusùn, Zincídere, ’Endirlík, ’Erkilèt vè sáiredir. Zincídere civarındakì ’İoánnis Pródromos monastırındà (Monì Flavianõn) Kappadokikì ıeratikì sholì, Kentrikòn Parthenagogĩon vè ȯrfanotrofĩonlar várdır.

Dévelü kazasì (2). Ἀsıl Dévelü ụfàk bìr karyè ıséde, kaÿmakàm ’Everekdè ıkamèt ıdér. ’Evereğìn nufusì ’Ermenì vè ’İslamdàn mürekképdir˙ buranìn 15 dakikà ụzağındà ăg. Konstantĩos karyesì bulınùp, ȯrth. Hristianlàr tarafındàn ıskấn ȯlınír. Burayá 25 karyè tabídir˙ bù karyelerìn bázılarında Rumlár ıskấn ıderlér. Nahiesì Gŏstere 32 karyelí.

’İncésu kazasì (3). Kaÿserieden 6 saát gárp tarafındá 12,000 nufuslì bìr beldè ȯlùp, 4,000 kadár Rùm ȯrthódoksos Hristián ıkamèt ıderlér. 1666 Vezìr Kará Mustafá tarafındán ınşá vè teesìs ȯlınùp, ŏ vaktdán berù ılerù gelmíş beldenìn ȯrtasındán ȧkán sù, mahalì ıkiyè taksìm ıtmégle, Rumlár hèr ıkì tarafdá bulınìr vè ăg.

Evstathios vè ağg. Dimítrios énoríalarında ikamèt iderlér. Evélce Tetrapirgía tesmiè ólındığınà daìr yazılanlàr toğrì değíldir. (Monì Fl. sah. 68). Civarındá 6 karyè várdır.

Nahiesì Karáhisar, Dévelüden 6 saát üzakdá münbìt bìr övá minsebindè bağlì bağcelì bìr mahéldir. évélce Kízistra denilìr imìş, hátta ő civardá mevcùd Tepeciklerìn üzerindè éskì binalár vè hisarlár imarelerì müşahadè ólınıor. Ehalisì sırf İslámdır. Buranın petmezì vè kaÿsısì maarúfdır. (Monì Flav. sah. 4) civarındá 16 karyè várdır. ([200])

YOZGAT SANCAĞI

Mezgür sancàk vilayetìn şark tarafınì teşkìl iderék, Madèn vè Boğazlayàn ismindè ikì kazayì havídir. Sancağın merkezì ólàn Yozgàd şehrí, Kızìl ırmağà tökülèn Delicè ırmàk vè Konàk suyunın geçdiğì maheldédir. Káÿserieden 26 saàt üzınlığì ólúp, Ankara, Kaÿserie, Çángırı, Samsùn vè sáir civàr cesìm şehirlér ilè sosè vasıtasì ilè birleşmìş ódíkca ticaretkâh ólmágle berabér, mezgür beldelèr ilè böyük idhalàt vè ihracatdà bulınıor. Hèr senè İúnios vè İúlios áÿlarındà 50 gün imtidàt idèr cesím tücàr panigirì kurılúp, háÿlıca álìş verìş vè sarfiàt ólúp. 20000ì karìp ólán ehalisinìn 2000 Rùm ólùp güzèl mekteplèr idarè iderlér. Tabì ódıklarí éparhía Káÿseriedir. Néfsi Yozgadá 80 vè nahieleri Kızìl Kocayá 58 vè Sorkoná 89 kurá tabídir.

Madèn kazasí. (Deÿnèk madenì) (3). 165 karyelí.

Boğazlayán kazasí (3). Kaÿserieden Yozgadà gidèn yòl üzerindè İslàm vè Ermenilèr tarafındán meskün bìr beldè ólùp 86 karyè buyurír. Nahiesì Ak táğ dır 37 karyelí. Buradá bulınán órthódoksoslar Gümüşhanè mitropolitinè tabídirler. Şurasınì ilavè idelímki, Mikrá Asía dahilindè bulınàn bìl cúmle madenlerdekì Orthódoksoslar mezkür éparhía mitropolitinè tabídirlerki, tahkikatımızà nazáren mezkür madencilèr káffeten Gümüşhanedèn tevaddùn iderèk, madenlerì iskân itmìş ódıklarındàn,

[200] Káÿserie éparhíası dahilindè bulınùp órthóksosların dahì ikamèt itdiklerì karyè vè beldelér içün ódíkca suréti mufassaledè «Monì Flavianõn» kitabındà bàhs itdiğimdén búrada dahì defátle tekrarlamayì minasìp gőrmedim. sebebí isè birincisì évvelkì éserimdè yazılanların búrada dahì tıpkì ólarák, dérc ólínmaması, ikincisíde, hèr şeyè itiràz itmeyì kendilérce meharèt ad idèn bázı kímselerin, bù babdé gıyapimizdè beyánı fikr ítmemeleri cihetídir. Bináen áléÿh, ő karyé vè beldelèr içün «Monì Flav» kitabınà müracaàt ólınà.

Patrikhanemìz, èvelkì kibì èskì mitropolitlerinè tabì òlmayì tensìp görmìş ìdí. Nahienìn yanındakì tàğ, ˝Ak tágdırki üzerindè cesìm òrmanlìk bulınmákle ő hevalì èhalisì ìçün kirastè vè òdùn kesmèk üzerè pèk minasibetlídir.

ÇORUM SANCAĞI

Mezgür sancàk sòn senelerdè kaÿmakamlıkdàn teşkìl òlınmíşdır. ˝El yèvm ticaretkâh vè mahsuldàr beldelerdèn Vizantinlèr àsrındà ’İvóra ismlenüp, Hristianlığì vè maamurietì ìçün maarùf ìdí. Şímdi dahì Kaÿserieden Samsonà gidèn sosè yolì üzerindè ìşlèk vè konàk ìttihàz òlınìr mahallerdèn òldığì ìçün ticaretì vè èhemmietì àrtmíşdır˙ òrthódoksoslar buradà pèk ăz òlùp, bìr kàç bekârlardàn ìbarèt ìselérde ìdaréi ruhaníce Kaÿserie mitropolitinè tabídirler. Buradà ùlù camilèr, muntazàm çarşulàr vè mohkèm èbnielèr várdır. Civarındà 185 vè nahiesì Huseìn ˝Apadà 87 karyè merbúddır. Çórumun nufusì 15000 kadàr tahmìn òlınıor.

Osmancìk kazasì (3). Burayà tabì òlàn nahielèr àtidekilérdir. Kargì 35 karyelì, Hacì Hamzà 8, Tutergà 11, Kızìl tepè 7, Karàviràn 8 vè ˝Ak viràn 15 karyelí.

Súngurlı kazasì (3). 104 karyelí.

’İskilìp kazasì (3). Mezgür kazà vaktì ìlè Kastamonì vilayetinè merbùd ìkèn Çórum sancağì teşkìl òlınìr ìkèn, burayà ìlavè òlınmíşdır. Tósianın cunubì şarkisindè vè Kùş tağınìn cunubì şàrk èteklerindè 9000 nufuslì ĕhli zurà tarafındàn ìskân òlınìr bìr beldédir˙ buradà hèr senè tüccàr panigirì kurılúr. ’İskilìp ismindèn madà ˝Eskilüp dahì denilíor. Burayà 115 karyè merbúddır.

Ůmùm ˝Ankara vilayetindè ziraàt ìçün pèk çòk àrşà mevcùd ìséde, kâffesi zèr òlínmayor. ˝Arazì mahsuldárdır˙ hèrsenè tahmínen bìr milión òkkà pirìnc hasìl òlùr, cehrì, tütün, àfiòn, darì, mısìr, àrpà, buğdáÿ, pamùk vè sáire bitdiğì gibì, haÿvàn beslemeklíkde yolundádır. ˝Erzerumdàn gelèn ìneklerdèn madà, pasturmà ìmalì ìçün senevì 20,000 ìnèk boğazlandığì hisàp òlıníor. ˝Ankara civarındà vè báhusus ˝Ayàs vè Béÿ pazarındà tiftìk keçilerì beslenír. Haÿvàn òtlamàk ìçün ˝Erciyasìn òvasì yararlídır. ìpekcilìk vè àrıcılìk zararsìz haldè devàm ìdíor. ˝Ankara civarındà, ’İncésuda vè Béÿ pazarındà bağcılìk, Kìr sehrindè, Mucurdà vè

Kaÿseriede halıcılìk ìlerù gitmíşdir. Kayà tuzù, Hacì Bektaşdà vè Yozgadìn Çayàn nàm karyesindè, ȧcì túzda Kaÿseri çoraklığındà ìhràç ȯlınír. Vilayatdà kirastè vè ȯdùn ėveldèn berù ȃzdır, hátta cağrafía muharririì Strávon dahì bunì tastìk ìdíor˙ yálınız Yozgàt sancağınìn cunubì şàrk cihetlerindè vè ˝Ankaranın şimalì gàrp taraflarındà bìr kàç ȯrmanlàr bulınmakdádır. Vilayetìn hevasì cunùp taraflarındà sıcakcádır. Lákin ˀErciyàs tağì hevalisindè soğùk siddetlicè ȯlúr. 1891 senesindè Kaÿserie vè Zincíderede sıcàk 33º derecedè vè soğùk 23º dereceyè vasìl ȯlmíşdır˙ çòk mahallerdè yázın hevà sıhhetè hadìm değíldir, bunìn ìçùn ìktidarì ȯlanlàr yüksekcè karyelerdè hevà tepdilì ìderlér. Bazı mahallerdè dahì ˝ílıcalar várdır.

YEDİNCİ BAB

ADANA VİLAYETİ

Hududí. Mezgùr vilayèt gàrp tarafdà Kónia vilayetindèn, cunupdà ˝Ak denizdèn, şarkdà Halèp vilayetindèn vè şimàl cihetdè ˝Ankara vè Kónia vilayetlerindèn mahsúddır˙ ȕmùm vilayetìn nufusì 350,000 tahmìn ȯlıníor. Mesahéi sathiesì ìsè 3,595 milimétrodır. Mutesarrıflıklarì, Mersìn, Cebéli berekèt, Kozàn vè ˝İcel.

Vilayetìn merkezì ȯlàn ˝Adana şehrì mukáddema Vátne denilìr ìdí. Rómalılar Mikrà Ȧsíayı zàpt ìtdiklerindè, búrayı ėyalèt teşkìl ìtmişlèr ìdì, 1182 senesindè ȃÿruca hökümèt teşkìl ìtmìş ìkèn, 1320dè ˀOsmanlıların ėlinè geçmíşdir. Yonàn masallarínca búrayı Ȕranòs nàm ìllahìn ȯğlù ˝Adanos teesìs vè ìnşà ìdùp ìsminì vermìş ìdí˙ mevkisì ˝Ak denizdèn 25 kilométro şimaldà vè Seÿhùn (Sárros) ırmağınìn sàğ sahilindè ([201]) münbìt vè mahsuldàr ȯvadádır. 45,000 kadàr tahmìn ȯlınàn nufusınìn 6,000 kadarì ȯrthódoksos ȯlùp Ȧntékia Patrikhanesinè tabídirler˙ ticaretì pamùk, susàm, buğdáÿ, yün vè sáire ȕzerindédir. Néfsi ˝Adanaya 311 karyè tabídir. Nahielerì Misìs, ˝Adananın şàrk tarafındà vè Seÿhùn ırmağınìn sàğ sahilindè ėskì beldelerdéndir. Rivayetè nazáren Yonàn kahramanlarındàn Mópsos tarafındàn

[201] ˝Adananın ırmağì ȕzerindekì tàş köprüyì Vizantìn ìmperatorlarındàn ˀİustinianòs ìnşà ìtdirmìş ìdí˙ ěl yèvm háli ȧsliesindè mevcúddır.

İnşà vè teesìs òlınmágle mukáddema Mópsos bádehu Mópsu ʽEstía ([202]) vè àhíren Misìs tesmiè òlınmíşdır. Civarındà 14 karyè várdır. Karà tàş nahiesì denìz sahilindè İséde, Seÿhùn ırmağının getirdiği cilimdèn limanı dolmakdádır· òldíkca ticaretì yolındádır· ètrafındà 73 karyè várdır. Sarkantĩ nahiesì 12 karyelì vè Karhantìs 39 kareli.

Karà ʾİsalì kazası (2) 88 karyelí.

Hamidiè kazası (3) mukáddema Yarsovàt denilìr İkén àhíren bà İradéi padisahì bù gibì İsmlenmíşdır· búraya 44 vè nahiesì Ceridè 18 karyè merbúddır.

Misisìn cunubindè vè sahildè Mópsonın teesìs İtdiği Mállos beldesì İlè maarùf İstihrachanè (Mantĩon) vàr İdì, ĕl yèvm mahalì harápdır.

MERSİN SANCAĞI

Gerèk ʼAdananın vè gerèk Tarsusìn mohrèç limanı òlàn Mersìn beldesì mukáddema Zefírion tesmiè òlınır İkèn, bádehu búrada husulè gelèn mersìn nàm fidandàn bù gibì İsmlenmíşdır· búrada muhtelìf devletlèr kónso losları, hèr bìr vapòr àcéntaları İkamèt İderlér· limanı hèr nè kadàr vaporlàr İçün salìh değìl İséde, Mikrà Àsía dehilinè İdhalàt vè ticarèt noktái nazarındàn muamelè üzerinè maarúfdır. 9,000 kadàr tahmìn òlınàn nufusının nısfı Rùm òrthódoksoslardan İbarèt òldığındàn merkumàn güzèl mekteplèr İdarè İderlér. Ticaretì sòn senelerdè şimendüfèr vasıtası İlè tevessù İtmíşdir. Şéhri mezgürì Tarsusà vè ʼAdanaya birleşdirèn mezkùr hàt 66 kilométrodır. Gerèk ʼAdananın vé gerèk búranın hèr tarafı güzèl bağlàr vè pağçelèr İlè mestúrdır. Néfsi Mersinè 66 vè nahiesì ʾElvanlıyà 22 karyè tabídir.

Tarsùs kazası (1) ʼAdananın cunubì şarkisindè 18 kilométro ùzakdà òlàn kazái mezgùr 17,000 kadàr nufusı havì òlùp pamùk vè yün üzerinè èhemmietlì ticaretì várdır. Rivayetè görè, ʾİò nàm perinìn àranılması İçün Ànatolà çıkmış òlàn Àrgĩiler yolì şaşırmış òldıklarındàn, búraya gelüp, şehrì teesìs İtmişlér. Hristosdàn 1800 senè èvvelisì búrada pèk mükemmèl mekteplèr vè àlìm zatlàr vàr İdí· maarùf míri kelamlàr, dirayetlì àvokatlàr vè İktidarlı kímseler, şehrì hèr tarafà maalüm

[202] Stavrofóroslar zemanındà Mámistra denildiği bázı Vizantìn müverrihlerindè görülür.

ìtmişlér. (Str. id´. é) Paṽlos Ἀpóstolos dahì búralı ìdí˙ Néfsi Tarsusà 98 vè nahieleri Nemrunà 46 vè Güvleyè 37 karyè tabídir. Güÿlèk nahiesì maalùm ȯlàn Güÿlèk boğazınìn yanındádır˙ mezgùr boğàz Rúmca Kilikíe pῖle denilír.

CEBELİ BEREKET SANCAĞI

Mezgùr sancàk tağlìk mahalatdàn ìbarèt ȯlùp bèş kazadà, 6 nahieyì vè 238 karyeyì havídir. Sancağın merkezì ȯlàn Yarputın peldesì 1200 kadàr nufusì havídir. Nahielerindèn Kipayà 3 vè Karà Yiğidè 5 karyè tabídir.

’Islahiè kazası (1) 68 karyelí.

Payàs kazası (2) ’İskenderùn körfezì sahilindè nısfì ȯrthódoksoslardan mürekkèp ȯlmàk ůzerè 6000 nufusì havì beldédir. Burayà 21 karyè merbúddır˙ nahiesì ȯlàn Yumurtalík, ėvélce zíkr ìtdiğimìz Karà taşdàn 30 kilométro ůzakdà ȯlúp, cihanın limanlarì ȧrasındà salimliği vè tabíi küzelliği ìçůn maarúfdır˙ tabì ȯlàn karyelèr 25dir.

Ὸsmaniè kazası (2)˙ ìkì nahielí. Tacirlῖ nahiesinè 11 vè Kıyì nahiesinè 12 karyè merbúddır.

Hássa kazası (3). 38 karyelí.

Bağçè kazası (3)˙ tağlìk vè tepelíkdir. Burayà merbùd ȯlàn 40 karyedè tütůn zèr ìdilűr.

KOZAN SANCAĞI

Sancağın merkezì ȯlàn Sìs beldesì 12000 kadàr nufusì havídir. Ὲrmenilerìn buradà cesìm bìr monastırlarì bulınùb ůçincì Katoukoslarì ìkamèt ìdér. Bulındığì mevkì tağlìk vé Taṽros tağının, Bugà tağí ìsmlenèn sülalesinìn cunubì sarkişindédir. Vaktì ìlé, buranın yanındà vè bìr tepè ůzerindè Mallòs beldesì vàr ìdíki, Yonàn masallarínca maarůf ȯldığì, cağrafía muharrirì Strávonda mufassálen yazılídır (Str. id, 16). Sisè 77 karyè vè nahiesì Sarkantíi palâyà 17 karyè merbúddır.

Kàrs kazası (2) Burayà Çokàk ìsmindè bìr nahiè ìlè 50 kadàr karyè tabídir.

Hácın kazası (1) 4000 kadàr nufusì havì ȯlúp, ėkserisi Ὲrmenilerdèn ìbarétdir. Nahiesì Mágara 66 karyelí. Hácının simalındà mukáddema Kómana

denilèn meşhùr beldenìn harabelerì vè şimalì sarkisindè ’İoánnis Hrisóstomos pederimizìn sürkün ìdildiğì Kukukòs (Göksùn) keryesì várdır. (Monì Flav. sah. 539).

Féke kazası (1) Mezgür kazanın námı dikerì Pilàn köídir˙ néfsi Fékeye 73 vè nahiesì Rùm karyesinè 18 karyè merbúddırki mezgür karyelerìn ékserisinde Rùm vè ’Ermenì èhalì meskűndir. Bù civardakì Rùm karyelerì içün (Monì Flavianõn) kitabının 568incì sahifesindè yazıldí).

İÇEL SANCAĞI

Mezgür sancàk vilayetìn gárb tarafını teşkìl ìdér˙ merkézi sancàk òlàn Seleúkia şehrì Kalíkadnos ([203]) (Seléfke) çayının sahilindé, pèk èskì òlúp, vaktì ìlè Mégas ’Aléksandrosın sèr àskerlerindèn Sélevkos Nikátor tarafındàn teesìs òlınmìş ìdí. Hàl búki şimdikì şehír, èskì sehirdèn bíraz ùzakdádır. Mukáddema háÿlıca ìlerũ gitmìş vè èhalisì àrasındà àlimlèr zuhùr ìtmìş ìdí. ’Athíneos vè Ksénarhos ismindè ìkì zàt meşhùr feÿlosoflardàn òldıkları haldé, hèm gendì vatanlarındà vè hémde ’İskenderiedé, Rómada vè ’Athĩnede tarìf ìtmişlérdir. 7000 kadàr tahmìn òlınàn nufusınín, 1200 kadarì òrthódoksos òlúp ’Adana mitropolinè tabídirler.

Sélefkeye ’Ayáş, Bolácalı vè Yáğda ismlerì ìlè 3 nahiè vè 66 karyè tabídir˙ ’Ayàş nahiesì èvvelisì Ègẽe denilír ìmíş˙ Búranın mohrèç limanì Táş ùcídırki Seleúkeden 10 kilómetro ùzakdà vè sahildè güzèl karyédir˙ nufusınìn 300 kadarì Rùm òrthódoksos òlúp, mahalátı muhtelifedèn tevaddùn ìtmişlérdir.

’Ermenàk kazası. (3) sancağìn ẽn gàrp hudutındà òlúp, Vizantinlèr àsrindè maarùf òlàn ’İsavría èyaletinìn merkezì ìdì vè Germanikúpolis denilìr ìmíş˙ Nufusì 7000 kadárdır˙ Néfsi ’Ermenakà 15 vè Nevahì nahiesinè 32 karyè merbúd.

Mùt kazası. (3) Vaktí ìlè búrası ’Olvi denilìr ìdíki Strávonın yazdığınà göré, Zefs ìllahìn meşhùr puthanesì vè bìr çòk kâhinlerì vàr ìmíş˙ Kazayà 65 karyè tabídir.

Gülnàr kazası. (3). 21 karyelì ve nahiesì ’Anáÿ pazarì 31 karyelídir.

’Anamùr kazası. (3). Rúmca ìsmì ’Anemúrion ìdí. Búrada háÿlı èskì divarlàr vè surlár vè şù yollarí, theátro vè kezintì mahallerinìn harabelerì várdır˙ Búranın yarìm saàt ùzağındà bìr tebé ùzerindè èskì Nágidos beldesinìn mahalì görünűor˙

[203] Díker ìsmì Gök sù òlùp, bundàn 800 senè èvelisì Salèf denilìr ìmíş.

Néfsi Ἀnemurà 53 vè nahiesì Sélentiye 24 karyè tabídir· Sélenti ἰsè sahildè ὐfàk bìr mahàl ὀlùp mukáddema Selinũs denilűr ἰmíş· ’İmperatòr Traianòs búrada vefàt ἰtdiğindèn Traianúpolis dahì denmìş ἰdí.

Kilikía̓nın ἐskì beldè vè kasabalarì ἀtidekilèr ἰdí. Ἀrsinói (simdikì Sétre karyesinìn yerindè ἰdí), Ἀmaksía yüksèk bìr tepè ὐzerindè bulınúp, kerestè ἰhràç ἰdèr ἰdí. Karà kedìk tağınìn ἐteğindè Krágos, kalè halindè bulınàn Laértis· Ἀnamùr civarındà Ἀrsinói (Sófta kalè) vè Kelénderis (sahildè bìr beldè ὀlúp, ἔl yèvm dahì Kelendèr ἰsmlenìr vè hafriyàt ἰcrà ὀlınír ἰsè ἀsári ἀtikayà daìr ἐserlèr zuhùr ἰdér.) Sélefke civarındà Ὄlmi (şimdikì Ἀyã limán)· Ἀnamurìn ὂnündè Kramvũsa ἀdası várdır, bunìn şàrk tarafındà Ὀmacık karyesì yerindè Ἀfrodisiàs vàr ἰdí· Danà ἀdası (Pitiũsa) Kórikos Ἄntron (Kızlàr kalesí) Ἐleũsa vaktì ἰlè ἀdà ἰdí, fákat bádehu sularìn çekilmesì ἰlè karà ἰlè birleşmìş vè ἔl yèvm birleşdirèn kumlì mahàl Ἀyàs denilír· Kappadokía hökümdarì Ἀrhélaos búrayı, Róma ἰmperatorì Aὔgustos Sevastosà riáyeten Sevastì tesmiè ἰtmìş ἰdí. Láma suyunìn yanındà Lámos karyesí.

Sóli, bádehu Pompiiúpolis denilmìş ἰdí· Mahalì ἔl yèvm tayìn ὀlínmamış ἰdüğindén bázıları Ἀyàs dikerleride Mezetlì nahielerinìn yerindè ἰdì dimèk ἰstéyorlar· Hrísippos nàm feÿlosòf Filímon sáir vè Ἄratos nàm muharìr búralı ἰdilér.

Kíinda ἔl yèvm Gűzne denilíor· Ὄlvi Mùt kazasınìn mahalindé, ’İssós, bunìn dahì mahalì pèk mahùm değíldir· şéhri mezgür Güzèl tağìn gàrp ἐteklerindè vè Delì suyùn (Pínaros) sahilindè ὀldığınà bináen, Ἀyàs nahiesinìn yerindè ἰdì denilmèk ἰsteniliorsede Ἀyasìn Ἐgẽe denilìr ἰdüğinì ἐvvélce yazdík· ’İssòs sehrì tarihdè maalűmdir. Mégas Ἀléksandros Hristosdàn 333 senè ἐvvèl búranın ὀvasındà ’İràn hökümdarì Darĩosı yenmìş ἰdí. ’İssosìn cunubindèn ’İskenderunà gidèn yòl várdır· ὂnündekì ὀvà Ἀlíion pedíon denilìr ἰdí. ὀvanìn harakéti ἀskeriéce ὀlàn ἐhemmietindèn tolayì mégas Ἀléksandrosın seraskerì Filótas, Makedónia ἀskerinì buradà hazırlatdırmìş ἰdí.

Ἄdana vilayetì 4 ırmàk vasıtasì ἰlè muhtelìf mahallerdè suvarıldığındàn mahsuldárdır. Çukùr ὀvá (Ἀlíion pedíon) pèk maarúfdır, tütűn, susám, zeÿtűn, ὐzűm, puğdáÿ, pamùk vè sáir mahsulatìn hèr dürlüsì husulè gelìr yùn ὐzerinè háÿlıca ticarèt ὀlúr. ’İhracàt vè ἰdhalàt Mersìn vasıtasì ἰlè ὀldığındàn senevì 15 miliòn ἰhracàt vè 5

miliòn i̇dhalàt ȯlmakdádır. Bázı mahallerdè timúr, bakìr vè kurşùn madenleri̇ várdır. Vilayetì̀n hevasì sıcàk ȯldığındàn nadiretdèn ȯlaràk thermómetro sıfír derceyè ènér˙ bunín i̇çün yálınız kíş zemanındà sehirlerdè i̇kamèt i̇dilmesì mimkì̀n ȯlúp, yázın hèr kès yüksèk mahalleré tevaddùn i̇derlér. ”Ekser mahallerdè sıtmalàr vè yerlì̀ hasteliklér bèr daímdir. ’Ehalisì̀ Rúm, ’Ermení, ’İslám, Katolík, Evrópalılar, ’Araplár, Fellahlár, Maronitlér, ’Ermenì̀ Katoliklér, Yehudilér, Çerkeslér, Kürtlér vé sáireden mürekképdir.

İŞAR. ”Adana ȯvasının senevì̀ 2 miliòn kilé buğdáy, 1 miliòn kilé ȧrpá, 800,000 ȯkkã susám, 100,000 kantàr pamùk vé 40,000 ȯkkã tütùn husulè getirdiği̇ bi̇r cedveldé görülmíşdir.

SEKİZİNCİ BAB

TRAPEZON VİLAYETİ

Hudutí Şimálen Karà deníz, gárben Kastamoní vé ”Ankara vilayetleri̇, cunúpen Sivàz vè ’Erzerùm vilayetleri̇ vè şárken Rosía hökümetí. Ùmùm vilayèt 4 mutesarrıflığà münkasímdır. 1) Trepezón˙ 2) Caník˙ 3) Gümüşhané˙ 4) Lazistán.

Trapezòn sancağı̀ 8 kazayà münkasímdır 1) ’Ordú 2) Giresún˙ 3) Tirépoli˙ 4) Gőrele˙ 5) Vákfı kebí̇r˙ 6) Sűrmene˙ 7) ’Akcè ’Abád˙ 8) ”Of.

Vilayetì̀n merkezì̀ Trapezóndır. Vaktì̀ i̇lè èskì̀ vè metì̀n sehirlerdèn birì̀ ȯlúp, mahalinì̀n (trápeza) másа gibì̀ ȯlmasındàn bù i̇smì̀ ȧlmíşdır Müverrihlerè göré, ěn èvèl Hristosdàn 1000 senè kadàr ėvèl teesì̀s ȯlınúp, bádehu Sinobdàn gelèn muhacirì̀n tarafındàn şenelmì̀ş vè Rómalılar i̇lè Vizantinlèr ȧsrindè ticaretì̀ sayesindè késpi şerèf i̇dűp, Gótthi nàm kávm tarafındàn yáğma vè tahrì̀b i̇dilmíş˙ fákat 1204dé tekràr şenelúp ăÿruca i̇mperatorlìk teşkì̀l i̇dűp 1461é kadàr müstakì̀l i̇kén, ŏ vákt ’Osmanlılàr ėliné geçmíşdir. Buradà ȯturàn Rùm mitropolitì̀ sínfca 22incì̀ ȯldığı̀ gibí, ’Ermenì̀ vé ’Ermenì̀ Katoliklerinì̀n ėpískoposları i̇kamét i̇derlér. Stampoldàn 890 kilométro ùzakdà ȯlúp, ùmùm vaporlarì̀n ȯğràk limanì̀ vé ’İràn i̇lé i̇çerüleré gidén ėşyái tüccarienì̀n limaní dır. Rumlarì̀n tekmì̀l Gimnásionu, Parthenagogi̇̃onı ȯldığı̀ gibí, Fransızlár, ’İtaliánlar dahì̀ mükemmél mekteplér i̇daré i̇derlér. Şehrdekì̀ ’Ekklisíaların kâffesi Vizantinlér zemanındàn kalmádır. Bòz tepé nàm mahaldekì̀

Panagía Theosképastos monastırì kéza èskidén kalmà òlúp, rivayeté göré Komninoslàr tarafındàn ìnşà òlınmíşdır. Nufusì 40,000 kadàr tahmìn òlıníor˙ nısfì ’İslám, dörtdè birì òrthódoksos, vé kusurì ’Ermenì vé sáiredir. ’İslamlarìn 18 cesìm camilerì vé Rumlarìn 10 ’Ekklisíaları várdır˙ Néfsi Trapezonà 4 nahié vé 172 kurà tabídir. Nahielerìn ìsmlerì, Sarlí, Gőmere, Màçka vé Túnia([204]).

’Ordù kazası (2). Vaktì ìlè Kotíora denilìr ìdíki taríhce dahì maarùf ìdí. 7000 kadàr tahmín òlınàn nufusınìn nısfì òrthódoksos òlúp, Niksàr mitropolitinè tabídirler vè mükemmèl mekteplèr ìlè Parthenagogĩon ìdaré ìderlér˙ Mekteplèr Psomiádios ìsmlenír˙ Niksàr mitropolitinìn merkezì búrasıdır˙ èhalinìn kísmı àzamì halıcılìk ìlè meşgùl òlúp, senevì 15000 àrşùn tokurlár˙ yarìm saàt ùzakdà Melàn sù (Melánthios) vè ’Apdàl sù àkár. Nahielerì Persenbè 42 karyelì Bulmán ([205]) 41, Hàps hané 39, ’İpástı 36, Ùlù béÿ 39 vé néfsi ’Ordù 40 karyelí. Bulmàn hakkındà «Monì Flav.» kitabındà yazıldí.

Giresùn kazası.(2) rúmca Kerasũs denilír˙ mukáddema Farnákia ìsmlenűp, kiràz masulatì ìçùn maarùf ìdì, hátta Rómalı sèr àskèr Lukũllos búradan kiràz àğaçları àlùp Rómaya götürmíşdir˙ Birincì mahsulatì fındíkdır˙ 11000 kadàr tahmìn òlınàn nufusınìn nısfì òrthódoksos òlùp küzèl mekteplèr ìdarè ìderlér. Ticaretì yolındádır˙ Karà denizè ìşleyèn bìl cűmle vaporlàr búrayada òğradıklarındàn kâffesinin àcéntaları bulınír˙ Búraya ìkì nahiè (Keşàp vè ’Aÿgöÿ) tabì òlùp ùmumunà 138 karyè tabídir.

Tirépoli kazası. (3). Kerasùn kazası ìlè Trapezòn àrasındà bulınàn Tirépoli Rúmca Trípolis tesmiè òlınùp 9000 kadàr nufusì havídir˙ Búraya 114 karyè merbúddır.

Görelè kazası. (3). 56 karyelí.

Vákfı kepìr (3). 55 karyelí.

Sürmenè kazası. (3) . mezgür kazanìn cunùp tarafınì bìr takìm yüksèk tağlàr ìhatà ìtmekdédirler˙ içerüsindèn keçèn 4 ırmaklàr [Monahòs deresí, Küçük deré, Karà deré, vè Yámpoli (Potamòs ’İoannupóleos) derè] vasıtasì ìlè àrazì pèk münbìt

[204] Trapezòn mektepleri içùn «Monı́ Flavianõn» kitabındà báhş òlındí (sah. 100).
[205] Bulmàn içùn dahì «Monì Flav.» kitabındà yazdím (sah. 540)

ȯlúp, fındík, fasúlia, mısìr vè gömür husulè getirír˙ ụmùm Kazadà 35000 nufùs ịkamèt ịdér˙ civarındà 69 karyè várdır.

Ȁkcè Ȁbàd kazası. (3) civarındà 82 karyè várdır.

Ȍf kazası. (3). Trapezonìn şàrk tarafındà vè Fıçì burnınìn ụ̈zerindédir˙ Búrası rúmca Ȍfis denilír ịdì nufusì 4000 kadàr ȯlùp civarındáda 125 karyè várdır.

LAZİSTAN SANCAĞI

Merkezì Rizè (Rizũs) şehrídir. Vaktì ịlè maarùf beldelerdèn ȯlùp bádehude terakkì ịtmíşdir. ėhalisì kemicilìk ịlè meşgúldır˙ búradaki Rumlàr rúmca konuşurlár. Néfsi Rizeyè 138 vè nahieleri Mepavériye 31 vè Karà dereyè 20 vè Kurái sepaayà 29 karyè merbúddır.

Ȁthĩne kazası. (3). sehrì vaktì ịlè Yonanistanìn Ȁthĩne şehrindèn gelèn ėhalì tarafındàn ịskȃn ȯlınmágle Ȁthĩne denilmìş ịdí. Néfsi Ȁthĩneye 68 vè nehiesì Hemşinè 35 karyè tabídir.

Hópe kazası. (3). Hudùt ụ̈zerindédir. Néfsi Hópeye 4 vè nahieleri Ȁrhóviye 26 vè Víçeye 14 karyè merbúddır.

GÜMÜŞHANE SANCAĞI

Mezgùr sancàk Ȅrzerùm vilayetinìn şimalındà bulınùp ȯldíkca maamúrdır˙ merkèz şehìr Gümüşhanè Rúmca Ȁrgirúpolis denilùp, nìm dairè gibì bìr hàt ụ̈zerindè vè 3 tepè ụ̈zerindè ịnşà ȯlınmìş şirincè vè güzelcè bìr sehírdir. Nufúsı mecmuası 4,000 kadàr tahmìn ȯlınıor˙ búrada ịkamèt ịdèn Rùm mitropolitì Haldías kè Herrianõn ụ̈nvanını haìz ȯlùp sínfı ruhaníce 51incídir vè ịdaréi ruhaniesinè Ȁnatolìn muhtelìf mahallerindè 86 karyè merbùd ȯlaràk 35,000 kadàr ȯrthódoksos nufùs ịdarè ịdér. Vaktì ịlè civarındá pèk çòk gümụ̈ş vè bakır madenleri ịşledildiğindèn mukáddema 20,000dèn ziadé Rùm madencì ịskȃn ịdèr ịdì, fákat bunların ȅkseri Ȁnatolìn ịçerülerinè madèn teharrisinè ȁzimèt ịtdiklerindèn ȁncak 2,000 kadár Rùm kalmíş. Mektepleri mukáddema pèk mükemmèl ịdì (Monì Flavianõn sah. 98) şímdi ịsè mükemmèl ėllinikòn sholĩon, parthenagogĩon vè ȁllilodidaktikòn ịdaré ịderlér.

Mitrópolisi güzéldir. Mitrópolis ėkklisíasından madà 4 ėkklisíaları dahà várdıṙ ȯnündekì ȯvadàn cereyàn Gümüşhané deresì nám u̇fàk ırmàk hèr tarafı suladınındàn, güzél ȧrmùd vè ėlmà husulè gelír. Néfsi Gümüşhaneyè 49 vè nahieleri Kokarà 26 vè Yağmùr dereyè 24 karyè merbúddır.

Kelkìt kazası (3). Sancağın cunubì şarkisindédir. búraya 85 karyè merbúddır. Lérion beldesindè 2,000 Rùm ıskân ıtmekdè ȯlùp, kâffeten Rúmca konuşurlár. Bù civardakì ȯlàn karyelerdè meskûn Rumlàr ʾErzerùm ėparhíasına tabídirler.

Şiràn kazası (3) 72 karyelí.

Turòl kazası (3) Merkezì ʾArdasa ȯlùp, Gümüşhanenìn şimalındà vè sırf ʾİslàm ėhalidèn meskűndir. Búradan 44 kilométro u̇zakdà ȯlàn Fitianòn karyesì Rumları ėvveldèn berù ılmè havesli ȯldıklarındàn, yetişmiş ȯlàn ȧlimlerindèn çokları ʾAntékia Patrikliğinè kadàr terfì ȯlındılár. Néfsi Turolà 48 vé nahiesì Gűrtene 46 karyé merbúddırki, bunların ĕkserisi fakìr Rumlardàn ıbarétdir.

Gümüşhanenìn simalì sarkisindé meskûn bulınàn Rumlàr 18,000é kadàr baliğ ȯlùp, Vazelõnos, Sumelã vè Peristereõta nàm Stavropigiakà monastırlarà tabídirler.

CANİK SANCAĞI

Hududí̇ simálen Karà denìz, gárben Kastamonì vé cunúben ʾAnkara vilayetlerídiṙ u̇mùm sancàk 30,000 kadàr nufusì havì ȯlùp, 5 kazayà (Báfra, Ű́nia, Fátsa, Çarsampa vè Térme) münkasímdar.

Sancağın merkezì ȯlàn Samsùn sehrì, Mèrd ırmağının yanındà (Líkastos=Sakallì sù) teesìs ȯlınmış vè ȯldíkca tarìh noktái nazarındàn ėhemmietlí, mukáddema Pirevs vè bádehu ʾAmisòs denilìr ıdí. ʾEskì ʾAmisòs şehrì şimdikì Samsundàn 3 kilométro gárb tarafdà Karà Samsùn denilén mahaldé bulınmakdà ıdíki, Rómalıların Mikrà ʾAsíayı tekmìl zápt ıtmeleriné değín, ĕpeyice ėhemmiét kazanmíş̇ vé buradà vukuù bulanlàr ıçün maarufét késp ıtmìs ıdí̇ muhtasáren işàr ıdelímki, ĭlk ėvél burayì Mílitoslılàr teesìs vè insà ıtmişlèr ıdí. bádehu Kappadokía hökümdarlarının ėlinè keçmiş vè ʾAthĩne kumandanì Periklĩs zemanındà ʾAthinoklĩs namındà bìr zàt mayetindè bìr háÿlı refikleri ılé búraya gelűp, Pireevs tesmiè

İtmíşdir· ŏ vaktlardà Sinopdà dahì Timoléon İsmindé bìr zalìm ȯlúp, ėhalinìn Periklisè vukuù bulàn ricalarì ůzerinè Ȁthĩneden 600 kişì gönderilűp, merkùm Timoléon tàrd vè tebaůd İdilmìş şèhr dahì Ȁthĩnelilerin ėlinè geçmíşdir. Bádehu Póntos hökümdarlarınìn ėliné geçűp, Mithridátis Efpátor tarafındàn güzél pinalàr vè buthanelèr İnsasì İlè tezyìn vé tefrìş İdilmìş İdí. Ȁhíren böyůk Mithridátisin ȯğlù İkincì Farnákis Kırımdàn búraya sefèr İdůp, şehrì zápt vè ėhaliyì tekmìl pıçakdàn geçirmíşdir. Farnákisin şù muamelesì Rómalıları hiddetè getirdiğindèn, ’İúlios Kẽsar Hristosdàn 47 senè ėvvèl Mikrà Ȁsíaya geçűp, merkùm Farnákisi Zĩle civarındà tekmìl mağlùp İdůp, Róma ȯhdesinè geçirmìş vè Rómalı Ȁntónios, Póntosdaki ůfàk hökümdarların İdaresinè tevdì İtmìş İséde, Sráton nàm meemùr ėhaliyì tacìz İtdiğindèn Kẽsar Sevastòs tékrar zápt İdůp Rómalı meemùr teayìn İtmíşdir. Rómalılardan sónra Vizantinlerè vè bádehu Ȍsmanlılarà geçmíşdir.([206])

Báslıca mahsulatì ȯlàn tütůn hasebì İlè, ticaretì 10-15 senè ėvvelisinè kadár pèk maamùr İkèn, tütůnìn revacsızlığì vè Ȃnkara simendüferinìn İnşasì İlè buğdáÿ vè sáir mahsulatın burá vasıtasì İlè nákl ȯlínmamasından, ticaretì ĕpeyice duçárı sektè ȯlmíşdır. Tokàt Merzifůn, Çórum, Sivàs vè Káiserienin limanì vè mohrèç mahalì ăd ȯlınmágle, sosè yollarì İlè hèr tarafà ràpt İdilmíş· hökümèt konağì, rezì fáprikaları vè depózito, pànk Ȍsmanì, Rùm mektepleri vè bìr háÿlı güzèl hanelèr sehrìn tezyinatındándır. 20,000è karìp ȯlàn nufusınìn 3dè 1ì Rùm ȯrthódoksos, kusurída ’İslàm, Ȃrmenì, ’İranlì vè Evrópalıdır. Karà denizè İşleyèn bìl cűmle vaporlàr búraya ȯğradığındàn kâffesinin ȧcentiahanesì ȯldığì gibì Evrópa düvéli muazamasınìn dahì kónsolosları İkamèt İderlér. Rumlarìn ėkklisíası ȧgía Triàs İsmindè ȯlùp sòn senelerdè İnsà ȯlınmíşdır· havlisindè cesìm mekteplér várdır· mitropolití sínfı ruhanice 12incì ȯlàn Ȃmásia mitropolitídır.

Néfsi Samsunà 93 vé nahiesì Kavayà 90ki céman 183 karyé merbúddır· bunlardàn ĕkserisinde Rumlàr İkamét İderlér. Bìr kilométro cunubì şarkdà Tűrkce Kadì göì Rúmca Ȃno Ȃmisòs denilén karyé várdırki, 2,000 kadàr ȯlàn ėhalisì kâffeten Rúmdırlar.

---

[206] Póntos ȯlkesinìn tarihì pèk mühímdir. Bunìn İçůn ăÿruca bìr tarìh kalemè ȧldìk, müsaademìz vè Ȃnatollıların himmetì ȯlůr İsè, yakındà tàb İtdirecéğiz.

Báfra kazasì. (3) Samsundàn 44 kilométro cunubì garpdà vè 10 saàt ùzakdà òlàn Báfra kazasí yenì beldelerdéndir. Görünűorki èvvélce Pavrái denilìr ìdí. 16,000 kadàr tahmín òlınàn nufusınín 2000 kadarí Rùm, 10000ì İslàm vé kusurí ʾErmenì vé sáiredir. Birincì mahsulatí tütün òlùp, bunìn sayesindè bìr vákt Báfra pèk maamùr vé mühìm beldelerdèn òlmíş ìdí. Rumlarín ʾAgía Marína ismindé cesìm bìr èkklisíaları vè èkklisía havlisindè güzèl mektepleri várdır. Néfsi Báfraya 118 karyè tabì òlúp, bunìn 43ündé 12000 kadàr òrthódoksos nufùs ìkamét ìderlér. Báfra òrmanlarí èveldén maarùf òldığındàn Rómalılar buradàn kirasté tedarìk ìderlér ìdì, şímdide bìr çòk òdùn vé kirasté ìhráç ìdilíor. Kızíl ırmàk şehrìn gárb tarafındà vé 15 dakikà ùzàk mahaldén cereyàn ìdér vé denizé karışdığí mahaldé mersín, kefál, sazàn vé şáir balıklàr çıkár. Báfranın tütün ìhracatí senevì 1 miliòn ŏkkayà baliğ òlùr ìmíş. Nahiesì ʾAláçamdır. Báfradan 2 kilométro gárp tarafdà 2200 nufuslí òlúp (bunín 550sì Rùm) mukáddema Zalóhi([207]) vé Leontópolis denilìr ìdí. ʾEhalisì tütün vè buğdáÿ ticaretì ìlè meşgúldırlar. Rumlàr ʿEllinikòn vè dimotikòn Sholĩon ìlè Parthenagogĩon ìdarè ìderlér. Buranìn civarındakì 43 karyenìn 6sì Rùm òlùp türkce konuşurlár. Gerèk Báfra vè gerèk ʾAláçam ìdaréi ruhaníce ʾAmásia mitropolitinè tabì òldıklarındán, bù civarlardà ăgios Leontupóleos ismì ìlè bìr èpískopos bulınír.

Çarşanbà kazasí. (3) Samsondàn 32 kilométro şárk tarafdà Térme çayınìn (Thermódon) sahilindè vè denizé döküldiğì mahaldèn 24 kilométro ìçerüdè bulınàn Çarşanbà kazasì vaktì ìlè Themískira denilìr ìdíki, èskì zemandà háÿlıca maarùf ìdí, hátta Yonàn masallarínca maarufè ʾAmazónes denilèn karılàr buradà ìkamèt ìderlèr ìmíş˙ Çarşanpà òvasınì Yeşìl ırmàk vè Térme çayì suvardıklarındán, mısír, pirínç vè sáire mebzuliétle ìhráç òlınír. Limanì ʾAgkòn denilèn mahéldir˙ ùmùm kazà dahilindè meskùn bulınàn èhalinìn 7000 kadarì Rùm òrthódoksos òlúp, (bunìn 5000ì 16 karyedè ìkamèt ìdèr) ʾAmásia èparhíasına tabídirler. Néfsi Çarşanbanìn 6000 kadàr nufusì várdır, 3000ì ʾİslám, 1300ù Rùm vè kusurì ʾErmenì vè Çerkézdir˙ civarındakì 261 karyenìn èhalisì ʾİslám, Çerkèz vè Rumdàn ìbarèt ìmíş.

Térme kazasí (3). Rúmca Thermódon denilìr ìdí˙ civarındà 158 karyè várdır. Çarsanbà ìlè Térmenin ărasındakì mahalát, tahkikáti ăhireyè

[207] «Monì Flavianõn» kitapındà Zalóhi (yáhod Zálihos) beldesinìn mahalinì taÿìn ìdémemiş ìdím˙ mütalaái ăhiredèn ănladığımà görè Zalóhi ʾAl çàm nahiesídir.

göré, ʾAmazóneslerin hökümetinì teşkìl ìtmekdé ìmíş. Ǔnianın önündekì Cevizderé, buranın limanídır.

Ǔnia kazasí. (3) Çarşanbanın 10 kilométro şárk tarafındà bulınàn Ǔnia kazasì vaktì ilè Ìnói denilìr ìdí˙ 6000 kadàr ólàn nufusının nısfì rùm órthódoksos, güzèl mekteplèr ìdarè ìderlèr vè ìdaréi ruhanice Niksàr èparhíasına tabídirler. Niksàr mitropolitì ĕkserian buradà ìkamét ìdér˙ civarındà siyàh tàş madenlerì várdır. Néfsi Ǔniaya 83 vè nahiesì Karagoşà 34 karyè merbúddır.

Fátsa kazasí (3)˙ èvélce Fávda denilìr ìdí, burayà 84 karyè merbúddır.

Trapezòn vilayetì münbít vè mahsuldàr ólùb àrpá, çavdár, mısír, tütűn, cevíz, fundúk, çimşír, ketèn vè sáire husulé getirír˙ yálınız bağcılìk ìlerű gítmemişdir˙ vilayetdè túz madenlerì ŏlmadığından, duyúni úmumiè ìdaresì Fóçadan burayà túz gönderír˙ àvcılìk vè balıkcılìk ìlerüdédir˙ èhalì haÿvàn beslemeyè meraklídır. Dahíli vilayetdè 60ì mütecavúz, bakír, küműş, kurşùn madenlerì várdır˙cesìm beldelèr bìr birinè sosè ìlè birleşmíş. Bù vilayetdè 4 mitropolìt ìkamèt ìdèr ăg. Amasías Samsundá, ăg. Neokesarías ʾOrdudá, ăg. Trapezũntos Trapezundá, vè ăg. Haldías Gümüşhanedé˙ úmùm vilayetdè 3 miliòn kiyè tütùn husulé gelmégle, èhalinìn servéti àzimesinì teşkìl ìdér. Hèr senè 400,000 koyùn derisí, 40,000 kiyè keçì yünì (rubù tiftíkdir) çıkarír˙ 700,000 kadàr ólàn nufusının 165,000ì órthódoksos 30,000ì èrmenì vè kusurì ʾİslám, Çerkéz, Láz vè Türkméndir.

TOKUZINCI BAB

SİVAZ VİLAYETİ

Mezgùr vilayetìn gárp taraflarì Mikrà ʾAsíanın şárk cihetinì teşkìl ìtmekdédir. Vilayèt simálen Trapezón, şárken ʾErzerùm vè Diyarbekír, gárben ʾAnkara vilayetlerindén vè cunúben Malátia sancağındàn mahdúddır. Mesahéi sathiesì 6427 milimétro vè nufúsi mecmuasì 500,000 raddesindédir. Merkezì vilayèt ólàn Sivaz şehrinè merbùd ólàn kazalàr vè karyelerdèn maadà kusùr mahalàt 3 sancağà münkasímdır. (ʾAmásia, Karà Hisárı şarkì vè Tokát).

Sivàz şehrí. Bázıları buranın Kavíra tesmiè ȯlındığını yazíorlar. Rúmca ismì Sevástiadır˙ 45,000 kadàr tahmìn ȯlınàn nufusının 3000ì yálınız rùm ȯrthódoksosdır. Vaktì ilè metìn vè hisarlì ȯlúp, késpi marufèt ıtmìş ıdí. Póntosda hökümdarlìk ıdèn Sevastía Pithodóru buranın ůzerinè gelůp, Rómalıların muaveneti ilè zápt ıtdikdèn sónra ısminì virmíşdir. Burayà yakìn bìr mahaldé, Rómalı kumandàn Lúkulos, Póntos hökümdarì Mithridátisi yenmìş ıdì. Timurlènk Mikrà ʼAsíaya sefèr ıtdiğindé, burayì zábt vè haràb ıtmìş ıdí˙ civarındà 40 şehidlerín, şehìd ȯldıkları gȍl várdır. Rumlàr Niksàr mitropolitinè tabì ȯlúb, ʿEllinikòn Sholìon ıdarè ıderlér. ʼEkklisíaları ʺAgios Geórgios namınádır. Güzèl vè cesìm binalár, camilèr (ĕn meşhurì Ůlũ camì) mekteplèr vè sáire várdır. Şéhr Samsón, Harbúd, Kaíserie vè ʼErzerùm şehrlerinè sosé ilè merbúddır. Bağdàt póstası vè Harbuddàn Samsonà gidèn pósta buradàn geçér.

Kızìl ırmàk buradàn 212 kilométro şimaldà cereyàn ıdèr vè ėhalì güzèl balıklàr ȧvlayùp tuzlarlár. Néfsi Sivazá 14 nahiè vè 210 karyè merbúddır.

ʼAziziè kazası (2). Sivazın cunubì garbisindè vè ʺAnkara vilayetinìn Kaíserie sancağì hudutınà yakìn bìr mahaldè Zamántı suyù ilè Gȍk suyùn ȧrasındá, mahsuldàr bìr ȯvadá, 2000 nufuslì bìr beldédir. Burayà 29 nahiè vè 295 karyè tabídir.

Kóç kırì kazası (2). Burayà dahì 21 nahiè vè 238 karyè merbúddır.

Divrikì kazası (3). Nahiesì 9dır. Bunlaráda 124 karyè tabídir.

Darénde kazası (3). Nahiesì 6 karyeleríde 14dir.

Kerùn kazası (3). Ůç nahielì 40 karyelí.

Tenůs kazası (3).ʺOn ůç nahielì 132 karyelí.

Harìk kazası (3). ʺOn ȧltì nahielì 147 karelí.

Yıldìz ėlì kazası (3). Tokùz nahielì vè 155 karyelí.

Bünyáni Hamìd kazası (3). Burasì mukáddema ʼAzizieyè merbùd 2 karyelì Sarmısaklì nahiesì ikén, bádehu bà iradéi seniè terfì ȯlınarák, Bünyáni Hamìd kazası namınì ȧlmíşdır˙ Kaíserieden 6 saàt ůzakdádır˙ mecmuì 780 hanè ėhalisinìn 500ů ʼİslamlará, 120sì Rumlarà vè kusurì ʼErmenilerè mahsúsdır. Rumlarìn ʺAgios Nikólaos isminè bìr ʼEkklisíaları ilé, ʼAgía Triàs ismindè bìr pareklísionları várdır. ʼİdaréi ruhanice Kaíserie ėparhíasına tabídir. (Monì Flav. sah. 562).

AMASİA SANCAĞI

Sivazın simalí garbisindé ỏlúp 6 kazayà münkasímdır. (Merzifún, Köprũ, Mecìd ỏzũ, Ladík, Háfza vè Gümüş Hacı köyí). Sancağın merkezì ỏlàn Ȧmásia şehrì Sivàz vè Kaiseriedèn Samsonà gidèn yòl ủzerindè vè Yeşìl ırmağın sahilindè èskì vè güzèl şehírdir˙ ètrafı münbìt vè mahsuldàr ỏvadàn ìbarèt bulınúb, hatemesindè ắdeta hudùt gibì cesìm vè tabíi kayalıklardàn mahdúddır˙ bù kayaların ủzerindé Mithridátis Ktístis nàm Póntos hökümdarınìn ìnşà ìtdirdiğì ìkì burclàr vè sülalesinè mahsùs merdivenlì mezarlàr vè derunindè mumyà halindè cesedlèr mevcúddır. Yesìl ırmàk şehrìn ỏrtasındàn keçerèk ìkiyè taksìm ìdér˙ ủçũ tàş vè ìkisì kirastè ỏlmàk ủzerè 5 köprũ şehrìn ìkì tarafınì bìr birinè birleşdirír˙ şehrìn ỏrtasındà vè ırmağın kenarındà cennetmekẫn Sultàn Beyazıt (birincì) hazretlerinìn ìnşà ìtdirdiğì cesìm şeráÿ vè yanındà medresè vè ỏksüzhanè várdır. Póntos hökümdarları burayı beğenùb mekári ìdarè ìttihàz ìtmişlér. ’İranlılàr ȧsrindè 3incì satrapíaya ȧìd ìdí. Rómalı Pompíios burayı zápt ìtdiğindè hisarlarınì yıkmíş. Vizantinlèr ȧsrindè vè bádehu Trapezòn ìmperatorlarınìn ėlindè háÿlıca ìlerũ gitmíş˙ Komninosların ėlindèn Selçukilerè mensùb Danişmèn ỏğulları zápt ìdűb, Kónia sultanlarınà teslìm ìtmeyè mecbùr ỏlmışlár. Muáhhiren Ȯsmanlılarà geçmíşdir. Burası meşhùr cağrafía muharrirì Strávonın vè Stamból féth ỏlındıkdàn sónra Sultanlık ìdèn 3incì Sultàn Selìm Yavùz (A´) hazretlerinìn vatanídır. Buradà Sultàn Süleÿmàn Kanunì hazretlerí, Ȧlamánia ìmperatorı besincì Károlos hazretlerinìn biraderì Ȧústria dúkası Ferdinándosın gönderdiğì heÿyéti mebuseyì huzurınà kabùl ìtmìş ìdí˙ 40,000 kadàr tahmìn ỏlınàn nufusınìn yálınız 1000 kadarì ỏrthódoksos ỏlúp, Ȧgios Geórgios, Ȧgios Haralámpis vè Ȧmásia ėpískoposı Vasíliosın ìsmlerinè mahsùs ủç ’Ekklisíaları, mektepleri vè parthenagogĩonları várdır. Ȧrmenilerìn buradà bìr ėpískoposı bulındığı gibí, ’İisuitlerínde mektebleri várdır˙ mahsulatı ėlmá, bámia vè sáiredir. Néfsi Ȧmásiaya 4 nahiè vè 128 karyè merbúddır.

Merzifùn kazası (1). Ȧmásianın 37 kilométro şimalì garbisindè mukáddema ‘İliúpolis tesmiè ỏlınàn şéhrdir. Burası Ȧgía Varváranın vatanı ỏldığından, ’Ekklisíasıda bù ìsmédir˙ civarındàn geçèn ủfàk bìr çáÿ, ètràf mahalatını suvardığından pèk mahsuldárdır˙ ètrafı bàğ vè bağcelèr ìlè mahdúddır˙ 30,000 kadàr

nufusınìn bírazı rùm ȯrthódoksos ȯlúp, Ȁmásia ėparhíasına tabídirler. Buradà yerleşmìş ȯlàn Protestanlàr 1867de bìr Kollèz (Gimnásion) teesìs ìdűp, tűrkce, rúmca, ėrmenìce fransízca vè ȉngilizce tarìf ìtmekdédirler. Ȅrmenì Katolikleríde, Cezuitlerìn muavenetì ìlè bìr mektèb ìdarè ìderlér. Şosè yolì ìçindèn geçdiğindèn ticaretì ìdhalatì vè ìhracatì yolındádır. Muharrìr Strávon zemanındà Fazimòn vè Neápolis dahì denilìr ìmíş˙ şimdikì şéhr ėskì şehrìn mahalindè değíldir. Tarihè müracaàt ȯlındıkdà görülűorki, yenì şehìr ėskì Fazimòn beldesinìn yanındà Sultàn Bayazìt (A´.) hazretlerì zemanındà (1389-1402) teesìs ȯlınmíşdır. Merzifuná, ȃEréğli, Zógi vè Ȅlecèk ìsmindè 3 nahiè ìlè 47 karyè merbúddır.

Köprű kazası (3). Ȁmásianın 48 kilométro şimàl tarafındà bulınàn mezgür kazà 6000 nufusí havídir. Bunlarìn 200ü Rùm ȯlúp, bírde ủfàk mektèb ìdarè ìderlér˙ civarındà bìr háÿlı Rùm karyelerì várdır([208]). Köprüyé, Ȅrtaklár, Paşá, Ȅlagó, Kılìz Kisé, Galám, Ȅÿmà ȧğáç, Gől, Cemèk Ȁlàn ìsmindè 8 nahiè ìlè 160 karyè tabídir.

Mecid ủzű kazası (3). Burayà Sarì Süleÿmán, Kabí, Ȅlván, Çelebí, Kışlacík, Yenì kışlé, Karà Yakùp ìsmindè 6 nahiè merbúddır.

Ladìk kazası. (3) Burayà dahì Ȁhméd Seraí, Ȁÿvalí, ȃİnőz vè Seÿhlű namlarındà 4 nahiè ìlè 68 karyè merbúddır. Ladiğìn yanındà Tokàt sancağının hudutındà ėskilerìn Stifáni tesmiè ìtdikleri Ladìk kölí várdırki, cesametí ìlé berabér, hém çòk balík çıkarılír, hémde ėtrafındakì ȯvayì mahsuldàr yapár˙ bunìn bìr tarafındà ėskidèn ȃİkízarı denilèn bìr kalè vè cesìm bìr seráÿ vàrìmíş([209]).

Hávza kazası(3) Ȁmásianın şimalì garbisindè vè ėskilerìn Fazimonĩtis dedikleri Merzifùn ȯvasındà bulınàn mezgür kazá, hamamlarì ìçűn maarúfdır. Sularının hararetì 45º derecè reomìr ȯlúp, revmatĩsm vè bàğırsàk ìlè karìn hasteliklerinè pèk çòk faidelídir˙ bù hamamlarì Strávon dahì zíkr ìdíor. Bunìn yanındà vè Vezír Köprüsünè yakìn bìr mahaldè şimdikì Tavşàn kalè nàm tepenìn ủzerindé Sagílion beldesì vár ìdí˙ buranìn né surétle Rómalılar zemanındà haràb ìdildiğinì Strávon yazíor. Tepenìn ủzerindé hálâ bìr káç harabé várdır. Kazanìn

[208] 1656dàn 1710à kadàr Déri saadetdè makámı sadaretdè bulınàn Köprülü Vizirlèr buralídır. 1) Köprülì Mehmèd başá, 2) ȯğlĩ Ȁhmèd paşá, 3) damatì Karà Mustafà paşá, 4) ȃİbrahìm pasá, 5) Mustafà paşá, 6) Hüseìn paşá, 7) Naumàn pasá, 8) Baltacì Mehmèt paşá.

[209] Ladiğìn 2000 kadàr nufusì várdır (1000ì ȯrthódoksos) vè ėtrafındà bìr çòk ȯrmanlàr mevcúddır.

yanındà bìr tebé ůzerindé Ἀgía Varvára monastırì ȯlúb, derunindé bírde mektéb várdırki ėtràf karyelerdén çoçuklàr gelerék tahsíli ἵlm ἰderlér. Bú karyelerdén birí, Çaìr yüzů Kudúş şerìf Patrikhanesinínindir. Nahieleri Kerém 26, Yénice 11, Sivré kesé 24 vé Çakìr Ἀlàk 18 karyelídir.

Gümůs hacı köÿ kazası (3). Nahieleri ᾽hyarì 7, Káglimi 9, Çáÿ 10, Sallàr 11 vè ᾽Eselmèz 8 karyelídir.

KARA HİSARI ŞARKİ SANCAĞI

Ἀmásia sancağının şárk tarafındà bulınàn mezgůr sancàk Karà hisárı Sşipìn dahì ἰsmlenír᾽ Dȯ̀rt kazayà (Sù şehrí, Hamidié, Köÿle hisár, Ἀlúcere) münkasímdır. Sancağın merkezì ȯlàn Karà Hisárı şarkí, mukáddema Nikópolis dahì denilìr ἰdí. Nufusı 20,000 kadàr tahmìn ȯlınıor. Burasınì Róma cenerali meşhùr Pompíios, Póntos hökümdarì Mithridátisi yendiğindè (Hristosdàn 67 senè ėvél) muharebeyì ἄkd ἰtdiğì mahalè ἰnşà ἰderèk muzaferiyetindén (NİKİ) tolayı NİKOPOLİS ἰsmlendirmìş (Str. İv΄.28). Nahieleri Şeÿhlér 18, Témzere 16, ᾽Esküné 14, Ἀlişàr 9, Gȯ́leve 28 karyelí.

Sù sehrì kazası (3). Ἀltì nahielí. Yakacík 21, Kůrt nuhí 33, Ἀkşàr 20, ᾽Ezidér 13, Dumelíç 23 vé Ἀyváns 30 karyelí.

Hamidiè kazası (3) Ἄn nahielí. Posàn 14, Hasàn şéh 24, Kapalì 16, Çavdàr 13, ᾽Ermenì 11, Lagòs 8, Yasadůre 12, Hatůn viràn 9, Keyé 18 vé Povadi 16 karyelí.

Ἀlúcere kazası (3). Dȯ̀rt nahielì Ὄràk 27, Zihari 19, Zìl 5 vé Kemellí 15 karyelí.

Köÿlehisàr kazası (3). Karà hisárı sarkidén 44 kilométro ůzakdà Kérmeÿli çayınìn (Lĩkos) sàğ sahilindé 2000 nufuslí bìr kazà ȯlúp, ėhalisinìn nısfí Rumdàn ἰbarétdir᾽ burası ᾽Eskì Kolonianın yerindédir. Koloníayı Rómalılar ἰnşà vé teesìs ἰtdiklerindén, ἄz zemàn zarfındà ἰlerů gitmíş᾽ buranín ἰsmindén, ȯrà mitropolití Ἄgios Kolonías ůnvanını haízdir᾽ kazanín hér bìr ėtrafí Ůlů ȯrmanlàr ἰlé mestúrdır. Nahieleri 9dır. Kovacík 7, Nanílo 17, Ἀtésko 15, Çórki 5, Páğma 6, ᾽Eksì 4, Kalâi Balaà 2, Kalâi zìr 5 vé Mişàr 8 karyelí. Sancakdà séb madenì ȯldığındàn Karà hisàr,

dı́ker bú gibì ismlerì havì beldelerdén tefrìk ọlınmàk üzeré, Şebìn Karà Hisarí ismınì ạlmíşdır˙ sehirdé boyahanelér vé tökümahanelér mevcúddır.

TOKAT SANCAĞI

Mezgür sancàk bádehu teşkìl ọlınmíşdır. Sivazın 85 kilométro şimalì garbisindè vè Yeşìl ırmağın sahilindè ọlınàn Tokàt beldesí, Vizantinlèr zemanındà Eṿdokiàs tesmiè ọlınır ìdí. Diyarbekìr vilayetindè bulınàn ʾArgana madenlerindèn ìhràc ọlınàn coherìn buradakì furunlardà ėridilmesindèn tolayí, Tokàt şehrì vaktì ìlè ėhemmiéti ạzimè késb ìtmìş ìdì ìséde, 1825dè vukuù bulàn siddetlì bìr zelzeledèn haràb ọlmíşdır. 32000 kadàr tahmìn ọlınàn nufusınìn 1000 kadarì ọrthódoksos ọlúp, dimotikì Sholì ìdarè ìderlèr vè bìr monastırlarì várdır. Protestanlarìn mektepleri ʾAmérika misionerlerinìn himayesì tahtındà ìlerũ gidíor vè Kàz tağındà Katoliklèr Cezuitlerìn muaveneti ìlè 1881dè cesìm vè güzèl mektèb ìnşà ìtmişlérdir. Buranın yanındà Gümenèk karyesì várdırki ėskì Pontikà Kómana nàm meşhùr beldenìn mahalídir. Kómananın 9 kilométro simalì şarkisindè yíne Yeşìl ırmağın sahilindè Vézira ismindè gáyet ủfàk bìr karyedè vè bìr monastırdá, ʾİoánnis Hrisóstomos pederimizìn vefàt ìtdiğindè ceseti konılmìş ọlàn léhd várdır. mezgür monastır ʾErmenileríndir.

Nahieleri Turhàl 13, Kàz ʾAbàd 21, Dimurtà 15, Ủmùr Saíd 10, Necìb 10, Feredókse 11, Menkèr 12, ʾElmusì kesìr 11, Nérzi 11, ʺEsere ʺEnfe 14, Kızıl 21, Çiftlìk 20, ʺAsilos 15, ʾEkdìr 19, Çardàk 17 vè Gelvèr 16 karyelí. Bunlardàn Turhàl ėskì Yazíura beldesinìn mahalindédir, hátta bìr tepenìn ạltındà ėskì harabelèr várdır.

Zĩle kazası (2). Tokatın cunubì garbisindè 2000 kadàr nufuslì ėskì bìr beldédir˙ 4000 kadàr tahmìn ọlınàn Rumlarì dimotikì sholì ìdarè ìderlér˙ buradà hèr senè panigìr kurılìr vè Zĩle panigirì denilír. Strávonın yazdığınà görè (Bʹincì kitab 37incì bàb) buradà ʾAnaítis ʺArtemis nàm ìllahınìn puthanesì vàr ìmíş, şímdide harabelerì görünűor. Vaktì ìlé buradà 2 böyük muharebè ọlmíşdır. Rúmcada ismì Zĩla saràp manasınà ọlúp, pağì çòk ọlàn mahalì ìşàr ìdér, hakíkatende saràp çòk ọldığındàn meşhùr Zĩle palì ìmàl ìdilír. Nahieleri Hahì 17, Ủçkűÿ 15, Meşàr 20, Kósterelik 11, ʾEkdìr 10, Dikmè Söüt 10, Kadì şehrì 17, Kavàk 12, Sofnìr 15, Söğüd

özü 13, ’İşlèr 9, Fránkisa 18 Selìs 15 karyelí. Bunlardàn Kavàk nahiesì Merzifundàn Samsonà gidén sosè yòl üzerindè konákdır.

Erpaa kazası (3). Burasının díger ismì Herékdir. teftişàt vè tahkikatımız neticesindè burasının mukáddema néresi öldığını tahsìs vè tayìn idémedik. Herèk logatını meydánı mütalaayà àldığımızdà burasının mukáddema Efpatoría tesmiè ölındığını kabùl idecéğiz. Efpatoríayı Mithridátis Efpátor nàm Póntos hökümdarì inşà idűb, ismini virmìş ìkén, Rómalı Pompíios bádehu zápt idűp, lakabındàn Magnópolis ismlendirmìş àhíren Vizantìn imperatorì ‘İráklios ’İranlılarì mağlùb idűp, seferdèn àvdèt idèr ìkén, gendì ismindèn ‘İráklia tesmiè ìtmìş vè Herèk gelimesì ‘İrákliadan mohréc görünűor. Halbúki Pavlos Karolídisin èfkârınà görè Yeşìl ırmàk ìlè Kérmeyli çayının birleşdiğì mahaldè bulınàn Çenikè karyesì mukáddema Efpatoría denilìr imíş. Başkalarída başkà dürlü ìzahàt viríorlar. Erpaada Rumlàr pèk ăzdır. mahsulatì tütűndir Nahielerí Derelì 23, Alahbàn 7, ’İrèk 39, Karà àğáç 28 karyelí.

Niksàr kazası (3). Tokatìn simalì şarkisindè vè Kérmeyli çayının sàğ sahilindè mukáddema Neokesária denilèn Niksàr kazası 4500 nufusì havídir. bunın yálınız 500 kadarì òrthódoksos òlùp dimotikì sholì ìdarè iderlér. Burasì Neokesária mitropolitinìn mekárı ìdaresì bulınmágle, mitropolìt ăg. Neokesarías kè ’İnéu ünvanını haíz òlaràk 40000 kadàr òrthódoksos nufusì ìdarè ìdér. Vaktì ilè Kávira Dióspolis denilìr imíş. Mezkür kazà èvélce Canìk sancağınà tabì ìkén, bádehu tefrìk òlınaràk Tokadà rábt ìdilmíşdir. Nahielerì Eskidìr 14, Kuyucık 14, Avarà 13, Kapù àğzì 10, Ladìk 8, ’Övlèk 8, Sektèn 7, Bàş çiftlìk 5, Argoslì 4 karyelí.

Vilayetìn mahsulatì mısír, darí, pirínc, fasúlia, nuhúd, tütűn, salép, tiftík, múm, bál, petméz, tùz vè buğdáydır. Amásia vè Merzifunìn sért buğdayí vè èlmalarì ilè àrmutlarì maarúfdır. Halí, kilím vè kumàş tokümalarì yüzündén, háylıca ìdhalàt vè ìhracàt òlúr. Tokatdà hèr senè bìr miliòn òkkã bakır çıkár. vilayetìn ékser mahallerindé, bakír, túz, şèp madenlerì várdır. Hèr tarafdà güzèl òrmanlàr várdır. Şárk vè şimàl tarafdà hevà soğúk, kìş àğır vè bahàr mevsimì ăz òlúr. cunúb vè gárp taraflardà ìsé, kìş muutedíl, şıcàk şiddetlídir. Amásiada çòk defà gölkedè hararèt 38º dereceyè vasìl òlúr. Sıtmà vè revmatísm hastelikleri èksiksízdir.

Mikrà Ἀsíada bulınàn bìl cűmle vilayetlèr balâdekilerdèn ἰbarétdir. Şárk tarafdà Ἄnkara vilayetinìn cihéti sarkiesindè bulınàn Halèb vè Diyarbekìr vilayetlerinìn gárb kısmlarındàn bírazı Mikrà Ἀsíaya dahìl ἰséde, beldè vè kasabalàr ėhemmietsìz ȯldığındàn şimdilìk sárfi nazàr ἰdériz.

HATEME

Kuvvéti kalemiemizìn ἰktidarì miktarínca, ἳşbu ėserì ἰkmàl ἰdebildík. Ἰkràr ȯlınírki, nahielerè merbùd ȯlàn karyelerìn çóklarını zíkr ἳtmedik, fákat Mikrà Ἀsíadaki 2 müstakìl mutesarrıflıklardà vè 8 vilayetlerdè 23,351 karyè bulındığından, bù kadarcık bìr kitabdà tabíi maslahàt hér birì ἰçün báhs ȯlınámaz ἰdí. Tarihè ȧìd ȯlàn kısmlardà dahì ἔn mühimlerì zíkr ȯlındí, cűnki Mikrà Ἀsíanın ἄsıl tarihì ȧÿrũ kitàp ȯlaràk tasnìf ȯlınmíşdır. Ἳnsallah ἔhlì kalèm bundàn dahà ėyisinì tahrìr ἰderèk bizlerì ủtantırırlár.

Muharrirì

IOANNİS İ. KALFOGLUS

HİTAM

Matbaamızìn mühürinì havì ȍlmayan kitàp mesrùk ἄd ȯlınaràk muameléi nizamiè ἰcrà ȯlınacákdır.

RAĞBETLÜ MÜŞTERİLERİN ESAMESİ

DERİSAADETDEKİLER

A.

Ἀgápios Diamántoğlu, Ἀvraàm Pantelídis, Ἀdelfì Belalíde, Ἀléksandros Minã Maksimiádis, Ἀvraàm Pavlu Kaiséroğlu, Ἀvraàm İ. Papázoglu Ὗrküplű, Ἀvraàm P. Çençénoğlu Ἔndirlikli, Ἀvraàm H. Hastóğlu, Ἀpóstolos Ἀndréaoğlu

Névsehirli, Ἀléksandros Ἀnastasiádis, Ἀvraàm Ἀnaníu Névsehirli, Ἀvraàm İ. Papázoğlu Ὗrküplű, Ἀntónios Meletiádis Cavdároğlu Ὗrküplű, Ἀvraàm Simeonídis Dayíoğlu Ὗrküplű, Ἀnanías ᾽İordanídis Tarsiahlí, Ἀnastásios N. H″ ᾽İordanídis Ἄgios Konstantῖnoslu Ἀnastásios Kiriáku H″ Ἀrslánogu Ἀmássialı.

V.

Vasílios N. Koyúnoğlu, Vasílios Tavsánoğlu, Vasílios İ. Yoğurcóğlu, Vasílios D. Ἀlâkőzoğlu Gélverili, V. F. Ἀristóvulos Névsehirli, Vasílios Simeòn Ὗrküplű. Vasílios A. Neapolitákis Níğdeli.

G.

Geórgios Murátoğlu, Geórgios Há D. Doptókoğlu, Geórgios H. Ketencíoğlu Ὗrküplű, Grigórios Ἀntoníu Havacáoğlu, Geórgios S. Kentalídis Névsehirli.

D.

Dovlèt Konstantínu Ἄgios Konstantῖnoslu, Dimítrios Ἀpostólu Ἀhalinotópulos.

E.

Eὐthímios ᾽Iosὶf Ἀlyanák, Eὐstáthios Tascóğlu, Eὐstáthios S. Papadópulos.

Z.

Zábas Hrístu Çolákoğlu Gélverili.

İ.

᾽Ilías Kaplanídis.

Th.

Theodósios Kosmídis Névsehirli, Theodósios Dolasíkoğlu Déneÿli, Th. G. Pairamídis, Theódoros Ayàn Kálfaoğlu.

İ.

'İordánis Paklacóğlu, 'İordánis Aleksiádis Alácamlı, 'İordánis Haralabídis dikigóros, 'İsaàk Papázoğlu, 'İoánnis Sávva Turácoğlu, 'İoánnis Ayánoğlu, 'İoánnis Karà Evthímoğlu, 'İoánnis A. 'Eleménoğlu 'Endirliklí, 'İoánnis Vasiliádis Ksanthópulos Zincídereli, 'İoánnis Ak Gűloğlu Tarsiahlĩ, 'İoánnis Haralábus Kulicóğlu Gélverili, 'İoánnis 'Omurlóğlu, 'İoánnis Kiriáku Hudaverdóğlu, 'İoánnis Klímentos Talaslĩ, 'İákovos S. Turácoğlu, 'İákovos N. Aÿvázoğlu.

K.

Kiriákos Linídis, Kosmãs Nikolaídis Névsehirli, Kiriákos H″ Fotiádis Cemilĩ, Klímis Papadópulos Kayábasılı, Kiriákos Mihaìl Dilmosonlú, Kosmãs Thomaídis Agırnaslí, K. N. Há Aslánoğlu Kermirlí.

L.

Lázaros Sarĩ Sávvaoğlu.

M.

Mihaìl Kontópulos, Mihaìl G. Politárhis, Mihaìl Triantafillópulos, Mihaìl Kallinίku Yenídunia Gélverili, Miltiádis P. Şikâroğlu Kermirlí, M. K. Filippídis, Mihaìl Yovàn Hacóğlu 'İncésulu.

N.

Nikólaos Kevencóğlu, Nikólaos Stefánu Kayábasılı, Nikólaos Hrístu Kehayáoğlu Aravanlĩ, Nikólaos D. 'Enehilóğlu, Nikólaos Haralábus Marpucúoğlu, Neófitos Dimitrίu Mádalalı Nikólaos M 'Elevtheriádis Níğdeli.

P.

Parthénios Ἀpostolídis, Polihrón İ. Ἀyã Nikálaoğlu, Pavlos D. Papázoğlu Késili, Pavlos Pavlídis Níğdeli, Paraskevãs A. Kenátalalı, Pródromos P. Kázoğlu Ἀravanlĩ.

S.

Sofía Theodóru P. Pitákoğlu, Simeonáki ėféndi Siniósoğlus, Stilianòs Diamántoğlu, Sávvas P. Há Ἀrslánoğlu, S ᾽İliádis, Simeòn Sávvas Papadópulos, Stéfanos Ἀzariádis, Sofoklĩs Hudaverdóğlu, Sokrátis A. Papadópulos Névsehirli, Stilianòs K. Sarmısaklíoğlu, Stavros Konstantínu Georgiádis Brúsalı, Sotírios Kavukçídis, Stavros Konstantinídis Brúsalı, Şerafîm ᾽İoánnu Şahínoğlu ᾽İncésulu.

F.

Fótios, P. Ἀltıkulácoğlu.

H.

Há Podòs Zumpúloğlu, Há Ἀndréas P. Vasiliádis, Hrĩstos Záboğlu, H″ Hrĩstos Hárisma, Harálabos ᾽İosîf Kehayáoğlu Talaslí, Haríton Ἀyàn Kálfaoğlu, Há Sávvas Gavriilídis, Harálabos İ. Çığléoğlu Níğdeli, Harálabos ᾽İonnídis Níğdeli, H″ Harálabos há Nikoláu Névsehirli H″ Vasíl Dimitriádis.

TAŞRADAKİLER

İSMİRDE

Şerafîm ėf. Toramánoğlu ᾽Endirlikli
᾽İoánnis S. Hıdíroğlu »
Ἀristídis V. Tünyároğlu »
Ἀnastásios P ᾽İmirzéoğlu »

Panteleímon Kayalíoğlu »
᾽İlías A. Murátoğlu Pérmatalı
᾽İoánnis Pavlídis »
Eὐdókimos İ. Ἀrzımánoğlu Talaslì
Geórgios A. Kácoğlu Zincídereli
Théodoros G. Ἀnastasiádis »
᾽İoánnis G Papadópulos Ůlù Porlũ
Kiriákos Kayabalóğlu Taksiárhisli
᾽İoánnis İ. Hasılcóğlu Kaíserli
Nikólaos İ. Mihailídis »
Polihrónios N. ᾽Enkirlóğlu Dénizlili
᾽İoánnis Haralábus H″ Stavroğlu Névsehirli
Dimítrios Danópulos Spártalı

KONİADA

Ἀvraàm İ. H″ Mihailídis Névsehirli
᾽İoánnis P Güllóğlu
N. A. Ἀyánoğlu Kónialı
Harálabos Mihailídis Ůsaklĩ
H″ ᾽İoánnis A. Keyísoğlu Níğdeli
Nikólaos ᾽İoánnu Vaiános Sílleli
Vasílios İ. Hacisópulos »

KARA DENİZ EREĞLİSİNDE

P. G. Durmúsoğlu
Th. P. Panídis
Stilianòs kè Eὐthímios Georgiáde
Harálabos Tavetliádis
᾽İordánis H. Stavru

SAMSONDA

᾽İlías ᾽İoánnu Temámoğlu
Ἀvraàm İ. Çalağánoğlu

H″ Nikólaos Dökmecóğlu

᾽İoánnis V. Fersízoğlu

Geórgios G. Há Gavriilídis

Sávvas H. Savvídis

Ἀfintúlis E. Labrídis

Nikólaos Yağmúroğlu

᾽İoánnis H. Totamánoğlu

᾽İoánnis Kariofíllis

Dimítrios Kefalídis

GÖRDESDE

Rezì meemurù Ἀthanásios Çopánoğlu

KARA HİSARDA

Geórgios Karipídis Síllelis

TAŞ UCU İSKELESİ

Theódoros Dólloğlu

SULİNADA

Vasílios Ἀpostolídis

ESKİ ŞEHİRDE

Stilianòs P. Hıdíroğlu

Sólon Há Theodóru Pétroviç

GEŸVE SARACLI ÜSTÜ

Theódoros ᾽Emmanuilídis

᾽İoánnis A. Kılíçoğlu

GEŸVE ORTAKÖŸDE

Théofilos Ἀpostólu Karakőzoğlu

KÖTAHİADA

Dimítrios İ. Karamanídis

᾽Iordánis İ. Karamanídis

Staῦros İ. Kocà Böyűkoğlu

Dimítrios Fotiádis

Yánkos D. Papázoğlu

Harálabos Moskófoğlu

Dimítrios N. Köséoğlu

Hristódulos Kocabıyíkoğlu

᾽Agápios Rusanídis

Theofánis Haralábus ᾽İoakimídis

Geórgios Stefanídis

İZNİKDE

Sávvas ᾽Anastasiádis Névsehirli

KONİA EREĞLİSİNDE

Mihaὶl ᾽Oğurlóğlu

Leonídas Kestékoğlu

Lázaros Sarì Giovánoğlu

᾽Avraàm Kestékoğlu

Eὐthímios ᾽Oğurlóğlu

Doktὸr Simeonáki Farasópulos

Gavriὶl Sinánoğlu

Pródromos Pidídis

᾽İákovos A. Paisiádis Névsehirli

NİĞDEDE

Nikólaos Yağcóğlu

G. ᾽İoannídis

G. Kúrtoğlu

D. ᾽Ayniádis

D. Koncóğlus

A. Papadópulos

G. Eὐstathíu

DENİZLİDE

Mihaὶl Dibílοğlu

A Papã Konstantóğlu

GÜPLÜDE

Theoklῖs G. Duyuncóğlu

Ἀléksandros A. Thiamídis

Theológos İ. Sarῖ Vasíloğlu

Ἀndroklῖs H. N. Tibanídis

Themistoklis Há Haralábus

Mihaὶl H. N. Kasmerídis

Konstantῖnos G. ᾽İoánnoğlu

Geórgios İ. Parásoğlu

ZAĞFRAMPOLUDA

᾽Elevthérios Kemikcὶ òğlù. Nikól. K. Panagiotópulos didáskalos. Pavῖlos ᾽İ. Pavlídis. ᾽İoánnis H″ ᾽İordanídis. Evὺstáthios Müftóğlu G. H. Filippídis ᾽Elevthérios Pappadópulos. H″ ᾽İordánis Ἀ. Gavriilídis. Simeòn Pappadópulos. (᾽Ellinodidáktis). Theódoros S. Kırımlóğlu. Pródromos Niketóğlu. Thomãs K. Karasávvas òğlú. Lázaros Gavriilídis. ᾽İoánnis Panagiótu. ᾽İoánnis Pashális Kunturãs.

SÖZLÜK

A

ȧcı̀z *(Ar.)* Zayıf, güçsüz.

ȃd- (add etmek) Saymak, itibâr etmek.

ȧdáti kadimè *(Ar.)* Eski adetler.

ȧérion *(Yun.)* Gaz. *(28/11)*

ȃgios *(Yun.)* (αγίος) Ermiş, aziz.

ȧhı́ren *(Ar.)* En son, son olarak.

ȧhvàli i̇lmié *(Ar.)* İlmin durumu. *(78/10)*

ȃhz ů i̇ta *(Ar.)* Alışveriş. *(42/21)*

ȧı̀rt Ayırt, ayırma. *(45/17)*

ȧkapı́ce: Öncesinde.

ȃkd *(Ar.)* Sözleşme, kararlaştırma. *(78/14)*

ȧkdém *(Ar.)* İlk önce, önceki, daha önce. *(68/24)*

ȃkdi i̇ctimà *(Ar.)* Toplanma sözleşmesi. *(44/17)*

ȧkvàm *(Ar.)* Milletler uluslar. *(91/3)*

ȧkvámi muhtelifè *(Ar.)* Çeşitli milletler. *(42/16)*

ȧkvámi vahsiè *(Ar.)* (akvâm-ı vahşiye) Yabani milletler. *(43/25)*

ȧla: (a'lâ) Yüksek.

ȧleÿh *(Ar.)* Karşı. *(49/20)*

ȧllilodidaktikòn *(Yun.)* Öğreterek öğrenmeye dayalı, karşılıklı öğrenme. *(143/8)*

ȧlı̀m: Çok okumuş, bilgin.

ȧmáli haÿrie *(Ar.)* Hayır işleri. *(82/6)*

Ȧmazónes *(Yun.)* Amazonlar, eski çağların amazonlarina benzetme yoluyla erkek gibi, savaşta yer alan kadın. *(147/10)*

ȧmfithéatron *(Yun.)* Amfi. *(88/30)*

Ȧnatolı̀ *(Yun.)* Doğu. *(8/25)*

Ȧno Ȧsı́a *(Yun.)* Yukarı Asya. *(11/4)*

ȧrşun *(Far.)* (arşın) Bir uzunluk ölçüsü. (68 cm. uzunluk.) Bir kol boyu. Büyük bir adım genişliği. *(80/7)*

ȧrazı́i sathie *(Ar.)* Toprak yüzeyi. *(70/17)*

ȧrebè Araba. *(126/11)*

ȧrhieréas *(Yun.)* Başrahip. *(109/3)*

ȧrthrı̀t *(Yun)* Eklem iltihaplanması. *(92/2)*

ȃrzetme *(Ar.)* Sunma. *(87/17)*

ȃrzi sathie *(Ar.)* Yüzeysel toprak. *(61/15)*

ȧsakir *(Ar.)* Askerler, erler. *(52/13)*

ȧsári ȧtika *(Ar.)* Eski eserler. *(5/17)*

Ȧsı́a *(Yun.)* Asya, Anadolu. *(5/12)*

ȧskerı̀ *(Ar.)* Askere mahsus.

ȧslie *(Ar.)* Asıl *(8/18)*

ȧsr *(Ar.)* Yüzyıl. *(8/8)*

ȧstronómos *(Yun.)* Astronom, gökbilimci. *(76/28)*

ȧşikȃr *(Far.)* Açık, belli. *(11/16)*

Ȁthina ***(Yun.)*** Atina. *(15/16)*

ắtfi nazàr ***(Ar.)*** (atf-ı nazar) Bakma. *(11/16)*

ảtideki ***(Ar.)*** Aşağıdaki. *(13/5)*

ảinè ***(Far.)*** Ayna.

ảvdet ***(Ar.)*** Dönüş. *(55/1)*

Av̌gustos ***(Yun.)*** Ağustos. *(50/3)*

ảzím ***(Ar.)*** Büyük. *(30/1)*

ảzimèt ***(Ar.)*** Gitme, gidiş. *(77/13)*

ảzìz ***(Ar.)*** Muhterem, sayın. *(6/1)*

ắzoton ***(Yun.)*** Azot. *(28/13)*

B

bà ***(Far.)*** ile, ...li. *(133/16)*

bab ***(Ar.)*** Bölüm. *(9/5)*

Bábı ảlì Osmanlı hükümeti. *(78/13)*

báç ***(Far.)*** Vergi. *(42/11)*

badé ***(Ar.)*** Sonra. *(19/9)*

bádehu ***(Ar.)*** Ondan sonra. *(10/15)*

badì ***(Ar.)*** (bâdî) Sebep. *(30/20)*

báhren ***(Ar.)*** Denizden. *(21/23)*

báhri sefit ***(Ar.)*** (Bahr-i Sefîd) Akdeniz.

bahtiyarlık ***(Far.)*** Mutluluk. *(6/13)*

báhusus ***(Ar.-Far.)*** Özellikle. *(13/21) (24/3)*

balâ ***(Far.)*** Yukarı, üst. *(32/12)*

balìğ ***(Ar.)*** Varan, yetişen. *(88/22)*

bani ***(Ar.)*** Kurucu. *(49/8)*

bekâr ***(Ar.)*** Hiç evlenmemiş. *(66/26)*

belagét ***(Ar.)*** (belâgat) İyi, güzel, pürüzsüz söz söyleme. *(83/9)*

bèr ***(Far.)*** Üzere. *(34/15)*

bérren ***(Ar.)*** Kara yoluyla. *(21/23)*

ber véchi ảtí ***(Ar.- Far.)*** Aşağıda olduğu gibi. *(18/5)*

beyàn ***(Ar.)*** Açıklama. *(9/13)*

béÿnel nàs ***(Ar.)*** (beyne'n-nâs) Halk arasında. *(12/26)*

bíla hicàb ***(Ar.)*** Utanmadan. *(6/19)*

bìl cűmle ***(Ar.)*** (bi'l-cümle) Bütün. *(54/19)*

bimarhanè ***(ar.)*** (bîmâr-hâne) Tımarhane, dliler yurdu. *(98/17)*

bináen ***(Ar.)*** -den dolayı. *(18/20)*

bináen ảléÿh ***(Ar.)*** Bunun üzerine. *(13/18)*

boryàz ***(Yun.)*** Poyraz. Kuzeydoğudan esen soğuk yel. *(31/16)*

bunàr Pınar. *(18/8)*

burc ***(Ar.)*** Kale. *(150/28)*

C

cağrafia coğrafya *(1/3).*

célp ***(Ar.)*** Çekme. *(11/19)*

céman ***(Ar.)*** (cem'an) Toplam. *(64/11)*

cemiet: (cem'iyyet) Topluluk.

cenah ***(Ar.)*** Kanat. *(16/9)*

cenap ***(Ar.)*** Şeref, onur ve büyüklük terimi olarak kullanılır, hazret. *(2/6)*

cenkâvèr *(Far.)* Cenkçi, dövüşken, yiğit, kahraman. *(5/13)*

cennetmekần *(Ar.)* Yeri cennet olan. *(46/5)*

cenùp Güney *(25/15)*

cereyàn *(Ar.)* Akma. *(21/2)*

cesamet *(Ar.)* Büyüklük, irilik. *(26/11)*

cesı̀m *(Ar.)* Büyük. *(9/7)*

cezirè *(Ar.)* Ada. *(5/16)*

cihet *(Ar.)* Yön, taraf. *(10/9)*

cudàm Fil hastalığı. *(31/3)*

cunúben *(Ar.)* Güneyden. *(85/19)*

cunúp *(Ar.)* (cenup) Güney. *(51/7)*

Ç

çént *(Far.)* (çend) Birkaç. *(80/2)*

çiftlikầk *(Ar.)* Çiftlikler. *(125/13)*

D

dahı̀l *(Ar.)* İç, içinde. *(38/20)*

daı́m *(Ar.)* Devamlı, sürekli. *(139/7)*

dapağhane *(Ar.)* (debbâğ-hâne) Hayvan derilerinin terbiye olunduğu, serpildiği yer. *(64/7)*

datlı̀ Tatlı. *(5/9)*

daùn Down Sendromu. *(31/2)*

delaı́l *(Ar.)* Deliller. *(25/5)*

dellalèt *(Ar.)* (delâlet) Gösterme, yol gösterme. *(91/12)*

dérc *(Ar.)* İçine alma, yereştirme. *(128/28)*

Derisaadet *(Ar.- Far.)* Saadet Kapısı, İstanbul. *(40/24)*

derkâr *(Far.)* (der-kâr) İçinde olan, içinde bulunan. *(54/8)*

derun *(Far.)* İç, içerisi. *(79/22)*

dermeyàn: (dermiyân) Ortada, arada.

desti Testi. *(54/18)*

deştkâh *(Far.)* Tezgah, atolye. *(117/4)*

dı̀l *(Far.)* Gönül. *(68/27)*

dimotikı̀ Sholı̀ *(Yun.)* İlkokul. *(82/5)*

diódia *(Yun.)* Geçiş parası. *(42/11)*

dirayet *(Ar.)* Zekâ, bilgi. *(96/22)*

divàn *(Ar.)* Büyük meclis. *(68/5)*

divané *(Ar.)* Deli, çılgın. *(90/25)*

diyári ȧher *(Ar.)* (diyâr-ı âhar) Başka memleket. *(16/6)*

duçàr *(Far.)* Yakalanmış, tutulmuş. *(54/7)*

dukân *(Ar.)* Dükkan. *(43/3)*

duvéli muazzama *(Ar.)* Büyük devletler. *(145/21)*

duyúni ȕmumiè ı̇daresı̀ *(Ar.)* Genel borçlar idaresi. *(148/6)*

E

ė̇bnie *(Ar.)* Binalar. *(44/11)*

’Ebniéi mirie *(Ar.)* (ebniye-i mîriyye) Beylik binalar. *(41/26)*

’Ecnebi *(Ar.)* Yabancı. *(5/17)*

ė̇czái kimyeviè *(Ar.)* Kimya ilgili parçalar. *(27/17)*

ėgkéniasi *(Yun.)* Açılış töreni yapma. *(66/18)*

ėfkâr *(Ar.)* Düşünceler. *(91/4)*

ĕforos *(Yun.)* Vergi dairesi müdürü. *(95/19)*

ėhalíi mahaliè *(Ar.)* Yerli halk. *(13/3)*

ėhemmiet *(Ar.)* Pek mühim olma, önemli. *(42/5)*

ĕhli kalèm: Yazı işleriyle uğraşan.

ʽEhli merak *(Ar.)* Merak eden kişiler. *(40/16)*

ėhràm *(Ar.)* Piramit. *(16/6)*

ʽEkklisía *(Yun.)* Kilise. *(6/1)*

ĕkser *(Ar.)* En çok. *(30/13)*

ĕkseri *(Ar.)* Çok defa, çoğu. *(143/5)*

ĕkserisi *(Ar.)* Çoğunluğu. *(6/7)*

ėkseriétle *(Ar.)* Genellikle, çoğunlukla. *(22/20)*

ĕkstratía *(Yun.)* Sefer. *(73/4)*

ėlefantíasis *(Yun.)* Fil hastalığı. *(31/3)*

ʽEllinikòn Sholĩon *(Yun.)* Yunan okulu. *(62/5)*

ʽEllíspontos *(Yun.)* Çanakkale Boğazı. *(84/6)*

ĕl yévm *(Ar.)* Bugün. *(14/2)*

ėlzém *(Ar.)* Gerekli, lazım. *(101/28)*

ėmsal *(Ar.)* Eş, benzer. *(42/2)*

ėnoría *(Yun.)* Kilise bölgesi. *(73/21)*

ėnvaí *(Ar.)* (envâʽ) Çeşitler, türler. *(74/5)*

ėparhía *(Yun.)* Vilayet. *(48/15)*

ĕparhos (Yun.): Mutasarrıf, kaymakam.

ėpískopos *(Yun.)* Piskopos. *(89/1)*

esame *(Ar.)* Adlar, isimler. *(161/1)*

ėscári musmirè *(Ar.)* (eşcâr-ı müsmire) Meyve ağaçları. *(45/20)*

Evʼaggelikì Sholì *(Yun.)* İncil'e uygun okul. *(88/2)*

Evʼrópa (Yun.): Avrupa.

ėşyái tüccarie *(Ar.)* Eşya tüccarı. *(140/11)*

F

fahriet *(Ar.)* Şeref, onur. *(88/23)*

fazilét *(Ar.)* İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye olan devamlı ve değişmez istidat, güzel vasıf, iyi huy, erdem. (5/3)

fesàn *(Far.)* Saçan. *(13/12)*

Fevruários *(Yun.)* Şubat *(1/9)*

feÿlosòf Filozof. *(6/20)*

Fırkái åskeriè *(Ar.)* Tümen. *(39/9)*

fì *(Ar.)* Arapçada harf-i cerrdir. Mekâna ve zamana âidiyyeti bildirir. *(1/9)*

figan *(Far.)* Izdırap, feryat etme. *(87/16)*

filosofía *(Yun.)* Felsefe. *(87/2)*

firàr *(Ar.)* Kaçma. *(121/10)*

fragk *(Fr.)* (Frank) Fransa'nın, Belçika'nın ve Lüksemburg'un eski para birimlerinin adı. *(119/24)*

G

gaı̀p *(Ar.)* Kayıp. *(12/8)*

galát *(Ar.)* Yanlış. *(113/7)*

gárben *(Ar.)* Batıdan. *(85/19)*

gárk *(Ar.)* Boğulma. *(13/21)*

gárp *(Ar.)* Batı. *(53/23)*

gıyap *(Ar.)* Hazır ve mevcut olmama. *(128/30)*

Gimnásion *(Yun.)* Ortaokul. *(82/1)*

Górdios desmòs *(Yun.)* Gordiom düğümü, kör düğüm. *(102/8)*

Góthi *(Yun.)* Got kavmi. *(43/26)*

gruş *(Alm.)* Liranın yüzde biri değerinde Türk parası. *(88/21)*

gükürt: Kükürt.

güvetlicé Kuvvetlice. *(22/26)*

H

haı́z *(Ar.)* Sahip. *(19/30)*

hafriyàt *(Ar.)* Kazı. *(137/27)*

hahàm *(İbr.)* Yahudi din adamı. Mûsevilerin dinî reisi, râhibi, âlimi. *(45/24)*

hahı̀s/hahı̀ş *(Far.)* İstek, rica. *(8/16)*

hahişkâr *(Far.)* İstekli. *(87/9)*

háli ȧslie (Ar.) Asıl hal. *(132/23)*

halif *(Ar.)* Ardı, kendinden sonra gelen. *(86/6)*

halı̀s *(Yun.)* Halı. *(80/4)*

harabiet *(Ar.)* Haraplık, viranlık. *(77/10)*

haràp (Ar.) Yıkık. *(56/3)*

hararet *(Ar.)* Sıcaklık. *(28/21)*

harık *(Ar.)* Yangın. *(80/3)*

hárta Harita. *(40/15)*

hárp *(Ar.)* Savaş. *(54/5)*

haseb *(Ar.)* (hasb) Göre, gereğince. *(30/9)*

hasìl *(Ar.)* Meydana gelme, ortaya çıkma. *(122/12)*

hásr *(Ar.)* Sıkıştırma. *(54/5)*

hassiyet *(Ar.)* Özellik. *(60/18)*

hastekȃn *(Fars.)* (haste-gân) Hastalar. *(29/13)*

hateme *(Ar.)* Allah sona erdirsin manasında bir dilek. *(150/25)*

háttı ėvsat *(Ar.)* Orta yol. *(17/25)*

hattı istikàmet *(Ar.)* Doğru yol. *(10/12)*

hátmi kelàm *(Ar.)* Sözü bitirme. *(8/22)*

havı̀ *(Ar.)* İçine alan, kaplayan. *(41/7)*

hávf *(Ar.)* Korkma, korku. *(33/15)*

havl *(Ar.)* Çevre, etraf. *(145/23)*

Haÿflàr *(Ar.)* Yazıklar. *(7/11)*

haÿràn: Şaşmış, şaşırmış.

haÿretì mucìp: Hayrete düşüren.

Haÿrhah *(Ar.-Fr.)* Herkesin iyiliğini isteyen, İyiliksever. *(2/3)*

hazne: (hazine) Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer.

hevà Hava. *(7/19)*

hevali *(Ar.)* (havâlî) Etraf, çevre. *(16/19)*

heÿbet *(Ar.)* Korku ile saygı duygularını birden uyandıran hal veyâ gösteriş. *(14/24)*

heÿyéti mebuse *(Ar.)* Milletvekili topluluğu. *(152/19)*

hicàp *(Ar.)* (hicâb) Utanma, sıkılma. *(6/15)*

hidemat *(Ar.)* Hizmetler, işler, vazifeler. *(59-27)*

hiddet *(Ar.)* Öfke. *(86/30)*

hidmèt *(Ar.)* Hizmet. (5/5)

himmet *(Ar.)* Gayret, çaba. *(8/12)*

hisar *(Ar.)* Kale, etrafı istihkâmlı kale. *(87/12)*

hissemènt *(Far.)* Pay alan, ibret alan. *(103/18)*

hitam *(Ar.)* Sona erdirmek. *(40/2)*

holéra *(Yun.)* Kolera hastalığı. *(31/2)*

höküméti seniè *(Ar.)* Yüce hükümet. *(72/21)*

Hristos *(Yun.)* İsa Peygamber. *(11/9)*

hudut *(Ar.)* (hudûd) Sınırlar. *(8/3)*

hulesà/huleşà *(Ar.)* (hulâsa) Bir sözün özü, özet. *(6/4)*

humayun *(Far.)* Kutlu, mübarek. *(65/8)*

hunrìz *(Far.)* (hûn-rîz) Kan döken. *(49/20)*

husul *(Ar.)* Çıkma, türeme, var olma. *(30/6)*

hűcm *(Ar.)* (hücûm) Saldırma. *(91/2)*

hüdavendigâr *(Far.)* Hükümdar, Osmanlı padişahlarından I. Murad'ın ünvanı. *(70/23)*

hüsni teveccüh *(Ar.)* Sevgi ile karışık beğenme. *(67/10)*

İ

i̇cmàl *(Ar.)* Kısaltma, özetleme. *(7/17)*

i̇crà *(Ar.)* Yapma, yerine getirme. *(59/6)*

i̇daréi Mahsuse *(Ar.)* (İdâre-i mahsûsa) Devlet vapur işletme idaresi *(65/21)*

i̇daréi mülkiè *(Ar.)* (idâre-i mülkiyye) Sivil yönetim. *(8/6)*

i̇darehane *(Ar.)* Bir işe bakan heyetin toplu olarak işgördükleri yer, daire. *(43/2)*

i̇dhalàt *(Ar.)* Memleket dışından getirilen mallar. *(62/30)*

i̇eratikì sholì *(Yun.)* Papaz okulu. *(127/24)*

i̇hatà *(Ar.)* Kuşatma. *(11/6)*

i̇hda *(Ar.)* Hediye etme. *(63/25)*

i̇hlàl *(Ar.)* Bozma. *(30/19)*

i̇hracát *(Ar.)* Bir memleketten başka memlekete mal satma. *(62/30)*

i̇hrác *(Ar.)* Yurt dışına gönderme. *(49/6)*

i̇hràk *(Ar.)* Yanma. *(72/11)*

i̇hsàn *(Ar.)* Bağış. *(72/22)*

i̇htiyacat *(Ar.)* İhtiyaçlar. *(27/22)*

ʾİisũs *(Yun.)* İsa. *(41/16)*

ʾİisuit *(Yun.)* Cizvit. *(151/25)*

i̇kametkâh *(Ar.-Far.)* İkamet olunan, oturulan yer. *(93/3)*

i̇kmàl *(Ar.)* Tamamlama, bitirme. *(159/3)*

i̇kona *(Yun.)* Resim, tasvir. *(77/26)*

i̇kràr *(Ar.)* Kabullenme. *(79/14)*

i̇ktidarì miktar *(Ar.)* Gücü yettiği miktarınca. *(159/2)*

İ̇kumenikè Sı̇nodi *(Yun.)* Kilise temsilcileri toplantısı. *(6/7)*

i̇llahe *(Ar.)* Tanrıça. *(90/24)*

i̇lhah: Üzerine düşme, zorlama.

i̇llàh *(Ar.)* İlâh, tanrı. *(13/28)*

i̇lhàk *(Ar.)* Katma, katılma. *(87/8)*

ı̈̀lmi belagát *(Ar.)* Belagat ilmi. Sözün düzgün, kusursuz, yerinde, ve adamınna göre söylenmesini öğreten ilmin adı. *(87/2)*

i̇lmperver *(Ar.-Far.)* İlim öğreten. *(2/3)*

ı̈̀lmi riyaziè *(Ar.)* Hesap ilmi.

ı̈̀lmi tìp *(Ar.)* Tıp ilmi, hekimlik bilimi. *(87/3)*

i̇lticà *(Ar.)* Sığınma, barınma. *(52/14)*

i̇mál *(Ar.)* Yapma, yapılma, meydana getirme. *(54/17)*

i̇mar *(Ar.)* Yapma, onarma. *(13/14)*

i̇mtidàd/i̇mtidàt *(Ar.)* Uzama, uzanma. *(16/2)*

i̇mtidàr:

i̇ntihàp *(Ar.)* Seçme. *(96/17)*

i̇ntihà *(Ar.)* Sona erme. *(94/27)*

i̇ntişar *(Ar.)* Dağılma, yayılma. *(87/8)*

ı̈̀ptida *(Ar.)* (ibtidâʾ) Başlama. *(30/15)*

i̇ptidàr *(Ar.)* (ibtidâr) Bir işe çabuklukla başlama. *(54/2)*

i̇ràd *(Ar.)* Getirme. *(65/19)*

i̇radéi seniè *(Ar.)* Padişahın emri. *(150/12)*

i̇ràs *(Ar.)* Verme, sebep olma. *(68/27)*

i̇sàl *(Ar.)* Vardırma, ulaştırma. *(42/25)*

i̇sbat *(Ar.)* Kanıt göstererek birşeyin gerçek yönünü ortaya çıkarma. *(13/22)*

i̇skàn *(Ar.)* Yerleştirme. *(43/14)*

i̇sticlàp *(Ar.)* Çekme. *(87/18)*

i̇stihkâm *(Ar.)* Siper *(54/15)*

i̇stihkâmàt *(Ar.)* Siperler. *(54/8)*

i̇stihràc *(Ar.)* Çıkarma, netice çıkarma, anlama. *(27/12)*

i̇stihsàl *(Ar).* Elde etme. *(63/19)*

i̇stidlàl *(Ar.)* Bir delile dayanarak bir şeden bir netice çıkarma, delil ile anlama. *(27/5)*

i̇stilà *(Ar.)* Yayılma, kaplama, basma.*(23/25)*

i̇stimàl *(Ar.)* Kullanma. *(18/5)*

i̇stimalat *(Ar.)* Kullanmalar. *(12/27)*

i̇stirdàt *(Ar.)* Geri alma. *(87/24)*

i̇şàr *(Ar.)* Haber verme, bildirme. *(144/14)*

i̇şküzàr *(Far.)* Becerikli, çalışkan. *(73/11)*

i̇tibàr *(Ar.)* Değer, saygınlık. *(28/10)*

i̇ttia *(Ar.)* (iddiâ') Haklı haksız bir hükümde ayak direme. *(15/18)*

i̇ttihaz *(Ar.)* Edinme. *(30/11)*

i̇ttifáken *(Ar.)* Rastgele, tesadüfen. ***(86/19)***

i̇ttisal *(Ar.)* Bitişik. *(100/2)*

'İúlios *(Yun.)* Temmuz ayı. *(87/3)*

'İúnios *(Yun.)* Haziran ayı. *(46/5)*

i̇zahat *(Ar.)* Açıklamalar. *(41/16)*

K

kabai̇̀l *(Ar.)* Kabileler, boylar. *(50/1)*

kabilè *(Ar.)* İptidâi ve göçebe insanlarda, aynı soydan sayılan ve bir başa itaat eden insan topluluğu, boy. *(38/14)*

kabohàt *(Ar.)* Kabahat, kusur. *(6/30)*

kabulè şayân *(Ar.)* Kabul edilmeye lâyık. *(8/15)*

kadi̇̀m *(Ar.)* Eski. *(115/17)*

káffe *(Ar.)* Hepsi.

kấffeten *(Ar.)* Bütün, hepsi. *(7/24)*

kâfi̇̀ *(Ar.)* Yeterli. *(8/14)*

kâhi̇̀n *(Ar.)* Gaipten haber vermek iddiasından bulunan kimse, falcı. *(103/11)*

kari̇̀b *(Ar.)* Yakın. *(7/25)*

karye *(Ar.)* Köy. *(8/5)*

Káto Ἀsía *(Yun.)* Aşağı Asya. *(11/3)*

kavi *(Ar.)* Kuvvetli, güçlü. *(96/23)*

kávm *(Ar.)* İnsan topluluğu. *(55/11)*

kazà *(Ar.)* İlçe. *(51/8)*

kazái mezkûr *(Ar.)* Adı geçen ilçe. *(126/28)*

kekremili̇̀k Tadı acımtırak, ekşimsi ve buruk olan. *(19/30)*

kemáli hahi̇́s *(Ar.)* (kemâl-i hahiş) Son derece istekli. *(111/7)*

kemáli hűcm *(Ar.)* Son derece hücum. *(27/8)*

kemáli sebátle *(Ar.)* Son derece sağlam. *(86/20)*

kemáli siddétle *(Ar.)* (kemâl-i şiddetle) Son derece şiddetli. *(59/23)*

kemáli suràt *(Ar.)* Son derece hızlı. *(18/15)*

kendrikòn *(Yun.)* Merkez. *(27/24)*

kerime *(Ar.)* Kız çocuğu. *(55/27)*

kesàn *(Far.)* İnsanlar, kişiler. *(73/28)*

késp *(Ar.)* Kazanma. *(14/25)*

késpi marufèt *(Ar.)* Marifet kazanma. *(149/9)*

késpi serèf *(Ar.)* Şeref kazanma. *(140/3)*

késpi şerèf *(Ar.)* Onur, şeref kazanma. *(71/23)*

kéşf *(Ar.)* Bulma, ortaya çıkarma. *(18/25)*

keşfiyat *(Ar.)* (keşfiyyât) Keşifler, bulunup meydana çıkarılan şeyler. *(13/10)*

Keşfiyáti ȧhire *(Ar.)* Son keşifler. *(19/1)*

keÿfiyèt (Ar.) Nitelik. *(54/6)*

kısm *(Ar.)* Bölüm. *(61/8)*

kısmı evvel *(Ar.)* İlk kısım. *(9/4)*

kísmi ȧzamì *(Ar.)* En büyük kısmı. *(141/1)*

kilométro *(Yun.)* Kilometre. *(19/3)*

kirasté *(Far.)* Kereste. *(49/5)*

kitre Anadolu'da yetişen muhtelif geven (Astragalus) çeşitlerinin gövdelerinden sızıp havada katılaşan, beyaz yahut krem renkli plaka veya şeritler halinde bulunan yapışma kabiliyeti az bir zamk cinsidir. *(67/23)*

kólpos *(Yun.)* Körfez. *(32/23)*

kumpánia *(Fr.)* Şirket. *(62/28)*

kura *(Ar.)* Köyler, kasabalar. *(57/5)*

kuvvéti kalemie *(Ar.)* Kuvvetli kalem. *(159/2)*

külliet *(Ar.)* (külliyye) Çokluk, bolluk. *(52/8)*

L

latìf *(Ar.)* Hoş, güzel, yumuşak. *(5/15)*

léhd *(Ar.)* (lahd) Mezar taşı. *(77/28)*

lenkèr ėndàz *(Far.)* (lenger-endâz) Limanda demir atmış olan gemi. *(65/23)*

Líkio *(Yun.)* Lise. *(88/9)*

logát *(Ar.)* (lûgat) Kelime, söz, sözlük. (5/2)

logatname *(Ar.)* Sözlük. *(7/21)*

M

maalumàt *(Ar.)* Bilgi. *(8/11)*

maalùm *(Ar.)* Bilinen, belli. *(27/3)*

maamùr *(Ar.)* Bayındır, imar edilmiş. *(30/8)*

maamuriet *(Ar.)* (maʿmûriyyet) Şenliklik, bayındırlık. *(130/9)*

maarùf *(Ar.)* Herkesçe bilinen, tanınmış. *(5/18)*

madà *(Ar.)* (mâ-adâ) –den başka. *(24/1)*

mağlùp *(Ar.)* Yenilmiş. *(22/23)*

Máios *(Yun.)* Mayıs ayı. *(47/23)*

mahalat *(Ar.)* (mahallât) Mahalleler. *(36/19)*

mahdùd *(Ar.)* Sınırlı. *(11/15)*

mahdum *(Ar.)* Oğul, evlat. *(49/9)*

mahèl/mahal *(Ar.)* (mahall) Yer. *(24/23)*

mahi̇̀r: Maharetli, hünerli.

mahsul: Ürün, verim.

mahsulàt *(Ar.)* Topraktan yetişen şeyler, ürünler. *(31/19)*

mahsuldàr *(Far.)* (mahsûl-dâr) Mahsul veren, verimli. (17/7)

mahsùs *(Ar.)* Özgü, hususi. *(32/17)*

mahsusè: Yanlız bir kimseye ait olan.

máhv *(Ar.)* Yok olma. *(50/6)*

mahzen *(Ar.)* İçinde eşya saklanacak yer. *(27/29)*

makámı sadaret *(Ar.)* Sadrazamlık makamı. *(152/25)*

malı́k *(Ar.)* Sahip. *(67/12)*

manganèz *(Fr.)* Atom numarası 25, atom ağırlığı 54,93, yoğunluğu 7,39 olan, 1244 °C'de eriyen, doğada oksit durumunda bulunan, çeliği sertleştirmek için kullanılan, çok sert ve kırılgan bir element, mangan (simgesi Mn) *(61/5)*

mani̇̀ *(Ar.)* Engel. *(54/11)*

mantı̃on *(Yun.)* Bilicilik makamı, kehanette bulunan kutsal makam. *(133/19)*

Mártios *(Yun.)* Mart. *(8/23)*

mazarràt *(Ar.)* Zarar, ziyân. *(65/19)*

mazbùd *(Ar.)* Ele geçirilmiş. *(58/25)*

Meari̇̀f nazaréti *(Ar.)* (Maarif nazareti) Milli Eğitim Bakanlığı. *(1/9)*

mebdái harakèt *(Ar.)* İlk hareket. *(76/22)*

mebni̇̀ *(Ar.)* ...den dolayı, ...den ötürü. *(124/27)*

mebzuliét *(Ar.)* (mebzûliyyet) Bolluk, çokluk. *(52/9)*

mecmù *(Ar.)* Toplanmış, bir araya getirilmiş.

mecmua *(Ar.)* Toplanıp biriktirilmiş. *(11/25)*

medfún *(Ar.)* Defnolunmuş, gömülmüş. *(72/9)*

médh *(Ar.)* Övme. *(56/7)*

medhel *(Ar.)* (medhal) Giriş. *(32/24)*

meelùf (Ar.) (me'luf) Alışılmış, alışmış, hûy edilmiş. *(5/4)*

meemúr *(Ar.)* (meˈmûr) Görevli. *(58/26)*

meharet ***(Ar.)*** Ustalık, beceriklik. *(128/29)*

mekâtib ***(Ar.)*** Mektepler, okullar. *(69/15)*

mektébi rüşdiè ***(Ar.)*** (mekteb-i rüşdiyye) Orta okul.

memalik ***(Ar.)*** Memleketler. *(85/14)*

memalı́ki sahanéi ȯsmanie ***(Ar.)*** Osmanlı ülkesi, Türkiye. *(85/10)*

memlů ***(Ar.)*** Dolu. *(11/15)*

mén ***(Ar.)*** Yasaklama. *(30/2)*

menbái ***(Ar.)*** (menbaʿ) Kaynak. *(6/6)*

meràm ***(Ar.)*** İstek, maksad, niyet. (5/3)

merbúd ***(Ar.)*** (merbût) Bağlanmış, bağlı. (5/4)

merkum ***(Ar.)*** Adı geçmiş. *(87/22)*

mesaféi sathiè: ***(Ar.)*** (mesâha-i sathiyye) Yüz ölçümü. *(10/24)*

mesahéi sathie ***(Ar.)*** Bir yerin, bir toprağın yüzölçümü. *(85/19)*

mesarif ***(Ar.)*** Harcamalar. *(40/14)*

mesire ***(Ar.)*** Gezilecek yer. *(45/3)*

meskůn ***(Ar.)*** İçinde insan oturan yer. *(37/26)*

mesrùk ***(Ar.)*** Çalınmış. *(160/1)*

mestúr ***(Ar.)*** Kapalı, örtülü. *(70/6)*

meşhurè *(Ar.)* Meşhur, herkes tarafından bilinen. *(59/10)*

metȉn ***(Ar.)*** Sağlam, dayanıklı. *(83/24)*

metro ***(Yun.)*** Metre. *(24/26)*

metrùk: Terk edilmiş.

mevàd ***(Ar.)*** (mevâdd) Maddeler. *(60/20)*

mevakı̃ ***(Ar.)*** Yerler. *(40/10)*

mevcùd ***(Ar.)*** Var olan. *(24/21)*

mevkif ***(Ar.)*** Durak, istasyon. *(43/2)*

meÿl ***(Ar.)*** Eğilme. *(73/11)*

mezgůr ***(Ar.)*** Adı geçmiş. *(11/6)*

mezruàt ***(Ar.)*** Ekilip itmiş tohumlar, ekinler. *(122/17)*

Mikrà Ȁsía ***(Yun.)*** Küçük Asya, Anadolu. *(5/11)*

miléli muhtelifè ***(Ar.)*** Çeşitli milletler. *(37/26)*

milimetro ***(Yun.)*** Milimetre. *(132/11)*

minasȉb ***(Ar.)*** Uygun. *(24/16)*

minasibet/minasibàt ***(Ar.)*** (münâsebet) Uygunluk, ilği. *(24/23)*

miralaÿ ***(Ar.-Far.)*** (mîr-alây) Albay. *(57/21)*

miriámetro ***(Yun.)*** Çok metreli. *(9/11)*

mı́ri kelàm ***(Ar.)*** Güzel ve zarif konuşan. *(6/23)*

mirůr ***(Ar.)*** Geçme, geçiş. *(19/25)*

misüllů (misillû) Benzer gibi. *(11/15)*

mitrópolis *(Yun.)* Baş kilise, katedral. *(49/1)*

mohafaza *(Ar.)* (muhâfaza) Saklama, koruma. *(58/25)*

mohkem *(Ar.)* (muhkem) Sağlam. *(58/25)*

mohrec *(Ar.)* (muhrec) Dışarı çıkarılmış. *(13/12)*

muahhedéi sulhiè *(Ar.)* (muâhede-i sulhiyye) İki veya daha çok savaşan devletler arasında harb hâlinin kaldırılmasıyla dostâne münasebetlerin iâdesi hususunda yapılan andlaşma. *(78/14)*

muahhiren *(Ar.)* Sonradan. *(86/30)*

muallim *(Ar.)* Öğretmen. *(9/12)*

muamelát *(Ar.)* İşlemler. *(122/19)*

muammelátı tuccarie *(Ar.)* Tüccar işleri. *(110/21)*

muammelè *(Ar.)* (muâmele) Alışveriş. *(118/16)*

muameléi nizamie *(Ar.)* Usûlüne uygun davranma. *(160/2)*

muavanèt *(Ar.)* Yardım. *(52/13)*

muayèn *(Ar.)* (muayyen) Belirli. *(27/19)*

mubaÿa *(Ar.)* (mübâyaa) Satın alma. *(56/26)*

mubaìn *(Ar.)* Ayrı. *(10/10)*

mufassàl *(Ar.)* Ayrıntılı. *(34/12)*

mufassálen *(Ar.)* Ayrıntılı olarak. *(31/20)*

muftahìr *(Ar.)* İftihar eden. *(31/25)*

mugaír *(Ar.)* Başka türlü, ayrı, zıt. *(10/10)*

muhacirìn *(Ar.)* Göçmenler, göç edenler. *(140/2)*

muhafaza *(Ar.)* Koruma. *(42/13)*

muhakemè *(Ar.)* Yargılama, hüküm yürütme. *(15/18)*

muharebe *(Ar.)* Savaş, savaşma. *(6/5)*

muharrir *(Ar.)* Yazar. *(1/4)*

muhaserè *(Ar)* (muhasara) Sarma, kuşatma. *(84/1)*

muhàt *(Ar.)* Kuşatılmış. *(10/5)*

muhtasàr (Ar.) Kısa, özlü. *(90/13)*

muhtasáren *(Ar.)* (muhtasaran) Kısaca. *(24/16)*

muhtelìf *(Ar.)* Türlü, çeşitli. *(7/17)*

muhterèk *(Ar.)* (muhterik) Yanmış, yanık. *(46/3)*

mukabìl: Karşılık, karşılığında. *(59-28)*

mukáddema/mukáttema *(Ar.)* Önce, eskiden. *(14/1)*

mukaddeme *(Ar.)* Önsöz. *(5/1)*

mukavemèt *(Ar.)* Karşı koyma, direnme. *(86/11)*

mukìm *(Ar.)* İkamet eden, oturan. *(52/20)*

múma ileyh ***(Ar.)*** Adı geçen. *(60/1)*

muntazàm ***(Ar.)*** Sıralanmış, düzgün. *(130/15)*

murahhas ***(Ar.)*** Devlet veya bir teşekkül, bir kurum adına salâhiyetli olarak bir yere, birinin makamına gönderilen kimse. *(38/20)*

muteedìl ***(Ar.)*** Ilımlı. *(31/6)*

muteberan ***(Ar.)*** İtibarlı, şerefli, haysiyetli kimseler. *(2/2)*

mutesarrıf ***(Ar.)*** Bir sancağın en büyük idare amiri. *(115/15)*

mutesarrıflıklàr ***(Ar.)*** Sancak beyliği. *(8/9)*

mutezarrùr ***(Ar.)*** Zarar gören. *(80/3)*

muutedíl ***(Ar.)*** Ilıman. *(158/9)*

muvafàk ***(Ar.)*** Başaran, beceren. *(71/1)*

muvasilet ***(Ar.)*** (muvâsalat) Varma, ulaşma. *(54/21)*

muzaferiyet ***(Ar.)*** (muzafferiyyet) Üstünlük, düşmana üstün gelme, zafer kazanma. *(154/9)*

muzdarìb ***(Ar.)*** Sıkıntısı olan, rahatsız, acı çeken. *(63/23)*

mübasirèt ***(Ar.)*** (mübâşeret) Bir işe başlama, girişme. *(32/3)*

mücehhèz ***(Ar.)*** Donanmış, donatılmış. *(5/16)*

müdhìş ***(Ar.)*** Dehşet veren, korkutan. *(49/20)*

müessis ***(Ar.)*** Kurucu. *(86/1)*

mühìm Önemli. *(24/3)*

mükérreran ***(Ar.-Far.)*** Tekrarlanarak. *(117/8)*

mülhàk ***(Ar.)*** Sonradan katılmış. *(40/24)*

mülhakat ***(Ar.)*** Bir merkeze bağlı olan yerler. *(48/11)*

mümtéd ***(Ar.)*** Uzanan. *(12/15)*

münazaà ***(Ar.)*** Ağız kavgası, çekişme. *(96/21)*

münbìt ***(Ar.)*** Verimli. *(6/10)*

münderecat ***(Ar.)*** İçindekiler. *(7/28)*

münderíç ***(Ar.)*** İçind bulunan, yer almış. *(127/20)*

münkasìm ***(Ar.)*** Kısım kısım bölünen. *(27/27)*

müntehì ***(Ar.)*** Sona eren. *(12/9)*

müracaàt ***(Ar.)*** Başvurma, danışma. *(29/13)*

mürekkèp ***(Ar.)*** Bir araya gelmiş. *(16/6)*

mürtefì ***(Ar.)*** Yüksek. *(11/13)*

müsahadè/müşahadè ***(Ar.)*** Bir şeyi gözle görme. *(11/17)*

müsbét ***(Ar.)*** Tespit edilmiş. *(115/8)*

müstakìl ***(Ar.)*** Başlı başına. *(69/5)*

müşabihéten ***(Ar.)*** Benzer. *(64/28)*

müşárün ileyh ***(Ar.)*** Adı geçen. *(49/21)*

müşkíl ***(Ar.)*** Güç, zor. *(26/13)*

müşkilat ***(Ar.)*** Zorluklar. *(42/9)*

mütalaà ***(Ar.)*** Okuma, inceleme. *(7/8)*

müteaddìd ***(Ar.)*** Bir çok. *(10/7)*

müteakíp ***(Ar.)*** Arkadan gelen ardı sıra. *(33/12)*

mütemátien ***(Ar.)*** (mütemâdiyen) Devamlı, sürekli olarak. *(25/28)*

müteşekkùl ***(Ar.)*** (müteşekkil) Şekillenmiş, meydana gelmiş, oluşmuş. *(10/11)*

mütevecciìh ***(Ar.)*** Yönelmiş. *(11/22)*

mütevefà ***(Ar.)*** (müteveffâ) Vefat etmiş, ölmüş. *(74/9)*

müttehim ***(Ar.)*** Suçlu görülen, suçlanan. *(54/19)*

müttéfikan ***(Ar.)*** Beraber olarak, anlaşarak, birlikte. *(122/7)*

müverrih ***(Ar.)*** Tarihçi, tarih yazarı *(6/3)*

müzeyyèn ***(Ar.)*** Süslü. *(45/20)*

N

naaş ***(Ar.)*** (naʿş) İçinde ölü bulunan tabut, cenaze. *(72/17)*

nadiret ***(Ar.)*** (nâdirât) Seyrek, az az bulunan şeyler. *(86/25)*

nahie ***(Ar.)*** Yöre, bölge, bucak. *(8/5)*

nakl ***(Ar.)*** Taşıma, aktarma. *(42/24)*

nàm ***(Far.)*** Ad. *(43/25)*

namdàr ***(Far.)*** Namlı, ünlü. *(6/4)*

namı ali: Yüce isim.

nazar ***(Ar.)*** Bakma, bakış. *(19/21)*

nazáren ***(Ar.)*** Göre, bakılırsa. *(80/7)*

nazári dikkat ***(Ar.)*** Dikkatli bakış. *(11/19)*

nazárı haÿret ***(Ar.)*** Şaşkın bakış. *(78/9)*

nazarrubà ***(Far.)*** (nazar-rübâ) Göz çeken. *(45/3)*

nazír ***(Ar.)*** Benzer. *(78/2)*

nebaàn ***(Ar.)*** (nebeân) Pınar suyunun yerden kaynaması. *(18/11)*

nebadàt ***(Ar.)*** Bitkiler. *(8/6)*

nemlàk ***(Far.)*** (nemnâk) Nemli. *(29/25)*

nèşr ***(Ar.)*** Yayma, dağıtma, herkese duyurma. *(82/28)*

név ***(Far.)*** (nevʿ) Çeşit. (83/4)

nevin: Yepyeni, yeni şey.

nısf ***(Ar.)*** Yarı, yarım. *(134/3)*

niki (Yun.): Zafer.

nìm ***(Fr.)*** Yarı, yarım. *(5/16)*

Nipiagogĩon ***(Yun.)*** Ana okulu. *(88/8)*

nisbéten: Kıyasla.

nizam: Düzen.

noktái nazar *(Ar.)* Görüş, bakış açısı. *(71/14)*

nómero Numara. *(1/10)*

numune: Örnek.

nutk *(Ar.)* Söz, konuşma, bir kalabalığa karşı söylenilen söz. *(83/9)*

O

o̓hde *(Ar.)* Sorumluluk. *(69/12)*

o̓kkã *(Ar.)* 1283 gr.lık eski bir ağırlık ölçüsü. *(67/24)*

o̓ksigónon *(Yun.)* Oksijen. *(28/13)*

o̓rfanotrofı̃on *(Yun.)* Yetimhane. *(127/25)*

o̓rthódoksos *(Yun.)* OrtodoksE.. *(6/1)*

8)vrios *(Yun.)* **(**Oktovrios) Ekim ayı. *(30/16)*

Ö

o̓̈lke: Ülke. *(5/13)*

P

páç: (bac) Vergi, haraç.

Panagı́a (Yun.): Meryem Ana.

Panepistı́mio *(Yun.)* Üniversite. *(88/3)*

panigirı̀ *(Yun.)* Panayır. *(56/25)*

parè: Parça.

parekklı́sion *(Yun.)* Küçük kilise. *(79/23)*

Parthenagogı̃on *(Yun)* Kız okulu. *(62/5)*

Patéres *(Yun.)* Pederler, Hristiyanlık'ın kurucuları. *(6/2)*

Pàter i̓mõn (Yun.): İsa'nın Duası.

Patrikhane: APatriğin içinde görev yaptığı yapı.

paÿ́dáht *(Far.)* (pây-ı taht) Başkent. *(49/17)*

plátanos *(Yun.)* Çınar ağacı. *(44/14)*

R

radde *(Ar.)* Derece, sıra. *(17/5)*

rápt Bağlama, bağlanma. *(65/20)*

refik *(Ar.)* Arkadaş, yoldaş. *(121/10)*

revac *(Ar.)* Geçerlilik. *(145/10)*

revmatı̃sm *(Yun.)* Romatizma. *(153/13)*

riáyeten *(Ar.)* Sayarak, saygı göstererek. *(138/6)*

rifatlü (Ar.): Askerlikte binbaşılarla mülkiyede üçüncü rütbe sah,plerinin ünvanı.

rı́gani *(Yun.)* Kekik. *(84/20)*

rikkàt a̓mı̀z *(Ar.-Far.)* Kalbe hüzün verecek olan. *(87/16)*

risalè *(Ar.)* Kısa yazılmış küçük kitap. *(7/23)*

rivayat *(Ar.)* Söylentiler. *(45/26)*

rivayet *(Ar.)* Söylenti. *(27/10)*

ruba *(İt.)* (roba) Elbise. *(86/27)*

rucù *(Ar.)* Geri dönme. *(71/29)*

ruhsat: İzin, musaade.

rutubet *(Ar.)* Yaşlık, nem. *(29/25)*

S

salı̀h *(Ar.)* Uygun, elverişli. *(134/1)*

salim *(Ar.)* Sağlam. *(68/20)*

salipiun (sâlibiyyûn) Hıristiyanlar. *(79/2)*

Saltanáti senie *(Ar.)* (Saltanat-ı seniyye) Osmanlı imperatorluğunun bir adı. *(7/9)*

sanduka *(Ar.)* Mermerden veya çuhadan yapılmış mezar üstü. *(60/14)*

sárf *(Ar.)* Harcama, masraf etme. *(58/11)*

sarfiàt: Harcamalar, masraf etmeler.

sapunhané *(Ar.-Far.)* (sâbûn-hâne) Sabun yapılan yer. *(82/11)*

sárfi nazàr *(Ar.)* (sarf-ı nazar) Vazgecme. *(158/17)*

sarkofágos lı́thos *(Yun.)* Lahit taş. *(60/16)*

sath *(Ar.)* Yüzey. *(12/24)*

satrapı́a *(Yun.)* Satraplık. İran medeniyetinde ülke topraklarının ayrıldığı idari birimlere (eyaletlere) verilen ad veya Persler'in valilik atamaları olarak da adlandırabileceğimiz sistemdir. *(100/7)*

secaàt *(Ar.)* Cesaret, yiğitlik. *(86/11)*

secdà *(Ar.)* (secde) Namazda alını, el ayaklarını, dizleri ve ayak parmaklarını ere dayamaktan ibâret ibâdet vaziyeti. *(13/29)*

sefaı́ni harbie *(Ar.)* (sefâin-i harbiyye) harb gemileri. *(59/14)*

sefer: Savaş. (54)

sefine *(Ar.)* Gemi. *(18/2)*

sefir *(Ar.)* Elçi. *(123/28)*

sehviàt *(Ar.)* (sehviyyât) Yanlışlar. *(8/20)*

sektè *(Ar.)* Durma, durgunluk. *(145/12)*

senaat *(Ar.)* (sanʿât) Sanat, ustalık. *(72/18)*

senáto *(İt.)* Eski Roma'da özellikle soylulardan oluşan yöneticiler meclisi *(83/8)*

senevı̀ *(Ar.)* Seneye mensup, sene ile ilgili. *(67/24)*

Septémvrios *(Yun.)* Eylül ayı. *(64/8)*

seraskèr*(Ar.-Far.)* Baş komutan, ordu kumandanı. *(79/2)*

servéti ażime *(Ar.)* Büyük zenginlik. *(148/15)*

sevalie *(Fr.)* (şövalye) Orta Çağ Avrupası'nda özel eğitimle yetişmiş, belli ülküler taşıyan, soylu, atlı savaşçı. *(109/22)*

seyah *(Ar.)* (seyyâh) Gezgin. *(11/18)*

seyahi̇́n *(Ar.)* Seyyahlar.*(13/8)*

seyàr (seyyâr) Gezen, dolaşan.

sezá *(Far.)* Uygun, layık. *(29/3)*

Sholarhi̇̃on *(Yun.)* Ortaokul, rüştiye mektebi. *(91/27)*

sıhhet (Ar.) Sıhhat. *(132/2)*

sınf *(Ar.)* Sınıf. *(50/10)*

sıtma Sıtma hamilestalığı. Dişi anofel sivrisinekleriyle insanlara bulaşmasıyla yayılan ateşli bir hastalıktır.

si̇́nodos *(Yun.)* Toplantı. *(44/20)*

sirà *(Yun.)* Sıra. *(12/17)*

sistì̇m Sistem. *(54/13)*

siyak Sözün gelişi. *(12/14)*

Skóçia: İskoçya.

sofòs *(Yun.)* Bilge, bilgin. *(77/13)*

stádion *(Yun.)* Aşama, dönem. *(13/16)*

Stampol: İstanbul.

stasion İstasyon. *(79/8)*

statistik İstatistik. *(80/7)*

stavrofóro *(Yun)* Haçlı. *(98/1)*

stavròs *(Yun.)* Haç işareti.

stoa *(Yun.)* Pasaj, kapalı çarşı. *(69/2)*

suàl *(Ar.)* Sorma. *(7/6)*

sugrà *(Ar.)* Küçük. *(9/10)*

sur *(Ar.)* Şehrin etrafına çekilen yüksek duvar, kale, hisar. *(137/13)*

suret *(Ar.)* Biçim. *(31/9)*

suréti i̇̇daré *(Ar.)* İdare biçimi. *(8/8)*

suréti mufassale *(Ar.)* Tafsilatlı biçimde. *(40/15)*

suréti muntazame *(Ar.)* Düzgün biçim. *(52/5)*

surréi humayùn *(Ar.)* Hac münasebetiyle haremeyn'e gönderilen para ve hediyeler. *(42/23)*

S)vrios *(Yun.)* (Septemvrios) Eylül ayı. *(67/26)*

7)vrios *(Yun.)* (Septemvrios) Eylül ayı. *(30/16)*

Ş

şamì̇l *(Ar.)* İçine alan, kaplayan. *(85/23)*

şárk *(Ar.)* Doğu. *(53/24)*

şárken *(Ar.)* Doğudan. *(85/18)*

şafk *(Ar.)* Işık, parıltı. *(32/14)*

şáyet (şâyed) Eğer, olaki.

şayì̇rd *(Ar.)* Şair. *(7/3)*

şedì̇d/sedì̇d *(Ar.)* Şiddetli. *(21/6)*

şenelt- Canlandırmak. *(66/17)*

şèp *(Ar.)* (şabb) Alüminyum ve potasyum sülfatından veya amonyum alüminyum sülfatından oluşan, sıcak suda eriyen, tadı buruk, antiseptik bir madde. *(158/6)*

şeref *(Ar.)* Değer, onur. *(56/15)*

şérh *(Ar.)* Açıklama.*(8/2)*

şifayàp *(Ar.-Far.)* (şifâ-yâb) Şifa bulan, iyileşen. *(63/24)*

şikâyèt ȧmi̇̀z *(Ar.)* şikayetle karışık. *(31/9)*

şimal *(Ar.)* Kuzey.

şimálen *(Ar.)* Kuzeyden***.*** *(85/18)*

şimendüfèr *(Far.)* Tren. *(42/28)*

şitàp *(Far.)* (şitâb) Çabukluk. *(52/8)*

şordan Şuradan *(7/14)*

şuube *(Ar.)* (şu'be) Kısım, bölüntü. *(15/5)*

T

tàb- Basılan, yazılan. *(8/19)*

tabi *(Ar.)* Uyan, bağlı kalan. *(48/15)*

tabi̇̀r *(Ar.)* İfade, anlatma. *(33/19)*

taci̇̀z (Ar.) Rahatsız etme, sıkıntı verme. *(31/5)*

tadàt *(Ar.)* Sayma. *(100/17)*

tafsi̇̀l *(Ar.)* Ayrıntılı açıklama. *(34/14)*

tafsilat *(Ar.)* Açıklamalar. *(11/2)*

tahfuzhané *(Ar.)* Karantina yeri***.*** *(4/5)*

tahkikat *(Ar.)* Araştırmalar. *(96/10)*

tahkikáti ȧhire *(Ar.)* Son araştırma. *(147/22)*

tahli̇́li kimyevi *(Ar.)* Kimya ile ilgili araştırma. *(27/16)*

tahsisat *(Ar.)* Ödenek, bir dâire veya bir kimse için ayrılmış para. *(9/13)*

tahri̇̀p: Harabetme, yıkıp bozma.

tahri̇̀r *(Ar.)* Yazma, yazılma. *(159/11)*

tahsi̇̀l *(Ar.)* Ele geçme. *(41/22)*

tahsi̇́li i̇̆lm *(Ar.)* İlim öğrenme. *(88/11)*

tahsi̇̀s *(Ar.)*Bir şeyi birine veyâ bir yere mahsus kılma, ayırma. *(115/20)*

tàhtı i̇̆dare *(Ar.)* Taht yönetimi. *(54/10)*

takdi̇̀r *(Ar.)* Beğenme. *(61/16)*

takri̇́ben *(Ar.)* Aşağı yukarı. *(71/4)*

taksi̇̀m *(Ar.)* Bölüm, bölme. *(14/16)*

taksimát *(Ar.)* Bölümler, bölmeler. *(8/8)*

taksimáti ėveliè *(Ar.)* (Taksimat-ı evveliyye) İlk bölümler. *(8/7)*

taksimáti hazirà *(Ar.)* Şehirli bölümler. *(40/19)*

taksimáti mezgürè *(Ar.)* Adı geçen bölümler. *(40/12)*

taksimati muhtelife *(Ar.)* Çeşitli bölümler. *(34/1)*

talebè *(Ar.)* Öğrenci. *(88/11)*

tanzi̇̀m (Ar.) Düzeltme, düzenleme. *(111/11)*

tapağhane *(Ar.-Far.)* (debbâğ-hâne) Hayvan derilerini terbiye olunduğu, serildiği yer. *(72/27)*

Tarı́hi ȯsmani *(Ar.)* Osmanlı Tarihi. *(7/9)*

tarı̀f *(Ar.)* Etrafıyla anlatma. *(82/3)*

tárt *(Ar.)* Kovma, uzaklaştma. *(87/22)*

tashı̀h *(Ar.)* Düzeltme. *(110/27)*

tasnı̀f *(Ar.)* Sınıf sınıf, takım takım ayırma. *(159/10)*

tasrih *(Ar.)* Açıkça belirtme. *(11/2)*

taşra İstanbul dışındaki yerler. *(164/1)*

tazyikât *(Ar.)* Zorlama. *(41/19)*

teabı̀r *(Ar.)* İfade, anlatma, yorumlama. *(9/10)*

teadàt *(Ar.)* (tadad) Sayı, sayma. *(57/10)*

teallukat *(Ar.)* (taallukat) Akraba, yakınlar. *(66/2)*

tearı̀f *(Ar.)* Etrafıyla anlatma, bir maddeyi bütün lüzumlu noktalarını içine alır şekilde bir ibâre ile anlatma. *(7/3)*

teayı̀n *(Ar.)* (taʿyîn) Ayırma, belli etme. *(17/25)*

tebaǜd *(Ar.)* Uzaklaşma. *(144/22)*

tebdı̀l *(Ar.)* Değiştirme. *(30/12)*

tebeddulàt *(Ar.)* Değişiklik. *(29/23)*

tecemmǜ *(Ar.)* Toplanma, bir araya gelme. *(20/3)*

tedabı́ri sıhhıè *(Ar.)* Sağlıkla ilgili çareler. *(30/11)*

tedarı̀k *(Ar.)* Temin etme. *(146/6)*

tedkikàt *(Ar.)* İncelemeler. *(60/16)*

teesı̀s *(Ar.)* Kuruluş, kurma. *(45/27)*

tefrı̀k *(Ar.)* Ayırma. *(10/3)*

tefrı̀ş *(Ar.)* Döşeme. *(144/25)*

teftişát *(Ar.)* Teftişler. *(60/17)*

teftişáti fennie Fenle ilgili olan teftişler. *(11/19)*

teharrı̀ *(Ar.)* Araştırma. *(143/5)*

tekarrǜp *(Ar.)* İki şeyin birbirine yakın olma hali, yakılaşma. *(26/12)*

tekdı̀r *(Ar.)* (takdîr) Beğenme, değer verme. *(45/14)*

tekmı̀l *(Ar.)* Tamamlama. Bütün, hep. *(29/2)*

temdı̀d *(Ar.)* Uzatma. *(15/6)*

tenakùs *(Ar.)* Azalma, eksilme. *(19/17)*

tenmik *(Ar.)* yazma, yazılma. *(2/10)*

tensı̀p *(Ar.)* münasip görme, uygun bulma. *(129/28)*

tenzı̀l *(Ar.)* Azaltma. *(7/26)*

terahum *(Ar.)* Merhamet etme, acıma. *(87/17)*

terakǜm *(Ar.)* Birikme, toplanma. *(26/14)*

terceme *(Ar.)* Çeviri. *(123/25)*

terekkı̀ *(Ar.)* (terakkî) Yükselme, ilerleme. *(5/13)*

terfı̀ *(Ar.)* Yükselme. *(143/25)*

tersanè *(Far.)* Gemi yapılan ve tamir edilen yer. *(49/2)*

tersı̀m *(Ar.)* Resmetme, resmini yapma. *(93/18)*

tertı̀p *(Ar.)* Düzene koyma. *(79/14)*

tesaddu̇̀f *(Ar.)* Rastlama. *(10/6)*

tesahùp *(Ar.)* Sahip çıkma. *(27/23)*

teskı̀n *(Ar.)* Sakinleştirme. *(83/10)*

teslı́mi rùh *(Ar.)* Ruhu teslim. *(47/25)*

tesmiè *(Ar.)* Adlandırma. *(11/7)*

tesviè *(Ar.)* Düzleme, düz etme. *(124/5)*

teşbı̀h *(Ar.)* Benzetme. *(72/10)*

teşeddüd *(Ar.)* Şiddetlenme. *(30/19)*

teşhı̀r *(Ar.)* Gösterme, sergileme. *(43/21)*

teşkı̀l *(Ar.)* Meydana getirme. *(9/7)*

teşvikât *(Ar.)* İsteklendirmeler, kışkırtmalar. *(49/19)*

tevaddùn (tevâdu') İki tarafın düşmanlıktan vazgeçerek barışması. *(30/9)*

tevasud *(Ar.)* (tavassut) Aracılık etme. *(56/4)*

tevellu̇̀d *(Ar.)* Doğma, doğum. *(88/22)*

tevessu̇̀ *(Ar.)* Genişleme, yayılma. *(49/5)*

tevdı̀ *(Ar.)* Bırakma, emanet etme. *(145/3)*

teyannı̀ *(Ar.)* (teennî) Dikkat gösterme. *(59/9)*

tezkâr *(Ar.)* Hatırlama, anma. *(99/19)*

tezyı̀n *(Ar.)* Süsleme. *(49/13)*

tezyinat *(Ar.)* Süsler. *(42/1)*

theátro *(Yun.)* Tiyatro. *(137/13)*

Théma *(Yun.)* Konu. *(39/1)*

Thémata *(Yun.)* Konular. *(38/26)*

thermómetro *(Yun.)* Termometre. *(139/3)*

ticaretkâh *(Far.)* Ticâret yeri, ticârete elverişli olan yer. *(48/24)*

timùr Demir *(62/1)*

Topikı́ Sı́nodos *(Yun.)* Yerel toplantı. *(111/10)*

trápeza *(Yun.)* Masa. *(139/25)*

Trapezon *(Yun.)* Trabzon *(139/16)*

tùt Dut, meyve. *(70/4)*

U.

u̇lũ Büyük. *(5/4)*

u̇mùm *(Ar.)* Bütün. *(11/13)*

u̇múmen *(Ar.)* Bütün hep, herkesle olduğu gibi. *(79/14)*

u̇mumiétle ***(Ar.)*** (umûmiyyet) Genellikle. *(31/21)*

u̇múri zıraiè ***(Ar.)*** (umûr-i zîraiyye) Ziraâtle ilgili işler. *(55/8)*

u̇súli idare ***(Ar.)*** İdare esasları. *(40/21)*

Ü

ü̇midvár ***(Far.)*** (ümîd-vâr) Ümitli. *(8/16)*

ü̇depadan ***(Ar.)*** Edipler, yazarlar. *(105/15)*

V

válide ***(Ar.)*** Ana. *(49/14)*

vásf ***(Ar.)*** Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl. Bir kimsenin veya şeyin durumunu anlatarak tarif etmek, nitelik özellik. *(17/6)*

vasìl ***(Ar.)*** Ulaşan, erişen. *(83/21)*

vasıta ***(Ar.)*** Aracı, araya giren. *(27/22)*

vasiyetname ***(Ar.-Far)*** (vasiyyet-nâme) Bir kimsenin, vasiyetini yazmış olduğu kağıt. *(123/26)*

vàz ***(Fr.)*** Koyma bırakma, dinî öğüt. (5/14)

véch ***(Ar.)*** Yüz, yüzey. *(10/12)*

Venetía ***(Yun.)*** Venedik. *(54/12)*

viràn ***(Far.)***Yıkık, harap. *(30/10)*

virgü Vergi *(41/23)*

Vizantinlèr ***(Yun.)*** Bizanslılar. *(8/8)*

vukuát ***(Ar.)*** Olanlar, polisi ilgilendiren hadiseler. *(59/10)*

vukuù ***(Ar.)*** Olma, oluş. *(50/3)*

VA-ND ***(Yun.)*** **(Vorioanatolikos)** Kuzeydoğu - **(Notioditikos)** Güneybatı.

VD-NA ***(Yun.)*** **(Vorioditikos)** Kuzeybatı - **(Notioanatolikos)** Güneydoğu.

Y

Yadigâri mahsuse ***(Ar. Far.)*** Özel hediye. *(2/8)*

yağhané ***(T.-Fr.)*** Bitkisel ve hayvansal yağ elde edilen yer. *(82/10)*

Yékân yekân ***(Far.)*** Tek tek. *(13/4)*

yeksàn ***(Far.)*** (yek-sân) Bir, beraber. *(50/4)*

yeÿkan- Yıkanma. *(21/12)*

yılankavì dolanarak giden, dolambaçlı. *(18/21)*

Z

zàn ***(Ar.)*** Sanma. *(126/13)*

zapit ***(Ar.)*** (zabit) Subay. *(69/10)*

zápt ***(Ar.)*** İdaresi altına alma, ele geçirmek. *(69/11)*

zàt ***(Ar.)*** Kişi. *(7/29)*

zeìl ***(Ar.)*** (zeyl) Bir şeyin altı, devamı, ek. *(8/2)*

zelzele ***(Ar.)*** Deprem. *(101/16)*

zemáni ảtika *(Ar.)* Eski zaman. *(27/4)*

zèr *(Ar.)* Ekme, tohum saçma. *(112/8)*

zevat *(Ar.)* Kişiler. *(52/16)*

zevce *(Ar.)* Nikahlı kadın, eş. *(63/21)*

ziraàt *(Ar.)* Tarım. *(102/14)*

ziraiè *(Ar.)* (zirâiyye) Ziraatle ilgili. *(102/19)*

ziade *(Ar.)* Çok, fazla. *(61/3)*

zíkr *(Ar.)* Anılma. *(68/26)*

zuhùr *(Ar.)* Görünme, meydana çıkma. *(30/16)*

zürrà *(Ar.)* Çiftçiler. *(31/23)*

zográfos *(Yun.)* Ressam. *(91/10)*

KAYNAKÇA

Ağca, Ferruh, "Hristiyan Karamanlı Türkleri ve Karamanlı Ağzı Üzerine", *Türkbilig. Türkoloji Araştırmaları Dergisi 11*, 2016.

Ağca, Ferruh, "Grek Harfli Karamanlı Türkçesi Metinlerinde –DXr Bildirme Ekinin Farklı Bir Fonksiyonu Üzerine", *Türkbilig. Türkoloji Araştırmaları Dergisi 19*, 2010.

Anzerlioğlu, Yonca, "Tarihi Verilerle Karamanlı Ortodoks Türkler", *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi*, S. 51,

Anzerlioğlu Yonca, *Karamanlı Ortodoks Türkler*, Ankara 2016.

Ataş, Osman, *Karamanlıca Nasrettin Hoca Kitabı Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi*, İstanbu 2018.

Balta, Evangelia, *Gerçi Rum İsek de Rumca Bilmez Türkçe Söyleriz*, İstanbul 2018.

Βερτουδάκης, Βασίλειος, "Προέλευση, εξέλιξη και διάδοση του ελληνικού αλφαβήτου".

Χριστιδής, Α.-Φ, "Ιστορία της Αρχαίας Ελληνική Γλώσσας", *Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών (Ιδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη) Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*, 2005.

Banguoğlu, Tahsin, *Türkçenin Grameri*, Ankara 2011.

Demir, Necati, "Türkiye'de Bulunan Grek Harfli Türkçe Kitabeler ve Karaman Türklerinin Dili", *ZeitschriftfürdieWelt der Türken, Journal of World of Turks 2/1*, 2010.

Develioğlu, Ferit, Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat, Ankara 2012.

Eckmann, Jànos, "Anadolu Karamanlı Ağızlarına Ait Araştırmalar I, Phonetica", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi VIII*.

Eckmann, Jànos, "Yunan Harfli Karamanlı İmlası Hakkında*", Türk Dili ve Tarihi Araştırmaları I*, Türk Tarih Kurumu Basımevi, s. 165- 200, Ankara 1950.

Eckmann, Jànos, "Karamanlıca –işin-li Gerundium Hakkında", *Türk Dili Belleten, Türk Dil Kurumu,* s. 45-52, Ankara 1950.

Eckmann, Jànos, " Karamanlıca Türkçesinde -maca Ekli Fiil Şekli", *Türk Dil Kurumu Yayonları,* s. 45-48, Ankara 1950.

Ekşi, Pelin, "Karamanlı Edebiyatının Tarihsel Gelişimi", *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 2, S. 2/1, Haziran 2014.

Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yayınları, İstanbul 2012.

Eyice, Semavi, "Anadolu'da Karamanlıca Kitabeler (Grek harfleriyle Türkçe Kitabeler)", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı. Belleten XXXIV/153,* 1975.

Eyice, Semavi, "Anadolu'da Karamanlıca Kitabeler (Grek Harfleriyle Türkçe Kitabeler)" *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı. Belleten 176*, s. 683-696, 1980.

Gavriel, Efychios, "Transcription Problems of Karamanlidika Texts", *Cries and Whispers in Karamanlidika Books Proceedings of the First International Conference on Karamanlidika Studies (11th – 13th September), Turcologica 83, (Hazırlayan: Balta, Evangelia–Kappler, Matthias) Harrassowitz Verlag, Wiesbaden,* s. 257-265.

Gülensoy, Tuncer, *Türkiye Türkçesindeki Türkçe Sözcüklerin Köken bilgisi Sözlüğü*, İstanbul 2018.

Günşen, Ahmet, "Göster- ve Görset-/Ġórset- Fiillerinin Yapısı Üzerine", *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı – Belleten,* C.53, S.2005/1.

Hacıeminoğlu, Necmettin, *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*, İstanbul 2016.

İbar, Gazanfer, *Anadolu Hemşehrilerimiz Karamanlılar ve Yunan Harfli Türkçe*, İstanbul 2018.

Κράσσα, Καλλιόπη, "Τονισμος στα Αρχαία Ελληνικά", 2017.

Kâhya, Hayrullah, *Grek Harfli Osmanlı Türkçesi Bir Eser: İspat-ı Mesihiye Üzerinde Dil İncelemesi*, Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tez, İstanbul 2003.

Kâhya, Hayrullah, "Karamanlıca Zarf-fiil Eklerinden Örnekler", *Selçuk Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Edebiyat Dergisi, S.19*, Konya 2008.

Kâhya, Hayrullah, "Karamanlıca Bir Esere Göre Karamanlıcada Arapça ve Farsça Kelimeler"', *Turkish Studies Turkish Studies- International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 3/Spring*, s. 480-501, 2008.

Kâhya, Hayrullah, "Karamanlıca Bir Eser: Yeni Hazne ve Dil Özellikleri (İmla Özellikleri ve Ses Bilgisi)", *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic 3/6*, 2008.

Kâhya, Hayrullah – Kılıçarslan, Mustafa, "Karamanlıcada İ/E Meselesi", *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 2/8, 2009.

Karahancı, İbrahim, *Grek Harfli Türkçe Bir Metin: Hekaye-i Şah İsmail ve Gülüzar Hanum (Çeviriyazılı Metin, Dil İncelemesi, Sözlük)*, Yüksek Lisans Tezi Uludağ Üniversitesi, Bursa 2013.

Karahanci, İbrahim, "Grek Harfli Türkçe Metinler Üzerine", *VII. Uluslar Arası Büyük Türk Dili Kurultayı Bildirileri*, Ankara 2012.

Karahanci, İbrahim, "Grek Harfli Türkçe Metinler Üzerine Yapılmış Dil Bilgisi Çalışmalarıyla İlgili Açıklamalı Kaynakça Denemesi", *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/6 Spring*, Ankara 2014.

Karaman, Seyit Ali, *Günümüz Türkçesiyle Evliya Çelebi Seyahatnamesi: Kütahya-Manisa-İzmir-Antalya-Karaman-Adana-Halep-Şam-Kudüs-Mekke-Medine*, İstanbul 2011.

Kelağa Ahmed, İbrahim, "Çağdaş Yunancanın Tarihsel Gelişimi", *Balkanlar El Kitabı,* C. 2, Ankara 2017.

Korat, Gürsel, "Karanlıktaki Dil Karamanlıca", Atlas, s. 125, İstanbul 2003, s. 56-70.

Korkmaz, Zeynep, "Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi", *Türk Dil Kurumu Yayınları*, Ankara 2014.

Köremezli, Buket, *Karamanlıca Yazılmış İlk Roman Temaşa-i Dünya ve Cefakâr u Cefakeş Üzerinde Dil İncelemesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi, Kayseri 2009.

Köremezli Buket "Karamanlıca Yazılmıi İlk Roman: Temaşa-i Dünya ve Cefakâr u Cefakeş"te Kullanılan Zarf-Fiiller", *I. Uluslararası NevŞehir Tarih ve Kültür Sempozyumu Bildirileri*, C. I, Ankara 2012.

Öger, Âdem, "Karamanlı Ortodoks Türkler ve Karamanlı Türkçesi", *Tehlikedeki Türk Dilleri Dergisi*, S. 2, Ankara-Astana 2016.

Öger, Âdem, "Karamanlıca Yazılmış Bir Eser: Mikra Asya Kıtasının Tarihi Coğrafyası", *Uluslararası Nevşehir ve Kültür Sempozyumu.*

Öner, Seda, *Grek Harfli Türkçe "Esopos'un Kıssadan Hisse Almaya Mahsus Meselleri" (Giriş-Metin-İnceleme-Sözlük/İndeks-Tıpkıbasım). Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,* İstanbul (2014).

Özkan, Nevzat, "Karamanlı Türkçesi ve Orta Anadolu Ağızlarının Karşılaştırmalı Ses Bilgisi -Ünlüler-", *Türük Dil, Edebiyat ve Halkbilimi Araştırmaları Dergisi*, S. 1, s. 1-27, 2013.

Saat, Hatice, *Grek Harfli Karamanlı Türkçesi Metni Ahdi Cedid (1.-50. Sayfalar) Üzerine Dil İncelemesi,* Hacettepe Üniversitesi, Ankara 2012.

Soysü, Hale, *Kavimler Kapısı -1 Lazlar, Yahudiler, Sudanlılar, Asurlar, Ermeniler, Hemşinliler, Çeçen-İnguşlar, Pomaklar, Gagauzlar, Karamanlılar*, Kaynak Yayınları, İstanbul 1992.

Taşlıklıoğlu, Zafer, *Grekçe Gramer ve Syntaks*, İstanbul 1968.

Tekin, Talat. *Tarih Boyunca Türkçenin Yazımı,* Ankara 1977.

Timurtaş, Faruk Kadri, *Osmanlı Türkçesi Grameri* 3, Alfa Yayıncılık, İstanbul 2011.

Tuncay, Faruk,- Καρατζάς, Λεωνίδας, *Yunanca Türkçe Sözlük*, Atina 2009.

Yüce, Nuri, "Karamanlı Türkleri", *İstanbul Üniversitesi Türk Dili Edebiyatı Dergisi 42*, 2010.

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

ΚΗΤΑΣΗΝΗΝ

ΤΑΡΙΧΙΕ Δ[illegible]ΦΙΑΣΗ

ΜΟΥ

«*Arat olὴ*» *ɣaζέ*[illegible] *ερινδὲν*

Ι. Η. Κ[illegible]

ΝΑΣ

ΑΔΕΛΦΟΙ [illegible]ΑΙ

معارف نظ[illegible] صتی ایله طبع اولنمشدر

Μεαρὶφ ɣaζαρέτι δζελιλεσιρὶ[illegible] *314 ταριχλοὺ*
βὲ 804 τόμερολη ρουχσα[illegible] *ιρμήσδηρ.*

SISMANOGLIO MEGARO

ΔΕΡΙΣΑΑΔΕΤΔΕ
ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΙΣΑΗΛΙΔΑΙ Ματπαασηνδὰ τὰπ ὀληνμήσδηρ.
1899

ΔΕΝΙΖΔΗΔΕ ΜΟΥΚΗΜ

ΜΟΥΤΕΠΕΡΑΝΔΑΝ

ΓΛΜΠΕΡΒΕΡ ΒΕ ΧΑ·Ι·ΡΧΑΧ

ΡΙΦΑΤΔΟΥ

ΜΙΧΑΗΛ ΕΦΕΝΔΙ ΔΗΜΠΗΛΟΓΛΟΥ

ΔΖΕΝΑΠΛΕΡΙΝΙΝ

ΝΑΜΙ ΑΔΙΔΕΡΙΝΕ

ΠΙΡ ΓΙΑΔΙΚΙΑΡΙ ΜΑΧΣΟΥΣΕ

ΟΛΜΑΚ ΟΥΖΕΡΕ

ΤΕΝΜΙΚ ΟΛΗΝΗΡ

ΑΔΕΛΦΟΙ ΜΙΣΑΗΛΙΔΑΙ

SISMANOGLIO MEGARO

ΜΟΥΚΑΔΔΕΜΕ

Μεμλεκέτ ! Νέ χιουζὲλ κελιμέ ! Νέ ἀζιζ σόζ ! Νέ μουπαρὲκ λογάτ. Χέλε μεμλεκετὲ μουχαππέτ ! ἰότὲ πουνδὰν πογιούκ φαζηλέτ, πουνδὰν ούλοῦ μεράμ βὲ μαξάτ ὀλάμαζ. Χὲρ σέϊ πουνδὰν μερπούδδηρ, χὲρ κὲς πουνὴν ἰλὲ μεελούφ ὀλμαλή· μεμλεκετὲ μουχαππέτ ὀλμάζσα, βατὰν ἰτζούν χηδμὲτ ἰδιλμέζ ἰσέ, βατὰν ἀρζουλανμάζσα, ἰνσὰν δουνγιαδὰ γιασαδηγηνὴν μαξατηνὴν πὶρ μουχὶμ νοκτασηνὴ ἰδζρὰ ἴτμεμιϛ ὀλούρ. Πουνὴν ἰτζούν Γιονὰν μουχαρριρλερινδὲν πὶρὶ «*Οὐδὲν γλυκίων πατρίδος*» γιάνι «βατανδὰν δαχὰ δατλὴ πὶρ σέϊ γιόκδηρ» δεμὶϛ ἰδί.

Πιζλὲρ Ἀνατολλήγιζ, βατανημήζδα Ἀνατὸλ γιάνι Μικρὰ Ἀσίαδηρ. Ἴνσανην ἴλκ ὀτουρδηγὴ μεμλεκὲτ, μεδενιετὶν ἔν ἐβὲλ τερεκκὴ ἰτδιγὶ ὀλκὲ, μεσχούρ βὲ δζενκιαδὲρ μιλλετλερὶ γετιφδιρὲν τοπράκ, Χριστιανληγὴν ἴλκ βάζ ὀληνδηγὴ μαχὲλ, χὲρ ταραφὴ δενιζλὲρ, χιουζὲλ βὲ μανζαραλὴ μεβκηλὲρ βὲ λατὶφ σουλὰρ ἰλὲ μουδζεχχὲζ νὶμ δζεζιρὲ Μικρὰ Ἀσία, ἰότὲ πού κητὰ πιζὶμ βατανημήζδηρ. Ἐδζνεπιλὲρ ἰνδινδὲ σερεφλίδιρ, ἀσάρι ἀτηκαλαρὴ ἰτζούν μααρούφ βὲ μεσχούρδηρ· ἔν πογιούκ ἀλιμ-

λερὶ, ἔν οὐλοῦ ἀζιζλερὶ, ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησίαμηζην ἔν διραγετλὶ Πατέρεσλερινι, ἐσκὶ ζεμανὴν πογιούκ δζενεραλλαρηνὴ, σαϊρλερινὶ, δοκτωρλαρηνὴ, μουδερριχλερινὶ, πάζη χοκιουμδαρλαρὴ, χουλεσὰ ἔν μαρουῤῥ βὲ ναμδὰρ κιμσελερὶ ἰστὲ πού Ἀνατόλ γετισδιρδί. Δουνγιανὴν ἴλκ μουχαρεπελερὶ πουραδὰ ολδή, ἴλμ πουραδὰν ταγηλδή, μεδενιετὶν μενπάϊ πουρασὴ ἰδί, Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοιλεριν ἔξερισι πουραδὰ κουρηλδὴ, Χριστιανλὴκ Ἀνατόλ βὲ Ἐκκλησίαλαρη βασηταση ἰλὲ δζιχανὰ ταγηλδή, ἀζιζλεριμιζὶν ἔν τζογὴ Ἀνατολλήδηρ βὲ Ἀσίανην ἔν λατίφ, πὲκ μουνπὶτ, τζὸκ κιουζὲλ ἔν σιρὶν μαχελὶ Ἀνατόλδηρ.

Πιλὲν ἰτζοὺν πόϊλὲ πὶρ βατανὴν ἐδλαδὴ τεσμιὲ ὀληνμὰκ ἔν πογιούκ παχτιγιαρλήκδηρ. **Πιλὲν ἰτζοὺν** δέγιορουμ δζούνκι πάζηλαρημιζ βατανημιζὴν νέ ὀλδηγηνὴ πίλμεγερεκ **Ἀνατολλήγιμ**. δεμεγὲ χιδζὰπ ἰδίορλαρ! Πὶρ δερεδζεγὲ καδὰρ πέλκι χακλαρὴ βάρδηρ, λάκιν μεράκ ἰτσελέρδε Ἀνατολὴν ἐδέλδζε βὲ σίμδι νέ ἰδουγινὶ ὀγρενερὲκ πίλα χιδζὰπ δζεδὰπ βιρσελέρ, ἄϊρουδζα πὶρ ἀερὲφ καζανηρλάρ. Ὅμηρος, Ἡρόδοτος Ἀμάσειαλη Στράβων, Πέργαμαλη Γαληνός, Ἰζμυρλὶ Βίων, Κλαζομεναλὴ φεϊλοσόφ Ἀναξαγόρας βὲ Βίων, Τύαναλη Ἀπολλώνιος, Σινωπλὴ φεϊλοσόφ Διογένης, Καϊσεριελὶ Μέγας Βασίλειος, Ἀρέθας, Ἀρεταῖος βὲ Γρηγόριος Θεολόγος, Γρηγόριος Νύσσης, μουδερρὶχ Παυσανίας, μίρι κελὰμ Ἰουλιανός, Κόνιαλη Ἀμφιλόχιος, Ταρσουσλὴ Παῦλος Ἀπόστολος, Καρὰ δενὶζ Ἐρεγλισινδεν Ἡρόδοτος, Κεμλικλὶ Θηραμένης, Ἀφιὸν Καρὰ Χισαρλή Σώπατρος, Ἐρδεκλὶ Γελάσιος, Πισιδίαλη φεϊλοσὸφ Θεμίστιος, Ἰωάννης Χρυσόστομος, Ἰωάννης Δαμασκηνὸς βὲ δαχὰ νιτζὲ πού καδὰρ πινλὲρ ἰλὲ μεσχοὺρ κίμσελεριν χεμσεχρισὶ ὀλμὰκ πιζίμ ἰτζοὺν σερὲφ δεγίλμιδιρ;

Λάκιν πίζδε πὶρ καποχὰτ βὰρ ἰσέ, δδα βατανημιζὴν, κητ-

SISMANOGLIO MEGARO

μετλὶ μεμλεκετιμιζὶν ταριχινὶ πὶλμεδιγιμιζδιρ, ταχὰ μουχιμίδε ὀγρένμεδιγιμιζδιρ. Χόδζαλαρημιζ μεκτεπλερδὲ Ἀνατολὴν δζαγραφίασηνη τεαρὶφ ἰτμεζλέρ, πὶρ Ἀνατολλὴ σαγὶρδ Τζινὶν, Χινδιστανὴν, Ἀμέρικανην, Σκώτζιανην ταγλαρηνὴ, τεπελερινὶ, ἠρμακλαρηνὴ Π ά τ ε ρ ἡ μ ῶ ν κιπὶ πιλίρ, λάκιν Κηζλὶ ἠρμὰκ νέρεδιδιρ; Ἰζμὺρ νέδιρ; δεγὲ σουὰλ ὀληνσὰ ἀασὴρὴρ καλήρ. Τζὸκ κιμσελερημὶζ ἐδζνεπὶ χοκιουμετλερὶν ταριχλερινὶ ὀκούρουζ, μουταλαὰ ἰδέριζ, ὀγρενίριζ, πιλίριζ· λάκιν σαγεσινδὲ γιασαδηγημὶζ Σαλτανάτι σενιενὶνταριχινὶ πὶλμέγιζ. Ταρίχι ὀσμανιγὶ ὀγρένμεμισιζ, κέζα Ἀνατολημηζὴν ταριχὶ ἐδελδὲν περοὺ νεδὲν ἰπαρέτδιρ; Χαπέριμὶζ γιόκδηρ. Χαῤῥαλὰρ ὀλσήν!

Πουνλαρὴ πιλδιγιμιζδὲν βατανὰ γιάνι οὐμούμ Ἀνατολληλαρὰ ἀδζιζανὲ πὶρ χηδμὲτ ἰτμέκ οὐζερὲ, ἰσπου ἐσερὶ καλεμὲ ἀλδήμ. Καλεμὲ ἀλδὴμ δέγιορ ἰσέμ, σορδὰν πουρδὰν δερμὲ δουσουρμὲ σεϊλὲρ κόϊμαδημ. Χάϊλη ζεμανδὰν περοὺ μουτελαάϊ μαχσουσὲ ἰλὲ βὲ χουσουσὶ πὶρ μεράκ ἰλὲ χὲρ δουρλοῦ ἐσερλερὲ μουχτελίφ ταριχ κιταπλαρηνὰ μουραδζαάτ ἰδερὲκ ἰδζμὰλ ἰτδιγὶμ, μουχὶμ πὶρ ἐσέρδιρ.

Πιλμέμκι τζαληδδήμμη; χεδαγὰ κιουρέκμι τζεκδίμ; ὀκουγιανλὰρ ἀνλασηνλάρ.

Ἐσεριμὶν μουκεμμὲλ ὀλμασὴ ἰτζοὺν χὲρ δουρλοῦ λογατναμελερὶ, ταριχ κιταπλαρηνὴ, γενὶ δζαγραφίαλαρη, Ἀνατὸλ κηταλαρὴ ἰτζοὺν παρτζὰ παρτζὰ ρισαλὲ βὲ γαζέταλαρδα γιαζηλὴ ὀλανλαρὴ, κ.άφφετεν μουταλααγὶὰ ἀλδὴμ, χουλεσὰ πὶρ σενεγὲ καρὶπ πὶρ ζεμανδὰν περοῦ γιαζαράκ ποζαράκ, σοραράκ βὲ ὀγρενερὲκ, κιδζεγὶ κ.ουνδόυζέ καταράκ, ἰλαδὲ βὲ τενζίλ ἰδερὲκ, μεϊδανὰ κετουρδίμ.

Ἄδζαπα μουνδερεδζατὴ νεδὲν ἰπαρέτδιρ.

Πουνὰ δζεδὰπ βιρεδζὲκ ὀλὰν ζὰτ, κιταπὴν μουνδερεδζατήδιρ· μαξατημὶζ κουρὴ κουρηγιὰ Ἀνατολὴν δζαγραφίασηνη γιαζ-

μὰκ ὅλμαδηγηνδαν, χὲρ κηταγιὰ, χὶρ σεχιρὲ ἀὶδ ταριχλερὶ δαχὶ ζεὶλ γιάχοδ σέρχ ὁλαρὰκ ἰλαβὲ ἰτμεκδέγιζ. Πουνὴν ἰλὲ περαπὲρ Ἀνατολὴν χουδουτὴ βὲ δενιζλερὶ, ταγλὰρ, ἠρμακλὰρ, ὁρμανλὰρ, ὀβαλὰρ, λιμανλὰρ, πουρουνλὰρ, κιορφεζλὲρ, τεπελέρ, ἐσκὶ βὲ γενὶ σεχιρλέρ, ναχιελὲρ, καργελὲρ, χουλεσὰ χὲρ σέϊ. Ζηραὰτ νεπαδὰτ, ἰδαρέϊ μουλκιὲ βὲ μεζχεπιὲ, φαϊδελὶ στατιστικλέρ. Ταξιμάτι ἐβελιὲ, Ρώμαληλαρ ζεμανηνδὰ σουρέτι ἰδαρέ, Βυζαντινλὲρ ἀσρινδὲ ταξιματὴ βὲ ἀιμδικὶ βιλαγετλὲρ, μουτεσαρρηφληκλὰρ βὲ καϊμακαμληκλάρ.

Νιχαγὲτ χὲρ ὀκουγιανὴν μεμνοὺν καλμασὴ ἰτζοὺν χὲρ δουρλοὺ μααλουμὰτ κονουλμὰδηρ.

Πιζδὲν γαϊρὲτ, Ἀνατολληλαρδὰν χιμμέτ.

Ἀλμαλὴ ὀκουμαλὴ τακδὶρ ἰτμελί.

Σοὺ καδαρδζηκλαρὴ μουκαδδεμὲ νεβινδὲν κιαφὶ ἄδ ἰδερὲκ, Ἀνατολληλαρημηζὴν ἴστου ἐσερὶ καπουλὲ σαγιὰν πουγιουραδζακλαρηνὰ οὐμιδβάρημ.

Ἔγερδε χαχὶς κιοστεριλδιγὶ κιορουλουὺρ ἰσὲ σουπὲχὲ ὅλμασουνκι, οὐμουμὶ μεμνοὺν ἰτμὲκ ἰτζοὺν, σιμδιλὶκ γιαζμακδὰ ὁλδηγὴμ ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑΝΗΝ ΜΟΥΦΑΣΣΑΛ ΤΑΡΙΧΙ νὰμ κιταπήνδα ταπηνὰ ὄζεσαρὲτ ἰδεὸζέγιμ.

Ὁλαπιλίρκι πίλμεδιγιμιζ σεχβιάτ βὲ γιανληδληκλὰρ ὁλμήζδηρ. Πουνὴν ἰτζοὺν ἁλιμλερὶν ἰνσὰρ ἰλὲ τεφτιζ ἰτμελερινὶ ριδζὰ ἰδερὲκ χάτμι κελὰμ ἰδέριμ.

Σταμπούλ 15 Μάρτιος 1899

Ἀνατολὴ γαζέταση μουχαρριρλερινδὲν

Ἰωάννης Η. Κάλφογλους

SISMANOGLIO MEGARO

ΜΙΚΡΑ ΑΣΙΑ

ΚΗΤΑΣΗΝΗΝ

ΤΑΡΙΧΙΕ ΔΖΑΓΡΑΦΙΑΣΗ

ΚΗΣΜΗ ΕΒΒΕΑ

ΠΙΡΙΝΔΖΙ ΠΑΠ

Χουδούδι Δζαγραφιέ.

Δζιχανὴ τεσκὶλ ἰδὲν πὲς δζεσὶμ κηταλαρδὰν (Ἤπειροι) πὶρὶ λὰν Ἀσέαννην, σιμδλὶ γαρπισινδεκὶ νὶμ δζεζιρὲ (χερρόσηνος) τούμδζα **Μικρὰ Ἀσία, Ἐλάσσων Ἀσία,** Ρώμαληλαρδζα Asia Minor βὲ τούρκδζε **Ἀσιάϊ σουγρὰ** τεαπὶρ ὀληνουὺπ, 5400 μυριάμετροδαν ἰπαρέτδιρ. Χουδούτι δζαγραφιεσὶ χὲρ νέ καδὰρ μεσχουὺρ δζαγραφία μουαλλιμλερὶ ταραφηνδὰν, μουχτελὶφ σουρετδὲ πεγιὰν ὀληνμακδὰ ἰσέδε, σὸν ταχσησατὰ ναζάρεν, σιμάλεν **Καρὰ δενὶζ** (Εὔξεινος Πόντος), γάρπεν βὲ δζουνούπεν **Ἀκ δενὶζ** (Πάχρι σεφὶδ=Μεσόγειος θάλασ-

σα) βὲ ἀάρκεν **Φιρὰτ** ἠρμαγηνὴν (Εὐφράτης) σαχιλὶ ἰλὲ **Σουρία** βιλαγετινὶ **Τζουκοὺρ ὀβὰ** (Κιλικία) βὲ Καππαδοκίαδαν τεφρὶκ ἰδὲν Ἀμανὸς (Ἀλμὰ τὰγ) ταγήδηρ.

Μικρὰ Ἀσίανην σαχιλλερὶ πὶρ τακὴμ κιορφεζλὲρ βὲ πουρουνλὰρ ἰλὲ μουχὰτ ὀλδηγηνδὰν, χίτζ πὶρ μαχαλδὲ δοὺζ σαχιλὲ τεσαδδοὺφ ὀληνάμαζ. Τραπεζονδὰν Καβακλαρὰ ὁλὰν σαχὴλ πογιουνδὰ μουτεαδδὶδ τζηκμαλαρὴν ἔνμουχιμὶ **Σινὼπ** σεχρινὶν πουληνδηγὴ μαχέλδιρ· δζευνοὺπ ταραφδὰ ἰσὲ **Ἰσκενδεροὺν** βὲ **Ἀττάλεια** κιορφεζλερὶ, σιμὰλ δζιχετδεκὶ τζηκμαλαρὰ νισπέτεν, μουπαΐν βὲ μουγαΐρδηλαρ. Κέζα γάρπ σαχιλδὲ μουτεσεκιοὺλ πουληνμὴς ὁλὰν κιορφεζλὲρ βασητασὴ ἰλὲ σαχιλδὲ χίτζ πὶρ βέδζχ ἰλὲ χάττι ἰστικαμὲτ τουτηλάμαζ, Καβακλαρδὰν Καδήκιοϊ πουρνουνὰ καδὰρ πὶρ δερεδζεγὲ καδὰρ δοὺζ ἰσέδε, πουνδὰν σόνρα **Ἰζμὶδ** (Νικομήδεια) βὲ **Ἰζνὶκ** (Νίκαια) **κιορφεζλερὶ**, πάδεχου **Τζανὰκ καλὲ** (Καλιάϊ Σουλτανιεδὲν) κετζιλδικδὲ **Κοὺμ καλὲ** (Σίγειον ἄκρον) πουρνουνδὰν **Μέκρη**γε (Μάκρη) βαρήνδζηγια δεγὶν Ἐδρεμὶδ, Ἰζμὺρ, Κουζ ἀδασὴ κιορφεζλερὶ, Κάβο, Σαμσοὺν (Μυκάλη) πουρνὴ, Μανδαλία (Ἰασσὸς) κιορφεζὶ, Πουδροὺμ κιορφεζὶ βὲ Κέραμι (Κέραμος) πουρνὴ ἰλὲ Μερμερὶς κιορφεζὶ πουληνμακδάδηρ.

Σοὺ χαλδὲ Παπᾶ Πουρνουνδὰν (Λεκτὸν ἄκρον) Κηζὴλ ἠρμαγὴν ἴλκ πουναρλαρηνὰ καδὰρ ὁλὰν μεσαφὲ 1070 βὲ Σινωπδὰν Κιλικίανην Ζαφρᾶ (Ζεφύριον) πουρνουνὰ καδὰρ ἐνλιλὶκ 625 κιλομέτρο χισὰπ ὀληνδηγὴ χαλδὲ, οὐμοὺμ μεσαφέϊ σατχιὲ, ταχμίναν Φράνσανηνκι καδάρδηρ.

Σιμὰλ σαχιλινδὲ χίτζ πὶρ ἀδὰ πουλούνμαδηγη χαλδὶ, δζουνοὺπ σαχηλινδὲ **Κύπρηζ** ἀδασὴ βὲ γάρπ σαχηλινδὲ ἰριλὶ οὐφακλὴ πὶρ τζὸκ ἀδαλὰρ πουληνμακδάδηρκι ἔν μουχιμλερὶ **Ρόδος, Σισάμ, Σακήζ, Μίτυλλου βὲ Πογδζὰ** ἀδὰ (Τένεδος) ἀδαλαρήδηρ.

Ἐσκὶ Γρεναλὰρ Μικρὰ Ἀσίανην σέγρ βὲ πελδελερινὶν πουληνδηκλαρὴ μαχαλλερὶν ταφσηλατλὴ πέγιὰν βὲ τασρηχὴ ἰτζούν, Κηζὴλ Ἠρμαγὴν περοὺ ταραφηνδακὶ κηταγὰ **Κάτω Ἀσία** βὲ ὀτὲ ταραφηνδακὶ μαχαλατὰ **Ἄνω Ἀσία** ἰσμλερινὶ βιρμισὶὲρ ἰδὶ· Ρώμαληλαρ ἰσὲ Ταῦρος (Πουγὰ) ταγηνὴ ἐσὰς τουταράκ, μεζκιοὺρ ταγὴν ἰχατὰ ἐἴλεδιγὶ μαχαλλερὶ «**χῶραι ἐντὸς τοῦ Ταύρου**» γιάχοδ **Ἀσία** τεσμιὲ ἰτμισλὲρ, μεζκιοὺρ μαχαλλερὶν οὐμουμουνὰ λατκλὴ πὶρ ἴσμ βιρίλ-

ὀλδηγὴ Χριστοσδὰν 500 σενὲ σόνρα ἀνλαδηλμάγλε **Ἀσία** ἰσμὶ βιριλμίσδιρ.

ΙΚΙΝΔΖΙ ΗΑΠ

Ταγλάρ, τεπελέρ, ὀβαλάρ.

ὐμοὺμ Ἀσία κηταση οὐμουμιέτλε μουρτεφὶ ταγλὰρ ἰλὲ ἰὰ ὁληνμὴς ὁλδηγὴ ὀζιχέτλε, Μικρὰ Ἀσίανηνδα χὲρ χαλνὴν κὶπὶ πού μισουλλού ταγλὰρ ἰλὲ μαχδοὺδ βὲ μεμλοὺ ἰζαγὴ ἀάικιμάρδηρ. Χὲρ χάνκη ταραφὰ ἄτφι ναζὰρ ὁληνσὰ δουρλοῦ δζεσὶμ ταγλὰρ βὲ τεπελὲρ μουσαχαδὲ ὁληνμακρκι, μεσχοὺρ σεγιαχλαρὴν βὲ δζαγραφία μουαλλιμλερινὶν ρη δηκκατηνὴ δζέλπ ἰτμισδιρ. Ποὺ ταγλὰρ ἰσὲ, τεφτισάτι ιεγὲ κιορὲ σιμάλι σάρκ δζιχετινδὲν δζουνουπὶ γάρπ — ΝΔ) ταραφηνὰ βὲ σιμαλὶ γάρπ ταραφηνδὰν δζουνουπὶ : δζιχετινὲ (ΒΔ — ΝΑ) μουτεδεζδζίχδιρλερ.

Μικρὰ Ἀσίανην σιμαλὶ σάρκ δζιχετινδὲ ὁλὰν Κουρδιστὰν ἐγιαλετινὶν ἐνκινλὶ γιουζελὶ ταγλαρὴ γάρπ ταραφδὰ πάζη ταγλὰρ ἰλὲ πιρλεσμεκδέδιρλερκι, ποὺ ταγλαρὴν μεζμουασὴ, ὁραδὰν γιάνι σιμαλὶ σαρκδὰν, δζουνουπὶ γαρπὰ τογρὴ μουτεδεζδζ-

SISMANOGLIO MEGARO

δζίχ ὀλουρλὰρ βὲ πὶρ οὺμουμὶ ἴσμ ἰλὲ **Ἀντίταυρος** τεσμιὲ ὀληνηρλάρ.

Ποὺ σειρανὴν Κουρδιστανδακὶ ἴλκ παδὴ **Χηνζὴρ τὰγ** ἰσμλενοὺπ 5000 (γιάχοδ 6000) ἀγιὰκ γιουκσεκλιγὶ χαδὶ ὀλδηγὴ χαλδὲ Κουρδιστανὴν **Καραπὲλ ταγὴ** ἰλὲ πὶρλεσὶρ βὲ ὁραδὰν ἰαδὰλαγιαρὰκ, δζουνουπὰ τογρὴ μουτεβεδζὶζ ὀλδηκδὰ δουρλοῦ ἰσμλὲρ ἀλαρὰκ, πάζη δεφάδα δζερεγιὰν ἰδὲν ἠρμὰκ βὲ τζαϊλαρὴν σουλαρηνδὰν γιουκσεκλιγινὶ γαὶπ ἰδερὲκ Πάχρι σεχὶδ δενιζὶ σαχηλινὲ καδὰρ μουντεχὶ ὀλούρ. Ποὺ σειρανὴν πὶρ κολὴ Καρὰ δενὶζ σαχηλὶ παγιουνὴ τουτδηγὴ χαλδὲ Τραπεζὸν βιλαγετινὶ κετζὶκδέν σόνρα Κασταμονὴ βιλαγετινὲ βὶ Ἰζμὶδ σανδζαγηνὰ κὶρερὲκ, Τζανὰκ καλεσὶ δζιβαρηνδακὶ Κὰζταγηνδὰ (Ἴδη) μουντεχὶ ὀλούρ. Ποὺ κολδὰ δαχὶ γιουκσεκλὶκ πὶρ σιγιακδὰ ὅλμαδηγη κὶπὶ, ἰσμλὲρ δαχὶ πὶρ δεγίλδιρ· μέσελα Κουρδιστανδὰν Δζανὶκ σανδζαγηνὰ καδὰρ μουμτέδ ὀλὰν ταγλὰρ πὶρ ἴσμ ἰλὲ Παρυάδρης (Γιλδὶζ δὰγ) βὲ Καυκὰς ταγλαρηνὰ τογρὴ κιδὲν σειρὰ ἰσὲ Μοσχικὰ ὄρη (Παληχὸρ τάγ) τεσμιὲ ὀληνμακδάδηρλαρ. Ζίκρ ὀληνὰν σειραλαρδὰν μαδὰ Μικρὰ Ἀσιανην δζουνοὺπ ἐγιαλετλερινδὲ πάζη ταγλὰρ γιουκσελμεκδέδιρκι πουνὴν μεδζμουϊνέ πὶρ ἴσμ ἰλὲ Ταῦρος (Πουγὰ ταγὴ) (1) δενιλίορ. Ποὺ σειρὰ Ἰσκενδεροὺν κιορφεζινὶν ἰτζερουσινδὲ ὀλὰν Ἀλμὰ ταγδὰν (Ἀμανὸς) πασὶογιαρὰκ Ρόδος βὲ Ἰστάνκιοϊ ἀδαλαρὴ καρσουσηνδακὶ σαχιλλερδὲ μουντεχὶ ὀλούρ.

Ταύροσην ἔν γιουκσὲκ τεπελλερὶ (γερὶν σατχηνδὰν) 8,000—10,000 ἀγιὰκ γιουκσὲκ ὀλδηγὴ χαλδὲ, δζουνοὺπ ἐτεκλερὶ

(1) Πέϊνελ νὰς χὲρ νάσηλ ἰσὲ **Πουλγὰρ ταγὴ** δενιλίορ ἰσέδε, ἰστιμαλατδὰ σεχβιὰτ ὀλδηγὴ κολαϊδζὰ ἀνλασηλούρ. Δζούνκι **Ταῦρος** ρούμδζαδα **Πουγὰ** μανασηνὰ ὀλδηγηνδὰν **Πουγὰ ταγὴ** δενιλμεσὶ τογρήδηρ.

χέμαν Πάχρι σεφιδὶν ταγλαλαρηνδὰν χὲρ δαὶμ ἠσλανήρ. Ποὺ ταγὴν σειρασηνδὰ δαχὶ, μαχαλλερινὲ κιορὲ χὲρ πὶρ γιουκσεκλιγὲ ἐχαλίϊ μαχαλιὲ ταραφηνδὰν πιρὲρ ἴσμ βιριλμιδὶρ.

Γέκιαν γεκιὰν Μικρὰ Ἀσίαννην ταγλαρηνὴ γιαζμὰκ λιαζὴμ ἐελδιγινδὲ, ἔν μουχιμλερὶ ὀλαρὰκ ἀτιδεκιλερὶ ζίκρ ἰδεδζέγιζ.

1 **Ἐρδζιγιὰς ταγὴ** (=Ἀργαῖον ὄρος)· δζουνουπὶ Καπδοκίαδα χὲρ δαὶμ οὐζερὶ καρλὴ Μικρὰ Ἀσίαννην ἔν δζεσὶμ γήδηρ. Γιουκσεκλιγὲ σεγιαχίνι μεσχουρὲ ταραφηνὰὰν 12,000 γιὰκ ἰλὲ 13,863 ἀγιὰκ ὁρτασηνδὰ κιοστεριλμεκδὲ ἰσὲδε, ὀν φιγιατὰ κιορὲ, δενιζὶν σατχηνδὰν 13,000 ἀγιὰκ γιουκκδηρ. Πουνδὰν ἰκὶ πὶν σενὲ ἐδελισὶ μεζκιουρ τὰγ πὶρ ἀτὲς τὰν μερκεζινὶν μοχρεδζὶ ἰκὲν, σίμδι ποὺ χαλδὲ ὀλδηγηνὰ ἰρχίτζ πὶρ ἰμαρὲ κιορούλμεγιορ. Χακήκατεν ἐδελισὶ ὅ χαλὸλδηγηνὰ δαῖρ τζὸκ ἰμαρελὲρ μεδζούδδηρ· μεσχουρ ὀζακφία μουχαρριρὶ Στράβων (12ινδζὶ κιτὰπ 538) ποὺ δαγδὰν χς ἰτδιγὶ σηραδὰ δέγιορκι «Πὶρ τζὸκ στάδιονληκ μαχαλδὲ ἐς κουγιουλαρὴ ὀλδηγηνδὰν ταγὴν ἐτραφή ἀτεσλίδιρ . . . . γερδὲν τζὸκ δεφὰ ἀτεσλὲρ τζηκάρ. . . . . πινάεν ἀλέϊχ ὅ χαλλερὶ πὶλενλὲρ ὁδοὺν κεσὲρ ἰκὲν δηκκατληδζὰ ταβρανηρρ . . . . τζόκλαρη ἰσὲ πίλμεγερεκ τεχλικεγὲ δαυσερλέρ, χουσους χαϊβανλὰρ κιορουνμὲζ ἀτὲς κουγιουλαρὴ ἰτζινὲ γάρκ ουρλάρ» Πουνδὰν μαδὰ δαχὰ πασκὰ ἰσπατλάρδα βάρδηρκι, ιδικὶ Μαδὲν τὰγ βὲ Οὐλοὺ πουνὰρ βὲ Κάϊσεριε χεβαλισινδὲ βαλαρ ἰμαρελερὶ βὲ ἀτές φεσὰν νουμουνελερὶ μουσαχαδὲ ὀνμακδάδηρ. Ἐρδζιγιὰς ταγηνὴν οὐζερινὲ τζηκανλὰρ πὲκ ἄζδηρ· Στράβωνην γιαζδηγηνὰ κιορὲ οὐζερινὲ τζηκηλδηκδὰ Ἰσκενδεροὺν κιορφεζὶ βὲ Καρὰ δενὶζ κιορουλοὺρ ἰμίς. Μικρὰ Ἀσία ἐχαλισὶ ποὺ δαγὴν χεϊπετινὲ χαϊρὰν καλαρὰκ. χεϊπετλὶ ἰλλὰχ ζαννὴ ἰλέ σεδζδὰ ἰτδικλερὶ κὶπὶ, χεϊκελινὶ γιαπαρλὰρ βὲ ἰσμινὲ γεμὶν ἰδερλὲρ ἰμίς (Μάξιμος Τύριος 2ινδζὶ κιτὰπ 2ινδζὶ

SISMANOGLIO MEGARO

πάπ). Πού ταγὴ μουκάδδεμα ἀτὲς φισὰν ὀλδηγὴ καπούλ δ-
ληνδηγὴ τακδιρδὲ, Κοῦλα δζιδαρηνδὰ πουληνὰν βὲ ἔλ γέβμ
σουνμὴς πὶρ χαλδὲ πουληνὰν 40 καδὰρ ταννουρλὰρ ἰλὲ μινα-
σιπετὶ ὀλδηγὴ ἀνλασηλήρκι, πὶρ βάκτ ὁρασήδα ἀτεσφεσὰν
χαλινδὲ ὀλδηγηνὰν δζιδὰρ μαχὲλ γιανμὴς βὲ **Κολόη ἡ**
Κατακεκαυμένη ἰσμινὶ ἀλμὴς ἰδί.

Κάϊσεριε ἰλὲ Σιβάζ ἀρασηνδακὶ σειρὰ **Σελδὶς τὰγ** τεσ
μιὲ ὀληνμακδάδηρ, πουνὴν κολλαρὴ ἰσὲ **Ἀλὰ τὰγ** (Κα
σταμονὴ βιλαγετινδὲ) βὲ **Κέρκ τὰγδηρ** (ἔν γιουκσὲκ τεπε
17000 ἀγιὰκ χισὰπ ὀληνήρ). Δζανίκ σανδζαγηνδὰ **Νεπεὲ**
τὰγ, Σαμσοὺν δζιδορηνδὰ **Καρὰ Καδοὺκ** (Μέλας κῶνο
βὲ **Λίθρος** (Καρὰ τὰγ) **Ὄφλιμος** (Χαδζῆ τὰγ).

Ταῦρος (Πουγὰ ταγὴ) ἄν ἀσὴλ Λυκία γιάνι ἀιμδικὶ Μέκ
σανδζαγηνδὰν **Ἄκ τὰγ** ἰσμὶ ἰλὲ πασλαγμοὺπ ἀιμαλὰ τογ
ρὴ μουτεβεδζὶζιχ ὁλούρ βὲ πουραδὰ **Παπᾶ τὰγ** (Κάδμο
ἰσμινὶ ἀλδηκδὰν σόνρα πὶρ κάτζ κολὰ τακσὶμ ὀλούρ. Ἄκ τ
γὴν πὶρ κολὴ, **Γεδὶ πουρνὴ τὰγ** ἰσμλενοὺπ, ἀαρκὰ τογ
ρὴ κελὶρ βὲ Ἀλμαλὴ (=γιάχοδ Βέη) τὰγ, Σουσοὺζ τὰγ ἰσμ
λερὶ ἰλὲ Τελμισσοσὰ καδὰρ βαρούπ, πουραδὰ Μέγας Ἀλέξα
δροσην κιοὺτζ χὰλ ἰλὲ ζάπτ ἰτδιγὶ μουχὶμ κετζιδὶ τεσκ
ἰδέρ. Πισιδείαγια βαρήνδζαγια καδὰρ πού τεπελὲρ ούμουμιέτ
Δεσποϊράζ τάγ τεσμιὲ ὀληνήρλαρι Πάδε, Βαούλο τ
ἰσμινὶ ἀλδηκδὰν σόνρα Κόνια ὀδασηνὴν σιμαληνὰ τογρὴ κ
λὶρ βὲ ὁραδὰν ἰτιπάρεν χεῖπετλὶ βὲ οὐτζουρουμλὴ πὶρ χεϊγ
κέσπ ἰδερὲκ δενιζὲ τογρὴ γιακλασὴρ βὲ πουραδὰ ἔν γιουκσ
τεπεσὶ Κιὸκ τὰγ (Ἄνδρικλος) ὁλοὺπ, χεϊπετὶ ἰτζοὺν χαίρε
μουδζὶπ ὀλδηγὴ χαλδὲ, Σιλιφκεγὲ καδὰρ ἰλερουλεγιοὺπ Τε
ταγὴ τεσκὶλ ἰδὲρ βὲ σιμαληνδὰ Κιουϊλὲκ πογὰζ (Κίλικιαι πῦ-
λαι) νὰμ κετζιδὸὶν σόνρα τεμδιδὲ δεδὰμ πὶρλε πὶρ τακὴμ κα-
ρησὴκ κολλὰρ ἰλὲ Κουτζοὺκ Πυρὰτ βὲ Πογιοὺκ Πυρὰτ σειρα-
λαρὴ ἰλὲ Μαρὰς σανδζαγηνὰ καδὰρ κιρέρ.

Κεσὶς τὰγ (Ὄλυμπος) 1500 ἀγιὰκ γιουκσεκλιγινδὲ ὁλοὺπ Προῦσα βιλαγετὶ δαχηλινδέδιρ. Πού τὰγ δαχὶ, ὅ δζιδαρδακὶ ταγλαρὴν μερκεζὶ ἄδ ὁληναπιλὶρ, δζούνκι γάρπ ταραφδακὶ Ἴδη (Κάζ τὰγ) πουνὴν κολὴ ὀλδηγὴ κιπὶ, δζουνοὺπ ταραφδακὶ Τουμανδζὴ τὰγ ἐὲ Ἐλμὰ τὰγ, σουσυπέλερίδιρ· δζουνοὺπ κολλαρὴ Γεδὶζ (Ἔρμος) ἠρμαγηνὴν σαχιλὶ πογιούνδζα τεμδὶδ δερὲκ Κούλαδα μουντεχὶ ὀλδηγὴ κιπὶ, δίκερ πὶρ κολήδα σάρκ ταραφὰ μουμτὲδ ὁλαράκ Ἄκ τὰγ ἰσμὶ ἰλὲ Ἀνκαραγια καδὰρ ταρδηκδὰν σόνρα, Κηζὶλ ἠρμαγὰ πὶρ ἰκὶ μαχελδὲ κετζιδὶ βι-
ερὲκ Ἀμάσεια ταγλαρὴ ἰλὲ πὶρλεσὶρ.

Κεσὶς ταγηνὴν πὶρ κολήδα **Μουρὰτ τὰγ** (Δίνδυμον)δηρ. Δὸρεμὶδ κιορφεζινδὲν Μαεμαρᾶ δενιζινε καδὰρ μουμτὲδ ὁλὰν ὰγ **Κὰζ τὰγ** (Ἴδη) τεκπὶρ ὁληνμακδάδηρκι, ἐσκὶ Γιονὰν μου-
ερριχλερινδὲν μαλοὺμ ὁλοὺπ, πογρουνδὲ πουληνὰν πὶρ μαγαρὰ
ζοὺν δαχὶ μεσχούρδηρκι, ἐσκὶ Γιονὰν μασαλλαρήνδζα, Ἥρα, Ἀθηνᾶ βὲ Ἀφροδίτη κιοζελλικλερὶ ἰτζοὺν μουναζαὰ ἰτδικλερινὲ, Τροία (Τόροβα) χοκιουμδαρὴ Πρίαμοσουν ὀγλῆ Πάρις γου-
ρουρηνδὰ πού μαγαραδὰ μουχακεμὲ ὁλαράκ, Ἀφροδίτη πού ἰτ-
αγὶ καζανμὴς βὲ Τροία μουχαρεπεσινὲ πουνδὰν τολαγὶ σε-
ὲπ βεριλμίσδιρ. Πουνὴν κολλαρὴ **Καπού τὰγ** βὲ **Κα-**
ηρολὴ τάγδηρ.

2 **Σίπυλος.** Ἴζμὺρ κιορφεζινὶν σὰγ σαχηλινδὲ μουκάδδε-
α ἀτεσφεσανλαρδάν χουσουλὲ κελμὶς πὶρ τάγδηρ. Πουνὴν
ἔρκ ταραφ κολὴ τά Μάγνησαγια βὲ σιμάλεν **Γεαμανλὰρ**
ὰγ ἰσμὶ ἰλὲ **Γεδὶζ τζαϊνὰ** καδὰρ τεμδὶδ ἰδέρ.

6 **Τμῶλος (Πού τὰγ),** Σάρτ (Σάρδεις) νὰμ κουτζοὺκ καργενὶν ὀδασηνδὰν πασλαγιαράκ Γεδὶζ τζάϊ (Ἔρμος) σαχηλὶ πογιούνδζα ἰλερουλεδικδὲν σόνρα δενιζὲ μουντεχὶ ὁλοὺρ βὲ **Κιζὶλ τάγ (Πάγος)** ναμὴ ἰλὲ πὶρ ταγὴν καρσουσηνδὰ πουληνήρ.

SISMANOGLIO MEGARO

7 **Μεσωγὶς (Κεστενὲ τάγ).** Τζαπανλὴ καργεσινδὲν (Κελαιναὶ) πασλαγιαρὰκ δενιζὲ καδὰρ ιμτιδὰδ βὲ ὁραδὰ Μυκάλη (Κάβο Σαμσοὺν) πουρνηνὴ τεσκὶλ ἰδέρ· πουνὴν κολλαρὴ Δζουμαὰ τὰγ (Πακτύης) βὲ Πρήων βὲ Θώραξδηρ.

8 **Λάτμος (Πὲς παρμάκ τάγ)** ουφαδζὶκ τεπελερδὲν μουρεκκὲπ πὶρ τὰγ ὁλοὺπ, τεπεσινδεκὶ ἐχρὰμ νεβινδὲ ὁλ... γιγηντηδὰν πού ἰσμὶ ἀλμήσδηρ.

6 **Μίμας (Ἰκὶ καρδάς).** Πὶρ πιρινὲ πενζὲρ ἰκὶ τα Ἰζμὺρ κιορφεζινὶν (δζουνούπ δζεναχηνδὰ πουληνούπ, πουρνουνὴ τεσκὶλ ἰδερλέρ. Λιθρὶ (Ἐρυθραὶ) καργεσινδέν ὄζ πὰ τογρὴ ὁλὰν σουσυπὲ βέ σειρὰ δαχὶ Κάρακα (Κωρύκε ρος) πουρνουνὰ μουντεχὶ ἐλμακδάδηρ.

10 **Κάδμος (Παπᾶ τάγ).**

Ὀβαλαρὰ βὲ γιαϊλαλαρὰ κελίνδζε, πουνλὰρ χὲρ πὶρ ὁ βὲ γιουχσὲκ ταγλαρὴν ἀρασηνδὰ τεσκὶλ ὁληνμακδάδηρλα

1 Ταῦρος ταγηνὴν τεσκὶλ ἰτδιγὶ ὀβὰ, γιουμουρτὰ σε ὁλοὺπ, Κόνια βιλαγετὶ δαχηλινδὲ πουληνὰν Ἐρεγλιδεν π γιαρὰκ Ἐσκὶ σεχιρὲ (Δορύλαιον) καδὰρ ιμτιδὰρ ἰδέρ, σάρ ταρφὰ ἰσὲ, Δένεγι ὀβασὴ (Τυανίτις) βὲ Ποζοὺκ ὀβανὴ κησμὴ (Μοριμηνὴ) βὲ Ἀφιὸν Καρὰ Χισαρὴ χεβαλισὶ τ πού ὀβαγιὰ δαχίλδιρ. Κόνιαδα γιουκσεκλίκ, 3650 ἀγιὰκ σεραϊδὰ (Ἀρχελαΐς) 4216, Ἀφιὸν Καρὰ Χισαρηνδὰ Καραμανδὰ 3700, Ἐρέγλιδε (Κυβίστρα) 3194 ἀγιάκδηρ βανὴν δζουνούπ χουδηδὴ **Πουλγάρ ταγὴ**, γάρπ χου Καραμανδὰν Κόνιαγια καδὰρ ιμτιδὰδ ἰδὲν **Σουλτάν** βὲ σάρκ ταραφὴ **Τοὺζ κιολὴ** (Τάττα) βὲ Χαϊμανὰ ὁ δηρ. Μεζκιούρ ὀβανὴν τζὸκ μαχελὶ βὲ μετδεσίζδιρ. Ἔν γιουκσὲκ ταγὴ Κόνιανην δζουνουπὶ σαρκισινδὲ πουληνὰν **Καρά τάγδηρκι**, δενιζὶν σατχηνδὰν 7696 ἀγιὰκ βὲ ὀβανὴν σατχηνδὰν 4000 ἀγιὰκ γιουκσεκλιγινδέδιρ.

2 Ἐρδζιγιὰζ γιαϊλασὴ γιάχοδ ὀβασή. Μουκάδδεμα ζίκρ ἰτδιγιμὶζ ὀβαδὰν, Τοὺζ κιοληνὴν σάρκ ταραφηνδακὶ **Κοδζά τάγ** βὲ **Κασάν τάγ** ἰλὲ τεφρὶκ ὁληνήρ. Ὀβανὴν ὀρτασηντὰ **Καρά Σοῦ** (Μέλας) δζεργιὰν ἰδέρ. Γιουκσεκλιγὶ 3800 ἀγιὰκ ραδδεσινδὲ ταχμὶν ὁληνήρ. Σιμαλὶ σαρκισινδὲ **Σαγρὴ τάγ** σειρασὴ βάρδηρ. Ἐβέλδζε βάσφ ὁληνὰν ὀβαγιὰ νισπέτεν ρουλδὰρ βε σουλούδηρ.

Κηζὴλ ἠρμαγὴν γιοκαρὴ ταραφλαρηνδὰ τεσκὶλ ὁληνὰν Σιβὰς βιλαγετινδὲ βὲ Δζανὶκ σανδζαγὴ δζουνουπινδὲ πουακδάδηρ. Γιουκσεκλιγὶ ὀβανὴν σάρκ χουδουτηνδὰ **Παρ**καργεσὶ δζιβαρηνδὰ 3652, Σιβάζ ταραφλαρηνδὰ 3640 ἠμουμιέτλε 3500 ἀγιάκδηρ. Ὀβανὴν χὲρ ταραφηνὴ Κηἠρμὰκ βὲ πουνά τοκιουλέν κιουτζοὺκ ἠρμὰκ βὲ πογιούκ ἀρ σουβαρηρλάρ.

Ποζοὺκ ὀβά, μεσχοόρδιρ. Δζουνουπὶ σαρκισὶ ἰλὲ, σιγαρπισὶ δζιχετλερινὶ **Δελιδζὲ ἠρμάκ** σουβαρμακδάΓάρπ βὲ σιμὰλ χουδουτὴ Κηζὴλ ἠρμάκδηρ. Δζουνουπὶ χουδουδηνδὰ Ἀλὰ τὰγ βὰρ βὲ ὀβανὴν γιουκσεκλιγὶ 4500 500 ἀγιὰκ ραδδεσινδέδιρ.

Μαλάτια ὀβασή. Φιρὰτ ἠρμαγηνὴν πάζη κολλαρή, ὺν (Σάρρος), Δζιχὰν (Πύραμος) βὲ Κερμὲλ σοῦ (Καρμάπουραδὰν κετζερλέρ. Γιουκσεκλιγὶ 5,000—6000 ἀηρ.

ολεσὰ Μικρὰ Ἀσίαδα πὲκ τζὸκ ὀβαλὰρ βὲ γιαϊλαλὰρ, νμακδάδηρκι, ἐνκινλὶ γιουκσεκλὶ χάττη ἐβσατὴ τεαγὶν ὰκ λαζὴμ κελσὲ, 2280 ἀγιὰκ γιουκσεκλίκ πουληναοζακδηρ.

ΟΓΤΖΟΓΝΔΖΗ ΠΑΠ

'Ηρμακλάρ.

Μικρὰ 'Ασίαννν πὶλ οὐμοὺμ ἠρμακλαρὴ τφρίχβζε μεσχούρδηρλαρ· σουλαρὴ δερὶν δλμαδηγηνδὰν οὐζερλερινδὲν σεφινελέρ ἰσλεδδιριλέμεδιγι κιπὶ, πουναρλαρὴ ἰλὲ μινσεπλερὶ ἀρασηνδὰ κιρουλὲν δζεσὶμ γιουκσεκλίκ φορκηνδὰν τολαγὶ μουχὶμ ἀμελιατά ἰσπιμὰλ ὁληνάμαγιορλαρ· ἔν μουχιμλερὶ περ βέδζχι ἀτίδιρ.

1 **Σακάρια** ἠρμαγή (**Σαγγάριος**) πού ἠρμαγή, κατναδηγή πουνὰρ ἰκὶ οὐφὰκ τζαϊδὰν ἰπαμέτδιρ· πίρισὶ Μουράτ δὰγ ἰλὲ Παγιὰδ ταγή ἀγιράν **Σαριλάρ** σαγιούδηρ, δίκερι ἰσὲ 'Αφιὸν Καρὰ Χισαρηνήν σιμαλὶ σαρκισινδεκὶ Παγιὰδ Γιαϊλασηνδὰν νεπαὰν ἰδερέκ, Σιβρὶ Χισαρὴν πίραζ δζουνουπινδὲ, δίκερ κὸλ ἰλὲ πίρλεσίρ βὲ Πελᾶ Χισὰρ (Πεσσίνιον) δζιβαρηνδὰν πὶρ ἠρμὰκ κιπὶ δζερεγιὰν ἰδερέκ, γάρπ δζιχετδὲν σιμαλὰ Καρὰ δενιζὲ τογρὴ μουτεβεδζδζὶχ ὁλοὺπ, 'Ιζμὶδ βιλαγετὶ δαχηλινδὲν Λέφκενιν ὀνουνδὲν, Κέϊβενιν γιανηνδὰν κεμάλι σουρὰτ ἰλὲ δζεργιὰν πίρλε νίχαγετ Καρὰ δενιζὲ τακιουλούρ. Κετζδιγὶ μαχαλλερδὲ πὶρ τζὸκ οὐφὰκ τζαϊλαρὴ βὲ οὐφὰκ ἠρμακλαρὴ δαχὶ καπούλ ἰτμέγλε χεϊγέτι ἀσλιεσὶ κιτδίκδζε δζεσιμλεσίρ· κετζδιγὶ μαχαλλερὶν τοπρακλαρὴ τζουρουκδζὲ ὁλδηγηνδὰν δζιλὶμ κετιρμεκδέ ὁλμασὴνὰ πινάεν χὲμ ρενκὶ πουλανήκδηρ χέμδε γιλανκαδὶ γιολλαρὴ χασεπὶ ἰλέ σεφινέ ἰσλετδιριλμεσινὲ ἐλδεριζλὶ ὁλάμαζ.

2 Κηζήλ ἠρμὰκ ("Αλυς). **Μεζκιρὸυρ** ἠρμαγήν ἄσηλ πουναρηνή δαχὰ χάτλη σενελερὶ κελινδζιγεδεγὶν κὲρὲκ σεγιαχὶν βὲ κὲρὲκ δζαγραφία κιτοπλαρηνή γιαζανλὰρ κέσφ ἰδέμεμισλερ

ἰδί. Κεσφιγιάτι ἀχηρεγὲ κιρὲ ἴλκ πουναρλαρηνδὰν πιρὶ Φιράτ ἠρμαγηνὰ γιακήν πίρ μαχαλδεκὶ Γεμὶν Βελῆ ταγηνήν δζουνουὺπ ἐτεκλερινδὲν καϊναγιὰν οὐφὰκ πίρ τζαΐδηρκι, 25 κιλομέτρο καδὰρ σιμαλὶ ἀαρκδὰν δζουνουπὶ γαρπὰ τογρὴ δζερεγιὰν ἰδερέκ, γάρπ ταραφὰ Ζάρα κογινὲ μουτεβεδζδζίχ ὁλούρ βὲ ὁραδὰν Γιαραπαζὰν ὁδασηνὰ καδὰρ πὶρ χάττι Ιστικαμετδὲ (387 κιλομέτρο) δζερεγιὰν ἰτδικδὲν σόνρα σιμαλὶ γαρπὰ δονερέκ 248 κιλομέτρο μεσαφὲ κὰτ ἰδὲρ βὲ Καλεδζικδὲ σιμαλή γαρπὰ δονὲρ βὲ πὶρ μουδδὲτ δεδὰμ ἰτδικδὲν πάδέ 'Οσμανδζηκδὰ γάρπ ταραφὰ δονουπ πογιουκ πὶρ καμπουρλήκ χασήλ ἰδερέκ Χαδζῆ Χαμζᾶ κογιουνὲ δεγρὺ βαρήρ, πουραδάδα δέφα δονερὲκ σιμαλὶ γαρπδὰν δζουνουπὶ σαρκὰ μουτεβεδζδζίχ ὁλούρ βὲ Χαδζῆ Χαμζαδὰν Πάφραγια καδὰρ μουχτελὶφ βὲ μουτεαδδὶδ καμπουρληκληκλὲρ βὲ δολαμπαδζλὰρ γιαπδηκδὰν σόνρα Πάφραδαν 4 σαὰτ οὐζακδὰ Καρὰ δενιζὲ δοκιουλούρ. 'Ασηλ πουναρὴ δενιζὶν σατχηνδὰν 7500 ἀγιὰκ γιουκσὲκ ὁλδηγὴ χαλδέ, κιτδίκδζε γιουκσεκλιγὶ τενακούς ἰδὲρ βὲ Ζάραδα 4780, Σιβασδὰ 4290, Κάτσεριε δζιβαρηνδὰ 3000, 'Οσμανδζηκδὰ 1000 ἀγιάκδηρ· ἐνλιλιγὶ ἰσὲ μαχαλλερινὲ κιρὲ 300 ἰλὲ 100 ἀγιάκ ἀρασηνδάδηρ. Κερὲκ ἐσκιλὲρ βέ κερέκ γενιλὲρ Κηζήλ ἠρμαγήν δζεργιανηνδά τεακήπ ἰτδιγὶ μουχτελὶφ γιολλαρή ναζαρέ ἁλαράκ πουναρηνδάν 'Ερδζιγιάς χεβαλισινέ καδὰρ ὁλάν κηπμηνά **"Ανω "Αλυς** βὲ 'Ερδζιγιάς χεβαλισινδέν Γιαραπηπουνά καδάρ **Μέσος "Αλυς** βέ ὁραδάν μινσεπινέ καδὰρ **Κάτω "Αλυς** ἰσμινὶ βιρμισλέρδιρ. **Μενπαϊνδέν** μινσεπινέ καδὰρ μιροὸρ ἰτδιγὶ μαχαλλερδέ πὲκ τζὸκ κουτζούκ βέ πογιουκ ἠρμακλάρ καπούλ ἰτδιγὶ κιπὶ, πάζη μαχαλλερδὲ δαχὶ κηρμηζή κουμλαρά τεσαδδούφ ἰτδιγινδὲν κηζηλλήκ ρενκινὶ ἁλήορ· Τζαγιάνκιοϊ δζιβαρηνδὰν δαχὶ κετζέρ ικέν τούζ μαδενλερινέ τεσαδδούφ ἰτδιγινδέν, σουγιού τσυζλαναράκ κεκρεμσιλίκ δατηνή χαίζδιρ.

SISMANOGLIO MEGARO

3 Μέλας (=Καρά σοὺ). Ἐρδζιγιάς ταγηνδάν δζερεγιάν ἰδέν μουχτελίφ σουλάρ βέ Κάϊσεσιενιν ὀνουνδακὶ σαζληγήν σουλαρή τεδζεμμοὺ πίρλε μεζκιοὺρ ἠρμαγή τεσκὶλ ἰτμακδέδιρλερ· πὶρ μουδδέτ Κάϊσεριε ἐβασηνδά δζερεγιάν ἰτδικδέν σόνρα Καΐσεριεδεν 6 σαάτ οὐζακδά σιμαλδά Πέϊ-Δεγιρμέν κογί γιανηνδά Κηζήλ ἠρμαγά τοκουλούρ.

4 Λάτμος (Λάμος)=Ποζάντα σοὺ, Ταῦροσην ἐτεκλερινδέν νεπαάν βέ Κιλισὲ Χισάρ (Τύανα) δζουνουπίνδέν Ἰτζιλέ τογρή δζερεγιάν ἰδέρ βέ Ἄκ δενιζέ τοκουλούρ.

5 Σάρρος (Σεϊχούν), Κάϊσεριενιν 15 σαάτ οὐζάκ σάρκ ταρσφηνδά πουληνάν Τορουὺν ὀβασηνδακὶ Καλέ ταγδάν καϊναγιαράκ, πογιοὺκ χουδζοὺμ βὲ τζαπηκλήκ ἰλέ Ἀντίταυροσην δζουνουὺπ κολλαρηνδάν πιρὶ ὀλάν Ἀλά ταγήν δερελερινέ τοκουλοὺρ βέ Φάρασα κιργινὶν γιανηνδάν κετζερέκ Κιλικίαγια κιρδικδέν σόνρα δίκερ πὶρ κὸλ ἠρμάκ ἰλέ πιρλεσὶρ βέ Ἄκ δενιζέ τοκουλούρ. Καϊναδηγή μαχαλδέ γιουκσεκλιγί 6156, Φάρασαδα 3133 ἀγιάκδηρκι 24 σαάτ ζαρφηνδά 3023 ἀγιάκ ἀσσαγὴ ἐνίορ Ὀλδηγή ἀνλοσήλούρ.

6 Πύραμος (Δζιχὰν=Δζεϊχούν), Σιβαζήν δζουνουπίνδέ βέ Χηνζήρ ταγηνήν δζιβαρηνδά Χουρμᾶ καλεσινδέν οὐφαδζήκ πὶρ τζάϊ χαλινδέ βέ Χόυρμᾶ σοῦ ἰσμὶ ἰλέ πὶρ σοὺ ἀκάρκι, Γιαρπούς (Ἀραβισσὸς) βὲ Ἐλπποστάν δζιβαρηνδά Κὸκ σοὺ ἰλέ πὶρλεσέρέκ, Ἐλποστανή κετζέρ βέ πουρανήν δζουνουπίνδέ Σογουτλοῦ τζάϊ ἰλέ καρηδούπ, Ταῦρος ταγηνήν ὀραλαρδακὶ τεπελερὶ (Κουσέτ τάγ βέ Ἀσίρ τάγ) πογιούνδζα μιροὺρ πίρλε Πύραμος (Δζιχάν) ἰσμινὶ ἀλήρ· μεζκιοὺρ ἠρμάκ δάϊμα σιμαλδάν δζουνουπά μουτεβεδζὸζὶχ ὀλαράκ, νιχαγετινδέ Ἰσκενδερούν κμορφεζινέ τοκουλούρ.

7 Καρμάλας (Κερμέλ σοὺ), Σιβασήν δζουνουπὶ γαρπισί ἰλέ Ἐλποστανήν ἀρασηνδακὶ μαχαλδέν νεπαάν ἰδερέκ

SISMANOGLIO MEGARO

Ἰτζελίν σάρκ ταραφλαρηνδὰν βὲ ἐβέλδζε ζίκρ ὀληνάν ἰκὶ ἰρμακλαρὰ καρσού πέ καρσού πὶρ χαλδέ δζερεγιὰν ἰδερέκ, Ἄκ δενιζέ δοκιουλούρ.

8 Πίναρος (Δελὶ τζάϊ) οὐφὰκ πὶρ ἠρμάκδηρ. Πουνήν γιανηνδά Χριστοσδάν 333 σενέ ἐβέλ Μέγας Ἀλέξανδρος ἰλέ Ἰράν χοκιουμδαρή Δαρεῖος ἀρασηνδά σεδὶδ μουχαρεπέ ὀλμήζ ἰδίκι, μεζκιοὺρ χάρπ ταριχλερδέ ἡ ἐν Ἰσσῷ μάχη δεγέ ζίκρ ὀληνμακδάδηρ.

9 Κύδνος (Ταρσοῦς τζάϊ) Ἰτζελδέν δζερεγιάν ἰδερέκ Ταρσουσήν ὀρτασηνή κετζδικδέν σόνρα 60 κιλομέτρο οὐζακληκδά ὀλάν Ἄκ δενιζέ δοκιουλούρ. Σουλαρή γάγετ σογούκδηρ· μεζκιοὺρ ἠρμακδά 333 σενεσὶ Μέγας Ἀλέξανδρος γεϊκανμήζ ὀλμάγλε ἀγήρ σουρετδέ χαστελενμὶζ ἰδί.

10 Καλύκαδνος (Κιζὸκ σοὺ) δαχὶ κέζα Ἰτζελ ὀβαλαρηνδάν βέ Σιλιφκενιν γιανηνδὰν δζερεγιάν ἰδερέκ, Ἄκ δενιζὲ δοκουλούρ· 1189 σενεσινδέ Ἀλαμάνια ἰμπερατωρή πὶρινδζὶ Φρειδερὶκος Βαρβαρόσας κοὺ ἠρμακδὰ πογουλμήζ ἰδί.

11 Μέλας (Μαναφγὰτ σοὺ γιάχδ Ἀλαρᾶ σού). Ἐσκὶ Ἀττάλειανην σάρκ ταραφηνδὰ Ἄκ δενιζέ δοκουλούρ.

12 Εὐρυμέδων (Κιοπρού σοὺ) Ταῦρος ταγηνδάν καϊναγιαράκ Τεκκὲ Καραχισαρή κιορφεζινέ τοκιουλούρ. Πού ἠρμαγήν μινσεπίνδέ Χριστοσδὰν 470 σενέ ἐβέλ Ἀθηναιλιλεριν δζενεραλὴ Κίμων, κερέκ πάχρεν βέ κερέκ πέρρεν Ἰρανληλαρή ἰκὶ δεφὰ γενμήζ ἰδί.

13 Μαίανδρος (Μενδερές). Μεζκιοὺρ ἠρμαγὴν μενπαὶ Ἀδζὴ δοὺζ κιολὴ Ἀσκανία βι Ἐγερδίρ(Κυραλίς) κιολὴ ἀρασηνδὰ πουληνούπ, ὅραδα τζάϊ χαλινδὲ δζερεγιὰν ἰδὶρ ἰκέν, πίραζ ἰλερουγὲ κελδικδὲ Δριβὶτ ἠρμαγὴ ἰλὲ πὶρλεσὶρ βὲ πάδεχου Βανὰς τζαγινὶ κακοὺλ ἰδερέκ δζουνουπί γαρπὰ μουτεβεδζὸζὶχ ὀλδηκδὰ Δινερὶ (Ἀπάμεια Κιβωτὸς) Χώναιγι (Χωνὰς)

Γjὰκ κjόϊ ('Αντιόχεια) ἀετζερὲκ, 270 κιλομέτρο μεσαφὲ κὰτ ἰτδικδὲν σόνρα Μύλασσα (Μίλητος) βὲ Πριήνη (Τομάτια) ἀρασηνδὰ δενιζὲ δοκjολυούρ. **Πάς Πουνάρ** (Μαρσίας) ἠρμαγὴ δαχὶ Τζαπαλὴ γjανηνδὰ πού ἠρμαγὰ καρησήρ.

14 **Κάϋστρος (Κουτζούκ Μενδερὲς)**. Πούζ ταγηνδὰν (Τμῶλος) καϊναγjαράκ ὀνουνδεκὶ ὀδαγὶ μιρούρ ἰδὲρ βὲ 'Αγjασουλουγούν γjανηνδὰ δενιζὲ δοκjουλούρ.

15 **Ἕρμος (Γεδίζ)**. Μουράτ ταγηνδὰν καϊναγjαράκ, 'Αϊνέ τζάϊ (Κίγαμος) βὲ Σάρτ τζάϊ (Πακτωλὸς) κὶπὶ πὶρ κάτζ σύφατζὶκ ἠρμακλὰρ ἰλὲ πὶρλεσὶρ βὲ 'Ιζμὺρ κjορφεζινὲ δοκjουλούρ.

16 **Κάικος (Πακὴρ τζάϊ)**. Δεμιρδζὶ δαγηνδὰν καϊναγjαράκ Πέργαμανην γjανηνδὰν ἀετζὲρ βὲ Μίτυλλου ἀδασηνὴν καρσησηνδακὶ κjορφεζδὲ δενιζὲ καρησήρ.

17 **Σκάμανδρος (Κὴρκ κjουζέλ)**. Κὰζ ταγηνδὰν καϊναγjαράκ **Μενδερὲ σού** ἰλὲ πὶρλεσὶρ βὲ Τζανάκ καλὲ δενιζινὲ δοκjουλούρ.

18 **Γρανικὸς (Οὔτζ πελὰ σού)**· δζαγραφίαδζα κουτζούκ πὶρ ἠρμάκ ἰσέδε, ταρίχζδζε ἐχεμμιετλίδιρ. Τόροβα μουχαρεβεσὶ ἐξαριέτλε πουνὴν σαχηλινδὲ ὀλδηγὴ κὶπὶ, **Μέγας 'Αλέξανδρος** δαχὶ 'Ιρανληλαρὴ Χριστοσδάν 334 σενὲ ἐβέλ πουνδά γενμὶς ἰδί. Λούκουλλος δαχὶ Χριστοσδάν ἐβέλ 33 σενεσινδὲ Μιθριδάτησι πούρακα μαγλουπ ἰτμίδιρ.

19 **Ρύνδακος (Βατζανλὴ τζάϊ)**. Μουράτ ταγηνδάν καϊναγjαράκ 'Αμπουλὸντ κjολουνέ 'Απολλωνίας κjιρὲρ βὲ ὅραδαν κjουβετλιδζέ πὶρ χαλδὲ τζηκαράκ Ούλουμπάτ 'Μιλητόπολις δζιβαρηνδά Σιμάβ σουγjού ἰλέ πὶρλεδὶκδέν σόνρα Μαρμαρᾶ δενιζινὲ δοκjουλούρ· πουνὴν σαχηλινδὲ δαχὶ Λούκουλλος Μιθριδάτησι γενμὶς ἰδί.

20 **Παρθένιος ('Ορδερε σού)**. Καρά δενιζὲ τοκjουλούρ· γερλὶ ἐχαλὶ ταραφηνδάν Παρτὴν ἠρμαγὴ τεαπὶρ ὀληνμακδάδηρ.

21 **Μελὰν σοὺ ('Ηπιος)**. Δούζδζενιν σάρκ ταραφηνδάν δζερεγjάν ἰδερέκ Καρά δενιζὲ καρησήρ.

22 **Πόλου σού**, Πούλουνην γjανηνδάν ἀκαράκ, 30 κιλομέτρο σιμαληνδα **Φιλγιὰς τζαγὶ** (Βιλλαῖος) ἰλέ πὶρλεσερέκ πέζα μεζκjούρ δενιζὲ δοκjουλούρ. Φιλγjάς τζαϊνά **Τζερκὲς τζαγὶ** δαχὶ καρησμακδάδηρ. **Οὐλοῦ σοὺ** δαχὶ πουνλάρ ἰλέ πὶρλεσμεκδέδιρ.

23 **Κjὸκ τζάϊ**, Ποϊαμπάδ καζασηνὴν σάρκ δζιχετινδέν δζερεγjὰν ἰδέρ.

24 **Δαουρκὰν ἠρμάκ**, Πακὴρ κουρεσὶ πελδεσινὶν γjανηνδὰν δζερεγjὰν ἰδερέκ Ἰνέπολινιν γὰρπ ταραφηνδὰ Καρὰ δενιζέ τοκjουλούρ.

25 **Δεβενὲκ τζάϊ**. Τόσιανην γjανηνδάδηρ.

26 **'Ιρις (Γεσὶλ ἠρμάκ)**. Κηζὴλ ἠρμαγὴν ἴλκ πιναρλαρηνὴν πὶρσζ σιμαληνδὰ Κερμελέ τζάϊ (Λῦκος) ναμηνδὰ πὶρ ἠρμάκ νεπάαν ἰδερέκ, πὶρ μουδδέτ ἐγριμλὶ ἀκηντηλὰρ ἰλέ σιμαλλ γὰρπ τραφὰ τογρὴ μουτεβεδζδζὶκ ὀλδηκδὰν σόνρα Τζοτερλέκ ἠρμάκ (Σκύλαξ) ἰλέ πὶρλεσὶρ βὲ 'Ιρις (Γεσὶλ ἠρμαγὴ) τεσκὶλ ἰδέρ· μεζκjούρ ἠρμάκ δαχὰ πὶρ κάτζ σύφακ τζαϊλὰρ ἰλέ πὶρλεσδινδέν σόνρα Σαμσουνὴν σάρκ ταραφηνδὰ Καρὰ δενιζέ καρησμακδάδηρ.

27 **Θερμώδων (Τζαρσανπά ἠρμαγὴ)**. Τέρμε ἐβασηνὴ ἰστιλὰ ἰδέν πὶρ χαΐλη τζαϊλαρδὰν τεσκὶλ ὀληναράκ, Γεσὶλ ἠρμαγὰ καρσού καρσού ὀλαράκ δζερεγjὰν ἰδέρ.

28 **Λύκαστος (Μέρτ ἠρμάκ)**. Σαμσουνὴν γjανηνδὰν ἀκάρ.

29 **Μελὲκ ἠρμάκ (Μελάνθιος)**. Οὔνιανην σάρκ ταραφηνδὰ δζερεγjὰν ἰδέρ.

SISMANOGLIO MEGARO

30 Πουνλαρδὰν μαδὰ Μιλρὰ Ἀσίανην ἰτζερουλερινδὲ δαχὰ ϖασκὰ κουτζοὺκ τζαϊλὰρ βὲ ἠρμακλὰρ δζερεγιὰν ἰτμεκδέδιρκι, ϖάζηλαρη ἰτζοὺν σειρασή κελδίκδζε ϖιχζ ὀληναδζάκδηρ. Μουχιμλερὶ ἰσὲ ϖὲρ βέδζχι ἀτίδιρ. **Λέφκε σοὺ** (Γέλλος) Σακάρια ἠρμαγηνὰ, **Καρὰ σού, Πουρσὰκ τζάϊ** κέζα μεζκιοὺρ ἠρμαγὰ τοκιουλουρλέρ.

31 **Εὐφράτης** (Φιρὰτ). Τραπεζὸν βιλαγετινὶν δζουνουϖὶ ταραφλαρηνδὰ Πιξυράτις ναμηνδὰ οὐφὰκ ϖὶρ ἠρμὰκ Διατὶν ϖιλδεσὶ δζιδαρηνδὰ καϊναγιαρὰκ δίκερ ικὶ ἐχεμμιετλὶ τζέϊ ἰλέ ϖὶρλεσὶρ βέ Ἐρζερούμ, Διγιαρϖεκὶρ, Σιβὰς βέ Παγδὰτ βιλαγετλερινδέν δζουνουϖὶ σαρκὰ τογρὴ δζερεγιὰν ἰδερέκ Κόρνα ἰττισαλινδὲ Τίγρης ἠρμαγὴ ἰλέ ϖὶρλεσὶρ βέ 1850 κιλομέτρο γιὸλ κὰτ ἰτδικδέν σόνρα 5 ἀγὴζ βασητκσὴ ἰλέ Ἰρὰν κιορφεζινέ τοκιουλούρ. Μεζκιούρ ἠρμὰκ χέρ νέ καδὲρ Μικρὰ Ἀσίαγια ἀϊδὲ δεγίλ ἰσέδε, ϖάζη οὐφὰκ ϖελδελέρ δζιδαρηνδά ὁλδηγηνδάν, μουχτασάρεν ζίκρ ἰτμεγὶ μινασιϖ̀ κιορδήκ, Ἐδέλδζεδε ζίκρ ἰτδιγιμίζ κιϖὶ Μικρὰ Ἀσίανην ἀάρκ χουδηδήδηρ.

ΔΟΡΔΗΝΔΖΗ ΠΑΠ

Κιολλὲρ

Μικρὰ Ἀσίαδα οὐφὰκ βὲ ϖογιοὺκ χάϊληδζα κιολλὲρ μεδζοὺδ ὁλοὺϖ, ϖάζηλαρη ἰτζλερινδὲν κετ̀ὲν ἠρμακλὰρ βασητασὴ ἰλὲ δενιζλερὲ δοκιουλουρλέρ, δίκερλεριδε χίτζ ϖὶρ μαχὲλ ἰλὲ μινασιϖετλερὶ ὅλμαδηγηνδαν, ϖουληνδηκλαρὴ χαλδὲ καληρλάρ· Μουχιμλερὶ ϖὲρ βέτζχι ἀτίδιρ :

1. **Σαϖάνδζα κιολὴ** (Σοφὸτ — Σουνήν — Βσάνα). Ἰζμιδὶν δζουνούϖὶ ϑαρκισινδὲ δζεσιμδζὲ ϖὶρ κιὸλ ὁλούϖ, 36 μέτρο δε-

ρινλιγὶ βὲ 36 κιλομέτρο τζεβρεσὶ βάρδηρ. Κιορουνούρκι μεζκιοὺρ κιὸλ μουκάδδεμα δαχὰ ϖογιοὺκ ἰδὶ, φάκατ σουλαρὴν τζεκιλμεσὶ ἰλὲ κουτζὸζουλμήζ. Ἰζμιδὲ τογρὴ μουσαχαδὲ ἐληνὰν ϖάζη καναλ ἰμαρελερινδὲν τολαγὶ, Ἰζμὶδ κιορφεζινέ μινασιϖετὶ ὀλδηγὴ ζάν ὀληνμήζ ἰσέδε, ϖουνὰ δαῖρ μουχιμδζέ δελαΐλι κιαφιέ γιόκδηρ. Δενιζὶν σατχηνδὰνγιουκ σεκλιγὶ 130 ἀγιὰκ χισάϖ ὀληνήφ. Πάζηλαρηνην φικρινὲ κιορέ, γερὶν ἀλτηνδὰν δενὶζ ἰλέ μινασιϖετὶ ὀλδηγὴ ἰτζοὺν σουλαρή δατλήδηρ, ϖουνὴν ἰλὲ ϖεραϖὲρ, οὐφαδζὴκ ϖὶρ τζάϊ ϖουὶ κιολδὲν ἀῖρηλαρὰκ, Ἀδὰ ϖαζαρηνὴν ϑιμαληνδὰ *Kedlis sou* ναμὴ ἰλὲ Σακαρία ἠρμαγηνὰ καρηϑήρ· ἐλ γέδμ Χαϊδὰρ ϖαϑὰ—Ἄνκαρα τιμοὺρ γιὸλ χαττὴ κιολοὺν σαχιλινδέν ἀετζμεκδέδιρ.

2. **Ἰζνὶκ κιολὴ** (Ἀσκανία λίμνη). Δενιζὶν σαχτηνδὰ 175 ἀγιὰκ γιουκσέκ ὁλοὺϖ, 58 κιλομέτρο τζεβρεσὶ βάρδηρδζενοὺϖ ταραφὴ ϖὶρ τακήμ ταγλὰρ ἰλὲ μουχὰτ ὀλδηγὴ χαλν δέ δίκερ ταραφλαρὴ δούζδηρ.

3. **Ἀϖουλλζὸντ κιὸλ** (Ἀϖολλωνιάτις)· γιοκαρουδά ζίκρ ὀληνὰν κιολὴν γὰρϖ ταραφηνδὰ ϖουληνούϖ, χέμαν δενιζὶν σατχηνδάδηρ.

4. **Μανιὰς κιὸλ** (Μυλιτοπολίτις) ἰτζινδὲν *Καρὰ δερὲ σοὺ* ἠρμαγὴ (Ταρσύας) ἀετζδιγὶ χαλδὲ χὲρ δαῖμ τζαμουρλὴ βὲ ϖουλανήκδηρ.

5. **Ἐγερδὶρ κιὸλ** (Κώραλις) δενιζὶν σατχηνδὰν 3,038 ἀγιὰκ γιουκσεκδὲ ὁλούϖ, 117 κιλομέτρο τζεβρεσὶ βάρδηρ.

6. **Σογλὰ κιὸλ** (Τρωγῖτις) γιοκαρηδὰ ζίκρ ὀληνὰν Ἐγερδὶρ κιοληνὴν δζουνουϖὶ ϑαρκισινδέ βὲ ὀνὰ νισϖέτεν κιουτζουκδζέ ϖὶρ κιόλδηρ. Πουὶ κιολὴν σουλαρὴ χὲρ 15 σενεδὲ ϖὶρ δεφὰ γαΐϖ ὁλούϖ 4—5 σενέ μουτεμάτιεν κουρὴ χαλδὲ καλὴρ βὲ ϖάδεχου γίνε σοὺ ἰλὲ δολάρ. Πουνὴν γιανηνδά ἐδέλδζε **Πέτ** σεχὶρ κιολήδε βάρ ἰδί, φάκατ ϖὶρ κάτζ σενὲ ἐδὲλ κουρημήζ.

7. Ἀδζὴ δοὺζ κ̟ὸλ (Ἀσκανία=λίμνη τοῦ πικροῦ ἅλατος) Μενδερὲς ἠρμαγηνὴν, κετζδιγὶ χεβαλινὶν σάρκ ταραφηνδάδηρ· σουλαρὴ ἀδζὴ βὲ τουζλὴ ἐλδηγὴ κιπὶ, κ̟ουκ̟ιούρτ βὲ κὰλ μαδενλερίδε βάρδηρ· τζεβρεσὶ 45 κιλομέτροδηρ. Ἐβὲλ ζεμανλαρδὰ δζιβαρδακὶ ἐχαλὶ πουραδὰν τοὺζ ἰχράτζ ἰδερλέρ ἰδί.

8. Κετζενλὶ κ̟ὸλ (Πουλδούρ κιολή). Τζεβρεσὶ 35 κιλομέτρο ὁλούπ δενιζὶν σατχηνδὰν 102 ἀγιὰκ γιουκσεκδέδιρ.

9. Δοὺζ κ̟ὸλ (Γάττα) Κόνια βιλαγετινδὲ Κότζ χισαρδὰν πὶρ σαὰτ οὐζακδὰ γάγετ δζεσὶμ πὶρ κ̟ιόλδηρ. Πουληνδηγὴ μαχὲλ δενιζὶν σατχηνδὰν 3325 ἀγιὰκ γιουκσὲκ ἐλδηγὴ κιπὶ, δζεσαμετίδε Δζενέβρα κ̟ιοληνὴν 6 κὰτ πουγιουκληγηνδέδιρ· ἐτραφὴ τζορακλὴκ βὲ πατακλὴκ ἐλδηγηνδὰν σαχηλινὲ τεκαρρούπ ἰτμὲκ μουσκίλδιρ· γιάζην σουγιοὺ τζεκιλδιγινδὲν γιουζουνδὲ 2 μέτρο καληνληγηνδὰ δοὺζ τερακ̟οὺμ ἰδὲρ· Δζαγραφίο μουχαρριρὶ Στράβωνην γιαζδηγηνὰ κ̟ορὲ, σάγετ πὶρ κοὺς οὐζερινδὲν οὐτζὰρ ἰκὲν κανατὴ ἰλὲ σουγιρουνὰ δοκανμὴς ὁλσὰκ δὲ χὰλ ἰτζερουσινὲ δουσοὺπ, δοὺζ ὁλοὺρ ἰμίς.(Στράβων ΙΒ'. 568) (1

10. Λαδὶκ κ̟ολὴ (Στιφάνη) Μερζιφουνὴν σάρκ δζιχετινδὲ βὲ Λαδὶκ πελδεσινὶν γιαννηνδάδηρ.

11. Ἄκ σεράϊ κ̟ολὴ (Λίμνη Κυβίστρων) δζουνουπ Καππαδοκίαννην κ̟ιολλερινδὲν πιρίδιρ.

ΠΕΣΙΝΔΖΙ ΠΑΠ

Μαδὲν σουλαρὴ, κάπληδζαλαρ

Μικρὰ Ἀσίαννην χέμαν χὲρ ταραφηνδὰ πὶρ τζὸκ μαδὲν σουλαρὴ μεδζούδ ἰσέδε, ἔξερισι μετροὺκ χαλδὲ πουλημακδάδηρλαρ, Προῦσα, Γιάλοβα (Δρέπανον γιάχοδ Ἑλενούπολις) Παμπούκ καλὲ (Ἱεράπολις) κάπληδζαλαρη ἐσκιδὲν μααλούμ ὁλούπ, μεδζούδ ὁλὰν ἐσκὶ πιναλάρ χαραπελερινδὲν, ζεμάνι ἀτικαδὰ ἰστιμὰλ ὁληνδηκλαρὴ ἰστιδλὰλ ὁληνήορ. Πὶρ τζόκλαρη Μικρὰ Ἀσίανην γάρπ ταραρλαρηνδὰ βὲ σιμαλὶ γάρπ δζιχετλερινδέδιρ.

Προῦσα δζιβαρηνδὰ Κεσὶς ταγηνὴν γάρπ κιολὴ ἐτεκλερινδὲ δενιζὶν σατχηνδὰν 1068 ἀγιὰκ γιουκσὲκ ὁλὰν πὶρ μεδκηδὲ σιμαλὶ σαρκδὰν δζουνουπὶ γαρπὰ τογρὴ πὶρ σειρὰ οὐζερινδὲ χαΐλη πουναρλὰρ βάρδηρκι, ἐσκὶ ριβαγετλερὲ κ̟ιορὲ Γιανανληλαρὴν Θησεὺς νὰμ καχραμανὴ, Πύθιος Ἀπόλλων ταραφηνδὰν ἀλδηγὴ πὶρ ἰστιχράδζ οὐζερινὲ ἐσκὶ Πυθόπολις σεχρινδὲ μεϊδανὰ κετουρερὲκ ἰνστὰ βὲ τεεσὶς ἰτμὶς ἰμίς· πού πουναρλαρὴν μουχιμλερὶ 5διρ. *Ἠλιδζα* τεσμιὲ ὁληνὰν μεζκ̟ιοὺρ σουλαρὴν σηδζακληγὴ χὲρ δαὶμ **36⁰—92⁰** δερεδζεδὲ ὁλούπ, ταχλίδι κιμγεβιδὲ κὰλ βὲ σάϊρ ἐδζζάϊ κιμγεβιὲ κ̟ιοστουρμουσλέρ. Πού κ̟ιοὺν Προῦσανην χαμαμλαρὴ πὲκ μεσχοὺρ ὁλούπ δζιχανὴν χὲρ ταραφηνὰ μααλούμ ὁλδηκλαρηνδὰν, μουαγὲν βακτλαρδὰ πὶρ τζὸκ ἐχαλὶ βὲ σεγιὰρ δζέλπ ἰτμεκδέδιρλερ.

Πού σουλαρὴ ἔν ἐβὲλ Βυζαντινλὲρ βὲ πάδεχου ὁσμανληλάρ τακδὶρ ἰδερὲκ, ἐχαλινὶν ἰχτιγιαδζατηνὰ βασητὰ ὁλμὰκ οὐζερέ, πουναρλαρηνὴ ταμὶρ βὲ χαμαμλαρηνὴ τεσαχοὺπ ἰτμισλὲρ ἰδί. Ζάτεν Προῦσανην χὲρ πὶρ χανεσινδὲ παρλὰκ βὲ περρὰκ σοὺ τζεσμελερὶ βάρδηρ. Ἰτζιλὲν σουλὰρ 3ὲ μουνκασὴμ ὁλούπ, πιρὶ Πουνὰρ πασὴ τεαπὶρ ὁληνούπ, ἐσκὶ Προῦσανην γιανηνδὰν καϊναγιαράκ κεμάλι χούδζμ ἰλὲ πογιοὺκ πὶρ μαχζενὲ ἀκάρ· ἰκινδζισὶ Κεσὶς ταγηνὴν γιουκ-

(1) Μεζκ̟ιοὺρ κ̟ιολὴν ὀρτασηνδὰ 3 οὐφάκ ἐδὰ βάρδηρ· τοχαφὴ σουρασήδηρκι πού ἀδαλαρὴν πιρινδὲ γάγετ δατλὴ βὲ λεζίζ πὶρ σοὺ πουναρὴ βάρδηρ.

σὶκ ταραφλαρηνδὰν καϊναγιοὺπ, ἀενὶξ πὶρ δερὲ ἰτζινδὲν σεχρὲ ἀελὶρ βὲ Γκιόκ δερὲ ἰσμλενούρ. Οὐτζουνδζησὴ δαχὶ Ἄκσαγλὰν τεσμιὲ ὀληνήορ. Χαμαμλαρὴν πουναρλαρὴ γεδίδιρ. Πουνλαρὴν δορδὴ Κεσὶξ ταγηνὴν ἐτεγινδὲ ὀλούπ, Ἐσκὶ Κάπληδζα, Γενὶ Κάπληδζα, Κιουκουρτλὴ βὲ Καρὰ Μουσταφὰ δενιλίορλαρ, οὐτζούδε Κεσὶξ ταγηνὴν σὸν κολλαρὴ οὐζερινδέδιρ.

Γιάλοβα δζιβαρηνδὰ δαχὶ πὲκ τζὸκ μαδὲν σουλαρὴ βὲ ἥλιδζα χαμαμλαρὴ πουληνοὺπ σηδζακληκλαρὴ 61⁰—65⁰ δερεδζεδὲ ἰτιπὰρ ὀληνήορ· μεζκιοὺρ σουλαρδὰν χὲρ δαἰμ τζήκὰν γρίζοδα (ἀέριον) κιουκοὺρτ κοκουσὴ βὰρ ἰσέδε, ταχλίλι κιμγεδιδὲ κιουκοὺρτ μεϊδανα τζήκμαγιορ. Γρίζονην ταχλίλι γιουζδὲ 87 (ἄζωτον) βὲ γιουζδὲ οὔτζ (ὀξυγώνον) κιοστερίορ.

Ἐσκὶ Τρώα ὀλκεσινδὲ γιάνι σιμδικὶ Ἐζίνε καϊμακαμληγηνδὰ πὶρ τζὸκ ἡλιδζαλὰρ βάρδηρ. Πουνὰρ πασηνδὰ μεσχοὺρ σάϊρ Ὁμηροσουν ζίκρ ἰτδιγὶ ἡλιδζὰ μεδζούδδιρ. Ἰνόδα δζιβαρηνδακὶ 2 πουναρλαρὴν σηδζακληγὴ 50⁰—52⁰ δερεδζεδέδιρ.

Ἰζμὺρ δζιβαρηνδὰ ἡλιδζαλὰρ πὲκ τζόκδηρ. Οὔρλανην σιμαλὶ γαρπισινδεκὶ πουναρλαρὴν χαρακρετλερὶ 21⁰—24⁰ δερεδζὲ ὀλδηγὴ κιπὶ, Κιουμουλτὲν δζιβαρηνδακὶ Καρὰ κότζ χαμαμλαρηνὴν σηδζακληγὴ 70 δερεδζέδιρ. Πουνλαρὴν σουλαρὴ ὅ καδὰρ τζόκδηρκι, πιρινὶν σουγιουνδὰν δεγιρμὲν δονούορ ἰμίξ.

Ἀϊδὴν (Τραλλεις) δζιβαρὴ ἰλὲ Ἄρπασα καλεσινδεκὶ ἡλιδζαλαρὴν χαρακρετλερὶ 28⁰—29⁰ δερεδζέδιρ.

Παμπούκ καλεσὶ δζιβαρηνδὰ δαχὶ πὲκ τζὸκ πουναρλὰρ

βάρδηρκι ἐσκὶ ζεμανλαρδὰ μουτεαδδὶτ χαστελὶρ κιδερλὲρ ἰμίξ. Ποὺ χεβαλὶ Ἀϊδηνὰ καδὰρ τεκμὶλ ἡλιδζαδὰν ἰπαρέτδιρ δενιλσὲ σεζάδηρ.

Ἄνκαρα δζιβαρηνδὰ δαχὶ χαΐλη πουναρλὰρ μεδζοὺδ ὀλοὺπ, πιρὶ δενιζὶν σατχηνδὰν 3450 ἀγιὰκ γιουκσεκλιγινδὲ ὀλδηγὴ χαλδὲ, 73° δερεδζὲ χαραρετὶ βάρδηρ.

Δενιζλινὶν σιμαληνδὰ ἐσκὶ Λαοδίκεια βὲ σιμδικὶ Ἐσκὶ Χισαρδὰ δαχὶ σηδζὰκ σουλὰρ πουληνμακδάδηρ.

Ἐσκὶ σεχιρὶν σουλαρὴ σηδζάκδηρ· Κάϊσεριεγε 6 σαὰτ οὐζακδὰ ἥλιδζα χαμαμλαρὴ βάρδηρ.

Κεμλὶκ καϊμακαμληγηνὰ ταπὶ Ἀρμουδλὴ ναχιεσινδὲ δαχὶ σηδζὰκ σουλὰρ βὲ χαμαμλὰρ μεδζοὺδ ὀλοὺπ, πὶρ τζὸκ χαστεκιὰν μουραδζαάτ ἰτμεκδέδιρ.

Δζανὶκ σανδζαγὴ δαχηλινδὲ Χάδζα πελδεσινδὲ δαχὶ κιουζὲλ ἡλιτζαλαρ μεδζοὺδ ὀλοὺπ, ἔξερ μαχαλατδάν δραγια πὶρ τζὸκ χαστεκιάν κελοὺπ, τεδαβὶ ὀλμακδάδηρλαρ· μεζκιοὺρ ἥλιτζαλαρ Ἰ. Χριστοσδὰν 200—300 σενὲ ἐδὲλ δαχὶ μααλοὺμ ὀλδηγὴ χασεπὶ ἰλὲ, μουχαρρὶρ Στράβωνην γιαζδηγηνὰ κιορὲ ὅ βακτλαρδὰ δαχὶ ἰστιμὰλ ὀληνήρ ἰμίξ.

ΑΗΤΗΝΔΖΗ ΠΑΠ

Χεβὰ — ἡκλὴμ.

Μικρὰ Ἀσίαδα πουληνὰν ταγλαρὴν βὲ δζερεγιὰν ἰδὲν σουλαρὴν μεδκηλερινὲ κιορὲ, μαχὲλ χεβὰ βὲ ἡκλὴμ τεκδδουλὰτ ἁλμακδάδηρ. Σαχὶλ μαχαλλὲρ χὲρ βακὴτ ἰτζοὺν νεμλὰκ βὲ ρουτουπετλοῦ ὀλδηγὴ χαλδὲ, δαχιλδὲ

SISMANOGLIO MEGARO

κουρακλὴκ ἀζίμδιρ. Ἄσηλ Ἀσίαδα δεδὰμ ἰδὲν κουρακλὴκ Ἰμαλαΐα ταγλαρηνὴν δενιζδὲν κελὲν νεμληκληγὴ μὲν ἰδερὲκ ρουζκιαρλαρὰ καρσοὺ κελμεσινδὲν χασὴλ ὀλδηγὴ κιπί, Μικρὰ Ἀσίαδα δαχί, Πάχρι σεριτδὲν κελὲν κιουζὲλ ρουζκιαρλαρὴ βὲ ρουτουπετὶ Ταῦρος ταγὴ μὲν ἰδερὲκ κουρακληγὴ χουσουλὲ κετιρίορ. Μικρὰ Ἀσίαννην τζὸκ μαχαλλερινδὲ ἡκλὴμ βὲ χεδὰ ποζοὺκ ὀλδηγηνδὰν χαστελικλὲρ μεϊδανὰ κελμέγλε, ἐδέλδζε σὲν βὲ μααμοὺρ ὀ'ὰν μαχαλλὲρ ποὺ κιοὺν ἐχαλισινὶν τεδαδδοὺν ἰτμεσὶ χασεπὶ ἰλὲ βιρὰν καλμησλάρ. Κιορουνούρκι ἐδελισὶ πὶρ τακὴμ τεδαπίρι σηχχηὲ ἰττιχαζὴ ἰλὲ, ποὺ κιπὶ χαστελὶκ κετουρὶρ μαχαλλερὶν χεδασηνὴ τεπδὶλ ἰτμεγὲ ὀγρασηρλὰρ ἰμίς· χάττα ἔλ γέδμ ἔξερ μαχαλλερδὲ πὶρ τακὴμ σητμαλὰρ βὲ χεδανὶν ἐγιοὺ ὄλμαμαση χασεπὶ ἰλὲ χαστελικλὲρ ἐξικσίζδιρ· Σητμαλὰρ ἔξεριαν παχὰρ βὲ κὴς ἴπτιδαλαρηνδα ζουχοῦρ ἰτμεκδὲ ἰσέδε, 7)δριος βὲ 8)δριος ἀΐλαρηνδὰ πάχουσους τζορακλὴκ ὀλὰν μαχαλλερδὲ ἀγατζλαρδὰν τοκιουλὲν γιαπρακλαρὴν τζουρουμεσινδὲν χασὴλ ὀλὰν ζεχιρλὶ πουχαρλὰρ χεδαγὶ ἰχλὰλ ἰδοὺπ, χαστελικλερὶν τεσεδδουδινὲ παδὶ ὀλούρλαρ. Ποὺ χὰλ σαζλὴκ βὲ τζορακλὴκ ὀλὰν μαχαλλερδὲ τζόκδηρ, πιναέν ἀλέϊχ κουρουμὰκ χαλινδὲν ὀλὰν κιολλὲρ δαχὶ χεδαγὶ ἰχλὰλ ἰτδικλερινδὲν, χὲρ ἄν μουσαχαδὲ ὀληναν χαστελικλὲρ ζουχοὺρ ἰδίορ. Χεδανὴν τεμιζλιγὶ μαχαλὶν γιουκσεκλιγινδὲ δαχὶ δεγίλδιρ· τεδζρουπὲ ὀληνδηγηνὰ κιορὲ δενιζὶν σατχηνδὰν 7000 ἀγιὰκ γιουκσὲκ ὀλὰν μαχαλλερδὲ δαχὶ σαζλὴκ βὲ νεμλακλὴκ χασεπὶ ἰλὲ χεδὰ χὲρ δαἶμ ποζοὺκ χαλδὲ πουληναπιλίορ.

Μικρὰ Ἀσίαδα χεδασὴ κιουζὲλ τζὸκ μαχαλλεριμὶζ βὰρ

ἰσέδε, ἡκλημὴ ἐγιοὺ ὄλμαγιαν μαχαλλὲρ δαχὰ τζὸκ ὀλδηγηνδάν χολέρα, δαοὺν, τζιτζὲκ, σητμαλαρὴν μουχτελιφὶ, δερὶ χαστελικλερὶ, δζουδὰμ (ἐλεφαντίασις) βὲ δὶς ἐτλερὶ χαστελικλερὶ (σκορδουτικαὶ παθήσεις) κιπὶ χαστελικλὲρ ἐχαλιγὶ ταδζὶζ βὲ ἀδζὶζ ἰτμισλέρδιρ.

Σαχιλλερδὲ χεδὰ μουτεεδὶλ ὀλοὺπ, κὰρ τζὸκ γιαγμάζ· άκατ ἰτζερουλερδὲ σογοὺκ σιδδετλὶ σουρετδὲ δεδὰμ ἰδέρ, Ἀνκαρα βὲ Κόνια βιλαγετλερινδὲ κὴς πὲκ ἀγὴρ ὀλμακδάἠρκι, ἐσκὶ μουδερριχλὲρ πιλὲ σικιαγὲτ ἀμὶζ πὶρ σουρετδὲ ζίκρ ἰτμεκδὲδιρλερ. Μέγας Βασίλειος Καππαδοκίαδακι κὴς τζοὺν Σαμόσατα ἐπίσκοποση Εὐσέβιοσα γιαζδηγὴ πὶρ μεκτουτουνδὰ πὲκ σικιαγὲτ κιοστερίορ· κέζα μουδερρὶχ Νικήτας Χωνιάτης δαχὶ ποὺ κηδὰν πάχς ἰδίορ· πουνὴν ἰλὲ περαπὲρ ἰτζερουδεκὶ ἐγιαλετλερὶν κηδὴ, σαχὶλ μαχαλλερὶν κηδηνὰ πενζέμεδιγινδεν, 4—5 ἄϊ δεδὰμ ἰδὲρ, φάκατ ἐσὲν σεδὶδ ποργιὰζ ρουζκιαρλαρὴ κουρὴ ὀλδηγηνδᾶν πασκὰ μαχαλλερδέ ὀλδηγὴ κιπὶ, πὶρ τακὴμ χαστελικλὲρ κετουρμεζλέρ.

Μαχσουλὰτ δζιχετινὲ κελίνδζε ἰλερουδὲ χὲρ πὶρ βιλαγετὶν ταρίφασηνδα μουφάσσαλεν πάχς ὀληναζὰκ ἰσέδε μουχτασάρεν πουραδὰ ἰλαδὲ ἰδελίμκι, οὐμουμιέτλε τεφτὶζ ὀληνμὰκ λαζὴμ κελδιγινδὲ Μικρὰ Ἀσία μαχσουλδὰρ πὶρ μαχέλδιρ, ὅ δερεδζέκι ἔγερ ζουρρὰ χιμαγὲ ὀληνμὰκ λαζὴμ κελσὲ, χασὴλ ὀλαπιλεδζὲκ μαχσουλὰτ ἰλὲ Ἀνατολημὴζ πὲκ μουφταχὴρ βὲ μααμοὺρ μεμλεκετλερδὲν ὀλαπιλίρ.

SISMANOGLIO MEGARO

ΓΕΔΙΝΔΖΙ ΠΑΠ

Κzορφεζλὲρ, πουρουνλάρ

Μικρὰ 'Ασίαδα κzορφὲζ βὲ πουρουνλὰρ πὲκ τζὸκ ὀλδηγγηνδὰν μιμκὶν μερτεπὲ πὶρ σηρὰ πουτμὰκ οὐζερὲ, Σταμπόλ καρσουσηνδακὶ 'Ιζμὶδ κzορφεζινδὲν μουτασιρὲτ ἰδεδζέγιζ.

1) **'Ιζμὶδ κzορφεζὶ** ('Αστακηνὸς κόλπος). Χαϊδὰρ πασαδὰν 'Ιζμιδὲ καδὰρ μουμτὲδ ὀλὰν σαχὶλ ἰλὲ καρσοὺ ταραφδακὶ Βιθυνία κιτασηνὴν ἀρασηνδακὶ ταγλὰρ ἰλὲ μουχὰτ πὶρ κzορφέζδιρ.

2) Μαρμαρὰ δενιζινὲ βάρμαζηζὴν **Κεμλὶκ κzορφεζὶ**, παλιαδὲκινδὲν οὐφακδζάδηρ.

3) Τζανὰκ καλεδὶν τζηκηλδηκδὰ Παπᾶ πουρνηνὰ (Λέκτον ἀκρωτήριον τεσαδδοὺφ ὀληνήρ· πουνὶν οὐζερινδὲ κηρμηζὴ σαφκλὴ πὶρ φενὲρ βάρδηρ· Παπᾶ πουρνὴ ἰλὲ Μιτιλλοὺ ἀρασηνδὰ μουχιμδζὲ πὶρ γιαλτζὴ καγιὰ πουληνδηγηνδὰν, 1764 σενεσινδὲ κεμιδζιλερὲ μαχσοὺς ἰσαρὲτ ὀλμὰκ οὐζερὲ, οὐζερινὲ πὶρ διρὲκ κονηλμήσδηρ.

4) **'Εδρεμιδ κzορφεζὶ.** Μίτιλλου ἀδασηνὴν καρσουσηνδάδηρ. Πουραδὰν ἄζ ἀσσαγηδὰ 'Αϊβαληγὴ κετζιλδικδὲ οὐφαδζὴκ πὶρ πουρουνὰ τεσαδδοὺφ ὀληνήρ.

5) **Τζανταρλὴ κzορφεζὶ**, Φωτζάϊ ἀτιγὶν πουληνδηγὴ μαχέλδιρ· πούραγια *Κυμαῖος κόλπος* δενοὺρ ἰδί.

6) **'Ιζμὺρ κιορφεζὶ**, κzορφεζὶν μεδχελινδὲ Καρὰ πουρνὴ βάρδηρ.

7) **Μανδάλια κzορφεζὶ**, (Κόλπος 'Ιασσοῦ) Μικρὰ 'Ασίανην δζουνουπὶ γάρπ ταραφηνδάδηρ.

SISMANOGLIO MEGARO

8) **'Ιστάνκιοϊ κzορφεζὶ**, (Κεραμικός).

9) **Μερμερὶς κzορφεζὶ**, (Κόλπος Περαίας).

10) **Μάκρη κzορφεζὶ**, πουραδὰ ἰκὶ πουροὺν βάρδηρ· πουραγὶ κετζιλδικδὲ Φοίνικα βὲ Χελιδόνια πουρουνλαρὴ κzορουλούρ· πίραζ ἰλερουλεδικδέ.

11) **'Αττάλεια κzορφεζινὲ** κιριλούρ.

12) **'Ισκενδεροὺν κzορφεζὶ.**

Καρὰ δενιζδεκὶ κzορφεζὶ βὲ πουρουνλὰρ ἰσὲ πὲρ βέτζχ ἀτίδιρ. Πογαζδὰν τζηκηλδηκδὰ ἰκὶ ταραφλὴ Ρούμ ἐλὶ βὲ 'Ανατολ φενερλερὶ κzορουλούρ· πίραζ ἰλερουλεγιουπ *Γιουμ πουρουν* βὲ *Ρίβα πουρουν* (1) βὲ πάδεχου *Κερκελ πουρουν* βὲ οὐφαδζὴκ πὶρ κzορφεζὶ μουτεακκὶπ *Παπᾶ πουρνὴ* βὲ Καρὰ δενὶζ 'Ερεγλισινι κετζιλδικδὲ Κιλιμίλι πουρνὴ βάρδηρ.

Μικρὰ 'Ασίανην Καρὰ δενιζδεκὶ ἔν μουχὶμ πουρνὴ *Κερέμπε πουρνήδηρκι*, καπτανλὰρ πουραδὰν χὲρ βάκτ ἰτζοὺν χάβφ ἰδοὺπ, οὐζακδὰν κιδερλὲρ βὲ μεζκιοὺρ πουρουνὴν οὐζερινδεκὶ ταγλαρδὰν χὲρ ἄν ρουζκιαρλὰρ ἐσμεκδέδιρλερ.

'Ινέπολι ('Αβώνου τεῖχος)δεν σόνρα 'Ινδιὲχ πουρνὴ βάρδηρ πουνὴ δαχὶ κετζιλδικδὲ *Ακ λιμὰν* ταπὶρ ὀληνὰν οὐφὰκ κzορφὲζ βάρδηρκι, κεμιδζιλὲρ, φουρτούναδα πουραγιὰ σηγηνηρλάρ.

Πουραδὰν σόνρα σειρὰ ἰλὲ τεσαδδοὺφ ὀληνὰν πουροὺν βὲ κzορφεζλὲρ ἀτιδεκιλέρδιρ.

Καρὰ πουρνὴ, Σαμσουνδὰν σόνρα Τζερκεϊπὲ πουρνὴ βὲ Οὔνιαγι κετζδικδὲν σόνρα **Γιασοὺν πουρνὴ** (=Ἰασόνιον ἄκρον) (2) **Βόνα πουρνή, Ζαφρὰ πουρνή, Καρὰ πουρνὴ, Ὀροὺζ πουρνὴ** βὲ Ρίζεδεν ἰλερουδέ, **Κεμὲρ πουρνή**.

---

(1) Ρῆβας ἰσμὶνδὲ πὶρ ἠρμὰκ πουραδὰ δενιζὲ δοκιουλμεκδέδιρ· μεζκιοὺρ ἠρμὰκ Γιονὰν μουβερρικλερίνδζε πὲκ μεσχοὺρ βὲ ταρικλὶ ἰδί.

(2) Ριβαγετὲ κιορὲ Γιονὰν καχαμανλαρηνδὰν 'Ιάσων, Κολχὶς χοκιουμδαρὴ Αἰήτης οὐζερινὲ σεφὲρ ἰδὲρ ἰκὲν πουραγιὰ τζηκμὴς ὀλμάγλε ἰσμινδὲν μεζκιοὺρ πουροὺν τεσμιὲ ὀληνμὲκ βὲ τούρκδζεσι ρούμδζαδαν τερδζεμὲ γιάχοδ τεπδὶλ ὀλμὴς κzορουνούρ.

ΤΑΞΙΜΑΤΙ ΜΟΥΧΤΕΛΙΦΕ

ΙΚΙΝΔΖΙ ΚΗΣΜ

ΠΙΡΙΝΔΖΙ ΠΑΠ

Ταξιμάτη εβελεέ.

Ἐσκὶ ζεμανλαρδὰ Μικρὰ Ἀσία 14 ἐγιαλετλερὲ μουνασὴμ ἰδί. Σιμὰλ ταραφδὰ Πόντος, Παφλαγονία βὲ Βιθυνία, γὰρπ δζιχετδὲ Μυσία, Λυδία, βὲ Καρία, δζουνουπδὰ Λυκία, Πισιδεία, Παμφυλία βὲ Κιλικία βὲ ὀρταδα Γαλατία, Φρυγία, Λυκαονία βὲ Καππαδοκία.

1) Πόντος ἐγιαλετὶ σιμδικὶ Τραπεζὸν βιλαγετινὶ τεσκὶλ ἰτμεκδὲ ἰδί· πουρανλὴν βὲ κουσοὺρ ἐγιαλετλερὶν ταριχλερὶ πὲκ μουφασσὰλ βὲ μουκεμμὲλ ἰσέδε, ἴσπου ἐσερδζιγαζδὰ χίτζ πὶρ βέτζχ ἰλὲ γιαζμαγὶ βακτημὶζ ὅλμαδηγηνδαν, μουσαδεμὶζ ὁλοὺρ ἰσὲ τὰπ ἰτδιφεδζεγιμὶζ **Μικρὰ Ἀσίανὴν ταριχὶ** νὰμ κιταπδὰ, πὲρ ταφσὶλ γιαζαδζάγιζ. Μεσχοὺρ σεχιρλερὶ ἀτιδεκιλὲρ ἰδί· Τραπεζοῦς, Κερασοῦς, Κοτύωρα (=Ὀρδοῦ), Πολεμώνιον (=Πουλεμόν) Οἰνόη (=Οὔνια) Θεμίσκυρα (=Τέρμε) Ἀμισὸς (Σαμσοὺν) Ἀμάσεια, Νεοκαισάρεια (Νικσὰρ) Ζῆλα βὲ Ποντικὰ Κόμανα (Κιουμενέκ). Πουνλὰρ ἰτζοὺν ἰλερουδὲ *Βιλαγετλὲρ* κησμηνδὰ γιαζηλαδζὰκ ἰδί.

2. **Παφλαγονέκ ἐγιαλετί**, σιμδικὶ Κασταμονὴ βιλαγετινὶν ὁλδηγὴ μαχέλδιρ. Μεσχοὺρ σεχιρλερὶ, Σινὼπ, Ἄμαστρις (Ἄμαστρα) Ἀδριανούπολις (Βιρὰν σεχὶρ), Ἀντωνόπολις (Τζερκές), Γάγγρα (=Γερμανικόπολις, Τζάνγκρη) ἰδί.

3. **Βιθυνέκ** ἐγιαλετί. Σιμδικὶ Προῦσα βιλαγετινὶν πὶρ κησμή, Ἰζμὶδ μουτεσαρρηφληγή, Ἰσκουδὰρ καϊμακαμληγὴ βὲ Κασταμονὴ βιλαγετινὶν γάρπ ταραφήδηρ. Μεσχοὺρ σεχιρλερὶ ἰσέ, Προῦσα, Νικομήδεια (Ἰζμὶδ) Ποντικὴ Ἡράκλεια (Ἐρέγλι), Νίκαια (Ἰζνὶκ) Ἀπάμεια (Μύρλεια, Μουδάνια) Χαλκηδὼν (Καδήκιοϊ) ἰδί.

4. **Μυσέκ** ἐγιαλετί. Προῦσα βιλαγετινὶν πὶρ κησμὴ ἰλὲ Πέργα σανδζαγηνδά ἰδί· μεσχοὺρ σεχιρλερὶ ἰσὲ, Κύζικος (Ἐρδὲκ), Λάμψακος (Λαπίσκη) Ἄβυδος, Ἀπολλωνία (Ἀμπουλών), Μιλετόπολις (Οὐλουμπάτ), Δάρδανος (μεβκησὴ μααλοὺμ δεγίλδιρ). Σίγειον, Τροία (Πουνὰρ πασὴ) Ἀλεξάνδρεια (Νέα Τροία, ἐσκὶ Σταμπούλ), Ἄσσος (Βεχράμ καλεσὶ), Ἄντανδρος (Καϊμακλῆ) Πήδασος (Ἀδραμύτιον, Ἐδρεμὶδ), Πέργαμος (Πέργαμα) Ἐλαία (Κιλσέκιοϊ) ἰδί.

5. **Λυδέκ** ἐγιαλετί, σιμδικὶ Ἀϊδὶν βιλαγετινδὲ ἰδί. Μαροὺρ σεχιρλερὶ ἰσὲ πὲρ βέτζχι ἀτὶ ἰδί. Σάρδεις (Σάρδ), Φιλαδέλφεια (Ἀλὰ σεχὶρ) Μαγνησία, Πιτάνη (Τζανταρλῆ) Λάρισσα (Βαρουνδζοὺκ), Νέον τεῖχος (μεβκησὶ μααλοὺμ δεγίλδ ρ), Κύμη (Λαμοὺρτ), Αἰγαὶ (Κιουζὲλ χισὰρ), Μυρίνα (Μεριντὺ καλεσὶ) Γρύνειον (Καλαπασάρι) Κίλλα, Νότιον, Αἰγηρόεσσα (Σουρδαλὴκ) Σμύρνη, Φώκαια (Φωτζάϊ ἀττὶκ) Κλαζομεναί, Ἐρυθραὶ (Λιθρὶ), Τέως (Σιγαδζὴκ), Λέβεδος (Κιουμοὺλ τολοῦ), Κολοφῶν (Κιαδοὺρ κιόϊ) Ἔφεσος (Ἀγιασουλοὺγ), Πριήνη (Κελεμπεσέρι), Μίλητος (Μύλασσα) Μύνδος (Μέντεσε) Φάσηλις (Φιόντα).

SISMANOGLIO MEGARO

6. **Καρία** ἐγιαλετί. Ἰζμὺρ βὲ Κόνια βιλαγετινὶν πὶρ κησμηνὴ τεσκὶλ ἰτμεκδὲ ἰδί. Μουχὶμ σεχὶρλερὶ Ἀλαβάντα (Ἀρὰπ χισὰρ), Ἄλινδα (Δεμιρδζὶδερε), Ἀμυγὸς (Καρπουζλὴ), Στρατονίκεια (Ἐσκὶ Χισὰρ), Λαγίνα, Ἰασὸς ἰδί.

7. **Λυκία** ἐγιαλετί, σιμδικὶ Τεκκὲ βὲ Μέντεσε σανδζακλαρηνὴ τεσκὶλ ἰδίορ ἰδί. Ἐσκὶ βὲ μουχὶμ σεχὶρλερὶ ἀτιδεκιλὲρ ἰδί. Ξάνθος (Γιουρέκ), Πάταρα (Βασιγρὰν κιοϊ), Τιὼν (Καλκὰν), Πίναρα (Κιὸσκ καργεσινὶν γιανηνδὰ ἰδί), Μύρα (Χαΐν τεπενὶν ἀλτηνδὰ ἰδί), Ὄλυμπος (Τσιραλὴ) βὲ Τελμισσὸς (Μάκρη).

8. **Πισιδεία** ἐγιαλετί. Ἄκ σεχὶρ βὲ Χαμὶδ σανδζακλαρηνὴ τεσκὶλ ἰτμεκδὲ ἰδιλέρ. Μεσχοὺρ σεχὶρλερὶ Ἀντιόχεια (Γιαλοβάτζ), Φιλομήλιον (Ἄκ σεχὶρ), Ἀπολλωνία (Οὐλοῦ Πορλοῦ) βὲ Σελεύκεια (Ἐγερδίρ).

9. **Παμφυλία** ἐγιαλετί, Κόνια βὲ Ἄδανα βιλαγετλερινὶν δζουνοὺπ ταραφλαρηνὴ τεσκὶλ ἰτμεκδὲ ἰδί. Μααρούφ σεχὶρλερί. Ὀλβία (Τζαρικλὰρ) Ἀττάλεια, Πέργη (Μουρτάνα), Ἄσπενδος, Σίδη (Ἐσκὶ Ἀττάλεια).

10. **Κιλικία** ἐγιαλετί, Ἄδανα βιλαγετὶ ἰλὲ Χαλὲπ βιλαγετινὶν σάρκ ταραφλαρηνδακὶ μαχαλατδὰν μουρεκκὲπ ἰδί. μεσχοὺρ σεχὶρλερὶ ἀτιδεκιλὲρ ἰδί. Κορακήσιον (Ἀλάγια), Σελινοῦς (Σελέντι), Ἀνεμούριον, Ἀρισνόη (Σοφτὰ καλὲ) Ἀφροδισίας (Ὀμαδζήκ), Ὄλμοι (Βοξα) Σελέφκεια (Σίλεφκε), Κώρυκος ἄντρον (Κηζλὰρ καλεσὶ), Σόλοι (Μεζετλί), Ταρσός, Μόψος (Μόψου ἐστία=Μισίς), Μάλλος (μεβκησὶ μααλοὺμ δεγίλδιρ), Ἀλεξανδρέττα (Ἰσκενδερούν).

11. **Φρυγία** ἐγιαλετί. Κόνια, Προῦσα, Ἰζμὺρ βὲ Ἄνκαρα βιλαγετλερινὶν χουδουτλερινδὲ τεσκὶλ ὁληνὰν μαχαλατδὰ ἰδί. Μεσχοὺρ σεχὶρλερὶ ἀτιδεκιλέρδιρ : Ἄγκυρα (Κλησὲ κιοϊ), Γόρδος (Κιόρδες), Ἀζανοὶ (Τζαραδὶρ Χισὰρ), Κοτυάειον (Κοτάχεια), Δορύλαιον (Ἐσκὶ σεχὶρ), Μιδάειον (Χαρὰπ Ἐνβέρ), Σύνναδα (Ἀφιὸν Καρὰ Χισὰρ), Δοκιμία (Ἐσκὶ Καρὰ Χισὰρ), Μητρόπολις (Βαλλὶκ) Κελαιναὶ (Τζαπαλὶ) Ἀπάμεια Κιβωτὸς (Δίνεϊρ), Ἱεράπολις (Παμοὺκ καλέ), Λαοδίκεια (Ἐσκὶ Χισὰρ) Ἀντιόχεια (Γιάκκιοϊ) Ἁρπάσση (Ἀρπὰς), Τάβαι (Δαβὰς) Ἀμόριον (Ἀσσὰρ κιόϊ).

12) **Γαλατία** ἐπαρχίαση. Κόνια, Ἄνκαρα βὲ Κασταμονὴ βιλαγετλερινδὲ ἰδί· μουχὶμ σεχὶρλερὶ, Ταϋΐα (Νεφὲζ κιοϊ) Ἄγκύρα (Ἄνκαρα) βὲ Πεσσινοῦς (Παλιὰ Χισάρ).

13) **Λυκαονία**, Κόνια βιλαγετινδὲ ἰδί. Ἐσκὶ σεχὶρλερὶ Λαοδίκεια (Γιοργὰν Λαδίκ), Ἰκόνιον (Κόνια), Λύστρα (Ἀλὴ πέϊ κιόϊ), Ἴσαυρα (Ζενκιβὰρ καλεσί).

14) **Καππαδοκία** ἐγιαλετί, μουχὶμ σεχὶρλερὶ Τύανα (Κλησὲ Χισὰρ) Κασταβάλα (Πογὰζ κιόϊ) Μάζακα (Καΐσεριε).

ΙΚΙΝΔΖΙ ΠΑΠ

Ρώμαληλαρ ἀσρινδεκὶ ταξιμάτ

Μικρὰ Ἀσία Ρώμαληλαρ ἐλινὲ κετζδικδὲ, ἀτιδεκὶ βιλαγετλερὲ ταξὶμ ὁλμὴς ἰδίκι, μουδερρὶχ Πιλίνιοσην γιαζδηγηνὰ κιορὲ, χὲρ πιρινδὲ πίρδε μαχκεμὲ βὰρ ἰμίς.

1 **Κιβυρατικὴ βαλελεγὶ**· μερκέζι ἰδαρὲ Κίβυρα ἰσμινδὲ πὶρ σέχρ ἰδίκι, πού κιοὺν σέχρι μεζκιοὺρ **Κορσοὺμ** ἰσμινδὲ γάγετ οὐφὰκ πὶρ καργέδιρ βὲ Ἰζμὺρ βιλαγετινδὲ Καραζοὺκ ὀδασηνδὰ *Πουρνὰς* σοὺ νὰμ ἠρμαγὴν σὰγ ταραφηνδὰ ἰδί· ἴσπου βαλιλιγὲ 25 σέχρ ταπὶ ἰμίς.

2 **Συνναδικὴ βαλελεγὶ**· μερκέζι ἰδαρὲ Σύνναδα (Ἀφιὸν καρὰ Χισὰρ) σεχρὶ ὁλοὺπ, δαχηλινδὲ 21 σέχρ βὲ πού καδὰρ μιλέλι μουχτελιφὲ μεσκιοὺν ἰμίς.

SISMANOGLIO MEGARO

3 **Ἀπαμεανὴ βαλελιγέ·** μερκέζι ἰδարὲ Ἀπάμεια Κιβωτὸς (σιμδικὶ Δίνειρ) σεχρὶ ὁλοὺπ, 15 σέχρ πουγιουρὴρ ἰδί.

4 **Ἀλικαρνασσία** βαλιλιγί· μερκέζι ἰδαρὲ Ἁλικαρνασσὸς (Ποδρούμ) σεχρὶ ὁλοὺπ 8 σέχρ ἰδαρὲ ἰδὲρ ἰμίς.

5 **Ἀλαβάνδα** (Ἀρὲπ Χισὰρ) βαλιλιγί, 10 σέχρ πουγιουρὴρ ἰμίς.

6 **Σαρδική,** μερκέζι ἰδαρὲ Σάρδεις (Σάρτ) σεχρὶ ὁλοὺπ Μενδερὶς ἠρμαγὴ χεβαλισινὶ πουγιουρὴρ ἰμίς.

7 **Λυκαονία,** μερκέζι ἰδαρὲ Κόνια. Ταπὶ ὁλὰν σεχρλέρ 14 ἰδί.

8 **Ἴζμὺρ βαλιλιγέ,** μερκέζι ἰδαρὲ Ἴζμὺρ σεχρὶ ὁλοὺπ, ὃ δζιβὰρ μαχαλατὴ πουγιουρὴρ ἰδί.

9 **Ἔφεσος** (Ἀγιασουλούγ) βαλιλιγί, τοκούζ μουχτελὶφ καπιλὲ δζεμιετλὲρ μερπούτ ἰδί.

10 **Ἐδρεμὶδ βαλιλιγί,** μερκέζι ἰδαρὲ Ἐδρεμὶδ (Ἀδραμύττιον) σεχρὶ ὁλοὺπ, Κούς δαγὴ σουγιουνὰ (Αἴσηπος) καδὰρ ὁλὰν μαχαλατὴ ἰδαρὲ ἰδὲρ ἰδί.

11 **Πέργαμος βαλιλιγέ,** 12 μουχτελὶφ δζεμιετλερὶ ἰδαρὲ ἰδὲρ ἰμίς.

Δαχιλδὲ πουληνὰν ἐγιαλετλερὲ ἀϊρού μουραχχασλὰρ κιονδεριλούπ, Ρώμα ἰμπερατωρὴ ναμηνὰ ἰδαρὲ ὁλημηρλὸρ ἰμίς.

ΟΥΤΖΙΝΔΖΗ ΠΑΠ

Βυζαντινλὲρ ἀσρὶ ταξιμὶ τὴ

Μικρὰ Ἀσία κητασὴ Βυζαντὶν ἰμπερατωρλαρὴ ταραφηνδὰν ἰδαρὲ βὲ κουμανδὰ ὁλμαγὰ πασλαγίνδζα, σύμουμέτλε *Ανατολὴ* ἰσμὶ βιριλούπ, 10 παρτζὰ **Θέματαλαρα** ταξὶμ ὁλμήσδηρ.

1 **Θέμα τοῦ Ὀπτιμάτου.** Χουδουτὴ : γάρπ δζιχετδὲ Δεδὲ πουρνὴ (Δασκύλιον ἀκρωτήριον) σαρκδὰ Ἐϊλιζὸς τζάϊ (Βιλλαῖος) ὄζουνουπδὰ Κεσὶς ταγηνὴν ἐτεκλερὶ βὲ Πόλου σουγιοὺ ἰλὲ Γενὶκ σουγιούμ· μουχὶμ σεχιρλερὶ ἰσὲ ἀτιδεκιλὲρ ἰδί. Νικομήδεια (Ἰζμὶδ) Ἀστακὸς (γιάχοδ Ὀλβία=Γιουβαδζὴκ) Ἑλενόπολις (Γιάλοβα). Μεζὶουὺρ κητανὴν Ὀπτιμάτιον τεσμιὲ ὁλημασηνὴ Βυζαντὶν μουχαρριρλερὶ σοὺ βέτζχ ἰλὲ χικιαγὲ ἰδίορλαρ. Ἰμπερατὸρ Ἀρκάδιοσην ζεμανηνδὰ Σιλίχων ἰσμινδὲ πὶρ κουμανδαν 12000 κισιδὲν μουρεκκὲπ πὶρ ψηρκαΐ ἀσκεριὲ τεσκὶλ ἰδούπ, ἰσμινὲ **Ὀπτιμάτον** ναμηνὴ βιρμὶς ἰδί, βὲ πάδεχου μαχαλάτι μεζὶουρενὶν μουχαφαζὰ βὲ ἰδαρεσὶ ἰτζούν ἰιονδεριλδιγινδὲν **Θέμα τοῦ Ὀπτιμάτου** τεσμιὲ ὁλημμήσδηρ.

2 **Θέμα τοῦ Ὀψικίου** χουδουτὴ Δεδὲ πουρνηνδὰν Ἄβυδος σεχρινὲ βὲ ὄζουνουπδὰ Κοτάχγιαγια βὲ σαρκδὰ Ἀλὰ ταγὰ (Γαλατικὸς Ὄλυμπος) καδὰρ ἰμτιδὰτ ἰδὲρ ἰδί· μεσχοὺρ σεχιρλερὶ, Νίκαια (Ἰζνὶκ) Δορύλαιον (Ἐσκὶ σεχὶρ) Κοτιάειον (Κοτάχγια) Μίδιον (Χαρὰπ Ἐνδὲρ) Λάμψακος (Λάπσεκη) Κύζικος (Ἐρδὲκ) βὲ Ἄβυδος.

3) **Θέμα τῶν Θρακῶν·** μεσχοὺρ σεχιρλερὶ Πέργαμος, Θυάττειρα (Ἀκ σεχὶρ), Σάρδεις (Σὰρτ) Φιλαδέλφεια (Ἀλὰ σεχὶρ) Ἱεράπολις (Παμοὺκ καλὲ) Νύσσα (Σουλτὰν χισὰρ) Τράλλεις (Ἀϊδὶν) Ἴζμὺρ βὲ Μάγνησα.

4 **Θέμα Ἀνατολικόν·** χουδουτὴ Ὀψίκιον θέμασηνδαν πασλαγιαρὰκ Κόνιαγια βὲ Πουγὰ ταγηνὰ καδὰρ ἰμτιδὰτ ἰδὲρ ἰδί. Σεχιρλερὶ, Ἀμόριον (Ἀσάρκιοϊ) Ἀντιόχεια (Γιάλοβατζ) Φιλομήλιον (Ἀκ σεχὶρ) βὲ σάτρε ἰδί.

5 **Θέμα τῶν Βουκελλαρίων.** Προῦσα βὲ Ἄνκαρα βιλαγετλερινὶν πὶρ κησμηνὴ τεσκὶλ ἰτμεκδὲ ἰδί· μεσχοὺρ σεχιρλερὶ, Προῦσα Κλαυδιούπολις (Βιθύνιον=Πολοὺ) βὲ Ἄνκαρα ἰδί.

SISMANOGLIO MEGARO

6 **Θέμα τῆς Κιβύρας** Σελέφκεδεν πασλαγιαρὰκ Μανδαλία (Ἰασικὸς κόλπος) Κιορφεζινδὲ χητὰμ ἰδὲρ ἰδί.

7 **Θέμα τῆς Σελευκείας** σιμδικὶ Ἄδανα βιλαγετινὶ τεσκὶλ ἰτμεκδὲ ὁλοὺπ Ταῦρος ταγηνδὰν ἰχατὰ ὁληνὴρ ἰδί.

8 **Θέμα τῆς Σεβαστείας** Σιμδικὶ Σιβὰζ βιλαγετί.

9 **Θέμα τῆς Λυκάνδου** χουδουτλαρὴ μαλοὺμ δεγίλδιρ.

10 **Θέμα Ἀρμενικὸν** Καππαδοκία κητασὴ ἰδί.

11 **Θέμα τῆς Παφλαγονίας** Κηζηλ ἠρμαγὴν γάρπ σαχιλὶ ἰλὲ Ἐλιζὰ Τζαϊνὴν ἀρασηνδακὶ μεβακῆ.

12 **Θέμα Χαλδίας** Κιουμουσχανὲ σανδζαγὴ ἰδί.

Ταξιμάτι μεζκιουρὲ Βυζαντὶν μουχαρριρλερινδὲ γιαζηλὴ ἰσέδε δαχὰ μουκεμμὲλ ἀνλασηλμὰκ οὐζερὲ Στεφ. Ζαφειρόπουλοσην μεσαριφὶ ἰλὲ τὰπ ὁληνὰν *Χάρτης τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἑλληνισμοῦ* νὰμ χάρταδα σουρέτι μουφασσαλεδὲ κιοστεριλμεκδέδιρ. Ἔχλι μερακὰ μεζκιοὺρ χάριταγι ταδσιὲ ἰδέριζ.

ΔΟΡΔΗΝΔΖΗ ΠΑΠ

Ταξιμάτι χαζιρὰ

Μικρὰ Ἀσία Ὀσμανληλὰρ ζαπτηνὰ κετζδιγὶ ζεμανδὰν πού κιουνὲ δεγὶν πὶρ τζὸκ ταξιματὰ βὲ οὐσούλι ἰδαρεγὲ ὀγραμὴς ἰσέδε, πιζλὲρ ἄνδζακ σιμδικὶ ταξιματδὰν πάχς ἰδεδζέγιζ.

Δέρι σααδετὲ μουλχὰκ μουτεσαρρηφληκλὰρ βὲ καϊμακαμληκλὰρ

1) Ἰσκουδὰρ μουτεσαρρηφληγή.
2) Ἰζμὶδ (γιάχοῦ Κόδζα ἐλὶ) μουτεσαρρηφληγή.

SISMANOGLIO MEGARO

3) Πίγα μουτεσαρρηφληγή.
4) Καρτὰλ καϊμακαμληγή.
5) Γκεϊπεζε »
6) Πεϊκοζ βὲ Σίλε »

1. ΙΣΚΟΥΔΑΡ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιοὺρ σανδζὰκ Πογὰζ ἰτζινὶν Ἀνατόλ σαχηλὴ δαχηλινδὲ πουληνὰν μαχαλατὴ χαβὶ ὁλοὺπ, Μαρμαρὰ δενιζινδὲ πουληνὰν Φενὲρ πουρνηνδὰν (Ἡραῖον), Πογὰζ ἰτζινδὲν χαριτζδεκὶ Σουλτανιὲ κιορφεζινὲ (Κυκλαμῖνος κόλπος) καδὰρ ἰμτιδὰτ ἰδὲρ βὲ Ἰζμὶδ κιορφεζινὶν σιμὰλ σαχηλινδεκὶ ὄ κιουζὲλ, χεβαδὰρ βὲ μανζαραλὴ μεβκηλερὶ τεσκὶλ ἰδέρ.

Μουτεσαρρηφληγὴν μερκεζὶ *Ἰσκουδάρδηρ*. Ρούμδζα *Χρυσούπολις* τεσμιὲ ὁληνδηγηνδὰν ταρὶχ γιαζανλάρ, πού ἰσμὶ νάσηλ ἀλδηγηνὰ δαῖρ πὶρ μανὰ βιρμὲκ οὐζερὲ ἀτιδεκὶ ἰζαχατὴ βιρμισλέρδιρ. Ἰησοῦς Χριστοσδὰν 1000 σενὲ ἐβέλ, Γιονὰν χοκιουμδαρλαρηνδὰν Ἀγαμέμνων βὲ μετρεσὶ Χρυσηϊσὶν ὀγλῆ Χρῦσος, ἀναληγὴ Κλυταιμνήστρανήν ταζγικιατηνδὰν κατζοὺπ μεζκιοὺρ μαχαλὲ κελμὶς βέ σέχρ τεεσὶς ἰδερὲκ βεφὰτ ἰτμέγλε, ἰσμινὶ βιρμισδιρ. Πάζηλαρη ἰσὲ δέγιορλαρκι, Ἰρὰν χοκιουμετὶ Μικρὰ Ἀσίαγι τεκμὶλ ζάπτ ἰτδιγινδέ, οὐμούμ ἐγιαλετδὲ ταχσὶλ ὁληνὰν βιρκιουλὲρ πουραγιὰ τεδζεμμοῦ ἰδιλδιγινδὲν, Γιονανληλὰρ σέχρι μεζκιουρὲ Χρυσόπολις (γιάνι ἀλτοὺν σεχρὶ) ἰσμινὶ βιρμισλέρ. Μεβκησὶ 7 τεπὲ ἰσέδε, χανελερὶν ἔξεριστι Πουλγουρλὴ τεαγήν ἐτεγινδέδιρ. Ἐπωέϊ μιριελέρ, οὐλοὺ δζαμιλέρ βὲ μανζαραλὴ μεβκηλέρ, πουρανὴν ἓν πιρινδζὶ

τεζγινατήδιρ. Χεβασὴ κιουζὲλ, σουλαρὴ λεζετλί, χέλε μανζαρασὴ, ἐμσαλὶ πουληνμὰζ πὶρ σέϊδιρ· Καρσουσηνδὰ Σταντπόλ, Γαλατὰ, Πεσικτὰς τεκμὶλ Πογὰζ ἰτζινὶν Ρούμελι δζιχετὶ, ἀδαλὰρ ἀϊνὲ κιπὶ σεὶρ ὁληνμακδάδηρ. Πουρασὴ πὲκ πογιοὺκ σεχὶρ ὁλαπιλίρ ἰδί. Σταμπολὴν ἐχεμμιετὶ χασεπὶ ἰλὲ, Ἰσκουδὰρ σεχρὶ πού κιοὺν, ἄδετα Σταμπολὴν μαχλεσὶ χαλινὶ ἀλμὴς σέδε, ἐσκὶ χαλὶ βὲ ταριχὶ ναζαρὰ ἀληνὴρ ἰσέ, ἐχεμμιετίδε ἀνλασηλαπιλούρ. Ἐσκὶ Ἀθῆναιλιλερ πουραγὶ πὶν δουρλοὺ μουσκιλατληκλὰρ ἰλὲ ζάπτ ἰδοὺπ, ἐτραφηνὴ χισὰρ ἰλὲ ἰχατὰ ἰτμισλὲρ βὲ Καρὰ δενιζδὲν κελὲν σεφινελερδὲν πάτζ πάραση (διόδια) ταχσίλ ἰδερλὲρ ἰμίς, πάδεχου πουραδὰ μουκεμμὲλ δονανμὰ τεσκίλ ἰδερέκ, δζιδὰρ μαχαλατὴν μουχαφαζασηνὰ γαΐρετ ἐδερλὲρ ἰδί· Χριστοσδὰν 324 σενὲ σόνρα Μέγας Κωνσταντῖνος χασμὶ Λικίνιοση πουρανὴν λιμανηνδὰ γενοὺπ, ἐσὶρ δουτμήσδηρ. Πάδεχου Σταμπὸλ οὐζερινὲ χούδζμ ἰδὲν ἀκδάμι μουχτελιφὲ ἐλινὲ κετζμὶς ἰσέδε, νιχαγετινδὲ Ὀσμανληλὰρ ἐλινὲ κετζμίδιρ. Χαϊδὰρ πασὰ σιμενδουφερὶ γιαπηλμαζηζὴν, Μικρὰ Ἀσία για, Σουρίαγια, Ἰρανὰ βὲ Χινδιστανὰ κιδὲν κερβανλὰρ βὲ πόσταλαρ πουραγιὰ τεδζεμμοῦ ἰτδιγινδὲν, ὅ βακτλὰρ ἄχζ οὐ ἰτασὴ, πὲκ μουκεμμὲλ ἰδί. Ἔλ γέδμ νουφουσὴ 70,000 ραδδεσινδὲ ταχμὶν ὁληνήορ. Ἀδάτι καδιμὲ οὐζερινὲ, Σουρρέϊ χουμαγιοὺν ἀλαγὶ Σταμπολδὰν χαρεκιατηνὴν πιρινδζὶ κιουνὶ πούραγια νάκλ ὁληνοὺπ, πάδεχου μαχαλινὲ ἰσὰλ ὁληνήρ.

Χαϊδὰρ πασὰ, Πουρανήν δζουνουπινδὲ βὲ δζουνούπι φαρκισινδὲ Χαϊδὰρ πασὰ μεδκησὶ βάρδηρ. Βακτὴ ἰλὲ πούρασὴ ὀδὰ ἰδί· φάκατ σιμενδουφερὶν ἰνταση νδὰν περοὺ πουρασὴ ἄδετα πὶρ κιοϊ χαλινὶ ἀλδὴ βὲ ἐλ γέδμ, σιμενδουφὲρ ἰδαρεχανεσινὲ μαχσοὺς μεδκηρλέρ, ἀνπαρλὰρ βὲ δεπολὰρ, ὀτελλέρ, δουκιανλὰρ, κιουζὲλ σεγιφιελὲρ χανελὲρ ἰνσὰ ὁληνμήσδηρ. Ἀνατὸλ σιμενδουφερὶ ἰλερουλεδίκδζε πουρασηνὴν δαχὰ ζιαδὲ ἐχεμμιὲτ κέσπ ἰδεδζεγὶ σουπχεσίζδιρ.

Μεζκιοὺρ μουτεσαρρηφληγὰ ταπὶ ὁλὰν μαχαλὰτ πὲρ δέτζχι ἀτίδιρ.

Καδήκιοϊ (Χαλκηδών). Σέχρι μεζκιοὺρ Χριστοσδὰν 685 σενὲ ἐδὲλ, Γιονανιστανὴν Μέγαρα πελδεσινδὲν ὁλὰν Ἀρχίας ταραφηνδὰν, σιμδικὶ Δογανδζηλὰρ μειδανὴ ταπὶρ ὁληνὰν μαχαλδὲ *Προκέραστις* ἰσμὶ ἰλὲ τεεσὶς ὁληνοὺπ, πάδεχου *Τυφλόπολις* γιάχοδ *Πόλις τῶν τυφλῶν* δαχὶ τεσμιὲ ὁληνμὴς, δζούνκι ἐχαλισὶ Σταμπὸλ (Βυζάντιον) κιπὶ πὶρ μαχαλὲ κιόρμεγιουπδε πουραγιὰ ἰσκιὰν ἰτμισλὲρ ἰδί· πάζη ἐσερλερδὲ *Κολποῦσα* δαχὶ τεσμιὲ ὁληνδηγὴ τεσαδδοὺφ ὁληνήορκι χὲρ ἰκὶ ταραφηνδακὶ κιορφεζλερδὲν (κόλπος) ἰσμλενσὲ κερέκδιρ. Πουρανήνδα ταρὶχὶ ὁλδήκδζα ἐχεμμιετλίδιρ. Χριστοσδὰν 500 σενὲ ἐδὲλ Ἰρὰν χοκιουμετινὶν ἐλινὲ κετζμίς. Πάδεχου Ἀθῆναιλιλεριν κουμανδανὴ Ἀλκιβιάδης ζάπτ ἰδοὺπ, πίραζ μαχαλατηνὴ χαρὰπ ἰτμίς· 214 σενεσινδὲ Ρόδοσληλαρ ζάπτ βὲ τεσχὶρ ἰτμισλὲρ ἰδί. Χριστοσδὰν 76 σενὲ ἐδὲλ Ρώμαληλαρ ἰλὲ Πόντος χοκιουμδαρὴ Μιθριδάτης ἀρασηνδὰ μουχαρεπελὲρ δεδὰμ ἰτμεκδὲ ἰκὲν Ρώμαληλαρην ἐλινὲ κετζμίς. Χριστοσδὰν 200 σενὲ σόνρα Σκόθαι νὰμ ἀκδάμι βαχσιὲ ταραφηνδὰν βὲ Σταμποὺλ πινὰ ὁλήνμαζδαν πίραζ ἐδὲλ Γότθοιλερ ταραφηνδὰν γιάγμα βὲ ταχρὶπ ἰδιλμίς. Μέγας Κωνσταντῖνος βὲ Βυζαντινλὲρ ζεμανηνδὰ χάλι ἀσλιεσινὲ κελεπιλ-

SISMANOGLIO MEGARO

μὶς φάκατ 569 δὰ Ἀλμουνζὰρ ἰσμινδὲ πὶρ κουμανδανὴν χουδζμουνὲ ὀγραμὴς βὲ Ἡράκλειος Ιμπερατωρὴν ζεμανηνδὰ (σενὲ 616) Ἰρανληλὰρ ταραφηνδὰν ζάπτ ὀληνμήσδηρ. Πάδεχου τέκραρ Βυζαντὶν χοκιουμδαρλαρηνὴν ἐλινὲ κετζοὺπ, Σταμπὸλ φέτχ ὀλήνμαζδαν πίραζ ζεμὰν ἐβελισινὲ δεγὶν καλμὴς ἰδί. Σουλτὰν Μεχμὲδ Φατὶχ χαζρετλερὶ πουραγὶ ζάπτ ἰτδικέὲν σόνρα, Σταμπολὴν ἰκινδζὶ καδησὴ Μωχαμμὲτ ἴπνι Φιραμοὺζ ἴπνι Ἀλιγὲ ταχσισατηνὰ μουκαπὶλ ἰχδὰ ἰτμὶς ὀλμάγλε, ὅ βακητδὰν περοὺ *Καδήχιοϊ* (χωρίον δικαστοῦ) τεσμιὲ ὀληνμήσδηρ. Ἐβὲλ ζεμανδὰ πουληνὰν ἐσκὶ ἐπιτελερινδὲν ποὺ χιοὺν χίτζ πιρὶ μεβζοὺδ δεγίλδιρ. **Κυρὴνη Ἐρμιγόρου** ἰσμινδὲ μααροὺφ ὀλὰν πὶρ τζεσμεσὶ ἐλ γέβμ Χαϊδὰρ πασὰ παγδζεσινδὲ δζεσὶμ πὶρ τζινὰρ ἀγατζηνὴν (πλάτανος) ἀλτηνδάδηρ. Πουραγιὰ γιακὴν πὶρ μεβκηδὲ Ἁγία Εὐρημίαννην μεσχοὺρ βὲ μααροὺφ ἐκκλησίαση βὰρ ἰδίκι, πουραδὰ 451 σενεσινδὲ 4ηνδζὴ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἄκδι ἰτζτιμὰ ἰτμίσδιρ. Πίραζ σιμαλὶ γάρπ δζιχετδὲ Δρῦς νὰμ μαχλὲ βὰρ ἰδίκι, Ἰσκενδέριε πατριγὶ Θεόφιλος βέ μαγετὶ πουραδὰ Ἰωάννης Χρυσόστομος πεδεριμὶζ ἀλεϊχινὲ σύνοδος κουρμησλὰρ ἰδί.

Καδήχιοϊ ἐχαλισὶ ἐβὲλ ζεμανδὰ ἰλμὲ ἄσλαδζα χαβὲς χιοστέρμεμισλερ ἰσέδε, ἄγ ὀρμὲκ βὲ παλαμοὺδ γιάχοδ οὐσκρουμρῆ δουτμασηνὰ μεχαρετλὶ ἰδιλέρ. Πάζη μουβερριχλερὲν γιαζδηκλαρηνὰ χιορέ, πουραδα βακτὴ ἰλὲ *Ἀζαριτία* ἰσμινδέ πουληνὰν πὶρ τζεσμεδὲ οὐφὰκ τιμσὰχ βὰρ ἰμίς· φάκατ ποὺ χιοὺν νὲ τζεσμὲ βὰρ, νέδε μαχαλὶ μααλούμδηρ. *Χαλκηδὼν* ἰσμινὲ κελίνδζε ποὺ ἴτμ, ἀρκὰ ταραφηνδὰν ἀκὰν οὐφὰκ πὶρ τζαὶν ἰσμινδὲν βιριλμίσδιρ.

Νουφούσι μεδζμουασὴ ἐλ γέβμ 12000 ραδδεσινδὲ ταχμὶν ὀληνήρ· χιουζὲλ πιναλὰρ, μενζαραλὴ μεβκηλερὶ ναζαρρουπὰ μεσιρελὲρ, σεγιφιελὲρ, μεκτεπλὲρ, δζαμιλὲρ, ἐκκλησίαλαρ βὲ σάϊρε βάρδηρ. Πουραδακὶ Ρούμ μητροπαλιτὴ σήνφδζα 7ινδζίδιρ.

Καδήχιοϊ λιμανηνὶν σὺζουνδὰ Μόδα (γιάχοδ Μανδὰ πουρνὴ, Ρούμδζα Ἀκρίτας) πουρνὴ βάρδηρκι, ἀρκὰ ταραφδὰν Καλαμὶς λιμανηνὴ (Λιμὴν τοῦ Εὐτροπίου,—Κιβωτὸς—Καλαμώδης—Καλαμωτὸς) ἰχατὰ ἰδὲρ βὲ λιμανὴν δίκερ ταραφὴ Φενὲρ πουρνηνδὰ χητὰμ πουλούρ. Συναξαριστησὶν γιαζδηγηνὰ χιορὲ, Ἰωάννης Χρυσόστομος πεδεριμὶζὶν ζεμανηνδὰ ὀλὰν ἰμπερατωρίτζα Εὐδοξία πουραδὰ πουληνὰν πὶρ δοὺλ χατουνὴν παγηνὴ ζάπτ ἰτμὶς ὀλμάγλε, Χρυσόστομος πουνὴν ἰτζοὺν ἰμπερατωρίτζαγι τεχδὶρ ἰτδιγινδὲν, χηδδετινὶ δζέλπ ἰτμὶς ἰδί, πάδεχου Χρυσόστομοσηη λείψανοση Σταμπολὰ χετιριλὶρ ἰκὲν, πουληνδηγὴ σεφνὲ ὅραδαν χετζὲρ ἰκὲν, παγὴ καραδὰν κεσερὲκ ἀἰρτ ἰτμίς.

Ποὺ λιμανὴν γιοκαρησηνδὰ Καλαμὶς δερεσινὶν ἐτραφηνδὰ γάγετ χεβαδὰρ βὲ δουρλοὺ ἐσδζάρι μουσμιρὲ ἰλὲ μουζεϊγὲν μεσιρελὶκ βάρδηρ.

Ἰσκουδαρὴν σιμὰλ ταραφηνδὰ *Κοὺς κουνδζοὺκ* (Βυζαντινλὲρ ζεμανηνδὰ Χρυσοκάμαρον δενιλὶρ ἰδί) καργεσὶ βάρδηρ· ἐχαλισὶ ἔξεριετλε Γεχουδιλερδὲν ἰπάρετ ὀλμάγλε χαχὰμ πασὴ πούραδα ἰκαμὲτ ἰδέρ.

Πουρανὴν γιοκαρησινδὰ *Σταυρὸς* μαχλεσὶ βάρδηρ. Ριβαγιατὰ χιορὲ Ἀπόστολος Ἀνδρέας πουραδὰ πὶρ Σταυρὸς δικερὲκ ἐκκλησία τεσσὶς ἰτμίσδιρ.

SISMANOGLIO MEGARO

Πειλὲρ πεγὶ (τὰ τοῦ Ὀνωράτου). Σαχιλινδὲ βακτὴ ἰλὲ πὶρ σεράἱ βὰρ ἰδἱ. μεζκιοὺρ σεράἳ χὲρ νάσηλ ἰσὲ πὶρ γιανγηνδὰ μουχτερὲκ ὀλμάγλε, πάδεχου σιμδικὶ κιορουλὲν Πειλὲρ πεγὶ σεραγὶ ἰντὰ ὀληνμήσδηρ. Μεζκιοὺρ σεραϊδὰ 1838 σενεσὶ Ἰούνιοσηνδα δζεννετμεκιὰν Σουλτὰν Μαχμουὸδ χάνι σανὶ βερὰτ ἰτμὶς ἰδἱ.

Πουρανὴν σάρκ δζιχετινδὲ παγιρημσὴ πὶρ ὀδὰ οὐζερινδὲ **Πουλγουρλὴ ταγὴ** βάρδηρ (Βυζαντινλὲρ πουραγ **Ελαιῶν** τεσμιὲ ἰδερλὲρ ἰδἱ). Ποὺ ταγὴν χὲρ ταραφην δὰν λεζὶς βὲ περράκ σουλὰρ νεπαὰν ἰδερὲκ ἔξερισι Καδ κιοἱ σουγιουνὰ (Καλχηδὼν) πὶρλεσιρλέρ. Ἔν μεσχουρ *Τζάμληδζαδηρ.*

Πειλὲρ πεγινδὲν γιοκαρουδὰ Τζεγκέλ κιογὶ βάρδηρ **Κόλπος τῶν φυλακῶν** ταπὶρ ὀληνὰν κιορφεζὶν δζου νουὺπ δζιχετινὶ δουτάρ· ἰσμινὲ κελίνδζε πάζηλαρηνην ριβα γετινὲ κιορὲ, Σουλτὰν Μεχμὲδ Φατὶχ χαζρετλερὶ πουραδ πὶρ λενκὲρ (=τζενκὲλ) πουλμὴς ὀλμάγλε, δίκερ πὶρ ρ βαγετὲ ναζάρενδε ἐβελζὲν πουραδὰ μεσκιοὺν πουληνὸ τζενκελὸζιλερδὲν ποὺ ἰσμὶ ἀλμήσδηρ.

Πουρανὴν σιμὰλ δζιχετινὶ **Κὰν δελὶ** τεαπὶρ ὀληνα πουρούν καπαδήρ· ἐβελκὶ ἰσμὶ **Πρύχθους** ἰδἱ. Χεβασ βὲ σουλαρὴ πὲκ κιουζέλδιρ.

Ἰλερουλεδίκδζε σιμὰλ ταραφδὰ **Κιὸκ σουγιοὺ** δερ σὶ βάρδηρ. (Ρούμδζα **Ἀρεταὶ** γιάχοδ **Ἀρέθουσκι**).

Πάδεχου Ἀνατὸλ Κισαρὴ κιογί.

Κάνληδζα Φρὺξος ἰσμλενὲν κιορφεζδὲ οὐράκ καργέδιρ. **Πουρανὴν** σιμαληνδὰ, ἀγαδζλὴ βὲ μανζαραλὴ πὶρ

μεδκηδὲ Τζιπσυκλὴ καγγεσὶ πουληνοὺπ, Ἰσκουδὰρ μουτεσαρρηφληγηνὴν χουδουτὴ πουραδὰ χητὰμ πουλούρ.

2

Δέρι σααδὲτ σέχρ ἐμαρετινὲ μουλχὰκ καζαλάρ

Κέπηζε καϊμακαμληγὴ

Ἰσκουδὰρ μουτεσαρρηφληγηνὴν σάρκ δζιχετινδὲ πουληνοὺπ, Δάριδζα ἰσμινδὲ πὶρ ναχιεσὶ βὲ **42** παρὲ κουρραὴ βάρδηρ· νουφουσὴ 2800 καδὰρ ταχμὶν ὀληνήρ. Πουρανὴν ἐβελκὶ *Λιβισσιαδηρ·* ταριχὲ μουραδζαὰτ ὀληνδηκὰ κιορουλούρκι, μεσχοὺρ Καρχηδόναλη σερασκὲρ Ἀννίβας δουσμενλερινὶν ἐλινὲ δούσμεμεκ οὐζερὲ πουραδὰ ἰντιχαρὶτμὶς βὲ ἐλ γέβμ μεδζοὺδ πουληνὰν πὶρ τεπὲ μερκουμὴν μεζαρὴ δεγὲ κιοστεριλίορ. Σεχὶρ Γελτὲμ καγιὰ ἰσμινὲ ὀλὰν πουρηνὴν γιανηνδὰ πουληνοὺπ, Χαϊδὰρ πασαδὰν ἰζμιδὲ κιδὲν σιμενδουρὲρ γιολὴ οὐζερινδέδιρ.

Καρτὰλ καϊμακαμληγὴ

Καϊμακαμληγὴν μεσκέζι ἰδαρεσὶ Καρτὰλ σεχρὶ ὀλοὺπ, δενίζ σαχηλινδὲ ὀλὸήκδζα κιουζελδζὲ βὲ χεβασὰρ πὶρ καχέλδιρ Πουραγιὰ 24 καργὲ ταπίδιρ· νουφουσὴ 3000 καδὰρ ταχμὶν ὀληνήρ βὲ ρούμδζα ἰσμὶ Χαρταλιμήδηρ.

Περδὶκ κιουτζουκδζὲ πὶρ καργέδιρ· πουνὴν γιανηνδὰ *Χουνκιὰρ τζαϊρὴ* βάρδηρκι βακτὴ ἰλὲ Ἀνατὸλ Ἰτζερουλερινὲ κιδὲν κερβανλὰρ, Ἰσκουδαρδὰν χαρακὲτ ἰδίνδζε πουραδὰ ἴλκ κονὰκ ἰδερλὲρ ἰμίς. Ταριχὲ ναζάρεν Σουλτὰν Μεχμὲδ Φατὶχ χαζρετλερὶ 1481 σενεσὶ Μάϊος 31δὲ πουραδὰ τεσλίμι ρουχ ἰτμίσδιρ.

Μάλτεπε, ριβαγετὶ κιορὲ πουραδὰ πουληνὰν πὶρ χαζνεδὲν τολαγὶ ποὺ κιπὶ ἰσμλινμὶς πὶρ καργέδιρ. Βακτὴ ἰλὲ

πουραδὰ Βυζαντὶν ἰμπερατωρλαρηνὴν *των Βρύων* ἰσμινδὲ σεραϊλαρὴ βὰρ ἰδίκι, ἐλ γέβμ χαραπεπὶ μουσαχαδὲ ὀληνμακδάδηρ· πουνδὰν τολαγίδα Μάλτεπε καργεσίδε *τὰ Βρύαντος* δενιλὶρ ἰμίς Μάλτεπεσινιν ὀνουνδὲ 4 ἀδὲδ γιαλτζὴ καγιὰ βάρδηρ.

Πέικοζ καϊμακαμληγὴ

Μουλχακατὴ 18 κουραδὰν ἰπαρέτδιρ. Ἄσηλ Πέϊκοζ σεχρὶ ἐβελισὶ Νυμφαῖον τεσμιὲ ὀληνὴρ ἰδί. Νουφουσὴ 2000 ραδδεσινδὲ ὀλοὺπ, ἀγατζλὴ μανζαραλὴ πὶρ μεβκηδέδιρ

Σίλε καϊμακαμληγὴ

Μουλχακατῆ 84 κουραδὰν μουρεκκέπ ὀλὰν μεζκιοὶ καϊμακαμλὴκ Καρὰ δενιζὶν πογαζηνὴν χαριδζινδέδιρ. Σίλ σεχρὶ Ἰσσὰ δαγηνὴν σιμαλὴ σάρκ δζιχετινδὲ πουληνοὺ ἐλ γέβμ 1600 καδὰρ νουφουσὴ χαβὶ βὲ Ρούμδζα ἰσμὶ Χ λήδιρ. Καδήκιοϊ ἐπαρχίασηνα ταπίδιρ.

3. ΙΖΜΙΔ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιοὺρ σανδζαγὴν δίκερ ἰσμὶ Κοδζὰ Ἰλὶ σανδζαγ δηρκι βακτὴ ἰλὲ Σουλτὰν Ὀρχὰν χαζρετλερινίν σὲρ ἀσκ ρὶ Κοδζὰ Ἀκδζὲ ταραφηνδὰν ζάπτ ὀληνμάγλε πού κι ἰσμλενμίδιρ, οὐμοὺμ σανδζὰκ 160,000 νουφουσὴ χα ὀλοὺπ, 12 κησμὰ μουνκασήμδηρ.

Ἰζμὶδ σανδζαγή. εΜρκέζι ἰδαρὲ Ἰζμίδιρ (Νικομήδει λιμανὴ κιουζὲλ, κιορφεζὶν δερουνινὲ ἰνδὰ ὀληνμὴς σιρνὸ κιουζὲλ ἐπνιελὶ μααρούρ βὲ τιδζαρετκιὰχ πὶρ σέχρδιρ, Σο μαχλενὴν 15ὶ Ἰσλαμλαρὰ 9οὺ Ἐρμενιλερὲ βὲ Ρουμλα. ρὰ βὲ πιρὶ Γεχουδιλερὲ μαχσούσδιρ. Ἐπνιέϊ μιριελὲρ ἀρασηνδὰ ἔν μεσχουρὴ τερσανὲ, χοκιουμὲτ κοναγὴ, Περτὲβ

παδὰ δζαμισὶ, μεκτέπι ρουδιὲ, μητρόπολις βὲ σάϊρεδιρ. Τερσανεγὶ μεσχουρ βεζὶρ Κιοπρουλὴ παδὰ ἰνσὰ βὲ τεεσὶς ἰτμὶς ἰδί.

Σεχρὶν τιδζαρετὶ σιμενδουφὲρ βασηταση ἰλὲ σὸν δερεδζεδὲ τεβεσσοὺ ἰτμὶς ὀλοὺπ, κιραστὲ, τοὺζ, δερὶ βὲ σάϊρε χρὰδζ ἰδέρ. Χαϊδὰρ παδαδὰν Ἰζμιδὲ καδὰφ σιμενδουφεὶν πογὶ 43 κιλομέτροδηρ.

Σεχρὶν ἴλκ πανισὶ Θράκηλι Ζίποιτος ἰσμινδὲ πὶρ ζὰτ ὀλοὺπ, μαχδουμὶ Νικομήδης (280 σενὲ Χριστοσδὰν ἐβὲλ) χοκιουμδὰρ ὀλδηκδά, κενδὶ ἰσμινὶ βιρμὶς βὲ *Νικομήδεια* ελιμεσινδὲν τούρκδζεδε Ἰζμὶδ δενιλμίσδιρ.

Βιθυνίανην χοκιουμδαρλαρὴ πουραγὶ ἰλεροὺ δερεδζεδὲ εζγὶν βὲ μουκεμμὲλ ἰδοὺπ, ὅ δερεδζεγὲ καδὰρ βαρδηρηλὰρ ἰδίκι «*Βιθυνία σεχρλερινὶν βάλιδεσι*» οὐνδαηνὴ ἀλμήδηρ. Ρώμα ἰμπερατωρλαρηνὴν τζόκλαρη πουαδὰ ἰκαμὲτ ἰτμεκδὲν χαζλανδηκλαρηνδὰν, πάζηλαρη ουραγὶ Ἀνατόλ ἰτζοὺν παϊδάχτ ἰτμεγὶ νιγὲτ ἰτμισλὲρ δί. Ἰμπερατὼρ Διοκλητιανὸς 303 σενεσινδέ (Χριστοσδὰν όνρα) πουραδὰ πουληνὴρ ἰκὲν δαμαδὴ Γαλέριοσην τεφδιματὴ οὐζερινὲ Χριστιανλὰρ ἀλεϊχινὲ μουδχὶς βὲ χουνρὶζ κοαλαγισὶ ἰλὰν ἰτμίς ἰδί. Ἰσὶ σενὲ σόνρα (305) μουσάρουν λέϊχ ἰμπερατὼρ χαζρετλερὶ Ἰζμιδὶν σάρκ ταραρηνδακὲ δαδὰ ἰμπερατωρληκδὰν ἰστιρὰ ἰδοὺπ, Σαλωνὰ τζεκιλμίσοιρ. Μέγας Κωνσταντῖνος χοκιουμδὰρ ὀλδηκδὰ μαχαλινὶ πεγενοὺπ, κέζα παϊτάχτ ἰτμεγὶ νιγὲτ ἰτμὶς ἰδὶ ἰσέδε, Σταμπολὴν μεβκησινὶ τερδζὶχ ἰτμὶς ὀλδηγηνδὰν πού νιγετινὶ τέρκ ἰτμὶς φάκατ σεχρὶ χὲρ βάκτ πεγενδιγινδὲν, ὁμρουνὴν σὸν κιουνλερινὶ πουραδὰ κετζιρμίσδιρ. Πάδεχου Ἰρανλη-

SISMANOGLIO MEGARO

λὰρ βὲ Γότθοι ισμινδὲ πάζη καπαΐλ χούδζμ ιδερὲκ γιάγμα ιτμισλὲρ ισέδε, πάδεχου γίνε ἐσκὶ χαλινὲ τερρὶ ὀληνμὴς, φάκατ 354 σενεσὶ Αὔγουστος 24δὲ βουκουσὺ πουλὰν μουδχὶς βὲ σιδδετλὶ πὶρ ζελζελεδὲ γὲρ ἰλὲ γεκσὰν ὀλοὺπ, 50 κιοὺν μουτεμάτιεν δεβὰμ ἰδὲν γιανγηνδὰ δαχὶ τεκμίλ μάχβ ὀλμήσδηρ. Ἰουστινιανὸς ἰμπερατὼρ ἀκαπίνδζε κιουζὲλ βὲ ὄζεσὶμ πινακλὰρ ἰλὲ σεχρὶ γένιδεν τεεσὶς ἰτμὶς βὲ 1216ά καδὰρ Βυζαντινλὲρ χοκμουνδέ ἰκὲν, ἐβέλδζε ζίκρ ὀληνδηγὴ κιπὶ, Σουλτὰν Ὀρχανὴν σερασκερὶ Κοδζὰ Ἀκδζὲ ταραφηνδὰν ζάπτ ἰδιλμίσδιρ· μητροπολιτὴ σήνφι ρουχανιδὲ Ὅινδζίδιρ. Ἰζμὶδ σανδζαγηνὰ ταπὶ ὀλὰν καϊμακαμληκλὰρ ἀτιδὲ γιαζηλαδζάκδηρ. Τογρηδὰν μερπούδ ὀλὰν ναχιὲ Παγδζεδζίκδιρ· ὄζιβαρηνδακί κουρὰ ἰσὲ δζέμαν 66δηρ.

Ἀδὰ παζὰρ καϊμακαμληγή.(2)(1) Μερκεζὶ Ἀδὰ παζὰρ καζασὴ ὀλοὺπ μιλέλι μουχτελιφεδὲν 7000 νουφουσὴ χαβὶ Σακάρια ἰρμαγηνὴν σὰγ δζιχετινδὲ, μινσελινδὲν 26 κιλομέτρο οὐζακδάδηρ. Ἀδὰ παζὰρ τεσμιὲ ὀληνμασηνὰ σεπὲπ Σακαρια ἰρμαγὴ ἰλὲ Σαπάντζαδαν ἀϊρηλοὺπ μεζκιοὺρ ἠρμαγὰ τοκιουλὲν Κιλλὶς σουγιουνὴν ἀρασηνδακὶ ἀδὰ κιπὶ μεβκηδὲ πουληνμασηδηρ. Ὅ χεβαλιδεκὶ ταγλαρδὰ πὲκ δζεσὶμ ὀρμανλὰρ βὲ σὴκ ἀγατζλὰρ πουληνδηγηνδὰν γερλὶ ἐχαλὶ ταραφηνδάν Ἀγάτζ ὀενιζὶ ἰσμὶ βιριλμίσδιρ. 82 καργὲ πούραγια μερπούτδηρ.

Μεζκιοὺρ καζαγιὰ ταπὶ ὀλὰν ναχιελέρ.

Σαπάντζα, Ἰζμιδδὲν 32 κιλομέτρο οὐζακδὰ βὲ Σαπάντζα κιολουνδὲν πίραζ οὐζὰκ μαχαλδὲ 3500 νουφουσλὴ πὶρ μαχὲλ ὀλοὺπ βακτὴ ἰλὲ τουδζδζὰρ βὲ γιολδζὴ κερβανλαρηνὴν κονάκ μαχαλὶ ἰδί· ὄζιβαρηνδὰ 29 κουρὰ βάρδηρ.

(1) Ποὺ νόμερολαρ καϊμακαμληγὴν σηνφηνὴ κιοστερίρ.

Ἀκ γιαζὴ ὄζιβαρηνδὰ 52 καργὲ βάρδηρ.

Χενδὲκ Ἀδὰ παζαρηνὴν δζουνουπὶ σαρκισινδὲ γάγετ μαχσουλλὴ βὲ ζηραατὴ ἰτζοὺν μααρσοὺφ πὶρ πελδέδιρ. Ἰζμιδδὲν Ἀνατολὴν ἰτζερουλερινὲ κιδὲν κερβανλὰρ ἐβέλδζε πουραγιὰ ὀγραρλὰρ ἰδί. Μουλχακατὴ 47 καργεδὲν ἰπαρέτδιρ.

Καρὰ Μουρσὰλ καϊμακαμληγή.(3) Ἰζμιδδὶν ὄζουνουπὶ γάρπ δζιχετινδὲ, 2500 νουφουσλὴ πὶρ καζὰ ὀλοὺπ, βακτὴ ἰλὲ Κοτάχγιαδαν κελὲν κερβανλαρὴν βὲ τουδζδζαρλαρὴν μοχρὲτζ γερὶ ἰδί. Ταριχὲ κιορὲ, Χριστοσδὰν 712 σενὲ ἐβὲλ Γιονανιστανὴν Μέγαρα νὰμ πελδεσινδὲν πάζη κιμσελὲρ πουραγιὰ κελοὺπ, Ἀστακὸς ἰσμὶ ἰλὲ πουραγὶ σέχρ ὀλμὰκ φοὺζερὲ τεεσὶς ἰτμισλὲρ βὲ πουραδακὶ κιορφὲζ, ἰσμινδὲν Ἀστακηνὸς κόλπος τεσμιὲ ὀληνμὴς ἰδί. Χριστοσδὰν 1326 σενὲ σόνρα Σουλτὰν Ὀρχὰν χαζρετλερινὶν σερασκερλερινδὲν Καρὰ Μουρσὰλ νὰμ ζὰτ πουραλαρὴ ζάπτ ἰδοὺπ, καλὲ ἰνὰ ἰτμὶς βὲ κιόϊ χαλινδὲ πουληνὰν Ἀστακὸς, Καρὰ Μουρσὰλ τεσμιὲ ὀληνμήσδηρ. Μουλχακατὴ 33 καργέδιρ. Πουρανὴν σαρκισινδὲ Ἐρέγλι ἰσμινδὲ γάγετ οὐρὰκ πὶρ καργὲ βάρδηρκι, μουκάδδεμα Ἐριβωλος βὲ Ἐριβοία τεσμιὲ ὀληνὴρ ἰμίς, γάρπ δζιχετινδὲ, βεζὺρ Χερσὲκ Ἀχμὲδ παδὰ ταραφηνδὰν τεεσὶς ὀληνὰν (σενὲ 1457) Χερσὲκ καργεσὶ βάρδηρ. Πουνὴν γιανηνδὰν ρούμδζα *Δράκων* βὲ τούρκδζε *Κὴρκ κετζίδ* ἰσμλενὲν οὐφὰκ πὶρ τζάϊ βάρδηρκι πὶρ χαΐλη ζεμὰν Βυζαντινλὲρ ἰλὲ Σελτζουκιλὲρ ἀρασηνδὰ χουδοὺδ Ἰττιχὰζ ὀληνμὴς ἰδί.

Πουραγιὰ μουλχὰκ ναχιὲ Γιάλοβαδηρ. Σέχρι μεζκιοὺρ μουκάδδεμα Δρέπανον τεσμιὲ ὀληνὴρ ἰκὲν, πάδεχου Μέγας

SISMANOGLIO MEGARO

Κωνσταντῖνος ταραφηνδὰν ταμὶρ βὲ ἰνδὰ ἰδιλερὲκ βαλεδεσινὶν ἰσμινὲ ζίκρεν Ἑλενόπολις τεσμιὲ ὀληνμὴξ ἰδί. Ἁγία Ἑλένη Κουδοὺς σεριφδὲν ἀδδετινδὲ, πουρανὴν χαμαμλαρηνὴ ζιαρὲτ ἰδερὲκ ὄζεσὶμ πιναλὰρ ἰνδὰ ἰτδιρμὶξ βὲ χαμαμλαρηνὴν σουρέτι μουνταζαμεδὲ ἰδαρεσινὶ ἔμρ ἰτμὶξ ἰδί· χαμαμλαρὴ μααρούφ βὲ μεσχοὺρ ὀλδηγηνδὰν χὲρ μαχελδὲν κιρὰζ μαχσουληνὴν ἐρισδιγὶ ζεμανδὰ πουραγιὰ κιουλλιετλὶ ἐχαλὶ σιτὰπ ὀλοὺφ βὲ σουλαρὴν βιδζουδὲ τεεσιρινὲ γιαρδὴμ ἰδὲν μεζκιοὺρ μαχσουλὴ μεπζουλιέτλε γερλέρ. Ταρίχδζε ἐχεμμιετὶ γιὸκ ἰσέδε, σουρασηνὴ ἰλαδὲ ἰδελίμκι, Σαλιπιούν ταπὶρ ὀληνὰν Εὐρώπα ἀσακιρὶ Κουδοὺς σεριφὶν ἰμδατηνὰ κιδὲρ ἰκὲν, Ἰζνὶκ σεχρινὶ (Νίκαια) ζάπτ ἰδέμεγινδζε δεκζδὲν κελὲν μουαδενὲτ ἀσακιρὶ ἰλὲ πιρλεσμὶκ οὐζερὲ πουραγιὰ ἰλτιδζὰ ἰτμὶξ ἰδί. Πού ἀσκερὶν κουμανδασὴ Πέτρος Ἐρημίτης βὲ Γωθιέρος Μεδένεχων νὰμ ζεβατὰ ἐχαλὲ ὀληνμὴξ ἰδί. Μουλχακατὴ 37 καργέδιρ. *Οὐζοὺν τζαὶρ* ὀδασηνδὰ δαχὶ Κιουστενδζὶκ ἰσμινδὲ πὶρ καργὲ βάρδηρ.

Κάνδρα καϊμακαμληγή.(3)Ἰζμιδδὶν σιμὰλ ὄζιχετινδὲ βὲ Κάνδρα ταγηνὴν ἐτεγινδὲ μουκὶμ Κάνδρα ἰσμὶ ἰλὲ πὶρ καζὰ βάρδηρκι, πουνὴν ἰσκέλεσι 4 κιλομέτρο οὐζακδὰ ὀλὰν Κερπὴχ λιμὰν (λιμὴν Κάλπης)δηρ· μεζκιοὺρ λιμὰν Καρὰ δενὶζ πογαζηνδὰν τζηκηλδηκδὰ, Ἐρέγλιγε βαρήνδζεγε δεγὶν τεσαδδοὺφ ὀληνὰν ἴλκ λιμάνδηρ· μουλχακατὴ 119 καργέδιρ.

Ναχηλερὶ ἰσὲ πὲρ βέτζχι ἀτέδιρ. *Σεϊχλὲρ* Κεφκὲν ταγηνὴν ἐτεγινδὲ 1500 νουφουσλὴ οὐφὰκ πὶρ μαχέλδιρ· μουλχακατὴ 174 καργέ. *Φιμὰς* 132 καργελί, *Καρὰ σοὺ*

41 καργελί, *Ἀγατζλὴ* 71 καργελί, *Ἄκ ἀπὰδ* 32 καργελί.

Κέϊβε καϊμακαμληγή.(3)Μερκέζι ἰδαρὲ Κέϊβε,μουκάδδεμα *Τότταιον* ἰσμλενοὺπ, μααμοὺρ βὲ τιδζαρετκιὰχ σεχιρλερδὲν ἰδί· 1640 σενεσινδὲ Σουλτὰν Μουρὰτ Ραπὶ χὰν ἀσρινδὲ ὀνουνδὲν ἀκὰν Σακάρια ἠρμαγὴ δζεσμάγλε χαρὰπ ὀλμήδιρ. Ἰζμιδδὲν Ἐσκὶ σεχιρὲ κιδὲν σιμενδουφερὶν πουραδακὶ στασιονηνὴν ἄζ ἰλερουσινδεκὶ ἠρμαγὴν κιοπρουσηνὴ ἀλτὴ ἀγιὰκ οὐζερινὲ Σουλτὰν Παγιαζὴδ χὰν ἰνδὰ ἰτδιρμὶξ ἰδί· πουρανὴν 12 κιλομέτρο γαρπισινδὲ Σακάρια ἠρμαγηνὴν σὸλ ὄζιχετινδὲ *Ἄκ χισὰρ* ναχιεσὶ βάρδηρκι μουλχακατὴ 43 καργέδιρ. Κέϊβενην ἰσὲ 36 καργέδιρ. *Ταρακλὴ* ναχιεσὶ μααρούφ ὀλσὺπ, ἐσκὶ κερβανλαρὴν κονάκ γερὶ ὀλδηγῆ κιπὶ Σακάρια ἠρμαγηνὰ τοκιουλὲν Κιονοὺκ σουγιουνὴν σὰγ ταραφηνδὰ πουληνδηγηνδὰν μανζαραλὴ βὲ μαχσουλδὰρ πὶρ μαχέλδ ρ· μουλχακατὴ 29 καργέδιρ.

Μεζκιοὺρ σανδζαγὴν μαχσουλὴ πουγδαϊ ἀρπὰ, μησὶρ, παμοὺκ, κετὲν, σαράπ βὲ πάχουσους ἰπέκδιρ· πὶρ κάτζ μαχαλλερδὲ πακὴρ βὲ κουρσοὺν μαδενλερίδε βὰρ ἰσέδε ἰσλεδίλμεγιορ.

5. ΠΙΓΑ ΣΑΝΔΖΑΓΗ *(Καλιάτ σουλτανέ)*

Μεζκιοὺρ σανδζαγὴν χουδουτλαρὴ πὲρ βέτζχι ἀτίδιρ· Σιμὰλ ταραφὴ Μαρμαρᾶ δενιζί, γάρπ ὄζιχετὶ Τζανὰκ καλὲ δενιζί, ὄζουνοὺπ ταραφὴ Ἐδρεμὶδ χιορρεζὶ βὲ σάρκ ὄζιχετὶ Προῦσα βιλαγετίδιρ.

Μουτεσαρρηφλὴκ ὀλὰν Καλιὰ σουλτανιὲ (Δαρδανέλλια) σεχρὶ μετὶν βὲ μουχαφαζαλὴ πὶρ μαχὲλ ὀλούπ,

SISMANOGLIO MEGARO

1600 σενελερινὲ δεγὶν χίδζ πὶρ ἐχεμμιετὶ χαὶζ δεγὶλ ἰκέν, ὃ βάκτ ὅραδακι πογαζὴν μουχαφαζὰ ἰδιλμεσινὲ ἰπτιδὰρ ἰδιλίνὸζε, σέχρ δαχὶ ἐχεμμιὲτ κέσπ ἰτμίσδιρ. Κερὲκ Βυζαντινλὲρ βὲ κερὲκ Ὀσμανληλαρὴν ἵλκ ἀσρλερινδὲ Σταμπολὴν μουχαφαζασή, ἄνδζακ καλελερινὲ χάσρ ἰδιλμὶζ πὶρ κεῖριγὲτ ὀλμάγλε, πάδεχου πουρανὴν μουχαφαζὰ ἰδιλμεσινδὲ Σταμπολὴν τεχλικεγὲ δουτζὰρ ὀλμαζηζὴν μουφαζὰ ὀληναδζαγὴ δερκιὰρ πουληνμάγλε, ἰστιχκιαμὰτ βὲ σάἰρε ἰνσασηνὰ ἰπτιδὰρ ὀληνμήζ ἰκὲν 1656 σενεσὶ Κιανὶ πασανὴν τὰχτη ἰδαρεσινδὲ πουληνὰν 79 χάρπ σεφινεσὶ Βενετίανην σεφινελερινὶν πουραγιὰ κὶρμεσινὲ μανὶ ὀλάμαμησλαρδηρ. Φάκατ Βιζὺρ Κιοπρουλὴ Ἀχμὲδ πασὰ ὃ βάκτ γενὶ συστὴμ τοπλὰρ βὲ ἰστιχκιαμὰτ ἰλὲ μοχκεμλεσδιρούπ, ὅ ἀνδὲν περού δζιδαρηνὰ γιαναθηλμὰζ μουχὶμ πὶρ ἰστιχκιὰμ ὀλμήσδηρ.

Καλιάϊ σουλτανιὲ (Τζανάκ καλὲ) σεχρὶ πού κιούν 12000 νουφουσὴ χαβὶ ὀλούπ, πουραδὰ ἰμάλ ὀληνὰν τοπρὰκ ἰσὶ τζανάκ βὲ κιασὲ βὲ δεστιλερὶ ἰτζούν μααρούφδηρ. Σέχρι μεζκιουρδὲ πὶλ δζούμλε δεβλετλερὶν κόνσολοσλαρη ἰκαμὲτ ἰτδιγὶ κιπὶ, πάχρι σεφιτδὲν κελὲν χὲρ πὶρ σεφινὲ πουραγιὰ μουβασιλετινδὲ δουραράκ, πρατικαλαρηνὴ κιοστερούπ ἰμζαλατμαγιὰ μεδζπούρδηρλαρ.

Πουρανὴν πίραζ σιμαλινδὲ ἐσκὶ Ἄβυδος σεχρινὶν μαχαλινδὲ Πογὰζ χισὰρ ἰσμινδὲ πὶρ καλὲ βάρδηρ. Ἄβυδος σεχρὶ γάγετ ἐσκὶ ὀλούπ Τροία μουχαρεπεσινδὲ ἰστιράκ ἰτμὶς ἰδί, πάδεχου Μίλητοσληλαρ πουραγιὰ κελούπ, σεχρὶ ζάπτ βὲ τεζγὶν ἰτμισλέρδιρ. Ἰράν χοκιουμδαρὴ Δαρεῖος Χριστοσδὰν 506 σενὲ ἐβὲλ Σκυθίαγια ἰδζρὰ ἰτδιγὶ σεφερδὲν

ἀβδετινδὲ πουραγὶ γιαχμὴζ βὲ ὀγλοῦ Ξέρξης Γιονανιστὰν οὐζερινὲ σεφὲρ ἰδὲρ ἰκὲν (480) πουραδὰν καρσού ταραφα κιοπροῦ κουρμὴζ ἰδί. Πουρανὴν σιμαληνδὰ δαχὶ Ἀρίσβη ἰσμινδὲ πὶρ σεχὶρ βὰρ ἰδί, φάκατ μαχαλὶ ἔλ γέβμ μαλούμ δεγίλδιρ.

Μεζκιουρ σανδζακδὰ Ἐρένκι ἴ ἰσμινδὲ πὶρ ναχιὲ ὁλούπ 39 κουρὰ ταπίδιρ. Μεζκιούρ ναχιὲ Κούμ καλὲ ναχιεσινὶν σιμαλὶ σαρκισινδὲ, οὐμούρι ζηραὶὲ ἰλὲ μεφγούλ ἐχαλιδὲν μεσκιούν πὶρ πελδέδιρ· ἐσκὶ Δαρδανὸς σεχρὶ πουρανὴν γιακηνηνδὰ ἰδί· Ἐσκὶ ταριχλερὲ κιορὲ Τούνα ἠρμαγὴ σαχηλινδὲ μεσκιούν Δαρδανεῖς ναμηνδὰ πὶρ κάβμ πουραγιὰ τεβαδδούν ἰδερὲκ ἰσκιὰν ἰτμισλὲρ ἰδί.

Πού ὁλκὲ ἔν ἐβὲλ Τευκρία δενιλὶρ ἰκὲν, πάδεχου Δαρδανία βὲ ἀχήρεν Τροία ἰσμλενμὶς ἰδί. Ἡρόδοτοσην γιαζδηγηνὰ πακηλὴρ ἰσέ, Τροία χοκιουμδαρληγὴ λάβγ ὀληνδηκδὰν σόνρα ὁρὰ ἐχαλισὶ οὐφαδζὴκ χοκιουμδαρληκλὰρ τεσκὶλ ἰτμισλὲρ βὲ πάδεχου Λυδία χοκιουμδαρὴ Κροῖσοσα ταπὶ ὀλαρὰκ, μερκουμὴν μαγλουπιετινδὲν σόνρα 546δὰ Ἰρανληλαρὰ κετζμισλέρδιρ. Πουνλαρδὰν ἐχαλιγὶ Μέγας Ἀλέξανδρος κουρταρμήζδηρ. Χριστοσδὰν 283 σενὲ ἐβέλ, Πέργαμα χοκιουμδαρὴ Φιλέταιροσα ταπὶ ὀλούπ, νίχαγετ 129 σενεσινδὲ Ρώμαληλαρα βὲ Χριστοσδὰν 395 σενὲ σόνρα Βυζαντινλερὲ κετζμίσδιρ.

Λάψεκι (*Λάμψακος*)*καϊμακαμληγή*,(3) παλιαδὰ ζίκρ ὀληνὰν μουτεσαρρηφληγὴν σιμὰλ δζιχετινδέδιρ. Λάμψακος σεχρὶ μουκάδδεμα Πιτυόεσσα τεσμιὲ ὀληνούπ, πάδεχου Βέβρυκεσλερινχοκιουμδαρὴ Μάνθρωην κεριμεσὶ Λαμψάκηδεν Λάμψακος ἰσμινὶ ἁλμήσδηρ. Γιονὰν ταριχινὲ κιορὲ μου-

SISMANOGLIO MEGARO

κάδδεμα Ἰρανληλὰρ ζαπτηνδὰ ἰκὶν πάδεχου Ἀθῆναιλιλεριν ἐλινὲ ἀετζμὶς βὲ μέγας Ἀλέξανδρος ζεμανηνδὰ τεκμὶλ χαρὰπ ὁλμὰκ τεχλικεσινὲ δουσμὴς ἰσέδὲ, πυραλὴ φειλοσὸρ Ἀναξιμένηστιν τεβασουὸὴ ἰλὲ Ἀλέξανδροσην χηδδετινδὲν κουρτουλμήσδηρ· μεσχοὺρ δζαγραφία μουχαρριρὶ Στρατόνικος δαχὶ πουραλὴ ἰδί· ἐσκὶ μουχαρριρλὲρ πουρανὴν σαραπηνὴ μέδχ ἰτμεκδέδιρλερ· ὁλδηγὴ μαχὲλ πὲκ μαχσουλδάρδηρ· νουρουσὴ 3500 ραδδεσινδὲ ὁλούπ, 39 καργὲ δαχὶ πουραγιὰ αἰδδηρ. Ναχιελερὶ Πύργος, κουρασὴ 32 βὲ Τζαρτὰκ, κουρασὴ 15.

Λάψεκι σεχρινὶν σιμαλὶ γαρπισινδέ, Μαρμαρὰ δενιζινὶν τεσκὶλ ἰτὸιγὶ οὐραδζὴκ κιορρεζδὲ *Πάριον* ἰσμινδὲ πὶρ πελδὲ βάρ ἰδίκι, μουκάδδεμα Μίλητοσληλαρ βὲ Ἐρυθραίαληλαρ βὲ Πάριοσλαρ ταραφηνδὰν τεεσὶς ὁληνούπ, βακτηνδὰ ἰλεροὺ δερεδζεδὲ σερερλενμίς. Πουρανὴν γερὶ ἔλ γὲδμ *Κεμὲρ* ταπὶρ ὁληνὰν καργεδεκὶ χαραπελερδὲ μουταχαδὲ ὁληνήρρ. Πουρανὴν τεεσισινδὲν ἐδὲλ σάρκ ταραφηνδὰ *Πρίαπος* ἰσμινδὲ δαχὶ πὶρ πελδὲ βὰρ ἰδίκι, ἐχαλισὶ πάδεχου Πάριονα τεβαδδοὺν ἰτμὶς ἰδί· πουνὴν δαχὶ ἐσκὶ γερὶ Πίγκ σανδζαγηνὰ ταπὶ Καρὰ πουγὰ (καργεσινδέδιρ) ναχιεσινσινδέδιρ.

Πίγα καζασή. Δικὲν ταγηνὴν σιμαλὴ σάρκ ἐτεκλεριδέ, Γρανικὸς (Οὔτζ πελὰ σοὺ) ἠρμαγηνὴν σὸλ σαχηλινδὲ πουληνὰν Πίγα σεχρὶ μεζκιοὺρ καζανὴν μερκεζίδιρ. Πουρανὴν δίκερ ἰσμὶ *Παγὰ σεχὶρ* ὁλούπ, χὲρ σενὲ Ἰούνιοσδα, 20 κιοὺν ἰμτιδὰτ ἰδὲρ τουδζδζὰρ πανηγυρὶ κουρηληρ βὲ πάσληδζα χαϊβὰν μουπαϊασὴ ἰδζρὰ ἰδιλούρ. Νουρουσὴ 5000 ραδδεσινδέδιρ. Καζάϊ μεζκιουρὲ 67 κουρὰ ταπίδιρ. Ναχιελερὶ ἰσὲ ἀτιδεκιλέρδιρ.

Τζαλὴ ναχιεσί. Παλήκεσιρ σανδζαγηνὴν γιανηνδὰ βὲ Ἀπτὰλ Δικὲν βὲ Καρὰ ταγλαρὴν δζουνουπινδὲ ταγλὴκ πὶρ μαχέλδιρ. Πουρανὴν Ἰνόμα ἰσμινδὲ 2500 νουφουσλὴ πὶρ πελδεσὶ βάρδηρκι, Χοσχόβασι τζαγηνὴν σὸλ ταραφηνδάδηρ. Κουραση 64δηρ.

Διμέτοκα ναχιεσί. 2000 νουφουσλὴ βὲ Χοσχόβαση τζαγηνὴν σὰγ ταραφηνδά, Πάνδηρμαδαν Τζανὰκ καλὲ σεχρινὲ κιδὲν γιὸλ οὐζερινδέδιρ· κουρασὴ 43δηρ.

Καράπιγα ναχιεσὶ (Ἐσκὶ Πρίαπος).

Ἔζινε καζασή. 54 κουραλή. Πουραδὰ τεαδὰτ ὁληναδζὰκ καργὲ βὲ κασαπαλαρ ἀτιδεκιλέρδιρ. *Ἰνέχ* (1500 νουφουσλὴ) μουκάδδεμα Νεανδρία τεαπὶρ ὁληνὴρ ἰδί, ὁνουνδὲ Σαμόνιον ὀδασὴ βάρδηρ. Δζουνουπινδὲ Κὴρκ κιουζὲλ (Σκάμανδρος) ἠρμαγηνὴν σὸλ ταραφηνδὰ ἐσκὶ *Κερθῶν* σεχρινὶν γερινδὲ *Τουρκμερλὶ* καργεσὶ βάρδηρκι, ριβαγιετὰ κιορὲ, μεσχοὺρ σὰῒρ Ὅμηρος πὶρ μουδδὲτ πουραδὰ ἰκαμὲτ ἰδοὺπ, Τροία χεβαλεσινὶν δζαγραφίασηνὴ μουταλαὰ ἰτμὶς ἰδί. Μεζκιοὺρ καργὲ χισαρλήδηρ. Βυζαντὶν ἰμπεράτωρληγὴ ζεμανηνὲὰ πολιτικὰ μουττεχιμλερὶ πουρανὴν χαπςχανεσινὲ κονουλούρ ἰμίς. Βυζαντινλερδὲν Σουλτὰν Ὀρχανὴν μιραλαϊλαρηνδὰν Τουρσοὺν νὰμ ζὰτ ζάπτ ἰτμίσδιρ. *Ἐσκὶ Σταμποὺλ* (Ἀλεξάνδρεια Τρῳὰς) Ἰνεχὶν δζουνουπὶ σαρκισινδὲ βὲ Κεμαλὶ καργεσινὴν γαρπινδέδιρ· σέχρι μεζκιουρὴ Μέγας Ἀλέξανδροσην δζενεραλλαρηνδὰν Ἀντίγονος τεεσὶς βὲ ἰντὰ ἰδοὺπ *Ἀντιγόνεια* τεσμιὲ ἰτμὶς ἰσέδε, Μικρὰ Ἀσίανην πάδεχου ταξιματηνδὰ πουραγὶ Λυσίμαχος ἀλούπ, *Ἀλεξάνδρεια Τρῳὰς* ἰσμλενδιρμίς. Παῦλος Ἀπόστολος μαγετινδὲ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς ὀλδηγὴ

SISMANOGLIO MEGARO

χαλδὲ πουραγὶ ικὶ δεφὰ ζιαρὲτ ιτμίσδιρ, Πιρινδζισινδὲ Χριστοσδὰν 50 σενὲ σόνρα κελοὺπ, πὶρ κιοὺν πὶρ κιδζὲ καλμὴς (*Πράξεις Ἀποστόλων* ις'. 9) βὲ ικινδζισινδὲ Χριστοσδὰν 7 σενὲ σόνρα κελοὺπ 8 κιοὺν καλμὴς (Πράξ. κ' 6—12). Κιορσυνούορκι πουρασὴ μεσχοὺρ βὲ μααροὺφ σεχιρλερδὲν ἰδί. Κιορσυλὲν χαραπελὲρ ινσανὶν ἀκληνὶ χαϊρετδὲ πρακήρ· χισαρλάρ, πουρδζλάρ, χαβσυζλάρ, τερσανελέρ, λιμὰν, ρηχτὴμ βὲ σάιρε βὰρ ιμίς. Βακτλὰρ μιρουρ ἰλὲ χαράπ ὀλδηκδὰν σόνρα ταφλαρὴ βὲ διρεκλερὶ Σταμπολὰ κετουριλερέκ, 1693 σενεσινδὲ ινσὰ ὀληνὰν Ἐμὶν ὀνοῦ δζαμίϊ σεριφινὶν τεζγινατηνὰ σάρφ ὀληνμήσδηρ. Ποὺ ταφλαρὴν τζηκδηγὴ ὀδζακλὰρ Κεμαλὶ καργεσινδὲ ὀλδηγὴ κιπὶ, δζουνουπὶ σαρκισινδὲ δαχὶ μαχαλίνδζε μααροὺφ ἤλιδζα βάρδηρ. *Πουνὰρ πασὴ* καργεσί, ταρίχδζε ἔν ἐχεμμιετλὶ πὶρ καργέδιρ. Πουρασὴ *Τρῳὰς* δενιλὲν μεσχοὺρ σεχὶρ ἰδί· ταριχὶ πὲκ οὐζούνδηρ, ἀρζοῦ ἰδενλὲρ τὰπ ἰτδιρμὲκ νιγετινδὲ πουληνδηγημὴζ Μικρὰ Ἀσίαννη ταριχὶ κιταπηνὴ μουταλαὰ ἰτσουνλέρ. Μεσχοὺρ Ὅμηρος σαιρὴν *Ἰλίας* νὰμ κιταπὴ πουραδακὶ μουχαρεπὲ ἰτζοὺν πάχς ἰδίορ.

Ναχιελέρ. *Παϊραμίτζ*, Κὴρκ κιουζὲλ ἠρμαγηνὴν σὸλ ταραφηνδὰ γάγετ χαβαδὰρ βὲ μανζαραλὴ πὶρ μαχαλδὲ 6000 νουφουσλὴ πὶρ κασαπάδηρ 77 ναχιεσὶ βάρδηρ.

Κοὺμ καλὲ ναχιεσί· μερκὲζ Γενὶ σεχίρδιρ (Σίγειον) γάγετ μοχκὲμ βὲ μαζπουὸδ πὶρ καλὲ ὀλοὺπ παγαζὴν μοχαφαζασηνὰ μεεμούρδηρ. (1) Πουραδὰν 7 κιλομέτρο οὐζακδὰ *Τζιπλάκ* καργενὶν σιμαληνδὰ ἐσκὶ Ἴλιον σεχρινὶν μαχελὶ βάρδηρ. Μέγας Ἀλέξανδρος πουραγιὰ κελοὺπ Γιονὰν καχραμανλαρηνδὰν Ἀχιλλευσὶν ζικρὶ ἰτζοὺν σαβαστὰρ ἰδζρὰ ἰτμίζδιρ. Κοὺμ καλὲ Ἐζίνε βὲ Ἀϊβαδζὴκ χεβαλισὶ ρούμδζα *Τρωϊκὸν πεδίον* τεσμιὲ ὀληνδηγηνδὰν μεσχοὺρ Τροία μουχαρεπεσινὶν πουραλαρδὰ ἰδζρὰ ὀλδηγὴ ἀνλατηλήρ. Κοὺμ καλεδὲν Γζερκὲς κιοϊνὲ καδὰρ ἰμτιδὰτ ἰδὲν σαχηλὲ Γιονὰν σεφινελερὶ τεκαρροὺπ ἰδοὺπ, ἀσακιρὶ τζηκαρμηδλὰρ βὲ ὀνουνδεκὶ ὀβαδὰ Ὅμηρος σαϊρὴν τεγανὶ ἰτδιγὶ καχραμανληκλὰρ βὲ βουκουάτη μεσχουρὲ ἰδζρὰ ἰδιλμίδιρ. Ποὺ μουχαρεπενὶν ταφσιλατὴ *Μικρά Ἀσίαννην ταριχὶ* νὰμ κιταπδὰ γιαζηλαδζάκδηρ. Τζερκὲς κιοϊνὴν δζουνουπινδεκὶ σαχὶλ βέ κιορφὲζ ἔλ γέβμ Πεσικλὲρ (Πεσίκια) τεσμιὲ ὀληνούπ, κουτζοὺκ βὲ πογιοὺκ σεφαΐνι χαρπιενὶν ιλτιδζὰ ἰτμεσινὲ γιαραρλὴ πὶρ μαχέλδιρ. Πουραγιὰ μερπουὸδ γεδὶ κουρὰ βάρδηρ.

Ἀϊβαδζὴκ καζασή. (3) Μερκεζὶ Ἀϊβαδζὴκ σεχρὶ ὀλούπ, Κοζλὴ πέϊ δαγὴ ἰλὲ Δεδὲ ταγηνὴν πιρλεσδιγὶ μαχαλδὲ φεραχδζὰ πὶρ δερὲ ἰτζινδὲ βὲ Κήρκ Κιουζὲλ (Σκάμανδρος) τζαγινὴν πουναρλαρηνδὰν 10 κιλομέτρο οὐζακδὰ 7000 νουφουσλὴ πὶρ πελδέδιρ. Κὴρκ Κιουζὲλ τζαγὶ πουναρηνδὰν καϊναδηγὴ ζεμὰν ἰλερού δερεδζεδὲ χούδζμλε τζηκούπ, κεμάλι σιδδέτλε δζερεγιὰν ἰδερὲκ γιοληνὰ δεβὰμ ἰδέρ. Ἀϊβαδζηγὴν δζουνουπινδὲ βὲ Ἐδρεμὶδ κιορφεζινὶν σιμαληνδὰ ἐσκὶ Ἀσσὸς πελδεσινὶν μεβκησινδὲ Πεϊράμ νὰμ καργὲ βάρδηρ. Πουρασὴ Σουλτὰν Ὀρχὰν χαζρετλερινὶν μαγετλερινδὲ πουληνὰν Ἐμὶρ Ὀρχὰν νὰμ ζατὰ χηδεματηνὰ μουκαπὶλ βιριλμὶς βὲ Ἐδρεμὶδ κιορφεζινὶν οὐζερινδεκὶ καλὲ

(1) Πουραδὰ Ἀχιλλεὺς βὲ δοστὴ Πάτροκλοσην μαζαρλαρὴ βὰρ ἰδί.

SISMANOGLIO MEGARO

μούμα ιλέϊχ ταραφηνδὰν ινσὰ ὀληγμὴς ἰδί. Πού καλεδὲν Σακηζὰ καδὰρ ὀλὰν δενίζ τεμαμὴ ἰλὲ κιορουλδηγηνδὲν, χίτζ πὶρ σεφινὲ πουραδὰν κιορουλμεξιζίν μιρούρ ἰδέμεζ. Καργενίν ἄνδζακ 120 νουφουσὴ βάρδηρ. Ἄσσὸς πελδεσὶ βακτηνδὰ μααρούρ ἰδί· πουραγὶ Μήθυμναληλαρ τεεσὶς βὲ ινσὰ ἰτμισλέρ, Στώϊκος νὰμ φεϊλοσόφ Κλεάνθης πουραδὰ τεβελλούδ ἰτμίς. Σιμδικὶ χαραπελέρ, ὀρανὴν βακτηνδὰ μουχὶμ πὶρ σὲχρ ὀλδηγηνὴ κιοστερίορ. Μεσχούρ φεϊλοσόφ Ἀριστοτέλης πὶρ μουδδὲτ πουραδὰ ἐγλενδί. Χριστοσδὰν 56 σενὲ σόνρα Παῦλος βὲ Λουκᾶς ρεσουλλὲρ πουραδὰν πὶρ σεφινεγὲ ρακὶπ ὀλούπ, Μύτιλλουγε, Σακηζὰ, Σουσαμὰ βὲ Μίλητοσα κετζμισλέρδιρ (Πράξεις Ἀποστόλων κ' 13—14). Πουραδὰ βακτὴ ιλὲ, δζεναζελερὶν κιζλενμεσινὲ μαχσοὺς ιμὰλ ὀληνὰν σανδουκαλὰρ ἰτζούν ταὰλὰρ ιχράτζ ὀληνὴρ ἰδίκι, δζεναζελερὶ τζουρουτμεγὲ γιαραρλὴ ὀλδηγηνδὰν *σαρκοφάγος λίθος* ισμινὶ ἀλμὴς ἰδί. Λάκιν τεδκηκὰτ βὲ τεφτισάτι ἀχηρεδὲν ἀνλασηλδηγηνὰ κιορὲ πού ταὰλαρδὰ πού χασιγετλερδὲν χίτζ πιρισὶ ὅλμαδηκδαν κάτι ναζάρ, δζεναζελερὶ ὀλδηγὴ χαλδὲ μουχαφαζὰ ἰτμεγὲ γιαραρλὴ μεβὰδ πουλήγμαμακδαδηρ. Σαχιλδὲν *Ἄσσος* σεχρινὲ τογρὴ τζηκμὰκ μαχαλὶν σαρπληγηνδὰν ναὰὴ πὲκ μουσκίλδιρ.

Ἀσσοσὴν γαρπισινδὲ Παπᾶ πουρνὴ βάρδηρκι, Κὰζ ταγγηνὴν οὐζὴ πουραδὰ χητὰμ πουλούρ. Πουρανὴν σιμαλὶ γαρπισινδὲ, γάγετ μαχσουλδὰρ πὶρ ὀδαδὰ Τοῦζλα πελδεσὶ βάρδηρ (νουφουσὴ 2500). Πίραζ ἰλερουδὲ δαχὶ μουκάδδεμα *Γαργαρα* τεσμιὲ ὀληνὰν Κοζλοῦ καργεσὶ πουληγμακδαδηρ. Καζανὴν ἐτραφηνδὰ 57 κουρὰ βάρδηρ.

Οὐμούμ σανδζαγὴν 8 ναχιεσὶ βὲ 500 καδὰρ κουρασὴ βάρδηρ, μαχσουλατὴ σαράπ, παλαμούτ, ζεϊτούν, παμούκ, κετέν, πουγδάϊ βὲ σάϊρεδιρ· ἐχαλισὶ ζιαδεσὶ ἰλὲ χαϊδὰν πεσλεμεγὲ μερακλήδηρ. Πεσικλερδὲ *χρώμιον*, Κὰζ ταγγηνδὰ *λιχίστ*, Πίγα δζιβαρηνδὰ μαγγανὲζ βὲ Λάπσεκηδε βὲ Καρὰ ταγδὰ κουρσούν μαδενλερὶ βάρδηρ.

ΒΙΛΑΓΕΤΛΕΡ

ΔΟΡΔΗΝΔΖΗ ΚΗΣΜ

ΠΙΡΙΝΔΖΙ ΠΑΠ

Καστάμονὴ βιλαγετέ.

Χουδουτή. Σιμὰλ ταραφὴ Καρὰ δενίζ, γὰρπ ὀζιχετὶ Δζανὶκ σανδζαγή, δζουνουπὶ Ἄνκαρα βὲ Προῦσα βιλαγετλερὶ ἰλὲ Ἰζμὶδ σανδζαγὴ βὲ ὰρκ ταραφὴ Καστάμπολου τζάϊ βὲ Δεβενὲκ τζάϊδηρ.

Βιλαγετὶν ἄρζι σατχιεσὶ 5366 μυριάμετρον ὀλδηγὴ χαλδὲ νουφουσὴ 700,000ὲ τακδὶρ ὀληνήρ.

Βαλιλὶκ Καστάμονὴ (Καστάμπολου) ὀλούπ, Γεραλὸς ταγηνὴν δζουνουπὶ σάρκ ἐτεγινδὲ βὲ Γκιὸκ τζαϊνήν σὸλ ὀζεναχηνδά, δενιζδὲν 72 κιλομέτρο οὐζακδὰ 25,000 νουφουσλὴ (2000 καδαρὴ Ὀρθόδοξος) ὀζεσὶμ βὲ τιδζαρετκιὰχ πὶρ σὲχρδιρ. Γιουν-

λὴ κουμασλὰρ, ἠδλενμὶς δεριλέρ, τιμοὺρ καπλὰρ, τιφτὶκ τζηκαρήρ. Τιδζαρετὶ ἰτζοὺν μααροὺρ ὀλδηγηνδὰν χὲρ Αὔγουστοσδα πουραδὰ τουδζδὰρ πανηγυρὴ κουρηλήρ. Οὐλοὺ δζαμιλὲρ, ἐπινέἲ μιριλέρ μεκτεπλὲρ βάρδηρ. Ρουμλὰρ Νικσὰρ μητροπολιτινὲ ταπὶ ὀλούπ, μουκεμμὲλ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον βὲ Παρθεναγωγεῖον ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Πουραγιὰ μερπούδ 4 ναχιὲ βὲ 44 καργὲ βάρδηρ. Ναχιελερὶν ἰσμλερί: Δουρκιανὴ κουρασὴ 59. Ἄκ Καγιὰ 73 καργελί. Κοζίκα 61 καργὲ βὲ Σορκὸν κὸλ 59 καργελί.

Βαλιλιγὲ μερπούδ ὀλὰν καϊμακαμληκλὰρ πὲρ βέδζι ἀτίδιρ: Ἀράτζ, Τὰς Κιοπροῦ, Ταταΐ, Ἰνέπολι, Ζαγφράνπολι, Τόσια βὲ Δζίδε.

Ἀράτζ καϊμακαμληγή. (3) Πουραγιὰ μερπούδ Μερκοζὲ βὲ Ἐκδὶρ ἰσμινδὲ ἰκὶ ναχιὲ ἰλὲ 170 καργὲ βάρδηρ. Ἀράτζ πελδεσὶ Ζαγφράνπολην ὰρκ ταραφηνδὰ Κασταμονηγὲ κιδὲν γιὸλ οὐζερινδὲ οὐφαδζὴκ πὶρ ζηραὰτ μαχαλίδιρ.

Τὰς κιοπρού καζασή, (3) Κιοκδζὲ ἀγάτζ ναμηνδὰ πὶρ ναχιελὲ βὲ 163 καργελίδιρ. Ἀσηλ Τὰς κιοπροῦ πελδεσὶ Κασταμονηδὲν 20 κιλομέτρο οὐζακδὰ Γκιὸκ τζαΐνὴν σὸλ ταραφηνδάδηρ. Πουνὴ πίραζ δζουνουπινδὲ, Ρώμαληλαρ ζεμανηνδὰ ἰνὰ ὀληνὰν Πομπηϊούπολισιν χαραπελερὶ βάρδηρ.

Ταταΐ καζασή (3) μερκεζὶ Δαδαχὶ ἀγὰ πελδεσὶ ὀλούπ 300 καδὰρ νουφουσὴ χαβὶ βὲ Οὐζοὺ πουρνὴ δαγηνὴν γὰρπ ἐτεκλερινδέδιρ. Καζαγιὰ μερπούδ 72 βὲ Ἐζταβάϊ ναχιεσινὲ 7 καργὲ μερπούδδηρ.

Ἰνέπολι καζασή (Ἰωνόπολις) (2) Μερκεζὶ Ἰνέπολιδιρ. Ρούμδζα ἐσκὶ ἰσμὶ Ἀβώνου τεῖχος ὀλούπ, ἐβελινδὲν περοῦ μααροὺφ ἰδί. Σίμδι δαχὶ Καρὰ ὀενιζὲ ἰσλεγὲν πὶλ δζούμλε κουμπάνια βαπορλαρηνὴν ὀγρὰκ λιμανὲ, Κασταμονὴ σεχρινὶν μοχρεδζὶ βὲ ἰχραδζὰτ ἰδχαλὰτ τιδζαρετὶ ἰτζοὺν μααρούφδηρ, ἔν ζιαδὲ

πουραδὰν ἰχράδζ ὀληνὰν ἐμταὰ κιραστὲ, τιφτίκ, γιούν, κετέν, κετζὶ δερισὶ βέ σάϊρεδ.ρ. Νουφούσι μεδζμουασὴ 7000 καδὰρ ταχμὶν ὀληνήρ. Πουνὴν 1500οὺ ὀρθόδοξος Χριστιάνδηρλαρ. Ὀρθόδοξος Χριστιανλαρὴ Νικσὰρ μητροπολιτινὲ ταπίδιρλερ. Νέφσι Ἰνέπολιγε 43 βὲ ναχιεσὶ Κόρεγε 141 βὲ δίκερ ναχιεσὶ Ἄπαναγια 84 καργὲ μερπούτδηρ. Ἰνέπολιδεν 14 κιλομέτρο οὐζακδὰ δζουνουπ δζιμετδὲ Ἀρσηζλὰρ καγιὰ ἰλὲ Κὰζ Γιουσούφ ταγλαρηνὴν τεσκίλ ἰτδιγὶ δερεδὲ βὲ Ἰνέπολινην γαρπισινδὲ Καρὰ δενιζὲ δοκιουλὲν Δαουρκὰν ἠρμαγηνὴν πουναρλαρὴ γιαννηνδὰ Πακὴρ κουρεσὶ μαδενὶ βάρδηρ. Πουραδὰ 10,000 μαδενδζὶ πουληνήρ.

Ζαγφράνπολι καζασή. (2) Ταταΐ καζασηνὴν δζουνουπὶ γαρπισινδὲ βὲ Δουρνᾶ γιαϊλασηνὴν δζουνουπὶ ἐτεκλερινδὲ Ζαγφράνπολι καζασή βάρδηρ. Ἐσκὶ Ρούμδζα ἰσμὶ πάζηλαρηνην γιαζδηκλαρηνὰ κιορὲ Θεοδωρούπολις ἰκέν, πάδεχου πουρανὴν πιρινδζὶ μαχσουλὴ ὀλὰν ζαγφρὰ (κρόκκος)δαν Ζαγφράνπολου τεσμιὲ ὀληνμισδηρ. Πουρασὴ χακκηνδὲ δοκτὼρ Ἀθανάσιος Γαβριηλίδης (βατανὴ ὀλδηγὴ ἰτζοὺν) *Ξιτοφάγης* νὰμ ρισαλενὶν 3ινδζὶ δζιλδινδὲ γιαζμισδηρ. Ἰστιχσὰλ ἰδεπιλδιγὶ μααλουματὴ σοὺ βέτζχ ἰλὲ γιαζήρ. Σταμπὸλ ἰμπερατωρὴ Θεοδόσιοσην (Β΄.) ζεβδζεσὶ Εὐδοκία Χριστοσδὰν 415 σενὲ σόνρα χαστελενούπ, μαγετινδὲ ἅγιος Στέφανοσην λείψανοσηνδὰ σὸλ ἁγιαγὴ ὀλδηγὴ χαλδὲ πουραγιὰ κελούπ, μουζδαρὴπ ὀλδηγὴ χαστελικδὲν σιφαγιὰπ ὀλαπιλμὶς βὲ λείψανοση ἔπαρχος Θεόδωροσην σεχριτὲ ἰχδὲ ἰτμισδιρ. Μεδκησὶ Κασταμονηδὲν 18 βὲ Πόλουδαν 30 σαὰτ οὐζάκδηρ. Ἐτραφηνδὰ πὶρ τακὴμ οὐφὰκ τζαϊλὰρ δζερεγιὰν ἰτμεκδὲ ὀλούπ, Ἀράτζ τζάϊ βασηταση ἰλὲ Φιλλιὰς τζαϊνὰ (Βιλλαῖος ποταμὸς) βὲ πάδεχου Καρὰ δενιζὲ δοκιουλουρλέρ. Νουφουσὴ 10,000 ἰσλαμδὰν βὲ 3000 ὀρθόδοξοσδὰν μουρεκκέπδιρ. Δζιδαρηνδὰ 106 καδὰρ καργὲ βάρδηρ· πὶρ σαὰτ κα-

SISMANOGLIO MEGARO

δὰρ οὐζὰκ ὀλὰν Γιαζὴ κιοϊνδὲ μεβὰζουὸ ὀλὰν 1500 νουφουσὴν 500ου ὀρθόδοξοςδὴρ. Καζαγιὰ μερπούὸ ναχιελερδὲν Ἀκταδὰ 35 βὲ Ἐφλανιγὲ 35 βὲ Οὐλοσὰ 67 καργὲ μερπούδδὴρ.

Γόσια καζασή (2)Κασταμονηνλὴν ὄζουνουπινδέ, Δεβενὲκ τζαϊνλὴν σὸλ ταραφηνδά, Βυζαντινλέρὸζε Θεσδοσιὰς τεσμιὲ ὀληνὰ *Τόσια* πελδεσί, 3000 νουφουσλὴ (400 καδαρὴ ὀρθόδοξος) β πιρινδζί, δαπαγχανελερί, τοκουμαχανελερὶ ἰτζοὺν μααρούφδὴρ Χὲρ σενὲ Σεπτέμβριοσδα πουραδὰ τουὲζδζὰρ πανηγυρὴ κουρηλήρ. Νέφσι Τόσιαγια 39 καργὲ μερπούδδὴρ.

Δζιδε καζασή (2) καζαγιὰ 75 βὲ Χὸς ἀλαὶ ναχιεσινὲ 88 δζέμαν 163 καργὲ μερπούδδὴρ.

ΠΟΛΟΥ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιουὺρ σανδζὰκ Βιλαγετὶν γὰρπ ταραφηνὴ τεσκὶλ ἰδούπ, 7 καϊμακαμληγὴ χαβίδιρ : 1) Ἐρέγλι, 2) Παρτήν, 3) Κοϊνούκ, 4) Κέρεδε, 5) Δούζδζε, 6) Μουδουρνῆ, 7) Χαμιδιέ.

Σανδζαγὴν μερκεζί ὀλὰν Πόλου πελδεσὶ 20,000 καδὰρ νουφουσὴ χαβὶ ὀλούπ (πουνὴν 8000ὶ Τζερκὲζ βὲ κουσουρὴ πίραζ Ὀρθόδοξος βὲ Ἐρμενιλὲρ ἰλὲ Ἰσλάμδηρ) ἔν ἐβὲλ Ρούμδζα *Βιθύνιον* βὲ πάδεχου Ρώμαληλαρ βὲ Βυζαντινλὲρ ἀσρινδὲ *Κλαυδιούπολις* τεσμιὲ ὀληνὴρ ἰδί. Ὀβασὴ γάγετ κενὶς βὲ μουνπίτδιρ. Χὲρ σενὲ 7)βριοσδα πουραδὰ κουρηλὰν τουδζὰρ πανηγυρὶ 14 κιοὺν δεβὰμ ἰδέρ. Γιαννηδὰν Πόλου σουγιοὺ δζερεγιὰν ἰδερέκ, 30 κιλομέτρο οὐζακδὰ Φιλγιὰς τζαϊνὰ πιρλεσίρ. Νέφσι Πόλουγια 190 καργὲ μερπούδδὴρ.

Ἐρέγλι καζισή. (2) Καρὰ δενὶζ σαχηλινδὲ βὲ βαπὸρ ἰλὲ Σταμπολδὰν 10 σαὰτ οὐζακληκδὰ ἐσκὶ Ἡράκλεια (Τούρκδζε Ἐρέγλι) πελδεσὶ καζανὴν μερκεζίδιρ. Ἴλκ ἰσμὶ Γιονὰν καχραμανλαρηνδὰν Ἡρακληςὶν ἰσμινὲ μουσαπιχέτεν βιριλμὶς βὲ ἔν ἐβὲλ Μίλητοσληλαρ πουραγιὰ κελερὲκ χὲμ ἰσκιὰν ἰτμισλὲρ χέμ-

SISMANOGLIO MEGARO

δὲ σενλενδιρμισλέρ. Πασκὰ *Ἐρέγλι* πελδελερινδὲν ταφρὶκ ὀληνμὰκ ἰτζοὺν *Καρὰ δενίζ Ἐρέγλισι* δενιλίορ. Νουφούσι μεδζμουασὴ πού κιοὺν 10,000 καδὰρ ταχμὶν ὀληνήρκι πουνὴν πὶρ μηκταρὴ ὀρθόδοξος ὀλούπ, Καθήκιοϊ μητροπολιτινὲ ταπίδιρλερ βὲ ὀλδήκδζα μουκεμμὲλ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Ἐρέγλινιν ἐχεμμιετὶ κιομοὺρ μαδενλερινδέδιρ. Κερὲκ πουραδακιλὲρ βὲ κερὲκ Ζουνγουλδὰκ καργεσὶ δζιβρηνδὰ πουληνὰν μαδένι χουμαγιουνλαρδὰν πὲκ τζὸκ κιομοὺρ ἰχράτζ ὀληνδηγηνδὰν τζὸκ ἀμελέδε ἰδιεμεκδέδιρ. Καζαγιὰ 63 καργὲ μερπούτδηρ

Παρτὴν καζασή. Μερκέζι καζὰ ὀλὰν Παρτὴν (Παρθένιον) πελδεσὶ πουνδὰν 30 σενὲ ἐβέλ κουτζούκ πὶρ καργὲ ικέν, πέδεχου ἰδχαλὰτ βὲ ἰχραδζὰτ σεπεπὶνὲ ἰσκιὰν ὀληνούπ, πού κιουνκὶ δζεσαμετὶ κέσπ ἰτμισίδιρ· μουκεμμὲλ τζαρσουσή, κιουζὲλ ἐπνιελερὶ βάρδηρ· 10000ὲ ταχμὶν ὀληνὰν νουφουσὴ μεδζμουασηνὴν πὶν καδαρὴ ὀρθόδοξος βὲ 200ού Ἐρμενίδιρ· μαχσουλατή ζαφρά, κεραστέ, πουγδαϊ βὲ μησήρδηρ· ὀρτασηνδὰν κετζέν ἠρμάκ *Παρτὴν ἠρμαγὴ* βὲ *Ὄρδερε σού* τεσμιὲ ὀληνμακδάδηρ· γάγετ σακὶν χαλδὲ δζερεγιὰν ἰδούπ, σαχηλινὲ χίζ πὶρ μαζαρρὰτ ἰρὰδ ἴτμεδιγινδεν τολαγί, σαχηλινδὲ χανελὲρ ἰνδὰ βὲ ἰκὶ μαχαλδὲ τιμοὺρ βὲ κιρκστὲ ἰκὶ κιοπρουῦ ἰλὲ ρόπτ ὀληνμήσδηρ. Ἰδαρέϊ Μαχσουσενὶν βαπορλαρὴ χαφταδὰ πὶρ δεφὰ πουραγιά σεφὲρ ἰδούπ, ἠρμαγὰ κιερλέρ βὲ κιὰχ Δαούτ καπτὰν βέ κιὰχ Κιουρκὲν πουναρὴ νάμ μαχαλδὲ λενκὲρ ἐνδάζ ὀλουρλάρ. Νέφσι Πάρτηνα 58 καργὲ ταπίδιρ.

Καζανὴν Ἀμάστρα ἰσμινδὲ πὶρ ναχιεσὶ βάρδηρ Πουρασὴ σαχὶλ πελδελερδὲν ὀλμάγλε, φουρτούνα ἐσνασηνδὰ ἄζ γιοκαρησηνδὰ ὀλάν φενερδὲν κουλαγουζλαναράκ σεφινελὲρ βὲ κεμιλέρ λιμανηνὰ ἰλτιδζὰ ἰδερλέρ, Ἐχαλισὶ σὴρφ ἰσλὰμ ὀλούπ, 2000 καδὰρ ταχμὶν ὀληνήρ. Ἔν ἐβὲλ Ἀμαστρις τεσμιὲ ὀληνήρ ἰδί. Ταριχὲ μουραδζαὰτ ὀληνδηκδὰ κιορηλήρκι, ἐβελισὶ Σήσα-

μος τεσμιέ ὀληνούπ, τιδζαρετκιὰχ πελδελερδὲν ὀλδηγὴ χαλδέ, Ἰρανὴν σὸν χοκιουμδαρὴ Δαρεῖος Κοδομανοσὴν τεαλλουκατηνδὰν Ἄμαστρις νὰμ ζὰτ ταραφηνδάν ζὰπτ ὀληναρὰκ πού ἰσμὶ ἀλμὴζ ἰδί. Βυζαντινλερὶν σὸν σενελερινδέ Βενετίαληλαρην ἐλινὲ κετζμὶζ βὲ 1460δὰ Φατὶχ Σουλτὰν Μεχμεδ χὰν χαζρετλερὶ ταραφηνδὰν ζάπτ ὀληνμήδδηρ

Κιοϊνοὶκ καζασή. Πόλουνην 48 κιλομέτρο δζουνουπὶ γαρπισινδὲ Κιονοὺκ γιάχοδ *Τορπαλὴ* πελδεσὶ βάρδηρκι νουφουσὴ 200 καδὰρ ταχμὶν ὀληνήρ. Πουραγιὰ μερπούδ ὀλὰν καργελὲρ 119 ἀδέδδιρ.

Κέρεδε καζασή. Χεβασὴ ὀλδήκδζα σογουκδζὰ 4000 νουφουσλὴ πὶρ πελδέδιρ· πουρασὴ μουκάττεμα Φλαβιούπολις τεσμιὲ ὀληνὴρ ἰδί. Τιδζαρετὶ δερὶ βὲ τιφτὶκ ούζερινέδιρ· ὀρθόδοξοσλαρη ἄνδζακ 200 καδὰρ ταχμὶν ὀληνήρ· πουρανὴν γιακηνηνδὰ Τζάϊ Δζουμὰ καργεσὶ βάρδηρκι, 17 σενὲ ἐδελισὶ 50 καδὰρ ὀρθόδοξος χανελερὶ Ζαγφράνποληδεν πουραγιὰ τεδαδδούν ἰδερέκ μαχαλὶ σενελτμισλὲρ βὲ ἰνσὰ ἰτδικλερὶ πὶρ ἐκκλησίανην ἐγκαίνιαση κετζὲν 1895δὲ ἰδζρὰ ἰτδιρμισλέρδιρ. Τζάϊ-Δζουμὰ καργεσὶ Φιλγιὰς τζαινὴν γιανηνδάδηρ. Πουραδὰν 8 σαὰτ ούζακδὰ Τεβρὲκ καργεσὶ πουληνούπ, πὲκ ἄζ ὀρθόδοξοσλαρ ἰσκιὰν ἰδερλέρ. Νέφσι Κέρεδεγε 40 βὲ ναχιεσὶ Τζάγαγια 16 κουρὰ ταπίδιρ.

Δούζδζε καζασή. Καζανὴν μερκεζὶ ὀλὰν Δούζδζε πελδεσὶ Πόλουδαν 10 κιλομέτρο σάρκ ταραφδὰ ούζακδὰ βὲ Πόλου ταγηνὴν (Βιθυνιακὸς Ὄλυμπος) γάρπ ἐτεκλερινδὲ 4500 νουφουσλήδηρ. Ὀρθόδοξοσλαρη γιάληνηζ πὶρ κάτζ πεκιαρδὰν ἰπαρέτδιρ. Ἐσκὶ ἰσμὶ *Δυσαὶ* ἰδί· πουραγιὰ 133 καργὲ μερπούδ βὲ Ἄκδζε σεχὶρ ἰσμινδὲ πὶρ ναχιεσὶ βάρδηρ. Πουρανὴν πίραζ σάρκ ταραφηνδὰ ἐσκιλερὶν Ὄλπιος τεσμιὲ ἰτδικλερὶ *Meldr σού* δζερεγιὰν ἰτμεκδέδιρκι, πουνὴν σὸλ ταραφηνδὰ βὲ Δούζδζενεν 10

SISMANOGLIO MEGARO

κιλομέτρο σιμαληνδὰ Ἐσκὶ πὰγ (Οὐσκιουμπῆ) καργεσινὶν μαχαλινδὲ μεσχούρ ἐσκὶ *ἡ ἐπὶ Ὄλπίῳ Προῦσα* πελδεσὶ βὰρ ἰδί. Πουρανὴν ἐπίσκοποσλαρηνδαν Ἡσύχιος νὰμ ζὰτ πιρινδζὶ Οἰκ. Σύνοδοσδα χαζὴρ πουληνμὴς ἰδί. Σίμδι μαχαλινδὲ πὶρ τζὸκ ἐπνιὲ ἰμαρελερὶ βὲ δζεσὶμ καπουλὰρ χαραπελερὶ βάρδηρ.

Μουδουρνὴ καζασή. Πεϊνιρλερὶ ἰτζούν μαυρούφδηρ. Πουρανὴν 175 καργεσὶ βάρδηρ. Σαρχοὺν γιαΐλασηνὴν σιμὰλ ταραφλαρηνδὰ Ρώμαληλαρην Ἀδριανούπολις τεσμιὲ ἰτδικλερὶ Βιρὰν σεχὶρ καργεσὶ βάρδηρκι, Ρώμα ἰμπερατωρὴ Ἀδριανοσὴν χούσνι τεδεδζδζουχηνὴ καζανμὴς ὀλὰν Ἀντινοοσὴν βατανὴ ἰδί.

Χαμιδιὲ καζασή. Σονραλαρὴ τεσκὶλ ὀληνμὴς πὶρ κιζὰ ὀλούπ, Τζαρσανπὰ ἰσμὶ ἰλὲ πὶρ ναχιὲ ἰλὲ 340 καργεγὲ μαλίκδιρ.

ΚΑΝΓΗΡΗ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιουὺρ σανδζὰκ δαχὶ βιλαγετὶν δζουνουὺπ βὲ δζουνουπὶ σάρκ δζιχετλερινὶ τεσκὶλ ἰδούπ, Τζερκὲς βὲ Ἰσκιλὶπ καϊμακαμληκλαρηνὴ χαβίδιρ.

Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὀλὰν Κάνγηρη (Τζάνγηρη) πελδεσὶ (Ρούμδζα Γάγγραι, Ρώμαληλαρδζα Γερμανικόπολις) 20000 καδὰρ νουφουσὴ (800ού ὀρθόδοξοσδηρ) χαβὶ ὀλούπ, τιδζαρετὶ ἰτζούν μαυρούφδηρ. Βακτὴ ἰλὲ πουρασὰ πὶρ ἐκκλησία μεσελεσινδὲν τολαγὶ πίρδε Τοπικὴ Σύνοδος κουρηλμὴς ἰδί. Τιδζαρετὶ γιούν, τιφτίκ, κίτρε βὲ δούζ ούζερινέδιρκι, 2 σαὰτ ούζακδὰ ὀλὰν τούζ ὀδζακλαρηνδὰν σενεδὶ μιλιονλὰρ ἰλὲ ὀκκᾶ δούζ ἰχράτζ ὀληνούπ, Μικρὰ Ἀσίανην χὲρ ταραφηνὰ κ.ονδεριλούρ. Κὲρ σενὲ Αὔγουστοσην 25ινδὲν Σεβριοσην 15ινὲ καδὰρ πουρασὰ τουδζὸζὰρ πανηγυρὶ κουρηλούπ, Σταμπούλδὰν, Ἀνκαραδαν, Καϊσεριεδεν, Κασταμονηδὲν, Χαλεπδὲν βὲ Σαμδὰν τουδζδζαρλὰρ κελιρλέρ,

Νεφσὶ Κάνγηρηγια 88 βὲ ναχιελερινδὲν Κατζχιταρὰ 64.

βὲ Σαπὰν ὀζουνὲ 54 βὲ Τουχτὰ 48 καργὲ μερπούτδηρ. Τοὺχτ ναχιεσὶ Κάνγηρηδαν 3 σαὰτ οὺζακδὰ ὁλούπ 800 καδὲρ ὁλὰν ἐχαλισινὶν 500οὺ ὀρθόδοξοσδηρ.

Ἰσκιλὶπ καζασή. (Ἐσκιλούπ) 800 καδὰρ νουφουσὴ χαβὶ ὁλούπ, ζουρρὰ μεμλεκετίδιρ· πουραγιὰ 10 κουρὰ βὲ 31 διβὰν μερπούτδηρ.

Τζερκὶς καζασή. Κάνγηρηδαν 32 κιλομέτρο γάρπ ταραφδά, Οὺλοὺ σουγιοὺν δὰγ ταραφηνδὰ ἀκδέμδζε Ἀντωνόπολις τεεμιὲ ὁληνὰν Τζερκὶς καζασὴ βάρδηρ. Νουφουσὴ 500 καδὰρ ταχμὶν ὁληνούπ, ἔξερισι ζηραάτ ἰλὲ μεσγούλδηρ. Νέφσι Τζερκεζὲ 50 βὲ ναχιελερινδέν Καραδζὰ βιρανὰ 44 βὲ Ὀδεδζιγὲ 110 βὲ Παγινδηρὰ 124 καργὲ μερπούδδηρ.

ΣΙΝΩΠ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Βιλαγετὶν ὀιμαλὴ ὰρκ δζιχετινὶ τεὰκὶλ ἰδὲν ὁλκὲ μεζκιοὺρ σανδζὰκ ὁλούπ, 2 καϊμακαμληγὴ (Πόϊ ὰπὰδ βέ Ἀγιανδζὴκ) χαβίδ ρ.

Μουτεσαρρηφληγὴν μερκεζὶ ὁλὰν Σινὼπ σεχρὶ πὲκ ἐσκὶ ὁλούπ, μουκάττεμα πὲκ οὰφὰκ πὶρ καργὲ ἰκέν, πάδεχου Μίλητοσληλαρ ταραφηνδὰν ἰσκιὰν ἰδιλούπ σενελμίς. Κερὲκ μεδκησινὶν ἐχεμμιετὶ βὲ κερὲκ λιμανηνήν σαλιμλιγὶ ἰτζοὺν Καρὰ δενιζδὲ ἰδζρέτ σὶρ οὺ σεφὲρ ἰδὲν σεφαϊνὴν ὀγρὰκ μαχαλὶ ὀλμὴς βὲ Πόντος χοκιουμδαρληγηνὴ τεὰκὶλ βὲ τεεσὶς ἐϊλεγὲν Μιθριδάτης Εὐπάτωρ πουραγὶ κένδισινὲ μεκάρι ἰδαρὲ ἰττιχὰζ ἐϊλεγιοὺπ, χισαρλὰρ ἰλέ ἰχατά, ἐπνιελὲρ ἰλὲ τεζγὶν βὲ ἀσακὶρ ἰλὲ μουχαφαζὰ ἐϊλεμὶς ἰδί. Γιονὰν μουδδερριχλερινδὲ πουρανὴν ἰσμὶ τζὸκ δεφὰ ζίκρ ὁληνμακδάδηρ. Καρὰ δενιζὲ τζηκμὴς ὁλὰν δὶλ σέχρ ἰτζοὺν ἄδετα πὶρ κιοζελλὶκ ἰρὰς βὲ πάχς ἰτμεκδὲ ὁλδηγὴ κὶπὶ σιδδετλὶ φουρτούναλαρδα ρουζκιαρὴ κεσδιγινδὲν σεφινελὲρ πουραγιὰ ἰλτιδζὰ ἰδερλέρ. Μουκάδδεμα δαχὶ χισὰρ βὲ

SISMANOGLIO MEGARO

μουχάδ πελδελερινδὲν ὁλδηγὴ κὶπὶ, δζεσὶμ μεκτεπλερί, τζαρσουγιοὺ βέ μααροὺφ στοαλαρὴ χαβὶ ἰδί. Πουρασὴ μεσχοὺρ φεϊλοσὸφ Διογένησιν βὲ Πατρίων Διογένησιν, σαὶρ Διφίλοσην βὲ Ἰρὰν ταριχινὶ γιαζὰν μουχαρρὶρ Βάτωνην βατανήδηρ. Ἰρὰν δεβρινὲ καδὰρ μουστακὴλ ἰκέν, πάδεχου Φαρνάκης ναμηνδὰ πὶρ σατράπησιν χοκμουνὲ κετζμὶς βὲ Ἰρὰν χοκιουμετινδὲν κουρτουλδηγηνδὰ Πόντος χοκιουμδαρληγηνὴν μεκάρι ἰδαρεσὶ ἰττιχὰζ ὁληνούπ, Χριστοσδὰν 70 σενὲ ἐδὲλ Ρώμαλη Λουκοῦλλος ταραφηνδὰν ζάπτ ὁληνμήδηρ. Βυζαντινλὲρ 1050 σενεσινὲ καδὰρ ἰδαρὲ ἰτμισλὲρ ἰκέν, ὅ ἀνδὲ ὀσμανλὴ ζαπιτλερινδὲν Χαρτὶκ ταραφηνδὰν ζάπτ ὁληνούπ, πάδεχου Ἀλέξιος Κομνηνὸς ὀχτεσινὲ βὲ 14ηνδζὶ δεχιρδὲ τεκμίλεν ὀσμανληλὰρ ἐλινὲ κετζμίδιρ. Ἐλ γέδμ Σινὼπ σεχρινὴν 20,000 καδὰρ νουφουσὴ ὅλουπ 4000ὶ ὀρθόδοξος βὲ Ἀμάσεια μητροπολιτινὲ ταπίδιρλερ. Ρουμλαρὴν μεκιατιπὶ ὀλδήκδζα τερεκκηδέδιρ. Σινὼπ δζιδαρηνδὰ πουληνὰν 6 καργεδὲ 3000 καδὰρ ὀρθόδοξος νουφοὺς βάρδηρ.

Σινωπὰ 72 βὲ ναχιεσὶ Κέρζεγε 72 καργὲ μερπούδδηρ.

Ἰλότ ἀπὰδ καζασή.(3) Κιὸκ τζαϊνὴν σαχηλινδὲ βὲ Καστα-μονηνὴν σάρκ ταραφηνδὰ Πόϊ ἀπὰδ καζασὴ βάρδηρ. Νουφουσὴ 4500 καδὰρ ὁλούπ, χὲρ σενὲ 7δριοσδα τουδζδζὰρ πανηγυρὶ κουρηλήρ. Νέφσι Πόϊ ἀπαδὰ 172 βὲ ναχιεσὶ Τουραγανὰ 39 κουρὰ μερπούδδηρ.

Ἀγιανδζὴκ καζασή.(3) Σινωπὴν γάρκ ταραφηνδὰ βὲ Ἰνδζέ πουρουνὴν δζουνουπινδὲ ἀκδέμδζε Ἀγ. Ἀντώνιος τεσμιὲ ὁληνὰν Ἀγιανδζὴκ πελδεσὶ βάρδηρ· νουφούσι μεδζμουκασηνὴν 800οὺ ὀρθόδοξος. Σινωπὴν δζουνουπὶ γαϊκισινδὲ βὲ Ἰστεφὰν πουρνηνὴν οὐστουνδὲ Στέφανα (Ἰστεφὰν) πελδεσὶ βάρδηρ (νουφουσὴ 3000). Νέφσι Ἀγιανδζηγὰ 86 βὲ ναχιεσὶ Τζαγγληγιὰ 45κὶ δζέμαν 131 καργὲ μερπούδδηρ.

Οὺμοὺμ βιλαγετὶν ἀραζησὶ μούνπιτ βὲ μαχσουλδάρδηρ. Δεβενὶκ τζάϊ βὲ Κιὸκ ἠρμὰκ χεβαλιλερινδὲ πουγδάϊ, μησήρ,

γιουλάφ, άρπὰ βὲ Κέρεδεδε πιρίντζ, Ζαγφράνπολιδε ζαγφρὰν βὲ δζιβαρηνδὰ κετέν, σιμὰλ βὲ γάρκ ταραφλαρηνδὰ ἀφιόν, σουσὰμ, τουτοὺν βὲ σάρκ ταραφδὰ σαράπ χουσουλὲ κελίρ. Ἐχαλὶ ἱπεκδζιλιγέ μερακλὴ ὀλδηγηνδὰν τοὺτ ἀγατζλαρὴ γετισδιρμεκδέδιρλερ· ταγλαρὴ οὐλοῦ βέ μεϊβελὶ μεϊβεσὶζ ἀγατζλὰρ ἰλέ μεστούρδηρ. Ζαγφράνπολι δζιβαρηνδὰ γιάληνηζ 35 ὁρμὰν βάρδηρκι ἐνλιλικλερὶ 41 βὲ οὐζουνληκλαρὴ 46 σαάτδηρ. Χαϊβὰν πεσλεμεκλὶκ ἰλερουδέδιρ, ὀκούζ, ἰνέκ, κογιούν, κετζὶ πεσλεμεκδὲ ὁλοὺπ σάϊ γιαγή, πεϊνίρ, γιοὺν βὲ τιφτὶκ χουσουλὲ κελίρ. Ἰνέπολι δζιβαρηνδὰ πακήρ, Ἐρέγλιδε, Ζου νγουλδακδὰ τὰς κιομούρ, Κάνγηρηδα καγιὰ τουζὴ μαδενλερὶ βάρδηρ. Παάκὰ μαχαλλερδὲ κιουμουζ βὲ κουρσοὺν μαδενλερίδε δαχὶ πουληνήορ.

ΙΚΙΝΔΖΙ ΠΑΠ

ΠΡΟΥΣΑ ΒΙΛΑΓΕΤΙ

Προῦσα βιλαγετινὶν σιμὰλ χουδουτὴ Ἰζμὶδ σανδζαγὴ βὲ Μαρμαρὰ δενιζί, σάρκ ταραφὴ Κόνια βιλαγετὶ, γάρπ δζιχετὶ Πίγα σανδζαγήδηρ· βιλαγετὶν ἀραζήϊ σατχιεσὶ 4800 μυριάμετρον ὁλούπ, Ἐρτογρούλ, Κοτάχγια, Καραχισάρι σαχὶπ βὲ Καρασὴ σανδζακλαρηνδὰν μουρεκκέπδιρ. (1)

Βιλαγετὲ μερπούδ καζαλὰρ ἀτιδεκιλέρδιρ· 1) Κεμλίκ, 2) Μιχαλίτζ, 3) Μουδάνια, 4) Κερμαστή, 5) Ἀδρανὸς 6) Παζὰρ κιοϊ.

(1) Μεζκιούρ βιλαγὲτ Χουδαβενδικιὰρ ναμηνὴ δαχὶ χαΐζ ὁλοὺπ 1360—1389 σενεσινδὲ Προῦσαδα χοκιουμδαρλὴκ ἰδὲν Σουλτὰν Μουρὰδ Α'. Χουδαβενδικιὰρ ταραφηνδάν πού ἰσμὶ ἀλμήϊδηρ.

SISMANOGLIO MEGARO

Βιλιλιγὶν μερκεζὶ ἰλὰν *Προῦσα* σεχρὶ Σταμπολδὰν 95 κιλομέτρο οὐζακδά, Κεσὶς ταγηνὴν σιμὰλ ἐτεκλερινδέ, 4 κιλομέτρο οὐζουνληγὴ βὲ πὶρ κιλομέτρο ἐνλιλιγὶ χαβὶ πὶρ μαχὲλ οὐζερινδὲ ἰνσὰ ὀληνμὴς τσκρίπεν 90,000 νουφουσὴ (7000ὶ ὀρθόδοξος) χαβὶ δζεσιμδζὲ πὶρ σέχρδιρ. Σιμδικὶ πελδέ, ἄσηλ σεχρδὲν καλεδὲν βὲ δζιβὰρ κιοϊλερδὲν μουρεκκέπ ὁλούπ, καλὲ ἰλὲ ὁλάν μινασιπὰτ 3 καποὺ (σιμαλδὰ Ταπὰκ καπουσή, σαρκδὰ Γὶρ καπουσὴ βὲ γαρπδὰ Κάπλητζα καπουσὴ) βασητασὴ ἰλὲ ὀλούρ. Κεσὶς ταγηνὰ κιδὲν καπουλοὺρ ἰσέ, Ζινδὰν καπουσὴ βὲ Σοὺ καπουσὴ τεσμιὲ ὀληνήορλαρ.

Προῦπαγι ἔν ἐβὲλ Προυσίας ναμηνδὰ πὶρ ζάτ Χριστοσδὰν 550 σενὲ ἐβελισὶ ἰνσὰ ἰτμὶς ἰδὶ· ἔλ γέβμ μεβδζοὺτ ὁλὰν καλελερδὲν ἀνλασὴλδηγηνὰ κιορέ, σεκλὶ δὸρτ κιοσὲ βὲ ὄνευνδεκὶ κενὶς ἐβαγὲὰ ναζὶρ ὀλδηγὴ ἰτζούν, ἀσκερὶ νοκτάϊ ναζαρηνδὰν πογιοὺκ ἐχεμμιὲτ καζανδὴ βὲ ἰσμανληλὰρ δεβρινδὲ Ἐρδὲκ (Κύζικος) σεχρὶ πὶρινδζὶ βὲ Προῦσα ἰκινδζὶ δερεδζεδὲ ἀσκερίδζε ἐχεμμιετλὶ ἰδιλέρ. Ρώμαληλαρ ἰλὲ Πόντος χοκιουμδαρὴ Μιθριδάτης ἀρασηνδὰ μουχαρεπελὲρ ὁλμαγὶὰ πασλαγίνδζα Λουκοῦλλος μούμα ἰλεϊχὶ μαγλοὺπ ἰτμὶς βὲ Προῦσαγι ζάπτ ἰδούπ, Ἰζμὶδ πελδεσινὲ ράπτ ἐϊλεμὶς ἰδίκι, πάδεχου ἐχεμμιετινὶ πίσπουτουν γαΐπ ἰδούπ, μουδδεριχλέρδζε πιλὲ ἰσμὶ ζίκρ ὀλήνμαμης. Ρώμα ἰμπερατωρὴ Τραϊανὸς ζεμανηνδὰ πὶρ δερεδζεγὲ καδὲρ κέσπι σερὲφ ἰδερέκ, μεκτεπλέρ, τζαρσουλάρ, κιουτπχανελέ, χαμαμλὰρ βὲ οὐμουμὶ μαχαλλὲρ ἰλὲ τεζγὶν ὀληνμὴς φάκατ πάδεχου γίνε χαράπ ὀλμὰκ χαλινὲ κελοὺπ νίχαγατ Ὀσμανληλὰρ ἀσρινδὲ ἰλεροῦ κιτμεγὲ πασλαδή. Χριστοσδὰν 924 σενὲ σόνρα Χαμαδὰν σουλαλεσινδὲν Σάφφετ Δεβλὲτ Προῦσαγι ζάπτ ἰδούπ, Χισαρλαρηνὴ γικμὴς· 1097δὲ τεκφὰρ ὀσμανληλὰρ κελοὺπ πὶρ μουδδὲτ σόνρα ρουδζοὺ ἰτμισλέρ. Λατινλὲρ Σταμπολὴ ζάπτ ἰτδικλερινδὲ πουραγίδα ζάπτ ἰτμὲκ

ἰτζοὺν τζὸκ ὀγραϑμηϑλάρ ἰσέδε, μαξατλαρηνὰ μουβαφὰκ ὁλάμαμηϑλαρ βὲ 1326 γιὰ καδὰρ Βυζαντινλὲρ ἐλινδὲ ἰκέν, Σουλτὰν Ὀρχὰν ταραφηνδὰν ζάπτ ἰδιλούπ, Ὀσμανλὴ χοκιουμετινὶν παϊταχτὴ ὁλμήϑδηρ. Σουλτὰν Ὀρχὰν βὲ πάδεχου κελὲν Σουλτανλὰρ οὐλοὺ δζαμιλὲρ(12)βὲ γιουκσὶκ πινλὰρ ἰλὲ τεζγὶν ἰτμιϑλέρδιρ. Ποὺ δζαμιλερδὲν ἔν μααρουφὴ σεχρὶν ὀρταϑηνδὰ ὁλὰν Οὐλοῦ δζαμίδιρ. Ὀσμανλὴ Σουλτανλαρηνὶν 6σηνὴν μεζαρλαρὴ Προῦσαδαδηρ. Σουλτὰν Ὀσμὰν, Δκουὺτ μοναστὴρ ταπὶρ ὁληνὰν κουτζουὺκ καλεδέ μεδφούνδηρ. Πουραδὰ Σουλτανλὴκ ἀλαϊμηνὴ χαβὶ ὁλὰν τεσπὶχ βὲ σάϊρε μεδζουὸδ ἰκὲν 1804δὲ πογιουὺκ πὶρ γιανγηνδὰ ἰχρὰκ ὁλμήσδηρ. Πίραζ ἰλερουδέ Σουλτὰν Ὀρχὰν χαζρετλερινὶν μεζαρλαρὴ βάρδηρ. Σουλτὰν Μουρὰτ (Α'.) χαζρετλερινὶν μεζαρὴ Τζεκὶρ κιοϊδεκὶ δζαμισινδέδιρ. Σουλτὰν Βαγιαζὴδ Γιλδηρὴμ χαζρετλερινὶν μεζαρὴ ἰνσὰ ἰτδιρδικλερὶ δζαμιδέ, Πιρινδζὶ Μωάμεθ (Α'.) χαζρετλαρινὶν ναασλαρὴ Γεσὶλ δζαμιδὲ βέ ἰκινδζὶ Μουρὰτ χαζρετλερινὶν ναασλαρὴ κενδιλερινὶν ἰνσὰ ἰτδιρδικλερὶ δζαμιδέ. Δζαμιλερδὲν ἔν ζιαδὲ σεναατλησὴ *Γεσὶλ δζαμίδηρ*. Χριστιανλὲρ Προῦσανην Παλὴκ παζὰρ, Καγιάπαϑη βὲ Δεμὶρ καπού νὰμ μαχλελερινδὲ ἰκαμὲτ ἰδερλέρ. Μεζκιουὺρ μαχλεδὲ πουληνὰν *Γιαπὴκ φάπρικα* νὰμ μαχαλὶ 1876 σενεσὶ χοκιουμέτι σενὲ Προῦσα ὀρθόδοξοσλαρηνα ἰχσὰν ἰτμὶς ὁλμάγλε, πουραγ ὰ δζεσὶμ μεκτεπλὲρ ἰνσὰ ὁληνμήσδηρ. Ποὺ μεκτεπδέν μαδὰ δίκερ μαχλελερδὲ δαχὶ Παρθεναγωγεῖονλαρ βάρδηρ.

Τιδζαρέτ νοκτάϊ ναζαρηνδὰν μεσχούρδηρ· ἰπέκ μαχσουλὴ βὲ κοζὰ σεπεπινέ πέκ τζὸκ φάπρικαλαρ ἰνσὰ ὁληνμὴς βέ μουτεαδδὶδ ταπαγχανελέρ βάρδηρ.

Μερκέζ βιλαγετέ 157 καργέ μουλχάκδηρ.

Κεμλὶκ καζασή. (4) Μουδάνια κιορφεζινὶν πουδζαγηνδά, Κατηρλὴ ταγηνὴν σουλαλεσινδέν πὶρ τεπενὶν σάρκ ἐτεγινδέ,

Ρούμδζα *Κτος* βέ τούρκδζε *Κεμλὶκ* ταπὶρ ὁληνὰν πελδέ βάρδηρ· ἔλ γέδμ 6000 ταχμὶν ὁληνὰν νουφουσηνὴν 100οὺ ἰσλάμ, 50σὶ ἐρμενὶ βέ κουσουρὴ ὀρθόδοξοσδηρ. Ἔσκὶ Κῖος πελδεσινὶ, (Γιονὰν μασαλλαρὴνδζα) Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατείαγι ἰδζρὰ ἰδέν Καχραμανλαρδὰν Κῖος ἀδδετινδέ ἰνσὰ βέ τεεσὶς ἰτμὶς ἰμίς· μεδκησὶ χεδαδάρ, νὶμ δαϊρέ τεσκὶλ ἰδέν χανελερινὶν ὀνουνδέ Μουδάνια κιορφεζὶ βέ ἀρκασηνδὰ ἐσκὶ μασαλλάρδζα μααρουφ ὁλὰν Σαμανλὴ τὰγ (Ἀργανθόνιον ὄρος) βάρδηρ. Ἔσκὶ σεχιρδέν γιάληνης χισαρλαρὴ βάρδηρκι, ἐσκὶ Πελασγὶκ οὐσουλίνδζε ἰνσὰ ὁληνδηγηνδὰν, ἀσάρι ἀτηκαδὰν ὁλδηκλαρηνὰ δελίλδιρ. Ἐχαλισὶ ἰσκιουζὰρ βὲ ζηρακατὰ μεϊλλίδιρ. Χέμαν κιάφφεσι ἰπὲκ βὲ κοζὰ γετιϑιρμέγλε μεσγούλδιρ. Μαχσουλατὴ ζεϊτούν, ζεϊτοὺν γιαγή, ἰπέκ, κοζὰ βὲ τουζλὴ παλήκδηρκι, χέμαν κιάφφεσινδενδε κιουλλιετλὶ ἰχραδζὰτ ὁλμακδάδηρ. Σεχρὶν πὶρ οὐδζηνδὰ τερσανὲ, ἐσκὶ χαμὰμ βὲ ἤλιδζα χαμαμὴ πουναρὴ βάρδηρ. Ἰζνὶκ μητροπολιτὴ χὲρ βάκτ πουραδὰ ἰκαμὲτ ἰδέρ.

Ναχιεσὶ Δζεδιδέ 21 καργὲ ταπίδιρ.

Μιχαλίτζ καζασή. (2) Ἀπουλλιὸντ κιοληνδὲν (σαχ. 25) πίραζ οὐζακδὰ βὲ σιμαλὶ γαρπισινδὲ 8000 νουφουσλὴ τούρκδζε *Οὐλουπὰτ* ταπὶρ ὁληνὰν *Μιχαλίτζιον* πελδεσὶ βάρδηρ. Ρουμλὰρ Ἅγιος Δημήτριος βὲ Ἁγία Παρασκευὴ ἰσμινδὲ ἰκὶ ἐναρίαδα μεσκιουὺν ὁλούπ, Ἅγιος Νικαίας ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ· δζιβαρηνδὰ 81 καργὲ βάρδηρ.

Μουδάνια καζασή. (2) Κεμλιγὶν γάρπ ταραφηνδά, Προῦσαγια σιμενδουφέρλε μερπουὸ 9000 νουφουσλὴ καϊμακαμλήκδηρ· (ὀρθόδοξοσλαρη 2500 καδὰρ ὁλούπ, Προῦσα μητροπολινὲ ταπίδιρλερ. Μουκάδδεμα Μύρλεια ἰσμινὶ χαΐζ ὁλούπ, Κολοφὼν σεχρινδὲν κελὲν πάζη κεσὰν ταραφηνδὰν ἰσκιὰν ὁληνμὴς ἰδίπάδεχου Ἀπάμεια ἰσμλενμίς· ἐσκὶ σεχιρὶν ἀσαρηνδὰν βὲ ἐσκὶ

λιμανδὰν χίτζ πὶρ ἰμαρὲ γιόκδηρ· χανελὲρ κιουζελδζέδιρ· χὲρ ταραφὴ πὰγ βὲ παγδζελὲρ ἰλὲ μαχδούτδηρ. Χαϊδὰρ πρσὰ Ἄνκαρα βὲ Κόνια σιμενδουφερὶ ἰνσὰ ὀλήνμαξηζην ἰχραδζὰτ βέ ἰδχαλὰτ ἰτζοὺν μουχὶμ λιμὰν ἰδί· πού κιοὺν δαχὶ ζεϊτούν, ζεῖτ γιαγή, μεϊβελερὶν ἐνβαῖ, ἰπὲκ βὲ σάϊρε ἰχράτζ ὀληνήρ· μεκτεπλερὶ ζαραρσήζδηρ. Μουδάνιαννη σάρκ ταραφηνδὰ 800 ρουμδὰν μεσκιοὺν Ἐλιγμοὶ καργεσὶ βὲ πουνὴν δζουνουπὶνδὲ 1500 Ρούμ. ταραφηνδὰν μεσκιοὺν Παλλαδάριον καργεσὶ βάρδηρ. (Πουρασὴ μουτεβεφὰ Ἅγιος Καισαρείας Εὐστάθιος Κλεόβουλοσην βατανήδηρ).

Ναχιελερὶ Ἐμὶρ Ἀλὶ βὲ Τρίγλεια, 18 καργελί· μεζκιοὺρ ναχιὲΜουδάνιαννη γάρπ ταραφηνδὰ πουληνοὺπ 3500 νουφουσὴ βάρδηρ·(πουνὴν 2900οὺ Ρούμ ὀλοὺπ κιουζὲλ μεκτεπλὲρ ἰδαρὲ ἰδερλὲρ) μαχσουλατὴ ἐβέλδζε τεαδὰτ ἰτδιγιμίζ πελδελερινικὶ κιπίδιρ. Ρουμλαρὴ Προῦσα μητροπολιτινὲ ταπίδιρλερ· πουρανὴν δζουνουπὶ γαρπισινδὲ Δασκυλὶ (=Δασκύλιον) καργεσὶ βάρδηρκι, ἐβελισὶ πουνὴν γιαννηδὰ πὶρ κιὸλ βὰρ ἰδί, σίμδι ἰσέ, μάχβ ὀλμήσδηρ. Σαχιλδὲν 21 κιλομέτρο οὐζακδὰ Βατζανλὴ τζαϊνὴν (Ρύνδακος) μινσεπινδέ, ἀκδέμδζε Βέσβικος βὲ ἐλ γέβμ Καλόλιμνος τεσμιὲ ὀληνὰν 36 κιλομέτρο τζεβρελὶ ἀδὰ βάρδηρκι 2000ὲ καρὶπ ὀλὰν ἐχαλισὶ Ἰζμὶδ ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ. Ἀδανὴν χὲρ ταραφὴ οὐτζουρουμλὴ ὀλδηγὴ χασεπὶ ἰλὲ σεφινελὲρ γιὰ καργιγὲ γιάχοδ ἰσκιὰν ὀλήνμαγιαν *Bayrίτον* καργεσὶ λιμανηνὰ ὀγραρλάρ.

Κερμαστῆ καζασή.(3)Μιχαλιτζὶν δζουνοὺπ ταραφηνδὰ Καραδζὰ σεχὶρ ἐγιαλετινὶν μερκεζὶ ὀλὰν Κερμαστὴ πελδεσινὶν πού κιοὺν 4000 καδὰρ νουφουσὴ ὀλούπ, ἐχαλισὶ ζηραὰτ ἰλὲ μεσγούλδηρ. Ναχιεσὶ Σενδζανὰ 140 καργέ ταπίδιρ.

Ἀδρανὸς καζασή. (3) Κερμαστηνὴν 43 κιλομέτρο σάρκ ταραφηνδὰ μουκάδδεμα Ἀδριανοὶ τεσμιὲ ὀληνὰν πελδέδιρκι, πὶρ

SISMANOGLIO MEGARO

βάκτ Βυζαντινλὲρ ἰλὲ Ὀσμανληλὰρ ἀρασηνδὰ πουραδὰ χουνριζ μουχαρεπελὲρ ὀλμήσδηρ. Ναχιεσὶ ὀλὰν Χηρμανδζήκ, πουρανὴν δζουνουπὶ σαρκισινδὲ βέ Κεδὶς ταγηνὴν δζουνοὺπ ἐτεκλερινδέ, ζηραὰτ μεμλεκετίδιρ. Δίκερ ναχιεσὶ Κιοκδζὲ τάγδηρ. Καργελερὶ 187διρ.

Παζάρ κιοϊ καζασή. (3) Πουραγιὰ 23 καργὲ ταπίδιρ.

ΕΡΤΟΓΡΟΥΛ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Σανδζαγὴν μερκεζὶ Πελεδζὶκ πέλδεσὶ μουκάδδεμα Βελόκωμα τεσμιέ ὀληνὴρ ἰδί· ἐχαλισὶ (7000) Ἰσλὰμ βέ Ἐρμενιλερδέν βέ γιάληνηζ πὶρ κάτζ πεκιὰρ Ρουμλαρδὰν ἰπαρέτδιρ· ἐσκὶ σεχιρδέν σίμδι χίδζ πὶρ ἀσάρι ἀτηκὰ κιορούλμεγιορ. Πελεδζιγέ 23 καργέ μερπούδδηρ. Ναχιελερινδέν Κιούπλου γάγετ σιρὶν βέ κιουζὲλ ὀλοὺπ ὀρτασηνδὰν κεμάλι σιδδέτλε Καρὰ σοὺ δζεργιὰν ἰδέρ· ἐχαλισὶ οὐμουμιέτλε ἰπεκδζιλὶκ ἰλέ μεσγοὺλ ὀλούπ, σήρφ Ρούμδηρλαρ βέ Ἰζνὶκ ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ· πουραγιὰ 10 καργέ μερπούδδηρκι ναμδαρλαρὴ Ἀσάγή κιοϊ βέ Πὰς κιόϊδηρ. Δίκερ ναχιέ Παζαρδζὶκ 21 καργελὶ Γιὰρ χισὰρ ναχιεσὶ 4000 νουφουσὴ χαβὶ ὀλοὺπ 26 κουραγὶ ἰδαρέ ἰδέρ. Λέφκε ναχιεσὶ Γιὰρ χισαρὴ, σιμαληνδὰ βέ Σακάρια ἡρμαγηνὴν σὰγ ταραφηνδὰ (πάχουσους Λέφκε σουγιουνὴν=Γάλλος κεναρηνδὰ) 4000 νουφουσλὴ (1300οὺ Ρούμδηρ)δηρ· δζιβαρηνδὰ 25 καργέ βάρδηρ. Δίκερ ναχιέ Κιὸλ παζαρή, Λεύκενιν σιμαληνδὰ βέ Καρὰ καγιανὴν ἐτεγινδέ 3000 νουφουσλὴ πελδέδιρ· δζιβαρηνδὰ 71 καργέ βάρδηρ. Καργελερδέν Βεζὺρ χὰν 1300 νουφουσλὴ ὀλούπ, ἐχαλισὶ κιάφφετεν ἰπεκδζιλὶκ ἰλέ μεσγούλδηρλαρ. Ποὺ δζιβαρδὰ Ρουμλὰρ δαχὶ τούρκδζε κονουσουρλάρ.

Σογοὺτ καζασή. (1) Μερκέζι καζὰ ὀλὰν Σογοὺτ χέρ ταραφή, τοὺτ παγδζελερινδέν μαχδοὺδ πὶρ δερέ ἰτζινδέ πουληνούπ, 3500 ταχμὶν ὀληνὰν νουφουσηνήν 700 καδαρὴ ὀρθόδοξος χρι-

στιάνδηρκι 'Ιζνὶκ ἐπαρχίασηνα μερπούδδηρλαρ. Πουρασή 'Οσμανλὴ ταριχινδὲ πὲκ μεσχούρδηρ· δζούνκι 'Οσμανληλαρήν πιρινδζὶ ρεϊσὶ ἔν ἐβὲλ πουραγὶ μερκέζι χοκιουμὲτ τεσκίλ ἰτμίς· σεχρὶν χαριδζινδὲ οὐρὰκ πὶρ δζαμὶ ἰδζερουσινδὲ 'Ερτογρούλ χαζρετλερινὶν μεζαρὴ βάρδηρ. Σογούτ πελδεσὶ 'Εσκὶ *Θηβάϊον* πελδεσινὶν μεβκησινδὲ ἰσέδε, ἀσάρι ἀτηκαγιὰ δαῖρ χίτζ πὶρ ἰμαρὲ κιορουλέμεζ.

Ναχιελερί. *Ἴν ὀροῦ*, μουλχακατηνδὰ 13 καργέ. Πὸζ 'Ογιούκ, μουλχακατὴ 29 βὲ Μιχὰλ Γαζῆ 15 καργελίδιρ. Νέφσι Σογουδὲ 28 καργὲ μερπούδδηρ.

Ἰνέκιολ καζασή. (3) 'Εβέλδζε ζίκρ ἰτδιγιμίζ Χαρμανδζὴκ ναχιεσινὶν 26 κιλομέτρο σιμαλὶ σαρκισινδέ, Λέφκε σουγιουνὴν ἰτζινδὲν κετζδιγὶ πὶρ κιολὴν δζουνούπ σαχιλινδὲ ὁλὰν 'Ινεκιὸλ κασαπασὴ 4000 νουφουσὴ χαβὶ ὁλούπ, 65 κουρὰ πουγιουρήρ.

Ναχιελερί. Γένιδζε 3 καργελὶ βέ Δουμανίτζ 38 καργελίμεζκιούρ ναχιὲ 3000 νουφουσλήδηρ.

Γενὶ σεχὶρ καζασή. (3) Προῦσανην σάρκ ταραφηνδὰ βὲ 47 κιλομέτρο ούζακληγηνδὰ πουληνὰν Γενὶ σεχὶρ πελδεσὶ 'Οσμανληλαρὴν ἰνσακερδεσὶ ὁλούπ, μουκέττιμα Γενίτζεριλερὶν μερκεζὶ ἰδὶ βέ 'Οσμανληλὰρ ταραφηνδὰν 'Ιζνὶκ πελδεσινὶν ζαπτὴ ἰδζρὰ ὁληνὴρ ἰνέν, πουρασὴ μεπδαΐ χαρακὲτ ἰττιχάζ ὁληνμὴς ἰδί. 'Ελ γέβμ ἰπεκχανελερὶ βέ χὲρ δζουμαὰ κιουνὶ κουρηλὰν τουδζδζὰρ πανηγυρὶ βέ ἀτλαρὴ ἰτζούν μααρούφδηρ. Νέφσι Γενὶ σεχιρὲ 50 κουρὰ ταπίδιρ. Πουρανὴν ναχιεσὶ *'Ιζνίκ*διρ.

'Ιζνὶκ ναχιεσί 'Ιζνὶκ κιοληνὴν ('Ασκανία λίμνη) σάρκ δζιχετινδὲ πουληνούπ 5000 νουφουσὴ (500 καδαρὴ ὀρθόδοξος) χαδὶ γάγετ ἐσκὶ βὲ ἀστρονόμος "Ιππαρχοσην βὲ μουβδερὶχ Δίων Κασσιοσὴν βατανὴ ὁλὰν μεσχούρ Νίκαιαδηρ. Πουραδὰ πιρινδζὶ βὲ γεδινδζὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοιλερ (325 βέ 787 σενε-

λερινδὲ) κουρηλμήδηρ. Δζιχέτι ἀσκερὶ νοκταΐ ναζαρηνδὰν, 'Ιζνὶκ κιοληνὴν πουληνδηγὴ ὁδαδὰ μεσχούρδηρ. Στράβωνην γιαζδηγηνὰ κιορέ πουρασὴ ἐβέλδζε *Ἀντιγόνεια* τεσμιὲ ὁληνούπ, 315 σενεσινδὲ 'Αντίγονος ταραφηνδὰν ἰνσὰ βὲ τεσσὶς ὁληναρὰκ ἰσμλενμίσδιρ. Πάδεχου Λυσίμαχος ζάπτ ἰδούπ, ζεβδζεσινὶν ἰσμινδέν Νίκαια ἰσμλενδιρμίς. Ζελζελελέρ πουραγὶ ἰλεροῦ δερεδζεδὲ χαράπ ἰτμισλέρδιρ. Χριστοσδὰν 259 σενὲ σόνρα Σκῦθαι νὰμ κάβμ πουραγὶ γιακμησλὰρ ἰδί. Πάδεχου γίνε σενελμὶς ἰσέδε 345δὲ βουκουσὺ πουλὰν σιδδετλὶ πὶρ ζελζελεδὲ τεκρὰρ χαράπ ὁλδή. Βυζαντὶν ἰμπερατωρὴ Οὐάλης χαραπιετὶ ἰτζούν ἀδζησαράκ γένιδεν ἰνσὰ ἰτδιρμὶς ἰδί· 912δὲ 'Αραπλάρ οὐζερινὲ χούδζμ ἰτμισλὲρ ἰσέδε, ζαπτηνὰ μουδαφφὰκ ὁλάμαγιουπ ἀζιμὲτ ἰτδικλερινδέ, ἰμπερατὼρ Λέων σοφὸς σιμαλὶ σάρκ ταραφηνδὰ ἔλαν μουσαχαδὲ ὁληνὰν μερμὲρ σουρὴ ἰνσὰ ἰτδιρμίς· 1074δὲ Κόνιαδα χοκιουμδαρλήκ ἰδὲν Σελτζουκιλερὶν σουλτανή Σουλεϊμὰν πουραγὶ ζάπτ ἰδούπ, χέϊληδαν χάϊλη σενελτμὶς βὲ σεναατλάρ, φενλὲρ πουραδὰ ἰλερού κιτμίδιρ. Σαλιπιουνλὲρ Κουδούς σεριφὲ κιδέρ ἰκέν Σελτζουκιλὲρ ἐλινδὲν ζάπτ ἰδούπ, πίραζ μουδδὲτ σόνρα Βυζαντινλερὲ τεσλίμ ἰτμισλέρ λάκιν 1106δὰ τεκρὰρ Σελτζουκιλερὲ κετζμὶς βὲ 1183δέ 'Ανδρόνικος Κομνηνὸς τεκρὰρ ζάπτ ἰτμίσδιρ. Πάδεχου Σταμπὸλ Λατινλέρ ἐλινὲ δουσδουκδὲ Θεόδωρος Λάσκαρις μαγετὶ ἰλὲ πουραγὰ κελούπ, Βυζαντὶν χοκιουμετινὶ τεσσὶς ἰτμὶς βὲ 1204δὲν 1261ὲ καδάρ ἰμπερατωρλὰρ πουραδὰ ἰκαμὲτ ἰτμίδιρ. Φάκατ 1336δὲ τεκρὰρ Σουλτὰν 'Ορχὰν ταραφηνδὰν ζάπτ ὁληνμήδηρ. Χριστιανλαρὴν ἐκκλησίαση ὀρθόδοξος μαχλεσινὶν δζουνούπ δζιχετινδέ πουληνούπ, δερουνινδὲ μωσαΐκ οὐζερινέ γιαπηλμής πάζη εἰκοναλὰρ βέ δορδηνδζή δεχιρέ ἀΐδ πὶρ λέχδ μεβδζούδδηρ. 'Ιζνιγὶν χαβασή ἐγιοὺ ὅλμαδηγηνδαν σητμαλὰρ ἐξικσίζδιρ. Πουραγιὰ 35 καργέ μουλχάκδηρ.

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΟΤΑΧΓΙΑ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Σανδζαγήν μερκεζὶ ὸλὰν Κοτάχγια πὲλδεσὶ Σταμπολήν 389 κιλομέτρο δζουνουπί ἀαρκισινδέ βέ κενὶς πὶρ ὸβαγιὰ ναζήρ μαχαλδέ βέ Μουλὰρ ταγηνήν σιμαλὶ σάρκ ἐτεκλερινδέ δζεσιμδζέ πὶρ πελδέ ὸλούπ, 30,000 καδὰρ νουφουσή χαβίδιρκι 3,000 καδὰρ ταχμὶν οληνὰν ὀρθόδοξος Χριστιανλαρή "Ανκαρα ἐπαρχίασηνα ταπὶδιρλερ. Κοτάχγιαληλαρ ἐβελισὶ ἰλμέ σιμδικινδέν δαχὰ ζιαδέ χαβεσλί ὸλδηκλαρηνδάν, χέρ ζιαρετδζινίν ναζάρι χαϊρετινὶ δζέλπ ἰδέν ὅ δζεσιμ βέ κιουζέλ μεκτεπὶ ἰνσὰ ἰτμισλέρ ἰδί· ὀρθόδοξοσλαρδζα ἀχβάλι ἰλμιέ πέκδε γιολουνδὰ δεγίλδιρ. Πουραδὰ πορσελανδὰν καπλὰρ, δεριλὲρ βέ σάϊρε ἰμὰλ οληνήρ, μαχσουλατή ἔξεριαν ἀφιὸν, γιούν βέ τιφτίκδιρ· 1883δέ πουραδὰ Πάπι ἀλὶ ἰλέ Χηβήδι Μησήρ Μεχμέδ 'Αλῆ πασὰ ἀρασηνδὰ πὶρ μουαχχεδέϊ σουλχιέ ἄκδ οληνμήζ ἰδί.

Ναχιελερί. *'Ετρὰφ σεχὶρ* 62 καργελί, *'Αλτοὺν τάζ*(1) 38 καργελὶ *Κερεκὶ* 38, *Κιουμοὺς* 43, *Μάα 'Αμουὰδ ἔλι* Κιουμουὺς 24, *'Εγρικιὸζ* 64 καργελὶ βέ ἐβέλδζε Μήδειον (=Βιρὰν σεχὶρ) τεσμιέ οληνὰν *Βιρανδζὶκ* 39 κσργελὶ βέ Κιουκιουρτλή σουλαρή ἰτζοὺν μααρούφ ὸλὰν *Ταβσανλὴ* (6000 νουφουσλή) 32 καργελί.

'Εσκὶ σεχὶρ καζασή. (1) Πουρσὰκ τζαγινὶν (Θύμβρις) σὰγ ταραφηνδὰ βέ Βιρανδζηγήν σιμαλί γαρπισινδέ δζεσιμδζέ πὶρ καζὰ ὸλούπ, ἐλ γέβμ Σταμπολά σιμενδουφέρ βασηταση ἰλέ μινασιπετὶ βάρδηρ. Βυζαντινλέρ ἀσρινδέ Δορύλαον γιάχοδ Δορύλειον τεσμιέ οληνήρ ἰδί· 1077 σενεσινδέ Σελτζουκιλέρ ἰλέ, Εὐρώπα σαλιπισυνλερινὶν σέρ ἀσκερὶ Γοδεφρῖδος Βουϊλλῶνος ἀραση νδὰ πουραδὰ χουνρὶζ πὶρ μουχαρεπέ ὸλμήδηρ. Σιμενδουφέρ χαττή 'Ανατὸλ ἰτζερουσινέ γιαπηλμαγὰ πασλαδηγηνδάν περοὺ κερέκ Σταμπολδὰν, κερέκ "Ανκαραδαν βέ κερέκ Κόνιαδαν κελέν τραινλέρ χέρ ἀκσὰμ πουραδὰ δευρδηγή χασεπὶ ἰλέ παγιουκ ἐχεμμιέτ κέσπ ἰτμίσδιρ. Δεγεπιλίριζκι ὅ ἀνδέν περοῦ σέχρ πὶρ κὰτ δαχὰ πουγιουμήδηρ· σιμενδουφέρ στασιονή σεχρδέν γιαρήμ σαὰτ οὐζακδὰ πουληνδηγή χαλδέ ἰνσὰ ὸληνὰν στασιόν, φάπρικα, δεπὸ, ὀτέλ, μαγαζά, χανέ, δουκιὰν βέ σάϊρελερ βασηταση ἰλὲ σέχρ στασιονὰ καδὰρ πιρλεσμίσδιρ. Κιουνδέν κιουνέ σερεφὶ ἀρτήρ· ἐχαλισὶ τζογαλήρ (10000) τιδζαρετὶ κέσπι τεβεσσοὺ ἰτμεκδέδιρ· δζαδδελέρ, χανελέρ οὐσοὺλ βέ νιζὰμ οὐζερινέ ἰνσὰ βέ τερτὶπ ὸληνμηδλάρ βέ οὐμούμεν ἰκρὰρ ὸληνδηγηνὰ κιορέ ἄδετα πὶρ Εὐρώπα σεχρὶ ὸλμήδηρ. Πουραγιὰ 112 καργέ μερπούδδηρ. Μαχσουλατή ἀφιόν, γιούν, τιφτὶκ βέ γάγετ γιουμδάκ τάδδηρ· δζιβαρηνδὰ κιουκούρτ βέ σάϊρ μαδέν σουλαρή πουληνδηγή κιπί, οὐμούμεν ἰστιμάλ ὸληνάν σοὺ, πουναρηνδὰν σηδζάκ χαλδέ νεπαὰν ἰτδιγινδέν σογουδουλοὺπ ἰτζιλμεκδέδιρ. 'Ορθόδοξος Χριστιανλὲρ δαχὶ γιακήν ζεμανλαρδὰ τζογαλμήζ βέ μεκτεπ ἰνσὰ ἰδεπιλμισλέρ ἰσέδε, ἐκκλησίαλαρη ὅλμαδηγηνδαν πὶρ χανέ δερουνινδέ πουληνὰν "Αγιος Χαράλαμπος παρεκκλήσιονουνα κιδοὺπ κελμεκδέδιρλερ.

Κοτάχγιανην 56 κιλομέτρο ἀαρκηνδὰ Σεϊδ ἐλ γαζή πελδεσὶ βάρδηρκι μουκάδδεμα *Πρύμεφσος* τεσμιέ οληνούπ ἔν ἐσκὶ Φρυγία χρκιουμδαρλαρηνήν πουραδακὶ σεραϊλαρή βέ δζεσὶμ πὶναλαρή ἰτζοὺν μααρούφδηρ. Κουρασή 40δηρ.

Οὐσάκ καζασή. (2) Ρώμαληλαρ ζεμανηνδὰ *Τραϊανούπολις* τεσμιέ οληνάν Οὐσάκ πελδεσί, Γεδίζ ἠρμαγηνήν ("Ερμος) σὰλ ταραφηνδά πουληνοφπ, 1000ὶ ὀρθόδοξος ὀλμάκ οὐζερέ

SISMANOGLIO MEGARO

(1) 'Αλτοὺν τάζ ναχιεσὶ Μουράτ ταγηνήν δζουνουπὶ γάρπ ἐτεκλερινδέ ὸλούπ 5000 καδάρ νουφουσή χαβί ἰδί. 'Εβελκὶ ἰσμὶ Κόννα ἰδί. Κιρκὶρ καργεσὶ πουρανήν σάρκ ταραφηνδά ὸλοὺπ 3000 νουφουσλήδηρ.

10,000 νουφουσή χαβίδιρ· σέχρι μεζκιούρ μουκάδδεμα μαα-
μουρ βέ σέν ίδί, φάκατ τζέντ σενέ ακδέμ ζουχούρ ιδέν πίρ
χαρηκδάν τολαγί έχαλί σον δερεδζεδέ μουτεζαρρούρ ολμήσδηρ.
Μαχσουλατή δερί, χαλίς βέ πιρινδζί άφιόν, παλαμούτ βέ
πουγδαϊ άρπά βέ σάϊρε ίσέδε, πουραδά ίμάλ όληνάν χαληλάρ
Εύρώπαδζα δαχί μααρούφδηρλαρ. Γεδί σενέ έβέλ τανζήμ όλη-
νάν πίρ στατιστιγέ ναζάρεν χέρ σενέ πουραδάν 150,000
σούν χαλή τοκοινούπ, Εύρώπαγια κονδεριλίρ ίμίς· δρθόδοξ
λαρη 'Αλάσεχιρ έπαρχίασηνα ταπίδιρλερ. Νέφσι Ούσαγά 1
κουρά βέ *Πενάζ* (1) ναχιεσινέ 38 βέ Ούσαγήν 32 κιλομέ
δζουνουπινδέ όλάν Κιοπέκ ναχιεσινέ (νουφουσή 3500) 9 κο
ρά ταπίδιρ.

Κεδοὶς καζασή (3) Μουκάδδεμα Κάδοι τεσμιέ όληνάν
δούς πέλδεσι 3000 καδάρ νουφουσή χαβί όλούπ, έχα
γιουνλή κουμασλάρ ίμαλή ίλέ μεσγούλδηρλαρ. Χριστιανλ
'Αλάσεχιρ έπαρχίασηνα ταπίδιρλερ. Πουραγιά 76 κουρά ταπ

Σιμάβ καζασή (3) Δεμιρδζί ταγηνήν σιμάλ έτεκλερ
πουληνάν Σιμάβ πέλδεσι 4000 νουφουσή χαβί όλούπ, μουκ
δεμα *Συναδς* σμλενίρ ίδί. Νέφσι Σιμαβά 125 καργέ το
δίρ. Ναχιεσι Τάγ αρδήδηρ, 100 καργελί.

ΚΑΡΑ ΧΙΣΑΡΙ ΣΑΧΙΠ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Σανδζαγήν μερκεζί όλάν 'Αφιόν Καρά Χισάρ πέλδεσι
μυρδέν 280 κιλομέτρο ούζακδά γιάλήνηζ πίρ τεπέ ούζε
ινσά όληνμής 40,000 νουφουσλή τιδζαρετκιάχ πίρ σέχ
Έχαλισι άφιόν, τιφτίκ, χαλή, κιλίμ, κετζέ, σιλάχ βέ π

(1) Πενάζ ναχιεσινίν άσηλ μερκεζί 3000 νουφουσλή Τζακ-
μάκ καργεσίδιρ· πουραδά έβέλδζε 'Αζανοί ίσμλενέν Τζαροδίρ
χισάρ κογί βάρδηρ.

δάϊ τιδζαρετί ίλέ μεσγούλδηρ· τεπενίν ούδζηνδά γιουκσέκ πίρ
καλέ βάρδηρ· έσκί ρούμδζα ίσμί *Σύρραδα* ίδί. Σουχούδ βέ
Σινάν πασά ναχιελερινέ 138 καργέ μουλχάκδηρ.

Πολαβαδήν καζασή. (3) 16 καργελί βέ ναχιεσί 'Ισχακλή
13 καργελί.

Σαρδηκλή καζασή. (3) Νέφσι Σανδηκληγιά 74 καργέ τα-
ίδιρ· ναχιελερί ίσέ άτιδεκιλέρδιρ. Σεϊχλού 46 καργελί, Κεϊκ-
ερ 52, Τάζ κηρή 33 καργελί.

'Αϊζιέ καζασή. (3) Νέφσι 'Αζιζιεγέ 43 βέ ναχιεσί Δζαν-
αρδζινέ 12 καργέ μερπούδδηρ.

ΚΑΡΑΣΗ (*Παλήκεσιρ*) ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιούρ σανδζάκ 'Αϊδήν βέ Κόνια βιλαγετλερινίν σιμάλ
ταραφλαρηνδά πουληνούπ, 1882δέ άϊρού βαλιλίκ ίδί, φάκατ
τάδεχου Προύσα βιλαγετινέ πιρλεσδιριλμίσδιρ.

Μερκέζι σανδζάκ όλάν Παλήκεσιρ πελδεσί έβλινδέν περού
μααρούφ όλούπ 23000 καδάρ νουφουσή χαβί ικέν, ικί ούτζ
σενέ ζαρφηνδά βουκουού πουλάν ζελζελέ βέ χαρηκλαρδά τεκ-
μίλ χαβάπ όλμάκ χαλινέ κελμίς βέ έχαλισί ταγηλμήσδηρ·
πουραδά χέρ σενέ Αύγουστοσδα τουδζδζάρ πανηγυρί κουρηλούπ
22 κιούν δεβάμ ίδέρ. Ρουμλαρή 'Ερδέκ έπαρχιασηνα ταπίδιρ-
λερ. Νέφσι Παλήκεσιρέ 102 καργέ μουλχάκδηρ. Ναχιελερί
άτιδεκιλέρδιρ. *Πάλια* 85 καργελί. *Κιρσοΐν* 24, *Κεπσοϋδ*
75, *Φέρτ* 39, *'Ιβρέντζ* 67 βέ *Παλάτ* 39 καργελί.

'Αϊβαλήκ καζασή. (1) Παλήκεσιριν δζουνουπί σαρκισινδέ βέ
Μίτυλλου άδασηνήν καρσουσηνδά ρούμδζα Κυδωνίαι ίσμλενέν
'Αϊβαλήκ πελδεσί βάρδηρκι, δαχά γενί σεχιρλερδέν όλούπ, όλ-
δήκδζα τιδζαρετί γιοληνδάδηρ· Πουραδά 1800 σενελερινδέ μαα-

SISMANOGLIO MEGARO

ρούφ πὶρ Γυμνάσιον (1) βὰρ ἰδίκι, ὃ ζεμανλν ἔν μεσχούρ ἀλιμλερὶ Γρηγόριος Σαράφης, Βενιαμὶν Λέσβιος, Θεόφιλος Καΐρης, Εὐστράτιος Πέτρου ταρὶφ ἰτμισλέρδιρ. Ποὺ κιούν 'Αϊβαλὶκ μεκτεπλερὶ τεκμὶλ Γυμνάσιονδηρ, πουνήν μουλχακατηνδὰν ἐλαρὰκ 3 δημοτικὴ Σχολὴ βὲ 2 παρθεναγωγεῖον ἰδαρὲ ὀληνήρ· ἐχαλισὶ ἰλμὲ βὲ ἀμάλι χαϊριεγὲ χαβεσλὶ ὀλδηκλαρηνδὰν, μεκτεπλερινὶ σουρέτι μουκεμμελεδὲ ἰδαρὲ ἰτδικλερὶ κιπί, σεχρὶν χεβκδὰρ βὲ σαχὶλ πὶρ μαχαλινδὲ, δζεσὶμ χαστεχανὲ ἰνσὰ ἰτδιρμισλέρδιρ· 30,000ὲ καρὶπ ὀλὰν ὀρθόδοξοσλαρη Ἔφεσος μητροπολιτινὲ ταπίδιρλερ. Πουραδὰ 120 καδὰρ γιαγχανέ, 50 σαπουνχανέ, 20 δαπαγχανέ, 28 πητζακχανέ, 30 δεγιρμὲν βὲ 80 καδὰρ ρακῆ φάπρικαση βάρδηρ. Λιμανὴ ἔν κιουζὲλ βὲ ἰλτιδζὰ ὀληνμακλὴκ ἰτζοὺν μεσχούρ ἰσέδε, σουλαρὴ ἄζ ὀλδηγηνδὰν σεφινελὲρ γιαναάμαζ Μουλχακατηνδὰ 41 καργὲ βάρδηρκι, ἔν μεσχουρὴ Γενιτσαροχῶρι ὀλούπ, σήφ Ρούμ ἐχαλιδὲν μεσκιούνδηρ.

Κεμὲρ Εδρεμὶδ καζασή. (3) 'Αϊβαληγὴν σιμαλὴ σαρκισινδὲ Κεμὲρ πελδεσὶ βάρδηρκι, σαχιλὲ γιακὴν ὀλδηγή μιναρὲτλε ἰλερού κιτμίσδιρ. Πουραγιὰ 41 καργὲ μουλχάκδηρ.

'Εδρεμὶδ καζασή. (2) 'Εδρεμὶδ κιορφεζινὶν πουδζαγηνδὰ 16,000 νουφουσλὴ (70,000ὶ ὀρθόδοξος ἰλούπ, Ἔφεσος ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ) πελδέδιρ. 'Εδρεμὶδ σεχρὶ ἔν ἐβέλ Χριστοσδὰν 1400 σενὲ ἐβέλ τεεσὶς ὀληνούπ, *Πηδασὸς* ἰσμλενμὶς ἰκέν, πάδεχου Λυδία χοκιουμδαρὴ Κρισοσην πιραδερὶ 'Αδάμους, *'Αδραμύττιον* ἰσμλενδιρούπ, μουχτελὶφ πιναλὰρ ἰλὲ τεζγὶν ἰτμὶς ἰδί· ἐβελισὶ σαχιλδὲ ἰδί, λάκιν πάδεχου δενιζὶν τζεκιλ-

(1) Κεδὲκ 'Αϊβαλὶκ βὲ κερὲκ μεζκιούρ Γυμνάσιον ἰτζούν, ἀκδέμδζε τὰπ οὺ νέσρ ἰτδιγὶμ *Μονὴ Φλαβιανῶν* νὰμ κιταπδὰ μουφασσάλεν γιαζδήμ (σαχ. 174).

μεσὶ βὲ σαχιλὶν δολμασὴ χασεπὶ ἰλέ, σέχρ 4 κιλομέτρο καδὰρ κερουδὲ καλιμήσδηρ. Ποὺ κιούν τιδζαρετὶ, ζεὶτ γιαγηνδάν, σαπουνδάν, σαραπδάν, ρακηδάν, φασούλιαδαν, παμουκδάν, κετέν, πάλ, τουτούν βὲ χὲρ νέβ μεϊβεδὲν ἰπαρέτδιρ. Χριστοσδὰν 70 σενὲ ἐβέλ σέχρι μεζκιούρ ἐχαλισὶ Πόντος χοκιουμδαρὴ Μιθριδάτης ἰλὲ ἰττιφὰκ ἄκδ ἰτδικλερινδέν, Ρώμαληλαρ χηδδετλενούπ, σεχρὶ χαράπ ἰτμεγὲ καρὰρ βιρμισλὲρ ἰκέν, 'Εδρεμιδλὶ μίρι κελὰμ Ξενοκλῆς, Ρώμαγια κιδούπ, σενάτο χουζουρηνδὰ πελαγέτλε ἰραδ ἰτδιγὶ νουτκού βασηταση ἰλὲ Ρώμαληλαρην χηδδετινὶ τεσκὶν ἐτλεμίσδιρ.

Νέφσι 'Εδρεμιδὲ 47 καργὲ μουλχάκδηρ. Ναχιελερὶ 'Εμρουδ Απὰδ 24 καργελὶ βὲ Οὔνια 52 καργελίδιρ.

'Ερδέκ καζασή. (2) Μαρμαρὰ δενιζινὴν δζουνούπ σαχηλινδὲ βὲ δενιζὲ τογρὴ κιρμὶζ ὀλὰν νὶμ δζεζιρενὴν γέρπ δζιχετινδὲ 'Ερδὲκ (ρούμδζα 'Αρτάκη) πελδεσὶ βάρδηρκι 8000ὲ ταχμὶν ὀληνὰν ἐχαλισινὶν 6500οὺ ρούμ ὀρθόδοξος ὀλούπ, σήνφι ρουχανίδζε δορδηνδζὴ ὀλὰν Κύζικος μητροπολιτινὲ ταπίδιρλερ. Πουραγὶ ἔν ἐβέλ Μίλητοσληλαρ τεεσὶς ἰτμισλὲρ ἰδί βὲ Κύζικος πελδεσινὲ μουζὶμ πὶρ λιμὰν ἰδί Φοίνικελιλερ πουραγὶ πὶρ βάκτ χαράπ βὲ γιάγμα ἰτδικλερινδὲν Βυζαντινλὲρ ζεμανηνδὰ χάϊληδαν χάϊλη ταμὶρ ἰδιλερὲκ ἐσκὶ μερτεπεσινὲ βασὴλ ὀλαπιλμίσδιρ. Ηάδεχου Δζινιδζλὲρ πουραγιὰ κελούπ, ἐσκὶ Κύζικος πελδεσινὶν χαραπελερινδὲν ἀλδηκλαρὴ τασλὰρ ἰλέ, ὀνουνδεκὶ ούφὰκ ἀδαδὰ δζεσὶμ βὲ μετὶν καλελὲρ ἰνσὰ ἰτμισλὲρ ἰδί. Πιρινδζὶ μαχσουλὴ σαράπ βὲ ρακήδηρ, γιαννηδακὶ τὰγ δαχὶ 'Αρτάκη τεσμιὲ ὀληνὴρ ἰδί. Πουρανὴν 9 κιλομέτρο δζουνουπὶ σαρκισινδὲ *Παλκὴζ σεράι* μεβκησινδὲ ἐσκὶ *Κύζικος* πελδεσὶ βὰρ ἰδί. Πουραγὶ δαχὶ Μίλητοσληλαρ τεεσὶς ἰδούπ, ἱλερού δερεδζεδὲ σενελούπ, σερεφλεγμεσινὲ σεπὲπ ὀλμησλάρδηρ. 'Ιησοῦς Χριστοσδὰν 74 σενὲ ἐβέλ Πόντος χοκιουμδαρὴ Μιθριδάτης,

SISMANOGLIO MEGARO

300,000 ἀσκὲρ ἰλὲ πουραγὶ ἰχατὰ βὲ μουχασερὲ ἰτμὶς ἰδὶ ἰσέδε, πὶρ σενέ καδὰρ ὀγρασδηγή χαλδὲ πὶρ σεγὲ μουβαφὰκ ὁλάμαγιουπ, ἰρτεσὶ σενέ Λουκοῦλλος ταραφηνδὰν μαγλούπ ὀλμήσδηρ. Ἰησοῦς Χριστὸς ἐφένδιμιζιν δουνγιαγὶ τεσρὶφ πουγιουρδηκλαρή ζεμανδὰ Ρώμαληλαρην ἑλινέ κετζμὶς βέ 4ηνδζή δεχιρδέ Ἑλλήσποντος ἐπαρχίασηνην μερκέζ ἰδαρεσὶ ὀλμὴς ἰδί-1357 σενεσὶ Σουλτὰν Ὀρχὰν χαζρετλερινὶν μαχδουμὶ Σουλεϊμὰν χὰν χαζρετλερὶ ὀρδουσὴ ἰλὲ πουραδὰ ἰκὲν πὶρ κιδζὲ ρουγιὰ κιορούπ, ἀλδηγὴ δζεσαρὲτ οὐζερινὲ Τζανὰκ καλὲ πογαζηνὴ κετζερὲκ Εὐρώπαγι ζάπτ ἰτμεγὲ καρὰρ βιρμὶς ἰδί. Ἐρδεγὲ 5 καργὲ μερπούδδηρ.

Ναχιελερὶ Καπού τὸγ 12 καργελί, Πασὰ λιμανὴ 9 καργελὶ βὲ Μαρμαρᾶ 18 καργελί.

Πούρανην σιμὰλ βὲ σάρκ δζιχετλερινδὲ 10 ἀδαδὰν μουρεκκὲπ ὀλὰν *Προκόννησοι* μεδζμουασὴ βάρδηρκι, ἔν μουχιμὶ *Προκόννησος* ἔλ γέδμ Μαρμαρᾶ ἀδασὴ τεσμιὲ ὀληνούπ, μερμερλερὶ ἰτζοὺν μααρούφδηρ. Ἐσκὶ Προκόννησος σεχρινὶν σίμδι *Μαρμαρᾶ* ναχιεσὶ βάρδηρκι 3500 καδὰρ ταχμὶν ὀληνὰν ἐχαλισινὶν 1900οὺ ρούμ ὀρθόδοξοσδηλαρ. Μερμερδὲν μαδὰ τουζλοῦ παληκλὰρ βὲ ρήγανι ἰχρὰτζ ὀληνήρ. Πουραδακὶ ἀδαλαρὴν μὲδζμοὺ ἐχαλισὶ 10,000 καδὰρ ὀλούπ, 800οὺ Ἰσλάμ, 200οὺ Γεχουδὶ βὲ κουσουρὴ Ρούμ Ὀρθόδοξος ὀλούπ ἅγιος Προκοννήσου οὐδαννηνὴ χαΐζ ὀλὰν ἀϊρού μητροπολιτὲ ταπίδιρλερ. Πασὰ λιμανὴ ἐβέλδζε Ἀλώνη δενιλὶρ ἰδί, ἐλ γέδμ σαραπὴ ἰτζοὺν μεσχούρδηρ.

Πάνδηρμα καζασή. (2) Μανιὰς κιοληνὴν σιμὰλ σαχηλινδὲ βὲ Μαρμορᾶ δενιζινὶν σαχηλινδὲ ρούμδζα Πάνορμος τεσμιὲ ὀληνὰν *Πάνδηρμα* πελδεσὶ 15,000 νουφουσὶ χαβίδιρ. (4000ὶ ρούμ ὀρθόδοξος ὀλούπ, Ἐρδὲκ ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ. Πουραδὰ μερμερδὲν μαδὰ κηρμηζὴ χαβιὰρ τζηκάρ. Πουρανὴν πίραζ ἰτζερουσινδὲ Μανιὰς κιοληνὴν σαχηλινδὲ μαγγανὲζ μαδενὶ βάρδηρ. Νέφσι Πάνδηρμαγια 3 κουρρὰ ταπίδιρ.

Ναχιελερί. *Μανιας*, Κιρμὰς ταγηνὴν σιμὰλ ἐτεκλερινδὲ πουληνούπ ἐσκὶ Ποιμάνιον πελδεσινὶν γερινδὲ βὲ δζιβαρηνδὰ 63 πελδὲ βάρδηρ· δίκερ ναχιὲ Ἀϊδηνδζηγὰ 23 καργὲ μερπούδηρ.

Kordr καζασή (3) 73 κουραλή.

Παγαδήτζ καζασή. (3) 61 κουραλή.

Σαρδηργὴ καζασή. (3) 68 καργελί.

Προῦσα βιλαγετί, μεμαλίκι σαχανέϊ ὀσμανιενὶν ἔν μαχσουλδὰρ βὲ μααμοὺρ βιλαγετλερινδὲν πιρίδιρ· χαϊβὰν βὲ κοζὰ πεσλεμεκλὶκ ἱλεροῦ κιτμίσδιρ· μαχσουλατὴ ἀφιόν, παμούκ, παλαμούτ, κετέν, πιρίντζ, οὐζοὺμ βὲ μεϊβέδιρ· ζεϊτούν, Προῦσα βὲ σαχὶλ μεμαλικδὲ ὀλούορ. Προῦσα δζιβαρηνδὰ πακήρ, Κοτάχγιαδα τιμοὺρ, πακήρ, μαδὲν κιομουρὴ μαδενλερὶ βάρδηρ.

ΟΓΤΖΟΥΝΔΖΗ ΠΑΠ

Α Ι·ΔΗΝ ΒΙΛΑΓΕΤΙ

Χουδουδή. Σιμάλεν Προῦσα βὲ σάρκεν Κόνια βιλαγετλερί, γάρπεν βὲ δζουνούπεν Ἀκ δενίζδιρ. Μεσαχέϊ σατχιεσὶ 4169 μυριάμετρο ὀλοὺπ, 900,000 καδὰρ νουφουσὴ χαβίδιρ.

Σανδζακλαρὴ Μάγνησα, Ἀϊδήν, Μέντεσε βὲ Δενιζλίδιρ.

Βιλαγετὶν μερκεζὶ ὀλὰν Ἰζμοὺρ σεχρὶ 200,000 νουφούσι μουχτελιφεγὶ σαμὶλ ὀλούπ, πουνὴν 115,000ὶ Ρούμ ὀρθόδοξος 50,000ὶ Ἰσλάμ, 17,000ὶ Γεχουδί, 13,000ὶ Ἐρμενί, 8000ὶ Κατολὶκ βὲ κουσουρὴ Εὐρώπαλη βὲ μιλέλι μουχτελιφεδένδιρ.

Ἰζμοὺρ σεχρινὶν ταριχὶ ὀλδήκδζα μουχίμδιρ. Πουρανὴν ἴλκ

SISMANOGLIO MEGARO

μουεσσισλερì Μικρὰ Ἀσίαδα ναμδὰρ ὁλὰν Φρῦγες νὰμ κάδμ ἰδίκι, χοκιουμδαρλαρὴ Τόνταλος τεεσισινὲ σεπὲπ ὁλμὴς βὲ ἐδὲλ ἐμιρδὲ Ναύλοχος τεσμιὲ ὁληνμὴς ἰδί. Φρῦγεςλερδεν σόνρα Μησηρδὰν κελὲν Λέλεγες νὰμ κάδμ πουραγὶ ἰστιλὰ ἰδερὲκ ἰσκιὰν ἐϊλεδικδὲν σόνρα, Γιονανιστανδὰν κελὲν ἐχαλὶ ἰλὲ καρηδ μηδλάρδηρ. Τροία μουχαρεπεσινδὲν 140 σενὲ σόνρα Ἰωνεςλερ τεκμίλαν πουραγὶ ζάπτ ἰδούπ γερλεδμεκδελὲρ ἰκὲν Κύμηδεν Αἰολεισλὲρ κελούπ, Ἰωνεσλερι τάρτ ἐϊλεμισλὲρ ἰσέδε, 720 σενεσινδὲ τεκρὰρ μαχαλλερινὶ καζανμαγιὰ μουδαφὰκ ὁλρηδλάρδηρ. Λυδία χοκιουμετὶ ἰλεροῦ κιτμεγὲ πασλαδηγὴ ἐσναδά, Ἰζμυρλιλὲρ ἰλεροῦ δερεδζεδὲ σεδζαὰτ βε μουκαδεμὲτ κιοστερμισλὲρ ἰκέν, Λυδία χοκιουμδαρὴ Ἀλυάττης σεχρὶ ζάπτ ἰδούπ χοκμουνὲ κετζιρμὶς βὲ πάδεχου Ἰρανληλαρὰ τεσλὶμ ὁλμήδηρ. Μέγας Ἀλέξανδρος δεβρινὲ καδάρ Ἰζμὺρ ἰλεροῦ δερεδζεδὲ πέρου σανιγετὲ δουδμοὺς βὲ Μέγας Ἀλέξανδρος Ἰζμυρὶ γενιδὲν σενελτμεγὲ πασλαγιούπ, χαλιφλερινδὲν σερασκερλὲρ Ἀντίγονος βὲ Λυσίμαχος τεκμὶλ ἰτμισλέρδιρ. Ἀτιδεκὶ σενελερδὲ Μικρὰ Ἀσίαδα πὶρ πιρὶ οὐζερινὲ μουχαρεπὲ ἰδὲν χοκιουμδαρλαρὴν πιρὶ γιάχοδ δίκερι ἰλὲ ἰττιφάκεν χαρακὲτ ἰτμεγὲ μεδζπούρ ὁλουρλὰρ ἰδὶ ἰσέδε, χὲρ βάκτ βιρδικλερὶ βαδὴν ἰδζρασηνδὰ κεμάλι σεπάτλε καλδηκλαρηνδὰν Ρώμαληληλαρδαν μέδχ ὁληνηρλὰρ ἰδί. Κάττα ἐχαλισὶ χαϊρχὰχ ἀμελλὲρ ἰτζοὺν μααρούφ ἰμίς. Ρώμαλη μουδδερὶχ Τάκιτοσην ζίκρ ἰτδιγινὲ κιορὲ Ρώμα δζενεραλλαρηνδὰν Σύλλανην ἀσακιρὶ σιμδικὶ Ἀξάριον (Θυάτειρα) πελδεσινδὲν κὴς ζεμανηνὴν σιδδετλὶ πὶρ βακτηνδὰ ἐλπισὲ ναδιρετὶ γιουζουνδὲν ἰλεροῦ δερεδζεδὲ σηκηντηδὰ ἰκὲν Ἰζμὺρ ἐχαλισὶ, ἐσιδὶρ ἐσιτμὲζ κενδὶ ρουπαλαρηνὴ τζηκαρούπ, ἀσακιρὲ κιονδερμισλέρδιρ. Καῖσαρ ἰλὲ Πομπήϊος ἀρασηνδὰ μουχαρεπὲ ὁλούρ ἰκέν, Ἰζμὺρ Πομπήϊος ἰλὲ ἰττιφάκεν χαρακὲτ ἰτμέγλε Βροῦτοσην χηδδετινὶ δζέλπ ἰτμίς· μουάχχηρεν Βροῦτος ἰλὲ Κάσσιος

SISMANOGLIO MEGARO

πουραδὰ ἰττιφὰκ ἰτμισλὲρ ἰδί. Ὅ βάκτ Ἰζμὺρ ἰλμπερβερλιγὶ ἰτζοὺν ἰσμλενὶρ ἰδί· οὐμουμὶ κιουτουπχανέ, φιλοσοφία, ἴλμι πελαγάτ, ἴλμι τὴπ μεκτεπλερὶ σεχρὶν τεζγινατὴ ἰδί. Ἰούλιος Καίσαρην ζεμανηνδὰ δοκτὼρ Ἰκέσιος, Ἐρασιστράτιος νὰμ δοκτὼρ μεκτεπινὶ τεεσὶς ἰτμέγλε, ἰμπερατὼρ Αὔγουστοσην χουσουσὶ δοκτωρὴ Μάρκος Ἀρτώριος βὲ δουρλοῦ ἐσερλερὶ ἰτζοὺν μααρούφ ὁλὰν Ἑρμογένης Χαριδήμου μεζκιούρ μεκτεπδὶν τζηκμησλάρδηρ. Χριστιανληγὴν ἴλκ ἰντισαρηνδὰ Ἰζμὺρ ἐχαλισὶ καπούλ ἰτμεγὲ ζιασὲ χαχισκιὰρ κιορουνμὴς βὲ Ἰωάννης Θεολόγος πουραδὰ ταρὶφ ἰτδιγὶ κιπί, Ἀποκάλυψισινδε πουρανὴν ἐκκλησίαση ἰτζοὺν πάχς ἰδίορ. (Ἀποκάλυψις β'. 10). Ὅ βακτλὰρ γιολλαρὴ καλδηρημλὴ βὲ ἐτραφὴ χισαρλὴ ἰδί. Φάκατ Ἰζμυρὴν νὰμ βὲ σερεφὶ Χριστισδὰν 178 σενὲ τεμαμὴ ἰλὲ μάχβ ἐλδή. Ρώμα ἰμπερατωρὴ Μάρκος Αὐρήλιος ζεμανηνδὰ ὁλὰν σιδδετλὶ ζελζελεδὲ γὲρ ἰλὲ γεκσὰν ὁλμήδηρ. Φάκατ Ἰζμυρλὶ Αἴλιος Ἀριστείδης φιγανλὴ βὲ Ῥηκκὰτ ἀμὶζ πὶρ μακαλὲ γιαζούπ, ἐχαλινὶν χαλινὶ ἰμπερατωρὰ ἄρζ ἰδερέκ, τεραχουμηνὴ ἰστιδζλὰπ ἰτμὶς ὁλμάγλε μουδάρουν ἰλέϊχ κενδὶ μεσαριφὶ ἰλὲ ἰνδὰ ἰτδιρμίδηρ. Βυζαντινλερδὲ 1054 σενεσινὲ καδὰρ καλούπ ὅ σενὲ Σελτζουκιλὲρ χοκιουμδαρὴ Τζάχας ζάπτ ἰδούπ 1097 σενεσινὲ καδάρ μουχαφαζὰ ἰδεπιλμὶς ἰσέδε, Βυζαντινλὲρ ὅ ἀνδὲ δενιζδὲν χούδζμ ἰδούπ, μερκουμὴ τάρτ βὲ γίνε ὀχδελερινὲ κετζιρμισλέρδιρ. 133δὲ Ὀσμανληλὰρ ζάπτ ἰτμισλὲρ· 12 σενὲ σόνρα (1344) τέκραρ Βυζαντινλὲρ ἰστιρδὰτ ἰτδιλέρ. Πάδεχου Τιμουρλένκ ζάπτ ἰδούπ, Δζουνεὶτ ἰσμινδὲ πὶρ ζατὴν ὀχδεσινδὲ καλμὶς (1402) βὲ 22 σενὲ σόνρα ἰκινδζὶ Μουράτ χὰν χαζρετλερὶ σέχρι μεζκιουρὴ ζάπτ ἰδούπ, Ὀσμανλὴ χοκιουμετινὲ ἰλχὰκ ἰτμίδηρ.

Σέχρι μεζκιούρ 1849δὰ Ἀϊδὴν βιλαγετινὶν μερκεζὶ ὁλδή. Δεγεπιλίριζκι Ἰζμὺρ σεχρὶ Σταμπολδὰν σόνρα Τουρκίαννην πὶ-

ρινδζὶ σεχρὶ ὁλούπ, ἐχαλισὶ ἰλμπερβερλιγέ, τερεκκηγὲ μεϊλιετὶ βὲ χὲρ πὶρ δζιχὲτ ἰτζοὺν μααρούφδηρ. Μεκτεπλερινδὲν *Εὐαγγελικὴ Σχολὴ* τεκμὶλ Γυμνάσιον ὁλούπ, Αθῆναι Πανεπιστήμειονηνδζα τανηλμήσδηρ· πουρασὴ ἰτζοὺν «Μονὴ Φλαβιανῶν» κιταπηνδὰ (σαχ. 99) σουρέτι μουφασσαλεδὲ γιαζδήμ. Πουνδὰν μαδὰ Κιουπεδζόγλου μεκτεπί, γιοκαρὴ μαχλενὶν Ἑλληνικὴ Σχολησί, 8 δημοτικὴ Σχολησί, 3 δζεσὶμ Παρθεναγωγεῖονλαρη, 8 »ιουτζούκ Παρθεναγωγεῖονλαρη, 10 Νηπιαγωγεῖονλαρη, Ρουμλαρὴν 6 Λύκειονη βὲ κουσούρ μιλλετλερὶν μουτεαδδὶδ βὲ μουχτελὶφ μεκτεπλερὶ βάρδηρκι, πού μεκτεπλερὶν σύμουμινδὲ ταχμίνεν 12000 ταλεπὲ βὲ ταλεπὰτ ταχσίλι ἴλμ ἰδίορλαρ. Εὐαγγελικὴ Σχοληνὴν 30,000 δζιλδὶ χαβὶ πὶρ κιουτπχανεσί, ἀσάρι ἀτηκαγιὰ δαὶρ μουζεχανέ, χασταχανέ, ὁκσουζχανὲ βὲ σάιρε μεβδζούδδηρ. Μεβδζοὺδ 25 καδὰρ ματπαλαρδὰ τούρκδζε 7 γαζέτα βὲ 3 ρισαλέ, 6 Φρανσήζδζα 4 ρούμδζα πὶρ Ἑρμενίδζε βὲ 4 γεχουδίδζε γαζέτα τὰπ ὁληνήρ. Τιδζαρὲτ νοκτάϊ ναζαρηνδὰν δαχὶ ἐχεμμιετὶ πογιούκδηρ.

Δζιχανὴν χὲρ ταρὰφ δενιζλερινδὲ ἰσλεγὲν βαπορλὰρ κιάφφετεν λιμανιά ὀγραρλάρ, δαχίλδζε Ἀϊδηνὰ βὲ Ἀλάσεχιρε καδὰρ ἰσλεγὲν ἰκὶ σιμενδουφὲρ χαττὴ βασητασὴ ἰλέ, ἰδχαλὰτ 600 βὲ ἰχρακδζὰτ 500 μιλιὸν γρουσὰ πάλιγ ὁλούρ. Ἐσκὶ ζεμανδὰ πουραδὰ τεβελλοὺδ ἰδὲν μεσχοὺρ ἀδεμλέρ, σάϊρ Ὅμηρος, Βίων, Κόϊντος σεχρὶν φαχριετλερίδιρ

Ἰδαρέϊ ρουχανίδζε χὲρ νὲ καδὰρ Ἀπόστολοσλαρ ζεμανηνδὰν τεεσὶς ὁληνμὴς πὶρ ἐκκλησία ἰσέδε, ἐτραφηνὰ πὲκ τζὸκ καργελὲρ μερπούδ δεγίλδιρ. (Ἰζμὺρ ἐπαρχίασηνα βὲ ἐπισκοπηλιγὶ βὲ νουφουσὴ ἰτζοὺν «Μονὴ Φλαβιανῶν» κιταπηνδὰ πάχς ἐϊλεδίμ σαχ. 525).

Γιανηνδακὶ Πάγος ταγηνὴν τεπεσινδὲ πὶρ τακὶμ χαραπελὲρ βὲ σιμαλὶ σαρκισινδὲ ἐσκὶ ἀμφιθέατρονην μαχαλὶ βάρδηρκι,

SISMANOGLIO MEGARO

Ἰωάννης Θεολόγος ταραφηνδὰν Ἰζμυρὴν ἴλκ ἐπισκοποσλιγινὲ ταγὶν ὁληνὰν ἅγιος Πολύκαρπος, πουραδὰ ἀτεσδὲ γιακηλαράκ σεχὶδ ὁλμὴς ἰδί. Πουραδὰ πὶρ τζινὰρ ἀλτηνδὰ πουληνὰν πὶρ μεζὰρ μούμα ἰλέϊχ ἀζιζὶν ὁλδηγὴ σοϊλενιλμεκδέδιρ. Νέφσι Ἰζμυρὲ 8 κουρρὰ ταπίδιρ (1)

Ναχιελερί. Νύμφ (Νύμφαιον) Ἰζμυρὶν 20 κιλομέτρο σάρκ ταραφηνδὰ γάγετ χεβαδὰρ βὲ μανζαραλὴ πὶρ μαχαλδὲ 5000 νουφουσλὴ (3,000ἰ Ρούμ ὀρθόδοξος) πελδὲ ὁλούπ, Χριστιανλαρὴ Ἔφεσος ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ· ἐχαλισὶ παγδζηλὴκ ζηρακὰτ βὲ τιδζαρὲτ ἰλὲ μεσγούλ ὁλμαλαρηνδὰν ἰλερού κιτμισέλέρ. Βυζαντὶν ἰμπερατωρλὴγὴ ἐσνασηνδά, ἰμπερατωρλαρὰ μαχσούς κιοσκλὲρ βὲ σεραϊλὰρ πουληνμακδὰ ἰδίκι, 1255 σενεσὶ 8)βριος 20δα Ἰζνικδὲ χοκιουμδαρλὴκ ἰδὲν Βυζαντὶν ἰμπερατωρλαρηνδὰν ἰκινδζισὶ Ἰωάννης Δοῦκας Βατάτσης πουραδὰ βεφὰτ ἰτμίς. Ἀλτὴ σενὲ σόνρα Μιχαὴλ Παλαιολόγος πουραδὰ ἰκέν, δζενεραλὴ Ἀλέξιος Στρατηγόπουλος ταραφηνδὰν Σταμπολὴν Λατινλὲρ ἐλινδὲν γένιδεν ἰστιρδάδ ὁληνδηγηνὴν χαπεριντὶ ἀλμὴς ἰδί. Νὺφ ναχιεσινὶν ἐτραφηνὰ 31 καργὲ μερπούδηρ.

Καρὰ Πιρούν ναχιεσὶ 22 καργελί. Σεϊδὶ κιοϊ ναχιεσὶ 45000 νουφουσλὴ ἐτραφηνδὰ 26 καργὲ βάρδηρ. Πουρασήδα Ἰζμυρέ σιμενδουφὲρ ἰλὲ μερπούδ ὁλούπ, γιαζ ζεμανηνδὰ τουδζδζὰρ ταραφηνδὰν ἰσκιδάν ὁληνήρ.

Τορπαλὴ ναχιεσὶ 43 καργελί. Πιρούν ἀπάδ ναχιεσὶ 10 καργελί.

---

(1)Ναχιελερὲ μερπούδ ὁλὰν πάζη ούφὰκ καργελὲρἀτιδεκιλέρδιρ. Βουρνόβα 10,000 νουφουσλή, Βούδζα 5000 νουφουσλή. Χὲρ ἰκισίδε Ἰζμυρὲ σιμενδουφὲρ ἰλὲ μερπούδ ὁλδηκλαρηνδὰν Ἰζμὺρ τουδζαρινὰ γιαζλὴκ κιπίδιρ. Κουκλουδζᾶ 3000, Πουνὰρ πασὴ 1100 νουφουσλή. Ἰζμυρδὲν πὶρ κιλομέτρο ούζακδὰ Κιοζτεπὲ Ἔφεσος ἐπαρχίασηνα ταπίδιρ· πουρανὴν δζουνουπίνδὲ ἤλιδζαλαρ βὲ κιουκούρτ σουλαρὴ μαδενλερὶ βάρδηρκι, γιάζηνχαστὲ ὁλανλὰρ πουραδὰ τεδαβὶ ὁληναράκ, γεϊκανηλὰρ βὲ μαδὲν σουλαρηνδὰν ἰτζερλέρ.

Κοὺς ἀδασὴ καζασή (2). (Νέα Ἔφεσος) Ἰζμυρὴν δζουνουπινδὲ 56 κηλόμετρο οὺζακδὰ βὲ σαχιλδὲ 8000 νουφουσλὴ πὶρ πελδὲ ὁλούπ, (3000 Ρούμ ὀρθόδοξ ς ὁλούπ, 3 μεκτὲπ ἰδαρὲ ἰδερλὲρ βὲ Ἔφεσος ἐπαρχίασηνδαν, ἰδαρὲ ὁληνηρλάρ). Εὐρώπαληλαρδζα *Σκάλα Νόβα*, Ὀτμανλη λάρδζα Κοὺς ἀδασὴ βὲ Ρωμλάρδζα *Νέα Ἔφεσος* τεσμιὲ ὁληνής. Πούρανην γιαννηνδὰ ἰκὶ μαδὲν σουγιοὺ (Παρὲ Ἰ-λιδζα βὲ Παροὺτ Χιτζα) βάρδηρ. μερποὺδ ὁλὰν καργελὲρ 15διρ.

Ναχιεσὶ Ἁγιὰ Σουλοὺκ (=ἅγιος Θεολόγος) 13 καρ γελί. Λατινλὲρ βακτὴ ἰλὲ πούραγι *Ἀρτεμίδι* ἰσμενδιρ-μισλέρ ἰδίκι, ἐσκὶ μεσχοὺρ Ἔφεσος πελδεσινὶν μαχαλιν δέδιρ· Ἔφεσονην μουχτασὰρ βὲ ἐσκὶ ταριχὶ σοὺ κιπίδιρ· Ἴλκ τεεσισινδὲν πίραζ σόνρα, Ἀθῆναι χοκιουμδαρὴ Κό δροσην ὀγλοὺ Ἀνδροκλος, πούραγια κελούπ, χοκιουμ δαρλὴκ ἰδὲν Κἄρεσλερι τὰρτ πίρλε, ὃ δζιδαρὴ ζὰπτ ἰτμὶς βὲ σεχρὶ τεζγὶν ἰδούπ, πογιουτμής· σενελὲρ κετζδίκδζε ἐχα-λισὶ τζογαλμής, δζεσὶμ πιναλὰρ ἐνσὰ ὁληνμὴς βὲ Μικρὰ Ἀσίαννην μεσχοὺρ πελδελερινδὲν πιρὶ ὁλμὴς ἰδί. Βακτὴ ἰλὲ σέχρι μεζκιοὺρ δενιζὶν γιαννηνδα ἰδί, λάκιν Κάϋστρος ἡμαγηνὴν (Κουδζοὺκ Μένδρες) κετουρδιγὶ δζιλλιμ βὲ τοπρὰκ σαχιλὶ δολδουρμάγλε, λιμανὴ γαὶπ ὁλαράκ, σε χὶρ οὺζακδὰ καλμήτδηρ· Δζεσὶμ πιναλαρηνδὰν ὁλὰν Ἔφε σία Ἄρτεμις νὰμ ἰλλαχενὶν πουτχανεσινί, Ἡρόστρατος ἰσμινδέ πὶρ διβανέ, ἰσμινὶν ὁλουμσοὺζ καλμασηνὴ ἰστεγε-ρέκ, Μέγας Ἀλέξανδροσην δογδηγὴ κιδζὲ (Χριστοσδὰν 350 σενὲ ἐβδὶλ) γιακμὴς ἰδί. Ἔρεσσληλαρ πάδεχου μεζ-κιοὺρ πουτχανεγὶ Μέγας Ἀλέξανδροσην τεσδικιατὴ ἰλὲ

φάκατ κενδὶ μεσαριφλερὶ ἰλὲ ἰνσὰ ἰτμισλὲρ ἰσέδε, 263 σε νεσινδὲ Μικρὰ Ἀσίαγια χοὺδζμ ἰδὲν Σκῦθαι νὰμ ἀκδὰμ ταραφηνδὰν γιάγμα ἰδιλμίς. τεκμὶλ χαρὰπ ὁλδηγηνὴν ζεμανὴ μααλιοὺμ δεγὶλ ἰσέδε, πάζηλαρηνην ἐρκιαρηνὰ κιορὲ Μέγας Θεοδόσιος ζεμανηνδὰ πουτχανελερὶν γικηλμα-σὴ ἰτζοὺν ἔμρ βεριλδιγινδὲ γικηλμὴς βὲ μερμερλερὶ ἰλὲ δζεσὶμ τασλαρή, Ἰμπερατὼρ Ἰουστινιανὸς ταραφηνδὰν Σταμπολὰ κετιριλερέκ, Ἁγία Σοφίανην ἰνσαατηνδὰ κουλ-λανηλμής· Πούραση φεϊλοσὸφ Ἡράκλειοσην, σαὶδ Ἱππό-ναξην βὲ μεσχοὺρ ζωγράφοσλαρ Ἀπελλῆς βὲ Παρράτιοσην βατανήδηρ· Χριστιανληγὴ ἰλκ ἐβδὲλ Ἰωάννης Θεολόγος βάζ βὲ δελλαλὲτ ἰδούπ, πὶρ τζὸκ μουδδὲτ καλμής βὲ νί-χαγετ πούραδα βεφὰτ ἰτμίδιρ· Παῦλος ἀπόστολος Χρισ-τοσδὰν 54 σενὲ σόνρα πούραγια κελούπ, 3 σενὲ καλμὴς βὲ Κόρινθοσληλαρα πιρινδζὶ μεκτουπὴ πούραδαν γιαζμὴς ἰδί. Ἔφεσοσληλαρα χητὰπ γιαζδηγὴ μεκτούπδα Ρώμαδαν κιονδεριλμὶς ἰδί. Ἴλκ ἐπίσκοπσση Τιμόθεος Ἀπόστολοσ-δηρ· 431 σενεσὶ Ζηνδζὴ Οἰκ. Σύνοδος πούραδα ἄκδι ἰδζ-τιμὰ ἰτμίδιρ.

Τζεσμὲ καζασὴ. (2) Σακηζὴν καρδουσηνδὰ ρούμδζα *Κρήτη* δενιλὲν 15000 νουφουσλὴ δζεσὶμ πελδὲ ὁλούπ νουφουσηνὴν 15,500οὺ Ὀρθόδοξος 1800οὺ Ἰσλὰμ βὲ κουσουρουὺ Γεχουδὶ, Ἔρμενὶ βὲ Δζινκιανέδιρ. Πουραδὰ Ἔ-φεσος ἐπαρχίασηνα ταπὶ ἐπίσκοπος ἰκαμὲτ ἰδέρ. Ἐπισκο-πηλιγὶ ἰτζοὺν *Μονὴ Φλαβιαρῶν* κιταπηνδὰ πὰγς ἐϊλεδὶμ (σαχηφὲ 523) Τζεσμὲ Ρουμλαρὴ τερεκκηγὲ βὲ ἰλμὲ ζια δεσὶ ἰλὲ χαχισλὶ ὁλδηκλαρηνδὰν μουκεμμὲλ Σχολαρχεῖον Παρθεναγωγεῖον, δημοτικὴ σχολὴ βὲ νηπιαγωγεῖον ἰδαρὲ

SISMANOGLIO MEGARO

ἰδερλέρ. Πουρανὴν 3 κιλομέτρο σὰρκ ταραφηνδὰ βὲ σαχιλδὲ ἀρθρὶτ χαστελικλερινδὲν μουζδαρὴπ χαστελερὶν σιραγιὰπ ὀλμασὴ ἰτζούν ἤλιδζαλαρ βάρδηρ. Τζεσμεγὲ 10 χαργὲ μερπούδδηρ.

Ναχηελερί. Ἀλάτζατα 3 καργελί. Νουφουσὴ 12000 ὀλούπ γιάληνηζ 200 καδαρὴ Ἰσλάμδηρ. Ρούμ ὀρθόδοξοσλαρ μουκεμμὲλ Σχολαρχεῖον, δημοτικὸν Σχολεῖον βὲ Παραθεναγωγεῖον ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Δίκερ ναχιὲ *Γενί ναχιέδιρ.* Πουραλα ἀμερπούδ καργελερδὲν μουχιμλερὶ Ἀλάτζατανην λιμανὴ ὀλὰν *Ἀγρελήα* βὲ *Ὀβαδζὴκ* 1600 νουφουσλὴ, *Κάτω Παναγία* 5000 νουφουσλὴ, *Ἁγία Παρασκευὴ* 2000 νουφουσλὴ, *Ρεὶς δερὲ* 2800 νουφουσλὴ, ἐσκὶ Ἐρυθραι πελδεσινὶν γερινδὲ *Λίθρι* 900 νουφουσλή. Πουρανὴν γιανηνδὰ ἰκὶ ἤλιδζαλαρ βάρδηρκι πιρισὶ κιουκουρτλὴ ὀλούπ 210 δερεδζὲ χαραρετλὶ βὲ δίκερι δουζλὴ 240 δερεδζὲ χαραρετλί. Σαχιλδὲ *Γοῦνι* ἰσμινδὲ πὶρ ἀδὰ βάρδηρ. Λιθρινὶν σιμαληνδὰ βὲ δενιζδεν 2 κηλόμετρο οὐζακδὰ Μελὶ καργεσὶ 2000 νουφούσλὴ κιάφεσι Ρούμ.

Τίρε καζασή. (1) Ἔφεσσην 23 κηλόμετρο σιμαλὴ σαρκισινδὲ Ρούμδζα Θιῖρα ἰσμλενὶν 21000 νουφουσλὴ (4000ὶ Ρούμ, 16000ὶ Ἰσλὰμ βὲ κουσουρὴ Ἔρμενὶ βὲ Γεχουδίδιρ) δζεσιμδζὲ βὲ τιδζαρετκιὰχ πελδέδιρ· χάϊλη δζαμιλέρ, τεκελέρ, Ὀσμανλήδζα κιουτουπχανελὲρ δζεσὶμ πιναλὰρ ὀλούπ, Ἰζμυρὲ σιμενδουφὲρ ἰλὲ μερπούδδηρ. Ρουμλαρὴ, Ἀϊδηνδὰ ἰκαμὲτ ἰτμέτλε Ἔφεσος μητροπολιτινὲ ταπὶ ὀλὰν Ἡλιούπολις ἐπίσκοποσηνα μερποὺδ ὀλούπ, 3 μεκτὲπ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Πούραγια 76 καργὲ μερπούδδηρ.

Ὀδεμὶς καζασή. Τιρενὶν σὰρκ ταραφηνδὰ ἐσκὶ Ὑπαπα σεχρινὶν χαραπελερὶ γιανηνδὰ πουληνὰν Ὀδεμὶς πελδεσὶ 15,000 νουφουσὴ χαδὶ ὀλοὺπ (3,000ὶ Ρούμ) τουδζδζὰρ ἰκαμετκιαχήδηρ. Ρουμλαρὴ κιουζὲλ μεκτεπλὶρ ἰδαρὲ ἰδερλὲρ Ὀδεμισὲ 30 καργὲ μερπούδδηρ.

Ναχιελερὶ Πέργη (1) 35 καργελί, Κελλὰς 52 βὲ Παλαὰπολις 24 καργελί. Πουρανὴν 24 κιλομέτρο δζουνεύπι ιρκισινδὲ μεσχοὺρ σαὶρ Ὁμηροσην ζικρ ἰτδιγὶ *Ἄσιος ειμὼν* βάρδηρκι (Ὁμήρου Ἰλιὰς Β'. ς359—463) Ἄσιος ἰλιμεσινδὲν ποὺ κηταγιὰ *Ἄσία* ἰσμὶ βεριλμίσδιρ.

Οὔρλα καζασή. (2) Ἰζμυρὶν 24 κιλομέτρο δζουνούπι ιρπισινδὲ ὀλὰν ἐσκὶ Βρίουλα (τούρκδζε Οὔρλο) πελδεσὶ 4,000 νουφουσὴ χαδὶ ὀλοὺπ (18,000ὶ Ρούμ Ἔφεσος ταρχίασηνα ταπίδιρλερ) δενιζδὲν 4 κιλομέτρο οὐζακδάδηρ· ζινδὲν ἀετζὲν οὐφὰκ πὶρ τζάϊ σεχρὶ ἰκιγὲ ταξὶμ ἰδέρ· ἐχασὶ τιδζαρὲτ βὲ παγδζηλὴκ ἰλὲ μεσγοὺλ ὀλδηκλαρηνδὰν ερού κιτμισλὲρ βὲ μουκεμμὲλ Σχολαρχεῖον βὲ σάϊρ μεχπλὲρ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Πούραδακι Παναγία ἐκκλησίασηνδα δαγετὲ κιορὲ Λουκᾶς ἀπόστολοσην τερσὶμ ἰτδιγὶ Παναγία εἰκόναση μεβδζούδ ὀλδηγηνδὰν χὲρ σενὲ Αὔγουστοσδα κ τζὸκ ἐχαλὶ κελίρ. Ἰσκέλεσι *Σκάλα* δενιλὲν μαχέλκι, χάϊληδζα τιδζαρετὶ βάρδηρ. Οὔρλανην σιμαλὶ γαρτινδὲ γιουκσὲκ πὶρ μαχαλδὲ Τουδκρλὴ καργεσὶ πουλη-

(1) Πέργη, βακτὴ ἰλὲ κιουζὲλ βὲ δζεσὶμ σεχιρλερδὲν ὀλούπ, μαφυλίανην μεκάρι ἰδαρεσὶ ὀλμὲζ βὲ πουτχανελερὶ ἰτζούν μαασούφ ἰδί. Ἀπόστολος Παῦλος βὲ Βαρνάβας βὲ Μάρκος πουραδὰ Χριστιανληγὴ τεαρὶφ ἰτμισλέρδιρ· μεζκιούρ ναχιενὶν ἄσηλ ἐσκὶ Πέργηνην γερινδὲ ὀλούπ ὄλμαδηγη πέκδε μααλούμ δεγίλδιρ· δζούνκι ἄσηλ Πέργη σεχρὶ ἰτζούν δζαγραφία μουχαρριρλερί, Καρὰ Χισαρὴν (Τεκὲ σανδζαγηνδά) γερινδὶ ἰδὶ δίμὲκ ἰστέγιορλαρ.

νοὺπ, καρσουσηνδὰ πουληνὰν Σισὰμ ἀδασὴ κιουζέλδζε σεἰρ ἰδιλίρ· πουραγιὰ 21 καργὲ μερπούδδηρ. Σαχιλδὲ, ἐσκιλερἰν Μαράθουσα τεσμιὲ ἰτδικλερἰ ἅγιος Ἰωάννης ἀδασὴ βάρδηρ· πού ἀδὰ ἔλ γὲβμ Ἄκ δενιζδὲν κελὲν σεφινελὲρ ἰτζοὺν ταχφουζχανὲ ἰττιχὰζ ὁληνμήτδηρ· ἐσκὶ *Κλαζομεναὶ* πελδεσὶ πούρανην καρσουσηνδακὶ σαχιλδὲ ἰδίπούραγι Πάραλος Ἴων ἰνδὰ ἰτμὶζ βὲ μεσχοὺρ φεἴλοσόφ Ἀναξαγόρασην βατανὴ ὁλδηγὴ κιπί, ὅ βακητλαρδὰ πιρινδζὶ σεχιρλερδὲν ὁλμὴζ ἰδί. Ἅγιος Ἰωάννης ἀδασηνὴν σιμαλὶ γαρπισινδὲ ἐσκιδὲν *Πήλη* βὲ σίμδι *Δοκτωρὴν ἀδασὴ* τεσμιὲ ὁληνὰν ἀδὰ βάρδηρκι γιανηνδὰ 3 δζεσὶμ γιαλτζὴ καγιὰ βάρδηρ. Πήληνην σιμαληνδὰ Κοστένι (Δρυμοῦσα)· πού ἀδαλαρὴν οὺμουμὶ πού κιοὺν Ἐγγλεζονήσια δενιλίορκι Κλαζομεναὶ κελιμεσινδὲν ἀληνμὴζ ὁλδηγὴ ἀνλασηλήορ. Δρυμοῦσαδα ἁγία Παρασκευὴ (100 νουφουσλὴ βὲ Θόλοι 350 νουφουσλὴ) ἰκὶ καργὲ βάρδηρ Πούραλαρην Χριστιανλαρὴ Τζεσμὲ ἐπίσκοποσηνα μερπούδδηλαρ.

Σιβρὶ χισὰρ καζασή. (3) Οὔρλανην 8 κιλομέτρο σαρκισινδὲ 5,000 νουφουσλὴ πελδέδιρ· πούρανην Σιγαδζὴ ἰσμινδὲ πἰρ ναχιεσὶ ὁλοὺπ, 13 καργεσὶ βάρδηρ. Σιγαδζὴ ναχιεσὶ ἐσκὶ *Τεὼς* σεχρινἰν γερινδὲ ὁλοὺπ, μεσχοὺρ Ἀνακρέωνην βατανήδηρ. Γιονανληλὰρ ἰλὲ Ἰρανληλὰρ ἀρασηνδὰ δζερεγιὰν ἰδὲν μουχαρεπελερδὲ, σὲχρ Ἰρανληλαρὴ χουδζμουνὲ ὀγραδηγηνδὰν ἐχαλισὶ κιάφφετεν Ἄδδηραγιαφιρὰρ ἰτμισλὲρ ἰδί. Σιγαδζηγὴν σαχιλὶ 20 κιλομέτρο οὐζακδὰ Ὑψηλὴ ἰσμινδὲ πἰρ πουρηνὰ ἰντιχὰ ἰδὲρ, πουνοὺν ὀνουνδὲ Κὰν ἀδασὴ (Ἀσπὶς=Ἀρκόννησος) βὲ πουνοὺν σι-

μαλὶ σαρκισινδὲ *Ποντικοννῆσι* (Μυόννητος) ἀδασὴ βάρδηρ. Ἀδζὴ τζαἰνὴν μινσιπὶ ὁ 8 νδὲ Κολοφὼν σεχρὶ βὰρ ἰδί.

Φοτζτεἴρ καζασή. (3) Μερκέζι καἴμακαμλὴκ Φώκαιαδηρ (νουφουσὴ 6,000δηρ, πουλὴν 1550σὶ Ἰσλὰμ, 70σὶ Γεχουδὶ βὲ κουσουρὴ Ρούμδηρ). Ρουμλὰρ Ἰζμὺρ μητρόπολισὶ ε ταπίδιρλερ, μεκτεπλερὶ ζαραρσήζδηρ· πούραγι Ἀθῆναιλὶ Φιλογέννης Ισμινδὲ πἰρ καχραμὰν Τρωὰς μουχαρεπεσινδὲν 140 σενὲ σόνρα ἰνδὰ ἰτμὶζ ἰδί. Φώκαιανην σαχιλινδὲ *Περιστερίδες* Ισμινδὶ 6 ἀδὰ βάρδηρ· ἔν γιακηνὴ *Βακχεῖον* Ισμλενοὺπ, *Δὰρ πογὰζ* Ισμινδὲ πἰρ πογὰζ βασητασὴ ἰλὲ καραδὰν ἀἰρηλήρ. Δίκερ ἀδὰ Ὀγλάκδηρ δίκερι Δρεπάνι (Ἀλωπεκῆ βὲ μέγα νησί) ὅ πιρὶ Κολορριζίτης, δίκερι Πῆτα βὲ ὅ πιρὶ Χαΐρσὴζ (=Καρτερία)· βακτὴ ἰλὲ Ἀθῆναιλιλερ ἰλὲ Σπάρταληλαρ ἀρασηνδὰ μουχαρεπὲ ὁλοὺρ ἰκὲν, Σπάρταληλαρην δονανμασὴ Ἀργεννοῦσαγια κιδὲρ ἰκὲν πούραγια τιμουρλεμὶζ ἰδί. Φώκαιανην 8 κιλομέτρο σιμαλὶ σαρκισινδὲ σιμδικὶ Λαμούρτκιοϊ γερινδὲ βακτὴ ἰλὲ Κύμη πελδεσὶ βὰρ ἰδίκι, μεσχοὺρ σαἰρ Ἠσίοδοσουν βὲ μουδερρὶχ ἔφοροσην βε Σεβίλληνιν βατανὴ ἰδί. *Κιουζὲλ χισὰρ* καργεσινἰν γερινδὲ Αἴγαι σεχρὶ βὰρ ἰδί· πούρανην σιμαληνδὰ Γρύνιον, δζουνουπὶ γαρπισινδέδε *Μύρινα* πελδεσινδὲ, Γιονανληλαρὴν 12 ἀλλαχλαρηνὴν πουτχανελερὶ βὰρ ἰμίζ. 14 κιλομέτρο σιμαλὶ γαρπισινδὲ μεσχοὺρ Ἐλαῖα πελδεσὶ βὰρ ἰδί. Φώκα ανην ἐτραφηνδὰ 6 κουρρὰ βάρδηρ.

Ναχιεσί. Φωτζαἰ δζεἰδ (Νέα Φώκαια) 4,500 νουφουσλὴ πούραγι Βυζαντὶν ἰμπερατωρλαρὴ πάζη ἀσκερὶ μεσελελὲρ ἰτζοὺν πάδεχου ἰνδὰ ἰτμισλὲρ ἰδὶ, πούρανηνδα μεκτεπλερὶ ἐγίδιρ· δζιδαρηνδὰ 2 καργὲ βάρδηρ.

SISMANOGLIO MEGARO

Παϊνδὴρ καζασή. (3) Μερκέζι καζασὴ ὁλὰν Παϊνδὴρ σεχρὶ τουδζδζαρ Ικαμετκιαχὴ ὁλοὺπ, 13,000 νουφουσοὺ χαβίδιρ, πουνλαρὴν 4,000 ὀρθόδοξος ὁλοὺπ, μουκεμμὲλ μεκτεπλερὶ βάρδηρ. Δζιβαρηνδὰ 44 καργὲ βάρδηρ.

Μενεμὲν καζασή. (3) Ἰζμυρὶν 31 κιλομέτρο σιμαλὶ γαρπισινδὲ Γεδιζ ἠμαγηνὴν σὸλ σαχιλινδὲ γάγετ μουντὶ βὲ μαχσουλδὰρ πὶρ ὀβαδὰ Ἰζμυρδὲν Ἀλάσεχιρε κιδὲν ὁ μενδουφὶρ χαττὴ σὺζερινδὲ 8,000 νουφουσλὴ πὶρ πελδεδὸ Ρουμλαρὴ 3,200 καδὰρ ὁλοὺπ Ἔφεσος ἐπαρχίασηνα μερ πεύτδηρλαρ· μεκτεπλερὶ γερινδέδιρ. Ταχκηκατὰ κιοπούρανην ἐσκὶ μαχαλὶ *Τῆμνος* Ισιμλενὶρ Ιμίζ. Δζιβαρηνδ 45 καργὲ βάρδηρ.

Πέργαμα καζασή. (2) Καζανὴν μερκεζὶ ὁλὰν Πέργαμα σεχρὶ 20,000 νουφουσὴ χαβὶ ὁλοὺπ, ἐσκὶ σεχὶ λερδένδιρ· νουφουσηνὴν 6000! Ρούμ ὁλοὺπ, Ἔφεσος ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ. Μέγας Ἀλέξανδροσην δζενεραλλαρηδὰν Λυσίμαχος μαχαλινὶν μετινλιγὶ ἰτζοὺν πουραγὶ ἰντχὰπ ἰδοὺπ, χαζνελερὶ πουραγιὰ τεδζεμμοὺ Ιδερὲκ μουχοφαζασηνὰ χαδὴμ παδὴ Φιλέταιροση ταγὶν Ιτμὶζ Ιδί. Χὰπούκι Φιλέταιρος Λυσίμαχοσην ζεδζεσὶ Ἀρσινόη Ιλμουναζαὰ Ιδοὺπ, ἄϊρουδζα χοκιουμὲτ τεσκὶλ βὲ γερινὲ γεγενὶ Εὐμένησι ταγὶν Ιτμὶζ Ιδί· μερκοὺμ διραγετλὶ βὲ μαχὶρ πὶρ ζὰτ ὁλοὺπ χοκιουμετινὶ καβιλεσδιρμὶς βὲ τορνὴ Ικινδζὶ Εὐμένης 300,000 δζιλδδὲν μουρεκκὲπ πὶρ κιουτπχανὲ τεεσ'ς Ιτδί. Ἰησοῦς Χριστοσδὰν 129 σενὲ ἐδὲλ Πέργαμα χοκιουμετὶ Ρώμαληλαρην ἐλινὲ κετζδί. Χριστιανλὴκ Ἰωάννης Θεολόγος ταραφηνδὰν πουραδὰ βάζ βὲ δελαλὲτ ὁληνμὶς βὲ Ἰζμὺρ μητρόπολισινε ταπὶ ἐπίσκοποση βάρ

Ιμίζ. 1306 σενεσὶ Σελτζουκιλὲρ βὲ 1336δὰ Ὀσμανληλὰρ ζὰπτ Ιτμισλέρ· σεχρὶν Ιτζινδὲν Πέργαμα τζαγὶ (Σελινοῦς) κετζίορ. Μεδζοὺδ ἀσάρι ἀτηκὰ ἔλ γὲδμ οὐμοὺμ Εὐρώπα σεγιαχινινὶν χαϊρετινὶ βὲ ταχκηκατηνὴ Ιστιδζλὰπ Ιτμεκδέδιρ. Νέφσι Πέργαμαγμα 20 κουρὰ ταπίδιρ.

Ιαχιελερὶ Ἰλιτζέϊ Πέργαμα 37 καργελὶ, Δικιλὶ 14 γελὶ, Δζανδαρλὴ 15, Ἀγιαζμὲνδ 17, Νεβαχὶϊ Πέργα- 37, Κελίσα 16 βε Κοζὰκ 17 καργελί.

ΜΑΓΝΗΣΑ (*Σαρουχὰν*) ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζὶκιουρ σανδζὰκ Ἰζμὺρ βαλιλιγινὶν σιμαλὴ ὰρκ ταηνδὰ πουληνοὺπ, 10 καϊμακαμληγὴ χαβίδιρ. Σανδζαμερκεζὶ ὁλὰν Μάγνησα πελδεσὶ 40,000 καδὰρ νουσὴ χαβὶ ὁλοὺπ (25,000: Ἰσλὰμ, 8,000. Ρούμ βὲ κουρὴ Ἔρμενὶ Γεχουδὶ βὲ μιλέλι μουχτελιφὲ) σιμενδουφὲρ Ἰζμυρδὲν 58 κιλομέτρο σὺζακδαδηρ. Ἔσκὶ ταριχλερὲ ρὲ Μάγνησα σεχρὶ δζεσὶμ βὲ μετὶν σεχιρλερδὲν Ιμίζ. ιστοσδὰν 190 σενὲ ἐδὲλ, Συρία χοκιουμδαρὴ Ζηνδζὴ ντίοχος ἰλὲ Σκιπίων Ἀσιατικὸς ἀρασηνδὰ πουραδὰ χουνπὶρ μουχαρεπὲ ὁλοὺπ, Ἀντίοχος γενιλμὶς βὲ Μικρὰ Ἀιδα πουληνὰν σεχιρλερὶν χαλὶ πού μουχαρεπεδὲν σόνρα γιουὺκ τεπεδδουλατὰ ὀγραμὴς Ιδί. Βυζαντινλὲρ ζεμανηνιδαρέϊ μουλκιέδζε Ἔφεσοσα βὲ ρουχανίδζε Ἰζμυρὲ μερπουὸ πουληναράχ, Μενδερὶς ἠμαγηνὴν γιανηνδακὶ *Μαγνησία σεχρινὲ* νισπέτεν *Μαγνησία πρὸς Σίπυλον* δενιλὶρ Ιδί. 12νδζὶ δεχιρὶν Ιπτιδαλαρηνδὰ Σελτζουκιλερὶν χοκιουμδαρὴ Κηλὴτζ Ἀρσλὰν Α'. Ἰζνιγὶ Σαλιπουνλαρὰ

SISMANOGLIO MEGARO

(Σταυροφόρο) τεσλίμ ιτδικδὲ πουραγὶ ζὰπτ ἰδούπ, μερκέζι δαρεσινὶ Κόνιαγια νὰκλ βὲ Ρούμ χοκιουμδαρληγηνὴ τεφκίλ ιτδί. 1299 σενεσινὲ καδαρ Σελτζουκλερὶν ἐλινδὲ ἐλδηγὴ χαλδὶ, ὅ σενὲ Σαρουχὰν πέϊ ταραφηνδὰν ἄϊρουδζα πὶρ πειλὶκ ὁλδη βὲ 1392 σενεσινὲ καδὰρ μουσάρουν ἰλεϊχίν σουλαλεσὶ πειλὶκ ιτμὶς ἰσέδε, Σουλτὰν Παγιαζὴτ πιρινδζὶ πουραγὶ ζὰπτ ἰδούπ, Πεγὶ Ἰσαὰκ τζελεπιγὶ τὰρτ ιτμὶς ἰδί. 1402ὲ Τιμουρλὲνκ Μικρὰ Ἀσίαγι ζαπτ ιτδιγινδὲ γίνε μερκοὺμ Ἰσαὰκ τζελεπιγὶ πεϊλιγινὲ ταγὶν ιτμὶς βὲ σουλαλεσὶ 1425ὲ καδὰρ καλμὴς ἰσέδε, Σουλτὰν Μουρὰτ ἰκινδζὶ ζαπτ ἰδούπ Οσμανλὴ χοκιουμετινὲ ἰλχακ ἰτμίσδιρ. Σουλτὰν Μουρὰτ χαζρετλερὶ σέχρι μεζκιουρὴ σὸ δερεδζεδὲ σεβδιγινδὲν ὅ δζεσὶμ ἐτνιελερὶ βὲ ἔλ γέβμ χαραπελερὶ μεβδζοὺδ ὁλὰν σερατλαρὴ βὲ Μουραδιὲ δζαμισινὶ ἰνσὰ ιτδιρμὶς ἰδί. Μάγνησαδα δαχὰ 33 δζαμὶ μεβδζοὺδ ἰσέδε, πού δζαμ χέπισινδεν δζεσὶμ βὲ ζενκὶν ὁλοϋπ, ἰραδὴ ἰλὲ, ἰκὶ ὁκσουζ χανὲ, χαστεχανὲ, μεδρεσὲ βὲ πιμαρχανὲ ἰδαρὲ ἰδέρ· γιανην δα πίρδε κιουτπχανὲ βάρδηρ. *Οὐλοῦ δζαμὶ* σεχρὶν γιουκ σεκδζὲ βὲ δζουνούπ δζιχετινδὲ πὶρ μαχαλδὲ ὁλούπ, βκτι ἰλὲ Ιρεῖς Ἱεράρχεισλεριν μεζαρὴ ἰδί, δερουνινδὲ Ἰσαὰκ τζελεπὶ ἰλὲ ζεβδζεσινὶν βὲ ἰκὶ ὀγλουνούν μεζαρλαρὴ βὲ σεχρ ὁρτασηνδακὶ *Τουρπέ* δζαμισινδὲ Σαρουχὰν πεγὶν μεζαρι βάρδηρ· μερκοὺμ Σαρουχανδὰν, μεζκιουρ μουτεσαρηφλήκδι *Σαρουχὰν σανδζαγὴ* δενιλίρ. Πουρανὴν μητροπολιτσή φι ρουχανίδζε ἰκινδζίδιρ. Ρουμλαρὴ Σχολαρχεῖον, 4 δημοτικὴ Σχολὴ βὲ 3 Παρθεναγωγεῖον ἰδαρὲ ἰδερλέρ.

Ναχιελερί. Πελλὲκ 102, Γιούντ δαγὴ 61 βὲ Παλαμούτ 33 καργελίδιρ.

Δουργουτλὴ γιάχοδ *Κασαπὰ καζασή.* (2) Μάγνησανην σὰρκ ταραφηνδὰ πουληνὰν Κασαπὰ πελδεσὶ 5000ὶ Ρούμ ὁλμάκ οὐζερὲ 15000 ἐχαλιγὶ χαβίδιρ· Νέφσι Κασαπαγιὰ 10 βὲ ναχιελερὶ Ἡλίτζεγε 15 βὲ Τάγ Μαρμαραγιὰ 8 καργὲ ταπίδιρ.

Ἀλάσεχιρ καζασή. (2) Ἰζμυρδὲν σιμενδουρὲρ ἰλὲ 161 κηλόμετρο σὺζακδὰ πουληνὰν Ἀλάσεχιρ πελδεσὶ 30,000 νουφουσὴ (5000ὶ Ρούμ) χαβὶ ὁλούπ, ἐδδελδὲν περού Μικρὰ Ἀσίανην μεσχοὺρ σεχιρλερινδένδιρ· Ἐσκὶ ταριχὶ σοὺ κιπίδιρ· Ἰησοῦς Χριστοσδὰν 140 σενὲ ἐδδὲλ Ἄτταλος Φιλάδελφος πούραγι τεεσὶς βὲ ἰνσὰ ιτμὶς ἰδί. μεβκησινὶν ἐχεμμιετὶ χαφεπὶ ἰλὲ τζάπηδζακ ἰλερού κιδούπ σὲχρ ὁλμὴς βὲ Χριστιανληγὴ κολάϊδζα καπούλ ἰδούπ, κιοστερδιγὶ χαχὶς ἰτζούν Ἰωάννης Θεολόγος ταραφηνδὰν 7 Ἐκκλησίαλαρ σειρασηνὰ κονηλδηγὴ κιπί, Ἀποκάλυψισδε μὲδχ ὁληνμήδηρ· (Ἀποκάλ. γ, 9 — 10) Βυζαντινλὲρ ἐλινδὲ 1362ὲ καδὰρ καλούπ, σιδδέτλε μουκαβεμετδὲν σόνρα σουλτὰν Βαγιαζὴτ χὰν χαζρετλερινὲ ταπὶ ὁλμηφλάρδηρ. σοὺ χουνρὶζ μουχαρεπενὶν τεζκιάρι ναμὴ ἰτζούν ἰνσά ὁληνούπ, ὅ βάκτ βεφὰτ ἰδὲν 80,000 κιφινὶν κεμικλερινὶ χαβὶ τεπὲ ἔλ γέβμ κιοστεριλμεκδέδιρ· Χεβασὴ γάγετ κιουζὲλ βὲ μεβκησὶ μανζαραλὴ ὁλδηγηνδὰν Ὀσμανληλάρδζα *Ἀλὰ σεχὶρ* δενιλμὶς ἰδί. Ρούμδζα ἰσμὶ *Φειλαδέλφειαδηρ.* Ὀρθόδοξοσλαρη ὁλδήκδζα ἰλμὲ χαχιφλὶ ὁλούπ, κιουζὲλ μεκτεπλὲρ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. μεκτιπλερὶ σήνφη ρουχανίδζε 33ην δζήδηρ. Νέφσι Ἀλάσεχιρε 45 βὲ Ἰνέκιολ ναχιεσινὲ 21 καργὲ μερπούδδηρ.

Κοῦλα καζασή. (3). Ἀλάσεχιριν 24 κηλόμετρο σι-

μάλη σαρκισινδὲ μουκάδδεμα *Κολόη* τεσμιὲ ὁληνὰν Κῦλα πελδεσὶ ἐββελδὲν περοὺ Ιττισαλινδεκὶ Ἐμὶρ χαμὰμ νὰμ ἤλιδζαλαρη βὲ τιδζαρετὶ ἰτζοὺν μααρούφδηρ· 7000 καδὰρ ὁλάν νουφουσηνὴν 3000. Ρούμ ὁλούπ, Ἀλάσεχιρ ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ βὲ ζαραρσηζδζὰ μεκτεπλερὶ βάρδηρ. Πούραδακη ἀτεσφεφὰν ταννουρλαρὴ Ιτζοὺν 14ηνδζὴ σαχηφεδὲ πὰχς ἐιλεδίκ. Νέφσι Κεῦλαγια 56 βὲ Νεβαχισὶ Σελέντηγε 22 βὲ Μενδεχῶριγε 20 καργὲ ταπίδιρ.

Ἄκ σεχὶρ καζασή. (3). Ἰζμυρὲ σιμενδουφὲρ ἰλὲ μερπεύδ ὁλὰν μεζκιοὺρ καζὰ ἔν ἐββὲλ *Θυάτειρα* βὲ πάδεχου Ρούμδζα *Ἀξάριον* δενιλίορ ἰδί. 18000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνὰν ἐχαλισινὶν 4000. Ρούμ ὁλούπ, Ἔφεσος ἐπαρχίασηνα ταπὶ ὁλαρὰκ 3 μεκτὲπ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Μέγας Ἀλέξανδρος Μικρὰ Ἀσίαγι ζὰπτ Ιτδιγινδὲ πὶρ τζὸκ Μακεδόνιαληλαρ πούραδα ἰκαμὲτ ἰτμισλέρδιρ. Ἰωάννης Θεολόγος πεύρανην ἐκκλησίασηνη 7 ἐκκλησίαλαρδαν πιρὶ ὁλμὰκ οὐζερὲ ταδὰτ Ιτμεκδέδιρ· Νέφσι Ἄκ χισαρὰ 47 καργὲ ταπίδιρ· Ναχιεσὶ ὁλὰν Μερμερεδζιγὲ (Μερμερικὴ) 13 κουρρὰ μερπούδδηρ. πούρανην γιαννηνδὰ πὲκ τζὸκ παληκλαρὴ χαβὶ πὶρ κιὸλ βάρδηρκι μεζκιοὺρ κιολὴ ἐσκὶ Μικρὰ Ἀσίαληλαρ *Γυγαία Λίμνη* ταπὶρ Ιτμεκδελέρ ἰδί. (Ὁμήρου Ἰλιάς Β. 885 βὲ Υ, 391). Πούρανην δζουνουπινδὲ ἐσκὶ Λυδία χοκιουμδαρλαρηνὴν μεζαρλαρὴ βάρδηρκι, ἔλ γὲβμ οὐφαδζὴκ τεπελερδὲν ἰπαρὲτ πουληνμάγλε, πεϊνελνὰς *Πὶγν πὶρ τεπὲ* δενιλίορ.

Σαλιχλοὺ καζασή. (3). Κασαπανὴν σὰρκ ταραφηνδὰ βὲ σιμενδουφὲρ χαττὴ οὐζερινδὲ 7000 νουφουσλὴ (300οὺ Ρεύμ, Ἀλάσεχιρ ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ) πελδέδιρ. Πού-

ραγια 27 καργὲ ταπίδιρ. Πεύρανην πίραζ δζουνουπινδὲ Σάρδεις (Στάρτ) πελδεσινὶν χαραπελερὶ βάρδηρ· Ἐσκὶ Σάρδεις σεχρὶ Τμωλὸς μουχαρεπεσινδὲν πίραζ σόνρα Μαίονες νὰμ κὰβμ ταραφηνδὰν τεεσὶς ὁληνοὺπ, Λυδία χοκιουμετινὶν μεκιάρι ἰδαρεσὶ ὁλδὴ (1) σὸν χοκιουμδαρὴ Κροῖσος ζεμανηνδὰ Ἰρὰν χοκιουμδαρὴ Κῦρος πούραγι ζὰπτ ἰδοὺπ (547 σενὲ Χρ. ἐβ.) Μικρὰ Ἀσίαδακι ἰκινδζὶ σατραπείανην μερκεζὶ Ιττιχὰζ Ιτμίς· 499δὰ Ἀθηναιλιλερ ἰλὲ Ἐγριπὸζ (Εὔβοια) ἀδασὴ ἐχαλισὶ πουραγὶ χοκμλερινὲ κετζιροὺπ, πάζη καργελερινὶ γιακδηκλαρηνδὰν ταριχδὲ μααλιοὺμ ὁλὰν Ἰρὰν μουχαρεπελερὶ (Μηδικοὶ πόλεμοι) βουκοὺ πουλμὴς ἰδί. 262 σενεσινδὲ Πέργαμα χοκιουμδαρὴ Εὐμένης, πιρινδζὶ Ἀντίοχοση πουραδὰ γενοὺπ, σεχρὶ ζὰπτ Ιτμὶς ἰδί. Χριστιανληγὴ Ἰωάννης Θεολόγοσδαν ταρὶφ ὁληναράκ, 7 ἐκκλησίαλαρ σηρασηνὰ κετζμίδιρ. Ρώμα Ιμπερατωρὴ Τιβέριοσην ζεμανηνδὰ ζελζελεδὲν χαράπ ὁλούπ, Ἀδριανὸς Ιμπερατὼρ ταραφηνδὰν γένιδεν ἰνδὰ ὁληνμὴς, 1402δὲ Τιμουρλὲνκ ζὰπτ ἰδερὲκ, χαράπ ἐιλεμὶς, ὅ βακτδὰν περούδε μεϊδανὰ κέλμεμιδιρ.

Καζανὴν ναχιεσὶ Ἀταλαδηρ. Πούραση Κεῦλανην γαρπισινδὲ βὲ 34 κιλομέτρο οὐζαγηνδὰ, Γεδιζ ἡ μαγηνὴν σὰγ σαχιλινδὲ μουκάδδεμα Ἄταλος Φιλάδελφος ταραφηνδὰν τεεσὶς βὲ ἰνδὰ ὁληνοὺπ ἐσκιδὲν Ἀττάλεια ἰσμλενὲν ναχιέδιρ· ὀζιδαρηνδὰ 59 καργὲ βάρδηρ.

(1) Λυδία χοκιουμδαρληγὴ βὲ ταριχὶ Ιτζούν *Μικρὰ Ἀσίανηη ταριχὶ* νὰμ κιταπδὰ σουρέτι μουρασσαλεδὶ πάχς-ου πεγιὲν ὁληναδζαγηνδὰν, ταφσηλατληδζὰ μακιουμὰτ ἁλμὰκ ἀρζού ἰδενλερὶν μεζκιοὺρ κιτάπὰ μουραδζαὰτ Ιτμελερὶ ἐλζέμδιρ.

Κιόρδους καζασή. (3) Ἀταλανην 30 κιλομέτρο σιμαλινδὰ ἔν ἐβδὲλ Γόρδοι τεσμιὲ ὁληνὰν Κιόρδους (γιάχοδ Κιόρδες πελδεσὶ βάρδηρκι, μεδζμοὺ νουφουσηνὴν γιάληνηζ 400 καδαρὴ ὀρθόδοξος ὁλοὺπ, Ἀλάσεχιρ ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ· ἐχαλὶ οὺμουμιέτλε χαληδζηληὴκ ἰλὲ μεσγοὺλ ὁλοὺπ, σενεδὶ 35,000 ἀρτοὺν χαλὴ ἰμὰλ ἰδερλέρ· ταριχὲ κιορὲ πούραδα πουληνὰν πὶρ παγὴ Μέγας Ἀλιξὲνδρος κεσμὶς ἰδί· μεζκιοὺρ πὰγ ρούμδζα *Γόρδιος δεσμὸς* δενιλίρ. Νέφσι Κιόρδεσε 81 βὲ ναχιεσὶ *Πόρλουγια* 54 καργὲ μερπούδδηρ.

Τιμουρδζὴ καζασή. (3) Κιόρδεσδεν 22 κιλομέτρο σιμαλὶ σὰρκ ταραφδὰ 3,000 νουφουσλὴ ὁλὰν Δεμιρδζ (γιάχοδ Τιμουρδζὴ) καζασηνὰ 128 καργὲ μερπούδδηρ· ἐχαλισὶ ζηραὰτ βὲ οὐφὰκ τιδζαρετλὲρ ἰλὲ μεσγούλδηρλαρ.

Ἐιμὲ καζασή. (3) 17 καργελὶ βὲ ναχιεσὶ Κιόρε 19 καργελί.

Κὴρκ ἀγὰτζ καζασή. (3) Ἀκ χισαρδὰν 25 κιλομέτρο σιμαλὶ σὰρκ ταραφδὰ πουληνὰν Κὴρκ ἀγὰτζ πελδεσὶ 10,000 νουφουσὴ χαδὶ ὁλοὺπ, ζηραῖὲ οὐζερινὲ πογιοὺκ τιδζαρετὶ βάρδηρ. 2,000 καδὰρ ὁλὰν Χριστιανλαρὴ Ἔφεσος ἐπαρχίασηνα μερποὺδ πουληναρὰκ 3 μεκτὲπ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Νέφσι Κὴρκ ἀγατζὰ 4 βὲ ναχιεσὶ Κελένπεγε 19 καργὲ μερπούδδηρ. Κελένπενιν 2,000 καδὰρ σὴρφ Ρούμ ἐχαλισὶ ὁλοὺπ, Τζεσμὲ ἐπίσκοποσηνα ταπίδιρλερ.

Σῶμα καζασή. Πούραγια 72 καργὲ μερπούδδηρ.

Α·Ι·ΔΗΝ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὁλὰν Ἀϊδὴν πελδεσὶ (γιάχοδ Κιουζὲλ χισὰρ) ἐσκὶ Τράλλεις σεχρινὶν χαραπελερὶ δζιδαρηνδὰ ἐνσὰ ὁληνμὴς γενὶ πελδελερδένδιρ. Τράλλεις σεχρινὶ βακτὴ ἰλὲ Θρᾶκες βὲ Ἀργεῖοι ἰσμινδὲ πάζη ἀκδὰμ τεεσὶς ἰδοὺπ, ἴλκ ἐδδελινδὶν μακμοὺρ κηλμησλὰρ ἰδί. Πούραδα ὅ καδὰρ ζενκὶν ἀδεμλὲρ βὰρ ἰμίσκι *Ἀσιάρχαι* τεσμιὲ ὁληναρὰκ ποὺ ἐγιαλετδὲ ἰδζράὶ νουφοὺς ἰδερλὲρ ἰμίς. Πουνλαρδὰν Πυθόδωρος τεσμιὲ ὁληνὰν ζατὴν κηζὴ Σεβαστὴ Πυθοδωρὶς πάδεχου Πόντοσα χοκιουμδὰρ ὁλδή. Τραλλεισδὲν πὲκ τζὸκ μεσχοὺρ ἀδεμλὲρ τζηκμήσ· μεσχουρλερὶ, δοκτὼρ Ἀλέξανδρος Τραλλιανὸς, δοκτωρλὰρ Διονυσοκλῆς βὲ Δάμασος Σκόμβρος, κιαχὶν Μεινόδωρος βὲ ἁγία Σοφίαγι ἰνσὰ ἰδὲν κάλφα Ἀνθέμιος. Ἐσκὶ Τράλλεις σεχρινὶ Σελδζουκιλερδὲν Ἀϊδὴν ἰσμινδὲ πὶρ ἐμὶρ ζὰπτ ἰδοὺπ κενδὶ ἰσμινὶ βερμὶς, φάκατ πάδεχου Ὀσμανληλαρὴν ἐλινὲ κετζδικδὲ, κιουζελλιγὶ ἰτζοὺν *Κιουζέλ χισὰρ* δενιλμίς. 1832δὲ Σουλτὰν Μαχμοὺδ χάνι γαζὶ χαζρετλερὶ πουραδακὶ δερὲ πεὶλερὶν τὰρδ ἰτδιοὺπ, μεσκιοὺν ἐχαλιγὶ, τανζημάτι μουαδελεγὲ χησσεμὲντ πουγιουρμησλάρδηρ. Σίμδι ἰτζοὺν γάγετ τιδζαρετκιὰχ, Ἰζμυρὲ σιμενδουφὲρ ἰλὲ μερποὺδ 37,000 νουφουσλὴ (4,500δὺ Ρούμ ὀρθόδοξος) σεχίρδιρ· μεδκησὶ γάγετ κιουζέλδιρ· ὀνουνδὲ Μενδερὶς νεχρὶ ὁδκσὴ βὲ πὶρ ταραφηνδὰ *Εὔδων* δερεσὶ βάρδηρκι πούραδαν κετζὲν σοὺ, σὲχρ ἰτζινδὲν μιροὺρ ἰτμεκδὲ ὁλδηγηνδὰν οὐζερινδὲ ἰκὶ δζεσὶμ τὰζ κιοπρουὺ βάρδηρ. *Εὔδων* τζαγινὶν σὰρκ ταραφηνδακὶ δαπαγχανελὲρ χεδαγὶ ἰχλὰλ ἰτμεκδὲ πουληνμήσδηρ. Νέφσι Ἀϊδηνὰ 23, βὲ νεδαχισὶ *Ἰνὲ Ἀπαδὰ* 39 βὲ *Καρὰ χαγατὰ* 19 βὲ Κιοσκὲ 17 βὲ Σούπιδζεγε 41 καργὲ ταπίδιρ-

Σώκια καζασή. (3) Ἀϊδηνὴν 62 κιλομέτρο δζουνουπὶ

γαρπισινδὲ πουληνοὺπ 6,500 καδὰρ νουφουσὴ χαδίδιρ· πουνλαρὴν 2,800οὺ Ρούμ ὀρθόδοξος (Τζεσμὲ ἐπίσκοποσηνα ταπὶ ὁλαρὰκ 3 μεκτὲπ ἰδα,ὲ ἰδερλὲρ) 3,100οὺ Ἰσλὰμ βὲ κουσουρὴ Ἐρμενὶ βὲ μιλέλι μουχτελιφέδιρ· πούραση βακτὴ ἰλὲ Σουταμληλὰρ ταραφηνδὰν τεσσ ὁληνὰν Ἄναια πελδεσὶ χαραπελερινὶν 8 κιλομέτρο γαρπισινδὲ ὁλουπ, ὁλήκδζα τιδζαρὲτ σεχρίδιρ. Πούραγια 54 ναχιταπίδιρ· πουνλαρδὰν πιρίδε Σουσαμὴν καρσουσηνδὰ δὰ πογαζδακὶ Τζαγγλὴ καργεσίδιρκι, ἐχάλι ὶ σὴρφ Ρουμδὰ ἰπαρὲτ ὁλμὰκ οὐζερὲ 900 νουρουσλὴ χαδίδιρ· πουνὴν πίραζ σιμαληνδὰ μουκάδδεμα Παγιώτιον πελδεσὶ βὰρ ἰδί ὅραδα ἐδδελισὶ Μικρὰ Ἀσίαδακι οὐμούμ Γιοανληλαρὴ οὐμουμὶ πανηγυρὶ ὁλοὺρ ἰμίς. Σιμδικὶ Σαμσοὺν καλεσινὶ γερινδὲ δαχὴ μουκάδδεμα Πριήνη σεχρὶ βὰρ ἰδί. Γεδ ἁλιμλερινδὲν πιρὶ ὁλὰν Βίας πούραλη ἰδί. Δωμάτια καργεσ Ρουμλαρδὰν ἰσκιὰν ἰδιλμεκδὲ ὁλουπ Τζεσμὲ ἐπίσκοποσηνα ταπίδιρλερ. Σώκιαδαν 16 κιλομέτρο σιμαλὶ σαρκδὰ β Μενδερὶς ἡμαγηνὴν σὰγ σαχιλινδὲ μεσχοὺρ Μαγνησία πελδεσὶ βὰρ ἰδί. Ἰρανληλὰρ πούραδα Γραμματικὸς Δαφνίαση Σταυροσλαμηδλὰρ ἰδί. Μιρὶ κελὰμ Ἡγέσιας βὲ σαὶ Στῖμος πούραδα τεδελλοὺδ ἰτμιδλέρδιρ. Ἀθῆναιλιλερινμεσχοὺρ δζενεραλὴ Θεμιστοκλῆς Ἰρὰν χοκιουμδαρὴ Ἀρταξέρξησιν χούτνι τεδεδζδζουχηνὴ καζανδηγηνδὰ πού δζιχετὲ κιονδεριλερὶκ πούρανην ἰραδηνὴ ἀλὴρ ἰμίς μερκουμὴ κεριμεσὶ βὲ γιάχοδ ζεδζεσι πούραδακι Δινδυμηνὶ, νὰμ ἰλλαχιενὶν πουτχανεσινδὲ κιαχινελὶκ ἰτμίδιρ.

Ναζηλλὴ καζασή. (3) Ἀιδηνδὰν 36 κιλομέτρο σιμαλὶ σὰρκ ταραφηνδὰ πουληνὰν μεσχοὺρ σεχίρ

Ναζηλλὴ, Ἰζμυρὲ σιμενδουρὲρ ἰλὲ μερπουὸδ πουληνδηγὴ χαλδὲ, τιδζαρέτδζε ἰλερού κιτμίδιρ. 10,000 καδὰρ ταχμὶν ὁλὰν νουφουσηνὴν πίραζη ἐρθόδοξος ὁλούπ, Ἡλιούπολις ἐπίσκοποσηνδαν μερπούδδηρλαρ. Νέφτι Ναζηλληγὲ 44 καργὲ μερπούδδηρ.

Ναχιελερί. Σουλτὰν Χισὰρ 12 καργελὶ, Κεστανὲ δαγηνὴν οὐζερινδὲ ὁλουπ μουκάδδεμα Νύσσα δενιλὶρ ἰδί. Βακτη ἰλὲ Γιονανιστανὴν Λακεδαιμονία κητασηνδὰν Ἀθυμβρος, Ἀθυμβριάδης βὲ Ὑδρύλες ἰσμινδὲ 3 πιραδὲρ πουραλαρὰ κελουπ πού ἰσιμλὲρ ἰλὲ 3 καργὲ τεσκίλ ἰτμιδλὲρ ἰδὶ, πάδεχου πού καργελερὶν ἐχαλισὶ μαχαλλερινὶ τὲρκ ἰδερὲκ Νύσσα σεχρινὶ ἰνδὰ βὲ τεσσὶς ἰτμιδλέρ· ἐσκιδὲν πὶκ μουχίμδιρ. Μουχαρρὶρ Στράβωνην χόδζαση Ἀριστόδημες βὲ πουνὴν γεγενὶ ὁλουπ Μάρκος Πομπήϊος νομ Ρώμαληγια χόδζαληκ ἰδὲν δίκερ Ἀριστόδημος βὲ οὐδεπαδαν Σώπατρος βὲ Μενεκράτης νὰμ ζὰτ ἰλὲ Στωϊκοὶ ζουμρουσινὲ ἀϊὸ φειλοσοφλαρδὰν Ἀπολλώνιος πούραλη ἰδιλέρ. Σουλτὰν χισαρὴ Ἰζμυρδὲν 14 κιλομέτρο οὐζακδάδηρ. Δίκερ ναχιελὲρ Καπουζηκ 14 βὲ Ἄτζε 4 καργελίδιρ.

Ναζιλληνὴν 22 κιλομέτρο δζουνουπὶ σαρκισινδὲ πιρινδζὶ Ἀντίοχοσην ἰνδὰ ἰτδιγὶ Ἀντιόχεια ἡ πρὸς Μαίανδρον πελδεσὶ βὰρ ἰδίκι, ἐσκὶ Πυθόπολις σεχρινὶν οὐζερινὲ τεσσ ὁληνμὴς ἰδί· πουνλαρὴν γερινδὲ Γιὰκ χιοῖ βάρδηρ· πουρανὴν 12 κιλομέτρο δζουνουπὶ γαρπισινδὲ Ἀρπὰς καλεσὶ πουληνοὺπ ἐδελισὶ Ἄρπασα δενιλὶρ ἰδί· πουληνδηγὴ τεπενὶν ἐτεγινδὲν Ἄρπα τζαὶ (Ἅρπασος) ἀκάρ. πούρανηνδα 14 κιλομέτρο δζουνουπὶ σαρκισινδὲ σιμδικὶ Καρὰ Σοὺ καργεσινὶν πίραζ δζουνουπινδὲ Ἀφροδισιὰς πελδεσινὶν μαχαλὶ βὰρ ἰδί.

SISMANOGLIO MEGARO

Ποζδογάν καζασή (3). Νεζηλληδέν 38 χιλομέτρο δζουνουπδὲ Ἀρπὰ τζαγινὶν σὰγ ταραφηνδὰ πουληνὰν μεζχιοὺρ καζὰ 8000 νουφουσὴ χαβίδιρ. Νέφσι Ποζδογανὰ 40 βὲ ναχιεσὶ Γενὶ Παζαρὰ 13 καργὲ ταπίδιρ. Ποὺ καζὰ δαχηλινδὲ βακτὴ ἰλὲ ἔπεγιδζε μουχὶμ σεχιρλὲρ βὰρ ἰδί. Σιμδικὶ Ἀσὰπ Χισὰρ χιοϊνὴν γερινδὲ βακτὴ ἰλὲ Ἀλαδάνδα σεχρὶ πουληνοὺπ μίρι κελαμλὰρ βὲ ἰκὶ πιραδερλὲρ Μενεκὶ ἧς βὲ Ἱεροκλησὶν βὲ μουχαρριρλὲρ Ἀπολλώνιος βὲ Μόλωνην βατανὴ ἰδί· ἔλ γὲδμ χιουζὲλ χαραπελὲρ μεδζούδδηρ. Πουραδὰν 4 χιλομέτρο οὐζακδὰ δζουνουπὶ γαρπδὰ σιμδικὶ Δεμιρδζὶ δερὲ καργεσὶ μαχαλινδὲ Ἀμυγὸς σεχρὶ πουληνὴρ ἰμίς.

Τζινὲ καζασὴ (3). 92 καργελί.

Κηρδζὰ σοὺ καζασή (3). 19 καργελί.

ΜΕΝΤΕΣΕ (*γιάχοδ Μοῦγλα*) ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὁλὰν Μοῦγλα πελδεσι Ἰζμυρδὲν 205 χιλομέτρο οὐζακδὰ ὁλοὺπ ὁλδήκδζα τιδζαρετιμὰχ σεχιρλερδένδιρ. 12000δὲν ζιαδὲ ὁλὰν νουφουσηνὴν 1200οὺ ὀρθόδοξος ὁλοὺπ Ἡλιούπολις ἐπίσκοποσηνα ταπίδιρλερ. Νέφσι Μοῦγλαγια 17 βὲ ναχιεσὶ Ὄβλιγε 13 βὲ δίχερ ναχιεσὶ Πὸζ ὸγιουκὰ 25 καργὲ μερπούδδηρ. Μούγλαδαν 16 χιλομέτρο γαρπδὰ Μακεδόνιαληλαρ ταραφηνδὰν τεεσὶς βὲ ἰσχιὰν ἰδιλὲν βὲ πιναλαρηνὴν χιοζελλιγὶ ἰτζοὺν μααροὺφ ὁλὰν Στρατονίκεια πελδεσινὶν πουληνδηγὴ Ἐσκὶ σεχὶρ νὰμ κουτζοὺκ καργὲ βάρδηρκι μεσχοὺρ μίρι κελὰμ Μένιππος Κατόκασην βατανήδηρ· μερκοὺμ Ρώμαλη μεσχοὺρ μίρι κελὰμ, μουχαρριρ βὲ δζενεραὰλ Κικέρωνην χόδζασή ἰδί. Πουραδὰν 8 χιλομέτρο δζουνουπὶ σαρκδὰ Λακίνα ἰσμινδεκὶ ὁλὰν οὐφὰκ καργὲ, ἐσκὶ Λακίνα πελδεσινὶν μαχαλινδέδιρ. Ποὺ δζιδαγλαρδὰ Μυσοῦς (δερὲ χιοϊ) βὲ Λάβρανδα πελδελερὶ βὰρ ἰδίρ.

Μυλὰς καζασὴ (3). Μούγλαδαν 37 χιλομέτρο ζακδὰ βὲ γὰρπ ταραφδὰ πουληνοὺπ 7000 νουφουσὴ χαδιρ· μεζχιοὺρ καζαγιὰ 95 καργὲ ταπίδιρ. Ὀρθόδοξος ἐκλισὶ Ἡλιούπολις ἐπίσκοποσηνα μερπούδδηρλαρ. Μύλασα χρὶ ἐβελδὲν περοὺ κερὲκ μαχσουλδὰρ ὁδασὴ βὲ κερὲκ πεκάζ ταφλὴ μαδενλερὶ ἰτζοὺν μααροὺφ ἰδί· ποὺ πεγιάζ ἐφλὰρ χασεπινὲ χανελὲρ γάγετ χιουζὲλ σουρετδὲ ἰνφάκηνοὺπ χὲρ ἀδεμὲ πὶρ χαιρὲτ πάχς ἰδερλὲρ ἰμίς. Ἰσκὶ μεσχοὺρ πιναλαρδάν Ζεῦς ἰλλαχὰ μαχσοὺς ἰὶ πουτχανὲ βὰρ ἰδί. Εὐθύδημος βὲ Ὑβρέας ἰσμινδὲ ἰκὶ μεσχοὺρ μίρι κελάμ πουραδὰ τεδελλοὺδ ἰτμιφλέρ. Ἰυλάσσανην γεδὶ κιλομέτρο δζουνουπὶ σαρκισινδὲ ἐ σαχιλδὲ Βαργύλια σεχσινὶν χαραπεσὶ βάρδηρ· ουραδα Ἄρτεμις ἰλλαχὰ μαχσοὺς μεσχοὺρ πουτανὲ ὁλδηγὴ κιπί, Πρώταρχος ἰσμινδὲ πὶρ φειλοσόφα πουραλὴ ἰμίς· σαχιλὶν ὀνουνδὲ μουκάττεμα Ταραντὸς ἐ σίμδι Καρνάνδα δενιλὲν ἀδὰ βάρδηρκι μεσχοὺρ μουχαρριρ Σκύλαξ πουραλὴ ἰμίς. Βαργύλιανην 6 κιλομέτρο ιμαλὶ γαρπισινδὲ Ἰασσὸς σεχρὶ πουληνούπ, ἐχαλισὶ τζὸκ μεμὲκ γεδικλερὶ ἰτζοὺν μααροὺφ ἰδιλέρ· πουρασὴ ποὺ κιοὺν Ἄδζεμ καλεσὶ δενιλίορ. *Καπὴ Κιρὶ* νὰμ καργενὶν μαχαλινδὲ ἐβέλδζε Ἡράκλεια δενιλὲν πελδὲ βὰρ ἰδί. Πουραδὰ πίρδε Οὐφᾶ παφὶ ἰσμινδὲ κιὸλ βάρδηρ. Ποὺ κιολὴν φάρκ

SISMANOGLIO MEGARO

ταραϕηνδὰ βὲ Μενδερὲς ἠμαγηνὴν δοκιουλδηγὴ μαχαλ-
δὲ γιάληνηζ 250 ὁσμανλὴ ταραρηνδὰν ἰσκιὰν ὁληνάν
Παλάτια καργεσί, ἐσκινὶν μεϕχοὺρ *Μίλητος* ϕεχρίδιρ·
Μίλητοση ἔ, ἰβέλ, Κιριδ ν Μίλητος ϕεχρινδὲν κελὲν Σαρ-
πηδὼν νὰμ ρεἵς τεεσὶς ἰδούπ, ἐτραρηνδακιλὲρ ἰλέ, ὁραδα-
κὶ καβμλαρὴ (Λέλεγες) τὰρτ ἰτμεγὲ μουδαϕὰκ ὁλμή
σέδε, πάδεχου Ἀθῆ-αι χοκιομδαρὴ Κόδροσην ὀγ ῆ
λιῦς κελούπ, Κιριδλιλερὶ κοδδηκδὰν σόνρα ὅ χεβαλινὶν
μιρὶ ὁλμήτδηρ. Μίλητοσην 4 λιμανὴ ὁλδηγηνδὰν δὲρ χ
ἰλερεῦ κιδερέκ, Ἄκ δενιζέ, Καραδενιζέ, χὲρ σαχιλὲ ἀδεμλ
κιονδερὲκ σεχρλὲρ τεεσὶς ἰτμίς. Ἰρὰν μουχαρεπελερινδὲ
ρέτι σεδιδεδὲ μουκαδεμὲτ ἰδεπιλμὶς ἰσέδε νιχαγετινδὲ ἰτα
ἰτμεγὲ μεδζπούρ ὁλμήϛ. Γεδὶ ἁλιμλερδὲν Θαλῆς πουρα
ἰδί· Ἀναξίμανδρος, Ἀναξιμένης, μουδερρὶχ Ἑκαταῖος,
ρι κελὰμ Αἰσχίνης, μεϕχουρὲ βὲ μααρουρὲ Ἀσπασία
λητοσιν ἐδλιαδήδηρ. Σαχιλὲ γιακὴν πὶρ μαχαλδὲ Πα
νιώτικο δενιλὲν κουτζούκ Λάδη ἄδασὴ βάρδηρ. (Μίλη
σην ταριχί, «Μικρὰ Ἀσίανην» ταριχὶ νὰμ κιταπδὰ γ
ζηλήδηρ).

Μάκρη καζασή. (3) Δενίζ σαχηλινδὲ ὁλδήκ
κιουζὲλ λιμανλὴ βὲ 10,000 νουϕουσὴ χαβίδρ. Πουρ
ἐσκὶ Τελμισσὸς πελδεσινὶν γερινδέδιρ. Χριστιανλαρὴ Π
δεία ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ. Πουραγιὰ 42 βὲ ναχ
Ἔσενε 39 πελδὲ ταπίδιρ. Πού καργελερδὲν πιρὶ Λε
σιον ὁλεύπ, 4000 καδὰρ ὁλὰν Ρούμ ἐχαλισὶ Σχολαρχειον
βὲ δημοτικὴ Σχολὴ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Μάκρη κιορϕεζινδέ,
Σταυρός, Ταρσανᾶ, Παξιμάδι, βὲ Ρωθεὰ ἀδαλαρὴ βάρδηρ.
Μίναρα καργεσὶ ἐσκιδὲν Πινάρα δενιλὶρ ἰδί. Μάργα κιοϊν-

SISMANOGLIO
MEGARO

δὲ Π ό λ ι ς τ ῶ ν Ξ α ν θ ί ω ν βὰρ ἰδί. Πουρανὴν
δζουνουπινδὲ Πάταρα βὲ σιμαλὶ σαρκισινδὲ Μύρα πελδε-
λερὶ πουληνούπ, Ἅγιος Νικόλαος πεδεριμὶζ πουραδὰ ἀρ
χιερέασληκ ἰτμὶς ἰδί. Παλιαδεκὶ ἀδαλαρδὰν μαδά, Βόλο
Ὄχενδρα, ἅγ. Γεώργιος, Ἀντίφιλο βὲ Καστελλόριζον
500 ρούμ σακινελί), Ὑψηλὴ βὲ Κόκοβα ἀδαλαρὴ μεβ
ούδδηρ.

Μ ε ρ μ ε ρ ὶ ς κ α ζ α σ ή. (3) Γίνε σαχιλδὲ τουδζδζὰρ
αμετκιαχὴ ὁλὰν μεζκιούρ πελδενὶν ἐσκὶ γερὶ Φῦσκος δε-
λὶρ ἰδί. Νευσούση μεδζμουασὴ 3000 καδὰρ ὁλεύπ, ἐχα-
σὶ οὐμουμιέτλε τιδζαρέτλε μεσγούλδηρ. Μυλάς βὲ Μεῦγ-
κ πελδελερὶ πουραγὶ μοχρὲδζ πιλμισλέρδιρ. Ναχιεσὶ ὁλὰν
αδιγεγὲ 23 καργὲ μερπούδδηρ.

Π ο δ ρ ο ὺ μ κ α ζ α σ σ ή. Μυλασὴν 28 κιλομέτρο δζου-
ούπι σαρκισινδὲ πουληνὰν Ποδρούμ πελδεσὶ 3500 νου-
ουσὴ βὲ δζιδαρηνδὰ 29 καργεγὶ σαμίλδιρ. Πουρασὴ μου-
ιάτδεμα Ζεφυρία ἰσμὶ ἰλὲ Γιονανιστανδὰν κελὲν πάζη
ιαδμλὰρ ταραϕηνδὰν τεεσὶς βὲ ἰνσὰ ὁληνμήδηρ. Πάδεχου
Ἁλικαρνασὸς δενιλμίς. Ἰρὰν μουχαρεπελερινδὲ που-
ιανὴν κηραλίτζαση Ἀρτεμισία, Ἰρὰν χοκιουμδαρὴ Ξέρ-
ξης ἰλὲ περαπὲρ σεϕὲρ ἰδεύπ μουχαρεπὲ ἰτμίς. Βυζαντιν
λὲρ ἐλινδὲν 1402δὲ Ρόδος σεβαλιελερινὲ κετζμὶς βέ ἔλ
γέδμ δενιζέ τζηκμὴς ὁλὰν πουρουνδακὶ καλεγὶ πουνλὰρ
ἰνσὰ ἰτμισλὲρ ἰδί· 1523δὲ Ὀσμανληλὰρ Ρόδος σεβαλιελε
ρινὶ τὰρτ πίρλε ὁσμανλὴ χοκιουμετινὲ ἰλχὰκ ἰτμισλέρδιρ.
Ταριχὶν πεδερὶ ἰσμλενὲν Ἡρόδοτος πουραλὴ ἰδί, κέζα σαϕρ
Ἡράκλειτος βὲ μουδερρὶχ Διονύσιος πουραδὰ τεδελλοὺδ
τμισλέρδιρ. Ρουμλαρὴ Ἡλιούπολις ἐπισκοπησινὲ μερπούδ-

δηρλαρ. Όνουνδέ Ἐρὰκ ἀδασὴ (=Ἀρκόννησος) βὰρδηρ.

Ποδρουμὴν 10 κηλόμετρο σιμαλὴ γαρπισινδὲ σιμδικὶ Καδὴ κουλεσὶ μεδκησινδὲ ἐσκὶ *Μύνδος* σεχρὶ βὰρ ἰδίκι *Μερτές* ἰσμὶ πούραδαν χουσουλὲ κελμίσδιρ· δζουνουπὶ σαρκ· δάδα *Τζαδὶρ λιμὰν* καργεσινὶν γερινδὲ ἐσκὶ Κ.τδος σεχρὶ ὁλούπ, ἴλμι ριγιαζιὲ μουαλλιμὶ Εὔδοξοση, φεῖλοσὸρ Ἀγα σταρχίδησι βὲ μεσχοὺρ δοκτὼρ χὲμ μουχαρρὶρ Κτησίασ μεῖδανὰ κετουρμίσδιρ.

Κοτδζιγέζ καζασὴ. (3). Μάκρηδεν 47 κηλόμετρ σιμαληνδὰ βὲ Πὸζ ταγηνὴν σὰρκ ἐτεκλερινδὲ πουληνὰ μεζκιοὺρ καῖμμακαμλὴκ ὁλκεσὶ δαχηλινδὲ ἐδδελδὶν *Κι Βυρα* πελδεσὶ πουληνούπ, σιμδικὶ Κουρσοὺν κιοὶν γερινδ ἰδί (σαχ. 37) (1).

ΔΕΝΙΖΛΙ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Ναζιλλιδὲν 42 κηλομέτρο δζουνουπὶ σὰρκ ταραφδὰ β Κάδμος ταγηνὴν σιμὰλ ἐτικλερινδὲ πουληνὰν Δενιζλ πελδεσί, μουτασαρρηφληγὴν μερκεζίδιρ· 12500 καδὰρ ταγ μὶν ὁληνὰν νουφουσηνὴν 3000ὶ Ροὺμ ὀρθόδοξος ὁλού Ἀλὰ σεχὶρ ἐπαρχίασηνα μερποὺδ ὁλαράκ, μουκεμμὲλ Ἐ ληνικὸν Σχολεῖον, Δημοτικὴ Σχολὴ Παρθεναγωγεῖο βὲ Νηπιαγωγεῖον ἰδαρὲ ἰδερλέρ· μουαμμελάτη τουδζδζαρι σί, βὲ ζηρααττὴ γιολη νδάδηρ· Νέφσι Δενιζλιγὲ 96 βὲ ν χιεσὶ Χόναιζε 27 καργὲ μερπούδδηρ. Χώναιζ ναχιεσὶ Δ νιζλιδὲν 5 κηλόμετρο δζουνουπ δζιχετδὲ πουληνούπ, μου· κάδδεμα πὲκ μεσχοὺρ ἰδί. Ἐσκὶ ἰσμὶ Χῶναι ὁλούπ, μεσ·

(1) Σιχβιάτη μουρεττιπὶ ὁλαράκ 37ηνδζὶ σαχηριδὶ *Κουρσοὺν* γερινὲ *Κορσοὺμ* γιαζηλμὲς ὁλμάγλι ταση̃χ φληνήρ.

χοὺρ μπυβερρὶχ Νικήτας Ἀκομινάτητιν βὲ πιραδερὶ Ἀθῆ· να μητροπολιτὴ Μιχαὴλ Χωνιάτησιν βατανήδηρ· Δενιζ· λιδὲν 6 κηλόμετρο σιμαλὴ ταραφδά, Τζουρούκ σουγιούν γιαννηνδὰ ἐτκιδὶν μααρούρ ὁλὰν Λαοδίκεια σεχρινὶν χαρα· πελερὶ βάρδηρ. Πούραση 1255δὲ Ὀσμανληλαρὰ τεσλίμ ρελιούπ, 1402δὲ Τιμουρλένκ ταραφηνδὰν χαράπ ὁλμήζ Λαοδικειαληλαρ Χριστιανληγὴ κεμάλη χαχίσλε καπούλ ἰτδικλερινδὲν Παῦλος Ἀπόστολος Ρώμαδαν Κολασσαεισλε ρὲ γιαζδηγὴ μεκτουπηνδὰ πούρανην ἐκκλησίασηνη ζἰκρ ἰδίορ (Πρὸς Κολασ. δ' 16). Λαοδίκειαδα 364δὲ τοπικὴ Σύνοδος κουρηλούπ, 60 καν̃ὼν τανζὴμ ἰδιλμίσδιρ. Πουρα· νὴν 8 κηλομέτρο δζουνουπὶ σαρκισινδὲ Ἀκ σουγιούν τζο· δὺκ σουγιὰ καρηδηγὴ μαχαλδὲ ἐσκὶ Κολασσαὶ πελ· οεσινὶν χαραπεσὶ βάρδηρ· Λαοδίκειανην σιμαλὴ σαρκισινδὲ ἐβ 14 κηλόμετρο ούζακδὰ Ἱεράπολις σεχρινὶν Παμούκ καλεδὲ χαραπελερὶ βάρδηρκι, βακτὴ ἰλὲ πούραδα Ἀπόλ· λων βὲ Ἄρτεμις νὰμ ἰλχαχλερὶν πουτχανελερὶ βάρ ἰδί.

Ταβάς καζασή. (2) Κοτδζεγιζδὲν 38 κιλομέτρο ούζακδὰ βὲ σιμαλὶ γαρπισινδὲ ὁλὰν Ταβάς καζασή, ἐσ· κὶ ὁλούπ, μουκάδδεμα Ταβαὶ δενιλὶρ ἰδί· νουφουσὴ 6000 ραδδεσινδὲ ὁλούπ, τουδζδζὰρ μαχαλίδιρ. Πουραγιὰ 75 καργὲ ταπίδιρ.

Πουλτὰν καζασή (3). Δενιζλιδὲν 26 κιλομέ· τρο σιμὰλ ταραφδὰ βὲ Τμῶλος ταγηνὴν σὰρκ ἐτεκλερινδὲ 8000 νουφουσλὴ πελδέδιρ. Πουραγιὰ 15 βὲ ναχιεσὶ Κο· ναγιὰ 26 καργὲ ταπίδιρ.

Σεράϊ καζασὴ (3). 18 καργελί. Ναχιεσὶ ὁλὰν Καδὴ καργεσινὲ 20 καργὲ μερπούδδηρ.

SISMANOGLIO MEGARO

Τζάλ χαζασή. (3) 29 χαργελί βὲ ναχιεσί Παχλάχ 34 χαργελί.

Γαρπί Καράάγατζ χαζασή, Ἰλε ναχιεσί ἰλὲ 87 χαργελί.

Ἰζμὺρ βιλαγετί, Ὀσμανλὴ χοκιουμετινὶν ἔν μαχσουλδάρ βὲ μααμοὺρ βιλαγετλερινδὲν πιρίδιρ· ἰδαλαρηνδά πα μοὺχ, σουσάμ, κετὲν, ἀφιὸν, σὺζούμ, πουγδάϊ, ἀρπά βζ σάϊρε ζὲρ ὀληνήρ· βιλαγετὶν τζὸκ μαχαλλερινδὲ μαδενλὲρ, ἤλιδζαλαρ βὲ ὀρμανλάρ μεβζούδηρ. Φώτζαδα τοὺζ ἰχράδὲ ὀληνήρ· γερλὶ ἐχαλὶ τοκουμαδζηλὴχ βὲ χαληδζηλήχ ἰλὲ μεσγούλδηρ· τιδζαρὲτ γιοληνδά· σιμενδουφερλὲρ ἰλὲ ἰδχαλάτ βὲ ἰχραδζάτ ὀλούορ. Κιὸζ τεπεδὲ ἤλιδζαλαρ βὲ πὶρ κάτζ μαχαλδὲ μαδενλέρ βάρδηρ. Βιλαγετδεκὶ Ρουμλάρ 4 μητροπολιτὶ (Ἰζμὺρ, Ἔφεσος, Ἀλάσεχιρ βὲ Πισιδία) ταπίδιρλερ.

ΠΕΣΙΝΔΖΙ ΠΑΠ

ΚΟΝΙΑ ΒΙΛΑΓΕΤΙ

Χουδουτή. Γὰρπ ταραφὴ Ἀϊδὴν βιλαγετὶ, δζουνσυπὶ Ἄχ δενίζ, σὰρχ δζιχετὶ Ἄδανα βὲ σιμαλὶ Ἄνκαρα βιλαγετλερίδιρ· σὺμούμ νουφουσὴ 700,000 ραδδεσινδὲ ταχμὶν ὀληναράχ, πὶς σανδζαγὴ (Κόνια, Νίγδε, Πὺρδούρ, Χαμὶτ Ἀπὰδ βὲ Τεκκὲ) χαβίδιρ.

Βιλαγετὶν μερκεζὶ ὀλὰν Κόνια σεχρὶ 45,000 νουφουσὴ χαβὶ ὀλοὺπ (πουνὴν 2,000 καδαρὴ Ὀρθόδοξος, 1800οὺ Ἔρμενὶ βὲ κουσουρὴ Ἰσλάμδηρ) Μικρά Ἀσίαννην ἐσκὶ σεχιρλερινδὲν πιρίδιρ· πουρανὴν σουρέτι μουφασσαλεδὲ ταριχὶ ἰτζοὺν Μονὴ Φλαβιανῶν κιταπηνδά (σαχ. 577—580) γιαζδὴμ (1) ὀγρενμὲχ ἀρζοὺ ἰδενλὲρ ὄραγια μουραδζάάτ ἰτσουνλέρ. Νέφσι Κόνιαγια 3 χαργὲ ταπίδιρ· πουνλαρδάν Σύλλε, 8 κιλομέτρο σιμαλί γαρπδά πουληνοὺπ, ἐχαλισί γαλάτ ρούμδζα κονσυτήορλαρ (Μονὴ Φλαβ. σαχ. 12) ναχιελερί ἰσὲ πὶρ βέδζγι ἀτίδιρ. Σοὺ διρχεμί 15 χαργελί, Χατοὺν σεραϊ 34, Σειδ ἐλί 13 βὲ Ἶν ὀνού 21 χαργελί.

Ἄχσεχιρ χαζασή (3) Ρούμδζα Τυρκμὲν δενιλοὺρ ἰδί, Κόνιανην δζουνουπινδὲ 10,000 ἐχαλιγὶ χαβί (Ἰσλάμ βὲ Ἔρμενι) δζεσίμδζε πὶρ πελδὲ ὀλοὺπ, ἀριὸν βὲ ζαχρὲ σὺζσρινὲ κιουζέλ ἰχραδζάτ ἰδζρά ἰδέρ· νέφσι Ἄχσεχιρὲ 40 βὲ ναχιελερὶ Τογάν χιταρά 11 βὲ Δζιχάν πεϊλιγὲ 39 χαργὲ ταπίδιρ.

Πέϊσεχρὶ χαζασή (3) Γιγιρμὶ ἰκὶ πὶν χαδάρ ταχμὶν ὀληνάν νουφουσηνὴν ἄνδζακ 400οὺ Ὀρθόδοξος ὀλοὺπ, κουσουρὴ Ἰσλάμδηρ. Πουρανὴν γιανηνδά πίρδε κιὸλ ὀλοὺπ ρούμδζα Κωράλη λίμνη βὲ τούρκδζε Πεϊσεχὶρ γιάχοδ Κερελοὺ κιολὴ πουραδά ἰδί. Νέφσι Πεϊσεχιρὲ

(1) Μουκάδδεμα τὰπ οὺ νεσρ ἰτδιγὶμ *Μονὴ Φλαβιανῶν* νὰμ κιταπὴν δινδζὶ δζιλδινδὲ Καϊσεριε βὲ Κόνια ἐπαρχίαλαρηνην καργελερινὶ σειρὰ ἰλὲ γιαζμὶς ὀλδηγημδὰν πουραδὰ μουχτασάρδζα κετζερὲκ, ὁραδὰ γιαζηλμὶς ὀλὰν καργὲ πελδὲ βὲ καζαλαρὴ, τεκραρλαμαγὶ μινασὶπ κιόρμεγερεκ δκουμὰκ ἰστεγενλὲρ ἰτζοὺν ὅ κιταπὴ ταβσιὲ ἰδέρμι· ὁραδὰ γιαζηλανλαρὴν κάνγη σαχηφεδὲ πουληνδηγὴ σαχηφὲ νόμερολαρη ἰλὲ κιοστερίλεδζέκδιρ.

SISMANOGLIO MEGARO

50 βὲ ναχιεσὶ ὸ'άν Κ ὴ ρ 'Ε λ ι ν ὲ 26κι δζέμαν 76 καργὲ μερπούδδηρ. (Μον. Φλαδ. σαχ. 588).

Σ ε ϊ δ ὶ σ ε χ ὶ ρ κ α ζ α σ ὴ (3). Τ α ῦ ος ταγηνὴν σουλαλεσινδὲν ὸλάν 'Αλά ταγὴν ὲτεγινδὲ δζεσιμδζὲ πὶρ καζάδηρ. Δζιδάρ καργελερὶ μαχσουλδάρ βὲ οὺζοὺμ μαχσουλλερὶ ὶτζοὺν μααρυύρδηρ. Πουρανὴν γιανηνδά δαχὴ πὶρ κιὸλ πουληνούπ Ρούμδζα Τ ρ ω γ ῖ τ ις λίμνη βὲ Τσύρκδζε Σ ε ι δ ὶ σ ε χ ὶ ρ κ ι ο λ ὴ γιάχοδ Σογλά κιολὴ δενιλίορ. Νουφουσηνὴν 60 καδαρὴ Ο θόδοξος, 80 'Ερμενὶ βὲ 15,000! Οσμανλήδηρ. (Μονὴ Φλαδ. σαχ. 589.) 'Ετραρηνδά 43 καργὲ βάρδηρ.

Η λ γ ὴ ν κ α ζ α σ ὴ (3). Κόιεγια 8 σαάτ καδάρ οὺζάκ ὸλούπ, 5,000 καδάρ νουφουσὴ χαδ (2.000 ὀρθόδοξος)δηρ. (Μον. Φλ. σαχ. 588) Ναχιεσὶ ὸλάν 'Αργὴδ χανηνά 43 καργὲ μερπούδδηρ.

Π ό ζ κ η ρ κ α ζ α σ ὴ (3). Κόνιανην 48 κιλομέτρ σιμαλὶ γαρπισινδὲ 23,000 καδάρ νουφουσλὴ (γιάληνη 200 καδαρὴ ὀρθ) πὶρ καϊμακαμλήκδηρ. Νέρσι Πόζκηρ 55 βὲ ναχιεσὶ Πιλοδιρανά 24 καργὲ ταπίδιρ.

Κ α ρ α μ ά ν κ α ζ α σ ὴ (3) νάμη δικερὶ Λαράνδα 20,000 καδάρ ταχμὶν ὸληνάν νουφούτι μεδζμουασηνὴ 500 καδαρὴ ὀρθόδοξος ὸλούπ, ἄνδζακ πὶρ κάτζ σενεδὶ περού πουραδά σακὶν ὸλμηδλάρδηρ. Σὲχρ ταρίχδζε ἐδελδὲν περού μααρυύρδηρ. Σεχρὶν ἐπνιεσίνδζε βὲ ούσούλι μεϊμαριεσίνδζε σιρινλίκ βὲ κιοζελλίκ γιὸκ ἰσέδε, κιουζὲλ τζαρσουσὴ, πογιούκ τιδζαρετὶ βάρδηρ. Οὺζουμλερί, κογιουνλαρὴ βὲ γιουνλὴ κουμασλαρὴ γιουζουνδὲν ἔπεγιδζε ἰχραδζάτ ὸλμακδάδηρ. (Μον. Φλαδ. 586). Νέφσι Καραμανά 39 βὲ

SISMANOGLIO MEGARO

ναχιελερὶ 'Αλάδαγα 35 βὲ 'Αρργιατά 10 καργὲ μερπούδδηρ.

Χ α δ ὲ μ κ α ζ α σ ὴ (3) 18 κουρμλή.

'Ε ρ έ γ λ ι κ α ζ α σ ὴ (3). Πουγά ταγηνὴν ἐτεγινδὲ 16,500 καδάρ νουφουσλὴ πὶρ κασαπά ὸλούπ, μεζκιούρ νουφουσούν 250σὶ ὀρθόδοξος, 350σὶ ἐρμενὶ βὲ κουτσουρὴ Ισλάμδηρ. 1800 σενελερινδὲ πουραδά ὀρθόδοξος πουλήνμαδηγη ὅ βάκτ τάπ ὸληνάν δζαγραφία κιταπλαρηνδάν μουστέτδιρ. Πουρανὴν ἐσκὶ ἰσμὶ ἰτζοὺν μουχτελὶφ μααλουμάτ βάρ ἰσέδε, ἐξεριετὶν ἐφκιαρηνὴ καπούλ ἰτμὶκ λαζὴμ κελὶρ ἰσὲ, Κύδιστρα Ισμλενὶρ Ιμὶζ 'Ερέγλινιν ὀνουνδὲ ἰκὶ σὺφάκ κιὸλ πουληνὴπ, Πὸρ βὲ Κίτζιλτε ἐλὲ δζιδάρ ταγλαρδάν κελὲν σουλάρ ἰτζινδὲ γαΐπ ὸλουρλάρ. (Μον. Φλ. σαχ 589) Νέφσι 'Ερεγλιγε 50 βὲ Δίδλε ναχιεσινὲ 12 καργὲ μερπούδδηρ.

Κ α ρ ά Π ι ν ά ρ κ α ζ α σ ή. 33 καργελί.

Κ ό τ ζ χ ι σ α ρ κ α ζ α σ ὴ 80 καργελί.

ΝΙΓΔΕ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιοὺρ σανδζὰκ βιλαγετὶν σὰρκ ταραφηνδὰ πουληνούπ 6 καϊμακαμληγὴ (Νέδσεχιρ, Οὺρκιούπ, 'Ακ σεράϊ, Πὸρ, Μααδὲν βὲ 'Αραπισὸν)σαμίλδιρ. Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὸλὰν Νίγδε πελδεσὶ 17,000 νουφουσὴ (1000 καδαρὴ ὀρθόδοξος) χαδὶ ὸλούπ, κερὲκ μουτεσαρρηφὴν βὲ κερὲκ Κόνια Ρουμ μητροπολιτηνὴν μεκάρι ἰδαρελερίδιρ. Νίγδε σεχρὶ μουκάδδεμα Κασίνα δενιλὶρ ἰδίκι, καδὶμ πελδενὶν χαραπελερὶ σιμδικὶ *Καγιὰ 'Αρδὴ* νὰμ μεδκηδὲ κιορουλμεκδέδιρ· ὅρδα πίρδε δζεσὶι καλὲ βάρδηρ, πούραση πάδεχου ταμὶρ ὸληναράκ, ἀσακιρὶν ἰκαμετὶ ἰτζοὺν ταχσὶς βὲ κηδὰ ἰττιχάζ ὸληνμηδήδηρ. Πούραδαν 5 δακηκὰ οὺ-

ζακδὰ Καγ.ὰ πασὴ μαχλεσὶ βάρδηρ, ρουμλὰρ ἔξεριαν πούραδα ἱκαμὲτ ἰδερλὲρ (νουφούσι Ρουμιεσὶ 2,300 καδάρδηρ). (Μονὴ Φλαδ. σαχ. 150). Νέφσι Νίγδεγε 66 βὲ ναχιελερὶ Μεδλιγὲ 14 βὲ Φερτεγὲ 11 καργὲ ταπίδιρ. Φερτὲκ ναχιεσὶ Νίγδεδεν 3 σαὰτ οὐζακδὰ 3,000 καδὰρ νουφουσλὴ (1500οὺ Ρούμ ὀρθόδοξος) ὁλοὺπ Ρούμ ἐχαλισινὶν ἔξερισι Σταμπολὰ βὲ διγιάρι ἀχερὲ τεδαδδούν ἰδερλέρ. Μεκτεπλερὶ ζιανσήζδηρ (Μονὴ Φλ. σαχ 150).

Νέδσεχιρ καζασή. (3) Νουφούσι μεζμουασηνὴν ἐξεριετὶ Ρουμδὰν μουρεκκὲπ ὁλμὰκ οὐζερὲ, 22,000 νουφουσλὴ δζεσίμ-δζε πὶρ πελδὲ ὁλοὺπ, (9,000ὶ Ὀρθόδοξος 500οὺ Ἔρμενὶ βὲ κουσουρὴ Ἰσλὰμ, Προτεστὰν βὲ Ἔρμενὶ Κατολιγίδιρ), σιρινδζὲ βὲ κιουζέλδζε σεχίρδιρ. Μουκάδδεμα Μούσχαρα ἰσμινδὲ 8—10 χανελὶ πὶρ κιόϊ ἰκὲν, 1720δὲ Νέδσεχιρλι δαμὰτ Ἰπραχὶμ πασὰ χαζρετλερὶ ταραφηνδὰν τεσὶς ὁληνμήσδηρ. Ρουμλαρὴ πὲκ κιουζὲλ μεκτεπλὲρ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. (Μονὴ Φλ. σαχ. 63 – 65) δζιδαρηνδὰ 34 καργὲ βάρδηρ.

Οὐρκιουπ καζασή. (3) Ρούμδζα ἰσμὶ *Προκόπιον* ὁλὰν μεζκιοὺρ πελδὲ 15,000 νουφουσὴ χαδὶ ὁλοὺπ 10,000ὶ Ἰσλὰμ βὲ κουσουρὴ Ρούμδηρ). Νέδσεχιρδεν 16 κιλομέτρο σιμαλὶ ἀαρκδὰ 28 καργελίδιρ· κερὲκ Νέδσεχιριν βὲ κερὲκ Οὐρκιουπὴν ὀρθόδοξος Χριστιανλαρὴ Καϊσεριε ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ· μεδκησὴ βὲ χεδασὴ ζαραρσήζδηρ. (Μονὴ Φλαδ. σαχ. 7).

Ἀκ σεράϊ καζασή. (3) Νίγδενιν σιμαλὶ σαρκισινδὲ 80 κιλομέτρο οὐζακδὰ πουληνὰν μεζκιοὺρ καζὰ μουκάδδεμα Ἀρχελαΐς τεσμιὲ ὁληνὴρ ἰκὲν πάδεχου Καλώνια ἰσμινὶ ἀλμήζ. 27, 000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνὰν νουφουσηνὴν, 2,000 καδαρὴ Καϊσεριεδεν, Νίγδεδεν, Κέλδεριδεν βέ σάϊρ μαχαλλερδὲν τεδαδδούν ἰδὲν ὀρθόδοξοσλαρδαν μουρεκκεπδὶρ· δζιδαρηνδὰ 160 καργὲ βάρδηρ (Μονὴ Φλ. σαχ. 587).

Πὸρ καζασή. (3) Νίγδεδεν 8 κιλομέτρο οὐζακδὰ 13,500

SISMANOGLIO MEGARO

νουφουσλὴ (12,000ὶ Ἰσλὰμ, 1000ὶ Ρούμ βὲ κουσουρὴ Ἔρμενὶ) πὶρ πελδὲ ὁλοὺπ, μουκάδδεμα *Βηρισσὸς* βὲ πάδεχου *Πόρος* δενιλὶρ ἰδί· ἐχαλισὶ τζαληκὰν βὲ γαϊρετλὶ ὁλοὺπ, 3,000 καδὰρ δεστκιαχλάρδα Πὸρ ἀλαδζασὴ ἰμὰλ ἰδερλέρ. (Μονὴ Φλαδ. σαχ. 152) δζιδαρηνδὰ 22 καργὲ βάρδηρ.

Μααδὶν (γιάχοδ Χαμιδιὲ) *καζασή.* Πουλγὰρ δαγὶ μααδενὶ δενιλὲν καζὰ πουράδηρκι, κιουμουζ βὲ κουρσοὺν βὲ ἀλτοὺν μαδενλερὶ βάρδηρ· πούραση ἰτζοὺν μουκάδδεμα βὲ μουκέρρεραν «Ἀνατολὴ» γαζέτασηνδα πὰχς εἰλεδίμ· δζιδαρηνδὰ 43 καργὲ βάρ.

Ἀραπισὸν καζασή. (3) Νέδσεχιρδεν 3 σαὰτ οὐζακδὰ βὲ Κηζὴλ ἡρμαγὴν σὸλ ταραφηνδὰ πᾶγλὴ παγτζελὶ 20,000 καδὰρ νουφουσλὴ δζεσιμδζὲ πὶρ πελδὲ ὁλοὺπ, 1776 σενεσινδὲν ἐδδὲλ οὐφὰκ πὶρ καργὲ ἰκὲν, ὅ σενὲ Βεζὺρ Καρὰ Σιλιχτὰρ Μεχμὲδ πασὰ ταραφηνδὰν χὲρ σουρέτλε τεζγὶν βὲ ἐχαλὶ ἰλὲ ἰσκιὰν ἰδιλερὲκ Κιουὺλ σεχρὶ τεσμιὲ ἰδιλμὶζ ἰδί. Ἐχαλινὶν 6, 000 καδαρὴ ὀρθόδοξος ὁλοὺπ Ἑλληνικὸν βὲ Δημοτικὸν Σχολεῖον ἰδαρὲ ἰδερλέρ· δζιδαρηνδὰ 14 καργὲ βάρδηρ.

Ποὺ καϊμακαμληκλαρὰ μερπούδ ὁλὰν οὐφὰκ πογιούκ καργελερὶν Ρουμλαρὰ μαχσοὺς ὁλανηνὴ Μονὴ Φλαδιανῶν κιταπηνδὰ τεμαμὴ ἰλὲ γιαζδὴμ (σαχ. 580 – 592) Πορὴν 8 κιλομέτρο δζουνουπινδὲ *Δένεγι* καργεσινὶν πίραζ ἰλερουσινδὲ Κλισὲ χισὰρ νὰμ οὐφαδζὴκ πὶρ καργεδὲ ἐσκὶ βὲ μεσχοὺρ Τύανα σεχρινὶν χαραπελερὶ κιορουλμεκδέδιρ. (Μονὴ Φλαδ. σαχ. 151 βὲ 590).

ΠΟΡΔΟΥΡ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Ἰζμὺρ βιλαγετινδεκὶ Δενιζλὶ σανδζαγηνὴν σὰρκ ταραφηνδὰ πουληνὰν μεζκιοὺρ σανδζὰκ γιάληνηζ Τεφενὶ ἰσμινδὲ πὶρ καϊμακαμληγὴ χαδίδιρ.

Πουρδοὺρ πελδεσὶ (Βουρδούριον) ἄζ ἀσσαγηδὰ ζικρ ἰδεδζεγι-

μὶζ Σπάρτα σεχρινδὲν 18 κιλόμετρο δζουνουπὶ γαρπδὰ πουληνοὺπ 8000 καδὰρ νουφουσὴ χαδίδιρ· Νέφσι Πουρδουρὰ 33 βὲ ναχιελερὶ Κεμερὲ 22 βὲ Ἀγλασονὰ 33 καργὲ ταπίδιρ. Ἀγλασὸν ναχιεσὶ βακτὴ ἰλὲ μεδχοὺρ σεχιρλερδὲν ὁλούπ, Σαγαλασσὸς τεσμιὲ ὁληνήρ ἰδί. Πούραδαν πὶρ κιςὺν ούζακδὰ *Δίνειρ* (Ἀπάμεια Κιβωτὸς) πελδεσὶ βάρδηρ.

Τεφεννί καζασηνὰ 18 καργὲ βὲ ναχιεσὶ Κιὸλ. Χισαρὰ 15 καργὲ μερπούδδηρ.

ΧΑΜΙΔ ΑΠΑΔ (*Σπάρτα*) ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιοὺρ σανδζὰκ Κόνιανγν σὰρκ ταραφηνδὰ πουληνούπ, 4 καϊμμσκαμληγὴ χαδίδιρ. Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὁλὰν Σπάρτα σεχρὶ μουκάδδεμα Σάπορδα βὲ πάδεχου Σάπαρτα τεσμιέ ὁληνήρ ἰδί. 25000 καδὰρ ὁλὰν νουφουσηνὴν 6000ἰ ὀρθόδοξος βὲ 150 καδαρὴ Ἐρμενὶ ὁλούπ, κουσουρὴ Ὀσμανλήδηρ. Σεχρὶν τιδζαρετὶ πογιούκδηρ· Γιουνλὴ κουμασλάρ, κασμίρ, ἄλαδζα, παμούκ, δερί, γιοὺν, χαλὴ, κιλίμ, ούζερινὲ ἔπεγιδζε μουαμμελὲ ὁλούρ· Πισιδία μητροπολιτὴ σήνφη ρουχανίδζε 19ηνδζὴ ὁλούπ πούραδα ἰκαμὲτ ἰδὲρ βέ ἰδαρέτ ρουχανιεσινδὲ 40,000 ὀρθόδοξ·ς Χριστιανλαρὴ ἰδαρὲ εἰλέρ. Νέφσι Σπάρταγια 28 βὲ ναχιεσὶ Κετζπορληγὲ 23 καργὲ μερπούδδηρ.

Οὐλούπορλη καζασή. (3) ἐσκιδὲν Ἀπολλωνία τεσμιὲ ὁληνήρ ἰδί. Τιδζαρετκιὰχ σεχιρλερδὲν πὶρὶ ὁλούπ, γιάληννζ 5 καργελίδιρ. Χριστιανλαρὴ Πισιδία μητροπολιτινὲ ταπίδιρλερ Ναχιεσὶ Σεκερκενδὲ 6 καργὲ ταπίδιρ.

Ἐγερδίρ καζασή. (3) Οὐλούπορληνην δζουνουπὶ ἀαρκισινδὲ πουληνούπ μουκάδδεμα *Σελεύκεια* δενιλίρ ἰδί. Ἐγερδὶρ κιολὴ πουνὴν γιαννηδάδηρ· δζιδαρηνδὰ 37 καργὲ μερπούδδηρ.

Ναχιελερὶ Πάρλα 2 βὲ Παδελοῦ 23 καργελί.

Καρὰ ἀγάτζ καζασή. (3) 31 καργελὶ βὲ πουνὰ μερπούδ ὁλὰν ναχιεσὶ Ἐφσὰρ 15 καργελί.

Γιαλοβάτζ καζασή. (3) Ἐγερδὶρ κιολὴν σιμαλὴ σὰρκ δζουνουπινδὲ βέ 4 κιλόμετρο ούζακδὰ ὁλούπ Βακτὴ ἰλὲ Μαγνησίαληλαρ ταραφηνδὰν *Ἀντιόχεια* τεσμιὲ ὁληναρὰκ ἰνὰ ἰδιλμὶς ἰδί. (Πράξεις Ἀποστόλων ιγ, 14). Πούραγια 21 βὲ Χοϊραν ναχιεσινὲ 15 καργὲ ταπίδιρ.

ΤΕΚΕ (*Ἐντάλεια*) ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιοὺρ σανδζὰκ βιλαγετὶν δζουνούπ δζιχετλερινὶ τεσκίλ ἰδερὲκ 4 καϊμμακαμληγὴ χαδίδιρ. Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὁλὰν Ἀττάλια σεχρὶ 20000 νουφουσὴ χαδὶ ὁλούπ, (6000ἰ ὀρθόδοξος) ὁλδήκδζα τιδζαρετκιάχ, κιουζὲλ λιμανλὴ πελδέδιρ. Πούραγι Χριστόσδὰν 158 σενὲ ἐδὲλ Πέργαμα χοκιουμδαρὴ ἰκινδζὶ Ἄτταλος Φιλάδελφος τεεσὶς βὲ ἰνὰ ἰδούπ ἰσμινὶ βιρμίσδιρ. Ἀπόστολος Παῦλος Κόνια ταραφλαρηνδὰ Χριστιανληγὴ ταρὶφ ἰτδικδὲν σόνρα πούραγιαδα ἀελούπ, λιμανηνδὰν ἀζιμὲτ ἰτμισλέρ. (Πράξ ιδ΄. 25). Κόνιανγν Σελτζουκιλερὶ Καραμὰν πέτ βασηταση ἰλὲ πουραγὶ Βυζαντινλὶρ ἐλινδὲν ζάπτ ἰδούπ, χισαρλαρηνὴ ἰνσὸ βὲ λιμανηνὴ τερσανὲ χαλινέ ἰφραγὴ ἰλὲ ἐχεμμιὲτ βιρμισλέρδιρ. Ρουμλαρὴν ὁλδήκδζα ζαραρσήζ μεκτεπλερὶ βὲ 7 Ἐκκλησίαλαρη βάρδηρ· ταπὶ ὁλδηγὴ ἐπαρχία Πισιδείαδηρ. χανελερὶ κιάφφετεν ταδδὰν ὁλδηγὴ κιπί, ούσούλι μεϊμαριελερὶ ἰτζούν ναζάρι δηκκατλ δζέλπ ἰδερλέρ· δζιδαρηνδὰ πὲκ τζὸκ πὰγ βὲ παγδζελὲρ μεδζούδ ὁλούπ, ἄδετα κιουζὲλ μεσιρελὶκ τεσκίλ ἰδερλέρ. Πὶρ στατιστηγὲ κιορὲ λιμανηνὴν ἰχραδζατὴ σενεδὶ 25 μιλιὸν φραγκὰ παλὶγ ὁλούορ. Νέφσι Ἀττάλειαγια 36 βὲ ναχιελερὶ *Ἀσταν·δς* 44 βὲ *Σερὶκ* 36 βὲ *Μιλλοῦ* 25 βὲ *Κηζηλ καγιὰ* 24 καργὲ μερπούδδηρ.

Ἐλμαλοῦ καζασή. (3) Βακτὴ ἰλὲ Ἀλίμσλα τεσμιὲ ὁληνὴρ ἰδί· ἐλ γέβμ 500 Ἰσλὰμ 100 Ἐρμενὶ βὲ 50 καδὰρ Ὀρθόδοξος χανελερινὶ χαδὶ ὁλούπ, ἐχαλισίδε ζηραὰτ βὲ ούφὰκ τι-

SISMANOGLIO MEGARO

δζαρὲτ ισλερὶ ιλὲ μεσγούλδηρ. Χριστιανλὰρ Πισιδεία ἐπαρχίασηνα μερπούδδηρλαρ. Πὶρ στατιστιγὲ χιορὲ μεζχιούρ καζαδὰ μεσκιούν πουληνὰν Ἰσλὰμ ἐχαλὶ 25000ὲ παλὶγ ὀλούορλαρ. Νέφσι Ἐλμαληγὰ 50 καργὲ ταπίδιρ. Ναχιελερὶ ισὲ ιχίδιρ.

Φοίνικε βακτὴ ιλὲ Φοινικοῦς τεσμιὲ ὀληνὴρ ἰδί· σαχιλδὲ οὐφαδζὴκ πὶρ ναχιὲ ὀλούπ, 500 καδὰρ ὀρθόδοξος Χριστιανλὰρ ταραφηνδὰν μεσκιούνδηρ· δζιβαρηνδὰ 19 καργὲ βάρδηρ.

Ἐκλὶρ Καρὶδζ καζασὴ. 16 καργελί.

Ἀλαΐα καζασή (1) Βακτὴ ιλὲ Κορακήσιον δενιλίρ ἰδί, μαχαλὶ γάγετ μετὶν ὀλούπ, δζιχέτι ἀσκερίδζε ἐχεμμιετινδὲν τολαγί, Σουρία χοκιουμδαρλαρηνὰ καρσοὺ ἰσγιὰν ἰτμὶς ὀλὰν Διόδοτος Τρύφων ταραφηνδὰν ζάπτ ὀληνούπ, ὅ δζιβαρλρδὰ ἰδζρὸ ἰτδιγὶ κουρσανληκλαρδὰ κενδισινὲ πὶρ χούδζμ μαχαλὶ ὀλμᾶζ ἰδί. Πού βουκουατὴ Στράβων τεμαμὴ ιλὲ γιαζήορ. Βυζαντινλὲρ ἐλινδὲν Σελτζουκὶ Σουλτὰν Ἀλαεδδὶν ζάπτ ἰδούπ, (σενὲ 1220—36) κενδὶ ἰσμινὶ βιρμισδιρ. Νέφσι Ἀλαΐαγια 89 καργὲ ταπίδιρ. Ναχιελερὶ Δουσενπεγὲ 51 βὲ Μεπουγατὰ 46 καργὲ ταπίδιρ.

Ἄκ σεκὶ καζασή (3). Δζιβαρηνδὰ 46 καργὲ βὲ ναχιεσ Ἀπραδὴ ὀζιβαρηνδὰ 15 καργὲ βάρδηρ.

Κὰς καζασή (3). Καζανὴν μερκεζὶ Κιόμπε (Ρούμδζα Κάμβα) πελδεσὶ ὀλούπ, ἐτραφηνδὰ πουληνὰν 65 κουραγὶ χαβίδιρ Πουνλαρδὰν Καλαμάκιον βὲ Ἀντίφελον βὲ Μύραδα Ρουμλὰρ ἰκαμέτ ἰδερλέρ. Ἀντιφελλονδα 50 καδὰρ Χριστιὰν χανεσὶ πουληνδηγηνδὰν ἀχήρεν πίρδε Ἐκκλησία ἰνσὰ ὀληνμήσδηρ Μύρ δαχὶ Ἅγιος Νικόλαος πεδεριμιζὶν βατανήδηρ. Καζανὴν οὐμουμινδὲ 150 καδὰρ ὀρθόδοξος χανεσὶ βὲ 15000 καδὰρ Ἰσλὰμ πουληνμακδάδηρ.

Σιμδιὲ καδὰρ ζικρ ἰτδικλερμιζ κιάφφετεν μεδζουδ πουληνὰν πελδὲ σεχὶρ βὲ καργελερὶ κιοστερίρ, Ἐσκιδὲν ὀλὰν σεχὶρ-

SISMANOGLIO MEGARO

λὲρ ισὲ ἀτιδεκιλέρδιρ. Λυκαονίαδα, *Λαοδίκεια* (Γιοργὰν Λαδὶκ) Κόνιαδαν 37 κιλομέτρο σιμὰλ ταραφδὰ βὲ Καρὰ καγιὰ δαγηνὴν σιμὰλ ἐτεκλερινδέ. *Λύστρα*, Κόνιανην δζουνουπὶνδὲ βὲ Ἀσὰρ δαγηνὴν κέζα σιμαλ ἐτεκλερινδὲ πουληνὰν Ἀλήπεϊ κιοϊνὶν γερινδὲ ἰδί. Ἀπόστολος Παῦλος Χριστοσδὰν 45 σενὲ σόνρα πούραγι ζιαρὲτ ἰτδικλερινδὲ ταδλανμασλὰρ ἰδί· πούρασηη ἀπόστολος Τιμόθεοσην βατανήδηρ (Πρ Ἀπ. ιδ'. 6—21). *Δέρβη* Ἰδρὶς δαγηνὴν σιμὰλ ἐτεκλερινδὲ βὲ Λύστραδαν 54 κιλομέτρο ἀρκ ταραφδὰ βὲ Ἄκ κιολὴν γὰρπ δζιχετινδὲ ἰδί. Ἀπόστολος Παῦλος βὲ ρεφικὶ Βαρνάβας Λύστραδαν φιρὰρ ἰδὲρ ικὲν πούραγμα ιλτιδζὰ ἰτμισλὲρ ἰδί (Πρ. Ἀπ. ιδ'. 20—21. *Ἰσάυρα*, Λύστρανην δζουνουπὶνδὲ ὀλὰν Ζενκιβὰρ καλεσινὶν γερινδὲ ἰδί. Βυζαντὶν ἰμπερατωρλαρηνδὰν 3ηνδζὴ Λέων πούραλη ἰδί. Ἐσκὶ Καππαδοκίαδα *Καστάβαλα*, μαχαλὶ μαλιοὺμ δεγὶλ ισὲδε πάζηλαρηνην φικρινὲ κιορὲ Περεκετλὶ μαδενὶ ιλὲ Καμισλὴνὴν ἀρασηνδὰ πουληνὰν ἐσκὶ πὶρ μεβκηδὲ ἰμίς. *Κύβιστρα* (γιάχοδ Βυζαντινλέρδζε Τάξαρα) σιμδικὶ *Ἄκ σεράϊ*. Λυκαονίαδα *Ὀλβία*, Ἀττάλειανην δζουνουπὶ γὰρπ ταραφηνδὰ πουληνὰν Τζαρηκλὰρ καργεσινὶν γερινδὲ ἰδί. *Πέργη* Ἄκ σοὺ ἠρμαγηνὴν 24 κιλομέτρο σιμαληνδὰ *Μουρτάνα* δενιλὲν μαχέλδιρ. Χριστιανληγὴ πούραδα ἀπόστολος Παῦλος ταρὶφ ἰτμὶς ἰδί. Ἄκ σοὺ ἠρμαγὴ μινσεπινὶν 13 κιλομέτρο ἀρκ ταραφηνδὰ Κιοπρού σοὺ ἠρμαγὴ (Εὐρυμέδων) δζερεγιὰν ἰδέρ· πουνὴν σὸλ σαχιλινδὲ *Ἀσπενδος* πελδεσὶ βὲ *Πτεληλισσὸς* βὰρ ἰδί· πούρανην δζουνουπὶ σαρκισινδὲ βὲ σαχιλδὲ *Σίδη* (ἐσκὶ Ἀττάλεια) πελδεσί. Ἰμπερατὼρ Ἰουστινιανὸς ζεμανηνδὰ Βυζαντὶν νιζαμλαρηνὴ ἰδζὰδ βὲ τεεσὶς ἰδὲν Τριβωνιανὸς πούραλη ἰδί· πού δζιβαρλαρδὰ πουληνὰν *Καπρέα* ἰσμινδὲ πὶρ κολὴν σουλαρὴ ζεκιλερὲκ σαζλὴκ πὶρ μαχὲλ τεσκὶλ ὀλμήσδηρ. Μαναρρόγανὰμ καργενὶν γυνηνδὰ ἐσκὶ ζεμανηνδὰ μααρούφ ὀλὰν Μέλας

ήρμαγὴ (Μαναφγὰτ σοὺ) δζερεγιὰν ἰδέρ. Λυκίαδα *Ξάνθος* πελ.-δεσὶ Ἀκλέρ δαγηνὴν δζουνουπὶ γὰρπ ἐτεκλερινδὲ πουληνὰν Γιουρὲχ καργεσινὶν γερινδὲ ἰδί. *Πάταρα* σιμδικὶ Βασιγρὰν κιοϊν-δὲν πίραζ οὐζακδὰ μαχαλὶ κιοστεριλίορ. *Τίων* σιμδικὶ Καλκὰν καργεσί. *Πίναρα* Μενδοὺζ δαγηνὴν γιανηνδακὶ Κιὸσκ καργεσὶ, *Ὄλυμπος*=Τζιρκλὴ καργεσί. Κιλικίαδα ἔν ἐββὲλ πουληνὰν 23 καργὲ μουττέφικαν πὶρ δζουμχουριὲτ τεσκὶλ ἰδοὺπ, πὸυ οὐσοὺλ ἰλὲ ἰδαρὲ ὀληνηρλὰρ ἰδί.

Κόνια βιλαγετινὶν χέμαν χὲρ ταραφὴ δαγλὴκ βὲ τεπελὶκ ὀλοὺπ, δοὺζ βὲ γιαϊλαμσὴ ὀλὰν μαχαλλερδὲ δαχὴ τατλὴ βὲ ἀὸζὴ σουλὴ κιολλὲρ βάρδηρ· σουγιοὺ τατλὴ ὀλὰν κιολλὲρ ἰτζοὺν πέλκι Ἀκδενὶζ ἰλὲ μινασιπέτλερὶ βάρδηρ φικρὶ χασὴλ ὀλμήσδηρ. Νίγδε σανδζαγὴ ἰλὲ Κόνια δζιβαρηνδὰ ὁρμὰν γιόκ-δηρ. Πουρδοὺρ, Τεκκὲ βέ Σπάρτα σανδζακλαρηνδὰ δζεσὶμ ὁρ-μανλὰρ μεδζοὺδ ὀλδηγὴ κιπὶ, τιμοὺρ, κιουκιοὺρτ βὲ κουρσοὺν μαδενλερὶ βάρδηρ. Ζηρσάτδζα παμοὺκ, ἀφιὸν, κετὲν, τουτοὺν, μεζρουὰτ βὲ σάϊρε χασὴλ ὀλούρ. Χαϊδὰν πεσλεμεκλὶκ γιο-ληνδάδηρ. Χαϊδὰρ πασὰ σιμενδουφερὶ Κόνιαγια πὶρλεσδιγινδέν μουαμελάτη τουδζδζαριὲ δαχὴ τερεκκὴ ἰτμισδίρ.

ΑΛΤΗΝΔΖΗ ΠΑΠ

ΑΝΚΑΡΑ ΒΙΛΑΓΕΤΙ

Χουδουδή. Σιμαλδὰ Κασταμονὴ βιλαγετὶ, δζουνουπδὰ Ἄδανα βὲ Κόνια, γαρπδὰ Πρεσὰ βὲ σαρκδὰ Χαλὲπ βὲ Σιβὰς βιλαγετλερί. Πού βιλαγὲτ ἐσκὶ *Γαλατία* ἐπαρχία-

σηνὴ τεσκὶλ ἰδέρ. Γαλατία τεσμιὲ ὀληνμασηνὴν σεπεπὶ σοὺ κιπίδιρ. Εὐρώπαδαν Γιονανιστὰν οὐζερινὲ χοὺδζμ ἰτμὶς ὀλὰν Γαλάται νὰμ κὰδμ, 2 σενὲ καδὰρ Γιονανιστανδὰ ἐγλενδικδὲν σόνρα, 278δὲ (Χρ. ἐδδελ) ταρδ ὀληνοὺπ, πσούραγια κελμισλὲρ βὲ ἰσκιὰν ἰτμισλέρδιρ. Πουνλὰρ 3 κα-πιλεγὲ μουνκασὴμ ἰδιλὲρ Τρόκμοι, Τολιστεδόγοι βὲ Τεκτό-ταγες. Πιρινδζιλὲρ βιλαγετὶν σιμὰλ ταραφλαρηνὴ βὲ Κα-ρτάμονη βιλαγετινὶν πίραζ κησμηνὴ, ἰκινδζιλὲρ Ἰζμὶδ ρανδζαγηνὴν σὰρκ χουδουδηνὴ βὲ οὐτζουνδζηλὲρ κουσοὺρ ταραφλαρηνὴ ἰσκιὰν ἰτμισλέρ.

Βιλαγὲτ 3 μουτεσαρρηφληγὴ χαδίδιρ.

Μερκὲζ ὀλὰν Ἄνκαρα σεχρὶ 45,000 νουφουσὴ χαδὶ ὀλοὺπ, Ἀνατολὴν ἐσκὶ βὲ μααρουὰ σεχιρλερινδένδιρ· βακ-τηνδὰ οὐφὰκ πὶρ πελδὲ ὀλοὺπ, Ρώμαληλαρ ζεμανηνδὰ μουχὶμ βὲ μετὶν πὶρ καλὲ ἰνσασὴ ἰλὲ τεζγὶν ἰδιλμὶς ἰδί. Χριστοσδὰν σόνρα 315 βὲ 358 σενελερινδὲ 2 δεφὰ Τοπι-κὴ Σύνοδος ὀλμὴς ἰδί. 1402 σενεσινδὲ ὀνουνδεκὶ ἐδαδὰ Σουλτὰν Παγιαζὴτ χάν χαζρετλερὶ ἰλὲ Τιμουρλὲνκ ἀρα-σηνδὰ χουνρὶζ πὶρ μουχαρεπὲ ὀλμήσδηρ. Ἀσάρη ἀτηκαγιὰ δαὶρ χὶτζ πὶρ μουχὶμ ἰμαρεγὲ τεσαδδοὺφ ὀληνάμαζ. Σιμδικὶ πόστα χανεγὲ κιδὲν γιὸλ οὐζερινδὲ βὲ Τὸς χα-νὴν ἀρκασηνδὰ Ρώμα ἰμπερατωρὴ Αὔγουστοσην ἰνσὰ ἰτ-διρδιγὶ δζεσὶμ πὶρ πουτχανενὴν μαχαλὶ βὲ ὁρτασηνδὰ δικ-διρδιγὶ διρέκ βάρδηρ. Πού διρὲκ οὐζερινδὲ πάζη γιαζηλὰρ ὁκουνσούρκι, πάζηλαρηνην τερδζεμελερινὲ κιορέ, πσουν-λὰρ ἰμπερατὼρ Αὔγουστοσην βασηγετναμεσὶ ἰμὶς. Φάκατ δίκερλερι, βασηγετναμεγὶ χαδὶ ὀλὰν σουτουνὴν 1553δὲ Ἀλαμάνιανην Δερσαδὲτ σεφιρὶ Γουλλιέλμος Βύσ-

SISMANOGLIO MEGARO

δεκ ταραρηνδεν Εὐρώπεγια κιοτουρηλδηγηνὴ γιαζμησ-
λάρ· χανελὲρ βὲ σεχρὶν ταξιματὴ ἐσκὶ οὔτσοὺλ οὔζερέδιρ.
Ἔτπὰκ βαλιλερινδὲν δεβλετλοῦ Ἀπιδὶν πατσὰ ζεμανην-
δὰ Ἄνκαρα σεχρ Χαιδὰρ πασὰ σιμενδουφερὶ ἱλὲ ράπτ ὸ-
ληνμάγλε, δζαδδελερὶ, χανελερὶ, σοκακλαρὴ ταμὶρ βὲ τεσ-
διὲ ἰδιλμίσδιρ. Τιφτὶκ οὔζερινὲ ὁλὰν τιδζαρετὶ σαγεσινδὲ
ἱλεροῦ κιτμὶς ἱκέν, σιμενδουφὲρ γιαπηλδηκδὰν σόνραδα τι-
δζαρετὶ τεβεσσοῦ ἱτμὶς Ἀφιόν, τιφτίκ, γιουνλὴ κουμασ-
λάρ, σόφ, σαλλάρ, ταβσὰν δεριλερὶ βὲ σάϊρε σύζερινὲ χαί
λη ἰχραδζατὴ βάρδηρ. Ρουμλαρὴν μητροπολιτὴ σήνφι ρου
χανίδζε 37ηνδζήδηρ. Ρουμλὰρ 3000 καδὰρ ὁλεύπ, μου
κεμμὲλ μεκτεπλὲρ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Ἐρμενιλερὶν βὲ Κατο-
λικλερίνδε μεκτεπλερὶ Ἐκκλησίαλαρη μοναστηρλαρὴ βὶ
ἐπίσκοποσλαρη βάρδηρ. Χὲρ ἰκὶ ταραφηνδὰ μουτεαδδὶτ
παγλὰρ βὲ μεσιρελίκ πουληνούπ, γιὰζ ζεμανηνδὰ ἐχα
λινὶν χεδὰ τεπδὶλ ἱτμεσὶ ἱτζοὺν μινασὶπ μαχελλέρδιρ
Καΐσεριε δζαδδεσὶ σύζερινδεκὶ παγλαρδά, μουτεδεφὰ Ἄγιο
Ἀγκύρας Γεράσιμος ἐφένδι πὶρ παρεκκλήσιον ἰνσὰ ἰτδιρμὶ
ἰδί. Μητρόπολις Ἐκκλησίαση Ἅγιος Νικόλαος ναμηνάδηρ
Ἄνκαρανην μεδκησὶ παγιρημσήδηρ, ἐτεγινδὲν Ἔνκουρι
τζαγὶ δζερεγιὰν ἰδέρ· 4 σαὰτ σύζακδὰ Πόστα γιολὴ σύ
ζερινδὲ ἰσμσίζ πὶρ κιὸλ πουληνούπ, μουτεαδδὶτ βὲ μουχ
τελίφ παληκλαρὴ χαδίδιρ. Νέφσι Ἄνκαραγια 43 καργ
μερπούδδηρ, πουραγιὰ μερπούδ καζαλὰρ ἀτιδεκιλέρδιρ.

Ἀγιὰς καζασή (2). Ἄνκαραδαν 8 σαὰτ σύζακδὰ ὁ
λεύπ, σιμενδουφὲρ ἰνσὰ ὁληνμαξηζὴν κερβανλαρὴν βὲ γιολ-
δζηλαρὴν ὀγράκ μαχαλὶ ὁλμασηνὰ μεπνὶ ἰσλὶκ πελδὲ
ἰδί. Πουρανὴν Κιοδὶλ ἰσμινδὲ πὶρ ναχιεσὶ βὲ 41 καργεσὶ

SISMANOGLIO
MEGARO

βάρδηρ. Ἁγιὰς Ἰτζοὺν Μονὴ Φλαδ. νὰμ κιταπδὰ για-
ζηλδὴ σαχ. 79.

Πέϊ παζὰρ καζασή (2). Πουρανὴν Καράσαρ ἰσμινδὲ
πὶρ ναχιεσὶ ὁλεύπ, 24 τζιφτλιγὶ βὲ 46 κουρασὴ βάρδηρ.

Σιβρὶ χισὰρ καζασὴ (2). Προῦσα βιλαγετινὶν χουδου
τηνδὰ πουληνούπ ἐδελισὶ Ἀμόριον δενιλὶρ ἰδί· νουφούσ
μεδζμουασὴ 10,000 καδὰρ ὁλοὺπ τιφτὶκ ἀφιὸν βὲ σαϊ-
ρεσὶ τιδζαρετὶ ἰτζοὺν μααρούφδηρ. Ναχεσὶ Κονιγιοζὴ δε-
νιλούπ, 76 καργὲ πουγιουρῆρ.

Τζιπὴκ ἀπὰδ καζασή (3) 81 καργελί.

Ναλλοῦ χὰν καζασή (2) Βακτὴ ἱλὲ Γορδίειον ἰσμ-
λενὶρ ἰμίζ· κερὲκ μεζκιοὺρ καζαδὰ βὲ κερὲκ Πέϊ παζαρην-
δὰ μααροὺφ οὔζοὺμ βὲ καβοὺν ὁλούρ· πουραγιὰ 3 τζιφτλι-
κιὰτ βὲ 59 καργὲ μερπούδδηρ.

Χαϊμαγα καζασή. Ποὺ χεβαλὶ βακτὴ ἱλὲ *Χαμαμη-
νὴ* τεσμιὲ ὁληνούπ, σύμουμ Καππαδοκίανην μουνκασὴμ
ὁλδηγὴ ἀσκεριὲ βὲ μουλκιὲ κηταλαρηνδὰν πιρὶ ἰδί. Μερκὲζ
καζαγιὰ 102 βὲ ναχιεσὶ Σεὶχ Νεζιλιγὲ 44 καργὲ μερ-
πούδδηρ.

Γιαπὰν ἀπὰδ καζασή (3) Σουρεγιὰ ἰσμινδὲ πὶρ ναχιε-
σὶ ἱλὲ 175 καδὰρ καργεσὶ βάρδηρ.

Ζὲρ καζασή (3) 92 καργελί.

Πάλια καζασὴ (3) 38 καργελὶ βὲ ναχιεσὶ Ταπανλὴ
43 καργελί.

Καλαδζὴκ καζασή (3). Νέφσι καζαγιὰ 50 βὲ ναχιε
λερί Κοκιρὲ 59 βὲ Ἀπναλλοῦ Παλλοῦ ναχιεσινὲ 22 καργὲ
μερπούδδηρ.

ΚΗΡ ΣΕΧΙΡ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Ἄνκαρα βιλαγετινὶν δζουνουπὶ σάρκ δζιχετλερινὶ τεφ-
κὶλ ἰδὲν μεζκιοὺρ σανδζὰκ 3 καζαγὶ χαβίδιρ. (Κεσκίν, Ἀ-
δανός, Μεδζιδιέ). Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὁλὰν Κὴρ σεχὶρ πελ-
δεσὶ 10000 νουφουσὴ χαβὶ ὁλούπ, πευνὴν 150 καδαρὴ
φθόδοξος 200οὺ ἐρμενὶ βὲ κουσουρὴ ἰσλάμδηρ. Ὀρθόδο-
ξοσλαρην σὸν σενελερὲ κελίνδζεγε δεγὶν μεκτεπλερὶ βὲ Ἐκ
κλησίαλαρη γιὸκ ἰκὲν Ἅγιος Χαράλαμπος ἰσμινὲ βὲ χανὲ
δερουνινδὲ πὶρ Ἐκκλησία τεεσὶς ἰτμισλέρ. Σεχρὶν χὲρ τα-
ραφὴ πὰγ βὲ παγδζελὲρ ἰλὲ ἰχατὰ ὁληνμήϛ, γάρπ ταρα-
φηνὴν παγλαρὴ ἰσὲ ἀρεπὲ ἰλὲ 2 σαὰτ ἰμτιδὰτ ἰτμεκδέδιρ
Πουρανὴν ἐβέλδζε Νύτσα τεσμιὲ ὁληνδηγηνὰ δαἴρ δερμε
γιὰν ὁληνὰν ἐρκιὰρ τογρὴ δεγίλδιρ ζὰν ἰδέριμ, δζούνκ
Νύσσανην γερὶ σιμδικὶ Πόζλαπα καργεσινὴν ὁλδηγὴ μα
χαλδὲ κιοστεριλίσρ. Δζιβαρηνδὰν κὲτζὲν Κιλιτζιλὶ σου
σμοὺ Κηζηλ ἡσμαγὰ ἀκμακδάδηρ. Σέχρι μεζκιοὺρ Χαλι
κιλίμ βὲ σεδζδζαδελερὶ ἰτζοὺν μαπρούρδηρ. Χριστιανλαρ
Καἴσεριε ἐπαρχίασηνα μερπούδδηρ. Ναχιελερί :

Μουδζοὺρ ναχιεσὶ 12 καργελί. Πουρασὴ ἓν ἐβέλ Βυ
ζαντὶν ἰμπερατωρλαρὴ ζεμανηνδὰ Καππαδοκίανην μετὶ
σεχρλερινδὲν πιρὶ ἰδὶ βὲ Ρούμδζα *Μωκισσὸς* δενιλὶρ ἰδ
Ἐχαλισὶ σὴρφ Ἰσλάμδηρ. (Μονὴ Φλ. σαχ. 575—76)

Χαδζὴ Πεκτὰς ναχιεσὶ. 146 καργελί. Πουρασὰ Χα
δζὴ Πεκτάσι βαλινὶν τουρπεσὶ βάρδηρ.

Κεσκὶν καζασὴ (3) 121 καργελί· ναχιεσὶ Σαλμανλὴ
68 καργελί.

Μεδζιδιὲ καζασὴ (3) 70 καργελί.

Ἀβανὸς καζασὴ (3) 56 καργελί· καζάϊ μεζκιοὺρ

SISMANOGLIO
MEGARO

ἡ μεγὴν γιανηνδὰ ὁλοὺπ, Κὴρ σεχὶρ καναζαγὴ ἰλὲ Κόνια
βιλαγετινὶν χουδουζηνδάδηρ. Ρούμδζα ἰσμὶ Ἀβανισσὸς ὁ-
λούπ γάγετ μεσχοὺρ ἰδί.

ΚΑΪΣΕΡΙΕ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὁλὰν Καΐσεριε σεχρὶ μουκάδδεμα
Μάζακα τεσμιὲ ὁληνὴρ ἰκὲν, πάδεχου *Εὐσέβεια* βὲ Χρι-
στοσδὰν 17 σενὲ σόρρα *Καισάρεια* ἰσμλενμὶς ἰδί. Καππα-
δοκίανην βὲ πέλκι Μικρα Ἀσίανην ἓν δζεσὶμ βὲ μααροὺφ
σεχρλερινδὲν ὁλὰν Καΐσεριε ἔ, ἐβέλ 400,000 νουφουσὴ
χαβ ἰκὲν 742 σενεσινδὲ μουδχὶς πὶρ ζελζελεδὲ χαράπ ὁλ-
μὶϛ ἰδί. Πού ζελζελεδὲ οὐμσὺμ Ἀσία βὲ Μησηρδὰ 600
σέχρ βὲ πελδὲ μάχβ ὁλδηγὴ ταριχλερδὲ ὁκουνήρρ. Σὲχρ ὃ
βακτλὰρ σιμδικὶ Ἐσκὶ σεχρὶν μαχαλινδὲ ἰκὲν, 1174δὲ ἐ-
χαλὶ ὁραδὰν σιμδικὶ μαχαλὲ τεβαδδοὺν ἰτμισλέρ. Νου-
φουσὴ 65,000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνήρρ. πουνλαρὴν 40000ὶ
Ἰσλὰμ, 2,000ὶ Ρουμ, 12,000ὶ Ἐρμενὶ βὲ 400οὺ Προ-
τεστὰν βὲ κουσουρὴ Κατολίκδηρ. Ἰσλαμλαρὴν 28 δζαμισὶ
50 καδὰρ μεσδζιδὶ βὲ 27 μεδρεσελερὶ βάρδηρ. Πουρανὴν
μουτασσὰλ ταριχὶ (Μονὴ Φλαβ. κιταπηνὴν 550—561
σαχτιφελερινδὲ μουνδερίτζδιρ). Δζιβαρηνδὰ 102 καργὲ
βάρδηρ. Πού καργελερὶν μαπρουφλερὶ Ταλὰς, Κερμὶρ, Ταβ-
λουσούν, Ζινδζίδερε, Ἐδιρλὶκ, Ἐρκιλὲτ βὲ σάϊρεδιρ. Ζιν-
δζίδερε δζιβαρηνδακὶ Ἰωάννης Πρόδρομος μοναστηρηνδὰ
(Μονὴ Φλαβιανῶν) Καππαδοκικὴ ἱερατικὴ σχολὴ, Κεν-
τρικὸν Παρθεναγωγεῖον βὲ ὀρφανοτροφεῖονλαρ βάρδηρ.

Δέβελου καζασὴ (2). Ἄσηλ Δέβελου οὐφὰκ πὶρ καρ
γὲ ἰσέδε, καϊμακὰμ Ἐδρεκδὲ ἰκαμὲτ ἰδέρ. Ἐδιρεγὶν νου

φευτὴ Ἐρμενὶ βὲ Ἰσλαμδὰν μουːεκκέπδιρ· πουρανὴν 15 δακηκὰ οὐζαγηνδὰ ἄγ. Κωːσταντῖːς καργεσὶ πουληνουὶπ, ὀρθ. Χριστιανλὰρ ταραρηνδὰν ἰσκιάː ὀληνήϑ. Πουραγιά 25 καργὲ ταπίδιρ· πού καργελερὶν πάζηλαρηνδα Ρουμλάρ ἰσκιὰν ἰδερλέρ. Ναχιεσὶ Κιόστερε 32 καργελί.

Ἰνδζέσου καζασὴ (3). Καΐσεριεδεν 6 σαάτ γάρπ τ ραφηνδά 12,000 νουφουσλὴ πὶρ πελδὲ ὀλοὺπ, 4,000 κι δάρ Ρουμ ὀρθόδοξος Χριστιάν ἰκαμὲτ ἰδερλέρ. 1666 Β ζὺρ Καρά Μουσταφά ταραφηνδάν ἰνσά βὲ τεεσ'ὶς ὀληνού ὃ βακτδάν περού ἰλε οὺ κελμίς· πελδενὶν ὀρτασηνδάν ἀκ σού, μαχαλὶ ἰκιγὲ ταξμ ἰτμέγλε, Ρουμλάρ χὲρ ἰκὶ παρα δά πουληνὴρ βὲ ἄγ. Εὐσταθος βὲ ἄγ. Δημήτριος ἐνορί λαρηνδα ἰκαμὲτ ἰδερλέρ. Ἐϑέλδζε *Τετραπυργία* τεσμ ὀληνδηγηνά δαὶρ γιαζηλανλὰρ τογρὴ δεγίλδιρ. (Μονὴ Φ σαχ. 68). Δζιβαρηνδά 6 καργὲ βάρδηρ.

Ναχιεσὶ *Κοράχισαρ*, Δέβελουδεν 6 σαάτ οὐζακι μουνπίτ πὶρ ὀβά μινσεπινδὲ παγλὴ παγδζελὶ πὶρ μαχέ διρ· ἐϑέλδζε Κίζιστρα δενιλὶρ ἰμὶς, χάττα ὃ δζιβαρὶ μεβδζουὸ Τεπεδζικλερὶν οὐζερινδὲ ἐσκὶ πιναλάρ βὲ χισαρλα ἰμαρελερὶ μουσαχαδὲ ὀληνήρ. Ἐχαλισὶ σὴρφ Ἰσλάμδη Πουρανὴν πετμεζὶ βὲ καΐσησὴ μααρούρδηρ. (Μονὴ Φλα σαχ. 4) δζιβαρηνδά 16 καργὲ βάρδηρ. (1)

(1) Καΐσεριε ἐπαρχίασὴ δαχηλινδὲ πουληνουὶπ ὀρθόδοξο λαρὴν δαχὶ ἰκαμὲτ ἰτδικλερὶ καργὲ βὲ πελδελέρ ἰτζοὺν ὀλδή δζα σουρέτι μουφασσαλεδὲ «Μονὴ Φλαβιανῶν» κιταπὴν πάχς ἰτδιγιμδέν πούραδα δαχὴ δεφάτλε τεκραρλαμαγὶ μινασ κιόρμεδιμ· σεπεπὶ ἰσὲ πιρινδζισὶ ἐββελκὶ ἐσεριμδὲ γιαζηλανλαρὴν πούραδα δαχὴ τηπκὴ ὀλαράκ, δέρδζ ὀλήνμαμασὴ, ἰκινδζισίδε, χὲρ σεγὲ ἰτιρὰζ ἰτμεγὶ κενδιλέρδζε μεχαρὲτ ἀδ ἰδὲν πάζη κίμσελερι, πού παπδὲ γηγιαπιμιζδὲ πεγμάνη φικρ ἴτμεμελερι δζιχετίδιρ· Πινάεν ἀλέϊχ, ὅ καργέ βὲ πελδελὲρ ἰτζουν «Μονὴ Φλαβ » κιταπηνὰ μουραδζαὰτ ὀληνά.

ΓΙΟΖΓΑΔ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιοὺρ σανδζὰκ βιλαγετὶν σὰρκ ταραφηνὴ τεσκίλ ἰδερέκ, Μαδὶν βὲ Πογαζλαγιὰν ἰσμινδὲ ἰκὶ καζαγὶ χαβίδιρ· Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὁλὰν Γιοζγὰδ σεχρί, Κηζὴλ ὴρμαγὰ ουλὲν Δελιδζὲ ἠρμὰκ βὲ Κονὰκ σουγιουνὴν κετζδιγὶ ελδέδιρ· Καΐσεριεδεν 26 σαὰτ οὐζηνληγὴ ὀλούπ, Ἀνκ, Καΐσεριε, Τζάνγηρη, Σαμσοὺν βὲ σάϊρ δζιβὰρ δζετεχιρλέρ ἰλὲ σοστὲ βασητατὴ ἰλὲ πιρλεπμὶς ὀλδήκδζα καρετκιὰχ ὀλμάγλε περαπέρ, μεζκιοὺρ πελδελὲρ ἰλὲ πο ικ ἰδχαλὰτ βὲ ἰχραδζατδὰ πουληνήρ. Χὲρ σενὲ Ἰούνιος Ἰούλιες ἀϊλαρηνδὰ 50 κιοὺν ἰμτιδὰτ ἰδὲρ δζεσίμ του· ρ πανηγυρὶ κουρηλεύπ, χάϊληδζα ἀλὴς βερὶς βὲ σαρτ ὀλεύρ· 20000ἰ καρὶπ ὁλάν ἐχαλισινὶν 2000. Ρούμ ιοὺπ κιουζὶλ μεκτεπλὲρ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Ταπὶ ὀλδηκλαρὴ ιρχία Καΐσεριεδιρ· Νέφσι Γιοζγαδά 80 βὲ ναχιελερὶ ηζὴλ Κοδζαγιά 58 βὲ Σορκονά 89 κουρά ταπίδιρ.

Μαδὲν καζασὴ (Δεινὶκ μαδενὶ) (3). 165 καργελί.

Πογαζλαγιὰν καζασὴ (3). Καΐσεριεδεν Γιοζγαδὰ κιν γιὸλ οὐζερινδὲ Ἰσλὰμ βὲ Ἐρμενιλὲρ ταραφηνδάν μεσοὺν πὶρ πελδὲ ὀλοὺπ 86 καργὲ πουγιουρὴρ. Ναχιεσὶ ικ τάγ δηρ 37 καργελί. Πουραδά πουληνάν ὀρθόδοξοσιρ Κιουμουσχανὲ μητροπολιτινὲ ταπίδιρλερ. Σουρασηνὴ ιαδὲ ἰδελίμκι, Μικρά Ἀσία δαχηλινδὲ πουληνὰν πὶλ δζούμλε μαδενλερδεκὶ Ὀρθόδοξοσλαρ μεζκιοὺρ ἐπαρχία μητροπολιτινὲ ταπίδιρλερκι, ταχκηκατημηζὰ ναζάρεν μεζκιοὺρ μαδενδζιλὲρ κιάφφετεν Κιουμουσχανεδὲν τεδαδδούν ἰδερὶκ, μαδενλερὶ ἰσκιὰν ἰτμὶς ὀλδηκλαρηνδάν, Πατρικχανεμὶζ, ἐβελκὶ κιπὶ ἐσκὶ μητροπολιτλερινὲ ταπὶ ὀλμαγὶ τεν-

SISMANOGLIO MEGARO

σ'π ϰιορμὴξ ἰδί. Ναχιενὶν γιανηνδαϰὶ τὰγ, *Ἀϰ τάγδηρϰι* οὐζερινδὲ δζεσ'μ ὁ:μανλὴϰ πουληνμάϰλε ὃ χεβλὶ ἐχαλισὶ ἰτζοὺν ϰιραστὲ βὲ ὁδοὺν ϰεσμὲϰ οὐζερὲ πὲϰ μινϰσιπ̃ετλίδιρ.

ΤΖΟΡΟΥΜ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζϰιοὺρ σανδζάϰ σὸν σενελερδὲ ϰαϊμαϰαμληϰδὰν τεσϰὶλ ὀληνμήσδηρ. Ἔλ γὲβμ τιδζαρετϰιὰχ βὲ μαχσουλδὰρ πελδελερδὲν Βυζαντινλὲρ ἀσρηνδὰ *Ἰϐώρα* ἰσμλενοὺπ, Χριστιανληγὴ βὲ μααμουριετὶ ἰτζοὺν μααροὺρ ἰδί. Σίμδι δαχὴ Καΐσερριεδεν Σαμσονὰ ϰ·δὲν σοσὲ γιολὴ οὐζερινδὲ ἰσλὲϰ βὲ ϰονὰϰ ἰττιχὰζ ὀληνὴρ μαχαλλερδὲν ὀλδηγὴ ἰτζοὺν τιδζαρετὶ βὲ ἐχεμμιετὶ ἀρτμήσδηρ· ὀρθόδοξοσλαρ πουραδὰ πὲϰ ὅζ ὀλοὺπ, πὶρ ϰὰτζ πεϰιαρλαρδὰν ἰπαρὲτ ἰσελέρδε ἰδαρέϊ ρουχανίδζε Καϊσεριε μητροπολιτινὲ ταπίδιρλερ. Πουραδὰ οὐλοὺ δζαμιλὲρ, μουνταζὰμ τζαρσουλὰρ βὲ μοχϰὲμ ἐπνιελὲρ βάρδηρ. Δζιϐαρηνδὰ 185 βὲ ναχιεσὶ Χουσεὶν Ἀπαδὰ 87 ϰαργὲ μερπούδδηρ. Τζόρουμουν νουφουσὴ 15000 ϰαδὰρ ταχμὶν ὀληνηρ.

-Οσμανδζὴϰ ϰαζασὴ (3). Πουραγιὰ ταπὶ ὁλὰν ναχιελὲρ ἀτιδεϰιλέρδιρ. Καργὴ 35 ϰαργελὶ, Χαδζὴ Χαμζὰ 8, Τουτεργὰ 11, Κηζὴλ τεπὲ 7, Καρὰ βιρὰν 8 βὲ Ἀϰ βιρὰν 15 ϰαργελί.

Σούνγουρλη ϰαζασὴ (3). 104 ϰαργελί.

Ἰσϰιλὶπ ϰαζασὴ (3). Μεζϰιοὺρ ϰαζὰ βαϰτὴ ἰλὲ Καστα̃μονὴ βιλαγετινὲ μερπούδ ἰϰὲν Τζόρουμ σανδζαγὴ τεσϰὶλ ὀληνὴρ ἰϰὲν, πουραγιὰ ἰλαϐὲ ὀληνμήσδηρ. Τόσιαννγν δζουνουπὶ σαρϰισινδὲ βὲ Κοὺ; ταγηνὴν δζουνουπὶ σὰ;ϰ

ἐτεϰλερινδὲ 9000 νουφουσλὴ ἔχλι ζουρὰ ταραφηνδὰν ἰσϰιὰν ὀληνὴρ πὶρ πελδέδιρ· πουραδὰ χὲρ σενὲ τουδζδζὰρ πανηγυρὶ ϰουρηλούρ. Ἰσϰιλὶπ ἰσμινδὲν μαδὰ Ἐσϰιλοὺπ δαχὶ δενιλίορ. Πουραγιὰ 115 ϰαργὲ μερπούδδηρ.

Οὐμοὺμ Ἄνϰαρα βιλαγετινδὲ ζηραὰτ ἰτζοὺν πὲϰ τζὸϰ ἀρσὰ μεϐδζοὺδ ἰσέδε, ϰιάφφεσι ζὲρ ὀλήνμαγίορ. Ἀραζὴ μαχσουλδάρδηρ· χὲρ σενὲ ταχμίνεν πὶρ μιλισὸν ὁϰϰὰ πιρὶνδζ χασὴλ ὀλοὺρ, δζεχρὶ, τουτοὺν, ἀριϑν, δαρὴ, μητὴρ, ἀρπὰ, πουγδάϊ, παμοὺϰ βὲ σάϊρε πιτδιγὶ ϰιπὶ, χαϊϐὰν πεσλεμεϰλίϰδε γιολουνδάδηρ. Ἐρζερουμδὰν ϰελὲν ἰνεϰλερδὲν μαδὰ, παστουρμὰ ἰμαλὴ ἰτζοὺν σενεδὶ 20,000 ἰνὲϰ ἠογαζλανδηγὴ χισὰπ ὀληνήρ. Ἄνϰαρα δζιϐαρηνδὰ βὲ πάχουσους Ἀγιὰς βὲ Πέϊ παζαρηνδὰ τιφτὶϰ ϰετζιλερὶ πεσλενίρ. Χαϊϐὰν ὁτλαμὰϰ ἰτζοὺν Ἐρδζιγιασὴν ὁϐασὴ γιαραρλήδηρ. ἰπεϰδζιλὶϰ βὲ ἀρηδζηλὴϰ ζαραρσὴζ χαλδὲ δεϐὰμ ἰδίορ. Ἄνϰαρα δζιϐαρηνδὰ, Ἰνδζέσουδα βὲ Πέϊ παζαρηνδὰ παγδζηλὴϰ, Κὴρ σεχρινδὲ, Μουδζουρδὰ βὲ Καΐσεριεδε χαληδζηλὴϰ ἰλερού ϰιτμίσδιρ. Καγιὰ τουζού, Χαδζὴ Πεϰτασδὰ βὲ Γιοζγαδὴν Τζαγιὰν νὰμ ϰαργεσινδὲ, ἀδζὴ τούζδα Καΐσερι τζοραϰληγηνδὰ ἰχρὰδζ ὀληνήρ. Βιλαγιατδὰ ϰιραστὲ βὲ ὁδοὺν ἐϐελδὲν περού ἄζδηρ, χάττα δζαγραφία μουχαρριρὶ Στράϐων δαχὴ πουνὴ ταστὴϰ ἰδίορ· γιάληνηζ Γιοζγὰδ σανδζαγηνὴν δζουνουπὶ σάρϰ δζιχετλερινδὲ βὲ Ἄνϰαρανην σιμαλὶ γὰρπ ταραφλαρηνδὰ πὶρ ϰὰτζ ὁρμανλὰρ πουληνμαϰδάδηρ. Βιλαγετὶν χεβασὴ δζουνουπ ταραφλαρηνδὰ σηδζαϰδζάδηρ. Λάϰιν Ἐρδζιγιὰς ταγὴ χεβαλισινδὲ σογούϰ σιδδετλιδζὲ ὁλούρ. 1891 σενεσινδὲ Καΐσεριε βὲ Ζινδζίδερεδε σηδζὰϰ 33º δερεδζεδὲ βὲ σογούϰ 23º

δερεδζεγὲ βασὴλ ὀλμήσδηρ· τζὸκ μαχαλλερδὲ γιάζην χεβὰ σηχχετὲ χαδὴμ δεγίλδιρ, πουνὴν ἰτζοὺν ἰκτιδαρὴ ὀλανλὰρ γιουκσεκδζὲ καργελερδὲ χεβὰ τεπδιλὶ ἰδερλέρ. Παζη μαχαλλερδὲ δαχὴ ἤλιδζαλαρ βάρδηρ.

ΓΕΔΙΝΔΖΙ ΠΑΠ

ΑΔΑΝΑ ΒΙΛΑΓΕΤΙ

Χουδουδή. Μεζκιοὺρ βιλαγὲτ γὰρπ ταραφὰ Κόνια βιλαγετιδὲν, δζουνουπδὰ Ἄκ δενιζδὲν, σαρκδὰ Χαλὲπ βιλαγετινδὲν βὲ σιμὰλ δζιχετδὲ Ἄνκαρα βὲ Κόνια βιλαγετλερινδὲν μαχδούδδηρ· οὐμούμ βιλαγετὶν νουφουσὴ 350,000 ταχμὶν ὀληνήορ. Μεσαχέϊ σατχιεσὶ ἰσὲ 3,595 μιλιμέτροδηρ. Μουτεσαρρηφληκλαρὴ, Μερσὶν, Δζεπὲλι περεκὲτ, Κοζὰν βὲ Ἴδζελ.

Βιλαγετὶν μερκεζὶ ὀλὰν Ἄδανα σεχρὶ μουκάδδεμα *Βάτται* δενιλὶρ ἰδί. Ρώμαληλαρ Μικρὰ Ἀσίαγι ζὰπτ ἰτδικλερινδὲ, πούραγι ἐγιαλὲτ τεσκὶλ ἰτμισλὲρ ἰδί, 1182 σενεσινδὲ ἄϊρουδζα χοκιουμὲτ τεσκὶλ ἰτμὶς ἰκέν, 1320δὲ Ὀσμανληλαρὴν ἐλινὲ κετζμισδίρ. Γιονὰν μασαλλαρήνδζα πούραγι Οὐρανὸς νὰμ ἰλλαχὴν ὀγλοὺ Ἄδανος τεσὶς βὲ ἰνσὰ ἰδοὺπ ἰσμινὶ βερμὶς ἰδί· μεβκησὶ Ἄκ δενιζδὲν 25 κιλομέτρο σιμαλδὰ βὲ Σεϊχοὺν (Σάρρος) ἠρμαγηνὴν σὰγ σαχιλινδὲ (1) μουνπὶτ βὲ μαχσουλδὰρ δβαδάδηρ.

(1) Ἄδανανην ἠρμαγὴ οὐζερινδεκὶ τὰς κιοπρουγὶ Βυζαντὶν ἰμπερατωρλαρηνδὰν Ἰουστινιανὸς ἰνσὰ ἰτδιρμὶς ἰδί· ἔλ γεβμ χάλι ἀσλιεσινδὲ μεβδζούδδηρ.

45,000 καδὰρ ταχμὶν ὀληνὰν νουφουσηνὴν 6,000 καδαρὴ ὀρθόδοξος ὀλοὺπ Ἀντέκια Πατρικχανεσινὲ ταπίδιρλερ· τιδζαρετὶ παμοὺκ, σουσὰμ, πουγδάϊ, γιοὺν βὲ σάτρε οὐζερινδέδιρ. Νέφσι Ἄδαναγια 311 καργὲ ταπίδιρ. Ναχιελερὶ *Μισὶς*, Ἄδανανην ὰρκ ταραφηνδὰ βὲ Σεϊχοὺν ἠρμαγηνὴν σὰγ σαχιλινδὲ ἐσκὶ πελδελερδένδιρ. Ριβαγετὲ ναζάρεν Γιονὰν καχραμανλαρηνδὰν Μόψος ταραφηνδὰν ἰνσὰ βὲ τεεσὶς ὀληνμάγλε μουκάδδεμα *Μόψος* πάδεχου *Μόψου Ἑστία* (1) βὲ ἀχήρεν Μισὶς τεσμιὲ ὀληνμήσδηρ. Δζιβρηνδὰ 14 καργὲ βάρδηρ. *Καρὰ τὰς* ναχιεσὶ δενὶζ σαχιλινδὲ ἰσέδε, Σεϊχοὺν ἰρμαγηνὴν ἐτιρδιγὶ δζιλιμδὲν λιμανὴ δολμακδάδηρ· ὀλὸήκδζα τιδζαρετὶ γιοληνδάδηρ· ἐτραφηνδὰ 73 καργὲ βάρδηρ. Σαρκαντῆ ναχιεσὶ 12 καργελὶ βὲ *Καρχαντὶς* 39 καργελί.

Καρὰ Ἰσαλὴ καζασὴ (2) 88 καργελί.

Χαμιδιὲ καζασὴ (3) μουκάδδεμα Γιαρσοβὰτ δενιλὶρ ἰκέν ἀχήρεν πὰ ἰρσδέϊ παδισαχὶ πού ἀπὶ ἰσμλενμίσδιρ· πούραγια 44 βὲ ναχιεσὶ Δζεριδὲ 18 καργὲ μερπούδδηρ.

Μισισὶν δζουνουπινδὲ βὲ σαχιλδὲ Μόψονην τεεσὶς ἰτδιγὶ *Μάλλος* πελδεσὶ ἰλὲ μααρουὺρ ἰστιχρατζχανὲ (Μαντεῖον) βὰρ ἰδὶ, ἔλ γεβμ μαχαλὶ χαράπδηρ.

ΜΕΡΣΙΝ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Κερὲκ Ἄδανανην βὲ κερὲκ Ταρσουσὴν μοχρὲτζ λιμανὴ ἐλὰν *Μερσὶν* πελδεσὶ μουκάδδεμα Ζεφύριον τεσμιὲ ὀληνὴρ ἰκέν, πάδεχου πούραδα χουσουλὲ κελὲν *μερσὶν* νὰμ φιδανδὰν πού ἀπὶ ἰσμλενμίσδιρ· πούραδα μουχτελὶφ δεβλετλὲρ κόνσολοσλαρη, χὲρ πὶρ βαπὸρ ἀδζένταλαρη ἰκαμὲτ ἰδερλέρ· λιμανὴ χὲρ νὲ καδὰρ

(1) Σταυροφόροσλαρ ζεμανηνδὰ Μάμιστρα δε νιλδιγὶ πάζη Βυζαντὶν μουβεδριχλερινδὲ κορουλούρ.

SISMANOGLIO MEGARO

βαπορλὰρ ἰτζοὺν σαλὶχ δεγὶλ ἰσέδε, Μικρὰ Ἀσία δαχηλινὲ ἰὸχαλὰτ βὲ τιδζαρὲτ νοκτάϊ ναζαρηνδὰν μουαμελὲ οὺζερινὲ μααρούφδηρ. 9,000 καδὰρ ταχμὶν ὀληνὰν νουφουσηνὴν νησφὴ Ρούμ ἐρθόδοξοσλαρδαν ἰπαρὲτ ὀλδηγηνδὰν μερκουμὰν κιουζὲλ μεκτεπλὲρ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Τιδζαρετὶ σὸν σενελερδὲ σιμενδουφὲρ βασηταση ἰλὲ τεδεσσοὺ ἰτμισὶρ. Σέχρι μεζκιουρὴ Ταρσουσὰ βὲ Ἀδαναγια πιρλεσδιρὲν μεζκιοὺρ χὰτ 66 κιλομέτροδηρ. Κερὲκ Ἀδανανην βὲ κερὲκ πούρανην χὲρ ταραφὴ κιουζὲλ πάγλαρ βὲ παγτζελὲρ ἰλὲ μεστούρδηρ. Νέφσι Μερσινὲ 66 βὲ ναχιεσὶ Ἐλβανληγιὰ 22 καργὲ ταπίδιρ.

Ταρσοὶς καζασὴ (1) Ἀδανανην δζουνουπὶ σαρκισινδὲ 18 κιλομέτρο οὺζακδὰ ὀλὰν καζάϊ μεζκιοὺρ 17,000 καδὰρ νουφουσὴ χαβὶ ὀλοὺπ παμοὺκ βὲ γιοὺν οὺζερινὲ ἐχεμμιετλὶ τιδζαρετὶ βάρδηρ. Ριβαγετὲ κιορὲ, Ἰὼ νὰμ περινὶν ἀρανηλμασὴ ἰτζοὺν Ἀνατολὰ τζηκμὴς ὀλὰν Ἀργεϊοιλερ γιολὴ ἀσὴρμὴς ὀλδηκλαρηνδὰν, πούραγια κελοὺπ, σεχρὶ τεσσὶς ἰτμισλέρ. Χριστοσδὰν 1800 σενὲ ἐββελισὶ πούραδα πὲκ μουκεμμὲλ μεκτεπλὲρ βὲ ἀλὶμ ζατλὰρ βὰρ ἰδί· μασρούφ μίρι κελάμλὰρ, διραγετλὶ ἀβοκατλὰρ βὲ ἰκτιδαρλὴ κίμσελερ, σεχρὶ χὲρ ταραφὰ μααλιούμ ἰτμισλέρ. (Στρ. ιδ'. ἑ) Παῦλος Ἀπόστολος δαχὴ πούραλη ἰδί· Νέφσι Ταρσουσὰ 98 βὲ ναχιελερὶ Νεμρουνὰ 46 βὲ Κιουβλεγὲ 37 καργὲ ταπίδιρ. Κουΐλὲκ ναχιεσὶ μααλιούμ ὀλὰν Κουΐλὲκ πογαζηνὴν γιανηνδάδηρ· μεζκιοὺρ πογὰζ Ρούμδζα Κιλικίαι πῦλαι δενιλίρ.

ΔΖΕΠΕΛΙ ΠΕΡΕΚΕΤ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιοὺρ σανδζὰκ ταγλὴκ μαχαλατδὰν ἰπαρὲτ ὀλοὺπ πὲς καζαδὰ, 6 ναχιεγὶ βὲ 238 καργεγὶ χαβίδιρ. Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὀλὰν Γιαρπουτὴν πελδεσὶ 1200 καδὰρ νουφουσὴ χαβίδιρ. Ναχιελερινδὲν Κιπαγὰ 3 βὲ Καρὰ Γιγιδὲ 5 καργὲ ταπίδιρ.

Ἠσλαχιὲ καζασή (1) 68 καργελί.

Παγιδς καζασή (2) Ἰσκενδεροὺν κιορφεζὶ σαχηλινδὲ νησφὴ ὀρθόδοξοσλαρδαν μουρεκκὲπ ὀλμὰκ οὺζερὲ 6000 νουφουσὴ χαβὶ πελδέδιρ. Πουραγιὰ 21 καργὲ μερπούδδηρ· ναχιεσὶ ὀλὰν Γιουμουρταλήκ, ἐβέλδζε ζίκρ ἰτδιγιμὶζ Καρὰ ταδδὰν 30 κιλομέτρο οὺζακδὰ ὀλούπ, δζιχανὴν λιμανλαρὴ ἀρασηνδὰ σαλιμλιγὶ βὲ ταπὶϊ κιουζελλιγὶ ἰτζοὺν μααρούφδηρ· ταπὶ ὀλὰν καργελὲρ 25διρ·

Ὀσμανιὲ καζασή (2)· ἰκὶ ναχιελί. Ταδζιρλῆ ναχιεσινὲ 11 βὲ Κηγὶ ναχιεσινὲ 12 καργὲ μερπούδδηρ.

Χάσσα καζασή (3). 38 καργελί.

Παγτζὲ καζασή (3)· ταγλὴκ βὲ τεπελίκδιρ. Πουραγιὰ μερπούδ ὀλὰν 40 καργεδὲ τουτοὺν ζὲρ ἰδιλούρ.

ΚΟΖΑΝ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὀλὰν Σὶς πελδεσὶ 12000 καδὰρ νουφουσὴ χαβίδιρ. Ἐρμενιλερὶν πουραδὰ δζεσὶμ πὶρ μοναστηρλαρὴ πουληνοὺπ οὺτζηνδζὴ Κατοουκοσλαρὴ ἰκαμὲτ ἰδέρ. Πουληνδηγὴ μεβκὴ ταγλὴκ βέ Ταῦρος ταγηνὴν, *Πουγὰ ταγή* ἰσμλενὲν σουλαλεσινὶν δζουνουπὶ σαρκισινδέδιρ. Βακτὴ ἰλέ, πουρανὴν γιανηνδὰ βὲ πὶρ τεπὲ οὺζερινδὲ *Μαλλὶς* πελδεσὶ βὰρ ἰδίκι, Γιονὰν μασαλλαρήνδζα μααρούφ ὀλδηγὴ, δζαγραφία μουχαρριρὶ Στράβωνδα μουφασσάλεν γιαζηλήδηρ (Στρ. ιδ, 16). Σισὲ 77 καργὲ βὲ ναχιεσὶ Σαρκαντήϊ παλιαγιὰ 17 καργὲ μερπούδδηρ.

Κὰρς καζασή (2) Πουραγιὰ Τζοκὰκ ἰσμινδὲ πὶρ ναχιὲ ἰλὲ 50 καδὰρ καργὲ ταπίδιρ.

Χάδζην καζασή (1) 4000 καδὰρ νουφουσὴ χαβὶ ὀλούπ, ἐξερισι Ἐρμενιλερδὲν ἰπαρέτδιρ. Ναχιεσὶ Μάγαρα 66 καργελί. Χάδζηνην σιμαληνδὰ μουκάδδεμα *Κόμανα* δενιλὲν μεσχοὺρ πελδενὶν χαραπελερὶ βὲ σιμαλὴ σαρκισινδὲ Ἰωάννης Χρυσόστα-

SISMANOGLIO MEGARO

μος πεδεριμιζίν σουρκιούν ίδιλδιγί Κουκουκὸς (Κοκσούν) καργεσὶ βάρδηρ. (Μονὴ Φλαδ. σαχ. 539).

Φέκε καζασή (1) Μεζκιούρ καζανὴν νέμη δικερὶ *Πυλάρκιοί* δηρ· νέφσι Φέκεγε 73 βὲ ναχιεσὶ Ρούμ καργεσινὲ 18 καργὲ μερπούδηρκι μεζκιούρ καργελερίν ἔξερισινδε Ρούμ βὲ Ἐρμενὶ ἐχαλὶ μεσκιούνδηρ. Πού δζιδαρδακὶ Ρούμ καργελερὶ ἰτζούν (Μονὴ Φλαδιανῶν κιταπηνλν 568ινδζὶ σαχηφεσινδὲ γιαζηλδή).

ΙΤΖΕΛ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιούρ σανδζὰκ βιλαγετίν γάρπ ταραφηνὴ τεσκίλ ἰδέρ· μερκέζι σανδζὰκ ὁλὰν Σελεύκεια σεχρὶ *Καλύκαδρος*(1) (Σελέφκε) τζαγηνὴν σαχηλινδέ, πὲκ ἐσκὶ ὁλούπ, βακτὴ ἰλὲ Μέγας Ἀλέξανδροσην σὲρ ἀσκερλερινδὲν Σέλευκος Νικάτωρ ταραφηνδὰν τεσὶς ὁληνμὴς ἰδί. Χὰλ πούκι σιμδικὶ σεχίρ, ἐσκὶ σεχιρδὲν πίραζ ούζακδάδηρ. Μουκάδδεμα χάϊληδζα ἱλεροῦ κιτμὶς βὲ ἐχαλισὶ ἀρασηνδὰ ἀλιμλὲρ ζουχούρ ἰτμὶς ἰδί. Ἀθήναιος βὲ Ξένάρχος ἰσμινδὲ ἰκὶ ζὰτ μεσχούρ φεϊλοσορλαρδὰν ὁλδηκλαρὴ χαλδέ, χὲμ κενδὶ βατανλαρηνδὰ βὲ χέμδε Ἰσκενδεριεδέ, Ρώμαδα βὲ Ἀθῆναιδε ταρὶφ ἰτμισλέρδιρ. 7000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνὰν νουφουσηνήν, 1200 καδαρὴ ὀρθόδοξος ὁλούπ Ἄδανα μητροπολινὲ ταπίδιρλερ.

Σέλευκεγε Ἀγιάς, Πολάδζαλη βὲ Γιάγδα ἰσμλερὶ ἰλὲ 3 ναχιὲ βὲ 66 καργὲ ταπίδιρ· Ἀγιὰς ναχιεσὶ ἐδδελισὶ Αἰγαῖαι δενιλίρ ἰμίς· Πούρανην μοχρὲτζ λιμανὴ *Τάς οὐδζήδηρκι* Σελεύκεδεν 10 κιλόμετρο ούζακδὰ βὲ σαχιλδὲ κιουζὲλ καργέδιρ· νουφουσηνὴν 300 καδαρὴ Ρούμ ὀρθόδοξος ὁλούπ, μαχαλάτι μουχτελιφεδὲν τεδαδδούν ἰτμισλέρδιρ.

(1) Δίκερ ἰσμὶ Κιὸκ σοὺ ὁλούπ, πουνδὰν 800 σενὲ ἐδελισὶ Σαλέφ δενιλίρ ἰμίς.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἐρμενὰκ καζασή. (3) σανδζαγὴν ἔν γὰρπ χουδουτηνδὰ ὁλούπ, Βυζαντινλὲρ ἀσρινδὲ μααρούφ ὁλὰν Ἰσαυρία ἐγιαλετινὶν μερκεζὶ ἰδὶ βὲ *Γερμανικούπολις* δενιλὶρ ἰμίς· Νουφουσὴ 7000 καδάρδηρ· Νέφσι Ἐρμενακὰ 15 βὲ Νεδαχὶ ναχιεσινὲ 32 καργὲ μερπούδ.

Μοὺτ καζασή. (3) Βακτή ἰλὲ πούραση *Ὄλδη* δενιλὶρ ἰδίκι Στράδωνην γιαζδηγηνὰ κορέ, Ζεῦς ἰλλαχὴν μεσχούρ πουτχανεσὶ βὲ πὶρ τζὸκ κιαχινλερὶ βὰρ ἰμίς· Καζαγιὰ 65 καργὲ ταπίδιρ.

Κιουλὰρ καζασή. (3). 21 καργελὶ βε ναχιεσὶ Ἀναΐ παζαρὴ 31 καργελίδιρ.

Ἀραμοὺρ κιλασή. (3). Ρούμδζα ἰσμὶ Ἀνεμούριον ἰδί. Πούραδα χάϊλη ἐσκὶ διδαρλὰρ βὲ σουρλάρ βὲ σοὺ γιολλαρή, θεάτρο βὲ κεζιντὶ μαχλλερινὶν χαραπελερὶ βάρδηρ· Πούρανην γιαρὴμ σαὰτ οὐζαγηνδὰ πὶρ τεπέ οὐζερινδὲ ἐσκὶ Νάγιδος πελδεσινὶν μαχαλὶ χιορουνούρ· Νέφσι Ἀνεμουρὰ 53 βὲ ναχιεσὶ Σέλεντηγε 24 καργὲ ταπίδιρ· Σέλεντι ἰσὲ σαχιλδὲ οὐφὰκ πὶρ μαχὰλ ὁλούπ μουκάδδεμα Σελινοῦς δενιλούρ ἰμίς· Ἰμπερατὼρ Τραϊανὸς πούραδα βεφὰτ ἰτδιγινδὲν Τραϊανούπολις δαχὴ δενμὶς ἰδί.

Κιλικίανην ἐσκὶ πελδὲ βὲ κασαπαλαρὴ ἀτιδεκιλὲρ ἰδί. *Ἀρσινόη* (σιμδικὶ Σέτρε καργεσινὶν γερινδὲ ἰδί), *Ἀμαξία* γιουκσὲκ πὶρ τεπὲ ούζερινδὲ πουληνούπ, κερεστὲ ἰχράτζ ἰδὲρ ἰδί. Καρὰ κεδὶκ ταγηνὴν ἐτεγινδὲ *Κράγος*, καλὲ χαλινδὲ πουληνὰν *Λαέρτης*· Ἀναμοὺρ δζιδαρηνδὰ *Ἀρσινόη* (Σόφτα καλὲ) βὲ *Κελένδερις* (σαχιλδὲ πὶρ πελδὲ ὁλούπ, ἔλ γὲδμ δαχὴ Κελενδὲρ ἰσμλενὶρ βὲ χαφριγιὰτ ἰδζὰ ὁληνήρ ἰσὲ ἀσάρι ἀτηκαγιὰ δαὶρ ἐσερλὶρ ζουχοὺρ ἰδέρ). Σέλευκε δζιδαρηνδὰ Ὄλμοι (σιμδικὶ Ἀγᾶ λιμάν)· Ἀναμουρὴν ὀνουνδὲ Κραμδοῦσα ἀδασὴ βάρδηρ, πουνὴν ἀρκ ταραφηνδὰ *Ὀμαδζὴκ* καργεσὶ γερινδὲ

Ἀγροδισιὰς βὰρ ἰδί· Δανὰ ἀδασὴ *(Πιτυοῦσα)* Κώρυκος Ἀντρον (Κηζλὰρ καλεσί) Ἐλαιοῦσα βακτὴ ἰλὲ ἀδὰ ἰδί, φάκατ πάδεχου σουλαρὴν τζεκιλμεσὶ ἰλὲ καρὰ ἰλὲ πιρλεσμὶς βὲ ἔλ γὲβμ πιρλεσδιρὲν κουμλὴ μαχὰλ Ἀγιὰς δενιλίρ· Καππαδοκία χοκιουμδαρὴ Ἀρχέλαος πούραγι, Ρώμα ἰμπερατωρὴ Αὔγουστος Σεβαστοσὰ ριάγετεν *Σεβαστὴ* τεσμιὲ ἰτμὶς ἰδί. Λάμα σουγιουνὴν γιαννηνδὰ *Λάμος* καργεσί.

Σόλοι, πάδεχου Πομπηϊούπολις δενιλμὶς ἰδί· Μαχαλὶ ἔλ γὲβμ ταγὶν ὀλήνμαμης ἰδουγινδὲ ν πάζηλαρη *Ἀγιὰς* δίκερλεριδε *Μελετλὶ* ναχιελερινὶν γερινδὲ ἰδὶ διμὲκ ἰστέγιορλαρ· Χρύσιππος νὸμ φεϊλοσὸφ Φιλήμων σάϊρ βὲ Ἄρατος νὰμ μουχαρρὶρ πούραλη ἰδιλέρ.

Κύπρα ἔλ γὲβμ Κιούζνε δενιλίρ· *Ὄλβη* Μοὺτ καζασηνὴν μαχαλινδέ. *Ἰσσός*, πουνὴν δαχὴ μαχαλὶ πὲκ μαχοὺμ δεγίλδιρ· σὲχρι μεζκιοὺρ Κιουζὲλ ταγὶν γὰρπ ἐτεκλερινδὲ βὲ Δελὶ σουγιοὺν (Πίναρος) σαχηλινδὲ ὀλδηγηνὰ πινάεν, *Ἁγιὰς* ναγιεσινὶν γερινδὲ ἰδὶ δενιλμὲκ ἰστενιλίορσεδε Ἁγιασὴν Αἰγαῖαι δενιλὶρ ἰδουγινὶ ἐββέλδζε γιαζδήκ· Ἰσσὸς σεχρὶ ταριχδὲ μααλιούμδιρ. Μέγας Ἀλέξανδρος Χριστοσδὰν 333 σενὲ ἐββὲλ πούρανην ὀβασηνδὰ Ἰρὰν χοκιουμδαρὴ Δαρεῖοση γενμὶς ἰδί. Ἰσσοσὴν ὄζουνουπινδὲν Ἰσκενδερουνὰ κιὸν γιὸλ βάρδηρ· ὀνουνδεκὶ ὀδὰ Ἀλήϊον πεδίον δενιλὶρ ἰδί· ὀβανὴν χαρακέτι ἀσκεριέδζε ὀλὰν ἐχεμμιετινδὲν τολαγὶ μέγας Ἀλέξανδροσην σερασκερὶ Φιλώτας, Μακεδόνια ἀσκερινὶ πουραδὰ χαζηρλατδηρμὶς ἰδί.

Ἄδανα βιλαγετὶ 4 ἠρμὰκ βασητασὴ ἰλὲ μουχτελὶφ μαχαλλερδὲ σουβαρηλδηγηνδὰν μαχσουλδάρδηρ. Τζουκοὺρ ἐβά (Ἀλήϊον πεδίον) πὲκ μααρούφδηρ, τουτούν, σουσάμ, ζεϊτούν, ούζούμ, πουγδάϊ, παμοὺκ βὲ σάϊρ μαχσουλατὴν χὲρ δουρλουσὴ χοισουλὶ κελὶρ γιοὺν οὐζερινὲ χάϊληδζα τιδζαρὲτ ὀλούρ. Ἰχραδζὰτ βὲ ἰδχαλὰτ Μερσὶν βασητασὴ ἰλὲ ἐλδηγηνδὰν σενεδὶ

15 μιλιὸν ἰχραδζὰτ βὲ 5 μιλιὸν ἰδχαλὰτ ὀλμακδάδηρ. Πάζη μαχαλλερδὲ τιμούρ, πακὴρ βὲ κουρσοὺν μαδενλερὶ βάρδηρ. Βιλαγετὶν χεβασὴ σηδζὰκ ὀλδηγηνδὰν ναδιρετδὲν ὀλαρὰκ θερμόμετρο σηφὴρ δερεδζεγὲ ἐνέρ· πουνὴν ἰτζοὺν γιάληνηζ κὴς ζεμανηνδὰ σεχιρλερδὲ ἰκαμὲτ ἰδιλμεσὶ μιμκὶν ὀλούπ, γιάζηνχὲρ κὲς γιουκσὲκ μαχαλλερὲ τεβαδδοὺν ἰδερλέρ. Ἔξερ μαχαλλερδὲ σητμαλὰρ βὲ γερλὶ χαστελικλέρ πὲρ δαΐμδηρ. Ἐχαλισὶ ι, Ἑρμενί, Ἰσλάμ, Κατολίκ, Εὐρώπαληλαρ, Ἀραπλάρ, λαχλάρ, Μαρωνιτλέρ, Ἑρμενὶ Κατολικλέρ, Γεχουδιλέρ, ρκεσλέρ, Κουρτλέρ βέ σάϊρεδεν μουρεκκέπδιρ.

ΣΑΡ. Ἄδανα ὀβασηνὴν σενεδὶ 2 μιλιὸν κιλὲ πουγδάϊ, 1 ιὸν κιλὲ ἀρπά, 800,000 ὀκκᾶ σουσάμ, 100,000 καντὰρ ιαοὺκ βέ 40,000 ὀκκᾶ τουτοὺν χουσουλὲ κετιρδιγὶ πὶρ δζεδ. δὲ κιορουλμὰδηρ.

ΣΕΚΙΖΙΝΔΖΙ ΠΑΠ

ΤΡΑΠΕΖΟΝ ΒΙΛΑΓΕΤΙ

Χουδουτὴ Σιμάλεν Καρὰ δενίζ, γάρπεν Κασταμονὴ βὲ ινκαρα βιλαγετλερί, δζουνούπεν Σιβὰζ βὲ Ἐρζερούμ βιλαγετρὶ βὲ σάρκεν Ρωσία χοκιουμετί. Οὐμοὺμ βιλαγὲτ 4 μουτεκρρηφληγὰ μουνκασήμδηρ. 1) Τραπεζόν· 2) Δζανίκ· 3) Κιουρουσανέ· 4) Λαζιστάν.

Τραπεζὸν σανδζαγὴ 8 καζαγιὰ μουνκασήμδηρ 1) Ὀρδού. 2) Κιρεσούν· 3) Τιρέπολι· 4) Κιόρελε· 5) Βάκφι κεπίρ· 6) Χοὺρμενε 7) Ἀκδζὲ Ἀπάδ· 8) Ὄφ.

Βιλαγετὶν μερκεζὶ Τραπεζόνδηρ. Βακτὴ ἰλὲ ἐσκὶ βὲ μετὶν σεχιρλερδὲν πιρὶ ὀλούπ, μαχαλινὴν (τράπεζα) μάσα κιπὶ ὀλμασηνδὰν πού ἰσμὶ ἀλμάδηρ Μουβερριχλερὲ κιορέ, ἔν ἐβὲλ Χρι-

SISMANOGLIO MEGARO

στοσδὰν 1000 σενὲ καδὰρ ἐδὲλ τεεσὶς ὁληνούπ, πάδεχου Σι-
νωπὸδὰν κελὲν μουχαδζιρὶν ταραφηνδὰν σενελμὶς βὲ Ρώμαλη-
λαρ ἰλὲ Βυζαντινλὲρ ἀσρινδὲ τιδζαρετὶ σαγεσινδὲ κέσπι σερὲφ
ἰδούπ, Γότθοι νὰμ κάδμ ταραφηνδὰν γιάγμα βὲ ταχρὶπ ἰδιλ-
μὶς· φάκατ 1204δὲ τεκρὰρ σενελούπ ἄϊρουδζα ἰμπερατωρλὴκ
τεσκὶλ ἰδούπ 1461έ καδὰρ μουστακὴλ ἰκέν, ὅ βάκτ Ὀσμαν-
ληλὰρ ἐλινέ κετζμίσδιρ. Πευραδὰ ἰτουράν Ρούμ μητρο
σήνφδζα 22ινδζὶ ὁλδηγὴ κιπί, Ἐρμενὶ βέ Ἐρμενὶ Κατο
ρινὶν ἐπίσκοποσλαρη ἰκαμέτ ἰδερλέρ. Σταμπολδὰν 890
μέτρο οὐζακδὰ ὁλούπ, οὐμούμ βαπορλαρὴν ὑγρὰκ λιμα
Ἰρὰν ἰλέ ἰτζερουλερέ κιδέν ἐσγιάϊ τουδζδζαριενὶν λιμαν
Ρουμλαρὴν τεκμὶλ Γυμνάσιονου, Παρθεναγωγεῖονη ὁλδη
πί, Φρανσηζλάρ, Ἰταλιάληλαρ δαχὶ μουκεμμέλ μεκτεπ
δαρέ ἰδερλέρ. Σεχρδεκὶ Ἐκκλησίαλαρην κιάφφεσι Βυζαν
ζεμανηνδὰν καλμάδηρ. Πὸζ τεπέ νὰμ μαχαλδεκὶ *Πα*
Θεοσκέπαστος μοναστηρὴ κέζα ἐσκιδέν καλμὰ ὁλούπ,
γετέ κιορέ Κομνηνοσλὰρ ταραφηνδὰν ἰνσὰ ὁληνμήσδηρ.
φουσὴ 40,000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνήρ· νησφὴ Ἰσλάμ,
πίρὶ ὀρθόδοξος, βέ κουσουρὴ Ἐρμενὶ βέ σάϊρεδιρ. Ἰσλαμ
18 δζεσὶμ δζαμιλερὶ βέ Ρουμλαρὴν 10 Ἐκκλησίαλαρη βα
Νέφσι Τραπεζονὰ 4 ναχιέ βέ 172 κουρὰ ταπίδιρ. Ναχι
ἰσμλερὶ, *Σαρλή*, *Γιόμερε*, *Μάτζκα* βέ *Τούνια*(1).

Ὀρδοὺ καζασή (2). Βακτὴ ἰλὲ *Κοτύωρα* δενιλὶρ
ταρίχδζε δαχὴ μααρουφ ἰδί. 7000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνὰ
φουσηνὴν νησφὴ ὀρθόδοξος ὁλούπ, Νικσὰρ μητροπολιτινὲ
δίρλερ βὲ μουκεμμὲλ μεκτεπλὲρ ἰλὲ Παρθεναγωγεῖον
ἰδερλέρ· Μεκτεπλὲρ *Ὑωμιάδειος* ἰσμλενίρ· Νικσὰρ μητροπολι-

(1) Τραπεζὸν μεκτεπλερὶ ἰτζούν «Μονὴ Φλαβιανῶν» κιτα-
πηνδὰ πάχς ὁληνδή (σαχ. 100).

τινὶν μερκεζὶ πούρασηδηρ· ἐχαλινὶν κήσμη ἀζαμὴ χαληδζηλὴκ
ἰλὲ μεσγούλ ὁλούπ, σενεδὶ 15000 ἀρσούν τοκουρλάρ· γιαρὴμ
σαὰτ οὐζακδὰ Μελὰν σοὺ (Μελάνθειος) βὲ Ἀπδὰλ σοὺ ἀκάρ.
Ναχιελερὶ Περσενπὲ 42 καργελὶ Πουλμάν (1) 41, Χὰπς χανέ
39, Ἰπάστη 36, Οὐλοὺ πέι 39 βέ νέφσι Ὀρδοὺ 40 καργελί
Πουλμὰν χακκηνδὰ «Μονὴ Φλαβ.» κιταπηνδὰ γιαζηλδή.
ρεσούν καζασή. (2) ρούμδζα Κερασοῦς δενιλίρ· μουκάδ·
Φαρνάκεια ἰσμλενούπ, κιρὰζ μαχσουλατὴ ἰτζούν μαα-
ιδὶ, χάττα Ρώμαλη σὲρ ἀσκὲρ Λουκούλλος πούρασαν κι-
γατζλαρὴ ἀλούπ Ρώμαγια κιοτουρμήσδηρ· Πιρινδζὶ μαχ·
τὴ φηνδήκδηρ· 11000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνὰν νουφουση-
ησφὴ ὀρθόδοξος ὁλούπ κιουζὲλ μεκτεπλὲρ ἰδαρὲ ἰδερλέρ.
ρετὶ γιοληνδάδηρ· Καρὰ δενιζὲ ἰσλεγὰν πὶλ δζούμλε βα-
ρ πούραγιαδα ὀγραδηκλαρηνδὰν κιάφφεσινιν ἀδζένταλαρη
ηνήρ· Πούραγια ἰκὶ ναχιὲ (Κεσὰπ βὲ Ἀϊκιοϊ) ταπὶ ὁλούπ
μουνὰ 138 καργὲ ταπίδιρ.
ρέπολι καζασή. (3). Κερασοὺν καζασὴ ἰλὲ Τραπεζὸν
ηνδὰ πουληνὰν Τιρέπολι Ρούμδζα Τρίπολις τεσμιὲ ὁλη-
9000 καδὰρ νουφουσὴ χαβίδιρ· Πούραγια 114 καργὲ
ιύδδηρ.
ορελὲ καζασή. (3). 56 καργελί.
ίκφι κεπίρ (3). 55 καργελί.
ουρμερὲ καζασή. (3). μεζκιούρ καζανὴν ὀζουνούπ ταρα-
πὶρ τακὴμ γιουκσὲκ ταγλὰρ ἰχατὰ ἰτμεκδέδιρλερ· ἰτζε-
νδὲν κετζὲν 4 ἡρμακλὰρ [Μοναχὸς δερεσί, Κιουτζούκ δερέ,
Καρὰ δερέ, βὲ Γιάμπολου (Ποταμὸς Ἰωαννουπόλεως) δερὲ] βα-
σηταση ἰλὲ ἀραζὴ πὲκ μουνπὶτ ὁλούπ, φηνδήκ, φασούλια, μη-

(1) Πουλμὰν ἰτζούν δαχὴ «Μονὴ Φλαβ.» κιταπηνδὰ γιαζ-
δήμ (σαχ 540).

SISMANOGLIO MEGARO

σὴρ βὲ κιομοὺρ χουσουλὲ κετιρίρ· ουμοὺμ Καζαδὰ 35000 νου-
φοὺς ικαμὲτ ιδέρ· δζιβαρηνδὰ 69 καργὲ βάρδηρ.

Ακδζὲ Απὰδ καζασή. (3) δζιβαρηνδὰ 82 καργὲ βάρδηρ.

Οφ καζασή. (3). Τραπεζονὴν σὰρκ ταραφηνδὰ βὲ Φητζὴ
πουρνηνὴν ούζερινδέδιρ· Πούραση ρούμδζα *Οφις* δενιλίο ιδὶ
νουφουσὴ 4000 καδὰρ ὁλοὺπ δζιβαρηνδάδα 125 καργὲ βά

ΛΑΖΙΣΤΑΝ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μερκεζὶ Ριζὲ (Ριζοῦς) σεχρίδιρ. Βακτὴ ἰλὲ μααρουρ π
λερδὲν ὁλοὺπ πάδεχουδε τερακκὴ ἰτμισὸδιρ. ἐχαλισὶ κεμι
ἰλὲ μεσγούλδηρ· πούραδακη Ρουμλὰρ ρούμδζα κονουσοι
Νέφσι Ριζεγὲ 138 βὲ ναχιελερὶ Μεπαβέρηγε 31 βὲ Καρὰ
γὲ 20 βὲ Κουράϊ σεπααγιὰ 29 καργὲ μερπούδδηρ.

Αθῆναι καζασή. (3). σεχρὶ βακτὴ ἰλὲ Γιονανια
Ἀθῆναι σεχρινδὲν κὲλὲν ἐχαλὶ ταραφηνδὰν ἰσκιὰν ὁλην
Αθῆναι δενιλμὶς ἰδί. Νέφσι Ἀθῆναιγε 68 βὲ ναχιεσὶ Χ
35 καργὲ ταπίδιρ.

Χόπε καζασή. (3). Χουδοὺτ ούζερινδέδιρ. Νέφσι Χ
4 βὲ ναχιελερὶ Ἀρχόδηγε 26 βὲ Βίτζεγε 14 καργὲ
πούδδηρ.

ΚΙΟΥΜΟΥΣΧΑΝΕ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιοὺρ σανὸζὰκ Ἐρζερούμ βιλαγετινὶν σιμαληνδὰ
νοὺπ ὁλδήκδζα μααμούρδηρ· μερκεζ σεχὶρ Κιουμο
Ρούμδζα *Αργυρούπολις* δενιλοὺπ, νὶμ δαιρὲ κιπὶ πὶρ χ
ζερινδὲ βὲ 3 τεπὲ ούζερινδὲ ινσὰ ὁληνμὴς σιρινδζὲ βὲ κιουζελ-
δζὲ πὶρ σεχίρδιρ. Νουφούσι μεδζμουασή 4,000 καδὰρ ταχμὶν
ἑληνήρ· πούραδα ικαμὲτ ἰδὲν Ρούμ μητροπολιτὴ *Χαλδείας*
καὶ Χερροιανῶν ούνδανηνὴ χαΐζ ὁλοὺπ σήνφη ρουχανίδζε
51ινδζίδιρ βὲ ἰδαρεῖ ρουχανιεσινὲ Ἀνατολὴν μουχτελὶφ μα-

SISMANOGLIO
MEGARO

χαλλερινδὲ 86 καργὲ μερπούδ ὁλαρὰκ 35,000 καδὰρ ὀρθόδο-
ξος νουφοὺς ἰδαρὲ ἰδέρ. Βακτὴ ἰλὲ δζιβαρηνδά πὲκ τζὸκ κιου-
μοὺς βὲ πακὴρ μαδενλερὶ ἰσλεδιλδιγινδὲν μουκάδδεμα 20,
000δὲν ζιαδέ Ρούμ μαδενδζὶ ἰσκιὰν ἰδὲρ ἰδὶ, φάκατ πουνλαρὴν
ἔξερι Ἀνατολὴν ἰτζερουλερινὲ μαδὲν τεχαρρισινὲ ἀζιμὲτ ἰτδικ-
λερινδὲν ἄνδζακ 2,000 καδὰρ Ρούμ καλμήζ. Μεκτεπλερὶ μου-
κάδδεμα πὲκ μουκεμμὲλ ἰδὶ (Μονὴ Φλαβιανῶν σαχ. 98) σίμδι
ἰσὲ μουκεμμὲλ ἑλληνικὸν σχολεῖον, παρθεναγωγεῖον βὲ ἀλλη-
λοδιδακτικὸν ἰδαρέ ἰδερλέρ. Μητρόπολισι κιουζέλδιρ. Μητρόπο-
λις ἐκκλησίασηνδαν μαδὰ 4 ἐκκλησίαλαρη δαχὰ βάρδηρ· ὀνουν-
δεκὶ ὀβαδὰν δζερεγὲν Κιουμουσχανέ δερεσὶ νάμ ούφακ χιρμὰκ
χὲρ ταραφὴ σουλαδηνηνδὰν, κιουζὲλ ἀρμοὺδ βὲ ἐλμὰ χουσουλὲ
κελίρ. Νέφσι Κιουμουσχανεγὲ 49 βὲ ναχιελερὶ Κοκαρὰ 26 βὲ
Γιογμοὺρ δερεγὲ 24 καργὲ μερπούδδηρ.

Κελκὶτ καζασή (3) Σανδζαγὴν δζουνουπὶ σαρκισινδέδιρ.
πούραγια 85 καργὲ μερπούδδηρ. Λέριον πελδεσινδὲ 2,000
Ρούμ ἰσκιὰν ἰτμεκδὲ ὁλοὺπ, κιάφρετεν Ρούμδζα κονουσουρλάρ.
Πού δζιβαρδακὶ ὁλὰν καργελερδὲ μεσκιοὺν Ρουμλὰρ Ἐρζερούμ
ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ.

Σιρὰν καζασὴ (3) 72 καργελί.

Τουρὸλ καζασὴ (3) Μερκεζὶ Ἄρδασα ὁλοὺπ, Κιουμουσχα-
νενὶν σιμαληνδὰ βὲ σὶρφ Ισλὰμ ἐχαλιδὲν μεσκιούνδηρ, Πού-
ραδαν 44 κιλομέτρο ούζακδὰ ὁλὰν Φιτιανὸν καργεσὶ Ρουμλαρὴ
ἐβδελδὲν περοὺ ἰλμὲ χαβεσλὶ ὁλδηκλαρηνδάν, γετισμὶς ὁλὰν
ἀλιμλερινδὲν τζοκλαρὴ Ἀντέκια Πατρικλιγινὲ καδὰρ τερφὶ ὁλην-
δηλάρ. Νέφσι Τουρολὰ 48 βὲ ναχιεσὶ Κούρτενε 46 καργὲ μερ-
πούδδηρκι, πουλαρὴν ἔξεριτι φακὴρ Ρουμλαρδὰν ἰπαρέτδιρ.

Κιουμουσχανενὶν σιμαλὶ σαρκισινδὲ μεσκιοὺν πουληνὰν
Ρουμλὰρ 18,000έ καδὰρ πάλιγ ὁλοὺπ, Βαζελῶνος, Σουμελᾶ
βὲ Περιστερεῶτα νὰμ Σταυροπηγιακὰ μοναστηρλαρὰ ταπίδιρλερ.

ΔΖΑΝΙΚ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Χουδουδή· σιμάλεν Καρά δενὶζ, γύρπεν Κασταμονὶ βὲ δζουνούπεν Ἄνκαρα βιλαγετλερίδιρ· οὐμοὺμ σανδζὰκ 30,000 καδὰρ νουφουσὴ χαβὶ ὀλοὺπ, 5 καζαγιὰ (Πάφρα, Οὔνα, Φάτσα, Τζαρσαμπὰ βὲ Τέρμε) μουνκασήμδαρ.

Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὀλὰν *Σαμσοὺν* σεχρὶ, Μὲρδ ὴρμαγηνὴν γιανηνδὰ (Λύκαστος=Σακαλλὴ σοὺ) τεεσὶς ὀληνμὴς βὲ ὀλδήκδζα ταρὶχ νοκτάϊ ναζαρηνδὰν ἐχεμμιετλί, μουκάδδεμα *Πειραιεῦς* βὲ πάδεχου *Ἀμισὸς* δενιλὶρ ἰδί. Ἐσκὶ Ἀμισὸς σεγρὶ σιμδικὶ Σαμσουνδὰν 3 κιλομέτρο γάρπ ταραφδὰ *Καρὰ Σαμσοὺν* δενιλέν μαχαλδέ πουληνμακδὰ ἰδίκι, Ρώμαληλαρην Μικρὰ Ἀσίαγι τεκμὶλ ζάπτ ἰτμελερινέ δεγίν, ἔπεγιδζε ἐχεμμιέτ καζανμής· βέ πουραδὰ βουκουσὺ πουλανλὰρ ἰτζοὺν μααρουφέτ κέσπ ἰτμὶς ἰδί· μουχτασάρεν ἰσὰρ ἰδελίμκι, ἴλκ ἐδέλ πουραγὶ Μίλητοσληλὰρ τεεσὶς βὲ ἰνσὰ ἰτμισλὲρ ἰδί. πάδεχου Καππαδοκία χοκιουμδαρλαρηνὴν ἐλινὲ κετζμὶς βὲ Ἀθῆναι κουμανδανὴ Περικλῆς ζεμανηνδὰ Ἀθηνοκλῆς ναμηνδὰ πὶρ ζὰτ μαγετινδὲ πὶρ χάϊλη ρεφικλερὶ ἰλέ πούραγια κελούπ, Πειραιεῦς τεσμιὲ ἰτμίσδιρ· ὅ βακτλαρδὰ Σινωπδὰ δαχὴ Τιμολέων ἰσμινδέ πὶρ ζαλὴμ ὀλούπ, ἐχαλινὶν Περικλησὲ βουκουσὺ πουλὰν ριδζαλαρὴ οὐζερινὲ Ἀθῆναιδεν 600 κισὶ κ.ονδεριλούπ, μερκοὺμ Τιμολέων ταρὸ βὲ τεπαυὸ ἰδιλμὶς σὲχρ δαχὴ Ἀθῆναιληλερην ἐλινὲ κετζμίσδιρ. Πάδεχου Πόντος χοκιουμδαρλαρηνὴν ἐλινέ κετζούπ, Μιθριδάτης Εὐπάτωρ τοραφηνδὰν κ.ουζέλ πιναλὰρ βὲ πουτχανελὲρ ἰνσασὴ ἰλὲ τεζγὶν βέ τεφρὶς ἰδιλμὶς ἰδί. Ἀχήρεν πογιουὺκ Μιθριδάτησιν ὀγλού ἰκινδζὶ Φαρνάκης Κηρημδὰν πούραγια σεφὲρ ἰδούπ, σεχρὶ ζάπτ βὲ ἐχαλιγὶ τεκμὶλ πητζακδὰν κετζιρμίσδιρ. Φαρνάκησιν σού μουαμελεσὶ Ρώμαληλαρη χηδδετὲ κετιρδιγινδέν, Ἰούλιος Καῖσαρ Χριστοσδὰν 47 σενὲ ἐδδὲλ Μικρὰ Ἀσίαγια κε-

τζούπ, μερκοὺμ Φαρνάκησι Ζῆλε δζιδαρηνδὰ τεκμὶλ μαγλουὺπ ἰδούπ, Ρώμα ὀχδεσινὲ κετζιρμὶς βὲ Ρώμαλη Ἀντώνιος, Πόντοσδακι οὐφὰκ χοκιουμδαρλαρὴν ἰδαρεσινὲ τεδδὶ ἰτμὶς ἰσέδε, *Στράτων* νὰμ μεεμοὺρ ἐχαλιγὶ ταδζὶζ ἰτδιγινδὲν Καῖσαρ Σεβαστὸς τέκραρ ζάπτ ἰδούπ Ρώμαλη μεεμοὺρ τεαγὶν ἰτμίσδιρ. Ρώμαληλαρδαν σόνρα Βυζαντινλερὲ βὲ πάδεχου Ὀσμανληλαρὰ ἰτμίσδιρ. (1).

Πάσληδζα μαχσουλατὴ ὀλὰν τουτούν χασεπὶ ἰλὲ, τιδζαρετὶ 1—15 σενὲ ἐδδελισινὲ καδάρ πὲκ μααμοὺρ ἰκέν, τουτουνὴν δαδζαζιζληγὴ βὲ Ἄνκαρα σιμενδουφερινὶν ἰνσασὴ ἰλὲ πουγδάϊ σάϊρ μαχσουλατὴν πουρά βασητασὴ ἰλὲ νάκλ ὀλήνμαμανδαν, τιδζαρετὶ ἔπεγιδζε δουτζάρι σεκτὲ ὀλμήσδηρ. Τοκάτ ἀρζιφοὺν, Τζόρουμ, Σιβὰς βὲ Κάϊσεριενιν λιμανὴ βὲ μοχρέτζ ἰχαλὶ ἄδ ὀληνμάγλε, σοσὲ γιολλαρὴ ἰλὲ χὲρ ταραφὰ ράπτ ἰλμίς· χοκιουμὲτ κοναγὴ, ρεζὶ φάπρικαλαρη βὲ δεπόζιτο, πάνκ Ὀσμανὶ, Ρούμ μεκτεπλερὶ βὲ πὶρ χάϊλη κιουζὲλ χανελὲρ σερὶν τεζγινατηνδάνδηρ. 20,000ὲ καρὶπ ὁλὰν νουφουσηνὴν 3δὲ ἰ Ρούμ ὀρθόδοξος, κουσουρήδα Ἰσλὰμ, Ἔρμενι, Ἰρανλὴ βὲ Εὐπαληδηρ. Καρὰ δενιζὲ ἰσλεγὲν πὶλ δζούμλε βαπορλὰρ πούρα ἰα ἰγραδηγηνδὰν κιάφφεσινιν ἀδζεντιαχανεσὶ ὀλδηγὴ κὶπὶ Εὐρώπα δουβέλι μουαζαμασηνὴν δαχὴ κόνσολοσλαρη ἰκαμὲτ ἰδερλέρ. Ρουμλαρὴν ἐκκλησίαση ἁγία Τριὰς ἰσμινδὲ ὁδοὺπ σὸν σενελερδὲ ἰνσὰ ὀληνμήσδηρ· χαβλισινδὲ δζεσὶμ μεκεπλέρ βάρδηρ· μητροπολιτὴ σήνφι ρουχανίδζε 12νδζὶ ὀλὰν Ἀμάσεια μητροπολιτήδηρ.

Νέφσι Σαμσουνὰ 93 βέ ναχιεσὶ Καβαγὰ 90κι δζέμαν 183

(1) Πόντος ὀλκεσινὶν ταριχὶ πὲκ μουχίμδιρ. Πουνὴν ἰτζοὺν ἄϊρουδζα πὶρ ταρὶχ καλεμὲ ἀλδὴκ, μουσαδεμὶζ βὲ Ἀνατολληλαρὴν χιμμετὶ ὀλοὺρ ἰσὲ, γιακηνδὰ τὰπ ἰτδιρεβζέγιζ.

SISMANOGLIO MEGARO

καργέ μερπούδδηρ· πουνλαρδὰν ἐξερισινδε Ρουμλὰρ ἱκαμέτ ἰδερλέρ. Πὶρ κιλομέτρο δζουνουπὶ σαρκδὰ Τούρκδζε *Καδὴ κιοϊ* Ρούμδζα *Ἄνω Ἀμισὸς* δενιλέν καργέ βάρδηρκι, 2,000 καδὰρ ὁλὰν ἐχαλισὶ κιάφρετεν Ρούμδηρλαρ.

Πάφρα καζασή. (3) Σαμσουνδὰν 44 κιλομέτρο δζουνουπὶ γαρπδὰ βὲ 10 σαὰτ οὐζακδὰ ὁλὰν Πάφρα καζασή γενὶ πελδελερδένδιρ. Κιορουνούρκι ἐβδέλδζε *Παυράη* δενιλὶρ ἰδί. 16,00 καδὰρ ταχμίν ὁληνὰν νουφουσηνήν 2000 καδαρή Ρούμ, 10000 Ισλὰμ βέ κουσουρή Ἐρμενὶ βέ σάϊρεδιρ. Πιρινδζὶ μαχσουλατ τουτοὺν ὁλοὺπ πουνὴν σαγεσινδὲ πὶρ βάκτ Πάφρα πὲκ μααμοὺ βέ μουχὶμπελδελερδὲν ὁλμὴς ἰδί. Ρουμλαρήν Ἁγία Μαρίνα ἰσμινδ δζεσὶμ πὶρ ἐκκλησίαλαρη βὲ ἐκκλησία χαβλισινδὲ κιουζὲλ μεκτεπλερὶ βάρδηρ. Νέφσι Πάφραγια 118 καργὲ ταπὶ ὁλούπ πουνήν 43ουνδέ 12000 καδὰρ ὀρθόδοξος νουφοὺς ἱκαμέτ ἰδερλέρ. Πάφρα ὁρμανλαρή ἐβελδέν μαορουρ ὁλδηγηνδὰν Ρώμκλη λαρ πουραδὰν κιραστέ τεδαρὶκ ἰδερλέρ ἰδί, σὶμδιδε πὶρ τζὸ ὁδοὺν βέ κιραστέ ἰχράτζ ἰδιλίορ. Κηζήλ ἡμὰκ σεχρὶν γάρπ τα ραφηνδὰ βέ 15 σακηκὰ οὐζὰκ μαχαλδέν δζερεγιὰν ἰδέρ βέ δενι ζέ καρηδηγή μαχαλδέ μερσίν, κεφάλ, σαζὰν βέ σάϊρ πάληκ λὰρ τζηκάρ. Πάφρανην τουτοὺν ἰχραδζατή σενεδὶ 1 μιλιὸν ὁκ καγὰ πάλιγ ὁλοὺρ ἰμίς. Ναχιεσὶ Ἀλάτζαμδηρ. Πάφραδαν κιλομέτρο γάρπ ταραφδὰ 2200 νουφουσλή ὁλούπ(πουνὴν 550: Ρούμ) μουκάδδεμα *Ζαλόχη* (1) βέ *Λεοντόπολις* δενιλὶρ ἰδ Ἐχαλισὶ τουτοὺν βὲ πουγδάϊ τιδζαρετὶ ἰλὲ μεϑγούλδηρλαρ Ρουμλὰρ Ἑλληνικὸν βὲ δημοτικὸν Σχολεῖον ἰλὲ Παρθεναγωγεῖ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Πουρανὴν δζιϑαρηνδακὶ 43 καργενὶν 6σὴ Ρο

(1) «Μονὴ Φλαβιανῶν» κιταπηνδὰ Ζαλόχη (γιάχοῦ Ζάλιχος) πελδεσινὶν μαχαλινὶ ταγὶν ἰδέμεμις ἰδίμ· μουταλαάϊ ἀχηρεδὲν ἀνλαδηγημὰ κιορὲ Ζαλόχη *Αἰ τζὰμ* ναχιεσίδιρ.

ὁλοὺπ τούρκδζε κονουσουρλάρ. Κερὲκ Πάφρα βὲ κερὲκ Ἀλάτζαμ ἰδαρέϊ ρουχανίδζε Ἀμάσεια μητροπολιτινὲ ταπὶ ὁλδηκλαρηνδάν, πού ὀζιϑαρλαρδὰ *ἅγιος Λεοντουπόλεως* ἰσμὶ ἰλὲ πὶρ ἐπίσκοπος πουληνήρ.

Τζαρσανπὰ καζασή. (3) Σαμσονδὰν 32 κιλομέτρο σάρκ ταραφδὰ Τέρμε τζαγινὴν (Θερμόδων) σαχηλινδὲ βὲ δενιζέ δοκιουλδηγὴ μαχαλδὲν 24 κιλομέτρο ἰτζερουδὲ πουληνὰν Τζαρσανπὰ καζασὴ βακτὴ ἰλὲ Θεμίσκυρα δενιλὶρ ἰδίκι, ἐσκὶ ζεμανδὰ χάϊληδζα μαορουρ ἰδί, χέττα Γιονὰν μασαλλαρήνδζα μαορουφὲ Ἀμαζόνες δενιλὲν καρηλὰρ πουραδὰ ἱκαμὲτ ἰδερλὲρ ἰμίς· Τζαρσανπὰ ὀϑασηνὴ Γεσίλ ἡμὰκ βὲ Τέρμε τζαγὶ σουβαρδηκλαρηνδάν, μησήρ, πιρίντζ βὲ σάϊρε μεπζουλιέτλε ἰχράτζ ὁληνήρ. Λιμανὴ Ἀγκὼν δενιλὲν μαχέλδιρ· οὐμούμ καζὰ δαχηλινδὲ μεσκιοὺν πουληνὰν ἐχαλινὶν 7000 καδαρὴ Ρούμ ὀρθόδοξος ὁλούπ, (πουνὴν 5000ὶ 16 καργεδὲ ἱκαμὲτ ἰδὲρ) Ἀμάσεια ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ. Νέφσι Τζαρσανπανὴν 6000 καδὰρ νουφουσὴ βάρδηρ, 3000ὶ Ἰσλάμ, 1300οὺ Ρούμ βὲ κουσουρὴ Ἐρμενὶ βὲ Τζερκέζδιρ· δζιϑαρηνδακὶ 261 καργενὶν ἐχαλισὶ Ἰσλάμ, Τζερκὲζ βὲ Ρουμδὰν ἱπαρέτ ἰμίς.

Τέρμε καζασή (3). Ρούμδζα Θερμόδων δενιλὶρ ἰδί· δζιϑαρηνδὰ 158 καργὲ βάρδηρ. Τζαρσανπὰ ἰλὲ Τέρμενιν ἀρασηνδακὶ μαχαλάτ, ταχκηκάτι ἀχηρεγὲ κιορέ, Ἀμαζόνεσλεριν χοκιουμετινὶ τεσκίλ ἰτμεκδέ ἰμίς. Οὔνιανην ὀνουνδεκὶ Δζεϑιζδερέ, πουρανὴν λιμανίδηρ.

Οὔνια καζασή. (3) Τζαρσανπανὴν 10 κιλομέτρο σάρκ ταραφηνδὰ πουληνὰν Οὔνια καζασὴ βακτὴ ἰλὲ *Οἰνόη* δενιλὶρ ἰδί· 6000 καδὰρ ὁλὰν νουφουσηνὴν νησφὴ ρουμ ὀρθόδοξος, κιουζὲλ μεκτεπλὲρ ἰδαρὲ ἰδερλὲρ βὲ ἰδαρέϊ ρουχανίδζε Νικσὰρ ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ. Νικσὰρ μητροπολιτὴ ἔξεριαν πουραδὰ ἱκαμέτ ἰδέρ· δζιϑαρηνδὰ σιγιὰχ τὰς μαδενλερὶ βάρδηρ. Νέφσι Οὔνιαγια 83 βὲ ναχιεσὶ Καραγοπὰ 34 καργὲ μερπούδδηρ.

SISMANOGLIO MEGARO

Φάτσα καζασή (3)· ἐβέλδζε *Φάβδα* δενιλίρ ἰδί, πουραγιὰ 84 καργὲ μερπούδδηρ.

Τραπεζὸν βιλαγετὶ μουνπίτ βὲ μαχσουλδὰρ ὁλοὺπ ἀρπά, τζαβδάρ, μησήρ, τουτούν, δζεβίζ, φουνδούκ, τζιμσίρ, κετὲν βὲ σάϊρε χουσουλέ κετιρίρ· γιάληνηζ πὰγδζηληκ ἰλεροῦ κίτμεμισδίρ· βιλαγετδὲ τούζ μαδενλερὶ ὅλμαδηγηνδαν, δουγιούνι οὐμουμιὲ ἰδαρεσὶ Φώτζαδαν πουραγιὰ τούζ κιονδερίρ· ἀβδζηληκ βὲ πὰληκδζηληκ ἰλερουδέδιρ· ἐχαλὶ χαϊβὰν πεσλεμεγὲ μερακλήδηρ. Δαχίλι βιλαγετδὲ 60ὴ μουτεδζαβούζ, πακήρ, κουμούζ, κουρσοὺν μαδενλερὶ βάρδηρ· δζεσὶμ πελδελὲρ πὶρ πιρινὲ σοσὲ ἰλὲ πιρλεσμίζ. Ποὺ βιλαγετδὲ 4 μητροπολίτ ἰκαμὲτ ἰδὶρ ἅγ. Ἀμασείας Σαμσουνδά, ἅγ. Νεοκαισαρείας Ὀρδουδά, ἅγ. Τραπεζοῦντος Τραπεζουνδά, βὲ ἅγ. Χαλδείας Κιουμουσχανεδέ· οὐμοὺμ βιλαγετδὲ 3 μιλιὸν κηγὲ τουτοὺν χουσουλέ κελμέγλε, ἐχαλινὶν σερβέτι ἀζίμεσινὶ τεσκὶλ ἰδέρ. Χὲρ σενὲ 400,000 κογιοὺν δερισί, 40,000 κηγὲ κετζὶ γιουνὴ (ρουποὺ τιφτίκδιρ) τζηκαρήρ· 700,000 καδὰρ ὁλὰν νουφουσηνὴν 165,000ὶ ὀρθόδοξος 30,000ὶ ἑρμενὶ βὲ κουσουρὴ Ἰσλάμ, Τζερκέζ, Λάζ βὲ Τουρκμένδιρ.

ΤΟΚΟΥΖΗΝΔΖΗ ΠΑΠ

ΣΙΒΑΖ ΒΙΛΑΓΕΤΙ

Μεζιοὺρ βιλαγετὶν γάρπ ταραφλαρὴ Μικρὰ Ἀσίανην σάρκ δζιχετινὶ τεσκὶλ ἰτμεκδέδιρ. Βιλαγὲτ σιμάλεν Τραπεζόν, σάρκεν Ἐρζεροὺμ βὲ Διγιαρπεκίρ, γάρπεν Ἄνκαρα βιλαγετλεριν-δέν βὲ δζουνούπεν Μαλάτεια σανδζαγηνδὰν μαχδούδδηρ. Με-

σαχέϊ σατχιεσὶ 6427 μιλιμέτρο βὲ νουφούσι μεδζμουασὴ 500,000 ραδδεσινδέδιρ. Μ·ρκεζὶ βιλαγὲτ ὁλὰν Σιβάζ σεχρινὲ μερπούδ ὁλὰν καζαλὰρ βὲ καργελερδὲν μααδὰ κουσούρ μαχαλὰτ 3 σανδζαγὰ μουνκασήμδηρ. (Ἀμάσεια, Καρὰ Χισάρι σαρκὴ βὲ Τοκάτ).

Σιβὰζ σεχρί. Πάζηλαρη πουρανὴν *Καβείρα* τεσμιὲ ὁληνδηγηνὴ γιαζήρλαρ. Ρούμδζα ἰσμὶ *Σεβάστεια*δηρ· 45,000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνὰν νουφουσηνὴν 3000ὶ γιάληνηζ ρούμ ὀρθόδοξοδηρ. Βακτὴ ἰλὲ μετὶν βὲ χισαρλὴ ὁλούπ, κέσπι μαρουφὲτ ἰτμὶζ ἰδί. Πόντοσδα χοκιουμδαρλὴκ ἰδὲν Σεβαστεία Πυθοδώρου πουρανὴν οὐζερινὲ κελούπ, Ρώμαληλαρην μουαβενετὶ ἰλὲ ζάπτ ἰτδικδὲν σόνρα ἰσμινὶ βιρμίσδιρ. Πουραγιὰ γιακὴν πὶρ μαχαλδέ, Ρώμαλη κουμανδὰν Λούκουλος, Πόντος χοκιουμδαρὴ Μιθριδάτησι γενμὶζ ἰδί. Τιμουρλένκ Μικρὰ Ἀσίαγια σεφὲρ ἰτδιγινδέ, πουραγὶ ζάπτ βὲ χαράπ ἰτμὶζ ἰδί· δζιβαρηνδὰ 40 σεχιδλερίν, σεχὶδ ὁλδηκλαρὴ κιὸλ βάρδηρ. Ρουμλὰρ Νικσὰρ μητροπολιτινὲ ταπὶ ὁλούπ, Ἑλληνικὸν Σχολεῖον ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Ἐκκλησίαλαρη Ἅγιος Γεώργιος ναμηνάδηρ. Κιουζὲλ βὲ δζεσὶμ πίναλάρ, δζαμιλὲρ (ἓν μεσχουρὴ Οὐλοῦ δζαμὶ) μεκτεπλὲρ βὲ σάϊρε βάρδηρ. Σέχρ Σαμσόν, Χαρπούδ, Καΐσεριε βὲ Ἐρζεροὺμ σεχρλεριν-ὲ σοσὲ ἰλὲ μερπούδδηρ. Παγδὰτ πόσταση βὲ Χαρπουδδὰν Σαμσονὰ κιδὲν πόστα πουραδὰν κετζέρ.

Κηζὴλ ἡρμὰκ πουραδὰν 2 1)2 κιλομέτρο ἀιμαλδὰ δζερεγιὰν ἰδὲρ βὲ ἐχαλὶ κιουζὲλ πκληκλὰρ ἀβλαγιοὺπ τουζλαρλάρ. Νέφσι Σιβαζά 14 ναχιὲ βὲ 210 καργὲ μερπούδδηρ.

Ἀζιζιὲ καζασή (2). Σιβαζὴν δζουνουπὶ γαρπισινδὲ βὲ Ἄνκαρα βιλαγετινὶν Καΐσεριε σανδζαγὴ χουδουτηνὰ γιακὴν πὶρ μαχαλδὲ Ζαμάντη σουγιοὺ ἰλὲ Κιὸκ σουγιοὺν ἀρασηνδά, μαχσουλδὰρ πὶρ ὀδαδά, 2000 νουφουσλὴ πὶρ πελδέδιρ. Πουραγιὰ 29 ναχιὲ βὲ 295 καργὲ ταπίδιρ.

SISMANOGLIO MEGARO

Κότζκηρὴ καζασή (2). Πουραγιὰ δαχὶ 21 ναχιὲ βὲ 238 καργὲ μερπούδδηρ.

Διβρικὶ καζασή (3). Ναχιεσὶ 9δηρ. Πουνλαράδα 124 καργὲ ταπίδιρ.

Δαρίνδε καζασή (3). Ναχιεσὶ 6 καργελερίδε 14δηρ.

Κερούν καζασή (3). Οὔτζ ναχιελὶ 40 καργελί.

Τενούς καζασή (3). Ὅν οὔτζ ναχιελὶ 132 καργελί.

Χαρίκ καζασή (3). Ὅν ἀλτὴ ναχιελὶ 147 καργελί.

Γιλδηζ ἰλλὶ καζασή (3). Τοκούζ ναχιελὶ βὲ 155 καργελί.

Πουργιάρι Χαμὶδ καζασή (3). Πουρασὴ μουκάδδεμα Ἀζιζιεγὲ μερπούδ 2 καργελὶ Σαρμησακλὴ ναχιεσὶ ικέν, πάδεχου πὰ ιραδεΐ σενιὲ τερφὶ ὀληναράκ, *Πουργιάρι Χαμὶδ καζασή* ναμηνὴ ἀλμήσδηρ· Καϊσεριεδεν 6 σαὰτ οὐζακδάδηρ· μεδζμουΐ 780 χανὶ ἐχαλισινὶν 500ού Ἰσλαμλαρά, 120σὶ Ρουμλαρὸ βὲ κουσουρὴ Ἐρμενιλερὲ μαχσούσδηρ. Ρουμλαρὴν Ἅγιος Νικόλαος ἰσμινὲ πὶρ Ἐκκλησίαλαρη ἰλέ, Ἁγία Τριὰς ἰσμινδὲ πὶρ παρεκκλήσιονλαρη βάρδηρ. Ἰδαρέϊ ρουχανίδζε Καϊσεριε ἐπαρχίασηνα ταπίδιρ. (Μονὴ Φλαβ. σαχ. 562),

ΑΜΑΣΕΙΑ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Σιβαζὴν σιμαλί γαρπισινδέ ὁλούπ 6 καζαγιὰ μουνκασήμδηρ. (Μερζιφούν, Κιοπρού, Μεδζιδ ὄζού, Λαδίκ, Χόφζα βὲ Κιουμούς Χαδζὴ κογί). Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὁλὰν Ἀμάσεια ἀεχρὶ Σιβάζ βὲ Καϊσεριεδὲν Σαμσονὰ κιδὲν γιόλ οὐζερινδὲ βὲ Γεσίλ ἠρμαγὴν σαχηλινδὲ ἐσκὶ βὲ κιουζὲλ ἀεχίρδιρ· ἐτραφὴ μουνπὶτ βὲ μαχσουλδὰρ ὀβαδὰν ἰπαρὲτ πουληνούπ, χατεμεσινδὲ ἄδετα χουδούτ κιπὶ δζεσὶμ βὲ ταπίΐ καγιαληκλαρδὰν μαχδούδδηρ· πού καγιαλαρὴν οὐζερινδέ Μιθριδάτης Κτίστης νὰμ Πόντος χοκιουμδαρηνὴν ἰνσὰ ἰτδιρδιγὶ ἰκὶ πουρδζὶὰρ βὲ σουλαλεσινὲ μαχσοὺς μερδιβενλὶ μεζαρλὰρ βὲ δερουιινδὲ μουμγιὰ χαλινδὲ δζεσεδλὲρ

μεδζούδδηρ. Γεσὶλ ἠρμὰκ ἀεχρὶν ὀρτασηνδὰν κετζερὲκ ἰκιγὲ ταξὶμ ἰδέρ· οὐτζοὺ τὰς βὲ ἰκισὶ κιρασστὲ ὀλμὰκ οὐζερὲ 5 κιοπροῦ ἀεχρὶν ἰκὶ ταραφηνὴ πὶρ πιρινὲ πιρλεσδιείρ· ἀεχρὶν ὀρτασηνδὰ βὲ ἠρμαγὴν κεναρηνδὰ δζεννετμεκμὰν Σουλτὰν Πεγιαζὴτ (πιρινδζὶ) χαζρετλερινὶν ἰνὰ ἰτδιρδιγὶ δζεσὶμ ἀεράϊ βὲ γιανηνδὰ μ εδρεσὲ βὲ ὁκσουζχανὲ βάρδηρ. Πόντος χοκιουμδαρλαρὴ πουραγὶ πεγενούπ μεκάρι ἰδαρὲ ἰττιχάζ ἰτμισλέρ. Ἰρανληλὰρ ἀσρινδὲ 3ηνδζὴ σατραπείαγια ἀϊδ ἰδί. Ρώμαλη Πομπήϊος πουραγὶ ζάπτ ἰτδιγινδὲ χισαρλαρηνὴ γικμήζ. Βυζαντινλὲρ ἀσρινδὲ βὲ πάδεχου Τραπεζὸν ἰμπερατωρλαρηνὴν ἐλινδὲ χάϊληδζα ἰλεροῦ κιτμίζ· Κομνηνοσλαρὴν ἐλινδὲν Σελτζουκιλερὲ μενσούπ Δανισμὲν ἐγουλλαρὴ ζάπτ ἰδούπ, Κόνια σουλτανλαρηνὰ τεσλὶμ ἰτμεγὲ μεδζπούρ ὁλμησλάρ. Μουάχχηρεν Ὀσμανληλαρὰ κετζμίσδιρ. Πουρασὴ μεσχούρ δζαγραφία μουχαρριρὶ Στράβωνην βὲ Σταμπὸλ φέτχ ὁληνδηκδὰν σόνρα Σουλτανλὴκ ἰδὲν 3ηνδζὴ Σουλτὰν Σελὶμ Γιαβούζ (Α') χαζρετλερινὶν βατανήδηρ. Πουραδὰ Σουλτὰν Σουλεϋμὰν Κανουνὶ χαζρετλερί, Ἀλαμάνια ἰμπερατωρὴ πεσινδζὶ Κάρολος χαζρετλερινὶν πιραδερὶ Ἀούστρια δούκαση Φερδινάνδοσην κιονδερδιγὶ χεϊγέτι μεπουσεγὶ χουζουρηνὰ καπούλ ἰτμὶζ ἰδί· 40,000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνὰν νουφουσηνὴν γιάληνηζ 1000 καδαρὴ ὀρθόδοξος ὁλούπ, Ἅγιος Γεώργιος, Ἅγιος Χοραλάμπης βὲ Ἀμάσεια ἐπίσκοποση Βασίλειοσην ἰσμλερινὲ μαχσοὺς οὔτζ Ἐκκλησίαλαρη, μεκτεπλερὶ βὲ παρθεναγωγεῖονλαρη βάρδηρ. Ἐρμενιλερὶν πουραδὰ πὶρ ἐπίσκοποση πουληνδηγὴ κιπί, Ἰησουϊτλερίνδε μεκτεπλερὶ βάρδηρ· μαχσουλατὴ ἐλμά, πάμια βὲ σάϊρεδιρ. Νέφσι Ἀμάσειαγια 4 ναχιὲ βὲ 128 καργὲ μερπούδδηρ.

Μερζιφούν καζασή (1). Ἀμάσειανην 37 κιλομέτρο σιμαλὶ γαρπισινδὲ μουκάδδεμα Ἡλιούπολις τεσμιὲ ὁληνὰν σέχρδιρ. Πουρασὴ Ἁγία Βαρβάρανην βατανὴ ὁλδηγηνδά, Ἐκκλησία-

SISMANOGLIO MEGARO

σηδα πού ισμέδιρ· δζιβαρηνδὰν κετζὲν ούφὰκ πὶρ τζάτ, ἐτρὰφ μαχαλατηνὴ σουβαρδηγηνδὰν πὲκ μαχσουλδάρδηρ· ἐτραφὴ πὰγ βὲ πὰγδζελὲρ ἰλὲ μαχδούδδηρ· 30,000 καδὰρ νουφουσηνὴν πίραζη ρουμ ὀρθόδοξος ὀλούπ, Ἀμάσεια ἐπαρχίασηνα ταπίδιρλερ. Πουραδὰ γερλεσμὶς ὀλὰν Προτεστανλὰρ 1867δε πὶρ Κολλὲζ (Γυμνάσιον) τεεσὶς ἰδούπ, τούρκδζε, ρούμδζα, ἐρμενίδζε φρανσήζδζα βὲ ἴγγιλιζδζε ταρὶφ ἰτμεκδέδιρλερ. Ἐρμενὶ Κατολικλερίδε, Δζεζουϊτλερὶν μουαβενετὶ ἰλὲ πὶρ μεκτὲπ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Σοσὲ γιολὴ ἰτζινδὲν κετζδιγινδὲ, τιδζαρετὶ ἰδχαλατὴ βὲ ἰχραδζατὴ γιοληνδάδηρ. Μουχαρρὶρ Στράβων ζεμανηνδὰ Φαζηλὼν βὲ Νεάπολις δαχὴ δενιλίρ ἰμίς· σιμδικὶ δέχρ ἐσκὶ δεχρὶν μαχαλινδὲ δεγίλδιρ. Ταριχὲ μουραδζαὰτ ὁληνδηκδὰ κιρρουλούρκι, γενὶ δεχὶρ ἐσκὶ Φαζηλὼν πελδεσινὴν γιανηνδὰ Σουλτὰν Παγιαζὴτ (Α'.) χαζρετλερὶ ζεμανηνδὰ (1389—1402) τεεσὶς ὁλημμήσδηρ. Μερζιφουνέ, Ἐρέγλι, Ζόγη βὲ Ἐλεδζὲκ ἰσμινδὲ 3 ναχιὲ ἰλὲ 47 καργὲ μερπούδδηρ.

Κοπρού καζασή (3). Ἀμάσειανην 48 κιλομέτρο σιμὰλ τραφηνδὰ πουληνὰν μεζκιούρ καζὰ 6000 νουφουσὴ χαβίδιρ. Πουνλαρὴν 200ού Ρουμ ὀλούπ, πίρδε ούφὰκ μεκτὲπ ἰδαρὲ ἰδερλέρ· δζιβαρηνδὰ πὶρ χάϊλη Ρουμ καργελερὶ βάρδηρ(1). Κιοπρουγέ, Ὀρτακλάρ, Πασέ, Ὀλαγό, Κηλὴς Κισέ, Γαλάμ, Ὀϊμὰ ἀγάτζ, Κιόλ, Δζεμὲκ Ἀλὰν ἰσμινδὲ 8 ναχιὲ ἰλὲ 160 καργὲ ταπίδιρ.

Μεδζιδ ούζού καζασή (3). Πουραγιὰ Σαρὴ Σουλεϋμάν, Καπί, Ἐλβάν, Τζελεπί, Κησλαδζήκ, Γενὶ κησλέ, Καρὰ Γιακούπ ἰσμινδὲ 6 ναχιὲ μερπούδδηρ.

Λαδίκ καζασή. (3) Πουρσγιὰ δαχὶ Ἀχμέδ Σερατ, Ἀϊβαλή, Ἰνόζ βὲ Σεϊχλοῦ ναμλαρηνδὰ 4 ναχιὲ ἰλὲ 68 καργὲ μερπούδδηρ. Λαδιγὶν γιανηνδὰ Τοκὰτ σανδζαγηνήν χουδουτηνδὰ ἐσκιλερὶν Στιφάνη τεσμιὲ ἰτδικλερὶ Λαδὶκ κιολή βάρδηρκι, δζεσαμετί ἰλέ περαπέρ, χέμ τζὸκ παλήκ τζηκαρηλήρ, χέμδε ἐτραφηνδακὶ ὀδαγὶ μαχσουλδὰρ γιαπάρ· πουνὴν πὶρ ταραφηνδὰ ἐσκιδὲν *Ἰκίζαρι* δενιλὲν πὶρ καλὲ βὲ δζεσὶμ πὶρ σεράϊ βαρίμίς(1).

Χάδζα καζασή (3) Ἀμάσειανην σιμαλὶ γαρπισινδὲ βὲ ἐσκιλερὶν *Φαζηλωττις* δεδικλερὶ Μερζιφοὺν ἰδρασηνδὰ πουληνὰν μεζκιούρ καζά, χαμαμλαρὴ ἰτζούν μααρούφδηρ. Σουλαρηνὴν χαραρετὶ 45° δερεδζὲ ρεωμὺρ ὀλούπ, ρευματῖσμ βὲ πάγηρσὰκ ἰλὲ καρὴν χαστελικλερινὲ πὲκ τζὸκ φαϊδελίδιρ· πού χαμαμλαρὴ Στράβων δαχὶ ζίκρ ἰδίορ. Πουνὴν γιανηνδὰ βὲ Βεζύρ Κιοπρουσουνὲ γιακὴν πὶρ μαχαλδὲ σιμδικὶ Ταβδὰν καλὲ νὰμ τεπενὶν ούζερινδὲ Σαγύλιον πέλδεσὶ βάρ ἰδί· πουρανὴν νέ σουρέτλε Ρώμαληλαρ ζεμανηνδὰ χαρὰπ ἰδιλδιγινὶ Στράβων γιαζήορ. Τεπενὶν ούζερινδὲ χάλια πὶρ κάτζ χαραπέ βάρδηρ. Καζανὴν γιανηνδὰ πὶρ τεπέ ούζερινδὲ Ἁγία Βαρβάρα μοναστηρὴ ὀλούπ, δερουνινδέ πίρδε μεκτέπ βάρδηρκι ἐτρὰφ καργελερδέν τζοτζουκλὰρ κελερέκ ταχσίλι ἴλμ ἰδερλέρ. Πού καργελερδέν πιρί, *Τζαὲρ γιουζού* Κουδούς σεριφ Πατρικχανεσινίνδιρ. Ναχιελερὶ Κερέμ 26, Γένιδζε 11, Σιδρέ κεσέ 24 βὲ Τζακὶρ Ἀλὰκ 18 καργελίδιρ.

Κιουμούς χαδζὴ κιοϊ καζασή (3). Ναχιελερὶ Ἰχγιαρὶ 7, Κάγκλιμι 9, Τζάϊ 10, Σαλλὰρ 11 βὲ Ἐσελμὲς 8 καργελίδιρ.

(1) 1656δὸν 1710ὰ καδὰρ Δέρι σαδετδὲ μακάμι σαδαρετδὲ πουληνὰν Κιοπρουλού Βυζυρλὲρ πουραλήδηρ. 1) Κιοπρουλὴ Μεχμὲδ πασά, 2) ὀγλῆ Ἀχμὲδ πασά, 3) δαματὴ Καρὰ Μουσταφὰ πασέ, 4) Ἰπραχὶμ πασά, 5) Μουσταφὰ πασέ, 6) Χουσεῖν πασά, 7) Ναουμὰν πασά, 8) Παλταδζὴ Μεχμὲτ πασά.

(1) Λαδιγὶν 2000 καδὰρ νουφουσὴ βάρδηρ (1000ι ὀρθόδοξος) βὲ ἐτραφηνδὰ πὶρ τζὸκ ὀρμανλὰρ μεδζούδδηρ.

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΑΡΑ ΧΙΣΑΡΙ ΣΑΡΚΙ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Ἀμάσεια σανδζαγηνὴν σάρκ ταραφηνδὰ πουληνὰν μεζκιοὺρ σανδζὰκ *Καρὰ χισάρι Σὸιπὶν* δαχὶ ισμλενίρ· Δὸρτ καζαγιὰ (Σοὺ σεχρί, Χαμιδιέ, Κοϊλε χισάρ, Ἀλούδζερε) μουνκασήμδηρ. Σανδζαγὴν μερκεζὶ ὁλὰν Καρὰ Χισάρι σαρκί, μουκάδδεμα Νικόπολις δαχὶ δενιλὶρ ἰδί. Νουφουσὴ 20,000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνήορ. Πουρασηνὴ Ρώμα δζενεραλὴ μεσχοὺρ Πομπήϊος, Πόντος χοκιουμδαρὴ Μιθριδάτησι γενδιγινδὲ (Χριστοσδὰν 67 σενὲ ἐδέλ) μουχαρεπεγὶ ἄκδ ἰτδιγὶ μαχαλὲ ἰνσὰ ἰδερὲκ μουζαφεριγετινδέν (ΝΙΚΗ) τολαγὶ ΝΙΚΟΠΟΛΙΣ ισμλενδιρμὶς (Στρ. ΙΒ'. 28). Ναχιελερὶ Σεϊχλέρ 18, Τέμζερε 16. Ἐσκουνέ 14, Ἀλισὰρ 9, Κιόλεδε 28 καργελί.

Σοὺ σεχρὶ καζασή (3). Ἀλτὴ ναχιελή. Γιακαδζήκ 21, Κιοὺρτ νουχή 33, Ἀκὸὰρ 20, Ἐζιδέρ 13, Δουμελίτζ 23 βέ Ἀγδάνς 30 καργελί.

Χαμιδιὲ καζασή (3) Ὸν ναχιελί. Ποσὰν 14, Χασὰν σέχ 24, Καπαλὴ 16, Τζαδὰρ 13, Ἐρμενὶ 11, Λαγὸς 8, Γιασαδοῦρε 12, Χατοὺν βιρὰν 9, Κεγέ 18 βέ Ποδκδὴ 16 καργελί.

Ἀλούδζερε καζασή (3). Δὸρτ ναχιελὶ Ὸρὰκ 27, Ζιχαρὶ 19, Ζὴλ 5 βέ Κεμελλὴ 15 καργελί.

Κοϊλεχισὰρ καζασή (3). Καρὰ χισάρι σαρκιδέν 44 κιλομέτρο οὐζακδὰ Κέρμετλι τζαγινὶν (Λῦκος) σὰγ σαχηλινδὲ 2000 νουφουσλὴ πὶρ καζὰ ὁλούπ, ἐχαλισινὶν νησφὴ Ρουμδὰν ἰπαρέτδιρ· πουρασὴ Ἐσκὶ Κολωνείαννην γερινδέδιρ. Κολωνείαγι Ρώμαληλαρ ἰνσὰ βέ τεεσὶς ἰτδικλερινδέν, ἄζ ζεμὰν ζαρφηνδὰ ἰλεροῦ κιτμίς· πουρανὴν ἰσμινδέν, ὀρὰ μητροπολιτὴ *Ἅγιος Κολωνείας* οὐνδανηνὴ χαΐζδηρ· καζανὴν χέρ πὶρ ἐτραφὴ Οὐλοῦ ὀρμανλὰρ ἰλέ μεστούρδηρ. Ναχιελερὶ 9δηρ. Κοδαδζήκ 7, Νανίλο 17, Ἀτέσκο 15, Τζόρκη 5, Πάγμα 6, Ἐκσὶ 4, Καλιάϊ Παλαὰ 2, Καλιάϊ ζὶρ 5 βέ Μισὰρ 8 καργελί. Σανδζακδὰ σέπ μαδενὶ ὁλδηγηνδὰν *Καρὰ χισάρ*, δίκερ πού κιπὶ ἰσμλερὶ χαδὶ πελδελερδέν τεφρὶκ ὁληνμὰκ οὐζερέ, Σεπὶν Καρὰ Χισαρὴ ἰσμινὶ ἀλμήδηρ· σεχιρδὲ πογιαχανελέρ βέ τοκιουμαχανελέρ μεδζούδηρ.

ΤΟΚΑΤ ΣΑΝΔΖΑΓΗ

Μεζκιοὺρ σανδζὰκ πάδεχου τεσκὶλ ὁληνμήδηρ. Σιβαζὴν 85 κιλομέτρο σιμαλὶ γαρπισινδὲ βὲ Γεσὶλ ἡρμαγὴν σαχηλινδὲ ὁληνὰν Τοκὰτ πελδεσί, Βυζαντινλὲρ ζεμανηνδὰ *Εὐδοκιὰς* τεσμιὲ ὁληνὴρ ἰδί. Διγιαρπεκὶρ βιλαγετινδὲ πουληνὰν Ἀργάνα μαδενλερινδὲν ἰχρὰδζ ὁληνὰν δζοχερὶν πουραδακὶ φουρουνλαρδὰ ἐριδιλμεσινδὲν τολαγί, Τοκὰτ σεχρὶ βακτὴ ἰλὲ ἐχεμμιέτι ἀζιμὲ κέσπ ἰτμὶς ἰδὶ ἰσέδε, 1825δὲ βουκουοὺ πουλὰν σιδδετλὶ πὶρ ζελζελεδὲν χαράπ ὁλμήδηρ. 32000 καδὰρ ταχμὶν ὁληνὰν νουφουσηνὴν 1000 καδαρὴ ὀρθόδοξος ὁλούπ, δημοτικὴ Σχολὴ ἰδαρὲ ἰ δερλὲρ βὲ πὶρ μοναστηρλαρὴ βάρδηρ. Προτεσταντλαρὴν μεκτεπλερὶ Ἀμέρικα μισιονερλερινὶν χιμαγεσὶ ταχτηνδὰ ἱλεροῦ κιδίορ βὲ Κὰζ ταγηνδὰ Κατολικλὲρ Δζεζουϊτλερὶν μουαδενετὶ ἰλὲ 1881δὲ δζεσὶμ βὲ κιουζὲλ μεκτὲπ ἰνσὰ ἰτμισλέρδιρ. Πουρανὴν γιανηνδὰ Κιουμενὲκ καργεσὶ βάρδηρκι ἐσκὶ *Ποντικὰ Κόμανα* νὰμ μεσχοὺρ πελδενὶν μαχαλίδιρ. Κόμανανην 9 κιλομέτρο σιμαλὶ σαρκισινδὲ γίνε Γεσὶλ ἡρμαγὴν σαχηλινδὲ Βέζιρα ἰσμινδὲ γάγετ οὐφὰκ πὶρ καργεδὲ βὲ πὶρ μοναστηρδά, Ἰωάννης Χρυσόστομος πεδεριμιζὶν βεφὰτ ἰτδιγινδὲ δζεσετὶ κονηλμὴς ὁλὰν λέχδ βάρδηρ. μεζκιοὺρ μοναστὴρ Ἐρμενιλερίνδιρ.

Ναχιελερὶ Τουρχὰλ 13, Κὰζ Ἀπὰδ 21, Δημουρτὰ 15,

SISMANOGLIO MEGARO

Θὺμοὺρ Σαίδ 10, Νεδζὶπ 10, Φερεδόχσε 11, Μενκὲρ 12, Ἑλμουτὶ κεσὶρ 11, Νέρζη 11, Ἔσερε Ἔνφε 14, Κηζηλ 21, Τζιφτλὶκ 20, Ἄσυλος 15, Ἐκδὶρ 19, Τζαρδὰκ 17 βὲ Κελδὲρ 16 καργελί. Πουνλαρδὰν *Τουρχὰλ* ἐσκὶ *Γαζιουρα* πελδεσινὶν μαχαλινδέδιρ, χάττα πὶρ τεπενὶν ἀλτηνδὰ ἐσκὶ χαραπελὲρ βάρδηρ.

Ζῆλε καζασή (2). Τοκατὴν δζουνουπὶ γαρπισινδὲ 2000 καδὰρ νουφουσλὴ ἐσκὶ πὶρ πελδέδιρ· 4000 καδὰρ ταχμὶν ὀληνὰν Ρουμλαρὴ δημοτικὴ σχολὴ ἰδαρὲ ἰδερλέρ· πουραδὰ χὲρ σενὲ πανηγὺρ κιουρηλὴρ βὲ Ζῆλε πανηγυρὶ δενιλίρ. Στράβωνην γιαζδηγηνὰ κιορὲ (1Β'ινδζὶ κιτὰπ 37ινδζὶ πὰπ) πουραδὰ Ἀναίτης Ἄρτεμις νὰμ ἰλλαχινὶν πουτχανεσὶ βὰρ ἰμίς, σίμδιδε χαραπελερὶ κιορουνούορ. Βακτὴ ἰλέ πουραδὰ 2 πογιοὺκ μουχαρεπὲ ὀλμήσδηρ. Ρούμδζα ἰσμὶ *Ζῆλα σαραπ* μανασηνὰ ὀλούπ, παγὴ τζὸκ ὀλὰν μαχαλὶ ἰσὰρ ἰδέρ, χακήκατενδε σαραπ τζὸκ ὀλδηγηνδὰν μεσχοὺρ *Ζῆλε παλὴ* ἰμὰλ ἰδιλίρ. Ναχιελερὶ Χαχὴ 17, Οὐτζκούϊ 15, Μεσὰρ 20, Κώστερελικ 11, Ἐκδὶρ 10, Δικμὲ Σοοὺτ 10, Καδὴ σεχρὶ 17, Καβὰκ 12, Σοφὶρ 15, Σογοὺδ ὀζοῦ 13, Ἰσλὲρ 9, Φράνκησα 18 Σελὶς 15 καργελί. Πουνλαρδὰν *Καβὰκ* ναχιεσὶ Μερζιφουνδὰν Σαμσονὰ κιδέν σοσὲ γιὸλ οὐζερινδὲ κονάκδηρ.

Ἔρπαα καζασή(3)· Πουρασηνὴν δίκερ ἰσμὶ *Χερέκδιρ*· τεφτισὰτ βὲ ταχκηκατημὴζ νετιδζεσινδὲ πουρασηνὴν μουκάδδεμα νέρεσι ὀλδηγηνὴ ταχσὶς βὲ ταγὶν ἰδέμεδικ. Χερὲκ λογατηνὴ μεϊδάνι μουταλααγιὰ ἀλδηγημηζδὰ πουρασηνὴν μουκάδδεμα Εὐπατορία τεσμιὲ ὀληνδηγηνὴ καποὺλ ἰδεδζέγιζ. Εὐπατορίαγι Μιθριδάτης Εὐπάτωρ νὰμ Πόντος

χοκιουμδαρὴ ἰνδὰ ἰδούπ, ἰσμινὶ βιρμὶς ἰκέν, Ρώμαὶη Πομπήϊος πάδεχου ζάπτ ἰδούπ, λακαπηνδὰν *Μαγνόπολις* ἰσμλενδιρμὶς ἀχήρεν Βυζαντὶν ἰμπερατωρὴ Ἡράκλειος Ἰρανληλαρὴ μαγλοὺπ ἰδούπ, σεφερδὲν ἀδδὲτ ἰδὲρ ἰκέν, κενδὶ ἰσμινδὲν *Ἡράκλεια* τεσμιὲ ἰτμὶς βὲ *Χερὲκ* κελιμεσὶ Ἡράκλειαδαν μοχρέδζ κιορουνούορ. Χαλπούκι Παῦλος Καρολίδησιν ἐφκιαρηνὰ κιορὲ Γεσὶλ ἡρμὰκ ἰλὲ Κέρμεϊλι τζαγινὶν πιρλεσδιγὶ μαχαλδὲ πουληνὰν Τζενικὲ καργεσὶ μουκάδδεμα Εὐπατορία δενιλὶρ ἰμίς. Πασκαλαρήδα πασκὰ δουρλοῦ ἰζαχὰτ βιρίορλαρ. Ἔρπααδα Ρουμλὰρ πὲκ ἄζδηρ· μαχσουλατὴ τουτούνδηρ Ναχιελερὶ Δερελὶ 23, Ἀλαχπὰν 7, Ἰρὲκ 39, Καρὰ ἀγάτζ 28 καργελί.

Νικσὰρ καζασή (3). Τοκατὴν σιμαλὶ σαρκισινδὲ βὲ Κέρμεϊλι τζαγινὶν σὰγ σαχηλινδὲ μουκάδδεμα *Νεοκαισάρεια* δενιλὲν Νικσὰρ καζασὴ 4500 νουφουσὴ χαβίδιρ· πουνὴν γιάληνηζ 500 καδαρὴ ὀρθόδοξος ὀλοὺπ δημοτικὴ σχολὴ ἰδαρὲ ἰδερλέρ. Πουρασὴ Νεοκαισάρεια μητροπολιτηνὶν μεκάρι ἰδαρεσὶ πουληνμάγλε, μητροπολὶτ ἅγ. Νεοκαισαρείας καὶ Ἰνέου οὐνδανηνὴ χαΐζ ὀλαράκ 40000 καδὰρ ὀρθόδοξος νουφουσὴ ἰδαρὲ ἰδέρ. Βακτὴ ἰλὲ *Κάβειρα Διόσπολις* δενιλὶρ ἰμίς. Μεζκιοὺρ καζὰ ἐβέλδζε Δζανὶκ σανδζαγηνὰ ταπὶ ἰκέν, πάδεχου τεφρὶκ ὀληναράκ Τοκαδὰ ράπτ ἰδιλμίσδιρ. Ναχιελερὶ Ἐσκιδὶρ 14, Κουγιουδζὴκ 14, Ἀβαρὰ 13, Καποὺ ἀγζὴ 10, Λαδὶκ 8, Ὀβλὲκ 8, Σεκτὲν 7, Πὰς τζιφτλὶκ 5, Ἀργοσλὴ 4 καργελί.

Βιλαγετὶν μαχσουλατὴ μησήρ, δαρή, πιρίνδζ, φασούλια, νοχοὺδ, τουτούν, σαλέπ, τιφτίκ, μούμ, πάλ, πετμέζ,

SISMANOGLIO MEGARO

τοὺζ βὲ πουγδάϊδηρ. Ἀμάσεια βὲ Μερζιφουνὴν σέρτ πουγδαγί βὲ ἐλμαλαρὴ ἰλὲ ἀρμουτλαρὴ μααρούφδηρ. Χαλή, κιλίμ, βὲ κουμὰζ τοκιουμαλαρὴ γιουζουνδέν, χάϊληδζα ἰδχαλὰτ βὲ ἰχραδζὰτ ὁλούρ. Τοκατδὰ χὲρ σενὲ πὶρ μιλιὸν ὁκκᾶ πακὴρ τζηκάρ· βιλαγετὶν ἔξερ μαχαλλερινδέ, πακήρ, τούζ, σὲπ μαδενλερὶ βάρδηρ. Χὲρ ταραφδὰ κιουζὲλ ὁρμανλὰρ βάρδηρ. Σάρκ βὲ σιμὰλ ταραφδὰ χεβὰ σογούκ, κὴζ ἀγὴρ βὲ παχὰρ μεβσιμὶ ἄζ ὁλούρ· δζουνούπ βὲ γάρπ ταραφλαρδὰ ἰσέ, κὴζ μουουτεδίλ, σηδζὰκ σιδδετλίδιρ. Ἀμάσειαδα τζὸκ δεφὰ κιολκεδὲ χαραρὲτ 38⁰ δερεδζεγὲ βασὴλ ὁλούρ. Σητμὰ βὲ ρευματίσμ χαστελικλερὶ ἐξικσίζδιρ.

Μικρὰ Ἀσίαδα πουληνὰν πὶλ δζούμλε βιλαγετλὲρ παλιαδεκιλερδὲν ἰπαρέτδιρ. Σάρκ ταραφδὰ Ἄνκαρα βιλαγετινὶν δζιχέτι σαρκιεσινδὲ πουληνὰν Χαλὲπ βὲ Διγιαρπεκὶρ βιλαγετλερινὶν γάρπ κησμλαρηνδὰν πίραζη Μικρὰ Ἀσίαγια δαχὶλ ἰσέδε, πελδὲ βὲ κασαπαλὰρ ἐχεμμιετσὶζ ὁλδηγηνδὰν σιμδιλὶκ σάρφι ναζὰρ ἰδέριζ·

SISMANOGLIO MEGARO

ΧΑΤΕΜΕ

Κουβδέτι καλεμιεμιζὶν ἰκτιδαρὴ μηκταρήνδζα, ἴσπου ἐσερὴ ἰκμὰλ ἰδεπιλδίκ. Ἰκρὰρ ὁληνήρκι, ναχιελερὲ μερπουὸδ ὁλὰν καργελερὶν τζόκλαρηνη ζίκρ ἴτμεδικ, φάκατ Μικρὰ Ἀσίαδακι 2 μουστακὴλ μουτεσαρρηφληκλαρδὰ βὲ 8 βιλαγετλερδὲ 23,351 καργὲ πουληνδηγηνδάν, πού καδαρδζὴκ πὶρ κιταπδὰ ταπίϊ μασλαχὰτ χέρ πιρὶ ἰτζοὺν πάχς ὁληνάμαζ ἰδί. Ταριχὲ ἀἰδ ὁλὰν κησμλαρδὰ δαχὶ ἔν μουχιμλερὶ ζίκρ ὁληνδή, δζούνκι Μικρὰ Ἀσίαννην ἄσηλ ταριχὶ ἀϊροῦ κιτὰπ ὁλαρὰκ τασνὴρ ὁληνμήζδηρ. Ἴνσαλλαχ ἔχλι καλὲμ πουνδὰν δαχὰ ἐγισινὶ ταχρὶρ ἰδερὲκ πιζλερὶ σὺταντηρηρλάρ.

Μουχαρριρὶ

ΙΩΑΝΝΗΣ Η. ΚΑΔΦΟΓΛΟΥΣ

ΧΗΤΑΜ

Ματπααμηζὴν μουχουρηνὴ χαϑ' ὅλμαγιαν κιταπ μεσρούκ ἀδ ὁληναραχ μουαμελεΐ νιζαμιὲ ἰδζρὰ ὁληναδζάκδηρ

ΡΑΓΠΕΤΛΟΥ ΜΟΥΣΤΕΡΙΛΕΡΙΝ ΕΣΑΜΕΣΙ

ΔΕΡΙΣΑΑΔΕΤΔΕΚΙΛΕΡ

Α.

Ἀγάπιος Διαμάντογλου, Ἀβραὰμ Παντελίδης, Ἀδελφοὶ Μπελαλίδαι, Ἀλέξανδρος Μηνᾶ Μαξιμιάδης, Ἀβραὰμ Παύλου Καϊσέρογλου, Ἀβραὰμ Ι. Παπάζογλου Οὐρκιουπλού, Ἀβραὰμ Π. Τζεντζένογλου Ἐνδιρικλί, Ἀβραὰμ Χ. Χαστόγλου, Ἀπόστολος Ἀνδρέαογλου Νέβσεχιρλη, Ἀλεξανδρος Ἀναστασιάδης, Ἀβραὰμ Ἀνανίου Νέβσεχιρλη, Ἀβραὰμ Ι. Παπάζογλου Οὐρκιουπλού, Ἀντώνιος Μελετιάδης Δζαβδάρογλου Οὐρκιουπλού, Ἀβραὰμ Συμεωνίδης Δαγίογλου Οὐρκιουπλού, Ἀνανίας Ἰορδανίδης Ταρσιαχλή, Ἀναστάσιος Ν. Χ'' Ἰορδανίδης Ἅγιος Κωνσταντῖνος Ἀναστάσιος Κυριάκου Χ'' Ἀρσλάνογλου Ἀμάσσεια.

Β.

Βασίλειος Ν. Κογιούνογλου, Βασίλειος Ταβσάνογλου, Βασίλειος Ι. Γιογουρδζόγλου, Βασίλειος Δ. Ἀλιακμόζογλου Κέλβεριλι, Β. Φ. Ἀριστόβουλος Νέβσεχιρλι, Βασίλειος Συμεὼν Οὐρκιουπλού. Βασίλειος Α. Νεαπολιτάκης Νίγδελι.

Γ.

Γεώργιος Μουράτογλου, Γεώργιος Χά Δ. Δοπτόκογλου, Γεώργιος Χ. Κετενδζήογλου Οὐρκιουπλού, Γρηγόριος Ἀντωνίου Χαβαδζόγλου, Γεώργιος Σ. Κενταλίδης Νέβσεχιρλι.

SISMANOGLIO
MEGARO

Δ.

Δοβλὲτ Κωνσταντίνου Ἅγιος Κωνσταντῖνσλου, Δημήτριος Ἀποστόλου Ἀχαληνοτόπουλος.

Ε.

Εὐθύμιος Ἰωσὴφ Ἀλγμανάκ, Εὐστάθιος Τασδζόγλου, Εὐστάθιος Σ. Παπαδόπουλος.

Ζ.

Ζάμπας Χρήστου Τζολάκογλου Κέλβεριλι.

Η.

Ἠλίας Καπλανίδης.

Θ.

Θεοδόσιος Κοσμίδης Νέβσεχιρλι, Θεοδόσιος Δολασήκογλου Δένεϊλι, Θ. Γ. Παϊραμίδης, Θεόδωρος Ἀγιὰν Κάλφογλου.

Ι.

Ἰορδάνης Πακλαδζόγλου, Ἰορδάνης Ἀλεξιάδης Ἀλάδζαμλι, Ἰορδάνης Χαραλαμπίδης δικηγόρος, Ἰσαὰκ Παπάζογλου, Ἰωάννης Σάββα Τουράδζογλου, Ἰωάννης Ἀγιάνογλου, Ἰωάννης Καρὰ Εὐθύμογλου, Ἰωάννης Α. Ἐλεμένογλου Ἐνδιρλικλί, Ἰωάννης Βασιλειάδης Ξανθόπουλος Ζινδζίδερελι, Ἰωάννης Ἂκ Κιούλογλου Ταρσιαχλῆ, Ἰωάννης Χαραλάμπους Κουλιδζόγλου Κέλβεριλι, Ἰωάννης Ὁμουρλόγλου, Ἰωάννης Κυριάκου Χουδαβερδόγλου, Ἰωάννης Κλήμεντος Ταλασλῆ, Ἰάκωβος Σ. Τουράδζογλου, Ἰάκωβος Ν. Ἀϊδάζογλου.

Κ.

Κυριάκος Λυνίδης, Κοσμᾶς Νικολαΐδης Νέβσεχιρλι, Κυριάκος Χ'' Φωτιάδης Δζεμιλῆ, Κλήμης Παπαδόπουλος Καγιάπασηλη, Κυριάκος Μιχαὴλ Διλμοσονλού, Κοσμᾶς Θωμαΐδης Ἀγηρνασλή, Κ. Ν. Χά Ἀσλάνογλου Κερμιρλί.

Λ.

Λάζαρος Σαρῆ Σάββαογλου.

SISMANOGLIO MEGARO

Μ'.

Μιχαὴλ Κοντόπουλος, Μιχαὴλ Γ. Πολιτάρχης, Μιχαὴλ Τριανταφυλλόπουλος, Μιχαὴλ Καλλινίκου Γενίδουνια Κέλβεριλι, Μιλτιάδης Π. Σικιάρογλου Κερμιρλί, Μ. Κ. Φιλιππίδης, Μιχαὴλ Γιωβὰν Χαδζόγλου Ἰνδζέσουλου.

Ν.

Νικόλαος Κεβενδζόγλου, Νικόλαος Στεφάνου Καγιάπασηλη, Νικόλαος Χρήστου Κεχαγιάογλου Ἀραβανλῆ, Νικόλαος Δ. Ἐνεχιλόγλου, Νικόλαος Χαραλάμπους Μαρπουδζούογλου, Νεόφυτος Δημητρίου Μάδαλαλη Νικόλαος Μ Ἐλευθεριάδης Νίγδελι.

Π.

Παρθένιος Ἀποστολίδης, Πολυχρόν. Ι. Ἀγᾶ Νικόλαογλου, Παῦλος Δ. Παπάζογλου Κέσιλι, Παῦλος Παυλίδης Νίγδελι, Παρασκευᾶς Α. Κενάταλαλη, Πρόδρομος Π. Κάζογλου Ἀραβανλῆ.

Σ.

Σοφία Θεοδώρου Π. Πηπάκογλου, Συμεωνάκη ἐφένδι Συνιόσογλους, Στυλιανὸς Διαμάντογλου, Σάββας Π. Χά Ἀρσλάνογλου, Σ' Ἠλιάδης, Συμεὼν Σάββας Παπαδόπουλος, Στέφανος Ἀζαριάδης, Σοφοκλῆς Χουδαβερδόγλου, Σωκράτης Α. Παπαδόπουλος Νέβσεχιρλι, Στυλιανὸς Κ. Σαρμησακλήογλου, Σταῦρος Κωνσταντίνου Γεωργιάδης Προύσαλη, Σωτήριος Καβουκτζίδης, Σταῦρος Κωνσταντινίδης Προύσαλη, Σεραφεὶμ Ἰωάννου Σαχίνογλου Ἰνδζέσουλου

Φ.

Φώτιος Π. Ἀλτηκουλάδζογλου.

Χ.

Χά Ποδδ Ζουμπούλογλου, Χά Ἀνδρέας Π. Βασιλειάδης, Χρῆστος Ζάμπογλου, Χ'' Χρῆστος Χάρισμα, Χαράλαμπος Ἰωσὴφ Κεχαγιάογλου Ταλασλή, Χαρίτων Ἀγιὰν Κάλφογλου, Χά Σάββας Γαβριηλίδης, Χαράλαμπος Ι. Τζιγλέογλου Νίγδελι, Χαράλαμπος Ἰωαννίδης Νίγδελι, Χ'' Χαράλαμπος χά Νικολάου Νέβσεχιρλι, Χ'' Βασ. Δημητριάδης.

ΤΑΣΡΑΔΑΚΙΔΕΡ

ΙΣΜΥΡΔΕ

Σεραφεὶμ ἐφ. Τοραμάνογλου Ἐνδιρλικλὶ
Ἰωάννης Σ. Χηδήρογλου »
Ἀριστείδης Β. Τμουνγμάρογλου »
Ἀναστάσιος Π Ἰμιρζέογλου »
Παντελεήμων Καγμαλήογλου »
Ἠλίας Α. Μουράτογλου Πέρματαλη
Ἰωάννης Παυλίδης »
Εὐδόκιμος Ι. Ἀρζημάνογλου Ταλασλὴ
Γεώργιος Α. Κάδζογλου Ζενδζίδερελι
Θεόδωρος Γ. Ἀναστασιάδης »
Ἰωάννης Γ Παπαδόπουλος Οὐλοὺ Πορλοῦ
Κυριάκος Καγμαπαλόγλου Ταξιάρχησλη
Ἰωάννης Ι. Χασηλδζόγλου Καΐσερλι
Νικόλαος Ι. Μιχαηλίδης »
Πολυχρόνιος Ν. Ἐγκιρλόγλου Δένιζλιλι
Ἰωάννης Χαραλάμπους Χ" Σταύρογλου Νέβσεχιρλι
Δημήτριος Δαιόπουλος Σπάρταλη

ΚΟΝΙΑΔΑ

Ἀβραὰμ Ι. Χ" Μιχαηλίδης Νέβσεχιρλι
Ἰωάννης Π Κμουλλόγλου »
Ν. Α. Ἀγμάνογλου Κόνιαλη
Χαράλαμπος Μιχαηλίδης Οὐσακλῆ
Χ" Ἰωάννης Α. Κεγίσογλου Νίγδελι
Νικόλαος Ἰωάννου Βαΐάνος Σύλλελι
Βασίλειος Ι. Χατζισόπουλος »

ΚΑΡΑ ΔΕΝΙΖ ΕΡΕΓΛΙΣΙΝΔΕ

Π. Γ. Δουρμούσογλου 2
Θ. Π. Πανίδης
Στυλιανὸς καὶ Εὐθύμιος Γεωργιάδαι
Χαράλαμπος Ταβετλιάδης
Ἰορδάνης Χ. Σταύρου

ΣΑΜΣΟΝΔΑ

Ἠλίας Ἰωάννου Τεμάμογλου
Ἀβραὰμ Ι. Τζαλαγάνογλου
Χ" Νικόλαος Δοκμεδζόγλου
Ἰωάννης Β. Φερσίζογλου
Γεώργιος Γ. Χά Γαβριηλίδης
Σάββας Χ. Σαββίδης
Ἀφιντούλης Ε. Λαμπρίδης
Νικόλαος Γιαγμούρογλου
Ἰωάννης Χ. Τοταμάνογλου
Ἰωάννης Καρυοφύλλης
Δημήτριος Κεφαλίδης

ΚΙΟΡΔΕΣΔΕ

Ρεζὶ μεεμουροὺ Ἀθανάσιος Τζοπάνογλου 20

ΚΑΡΑ ΧΙΣΑΡΔΑ

Γεώργιος Καριπίδης Σύλλελης

ΤΑΣ ΟΥΔΖΟΥ ΙΣΚΕΛΕΣΙ

Θεόδωρος Δόλλογλου

ΣΟΥΛΙΝΑΔΑ

Βασίλειος Ἀποστολίδης

ΕΣΚΙ ΣΕΧΙΡΔΕ

Στυλιανὸς Π. Χηδήρογλου
Σόλων Χά Θεοδώρου Πέτροβιτς

SISMANOGLIO MEGARO

ΚΕΙΒΕ ΣΑΡΑΤΣΑΗ ΟΥΣΤΟΥ

Θεόδωρος Ἐμμανουηλίδης
Ἰωάννης Α. Κηλήτζογλου

ΚΕΙΒΕ ΟΡΤΑΚΙΟΙΔΕ

Θεόφιλος Ἀποστόλου Καρακιόζογλου

ΚΙΟΤΑΧΕΙΑΔΑ

Δημήτριος Ι. Καραμανίδης
Ἰορδάνης Ι. Καραμανίδης
Σταῦρος Ι. Κοδζὰ Πογιούκογλου
Δημήτριος Φωτιάδης
Γιάνκος Δ. Παπάζογλου
Χαράλαμπος Μοσκώφογλου
Δημήτριος Ν. Κιοσέογλου
Χριστόδουλος Κοδζαπιγήκογλου
Ἀγάπιος Ρουσανίδης
Θεοφάνης Χαραλάμπους Ἰωακειμίδης
Γεώργιος Στεφανίδης

ΙΖΝΙΚΔΕ

Σάββας Ἀναστασιάδης Νέδσεχιρλι

ΚΟΝΙΑ ΕΡΕΓΛΙΣΙΝΔΕ

Μιχαὴλ Ὀγουρλόγλου
Λεωνίδας Κεστέκογλου
Λάζαρος Σαρῆ Γιωβάνογλου
Ἀβραὰμ Κεστέκογλου
Εὐθύμιος Ὀγουρλόγλου
Δοκτὼρ Συμεωνάκη Φαρασόπουλος
Γαβριὴλ Σινάνογλου
Πρόδρομος Πιδίδης
Ἰάκωβος Α. Παϊσιάδης Νέδσεχιρλη

ΝΙΓΔΕΔΕ

Νικόλαος Γιαγδζόγλου
Γ. Ἰωαννίδης
Γ. Κούρτογλου
Δ. Ἀγνιάδης
Δ. Κονδζόγλους
Α Παπαδόπουλος
Γ. Εὐσταθίου

5

ΔΕΝΙΖΛΙΔΕ

Μιχαὴλ Διμπίλογλου
Α. Παπᾶ Κωνσταντόγλου

2

ΚΙΟΥΠΛΟΥΔΕ

Θεοκλῆς Γ. Δουγιουνδζόγλου
Ἀλέξανδρος Α. Θυαμίδης
Θεολόγος Η. Σαρῆ Βασίλογλου
Ἀνδροκλῆς Χ. Ν. Τυμπανίδης
Θεμιστοκλῆς Χά Χαραλάμπους
Μιχαὴλ Χ. Ν. Κασμερίδης
Κωνσταντῖνος Γ. Ἰωάννογλου
Γεώργιος Η. Παράσογλου.

ΖΑΓΦΡΑΜΠΟΛΟΥΔΑ

Ἐλευθέριος Κεμικδζῆ ὄγλου. Νικόλ. Κ. Παναγιωτόπουλος διδάσκαλος. Παῦλος Ἰ. Παυλίδης. Ἰωάννης Χ" Ἰορδανίδης. Εὐστάθιος Μουφτόγλους Γ. Χ. Φιλιππίδης Ἐλευθέριος Παππαδόπουλος. Χ" Ἰορδάνης Ἀ. Γαβριηλίδης. Συμεὼν Παππαδόπουλος (Ἑλληνοδιδάκτης). Θεόδωρος Σ. Κηρημλόγλου. Πρόδρομος Νικετόγλου. Θωμᾶς Κ. Καρασάββας ὄγλού. Λάζαρος Γαβριηλίδης. Ἰωάννης Παναγιώτου. Ἰωάννης Πασχάλης Κουντουρᾶς.

SISMANOGLIO MEGARO

SISMANOGLIO
MEGARO

SISMANOGLIO
MEGARO